

GÜNCEL SORUNLARA ÇÖZÜMLER

— AHMED ŞAHİN —

Cihan
Yayınları

**GÜNCEL
SORUNLARA
ÇÖZÜMLER**

•

Ahmed Şahin

Ahmed Şahin
www.ahmetsahin.org
mail@ahmetsahin.org

Güncel Sorunlara Çözümler

Türdav Yayın Grubu

Adına Editör
Baskıya Hazırlık
Baskı ve Cilt

Mehmet Dikmen
Türdav Ajans
Step Matbaası ve Ciltevi
Göztepe Mah. İnönü Cad. No:78 Bağcılar - İST.
Tel: (0212) 446 88 46 Fax: (0212) 446 88 24

İstanbul / 2010
ISBN 978-975-6476-07-9

Yayıncı Sertifika No: 16440

TÜRDAY YAYIN GRUBU

Göztepe Mh. Mahmutbey Yolu Orhangazi Cd. No:16 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 446 08 08 (pbx) Fax: (0212) 446 00 15 - 90
www.cihanyay.com • bilgi@cihanyay.com • www.kitapkutusu.com

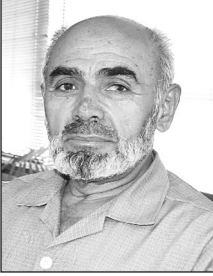
© "Cihan" markası ile üretilen bu eserin basım ve yayın hakları
Türdav Basım ve Yayımlar Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ye aittir.

GÜNCEL SORUNLARA ÇÖZÜMLER

A H M E D Ş A H İ N

Cihan
Yayınları

AHMED ŞAHİN KİMDİR?

1935 yılında Yozgat'ın Çayıralan ilçesinin Yahya Sarayı köyünde dünyaya geldi.

Köy hayatının gereği olarak çocukluk devresinde kırlarda hayvan otlatıp, koyun keçi çobanlığı yaptığı sıralarda eline geçen elif cüzüyle başladığı Kur'an öğrenimini 1950'de Kayseri'de aldığı hafızlık diplomasıyla tamamladı. Tahsiline devam etmek için Kayseri'den İstanbul'a giderek okumak isteyen öğrencilere sahip çıkışıyla bilinen meşhur Gönenli Hoca efendinin talebesi oldu.

İstanbul'da 1950-60 arası Osmanlı ulemasının son halkasını teşkil eden alimlerden tefsir, hadis, fıkıh ve kelim dersleri okuyarak çok ilgi duyduğu dini ilimlerde mesafe aldı.

Cami odalarında geçen bu on senelik ilahiyat öğrenciliği devresinde İstanbul'da ilk islami yayın olarak çıkan haftalık Hür Adam gazetesinin, cuma günleri İstanbul'u bir uçdan bir uca dolaşarak, Anadolu satışına denk düşecek miktarda satışını yaptı. İlk yazılarını da satışını yaptığı bu Hür Adam gazetesinde yazmaya başladı. Okuyucuların dini sorularına cevap veren bu yazılar o günlerde kitapçık halinde yayınlandı. Gazete ise 27 Mayıs 1960 ihtilalinde kapatıldı. Bu tarihte girdiği imtihtandan sonra Süleymaniye camiine din görevlisi olarak atandı. On sene süren bu cami görevi sırasında yayına giren haftalık itihad gazetesinde İslam alemi sayfasını hazırladı. Tarihin şeref levhaları yazı dizisi de resimli tefrika halinde İttihad'da yayınlandı. İlk kitabı da bu Tarihin Şeref Levhaları oldu.

1970'de yayın hayatına giren günlük Yeni Asya gazetesinde köşe yazılarına başladı. On iki sene süren bu yazılarını tek hafta izin kullanmadan, tek gün ara vermeden 1982 yılına kadar sürdürdü.

1982'den itibaren mesaisini tamamen kitap hazırlamaya taksif etti. Altı sene süren bu kitap hazırlama devresinde arkadaşlarıyla Cihan Yayınevi'ni kurup kitaplarının basımını burada topladı.

1988'de Zaman gazetesinde tekrar günlük yazılarına başladı. 2003'de köşe yazılarını sürdürürken yayınlanan kitaplarının sayısı otuz'a ulaştı.

Moral FM radyosunda 1994'de başlayarak sürdürdüğü Cuma ve Pazar konuşmaları da (Müslüman Nasıl Yaşamalı?) adıyla kitaplaştırılarak basıldı.

Üzerinde çalıştığı son kitabı ise, 2003'ün başında yayına giren **(Yeni Aile İlmihali)** oldu.

Bir oğlu ve bir kızı olan yazar, ikamet ettiği İstanbul'da çalışmalarını sürdürmektedir. **Yazarın Yayınevimizde çıkan diğer kitapları:**

1- Tarihin Şeref Levhaları	15- Ne Haldeyiz
2- Hayatın Gerçekleri ve Biz	16- Dini Hikâyeler
3- Aile Hayatımız	17- İslâmî Böyle Yaşadılar
4- Sünnet Işığında Hayat	18- Meğer Biz Neymişiz
5- İnsan ve Din	19- Esas Nokta
6- Sohbetler	20- Suallî Cevaplı Dini Bilgiler
7- İbretli Bakışlar	21- İmanda Birlik, Vatanda Dirlik
8- Onlar Böyleydi	22- Ateşte Yanmayanlar
9- İslâm Büyükleri	23- Hayatın Gayesi
10- Bir Oku Bin Düşün	24- Olaylar Konuşuyor
11- Fetvalar	25- Hayatınız Hedefini Buluyor mu?
12- Nasıl Sahabe Oldular	26- Herkesi Kucaklayan İslam
13- Aile İmtihanı	27- İslam Adaleti
14- Günlük Hayatımızda Dualarımız	28- Yeni Aile İlmihali

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	11
Oniki Daireli Fakir Adam	15
30 Yıl Sonra Çözümlenen Bir miras Olayı	18
Yaşlıların İsteklerine Değil İhtiyaçlarına Bakılır.....	21
Huzursuzluklar, Hangi Vitamin Eksikliğinden Kaynaklanırlar?.....	23
Mahremiyet Sınırını Yıkmanın Sonu Ne Olur?.....	26
İşyerinde Kadın Sekreter Çalıştırmanın Hükümü Nedir?.....	29
Siz Hiç Böyle Evlilik, Böyle Baba Gördünüz mü?	32
Bir Kız “Sonra Seversin” Diyerek Evlenmeye Zorlanabilir mi?	35
Parmağını Ateşe Tutan Öğrenci Paşaya Nasıl Damat Oldu?	39
Beyin Ölümü Kesinleşen Hastayı Aletlerle Yaşatmak Gerekli mi?	42
Ölü, Mutlaka Vasiyet Ettiği Yere mi Gömülmeli?	45
Hasta Ziyaretinin Günahı da Olur mu?.....	47
Kredi Kartı ile Faizsiz Alış Veriş Nasıl Yapılır?	50
Ahirette Ruh Mu, Ceset mi Hesaba Çekilecek?.....	52
İbadetlerimiz Cennetin Karşılığı Olabilir mi?	55
Sakatların Allah’a İsyana Hakları Var mı?	58
Yok İken Var Olmak Nimetinin Bilincinde miyiz?	60
En Büyük Nimetin İman Olduğunun Farkında mıyız?	64
Kader İnancı, İnsanı Sorumluluktan Kaçmaya Bahane Tutulabilir mi? ...	65
İnsan Kendini Kaderin Mahkûmu Sayabilir mi?	67
Kader Nasıl Âdil, Kul Nasıl Zalim Olur?	70
Kısa Boy Gibi Fiziki Kusur Ve Eksiklikler Kişinin Faziletine Engel Olur mu?.....	72
İnternet Cafe Açmak Câiz mi?	75
Öldürmekle Namus Temizlenir mi?	77
Teyemmüm Ayeti Niçin İndirildi? Kadın Haklarına Katkısı Ne Oldu?....	80
Allah’ın En Sevmediği Kelime, Hangisidir?.....	83
Bir Anda Üç Boşamayı Birden Yapmak Kaç Boşama Yerine Geçer?.....	85
Dini Yaşayışta Kalite Değerlendirme Ölçüsü Nedir?	88
Fetva İle Takva Arasında Ne Fark Vardır?	90
Kur’an Öğretiminden Ücret Alınamaz mı?.....	92
Tüccarın Bankadan Teminat Mektubu Alması Caiz mi?.....	95
Besmeleyle Kesildiği Bilinmeyen Et Yenir mi? Yenmez mi?	98
İthal Peynir Yemek Ve İthal Peynir Mayası Kullanmak Helâl midir?.....	100
At Eti Yenir, Kımız İçilir mi?	103
Sıcak Suyu Batırılarak Yolunan Tavuğun Eti Yenir mi?.....	106
Eti Yenen, Yenmeyen Hayvanlar Hangileridir?	108
Midye, İstiridye, İstakoz, Yengeç Salyangoz Yenir mi?.....	111

Pis Yemle Beslenen veya Şokla Kesilen Hayvanın Eti Yenir mi?	112
Yoksulluk Maaşını Muhtaç Olmayan Alabilir mi?	114
Haram Kazanan Adamın Ekmeği Yenir mi?	116
Müslüman Olmayan Ülkede Çalışmak Caiz mi? Gayr-i Müslim Patrona İşçi Olunur mu?	119
Hamilelik Öncesinde ve Sonrasında Doğum Kontrolü Nasıl Yapılır?	120
Kadının Spiral Takması, Kendini Kısırlaştırması, Kiralık Anne Olması Caiz mi?..	123
Kordon Bağlatmak Neden Caiz Değil?	126
Düşük Yapanın Lohusalık Hali Olur mu?	128
Genetik Kopyalama İnsan Yaratma Sayılır mı?	130
Hangi Akıntı Guslü Gerektirir, Hangisi Gerektirmez?	133
İnsan Organları Satılır mı? Organ Nakli Câiz mi?	136
İnsan Organları Niçin Gömülür.....	138
Kan Satılır mı?	140
Otopsi Yapmak Caiz mi?	142
Haram Maddeli İlaçla Tedavi Olur mu?	144
Misyonerler Bir Müslümanı Hristiyan Yapabilir mi?	145
Camide Hristiyanların Âyin Yapması Mümkün mü?	148
İslâm'da Tasavvuf Nasıl Ortaya Çıktı?	151
Her Müslüman Mutlaka Bir Şeyhe mi Bağlı Olmalı?	153
Şeyhler Yalan Söyler mi? Keşfiyatlarına Yalan Denebilir mi?	156
Şeyh Uçmaz, Ama Müridleri Onu Nasıl Uçurur?	158
Hangi Aleviliği Soruyorsunuz?	161
Kızılbaşlığın İslâm Tarihindeki Yeri Nedir?	163
Alevî Biri İle Sünnî Birinin Evlenmesi İsaletli Olur mu?	165
Dört Halifenin Peygamberimizle Yakınlık Derecesi Nedir?	167
Hz. Ali'nin Ebu Bekir, Ömer, Osman İsimlerine Karşı Kızgınlığı Söz Konusu mu?	170
Hz. Ali'nin, Sevenlerinin Namazını Kıldığı İddiası Doğru mu?	172
Baba Ve Dedenin Müslümanlığı Oğul Ve Torunu Kurtarır mı?	175
Müslüman Cumhuriyet Karşıtı Olabilir mi?	178
"İslâmî Terör"den Bahsetmek Mümkün müdür?	180
Resulullah'ın Bedduasına Sebep Olan Olay Neydi?	183
İslâm Herhangi Bir Milleti Peşinen Düşman İlan Eder mi?	186
İslam Niçin Teröre İzin Vermez?	189
İnsanlığın Aradığı Barış Niçin İslam'da?	191
İslam'da Bombalı Bombasız, Her Türü İntihar Niçin Yasaktır?	193
İslâma Göre Adam Öldürmenin Hükmü Nedir?	196
Meşrû Müdafaa Halinde Adam Öldürmenin Hükmü Nedir?	199
İslâm'da Niçin Baskı Olmaz?	201
İslâmda Demokrasi Var mı?	203
Deve Devrinde Gelen İslâmiyet Uzay Çağındaki İnsanlara Hitap Edebilir mi?	205
Dünyevi İşlerde Salâhat mı Asıl, Yoksa Maharet mi?	208

Müslümanlıkta Bir Lokma Bir Hırka Anlayışı Var mı?	210
İslâm'da Fikir Hürriyeti Ve Farklı Düşünceye Saygı Var mıdır?	213
İslâmı Anlatırken Nezaketsiz Ve Saygısız Bir Üslup Kullanılması	
Caiz midir?	215
Sakal-Bıyık Sünnetinde Neye Dikkat Edilmeli?	218
Neden Gece Namazlarında Sesli, Gündüz Namazlarında Gizli	
Okumaktayız?	220
İslâm Dini Müslümanları Geri Bırakmış Denebilir mi?	222
Kur'an Bugünkü Teknik Gelişmeleri Nasıl Haber Verir?	225
Kâfir Müslümana Neden Galip Gelir?	228
Edison Cennetlik midir?	230
Küfür Devam Eder Fakat Zulüm Devam Etmez Sözü Doğru mu?	233
İnsanlara Kafir Demenin Sorumluluğu Var mı?	235
Mukaddes Değerlere Küfredenin Nikâhı Bozulur Mu?	238
İslâm Ülkesinde Yaşayanla, Küfür Diyarında Yaşayanın Uhrevî	
Sorumluluğu Aynı mı?	239
Ev Sahibi Ve Kiracı Anlaşmazlığında Haklı Kim?	242
Gayr-i Müslimleri Gıybet Etmek Câiz mi?	243
Gayr-i Müslime Hangi Durumda Benzemek Haramdır?	245
İslâm'da Doğum Günü Kutlaması Var mı?	247
Haklı Gayr-i Müslim Karşısında Haksız Müslümanın Tarafını Tutmak	
Caiz mi?	249
Söz Küfür Görüldüğü Halde Sahibi Ne Zaman Kafir Olmaz?	252
Komşusuna Zararveren, Verdiği Zararı Öder mi?	254
İslâm Hukukunda Zarar Tazminine Dair Hükümler	257
Satın Alınmak İçin Bakılan Mala Gelen Zararı, Kim Öder?	258
Hayvanları Birbiri ile Döğüşdürüp Seyretmek Caiz mi?	261
Kafeste Kuş Beslemek Caiz mi?	263
Zararlı Hayvanlar Öldürülür mü?	265
Tavşan Avlamak ve Etinden Yemek Câiz mi?	268
Biraz Da Siz Düşünün! Bu Kişiye Zekât Düşer mi?	270
Para Kazanmak İsteği Dünyaperestlik midir?	272
Sizin Gizli Ortağınız Kim?	274
İslâm İşçiden mi? İşverenden mi Yanadır?	276
İş Saatinde İbâdet Yapılır mı?	278
Sağlığı Yerinde Bir Memur ve İşçi Hasta Raporu Alarak Çalışmadığı	
Günlerin Maaşını Alabilir mi?	280
Kötü Şartlar İçinde Kalan Namuslu Memur Görevinden İstifa	
Etmeli mi?	282
Hava Parası Helâl mi?	284
İnsanları Aldatarak Kazanç Elde Etmek de Hırsızlık Sayılır mı?	285
Malın Kusurunu Gizleyerek Satmak Câiz Olur mu?	287
Avukatların Aldığı Para Haram mı, Helâl mi?	289
İhalede Rakipleri Parayla Vazgeçirmek Câiz mi?	292

Alış-Verişte Rekabetin Ölçüsü Nedir? Haksız Rekabete İzin Var mı?	293
Borsada Hangi Şirketlerin Hisse Senedi Alım Satımı Caizdir?	295
Komisyon Parası Caiz midir? İcradan Mal Alınmaz mı?	298
Yarıшта Konan Parayı Almak Ne Zaman Câiz Olur?.....	300
Borç Alınırken Yahut Verilirken Müddeti Belli Etmek Câiz Olmaz mı? 302	
Yolda Bir Eşya Bulan, O Eşyayı Kendine Mal Edebilir mi?.....	303
Darülharbte Buluntu Bir Eşya Alınabilir mi?	305
Gününde Ödenmeyen Borca Erteleme Zammı İlâve Edilir mi?	307
Cennetlik Adam, Nasıl Cehennemlik Hale Geldi?	308
Akrabayla İlişkiler Nasıl Olmalı?.....	310
Akrabaya Maddi Yardımın Sevabı Yok mudur?.....	311
Sadaka Belayı İşte Böyle Önler!	314
Yolculukta Vasıta İçinde Namaz Nasıl Kılınır? Kaldığı Şehirden	
Doğduğu Köyüne Giden Seferi Sayılır mı?	316
Devamlı Yolculuk Halinde Olan Şoförler Sürekli Seferi mi Sayılırlar? ..	319
Peygamberler Sadece Ortadoğuda mı Gelmiştir? Peygambersiz Millete	
Hesap Sorulur mu?	320
İyi ki Melekler Var!.....	322
Mü'minin Ruhu Bedeninden Nasıl Çıkar?.....	325
Son Nefeste Yâsin Okumanın Ölene Faydası Var mı?	327
Ermış Kişilerin Birden Fazla Yerde Mezarı Olabilir mi?.....	328
Azrâil Bir Anda, Pek Çok İnsanın Ruhunu Nasıl Kabzeder?	330
Cenazeye Çelenk Göndermek, Ölenin Resimlerini Göğüste Taşımak	
Yahut Alkışlamak İslâm'a Uygun mudur?	333
Doktor Hastasını Bırakıp Cumaya Gitmek Zorunda mıdır?	334
Sarhoşken Ölenin Cenaze Namazı Kılınır mı?	335
Resûlullah Efendimiz Niçin Fazla Yaşamadı?.....	336
Kur'an'ın Bir Âyetini Koro Halinde Okumak Câiz midir?.....	339
Ölünün Gözlerinin Açık Kalması, İsteklerine Nâil Olmadığını mı	
Gösterir?	340
Yönünü Kibleye mi? Kur'an Okuyana mı Dönmek Gerekir?.....	341
Bir Yasin'in Sevabı Binlerce Kişiye Nasıl Yeter?	342
Kadın Başkasının Yerine Hacca Gidebilir mi? Bey, Hanımını Hacca	
Götürmeye Mecbur mu?..	344
Umre Yapana Hac Farz Olur mu?	347
Hacca Görevli Olarak Giden Kişi, Kendi Adına Hac Yapamaz mı?	349
Sadece Allah'ın Bildiği 5 Gaib İlîm Nelerdir?.....	351
Nerede Deprem Olacağı Önceden Tahmin Edilebilir mi?.....	353
Kaderden Kaçılmaz mı?	355
Nazar Boncuğunun Faydası Var mı?.....	358
Duvara Para Yapıştırarak Dilekler Kabul Olur mu?	359
Vasıtalara Besmele Yazmak, Küçük Kur'an Asmak Caiz Olur mu?	362
Bira Satılan Kahveden Çay İçilir mi?.....	364
Boza Ve Bira Haram mıdır?	366

Haram Miras Nereye Harcanır?	367
Kumar Oynayıp, İçki İçene Selâm Verilir mi?	368
Abdestte Çıplak Ayağa Meshedilir mi?	369
Miras Taksiminde Evlenme Masraflarını Ortadan Saymak Câiz Olur mu?	370
Rüşvet Vermenin Hükmi Nedir?	371
Faiz Parası Ne Yapılmalıdır?	372
Şarap Yapana Üzüm Satılır mı? Mülk Bankaya Kiraya Verilir mi?	374
Satranç Oynamak Caiz mi?	377
Beğenmediğimiz İmanın Dedikodusunu Yapabilir miyiz?	379
Su-i Zan, İnsanı Nasıl Yalancı Duruma Düşürür	381
Kalp Nasıl Kararır?	383
Vesvese İman Ve İbadete Zarar Verebilir mi?	385
Bir Konuda Birden Fazla Mezhep Nasıl Meydana Gelmiştir?	388
Mezhep Değiştirmek Câiz mi?	391
Mezheplerin Doğması Neden Kaçınılmaz Bir Gerçektir?	392
Bizler İmam-I Azam Gibi Neden Olamayız?	394
Salâten Tüncinâ'yı Okumak Sünnet midir?	397
Sakal-I Şerif Ziyareti Niçin Yapılır?	399
Tesbih Çekme Âdeti Peygamberimiz Zamanında Var mıydı?	402
Tesbih Duaları Niçin 33 Adet Söyleniyor?	404
İsm-i Azam'ı Bilmek, Her Dilediğinin Olması İçin Yeterli mi?	407
Şeytan İnsanı Nasıl Tuzağa Düşürür?	409
Şeytan Kimin Gözlerinden Öper?	412
Şeytan Niçin Affedilmez?	414
Şeytan, Kendini Savunan Dostunu Nasıl Zor Durumda Bıraktı?	416
İnsan Şeytanlaşabilir mi? Ya da İnsanlardan Da Şeytan Var mıdır?	418
Şeytan Ameli Çok İnsanı, Nasıl Aldatır?	420
Allah Korkusu Nasıl Belli Olur?	422
Her Sabah Sizden Neler İsteniyor?	424
Mazlum Zalimden Nasıl Hakkını Aldı, İki Birlikte Nasıl Cennete Gitti?	426
Var mı Öbür Tarafa Gidip Gelen, Azap Gören?	428
Felç Hastalığı Uğursuzluk İşareti Sayılır mı?	430
Nefis Ve Şeytanla Nasıl Mücadele Edilir?	432
Sadece Başkalarının Anlatmak İçin İlim Öğrenmek Doğru mu?	434
Kötülerle Görüşmenin Sakıncası Yok mudur?	437
Günahkar Olanların Hizmetten Ve Temiz İnsanlardan Uzak Durması Gerekir mi?	439
Sevap Kazanmanın En Kolay Yolları Nelerdir?	441
Baş Gelen Her Olay İlahi Bir Ceza mıdır?	443
Günahkâr İnsanın "Benden Adam Olmaz" Düşüncesine Kapılması Doğru mu?	445
İyi Şeyler Yapmak İsteyenlere Destek Olmanın Şartı Nedir?	447

Olayları İnsanın Sadece Kendi Menfaati Açısından Düşünmesi	
Doğru mu?	450
Hicrî Takvim Nasıl Başladı?	452
Hicrî Takvimin Özelliği Nedir, Niçin İbadetler Hicri Takvime Göre	
Yerine Getirilir?	455
Sünnetleri Kılmayıp Kaza Namazı Kılmak Caiz mi? Kaza Namazı	
Sünnet Yerine de Geçer mi?	457
Vaktinde Kılınamayan Namazın Günahından Kurtulmak Nasıl Mümkün	
Olur?	460
Çoraba Meshedilir mi?	461
Diş Kaplatmak Caiz mi? Gusle Engel Olmaz mı?	463
Muayyen Halde İken Diş Kaplatılır mı? Oje, Ruj Boyaları Gusle Mani	
midir?	465
Abdest ve Gusül Üzerine İlginç Sorular	468
Cünübken Ölenin Cenazesi İki Kere mi Yıkanmalıdır?	471
Kullanılmış Elbise ile Yıkamadan Namaz Kılınabilir mi?	472
Sakal Bırakmanın ve Kesmenin Hükmü Nedir?	473
Cemaatle Hatim Duası Şart mıdır?	474
Misafir Olduğu Yerde İhtilâm Olan Kimse Ne Yapabilir?	475
Kanaatkâr Olunuz Vehaset Etmeyiniz	476
Kurban Vacip midir, Yoksa Sünnet mi?	478
Zıtlâşmalarda Çözüm Suçu Üzerine Alma Kahramanlığı Var mı?	481
Çalıntı Mal Almak Caiz mi?	484

~ ÖNSÖZ ~

İlmin hepsi güzeldir. Ama fıkıh ilmi daha da güzeldir. Çünkü fıkıh bilgisine sahip olan kimse karşılaştığı tüm güncel sorunlara dini çözümler bulur, hatalı davranışlardan kendini korur... Sahip olduğu fıkıh ilmi, ona meselenin doğru çözümünü gösterir, yanılsa düşmesini önler.

– Konuya neden fıkıh ilminin önemini hatırlatarak girdim?. İzin verirsiniz sebebini arz edeyim.

Telefonun öbür ucundaki heyecanlı bey, sorusunu şöyle soruyordu:

– Hanım hasta yatağında iken üzerindeki takılarıyla gömülmesini vasiyet etti. “Altınlarımı çıkarmayın, beni bunlarla mezarıma gömün” dedi. Biz de aramızda tartışmaya başladık.

– Bu vasiyet yerine getirilmeli mi, getirilmemeli mi, diye. Getirilmeli, diyen oldu. Getirilmemeli, diyen oldu. Elimizdeki ilmi-hal ve fıkıh kitaplarından pek bir şey anlayamadık. Anlayacağımız dilde yazılmış bir kitap yok mu, bu konularda?

Telefondaki meçhul muhatabıma önce vasiyet konusundaki bilgimi şöyle arz ettim:

– Vasiyetler, mirasçılardan yerine getirmeye mecbur oldukları borçlarıdır. Bir vasiyet yapılmışsa yerine getirme mecburiyeti söz konusudur.

Ancak, vasiyet haram bir şeyi istemiyorsa, yani sünnete uygun düşen faydalı bir şeyi talep ediyorsa yerine getirme mecburiyeti vardır.

Sünnete uygun düşmeyen haram, yahut ta faydasız bir şeyi vasiyet ediyorsa yerine getirme mecburiyeti olmaz. Onu uygulamaktansa terk etmek daha doğru olur. Sünnete aykırı düşen vasiyetler yerine getirilmezler.

Nitekim altın takılarıyla gömülme vasiyeti, kimseye fayda getirmeyen, sünnete de uygun düşmeyen bir vasiyet olarak görülmektedir. Çünkü altınlarla gömülmenin ne ölüye, ne de diriye hiçbir faydası yok. Faydasız vasiyetler ise sünnete uymayan vasiyetler cinsine girer. Yerine getirme mecburiyeti söz konusu olmaz.

Şayet altınlarını yoksula, muhtaca verilmesini vasiyet etmiş olsaydı, sünnete uygun düşen bir vasiyet olur, yerine getirme mecburiyeti hemen doğardı.. Böyle bir vasiyette hem kendine hem de başkalarına fayda olduğu kesindir.

Gariptir ki, fıkıh bilgisi olmayan insanlar eşyalarıyla gömülme arzusunun etkisinde kalabiliyorlar.. Nitekim tarih boyunca bu arzusunun etkisinde kalanların mezarları açıldığında, bir takım kıymetli eşya ve değerli takılarıyla gömüldüklerini görmekteyiz. Bu eşyalar boşu boşuna mezarda ölünün yanında çürümeye terk edilmiş halde beklemektedir. Ne ölüye faydası olmuştur ne de diriye. Çoğu zaman da mezar soyguncularının iştahını kabartarak mezarın ve cesedin tahribine sebep olmuşlardır..

Uzağı bırak, yakın tarihte benzeri bir vasiyet örneğine ben de şahit olmuştum. Çanakkale’de iştirak ettiğim bir cenazede merhum mezara konduğu sırada, hafızlar Kur’an okumaya başlamışlardı ki, geriden kocaman bir minibüs lastiği yuvarlanarak getirilip mezarın başına dikildiğini hayretle gördüm. Şaşkınlığımı anlayanlardan biri kulağıma eğildi ve lastiğin ölünün başına dikilme vasiyetini şu cümleyle anlattı:

- Merhum şofördü de!.
- Şoför olunca böyle mi olur? diyebildim. Cevap aynı cinstendi:
- Hayatını şoför olarak kazanmış, çok sevdiği araba lastiğinin üzerinde tüketmiş ömrünü. Onun bir hatırası olarak dikeyyorlar bu çok sevdiği lastiğini başına.

Tabi bunlar fıkıh ilminden haberi olmayanların sonuçlarıdır. Şayet ellerinde bu konularla ilgili, anlayacakları dilde yazılmış yeni kitaplardan biri bulunsaydı, ne ölüye ne de diriye hiçbir faydası olmayan bu gibi vasiyetler hem yapılmayacak, hem de yerine getirmeye gerek olmadığı hemen bilinecekti..

... Demek ki ellerinde anlayacakları dil ve üslupta bir eser mevcut değildir. Mevcut olanların da dilinden pek anlamadıkları anlaşılmaktadır.

Şükürler olsun ki, makale tarzında yazdığımız yeni bir kitapla bu gibi acil ihtiyaçlara anlayacakları dil ve üslupta cevap vermeyi Rabbimiz nasip etti..

Uzun bir çalışmanın sonunda takdirlerinize takdim ettiğimiz **Güncel Sorunlara Çözümler** kitabı, zorlandığınız bu gibi yerlerde sorunlarınıza çözümler bulacak, şüpheye düştüğünüz konularda doğruyu gösterip ölçüler verecektir.

Eser makale üslubunda, ayrıca bir de yaşanmış olayların örnekliğinde kaleme alınmış yeni bir çalışma olduğundan, alışıkla gelen fıkıh eserlerinden farklı, kendine mahsus özelliğe sahip bulunmaktadır. Bu yanıyla **“Yeni Aile İlmihali”**miz gibi sıcak ilgiye mahzar olacağını ümit etmekteyiz.

Nitekim birinci baskısı, ilk hafta içinde tükenmiş olması da, bu ümidimizi kuvvetlendiren şükre vesile bir mutlu başlangıç olsa gerektir..

Her ay baskılarını tekrarlayarak yedi ayda tam yetmiş bininci rekor baskısını yapan **“Yeni Aile İlmihali”**mizden sonra, aynı şekilde ilgi göstereceğinizi ümit ettiğimiz bu çalışmamızın kusursuz olduğunu söylememiz, kusurlu kul için elbette mümkün değildir. Ancak, **Güncel Sorunlara Çözümler** bulmak için oldukça geniş araştırma ve titiz çalışma mahsulü olduğu da bir gerçektir. Yaşadığımız çağın bir çok sorunlarına fıkıh ölçüleri içerisinde çareler gösteren eserin, içeriğini dikkatli bir bakışla incelediğinizde, çok zor sanılan bir çok konulara kolay çıkış yolları gösterildiğini takdirle göreceksiniz. İslam'ın her türlü şartlar içerisinde kolayca yaşanabilecek bir din olduğunu, hiçbir durumu çaresiz bırakmadığını bir daha anlayacak, inancınız adına mutluluklar duyup sevinç hissedeceksiniz.

Sözlerimizi, sözlerin en güzeli olan Allah Resulü Efendimizin fıkıhla ilgili müjdeli sözleriyle bağlayalım. Buyuruyor ki Efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem Hazretleri:

– Allah kimin hayırlı kul olmasını dilerse onu fıkıh ilminde bilgi sahibi kılar!.

Fıkıh'da ilerleyen hayırlı kul olmanız dileğimizle sizi, fıkıh bilgisiyle başbaşa bırakıyorum efendim..

Ahmed Şahin

Şubat 2004

Bahçelievler / İst.

TAKDİM

Bu eser, ömrünü islami ölçülere uygun şekilde yaşamak isteyen; dünya hayatını mutlu ve huzurlu bir şekilde geçirirken, uhrevi hayatında da ebedi saadeti kazanmayı gaye bilen her insanın evinde ve elinde olması gereken bir başucu kitabıdır.

Eser, yaşanmış olayların örnekliğinde, anlaşılır bir üslupla kaleme alınmış, uzun ve titiz bir çalışmanın sonunda takdirlerinize arz edilmiştir.

Kitapta, aile, toplum ve iş hayatınızda, beşeri münasebetlerinizde, fikir ve inanç dünyanızda karşılaştığınız pek çok yeni sorulara ve sorunlara yer verilmiş; hepsine de dini ölçüler içinde çözümler sunulmuştur.

Ortaya konan çözümler ve hükümler, dini hayatın helal-haram sınırları içinde yaşamak istemeyen kimseler için cazip gelmeyebilir. Onlara bir diyeceğimiz de yoktur zaten. Onların da bize bir diyeceği olmamalıdır. Ama kalbinde Allah inancı taşıyan, uhrevi sorumluluk hisseden, her yaptığından hesap sorulacağı inancı içinde olan, dinin helal ve haram ölçülerini kabullenmiş bulunan kimseler için, vazgeçilmez değerlerimizdir bunlar.

Şu imtihan dünyasında, dileyen dilediği şekilde yaşayabilir. Herkes tercihinin sonucuna katlanmak durumundadır.

Dolayısıyla, elinizdeki eser, hiç kimseye “bu ölçüler içinde yaşamaya mecbursunuz” anlamında bir dayatma telkin ve teklifi içinde değildir.

Sadece davranışlarını İslami ölçüler içinde düzenlemek, Allah rızasını esas alarak yaşamak isteyenlere bir rehber-kitap niteliğindedir.

Hocamızı, *Güncel Sorunlara Çözümler* adlı bu yeni kitabından dolayı tebrik eder, benzeri daha nice sorun çözen eserler hazırlamasını can ü gönülden dileriz.

Mehmet Dikmen
Editör

Hırs insanı nasıl mutsuz ve şükürsüz hale getirir?

ONİKİ DAİRELİ FAKİR ADAM

Hadis-i şeriften öğrendiğimize göre, insan yaşlanır; ama hırsı hep genç kalırmış. Bunun canlı bir misalini yaşadım bir ihtiyarla sohbetim sırasında. İzin verirsiniz aramızda geçen konuşmayı sizin de ibret nazarlarınıza sunmak istiyorum.

Bakalım, insan ele geçiremediği şeylere karşı ne kadar hırslı, ele geçirdiği nimetlere karşı da ne kadar şükürsüz olabiliyor, bir görelim.

Öğle namazını kıldığımız caminin avlusunda karşılaştığım bir ihtiyar, beni kendi yaşına yakın görmüş olacak ki, sorusunu şöyle sordu:

- Buralara eskiden gelmişe benziyorsun.
- Evet, dedim. Elli seneyi geçti Yozgat’tan geleli.
- Ben de Nevşehir’den geleli kırkbeş seneyi geçti, dedikten sonra hemen ekledi:

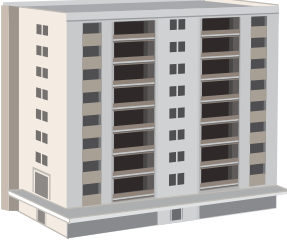
– Ne yazık ki **ben kafayı çalıştıramadım, ömrüm boşa geçti. İnşallah sen kafayı çalıştırmış, ömrünü boşa geçirmemiş, köşeyi dönmüşündür!**

– Anlayamadım köşeyi dönme işini, dedim. Elli sene önce gelince köşe mi dönülür?

Kafasını dövüp duran yaşlı adam,

– Kirada mısın yoksa? Soruma şu şaşırtıcı cevabı verdi:

– Yok canım, olur mu öyle şey dedi? Dairelerim var. Hem de en değerli yerlerde. Ne yazık ki, bir türlü ilerleyemedik, on iki dairede çakılıp kaldık, üzerine ilaveler yapamadık. Kafamı dövüşüm bundan dolayı. Vaktiyle ele geçen fırsatları değerlendiremeyip on iki dairede kalışımdan dolayı.

– Elbette, dedi. Ben buraların elli senesini biliyorum. O zaman tarlaydı şimdi şu apartmanların yükseldiği yerler. Kolayca satın alınırdı buralar. Onun için diyorum, sen erken geldiğine göre arazi almış, belki şu apartmanlar gibi apartmanlar da dikmişindir buralarda.

– **Rabbime şükürler olsun**, dedim, **kirada değilim. Başımı sokacak dairem var. Bundan dolayı şükür duyguları içindeyim. Kirada olsaydım zorlanırdım diye düşünüyorum, hep şükrediyorum. Rabbimiz olmayanlara da ihsan eylesin, diyorum.**

İnanmıyor gibi baktı yüzüme. Sonra da kelimelere basa basa sordu:

– Yani senin sadece başını sokacak bir dairen mi var şimdi?

– Öyle, dedim.

– Geldiğin senelerde buralardan üç beş tarla satın alıp da şimdi daireleri dizemedin mi?

– Hayır, dedim. İstanbul'a 1950'de geldiğimde öyle bir düşüncem de yoktu, imkanım da. Ben buraya okumak için geldim. Cami harabelerinde kalıyor, okumaya çalışıyordum. Başka meselem yoktu o günlerde.

Yüzünü buruşturup dudaklarını büktü. Mazeretimi hiç de geçerli bulmamıştı anlaşılan. Derinden bir nefes aldıktan sonra söylenmeye başladı:

– **Demek sen de benim gibi kafanı dövüyorsun şimdi!**

– **Hayır, dedim, ben asla kafamı dövmüyorum. Tam aksine başımı sokacak bir daire ihsan ettiği için Rabbime şükrediyorum. Sen kafanı niye dövüyorsun? Yoksa başını sokacak bir dairen yok mu, kirada mısın hâlâ?**

– Yok canım, olur mu öyle şey, dedi. Dairelerim var. Hem de en değerli yerlerde. Ne yazık ki, bir türlü ilerleyemedik, **on iki dairede çakılıp kaldık, üzerine ilaveler yapamadık.** Kafamı dövüşüm bundan dolayı. Vaktiyle ele geçen fırsatları değerlendiremeyip on iki dairede kalışından dolayı.

Şaşıracak sordum:

– Yani on iki dairenin sahibi olduğun halde mi, fırsatı değerlendiremedim, diyorsun?

Elini boşlukta salladıktan sonra:

– **On iki daire ne ki? dedi. Aslında ben on iki gökdelenin sahibi olmalıydım şimdi.**

Gerekçesini de şöyle açıkladı:

– Ben buraların tarla olduğunu, bedava denecek kadar ucuza satıldığını biliyorum! Ama bunu bilmenin bir faydası yok ki şimdi. Kafayı vaktiyle çalıştırmadıktan sonra, kalırsın işte böyle on iki daireyle! Yumruklarsın kafanı durmadan!..

Bir ürperti geldi içime:

– Efendi, kusura bakma, dedim. Senin düşüncenden korkmaya başladım. **On iki daireye sahip olmuşsun, hâlâ mutlu ve huzurlu değilsin. Şükür duyguları taşımıyorsun. Hemen uzaklaşıyorum bu türlü düşüncenin yanından..** diyerek yürüdüm kendi istikametime doğru. O da, sahip olamadığı gökdelenlerin hasreti içinde kafasını yumruklayarak yürüdü kendi istikametine doğru...

Yol boyunca Efendimiz (sav)’in ikazlarını düşündüm. Şöyle tarif ediyordu ademoğlunun hırsını:

– Kendi ihtiyarladığı halde hırsı hep genç kalan ademoğulları vardır. Bunların iki dere dolusu altını olsa, yine doymaz da der ki: “Keşke bir üçüncü dere dolusu altınım daha olsaydı!” Böyle insanların gözünü ancak toprak doldurur!

Allah Resûlü ne kadar da doğru söylemiş.

Ben burada sözün özü olarak dua ediyorum ve diyorum ki:

– **Rabbimiz! Bize kanaat duygusu lütfeyle. Sahip olduğuklarımızın şükrünü eda etme mutluluğu nasip eyle, sahip olmadıklarımızın da hırs ateşinde yanmaktan muhafaza eyle!**

Mirasta örfteki taksim mi, yoksa zayıfı kollayarak helallaşmak mı esas alınmalı?

30 YIL SONRA ÇÖZÜMLENEN BİR MİRAS OLAYI

Bence, miras paylaşımında kuvvetlilerden zayıfa karşı özel bir fedakarlık gösterilerek zayıfı kollama esas alınmalıdır.. Bundan sonra da gönülden razı edip helallaşmalıdır.

Soru: Miras taksiminde yöremizde kızla oğlanı ayırmaktalar. Bu konuda oldukça farklı görüş ve uygulamalar var. Siz nasıl bakıyorsunuz kızla oğlan arasındaki farklı miras taksimine?

Cevap: Bugün yürürlükte olan kanunlar, bu mevzuda kimseye söz söyleme hakkı bırakmıyor. Hükümler açıktır. Ancak vaktiyle fiilen yaptığımız bir miras taksimi olayımızı arz edeyim sizlere. Ola ki bizzat yaşadığım bu miras taksiminde sorunuza cevap bulasınız, almanız gereken mesajı da tespit edip alasınız.

* * *

Efendim, Yozgat'ın Çayıralan ilçesine bağlı Yahyasaray köyümüzde şu an baraj vardır. En verimli tarlalarımız baraj suyu altındadır artık. Buralara otuz sene önceden istimlak memurları gelip tarlalarımızı yazdılar. Tabii ki dört oğlan kardeşin üzerine yazıldı. Evli kız kardeşimizin ismi geçmemişti mirasçılar arasında. Zaten kızların tarla mirasında isminin geçmesi de pek hoş karşılanmazdı yöre örfünde.

Aradan seneler geçti, istimlak paralarının ödeneceği yazısı geldi bize. Biz de dört oğlan kardeş olarak Çayıralan ilçesine gidip Ziraat bankasından ismimize yazılı istimlak paralarını aldık, sonra da bir kahvede oturup çay içiyorduk ki, ağabeyim Mustafa olanca duygusallığıyla bizi düşündüren sorusunu sordu:

– Biz burada dört kardeş olarak talarımızın parasını pay ederek cebimize koyduk. Size soruyorum, biz gerçekten de dört kardeş miyiz? Yoksa bir de listede ismi yazılı olmayan kız kardeşimiz de var mı?

Soru bomba gibi düşmüştü ortamıza. Birbirimize baktık.. Çok manalı bir soruydu bu? Ağabeyim tekrarladı:

– Söyleseniz ya? Biz dört kardeş miyiz, yoksa bizim ismi listede yazılı olmasa da bir de kız kardeşimiz var mı? Hem de köyde bizden daha zayıf halde mi?

En büyüğümüz Arif:

– Mustafa, dedi, lafı uzatma, ne demek istiyorsan onu söyle. Elbette dört değil beş kardeşiz. Bizim bir de kız kardeşimiz var. Evlenip başka aileye karışmış olsa da o bizim kardeşimiz!..

– Madem bir de kız kardeşimiz var. Neden dört kardeş arasında taksim ettik istimlak parasını?

– Kız kardeşimiz senelerce önce evlenip başka aileye karışmış gitti. Listedeki ismi yok. Kendinin de zaten böyle bir talebi yok.

– Ben onu bunu bilmem. Cebimize koyduğumuz paraların içinde listede ismi yazılı olmasa da bacımızın da hissesi vardır. İslam onu baba malına mirasçı sayarken, biz tümüyle mahrum bırakıyoruz listede ismi yok diye!. Allah razı olur mu bu ayırımdan?

Bunları söyleyen ağabeyim hemen elini cebine sokup çıkardığı paralardan hesap ederek ayırdığı belli bir miktarı:

– **İşte benim paramın içinden bacımın hissesi**, diyerek masanın üzerine koydu.

Daha fazla beklemek olamazdı. Hemen ben de aynı miktar parayı çıkarıp masanın üzerine bacımın hissesi olarak koydum. Derken ötekiler de fazlaca bekleme gereği duymadılar...

Böylece bizim hissemize ne düşmüşse ablamızın hissesine de aynı miktarı ayırmış olduk. Çünkü bacımın köydeki duru-

Gördün mü kardeşlerimi? Kanun beni unutsa da kardeşlerim unutmadılar, hissemi hem de kendi hisselerine denk şekilde fazlasıyla getirdiler.!

mu, bizden daha iyi değildi. **Mirasta zayıflar kollanmalıydı.**

Teklifi yapan Mustafa ağabeyimle birlikte kalkıp ikimiz köyün yolunu tuttuk Akşama köyde ablamızın evine misafir olduk. Önce gelişimizin sebebini anlamadı.. Yatsı namazından sonra çaylarımızı içerken ağabeyim ziyaret sebebini anlattı:

– Kardeşim, dedi. İstimlak memurları tarlalarımızı yazarken kızların ismi yazılmadığından istimlak parasında senin adın yoktu. Bunu sen de biliyorsun. Ama biz dört kardeş isimlerimiz okununca paraları aldık. Kahvede oturup düşündük. Kanun hisse ayırmasa da biz bacımızın hissesini ayırmalıyız diyerek hisseni ayırdık. İşte senin paran, buyur al, hakkını helal et, biz de vicdan huzuru içinde olalım, anne babamız da mezarlarında rahat etsinler.. deyip parasını bir bir sayarak ablamın önüne koydu..

Ortalıkta bir sessizlik oldu. Bir şaşkınlıktı sanki bu. Neden sonra bacımız kocasına doğru yönünü çevirerek sırtındaki yükü atmışçasına rahat bir nefes aldıktan sonra dedi ki:

– **Kardeşlerimin beni kardeş kabul etmeyip babamın mirasından mahrum ettiklerini söylüyordun. Ben ise benim kardeşlerim yapmazlar öyle adaletsizliği, beni unutmazlar, diyordum. Sen de göreceğiz diyordun. Şimdi gördün mü kardeşlerimi? Kanun beni unutsa da kardeşlerim unutmadılar, hissemi hem de kendi hisselerine denk şekilde fazlasıyla getirdiler.**

Bu sırada ablamın gözlerinden pırıl pırıl yaşların süzüldüğünü görüyordum.. Artık ablamızın gönlündeki burukluk gitmiş, sevgi ve saygı tekrar yerini bulmuş, top yekun ailecek mutluluk duymuştuk.. Otuz sene sonrasında bile geriye bakınca bu mutluluğu halen duymaktayız.. Sene 1970...

Size, miras taksiminde listede ismi hiç geçmeyen bir kız kardeşin hakkının nasıl ödendiğinden örnek arz etmiş oldum. Bence, miras paylaşımında kuvvetlilerden zayıfa karşı özel bir fedakarlık gösterilerek zayıfı kollama esas alınmalıdır.. Bundan sonra da gönülden razı olup helallaşmalıdır. Anlaşıp helallaştıktan sonra miras olayı mutluluk verici şekilde taksim edilmiş sayılabilir. Yeter ki zayıflar kollansın. Yazılı kanundan önce vicdanlardaki kanunların gereği yerine getirilmiş olunsun.

Anne-babasının isteğini
yerine getirmesi mümkün olmayan
evlat ne yapmalı?

YAŞLILARIN İSTEKLERİNE DEĞİL İHTİYAÇLARINA BAKILIR

Telefonundaki gencin titreyen sesinden de belli idi çok üzgün olduğu:

– Hocam zor durumdayım, şaşırdım ne yapacağımı, lütfen bana yardım edin, ana baba hakkı konusunda iyice korkmaya başladım.. diyerek anlatmaya başladı babasının durumunu..

– Babam bir aydır gittiği köyde tek başına yaşıyor. Telefonla annemi de yanına götürmemi istedi. Ben bunun mümkün olmayacağını söyleyince, telefonu yüzüme kapatıp bana küstü. Bir daha telefona çıkmıyor. Bana kırıldı. Ne yapacağımı bilemez oldum!.

– Niçin ne yapacağınızı bilemez oluyorsun? Anneni götürüp yanına bırak. Hem babana hizmet eder, hem de annen için bir değişiklik olur.

– Keşke öyle olsa hocam! Durum hiç de öyle değil.. Annem seksen üç yaşında bir yatalak. Ona ancak ben hizmet edebiliyorum. Benim dışımda kimsecikler ona bakamaz. Tuvalete de götüremez. Babam dahi hizmet edemez. Çünkü o da seksen üç yaşında. Geçen sene köye götürmüştüm de bir hafta sonra telefon edip, “Çabuk gel, anneni buradan al, benim kendime bakacak halim yok, bir de onunla mı uğraşacağım,” diye bağırıştı..

– Öyle ise bu sene neden istiyor?

Yaşlanmış, neyin lehine, neyin de aleyhine olduğunu bilemeyecek duruma gelmiş ihtiyaçların, “isteklerine” değil, “ihtiyaçlarına” bakılmalıdır. Bundan dolayı bir kırılma, darılma söz konusu olsa da günahı olmayacağı düşünülmelidir.

Hanım, beyinin ana babasına bakmaya mecbur değildir. Zorlanamaz. Ama hem Allahın rızasını, hem de beyinin gönlünü kazanmak için böyle hizmetleri yaparsa elbette çok büyük sevap alır. Ailede mutluluk daha da artmış olur. Keşke ana babalar da kendilerini gelinlerine sevdirebilseler de gelinler de hizmetlerini isteyerek yapsalar..

– Aslında o da bilmiyor ne istediğini. Ben annemi götürüp de köye babamın yanına bıraksam, kimsesiz bir dağ evine bırakmış gibi olurum. Buna gönlüm razı olmaz. Götürmesem, babam darılıyor, telefona bile çıkmıyor, halen küs duruyor. Benim işim, çocuklarım ise İstanbul'da. Bunları bırakıp da köye gitmem mümkün değil. Yani, **babamın isteğini yerine getirsem annem perişan olur. Getirmesem babam küser. Nasıl hareket edeceğimi bilemez oldum?**

– Bence, baba yaşlanmış, neyin lehin, neyin de aleyhine olduğunu bilemeyecek duruma gelmiş. Bu durumdaki yaşlıların **“İsteklerine değil ihtiyaçlarına bakılır.”** Bundan dolayı bir kırılma, darılma söz konusu olsa da vebali olmaz. Çünkü onlar kendileri için neyin yararlı, neyin de zararlı olduğunu bilmiyorlar.. Artık siz onların isteklerini değil, ihtiyaçlarını esas alın, ihtiyaçlarını karşılayın yeter...

– Hocam, bir ara hanımı zorlasam mı gidip babama bakması için, diye dahi düşündüm.

– Hanımı zorlayabilir misin bilemiyorum. Çünkü **hanım beyinin ana babasına bakmaya mecbur değildir. Zorlanamaz. Ama hem Allahın rızasını, hem de beyinin gönlünü kazanmak için böyle hizmetleri yaparsa elbette çok büyük sevap alır. Ailede mutluluk daha da artmış olur. Keşke ana babalar da kendilerini gelinlerine sevdirebilseler, gelinler de hizmetlerini isteyerek yapsalar..** Huzur ailenin tümüne şamil olarak sürüp gitse..

– Öyle ise bana ne akıl veriyorsunuz şimdi. Neye göre hareket edeyim?..

– **“Müftü fetva verse de sen bir de kalbine sor!”** buyur-

muştur Peygamberimiz.. Sen bir de kalbine sor. Belki de en doğru cevap vicdanındaki müftüden gelecektir. Çünkü içinde bulunduğun şartları sen başkalarından daha iyi bilirsin..

Bu sırada telefonda bir sessizlik oldu..Neden sonra heyecanlı bir ses:

– Hocam şu anda oradan gelen cevabı dinliyorum.

– Ne diyor?

– Diyor ki: "Babanın isteği annendir. Ama ihtiyacı annen değil hizmet edecek bir insandır!. Öyleyse köyde hizmet edecek insanları bul, onlara bol para gönder, babana hizmet etmek için yarışa bile girerler, el üstünde dahi tutarlar. Böylece hem onlar memnun olur, hem de baban yaz sonuna kadar rahatça yazlığında kalabilir.."

– Demek ki, kalbindeki müftü de babanın isteğini değil ihtiyacını karşılamayı tavsiye etmiş, bizi teyitte bulunmuştur. Bence en güzel cevap gelmiş, köydeki işsiz de böylece iş bulmuştur. Hemen babanın isteğini değil de ihtiyacını karşıla, görevini yapmış olmanın huzurunu yaşa!

– Ne dersiniz aziz okuyucularım! Sizin müftünüz ne diyor "yaşlıların istekleri değil de ihtiyaçları karşılanmalı" sözümüze? İştirak mi var, itiraz mı?. Yoksa hanım mı zorlanmalıydı kayın-peder ve kayınvalideye hizmete?.

Herşeyi varmış,
ama huzuru yokmuş...

HUZURSUZLUKLAR, HANGİ VİTAMİN EKSİKLİĞİNDEN KAYNAKLANIRLAR?

Erzurum'un itibarlı alimlerinden biri de **Mehmet Kırkıncı Hocaefendi**'dir. Eserlerinden de anlaşılacağı üzere hocaefendi hoşsohbet, yumuşak yaklaşımli, nüktedan bir irşad üslûbuna sahiptir. Kimseyi itham etmez, ayıplayıp suçlamaya yönelmez. Mutlaka bir nükte, bir fıkra ile konuyu rahat-

İnsan vücudunun A, B, C gibi vitaminlere ihtiyacı olduğu gibi; ruhunun da, namaz, oruç, zekat, hac ibadetlerine manevî vitamin olarak ihtiyacı vardır.

latır, tatlı bir yaklaşımla irşadını etkili kılar.

Nitekim günün birinde oldukça zengin biri müracaat eder hocaefendiye.

– **Her şeyim var; fakat huzurum yoktur. Bana bir çare bul,** der.

Sözlerine şunu da ilave eder:

– **Doktorlar muayene ediyorlar, hiçbir rahatsızlığın yok diyorlar. Hatta vücudumda vitamin eksikliği dahi olmadığını söylüyorlar.**

İşte burada hocaefendi söze karışır:

– **Dur bakalım dur,** der. **Bir de biz bakalım şu vitamin eksikliğine. Eğer dedikleri gibi vitamin bolluğu olsaydı, sende bu rahatsızlık olmayacaktı, mutlaka işin içinde bir eksiklik söz konusu...**

Sorusunu şöyle sorar:

– **Saçlarda yaşlanma belirtisi olan beyazlanma başlamış. Namazlarını kılı-**

yor musun? İbadetle aran nasıl?

Adam zorla da olsa gerçeği itiraf eder:

– **Hayır, henüz namaz kılmaya başlamadım.**

Hocaefendi:

– **Bak,** der, **sende manevî vitaminlerden (A) vitamini yok, gördün mü?**

Sonra tekrar sorar:

– **Oruçla aran nasıl? Tutuyor musun?**

Adam yine zorlanır:

– Hayır, der, henüz oruç tutmaya başlamadım.

– **Ooo,** der hocaefendi, **sende (B) vitamini de yok.**

Sormaya devam eder:

– **Zengin olduğunu söyledin, zekatını nasıl hesap ediyorsun?**

– Şey, der, yani henüz zekat filan da vermiyorum.

Hocaefendi büsbütün hayrettedir:

– **Bak hele, der, sende (C) vitamini de yoktur.**

Nasıl huzur bulacaksın bunca vitamin eksikliğiyle?

Aralarındaki diyalog şu şekilde sürer gider:

– **Hacca gittin mi?**

– Henüz hacca gidecek vaktim olmadı.

– **Neler söylüyorsun sen. Demek sende (D) vitamini de yok.**

Peki, bir de aldığın gıdalara bakalım.

Kazancına haram karışıyor mu?

– Evet, az da olsa karışıyor.

– **Gördün mü, der Hoca efendi. Sen mikroplu gıdalar da almışsın.** Elbette huzurun olmaz, rahattan mahrum kalırsın...

Hocaefendi sözlerine şunları da ekler:

– Bütün bunlara rağmen senin kurtulman yine de mümkün. Çare vardır. Yeter ki sen bu vitamin eksiklerini tamamla. Bir de mikroplu gıda alma. Allah'ın izniyle sende en küçük bir rahatsızlık, huzursuzluk kalmayacak, turp gibi olacaksın.

Nasıl, beğendiniz mi hocaefendinin yaklaşımını?

Siz de kendinizi bir kontrol edin.

Var mı sizde de bazı manevî vitamin eksiklikleri, yahut da mikroplu gıda alma durumu?

Varsa hemencecik tedbir alın, vitaminlerinizi tamamlayın, eksik bırakmayın.

Mikroplu gıdadan da uzak durun.

Ondan sonra siz de gelin birlikte sohbet edelim, göreceksiniz sizde de en küçük bir rahatsızlık kalmayacaktır. Turp gibi olacaksınız inşaallah.

Dinin kadın-erkek ilişkilerini düzenleyen ölçüleri hem ferdi, hem aileyi, hem de toplumu koruyucu rol oynuyor.

MAHREMİYET SINIRINI YIKMANIN SONU NE OLUR?

– Bayan bayan! Senin bana duyduğunu söylediğin sevgi, yolunu şaşırmış sevgidir!. Sen önce Allahı, Peygamberi, ondan sonra da nikahlı eşini ve çocuklarını sevmelisin!. Sevgini onlara yöneltmelisin.. Evli bir bayanın sevgisinin yolu buralara çıkmalıdır, başka adreslere değil!.

Telefonda meçhul bir ses:

– **“Yeni Aile İlmihali”**nizi okuduktan sonra meselemi size açma cesareti buldum. İçine düştüğüm durumu anlatıp bir yol göstermenizi isteyeceğim, şayet beni ayıplamazsanız... dedi.

– **“Kim birini ayıplarsa kendisi de aynı şeyle ayıplanır”** buyurmuştur Peygamberimiz.. Bu sebeple bizde ayıplama olmaz, sadece ders alıp ikaz olma söz

konusu olur. Siz buyurun, rahatça anlatın meselenizi, dedim..

İtimat etmiş olacak ki başladı içine düştüğü durumu anlatmaya:

– Ben dedi, kamuda çalışan evli ve çocuk sahibi bir bayanım. Sizin ilmihalinizdeki tabirinizle hanımım. Ancak hanımlık özel bir edep ve terbiye gerektiriyor galiba. Bu gidişle ben hiç hanım olamayacağım anlaşılan..

– Belli olmaz, dedim. Sizin gibi çalışan bayanlar, hanımları geçebilirler de. Yol açık..

– Ne yazık ki geçemezler. En azından ben geçemeyeceğim inancındayım. Çünkü ben çalıştığım yerdeki bir beyle iki ikiye bir ara sohbete başladım. Çok nazik ve kibar bir beyefendi olan bu hayır ve hizmet sahibi insana nasıl oldu ise oldu, hiç beklemediğim bir anda farklı duygularla bakmaya başladım. Bununla da kalmadım, hiç yapmadığım bir şeyi yaparak ona duydu-

ğum sevgiyi de açıklamaktan çekinmedim!..

– Nasıl olur? Siz evli ve çocuk sahibi bir bayan olduğunuzu söylediniz şimdi!.

– Zaten benim de kendimi affedemeyişim bundan ya. Evli ve çocuk sahibi bir bayan olmama rağmen, bu yabancı insanla konuşmaya başlayınca durumum değişti, duyduğum sevgiyi açıklamaktan bile çekinmedim!...

– Nasıl karşıladı açıkladığınız duygunuzu?

– Onu hiç sorma. O gün bugün beni şaşırtan cevabın şoku içindeyim. Çok vakarlı ve soğukkanlı bir şekilde bakışlarımı bana doğru dikerek dedi ki :

– Bayan bayan! Senin bana duyduğunu söylediğin sevgi, yolunu şaşırmış sevgidir!. Sen önce Allahı, Peygamberi, ondan sonra da nikahlı eşini ve çocuklarını sevmelisin!. Sevgini onlara yöneltmelisin.. Evli bir bayanın sevgisinin yolu buralara çıkmalıdır, başka adreslere değil!. Şayet buna rağmen bana sevgi duyduğunu sanıyorsan bu sevgi değil, şeytanın hislerini körükleyip, seni bana karşı kışkırtmasıdır!..

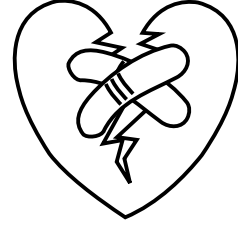
– Aynen böyle mi dedi?

– Evet, aynen böyle söyledi.. Ben halen bu sözlerin şokundayım.. Hatta bu sözlerden sonra kendime gelir gibi oldum. Geçmişte kılıp ta sonradan bıraktığım namazlarıma yeniden başladım.. Onun irşadıyla mazbut bir hayata tekrar döndüm!.

– Ne güzel. Artık kendinizi korumaya almışsınız. **Bir daha böyle mahremiyet sınırlarını aşmaz, yabancı bir erkekle iki ikiye konuşmaya kalkmazsınız!.**

– Şey... Benim de sormak istediğim buydu zaten.. Böylesine dürüst, hayır ve hizmet sahibi bir insana artık kardeşçe hislerle bakıyorum. Sözlerinden çok etkilendiğim bu beyle, tekrar konuşarak irşadından istifade etsem olmaz mı, diye sormak istiyordum?.

– **Seni uçurumun kenarına getiren, mahremiyet sınırlarını aşip taşarak onunla iki ikiye konuşman olmuştur. Şim-**

Mahremiyet sınırlarını bir daha aşip taşmayınız, Üçüncüleri şeytan olan biri haline gelmemeye çalışınız. Tek kelimeyle kalbi ilgi duyduğunuz o kişiyi unutunuz.

di tekrar aynı mahremiyet sınırlarını aşarsan, aynı duruma yine düşer, aynı şeytan körüklemesine yine maruz kalır, muhatabını da maruz bırakırsın.. Buna hiç şüphen olmasın..

Hem siz iki ikiye, baş başa kalınca yanınızda bekleyen üçüncüyü de unutmamalısınız!.

– Hayır, hayır!. Biz iki ikiye konuşuyorken yanımızda üçüncü kimse hiç olmuyor!

– Sen öyle san!. Bak, Allah Resulü, yanınızdaki üçüncüyü nasıl haber veriyor:

– **“Yabancı bir erkekle bir kadın iki ikiye, baş başa kalırlarsa üçüncüleri şeytan olur!”**

Nitekim senin gibi evli bir hanımı uçurumun kenarına getiren de işte yanınızdaki bu görünmez üçüncü varlık olmuştur. Muhatabın sağlam duruşuyla uçurumun dibine yuvarlanmaktan kurtulmuşsun. Eğer bu konuşma tekrar başlayacak olursa, dürüst muhatabını da uçurumun dibine yuvarlama tehlikesiyle karşı karşıyasın!.

– Peki, çare olarak ne tavsiye ediyorsunuz?

– Mahremiyet sınırlarını bir daha aşıp taşmamak, Üçüncüleri şeytan olan biri haline gelmemek. Tek kelimeyle kalbi ilgi duyduğunuz o kişiyi unutunuz.

– Kolay mı olur sanıyorsunuz bu?

– Kolay olmayacaktır elbette. Ama sonundaki aile facialarını hayal edecek olursanız, en kolayı da budur.

Yoksa iki mutlu aile birden yıkılabilir! Hem kendi aileni, hem de mazbut muhatabının ailesini yıkmanın sorumlusu haline gelebilirsin!.

Telefonda bir sessizlik başladı.. Neden sonra kulağıma gelen son sözleri sevinçle dinledim:

– **Çok acı, ama çok da faydalı bir konuşma oldu. Belki de uçurumun kenarından bir daha döndüm bu konuşmayla. Gerçekten de üçüncüleri şeytan olan biri durumuna düşmemeli bir bayan!. Dinde mahremiyet sınırları neden konmuş şimdi daha iyi anladım. Aslında buna “mahremiyet” değil de, “aileyi koruma sınırları” denmeliydi.. Beni düşündürüp size telefon ettiren Aile İlmihalinizi keşke daha önce okusaydım. Çok çok teşekkür ederim.**

İslâm kadının iş hayatına girmesini yasaklamamış; emniyet içinde çalışmasını sağlayacak şartlar koymuştur.

İŞYERİNDE KADIN SEKRETER ÇALIŞTIRMANIN HÜKMÜ NEDİR?

Telefonun öbür ucundan gelen soru:

– Beyim iş yerine kadın sekreter almak istiyor. Ben de kadının kendi yanında iki ikiye çalışmasının uygun olmaya-
cağını söylüyorum. Şaibeli bir durum-
dur bu, diyorum. Beyim de, bunun şart-
ları vardır. Ona dikkat edersek bir sa-
kıncası olmaz, diyor. **Kadının bir iş
yerinde sekreter olarak çalışmasının
şartı mı var? Varsa nedir?** Birazcık bil-
gi verebilir misiniz?.

İslâm, kadının çalışmasını yasakla-
mamıştır. Sadece çalışma emniyetini
sağlayacak şartlar koyarak, kadını ko-
rumaya almıştır ki, şaibesiz çalışma im-
kanı bulsun, toplum içinde ihtiyaçlarını
rahatça karşılama fırsatı elde etsin de
yardıma muhtaç du-
rumda kalmasin...

Önce şunu peşinen ifade edeyim ki, **kadınlar da günlük hayatın içinde iş-
çi, hatta işveren olarak yerlerini alır,
çalışma düzeninde hayatlarını tanzim
edebilirler.. Ancak kadının, çalıştığı
yerde özel şartların sağlanması gere-
kir ki, çalışma emniyeti sağlanmış ol-
sun, ahlaki bir sorunla karşılaşp ta
çalışamaz duruma düşmesin..** Bu ba-
kımından İslâm, kadının çalışmasını ya-
saklamamış, sadece çalışma emniyetini sağlayacak şartlar ko-
yarak, kadını korumaya almıştır ki, şaibesiz çalışma imkanı
bulsun, toplum içinde ihtiyaçlarını rahatça karşılama fırsatı el-
de etsin de yardıma muhtaç durumda kalmasin...

– Nedir kadını koruyacak özel çalışma şartları?

– **En başta mahremiyet mesafesinin korunması şartı..**
Söyle ki:

Başbaşa sayılacak bir تنها çalışma ortamından kaçınmalı, kadın mutlaka üçüncü ve daha fazla kimselerin bulunduğu mekanlarda görevlendirilmeli; yabancı bir erkekle iki ikiye çalışmak zorunda bırakılmamalıdır ki, İslâmî ölçülere uygun bir çalışma ortamının şartları oluşmuş olsun..

– Kadın, çalıştığı yerde tek başına yabancı bir erkekle iki ikiye, baş başa çalışma zorunda kalmayacak; kadınla erkek arasındaki mahremiyet mesafesi hep korunacaktır.. Yani **kadın, yabancı bir erkekle üçüncü şahısların bulunmadığı bir mekanda iki ikiye iş yapmak zorunda kalmayacaktır.** Kadın, yanlış yoruma müsait ortamda çalışmaya mecbur olmamalı ki, ailesinden de engel olma gerekçesi ortaya çıkmasın. Sonunda da taraflar bir söylentiyle karşılaşsınlar.. Kadın herkese açık mekanlarda, her an birilerinin girip çıkabileceği umumi yerlerde göz önünde görev yapıyor durumda olsun..

Öyle ise, başbaşa sayılacak bir تنها çalışma ortamından kaçınmalı, kadın mutlaka üçüncü ve daha fazla kimselerin bulunduğu mekanlarda görevlendirilmeli; yabancı bir erkekle

iki ikiye çalışmak zorunda bırakılmamalıdır ki, İslâmî ölçülere uygun bir çalışma ortamının şartları oluşmuş olsun..

Kadının sekreter olarak çalışmasının en başta gelen şartı budur.

Bu konuda değerli araştırmalarıyla bilinen Prof. Dr. Hamdi Döndüren Hoca Efendi (İslâmî Ölçülerle Ticaret Rehberi) kitabında kadının çalışma şartlarını sıralamıştır. Bir göz atalım isterseniz. Sayfa (256) dan özet:

“Bir işyerinde veya fabrikada kadın işçi veya kadın sekreter çalıştırmak caiz midir? sorusuna cevap:

– İslâma göre işveren, erkek olabileceği gibi kadın da olabilir. Çünkü babasından fabrika, şirket ve benzeri iş yerleri intikal eden mümine bir kadının, evlilikten sonra bu işlerini bizzat çalıştırma hakkı vardır!

Bu sebeple bir işverenin kadın sekreter çalıştırmasını onun durumuna göre değerlendirmek gerekir. İşveren bayansa, sekreter çalıştırması tabiidir. Kadın doktor veya sağlık kliniği sahibi bir bayanın kadın sekreter çalıştırması gibi...

Erkek işverenin büro veya fabrikasında bayan sekreter çalıştırmak istemesi durumunda ise, aşağıdaki hususlara (şartlara) dikkat etmesi gerekir. Bu şartları yerine getirmesi halinde kadın çalıştırılabilir:

1- Sekreter aynı zamanda nikahlı eşi veya mahrem yakını ise İslâmi açıdan (zaten) bir problem söz konusu olmaz. (Çünkü yanındaki kendi yakınıdır. Mesafeli durması gereken bir mahremiyet söz konusu değildir.)

2- Eş veya yakın akraba olmayan bir sekreterin ise, gerek işveren, gerekse başka yabancı erkeklerin yanında tesettürlü bulunması gereği vardır..

3- İşverenle yalnız olarak baş başa kalabilecekleri bir ortamın (halvet) olmaması. İki kişiye çalışma durumunda kalmamaları...

4- İş yeri düzenlemesinde sekreterin bulunduğu yerin topoluca bayanların çalıştığı büro veya bir mekana bitişik olması. Yani herkesin her an görüp girebileceği umumi mekan durumunda olması.

5- İşverenin sekreter veya bayan personelle görüşmeyi; ya başka birinin bulunduğu sırada yapması, ya da kapıların açık olduğu, her an birinin gelebileceği serbest zeminde yapması.

Sonuç olarak mümin işverenin yalnız ve baş başa (halvette) kalmaya yol açabilecek tarzda bayan sekreter veya bayan işçi çalıştırma yoluna girmemesi gerekir. Çünkü Allah'ın elçisi, şöyle buyurmuştur:

- Dikkat ediniz, hiçbir erkek yabancı bir kadınla baş başa kalmaz ki, üçüncüleri şeytan olmasın!"

Verilen bilgiyi özetleyecek olursak: **Kadın sekreter, kadın işçi çalıştırılabilir. Tarafların şaibelerden uzak olabilecekleri çalışma ortamının oluşturulması halinde elbette.** Bu durumda ne işveren erkek, ne de işe alınan hanım için bir sıkıntı ve şaibe söz konusu olmayacaktır.

Yeter ki iş yerinde gereken ahlaki emniyet sağlansın, iki kişiye bir yalnızlık ve baş başalık gibi zihni rahatsız edici, şaibeli bir ortam söz konusu olmasın.. Şüphesiz ki konuyu böyle düşünmeyenler de olacaktır. Saygı duyarız... Bu hükümler, elbette kendi iş hayatını İslâmî ölçülerle uyumlu kılma isteğinde olanlar için geçerlidir.

Kızını, hiç fikrini sormadan, damat tarafını araştırmadan otistik bir gençle evlendirdi.

SİZ HİÇ BÖYLE EVLİLİK, BÖYLE BABA GÖRDÜNÜZ MÜ?

Telefondaki bazı soruların gönül derinliğinden geldiği hemen anlaşılır. Bu, bir soru değil aynı zamanda bir inleme ve feryattır da. Hemen anlarsınız ki bir zulüm ve dram geçecek sorunun içinde.. Nitekim bu defaki telefon konuşmamız da öyle oldu. Sabrınıza güvenebiliyorsanız, siz de dinleyin bu telefon konuşmamızı:

Önce tanışacak, konuşacak, birbirinizi beğenip beğenmediğinizi, ilgi duyup duymadığınızı, denk olup olmadığınızı kontrol edeceksiniz. Evlenme kararını da bundan sonra vereceksiniz.

– **Hocam evliliğimin altıncı ayında ayrılma noktasına geldim. Kararımı vermekte zorlanıyorum... Bana bir yol göster...** diyordu meçhul hanım muhatabım.

– Hanım kızım, dedim evlilikte altı ay, daha yolun başı demektir. Hemen ayrılmanı tavsiye etmemi beklemiyorsun herhalde?..

– **Hemen beklemiyorum; ama nasıl evlendirildiğimi anlatırsam böyle bir tavsiyeyi hemen yapacağınızı da düşünüyorum...** dedikten sonra: “Nasıl evlendiniz ki?” demeye fırsat kalmadan başladı evlenme macerasını anlatmaya:

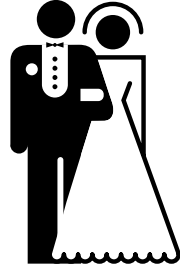
– Aslında bizimkine evlenme de denmez. “**Evlenme emrini yerine getirme**” demek daha doğru olur. Hocam, siz hiçbir kitapta okudunuz mu, bir kız evlendiği erkeği ilk defa, kına gecesinde, evinde özel odasına girince görmüş olsun?

– Ben hiçbir kitapta böyle bir evlilik şekli görmedim. Önce tanışacak, konuşacak, birbirinizi beğenip beğenmediğinizi, ilgi duyup duymadığınızı, denk olup olmadığınızı kontrol edeceksiniz. Evlenme kararını da bundan sonra vereceksiniz.

– Ne gördüm,. ne konuştum, ne de ilgi duyup duymadığımı kontrol etme imkanı buldum.

Babam şehirlerarası otobüs yolculuğunda yanına oturup güzel konuşan biriyle yaptığı yolculukta adamın çok temiz, masum, mahcup otuz yaşlarında bir oğlu olduğunu öğrenmiş, kendisinin de yirmi yedi yaşında bir kızının olduğunu söylemiş. Birlikte otobüste karar vermişler.

Ertesi hafta gelip beni alarak evlerine götürdüler. Aile arasında küçük bir kına gecesi şenliğinden sonra beni gelinlik odama koydular. Arkamdan da evleneceğim eşim girdi içeriye. İlk görüşüm işte böyle oldu. Gerçekten de dedikleri gibi masum, mahcup, terbiyeli bir genç vardı karşımda. Daha sonra anladım ki, beni evlendirdikleri bu genç, otistik biri! Bir bakıma zekâ ve çevresine uyum problemi var. On yaşında bir çocuk durumunda. Kalk dersiniz kalkıyor, otur dersiniz oturuyor. Okur yazar bile değil. Ben ise lise mezunuyum. Bütün bunlara rağmen ben bu olayı hazmetmeye çalıştım. Kaderimmiş, deyip razı olmak istedim. Bu zararsız, mahcup görünüşlü insana bakayım, diyerek kendimi razı etmeye yöneldim. Hatta bir şey daha söyleyeyim mi? Galiba sevdim de hali-ne. Ya da acıdım ona!..

– **Kendisi herhalde çalışacak durumda değil. Evin ihtiyaçlarını karşılama konusu nasıl oluyor?**

– Zengin olan baba hiçbir şeyi ihmal etmiyor, ihtiyaçları rahatça karşılıyor. Ama bu defa da babadan bir baskı geliyor bize. Ailemle konuşturmuyorlar, onların gelip gitmesine rıza göstermiyorlar. Ailemden, akraba ve dostlarımdan ilgimi kesmek zorunda kalıyorum. İşte bu baskıya dayanamıyorum. Herhalde durumu kimsenin bilmesini istemiyorlar. Güç bela bir izin alıp ana babamı ziyarete gittim. Durumu anlattım. Beni otistik biriyle evlendirdiniz; sağını solunu, zararını, kârını bilmeyen biriyle yaşıyorum dedim. Babam inanmadı. “Ben gördüm, sakın ve mahcup bir genç!” diyerek beni ayıplayıp tekrar gönderdiler. Neden sonra babam, annemle birlikte gelip durumu bizzat görünce bu defa da dayanamayıp beni alıp evlerine getirdiler. Şimdi babamın evindeyim. Altı aylık evlilikten sonra oturmuş ne yapacağımı düşünüyorum.

– **Hanım kızım, görmeden, konuşmadan evliliğin olmayacağını baştan babana söylemedin mi, ikazda bulunmadın**

Din sana, dengin olmayan biriyle görüşürmeden yaptırılan bu evliliği sürdürmeye mecbursun, demediği gibi, yıkmaya da mecbursun, demez. Kararı sana bırakır. Çünkü bu hayatı yaşayacak olan sensin.

mı? Bu nasıl baba, nasıl evlendirme böyle? Nutkum tutuldu doğrusu!

– Hocam, ben böyle evlilik olmaya-
cağımı biliyordum. Ancak bir şeyi
daha biliyordum. **Doğunun adetine
göre aile büyüğüne karşı gelin-
mez, onun uygun bulduğuna itiraz
edilmez. İşin sonunda bir namus
meselesi bile ortaya çıkabilir!..**

Şimdi onların da akılları başlarına
geldi ama iş işten geçti. Ben ne yapayım bu durumda. Ayrıl-
yım mı, yoksa daha erkendir deyip sürdürüyüm mi bu evliliği?

– Hanım kızım! **Din sana, dengin olmayan biriyle görüş-
türmeden yaptırılan bu evliliği sürdürmeye mecbursun, de-
mediği gibi, yıkmaya da mecbursun, demez. Kararı sana bı-
rakır. Çünkü bu hayatı yaşayacak olan sensin.** Burada şunu
da hatırlatayım. **Kendine ait evlenme kararını babana verdir-
mişsin, sonu böyle olmuş. Ayrılma kararını da başkasına
verdirirsen bir pişmanlık daha yaşayabilirsin. Artık kendi
kararını kendin ver.** Çünkü yaşayacağın ortamı ve dayanma
gücünü sen başkalarından iyi bilirsin. Maalesef soruna verebi-
leceğim cevabım bundan ibarettir...

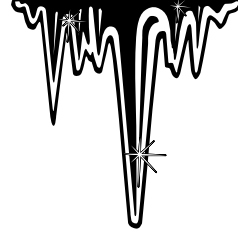
Konuşma burada bitti. Telefonumuzu kapatıyor ve size dö-
nüyorum muhterem anne, baba ve genç okuyucularım:

– Bir de siz düşünün bu olayı. Babanın kendi tercihini ev-
ladına kabul ettiren bu evliliğe siz ne gözle bakıyor, ne türlü yo-
rumluyorsunuz? Sizin kültürünüz neleri düşündürüyor bu ko-
nuda? Vicdanların tasdik edeceği makul ve meşru bir evlendir-
me mi bu?

OTİZM NEDİR?

Otizm, bebeklik döneminden itibaren farkedilen bir rahatsızlıktır. Otistik bebeklerin dış dünya ile ilgili kurmadıkları dikkati çeker. Otistik çocuklarda davranış özellikleri şunlardır: • Göz göze gelmemeye çalışır. • Sağır gibi davranır. • Diğer insanların farkında değilmiş gibi davranır. • Bir kabuğun içindeymiş gibi ulaşılmazdırlar. • Tek bir nesne veya etkinliğe saplanıp kalır. • Amaçsız hareketleri vardır. • Oyuncaklarla oynamaz, koklar veya yalar. • Yara ve yanıklara duyarlılık göstermez. • Kendine zarar verebilir. (Doç. Dr. Sefa Saygılı)

Bir tarafın duygularındaki buzlanma, diğer tarafın sıcak hislerinin de buzlanmasına yol açabilir.

BİR KIZ “SONRA SEVERSİN” DİYEREK EVLENMEYE ZORLANABİLİR Mİ?

Telefonun öbür ucundan gelen senin titremesinden de belliydi ki, ciddi bir sıkıntısı vardı soru sahibinin. Nitekim yanılmamışım. Tereddütlü başladı meçhul muhatabım sorusuna:

– Benim sorum, şimdiye kadar kimsenin sormadığı özel bir soru galiba. Sorsam mı sormasam mı diye de tereddüt ediyorum. Bilmem ayıplar mısınız sorsam?

– İmtihan dünyasındayız, dedim. İnsan hayatta her türlü imtihanlarla karşılaşabilir. Ayıplamak bizde yoktur. Peygamberimiz **“Kim bir kardeşini ayıplarsa kendisi de aynı şeyle ayıplanabilir!”** ikazında bulunmuştur.

Ayıplamak değil, çare bulmak İslami anlayıştır..

– Şimdi biraz rahatladım. Sorumu sorabilirim öyle ise, diyerek sorusunu sordu. Sordu da ne dedi bakın:

– **Bir kız, yeni evlendiği beyini sevmiyorsa, birlikte yaşamaya mecbur mu?..**

Düşünmeye başladım.

– Ben, dedim, soruyu anlayamadım. Hem “yeni evlendiği beyi” diyorsun, hem de “sevmediği beyi” diyorsun. **İnsan sev-**

Sen beyini sevmemişsin, beyin de senin kendisini sevmediğinin farkına vardığı an kontak atmış, elektrik kesilmiş!. Senin duygularındaki kış, beyine de aksetmiş. Onun yazındaki sıcaklığı senin kışın söndürmüş, ona da buz tutturmuşsun.. Böylece buzlaşmış duygularla muhatap olmuşsunuz birbirinize.

Duygularınızdaki buzları eriteceksiniz.. Önce kışınızı bahara, sonra yaza çevireceksiniz. Sıcak iklime gireceksiniz. Bir şeyiniz kalmaz, mutlu ve huzurlu bir hayatınız olabilir. Yeter ki sevgide paylaşım olsun.

mediği ile evlenmeye razı olur mu? Neden baştan evlenmeye razı oluyor?

– Razı oldu mu ki?..

– Razı olmadan mı evlendirdiler?

– Tamamen öyle.. Ben, baştan beri ilgi duymadım. Bana yakınlarım ısrar ettiler. **Sen bir evlen, sonra ilgi duyarsın**, diye telkinde bulundular. Ben de bu telkinlere bakarak ileride ilgi duyabilirim diye nikaha evet dedim. Ne yazık ki, şimdiye kadar beklediğim ilgiyi duymadım. Bundan sonra duyar mıyım bilemiyorum?..

– Bence beklemende fayda vardır. İleride durum değişebilir.. Hem de artık bey-hanım olmuşsunuz. Geriye dönmek eskisi gibi pek de kolay olmasa gerek!..

– İşin doğrusuna bakarsanız biz henüz bey-hanım da olmadık!. Ben geldiğim gün nasılsam halen de öyleyim.. Hatta bu yüzden bakıcılara da gittik, büyü falan var mı? diye de düşündük. Bakıcılar büyü yapılmış, dediler. Bir takım şeyler de tavsiye ettiler, paramızı aldılar, ama hiçbir şeyi değiştiremediler. **Ben evlenmeden önce nasılsam evlendikten sonra da öyleyim..**

– **Bence bu durumun çaresi büyücüler, bakıcılar olmalıydı. Psikologlar, doktorlar olmalıydı. Yanlış yere gitmişsiniz..**

– Onlara da gittik. Doktorlara da durumu anlattık..

– Ne dediler?

– Doğru teşhisi onlar koydular. Bana dediler ki, **sen beyni sevmemişsin, beyin de senin kendisini sevmediğinin farkına vardıği an kontak atmış, elektrik kesilmiş!.. Senin duygularındaki kış, beyine de aksetmiş. Onun yazındaki sıcaklığı da senin kışın söndürmüş, ona da buz tutturmuşsun.. Böylece buzlaşmış duygularla muhatap olmuşsunuz daha ilk anlarda.. Yoksa tıbbi bir arıza ve eksiklik söz konusu değildir. İkinizde turp gibi siniz maşallah!..**

– Çare olarak bir şey söylemediler mi?

– Söylediler. Dediler ki: Duygularınızdaki buzları eriteceksiniz.. Önce kışınızı bahara, sonra yazıya çevireceksiniz. Sıcak iklime gireceksiniz. Bir şeyiniz kalmaz, mutlu ve huzurlu bir hayatınız olabilir. Yeter ki sevgide paylaşım olsun, diye de ilave ettiler.

– Peki, size göre bu sonucun sorumlusu kim? Nerede yanlış yapıldı ki, böyle bir buzlanmaya maruz kaldınız?

– Şimdi daha iyi anlıyorum akrabalarımın telkinlerinin beni yanılttığını. Baştan ilgi duymasan da sonra ilgi duyarsın, te reddüt etme, bu senin akrabandır, yabancı değildir, dediler. **Benim ilgi duymadığım insanı da, ilgi duymaz hale getireceğimi hiç düşünemediler. Şimdi daha iyi biliyorum ki, insanın duygularında buzlanma varsa, karşısındakine de buz tutturmuş. Onun yaz sıcaklığını da kışa çevirmiş!..**

– Bundan şunu mu anlıyoruz? **İnsanları ilgi duymadıkları biriyle, ileride ilgi duyarsın diyerek baş göz etmeye çalışmak, son derece hatalı bir anlayış mı?**

– Tamamen öyle.. Sonra ilgi duyar zannı yanıltıyor yakınlarımızı. Gençleri böyle bir tahminle evliğe zorlamak, **“akrabandır, aramıza yabancı girmesin, sonra ilgi duyarsın.”** diyerek nikahta evet demeye ikna etmek, taraflara başta yapılacak en büyük kötülüktür.

– Peki şimdi bana neyi soruyorsunuz bu durumda? Ben ne yapabilirim?

– Benim maruz kaldığım bu durumu yazın da, başkalarının da başı yanmasın. **Aileler, çocuklarını ileride sevebilir diye sevmedikleriyle evlenmeye zorlamasınlar..**

– Bu telefon konuşmamızı yazarsam, senin istediğin yazı yazılmış, ikaz da yapılmış olur mu?

– Elbette. Hiç olmazsa başkalarının yazının kışa dönüşmesini önlenmiş olur..

Evet, elçiye zeval yoktur, derler. Bizden duyurması, sizden de yorumlaması. Ne diyorsunuz, birinin kışının, ötekinin yazını kışa döndürmesi olayına? Düşünmeye değer mi?. Sevgide paylaşım şart mı? Yoksa ileride o da olur demeye devam mı?

Kalitesiz kocaya katlanmak zorunda mıyım diye soran Hanımefendiye:

Bu hayatta hemen herkes imtihandadır. Kimi, hanımından imtihanda, kimi de beyinden..

Anlattığınıza bakılırsa siz de kötü alışkanlıkları olan (kendi ifadenizle) kalitesiz beyinlerden imtihandasınız.

Kötü alışkanlık sahibi, memnun olarak ısrar etmez alışkanlığında. Ama ne çare ki, bir defa yakayı kaptırmış, iradeyi elinden almışçasına bağımlı hale gelmiş.. Her ne kadar açıkça itiraf etmeseler de vicdanlarındaki çıgıllıklar, yanlış yaptıkları yolunda yankılanmaktadır kalplerinde.. Ne yazık ki bunu dahi itiraf edecek güçte değiller.. Asıl maharet böyle biriyle yuvayı korumaktır.. Bence düşene herkes tekme atar. Bir tekme de siz atmayın. Siz bir vefa ve sadakat örneği verin. Tutup kaldırma gayretini sürdürün. “Gerçek dostluk böyle devrelerde belli olur”, deyip imtihanı kazanın.. Gösterecek sabır, tek çıkar yoldur. Kendi nefsinizde İslamı yaşama örneği verin, benim imtihanım da budur diyerek Cennet hanımlarının ablalığına talip olun!.

Biliyorsunuz sabır kahramanı hanımlar, Cennete girmekle kalmamış, Cennet hanımlarının ablalığı makamına da yükselmişlerdir.

Hadiste Cennet hanımlarının ilk ablasının Asiye valide-miz olduğu haber verilmektedir. Kimdir bu Asiye hanım, hiç düşündünüz mü? Rab’lık iddiasında bulunan zalim Firavn’ın hanımı? Firavn gibi eşi görülmemiş bir zalime hanımlık yapmak kolay mı, az sabırla bu hayat yürür mü?

Ama Allah adildir. Kim ne kadar sabır gösterirse o kadar karşılığını alır. İşte o da Cennete girmekle kalmamış, Cennet hanımlarının ablalığı makamına yükselmiştir bu sabrı sayesinde.

Laleli’de Harikzedeler sokağında
yaşanmış ibretli bir olay...

PARMAĞINI ATEŞE TUTAN ÖĞRENCİ PAŞAYA NASIL DAMAT OLDU?

Harikzedeler Sokağı.. İstanbul’da, Şehzade Camii’nden Lâleli Camii’ne doğru inerken karşılaştığım sokaklardan birinin adı bu. Harikzedeler.. Yani, yangın felaketine maruz kalanlar. İstanbul’un ahşap binalarının kim bilir kaçınıcı yangınını teşkil ediyordu buradaki son (1700) yangını. Kışın soğğunun bile ateş gibi yaktığı bir geceydi. Sonraları ismini sokağa verecek olan müthiş yangın da işte böyle bir gecenin yarısından sonra iki katlı ahşap bir evde başlamıştı. Kısa zamanda etrafı saran alevlerin içinden sokağa fırlayan genç kızcağız da canını zor kurtaranlardan biriydi. Ne yapıp nereye gideceğini şaşırınca, Şehzade Camii’nin medreselerinden birinin camlarından görülen bir ışık ümit vermişti. Dişlerini şakırdatan bu soğğa daha fazla dayanamayıp medresenin kapısına kadar geldi, can havliyle kapıyı itip içeri girdi. Diz çökmüş vaziyette rahle üzerinde Kur’an tefsiri mütalaa eden dalgın talebe başını kaldırıncı, gördüğü manzaraya bir mana veremedi. Şaşırmış vaziyette sordu:

– İn misin, cin misin? Gecenin bu saatinde ne işin var burada?

– Ben in, cin değilim. din kardeşlerinden biriyim. Mahallemizde çıkan yangın bizi de alevleri içine aldı, canımı zor kurtarıp, ışığını gördüğüm medresenize sığındım!

– **Olmaz! Ben şu anda tefsir okuyan bir talebeyim. Şaibeli hareketlerden uzak kalmam lazım. Seni burada**

– **Şeytan bana vesvese verdikçe ben de parmağımı lambanın ateşine tutuyorum, “Buna tahammül etmeyi göze alıyor musun?” diye kendime soruyordum. İşte bu sırada parmağım yandı, sarmak zorunda kaldım!**

görürlerse dedikodunun önu alınmaz. Hem de mahremiyet ölçülerine aykırıdır burada tek başına iki ikiye bulunman. Burasını hemen terk et!

– Gecenin bu saatinde nereye çık-

sam donarım!...

Tefsir talebesi düşünmeye başlar...

– Hayırdır inşallah! Her halde bir imtihana tabi tutuluyorum?.. Öyleyse, der, duvarın dibindeki kilime sarıl ve orada kendini korumaya bak!.

Gözlerini tekrar kitabına dikip, Beyzâvî tefsirini mütalaaya devam eden talebe, dakikalar ilerledikçe şeytanı ile mücadeleye başlar. Bir ara:

– Hayır, hayır!.. diye haykırarak parmağını lambanın isli alevine tutar, derisi büzülünceye kadar ateşten çekmemekte ısrar eder.. Mücadele sabaha kadar sürer. Birkaç defa ateşe tutulan parmak iyice yanar ve ucunda bir yara bile meydana gelir. Şafak sökmek üzeredir. Sabah ezanıyla birlikte odasını terk edip camiye gider. Dönüşte odasında kimsenin kalmadığını görünce rahat bir nefes alır.

Ortalık aydınlanınca yangın yerine koşan kızcağız ise, babası ile anasının feryatlar içerisinde kendisini aradıklarını görünce bağırır:

– Babacığım, anneciğim, benim için asla üzülmeyin. İşte şuradaki medresenin odasında, bir talebenin yanındaydım..

Ve kızcağız olanları aynen anlatır... Bu defa Osmanlı paşası baba, kızını yanına alarak Şehzade Camii'nde tefsir dersi veren hoca efendinin huzuruna çıkar ve talebelerini toplamasını rica eder.

Hoca üzgün, mollalar hayrette. Bir talebenin kızcağıza iffte aykırı davranışta bulunduğu endişesi içindeler. Toplanan mollaları bir bir gözden geçiren kızcağız birini işaret eder:

– İşte babacığım, parmağının ucu sarılı olan genç! der.

Tefsir hocası hayretler içinde sorar:

– Abdurrahman! Senden hiç beklemezdim. Nasıl oldu da, böyle bir şikayete sebebiyet verdin?

Abdurrahman, başını önüne eğerek ve utancından hocasına tek kelime bile söylemeye muktedir olamazken, kızın babası müdahale eder:

– Muhterem hocam, değerli talebenizi hırpalamayın lütfen!. Biz onu şikayet için değil, takdir ve tebrik için aramaktayız. Siz, parmağının ucunu niçin sardığınızı bir sorun ona!

Ve mahcup talebe ısrara dayanamaz anlatır:

– Şeytan bana vesvese verdikçe ben de parmağımı lambanın ateşine tutuyorum, “Buna tahammül etmeyi göze alıyor musun?” diye soruyordum. İşte bu sırada parmağım yandı, sarmak zorunda kaldım!

Bu açıklama karşısında bir Osmanlı paşası olan baba, hemen orada kararını açıklar:

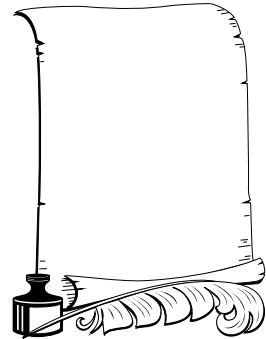
– **Muhterem Hocam, der, bu öğrencinin mezun oluncaya kadar bütün masraflarını üstlenmekle kalmıyor, ayrıca kabul ederse kızımı kendisine verip onu damat edinme şerefine de talip bulunuyorum!.**

Artık Osmanlı Paşasının ilgisiyle okuyarak büyük bir fıkıh alimi olan yaralı parmağın sahibi Abdurrahman, (1700)’lerde İstanbul’da yazılmış bulunan Osmanlının meşhur fıkıh kitabı Mülteka’ya iki ciltlik çok kıymetli şerh yazar. Ancak kitabın ismini değil de yazarın vasfını öne çıkaranlar, kitaba **Damat** adını koyarlar. Damat hoca diye de yad etmeyi daha değerli bulurlar. Böylece bu olay, nesilden nesile bu sebeple intikal ederek günümüze kadar tatlı ve ibretli bir hatıra olarak gelir.. Bu çok değerli tarihi olay karşısında bugün bizim dilimizden dökülen tek cümleden başkası değildir.

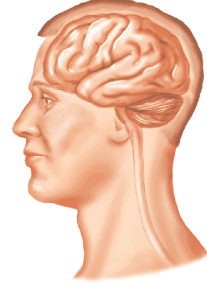
– **Zaman olur ki hayali cihan değer!**

Tabii, o günkü paşamızla, o günkü hocamızla, o günkü öğrenci oğlumuz ve kızımızla!.

Osmanlı Paşasının ilgisiyle okuyarak büyük bir fıkıh alimi olan yaralı parmağın sahibi Abdurrahman, (1700) larde İstanbul’da yazılmış bulunan Osmanlının meşhur fıkıh kitabı Mülteka’ya iki ciltlik çok kıymetli şerh yazar. Ancak kitabın ismini değil de yazarın vasfını öne çıkaranlar, kitaba Damat adını koyarlar.

Beyin fonksiyonlarını
tamamiyle yitirmiş kişi,
artık hasta değil, ölü biri sayılır.

BEYİN ÖLÜMÜ KESİNLEŞEN HASTAYI ALETLERLE YAŞATMAK GEREKLİ Mİ?

Bazı hastaların beyini ölüyor, doktorlar beyin ölümünün kesinleştiğini bildiriyorlar. Kalbi ve solunumu da görevini yapmıyor. Ancak bu sırada hasta birtakım makine ve aletlere bağlanıyor; gıdasını, solunumunu, kan dolaşımını bu aletlerle sağlayıp hayatını devam ettirme çabasına giriyorlar. Böyle bir hayatın aylarca devam edebileceği de söyleniyor.

Beyin ölümü kesinleşip, kalbi ve solunumu durduğuna karar verilen hasta dinen ölmüş sayılmaktadır.

Sizce beyin ölümünden, kalp ve solunum sistemi de görevini yapamaz hale geldikten sonra bir takım aletlere bağlanarak hastanın hayatının devam ettirilmeye çalışılması gerekli mi? Yoksa hastanın yakınlarının dinen mecbur olmadıkları bir gayret ve çaba mıdır bu? **Bağladıkları aletleri almakta, makine-lerin çekilmesinde dini mahzur yok mudur? Yakınları bu masrafı yapmasa, bu çabaya girmese bir vebal söz konusu olmaz mı?.....**

* * *

Bu gibi tıbbi çare ve tedbirler elbette zaman içinde daha da gelişecek, belki de bugünkü nokta nihai nokta olmayacak, bir zaman sonra daha da farklı buluşlar uygulamaya konacaktır.

Ancak şu andaki bilgimizle olaya baktığımızda şu yorumları görmekteyiz.

Beyin ölümü kesinleşip, kalbi ve solunumu durduğuna karar verilen hasta dinen ölmüş sayılmaktadır.

Artık bir takım makine ve aletlere bağlanarak ölmüş beyin sahibinin kalbini çalıştırıp kan dolaşımını ve gıdasını bu aletler-

le temine gayret ederek vefat etmiş hastayı yaşıyor görüntüsüne götürmeye dinen gerek de yoktur, mecburiyet de.. Ölmüş insanı yaşıyor görüntüsünden başka bir şey olmaz bu.

Yusuf el Kardavi'nin bu durumdaki insan için kesin ifadesi aynen şöyledir:

- Böyle bir kişi, hastalar sınırından sayılmaz. Gerçekte o, beyin fonksiyonlarının tümüyle ölmüş olmasından itibaren ölümler sınıfından sayılır! Bir cenaze için yapılması gereken ne ise ona da onu yapmak gerekir artık. (Çağdaş Me-selelere Fetvalar-4.)

Bu konunun tespiti, elbette ihtisassız kimselerin sözleriyle olmaz.. Ölümün vaki olduğunu bildiren ihtisas sahibi tıp otoritelerinin raporları, fıkıh uzmanlarının da hükümleriyle konu aydınlanır.

Şu anda elimizde bulunan bir fıkıh heyeti kararı, bizi bu konuda şöyle aydınlatmaktadır:

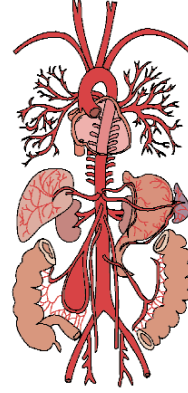
İslam Konferansı teşkilatına bağlı Fıkıh kurumu 1987 Ekiminde Ürdün'de yaptığı toplantıda bu konuyu etraflıca tartışmış, fıkıh ilim heyeti vardığı kararını da şöyle açıklamıştır.

Fıkıh heyetinin iki madde halinde verdiği karar şöyledir:

- Bir insanda şu iki durum meydana geldiğinde dinen ölüm vaki olmuş sayılır. Bir cenaze için yapılması lazım gelen, ne ise onun için de onun yerine getirilmesi gerekli olur.

1- Beyin fonksiyonlarının tamamen durması ve ihtisas sahibi seçkin doktorların bundan geriye dönüşün imkansız olduğuna ve beyinde çözülmenin başladığına karar vermiş olmaları.

2- Kalbinin ve solunum sisteminin tamamen durması ve doktorların da kalbin ve solunum sisteminin tamamen durduğuna, hastanın bir daha hayata dönemeyeceğine karar vermiş bulunmaları...

Tıbben ölmüş bulunan bir hastanın cihazlarla muvakkaten yaşatılmaya çalışılmasına mecburiyet olmadığı yolunda fıkıh alimleri görüş bildirmiştir.

Bu iki durum kesinleştikten sonra her ne kadar hastanın kalp ve solunum sistemi, kan dolaşımı, bağlanan aletler sayesinde çalışmasını devam ettirse de, dinen ölmüş sayılan bu kimseye bağlı olan bu cihazın kaldırılması mümkündür. Bir sakınca söz konusu olmaz.

Fıkıh heyetinin bu kararını arz ettiğimiz şekilde yorumlayan Kardavi ayrıca bu hastanın organının nakli konusuna da temas ederek şöyle demektedir:

– Aletler alınmadan dinen ölmüş bulunan bu hastanın organlarının bir başka hastaya bağışlanmasında organ sahibi için büyük sevapların olacağına şüphe yoktur.

İnsanın diktiği bir meyveden insan olsun hayvan olsun faydalanması halinde dikene sadaka sevabı olduğunu anlatan hadis gereğince, organ sahibinin bir hastayı hayata kavuşturma yardımının sevabının büyüklüğüne başka hiç bir kimse ulaşamaz..

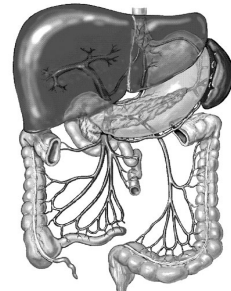
Kardavi yorumuna şunları da ekliyor:

– Hiç bir fıkıh alimi, beyin ölümünden sonra tıp otoritelerinin öldüğünü söyledikleri kimsenin cihazlarla yaşatılmasına dinen mecburiyet vardır, şeklinde bir hüküm söylememiştir..

Yani tıbben ölmüş bulunan bir hastanın cihazlarla muvakkaten yaşatılmaya çalışılmasına mecburiyet olmadığı yolunda fıkıh alimleri görüş bildirmiştir.

Geride kalanların böyle bir masrafı, yararsız çabayı göze almak mükellefiyetinde olmadıkları düşünülebilir.

İnsanın diktiği bir meyveden insan olsun hayvan olsun faydalanması halinde dikene sadaka sevabı olduğunu anlatan hadis gereğince, organ sahibinin bir hastayı hayata kavuşturma yardımının sevabının büyüklüğüne başka hiç bir kimse ulaşamaz..

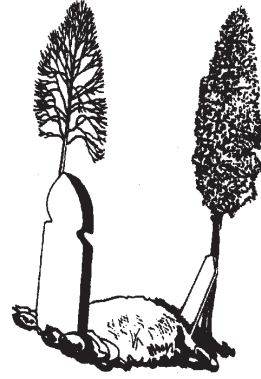

İnsanı âhirette kurtarıcı olan;
bizzat yaşadığı dinî hayat,
işlediği uhrevi amel ve hizmetlerdir.

ÖLÜ, MUTLAKA VASİYET ETTİĞİ YERE Mİ GÖMÜLMELİ?

Okuyucumun dedesi vefat edeli çok olmuş; ancak tartışması hâlâ bitmemiş. Neden mi bitmemiş?.. Birlikte dinleyelim:

– Dedem vefatından önce bir kısım vasiyetlerde bulundu. Bunlardan birincisi, uzakta bulunan kendi köyünün mezarlığına gömülmesi vasiyeti idi. İkincisi de sevdiği bir zatın cenaze namazını kıldırması isteyiydi. Garipliğe bakın ki ikisi de olmadı. Ne doğup büyüdüğü köyün mezarlığına götürüldü ne de vasiyet ettiği zat hazır bulunup da cenazesini kıldırması nasip oldu. Başka bir alimin kıldıracağı cenazesini hemen vefat ettiği yerin mezarlığına gömdük. Çok uzaktaki köyünün mezarlığına götüremedik...

Yapılan vasiyet sünnete uygunsa yerine getirme mecburiyeti vardır. Sünnete uygun değilse yerine getirme mecburiyeti olmaz. Bir vefasızlık akla gelmez...

İşte tartışma da bunlardan çıkmış. Şimdi gerideki yakınları birbirlerini itham ediyorlarmış.

– **Siz vasiyeti yerine getirmediniz, dedemiz mezarında üzgün yatmaktadır. Siz vefasızsınız, siz sadakatsizsiniz..** gibi ithamlar sürüp gidiyormuş. Durumu bize sorup neticeyi öğrenmek istemişler.

– **Biz çok mu vefasızlık ettik?** diye hayıflanıyorlar şimdi...

* * *

İyi sanılan zatlara cenaze namazını kıldırmak, yine iyi sanılan kimselerin bulunduğu mezarlığa gömülmek sevimli görünse de tek başına kurtarıcı değildir. Kurtarıcı olan, ölen kişinin hayatı boyunca yaşadığı kendi hayatıdır.

Efendim, bu konuda biraz gereksiz titizlik gösteriliyor gibi geliyor bana.

– Neden mi? Arz edeyim...

Önce yapılan vasiyet sünnete uygunsa yerine getirme mecburiyeti vardır. Sünnete uygun değilse yerine getirme mecburiyeti olmaz. Bir vefasızlık akla gelmez...

Bir insanın sünnete uygun defin yeri ise vefat ettiği yere en yakın olan Müslüman mezarlığıdır. Bu

itibarla, kişinin vefat ettiği en yakın Müslüman mezarlığına değil de doğup büyüdüğü uzaktaki mezarlığa definini vasiyet etmesi, yerine getirilmesi sünnet olan bir vasiyet değildir.

Öyle ise geridekiler boşuna birbirlerine sitem etmemeli, mecburi bir vasiyeti yerine getirmemiş vefasızlardan olduklarını düşünmemeliler.

Cenaze namazını falan ve filan zatın kıldırması vasiyetine gelince. O da aynıdır. Şayet o zat bulunur da kıldırırsa mesele yoktur. Bulunamazsa, gelmesi için cenazeyi bekletmek, sünnete uygunluk arz etmez. **Ehil birinin çıkıp kıldırması, defin beklenmeden yapılması sünnete uygun olanıdır.** Demek ki burada da yerine getirilmesi mecburi bir vasiyet söz konusu değildir. Bir ihmal akla gelmemelidir.

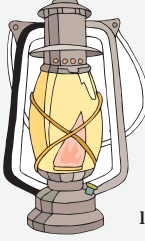
Esasen kendi ameliyle baş başa kalmış bir mevta için bunlar çok da mühim değildir.

Çünkü **insanı ahirette kurtaracak olan; yaşadığı kendi hayatı, işlediği kendi ameli, kendi hizmetleridir.**

İyi sanılan zatlara cenaze namazını kıldırmak, yine iyi sanılan kimselerin bulunduğu mezarlığa gömülmek sevimli görünse de tek başına kurtarıcı değildir. Kurtarıcı olan, hayatı boyunca yaşadığı kendi hayatıdır. Yoksa ne falan zatın imamlığı ne de filan mezarlığın komşuluğu hizmetsiz, ibadetsiz geçen bir hayat sahibini kurtarmaz...

Zaten **öldükten sonra arkadan gelecek yardıma gönül bağlamak, kendi yapmadığın görevini başkalarından beklemek gibi saflık olur.** Onun için atalarımız geriden gelecek iyiliklere fazla gönül bağlamamış da:

- Ne verirken elinle, o gider seninle!.. demişler. Hayatında elinle vermediğin şeyin ölümünden sonra arkandan seninle gelmeyeceğine işarette bulunmuşlar...

Zenginin biri hayatında iken yapması gereken hizmetleri yapmıyor, ben yapmasam da çocuklarım arkamdan yapar, diye müteselli oluyormuş...

Bir gece rüyasında kendini karanlık bir yolda yürürken görmüş. Arkasındaki çocukları ise ellerinde fenerle geliyorlarmış. Ancak kendi önüne ışık almalı düşünüyor, tam aydınlanmıyormuş. Çocuklarına çıkmış.

- Oğlum, şu feneri ileriye doğru tutsan ya. Benim önüm de sizinki gibi aydınlansın!

Cevap çok kısa; ama çok manidar olmuş:

- Baba!.. Arkadan gelen ışık ancak bu kadar aydınlatır!..

Aklı başına gelmiş, ne hizmet yapacaksa kendi hayatta iken yapmaya başlamış, arkasından başkalarının göndereceği aydınlığa ümit bağlamaktan vazgeçmiş!..

Hasta ziyareti sevaptır, diye gelip hastanın rahatsızlığını artıranlar var.

HASTA ZİYARETİNİN GÜNAHI DA OLUR MU?

Muhatabım ısrarlı görünüyordu isteğinde. Ne mi istiyordu bizden?

Bu istek beni şaşırttı. Biraz da siz şaşırın bakalım:

- Sizden hasta ziyareti konusunda bir yazı rica ediyorum...

Hemen cevap verdim:

**İzin alarak gidilen ziyarette, hastanın yanında hoşlanmayacağı konular konuşulmama-
lı, hep ümit veren olay-
lar anlatılmalı; gelişen
tıptan, iyileşen hasta-
lardan, tesirli dualar-
dan söz edilmelidir.
Hastayı ziyarete de ön-
ce, hastanın çok sevdi-
ği kimseler gitmelidir.**

– Hasta ziyareti konusunda çok yaz-
dım. Hatta kitaplarımda da geniş bil-
gi vardır bu konuda.. Muhatabım ısrarlı:

– Hayır hayır!. Sizin yazılarınızı hiç
kaçırmam. Böyle bir yazıyı hiç yaz-
madınız.

– Bakın kitaplarıma, hasta ziyareti-
nin sevabını anlatan sayfalar dolusu
yazı vardır..

– İşte, ben de onu demek istiyorum
zaten. **Hasta ziyaretinin sevabına
dair sayfalar dolusu yazı yazdınız**

**ama günahına ait hiç yazmadınız bu köşede... Sizden, has-
ta ziyaretinin günahına ait yazı istiyorum!..**

Şaşırarak sormak zorunda kaldım:

– Hasta ziyaretinin günahı da mı olur?

– Ben karşılaştığım ziyareti arz edeyim de siz karar verin.
**Hasta ziyaretinin sadece sevabı mı var, yoksa günahı da söz
konusu oluyor mu?.** diyen muhatabım, başladı başından ge-
çen hasta ziyareti günahını anlatmaya..

– Babam beklenmedik bir anda kalp krizi geçirdi. Hemen
hastaneye kaldırdık. Ailecek çok etkilendik. Ansızın oldu çün-
kü. İlk tedavi iyi sonuç verdi. Doktorlar bizi rahatlattılar:

– Yatağında istirahatı ihtiyacı var, götürün evinde dinlen-
sin, yeter ki ilacını alsın, heyecanlanmasın, yaşlılarda böyle du-
rumlar olabilir..” dediler. Biz de hastayı teselli eden şeyler anlat-
tık. Mühim bir durum yokmuş, dedik. Bir iki gün dinlenmesi
gerektiğini ifade ettik. Hem bizim, hem de hastamızın heyecanı
dindi, evimize gelip rahat bir nefes aldık..

İşte tam o sırada: **“Hasta ziyareti sevaptır”** diyenler üşüş-
tüler hastamızın başına. Neler mi konuştular hastanın başın-
da? Lütfen siz de dinleyin:

– **Vah vaaah!. büyük geçmiş olsun. Çok üzüldük doğru-
su.. Ciddi bir tehlike atlattımsın!. Bu neyse de, bunun ikin-
cisi de gelir arkasından. Asıl tehlike ikincisinde!. Birincisi-
ni atlatanlar maalesef ikincisini çoğu kez atlatamıyorlar.
İkincisi hastanın sonu oluyor. Aman amca, kendine dikkat
et de ikincisini de yaşama, yoksa gittiğin andır ikincisi!..**

– Hocam siz söyleyin Allah aşkına, **hastanın moralini sıfırlayan böyle ziyaretten sevap mı gelir yoksa günah mı? Bizim rahatlattığımız hastamızı ziyaretçilerimiz paniğe sürüklediler. Biz teselli ediyoruz, onlar tehlikenin kapıda beklediğini ima ediyor, panikletiyorlar...** Bundan dolayı diyorum ki, biraz da hasta ziyaretinin günahından söz etseniz, hastaya korku salıp panikletecek ihtimallerden söz etmenin yanlışlığına dikkat çekseniz.. Hiç olmazsa sorsalar hasta ziyaretçi kabul ediyor mu, diye. Kabul zamanı değilse, baskın yapar gibi gelip de sevap yerine günaha girmeseler!

Doğrusu, okuyucumun bu çıkışı beni düşündürdü. Ben de sizi düşündürmek istiyorum:

– Siz ne diyorsunuz hasta yakınının bu feryadına?. **Zamansız ziyaretler, ümitsizlik telkin eden konuşmalar, hastayı ve yakınlarını memnun değil mahzun mu ediyor?. Yani sevap yerine günaha mı giriyoruz?**

Bence hasta ziyaretinde şu üç konu hep hatırdta tutulmalıdır:

1- Ziyaretçi kabul haberi gelmeden hasta ziyaretine gitmemelidir. İzinsiz ve zamansız acele ziyaret, sevap yerine günah, memnuniyet yerine memnuniyetsizlik getirebilir.

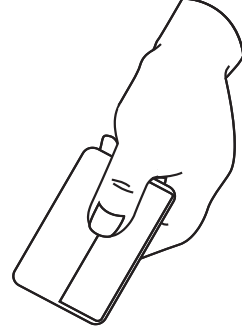
2- İzin alarak gidilen ziyarette ise, hastanın yanında hoşlanmayacağı konular konuşulmamalı, hep ümit veren olaylar anlatılmalı; gelişen tıptan, iyileşen hastalardan, tesirli dualardan söz edilmeli; hastayı ziyarete de önce, hastanın çok sevdiği kimseler gitmelidir.

3- Mümkünse, hastaya uygun düşecek hediyelerle gidilmeli, ziyaret kısa sürmeli, hastanın acil bir ihtiyacı gizlice sorulmalı, varsa karşılama konusunda samimi davranmalıdır. Hasta ve yakını da, yalnız değiliz, yardım edecek samimi dostlarımız var kanaatine varmalı; bu cesaret onlara verilmeli, faydasız ziyaretçi ko-numunda kalınmamalıdır.

Şu da unutulmamalı ki, şartlarına uyularak yapılan ziyaretlerde sadece komşuluk hakkı yerine getirilmekle kalınmaz, adım başına günahlar silinip sevapların yazılması da söz konusu olur. Yani, **yerinde ve zamanında hasta ziyareti, memnuniyet meydana getirir, iyi komşu kötü günde belli olur, diye takdire de sebep olur..**

Mağazada
kredi kartı sohbeti

KREDİ KARTI İLE FAİZSİZ ALIŞ VERİŞ NASIL YAPILIR?

Beyaz eşya mağazasının kapısından içeri girdiğimde köşedeki masanın başında bir gü-rültüdür koptu:

– Gördün mü, iyi olacak hastanın doktor ayağına gelirmiş!. Bu ne tesadüf böyle?

İçlerinden biri hemen ikaz etti:

– Ne tesadüfü yahu?. Tesadüf diye bir şey yoktur kâinatta.. Tevafuk vardır. Bu ne tevafuk? diyeceksiniz.

Öteki ısrar etmedi. Hemen düzelterek tekrarladı hayretini:

– Gerçekten de bu ne tevafuk böyle? Doğrusu tam zamanında geldiniz hocam! Her kafadan ayrı ses çıkıyordu.. Kimi olmaz, kimi de olur, diye şaşırtıyordu bizi. Şimdi meselenin aslını öğrenme imkanı bulacağız..

– Hayırdır inşallah, dedim, nedir aslını öğrenme imkanı bulacağınız meseleniz?

Hareketli ve atılgan bir genç öne çıkarak heyecanla anlattı:

– Bu kardeşimizin pos cihazı var. Kredi kartı ile mal satıyor. Bu kardeşimiz de mal alıyor.. İşte bunun üzerine konuşmaya başladık. Kredi kartı ile faizsiz alışveriş yapılır mı? diye. Yapılır diyen oldu, yapılmaz diyen oldu. Konu ortada iken siz geldiniz. İyi olacak hastanın doktor ayağına gelir, diye sevindik. Hazır konuya girmişken meseleyi şöyle sorayım izin verirseniz:

Kredi kartı ile alışveriş caizdir. Çünkü kredi kartı ile aldığınız malın borcunu ödemeniz için size bir müddet tanınmıştır. Bu müddet içinde borcunuzu öderseniz faiz filan ödemek zorunda kalmıyorsunuz. Aldığınız malın tutarı ne işe onu ödüyorsunuz. Öyle ise bunda bir sakınca yoktur.

- Kredi kartı ile faizsiz alış veriş yapılır mı? Yapılırsa dikkat edilmesi gereken hususlar var mıdır? Varsa nelerdir?

- Ben, dedim, bu meseye iki şekilde bakıyorum:

1- Kredi kartı ile alış veriş caizdir. Çünkü kredi kartı ile aldığınız malın borcunu ödemeniz için size bir müddet tanınmıştır. Bu müddet içinde borcunuzu öderseniz faiz filan ödemek zorunda kalmıyorsunuz. Aldığınız malın tutarı ne ise onu ödüyorsunuz. Öyle ise bunda bir sakınca yoktur. Bunu böylece tespit etmiş olalım baştan...

Bununla beraber, ideal olanı, keşke kredi kartı kullanmayı tercih etmeseniz de kendinizi borçlu alış verişe alıştırmasanız.. Çünkü **kredi kartı ile alışverişte para peşin ödenmediğinden sanki bedavaymış gibi bir israfı alış veriş arzusu geliyor. Ödeme günü gelince ise eldeki miktar borca yetmeyebiliyor; bu defa da faizli ödemek zorunda kalına biliyor.** Mahzur da bundan meydana geliyor..

Kart sahibi, ödemelerini gününde yapar da gecikme faizine düşmezse, mağaza sahibi de, (veresiye satışını peşine çevirmek için bankaya komisyon ödemeye teşebbüs etmez de) günü gelince almayı beklerse, kredi kartıyla alış ta satış ta caiz olur!..

2- Kredi kartı ile satış yapana gelince, sattığı malın parasını alış tarihleri bellidir. Bekler, günü gelince parasını alırsa mesele yoktur. Malını veresiye satmış, ödeme günü gelince parasını almış, mesele bitmiştir.

Ancak, ödeme gününü beklemez de eline peşin para geçsin diye bankaya komisyon ödeyerek parayı peşin alırsa ne olur?. İşte faizle para alma görüntüsü burada meydana gelir!.

En iyisi, kredi kartıyla veresiye satış yapan esnaf, parasını, günü gelince almalı; günü gelmeden peşin para almak için faiz ödüyor görüntüsüne girmemelidir...

Biz bunları anlatırken yaklaşan bir genç, "anladığımı anlatabilir miyim?" diyerek konuyu şöyle özetledi:

- Kart sahibi, ödemelerini gününde yapar da gecikme faizine düşmezse, mağaza sahibi de, (veresiye satışını peşine çevir-

mek için bankaya komisyon ödemeye teşebbüs etmez de) günü gelince almayı beklerse, kredi kartıyla alış ta satış ta caiz olur!..

– Evet, aynen öyle, dedim. Hatta, **kredi kartıyla yapılan alışverişlerden dolayı verilen hediye de almak caizdir. Çünkü karşılığında bir şey istenmiyor, sadece alışveriş yapanlara hediye veriliyor..**

Artık konu anlaşılmıştı. Yüzlerde tebessümün çoğaldığı sırada biri:

– Hocam, çayları hak ettik, dedi. Bir diğeri atıldı:

– Hocam, çaya razı olmamalısınız. Bir avukata mesele danışınca yüksek ücret ödeniyor da, böyle hayati konularda neden bir çayla geçiriliyor? Hiç olmazsa yeni gelenlerden bir buz dolabı göndermeliler size!.

Patron bu temenniye hiç tereddüt etmeden, hem de büyük bir memnuniyetle cevap verdi:

– Hocam emretsin derhal!.

– Bizimki, dedim, avukat gibi dünyalık iş değil. Uhrevi konular ücrete tabi olmamalı. Hatta çay bile fazladan!..

Sohbeti böyle noktaladık..

Bilmem iyi, bilmem kötü ettik, bir mağaza sohbetinde vakti, işte böyle tükettik!

Dünyada ruh ve ceset,
iyilik ve kötülükleri işlemekte ortaktır.

**AHİRETTE RUH MU, CESET Mİ
HESABA ÇEKİLECEK?**

Eski okuyucularımdan İzmir Ayrancılar'dan Musa Bey'in telefonla sorduğu suali şöyle: **"Cennette uyku var mı?"**

Aman efendim, dünyada yeteri kadar uyuduk, bir de orada mı uyuyacağız? Buradaki uykunun sebebi yorgunluk, sıkıntı ve stres. Cennette böyle zorluklar olmadığı için bunlardan kurtulmayı sağlayacak uykuya da ihtiyaç olmayacak anlaşılan.

Musa Bey'in ikinci suali de şöyle:

– **Ahirette meleklerin suali ruha mı olacak yoksa, cesede mi?**

Efendim dünyada nasıl hem ruha hem de cesede birlikte soruluyorsa, ahirette de öyle olacak.

Ruhla ceset birlikte muhatap olacaklar suallere. Yani mükafat ve cezalara.

Bu niçin böyle? Adalet bunu gerektirir de onun için. Çünkü bütün iyilikleri ve kötülükleri ruhla ceset birlikte işlemişlerdir. Karşılığını da birlikte görecekler, birlikte yaşayacaklar. Bu konuyu mantıkî şekilde anlatan güzel bir temsil-i manevî var. İzin verirseniz onu arz edeyim sizlere. Belki hem dinlendirici, hem de düşündürücü olur.

**Buradaki uyku-
nun sebebi yorgun-
luk, sıkıntı ve stres.
Cennette böyle zor-
luklar olmadığı için
bunlardan kurtulmayı
sağlayacak uykuya da
ihtiyaç olmayacak.**

Efendim bir (kambur)la bir (kör) birlikte yolculuk ediyorlar-
mış. Bir ara yolları bağ, bahçelik bir yere uğramış. Kambur et-
rafına bakmış ki lezzetli meyveler dallardan yola sarkarak göz kır-
pıyor âdeti. Ne var ki belini doğrultamadığı için bunlara erişme-
si mümkün değil.

Hemen kulağına eğilmiş kör arkadaşının:

– Başımızın üstündeki dallarda lezzetli meyveler var, demiş.
Ama ben erişemiyorum, ne yapsak ki?

Kör heyecanlanmış:

– Ondan kolay ne var, demiş. Ben eğilirim, sen üzerime çı-
kıp dallara ulaşır, meyveleri toplarsın, birlikte oturup yeriz.

Aynen öyle yapmışlar. Kör eğilmiş, kambur üzerine sıçra-
mış, bu defa kolayca eriştiği dallardan meyveleri koparmış, otu-
rup yemeye başlamışlar.

Ne var ki çok sürmemiş, bekçi de karşılarında belirivermiş:

– Sizi gidi utanmazlar, haram helal bilmezler, diye çıkışmış.
Elindeki sopasıyla da ikisine birden vurmaya başlamış.

Canı iyice yanan kambur karşılık vermiş:

– Sende hiç akıl yok mu yahu, demiş. **Baksana ben kam-**

bur bir adamım, bu kadar yüksek ağaçlara nasıl uzanıp da meyve koparacağım? Benim suçum yok.

Kör de aynı şekilde itiraz etmiş:

– Görmüyor musun ben de körün tekiyim. Ne bileyim buralarda meyve olduğunu. Ben de suçsuzum.

Bekçi bakmış, suç ortada kalıyor, sahip çıkan yok. O da şöyle karşılık vermiş:

– Boşuna çırpınmayın. Biriniz kambur, biriniz de kör. Bunlar doğru ama bir doğru daha var, o da kamburla körün işbirliği yaptığı, suçu birlikte işledikleri. (Çünkü çaldıklarınız ortada). Ne sadece kamburu sorumlu tutarız, ne de körü. Her ikisini de suçta ortak tutmak adalet gereğidir.

Evet, ruhla cesedin durumu işte bu kamburla körün ortaklığı gibidir...

Bütün iyilikleri ve kötülükleri ruhla ceset birlikte işlemişlerdir. Karşılığını da birlikte görecekler, birlikte yaşayacaklar.

ADALETLE HÜKMET, ADALETLE...

Bilge bir insan olan Behlül, Abbasi Halifesi Harun Reşid'e zaman zaman uyarılarda bulunurdu. Bir gün, sarayın kapısında görüldü. Harun Reşid, uzun yoldan geldiğini tahmin ettiği Behlül'e sordu:

- Nereden geliyorsun böyle ey Behlül?
- Cehennemden geliyorum ya Harun?
- Hayrola cehennemde ne işin vardı?
- Efendim, ateş lâzım oldu da, oraya ateş almaya gitmiştim.

Fakat cehennemin bekçileri, "Burada ateş yoktur. Herkes, ateşi buraya kendisi getirir" diyerek beni geri çevirdiler. Dolayısıyla eli boş döndüm.

- Peki öyle ise, ben ne yapayım ki, oraya ateş götürmeyeyim?
- Oraya ateş götürmemek için, adaletle hükmet, adaletle...

Cehennem, ceza-yı ameldir.
Cennet ise, fazl-ı ilahi iledir.

İBADETLERİMİZ CENNETİN KARŞILIĞI OLABİLİR Mİ?

İçinde yaşadığı cemiyetin gidişatına bakıyor, etraftaki insanların tavır ve hareketlerine nazar ediyor, sonra iç âlemine dönerek kendi kendine huzur duyuyor, şükürler ediyor ve diyordu ki:

– Yâ Rab, insanların şu akıl almaz, fikir kabûl etmez gaflet ve sefahetlerine beni düşürmedin, ölümü hatırlamaz, âhireti düşünmez hâle koymadın. Hamd ve şükürler olsun ki, ibadetlerimi yapıyor, dinî mükellefiyetlerimi yerine getirmeye gayret ediyorum. Sana ne kadar minnet duysam, şükretsem azdır...

Böylesine huzur ve sevinç duyguları içinde yaşıyor, hamd ve şükür hisleri içinde ömrünü devam ettiriyordu.

Ne var ki, bu his ve duygular onda bir ara ifrata kaçır gibi oldu. Çevredeki insanların dini, imanı hatırlamayışları onda yeni duygular canlandırdı. Yine düşünüyor ve diyordu ki:

– Yâ Rab, ben şu başıboş insanlar gibi değilim. Vazifemi ifâ ediyor, dinî mükellefiyetlerimi yerine getiriyorum. Beni Cennet'ine koyacak, Cennet'inle, cemâlinle müşerref kılacaksın. Zîra birçok kimse sana ibadet edip, kulluk mükellefiyetini yerine getirmiyor, ama ben getiriyorum. Öyle ise, Cennet'e girmeye hak kazandım...

Bu düşünceler içinde devam ettiği toplantılarda okunan bir kitapta şu mânâdaki cümleleri dikkatle dinledi:

– İbadetler, gelecek nimetlerin alacağı değildir. Belki geçmiş nimetlerin borcudur. Kulluk mükellefiyetini ifâ

İbadetler, gelecek nimetlerin alacağı değildir. Belki geçmiş nimetlerin borcudur. Kulluk mükellefiyetini ifâ edenler, ancak kullandıkları geçmiş nimetlerin borcunu ödemeye çalışmış olurlar!

edenler, ancak kullandıkları geçmiş nimetlerin borcunu ödemeye çalışmış olurlar!

Bu hüküm onu şüpheye düşürdü. Halbuki o, yaptığı kulluk vazifesiyle Cennet'e hak kazandığını düşünüyor, Cennet'in amelinin karşılığı olarak verileceğini sanıyordu.

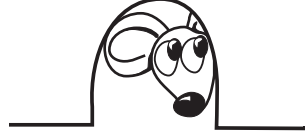
Bu izaha göre ise, ameli, Cennet'in değil, sadece sahip olduğu geçmiş nimetlerin karşılığı oluyor, harcadığı nimetlere belki de mukabil bile gelmiyordu.

Düşünmeye devam etti.

* * *

Bir gün camiye erken gitmiş, vaaz dinlemeye başlamıştı. Hoca Efendi bir ara, insanların sahip oldukları nimetleri özetle sayarken şöyle konuştu:

– Ey insan! Sen neden kısır düşünüyorsun? Bak, sen bir fare olarak yaratılabilirdin. Pislik yuvarlayan böcek olarak kalabilirdin. Küllükte bir kedi, sokakta bir köpek olarak dolaşabilirdin. Yük taşıyan bir binek, hattâ göçebelerin elinde oynatılan bir başka varlık da olabilirdin. Bütün bu kötü ihtimallerden hiçbirine geçmedin. Cenâb-ı Hak seni bunların hepsinin de en güzeli, en şuurulusu ve mükemmel olan insan olarak yarattı, insanlık nimetini ihsan etti.

Eğer düşünsen, **yaptığın bunca ibadet ve kulluk vazifelerinin bütünü, bu insanlık nimetine mukabil gelmez.** Nerde kaldı ki, bunlardan gaflet edip de Cennet'e hak kazanacaksın. Olsa olsa bu ibadetlerle senden razı olan Allah'ın fazlı, ihsanı olur Cennet... Yoksa amelinin verdiği bir hak değil...

Camiden çıkıp düşünerek yürürken şiddetli bir diş ağrısı başladı. Hem öyle ilerledi ki, kısa zamanda dünyayı ters görür gibi oldu. Ne uyku, ne de durup dinlenmek mümkün. Bir dişçiye gitti. Ârif bir zat olan dişçi ona şu teklifi yaptı:

– Bu diş ağrısından kurtulmanın tek çaresi vardır. O da ibadetinin sevabını bana bağışlamandır. Şayet yaptığın ibadetlerin sevabını bana verirsen diş ağrısından kurtarırım seni... Yoksa çok acı çekeceksin...

İtiraz etmek istedi. Ama ağrının şiddeti, başka diş doktoru-

nun yokluğu, onun ümidini iyice kırdı. Dünya başına yıkılıyor gibiydi.

- Aman doktor, sen dişimin ağrısını kes de ne istersen al. Daha fazla dayanamayacağım.

Doktor o zaman şu karşılığı verdi:

- Ey kendindeki sayısız nimetlerin karşılığını anlamaktan âciz insan! Bunca ibadetlerinin sevabını bir tek diş ağrısından kurtulmak için feda ettiğine göre, düşün şimdi, diğer dişlerinin sıhhati için ne kadar ibadet yapman gerek? Senin bütün ibadetlerin, sadece tek dişindeki sağlık nimetine bile kâfi gelmeyecek, nerede kaldı ki, koskoca bir ebedî Cennet'e hak kazandırırın?..

Saf, fakat bilgisiz mü'minin aklı başına gelmiş, hatasını itiraf etmeye başlamıştı. Kararını verdi:

- Kabûl ediyorum artık. Benim bütün ibadetlerim, sadece Allah'ın bana ihsan ettiği geçmiş sayısız nimetlerinin borcudur. Gelecek nimetlere mukabil bir hizmetim yoktur ki, Cennet'e hak kazanmış olayım. Şu kadar var ki, geçmiş nimetlere karşı vazifelerini ifâ ederek mukabele eden mü'minden razı olan Rab-bimiz, ona Cennet'ini de ihsan eder. Ama bu, kulun amelinin karşılığı olmaz da, Rabbimizin fazl ve ihsanının neticesi olur, karşılıksız hibe ve ikramiye mahiyetini alır.

İşte bunun için şöyle inanılır:

- Cehennem ceza-yı ameldir. Ama Cennet fazl-ı İlâhî ile-dir.

Ey kendindeki sayısız nimetlerin karşılığını anlamaktan âciz insan! Bunca ibadetlerinin sevabını bir tek diş ağrısından kurtulmak için feda ettiğine göre, düşün şimdi, diğer dişlerinin sıhhati için ne kadar ibadet yapman gerek?

İnsan, Allah'ın verdiği sayısız nimetlerin şükrü içinde olmalıdır. Vermediklerinin şikayetine sapması, haklı ve mantıklı değildir.

SAKATLARIN ALLAH'A İSYANA HAKLARI VAR MI?

Sırtındaki kamburu ile ayağındaki topallığı kendisine küçük-lük duygusu veriyordu. Nereye giderse herkesi kendine bakıyor, hep kendini seyrediyor zannediyordu. Bu yüzden içinde burukluk, gönlünde eziklik vardı. Bu düşünceler zaman zaman kendisine isyan duyguları da getiriyordu. Şuur altındaki duygularını bazan mırıldandığı da oluyordu:

Allah'ın sayılmayacak kadar çok nimetini üzerine almışsın. Borçlusun. Bu nimetleri düşünüp, O'na ibadetle, şükürle mükellefsin. Şikayetle değil..

– Allah bu kamburu ve topallığı vermekle beni mağdur etti, zulme maruz bıraktı!

Bir gün kendisine bir telkin geldi:

– Muhitimizdeki Hoca Efendiye bir git de durumunu sor, bakalım sana neler söyleyecek? Belki düşünceni düzeltecek gerçekler çıkar ortaya.

İçinden itiraz ede ede gitti Hoca Efendinin yanına. Nihayet bulduğu bir fırsatta sualini sordu:

– Hocam, sırtımdaki kamburum, ayağımdaki topallığıma bana küçüklük duygusu veriyor, sanki Allah bana zulmetmiş gibi hislere giriyorum. Nedir bana reva görülen bu kötü muamele?

Hoca Efendi sanki böyle durumlarla çok karşılaşmıştı. Hiç garipsemedi bu sözleri.

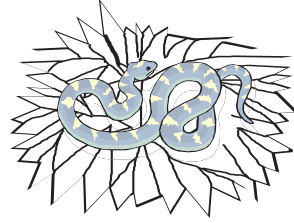
– İlk bakışta dedi, sen haklı gibi görünürsün. Şeytan ve nefis sana, **haklısın, sana zulmedildi**, şeklinde telkinde bulunur-

lar. Ancak durumu biraz sakın ve akıllıca düşününce anlarsın ki, sana asla zulmedilmemiş, hakkın yenmemiş, kötü muamele yapılmamıştır.

Sen de Allah'ın sayılmayacak kadar çok nimetini üzerine almışsın. Borçlusun. Bu nimetleri düşünüp, O'na ibadetle, şükürle mükellefsin. Şikayetle değil..

Tam itiraz edecekti ki Hoca Efendi şöyle devam etti konuşmasına:

- Bak, senin ayağın var da topal. Yılanın ise ayağı hiç yok. Devenin ise kamburu bir değil bir çok. Halbuki ruhlar âleminde senin ruhunla yılanın ve devenin ruhu eşittiler. Allah isteseydi senin ruhunu ayaksız bir yılanın içine koyar, yahutta kamburu çok bir devenin iskeletine atardı.

Mülk O'nundur, tasarruf O'na aittir. İtiraz edebilir miydin? Etsen de hakkın olabilir miydi? **Yılan gibi otların arasında sürünür, deve gibi çöllerde dikenli bitkiler yeme zorunda kalabilirdin. Ama Allah böyle yapmamış, ruhuna insan cesedi giydirmiş; göz, kulak, kalb, mide ve bütün organlarını da tam ikmal eylemiş. Bu durumda verdiklerinin şükürü içinde olman gerekirken vermediğinin şikayetine sapman ne makul olur, ne de mantıklı.** Halbuki hastanelere, bakımhanelere gitsen orada nicelerini göreceksin, haline şükredeceksin.

Bak iki ayağı da kesikler var, iki gözü de görmeyenler mevcut. Kanserliler, hasta kalbliler, böbrekleri işlemeyenler, yatağa mahkum felçliler söz konusu. Bütün bunlar bende olsun da, ayağım topal olmasın demek istemiyorsun her halde!

Kaldı ki, bunlar da bu hallerine sabrederlerse âhirette onları öylesine yüce mükâfatlar bekliyor ki, orasını görünce bu hallerine bin defa razı olacak, iyi ki sabretmişiz, diye sevineceklerdir.

Bir de, insanın değeri, dış görünüşüne göre değildir. Kafa yapısına, iman duygusuna göredir. Dışı güzel içi çirkin niceleri vardır ki kendilerine bu dış güzellik şımarıklık vermiş, cehennem yolcusu olmalarına sebep olmuştur.

* * *

Ufku genişlemiş, muhakemesi gelişmişti. Gerisini kendisi izah etmeye başladı:

– Hocam, gerçekten de öyle, dedi. Vücudumda felç olmasın, organlarımda kanser bulunmasın, gözüm görsün, kalbim, midem çalışsın da tek ayağım topal, belim kambur olsun..

Sonra ayağa kalktı, Hoca efendinin yanına yaklaşıp elini uzattı:

– Hocam ver elini öpeyim, beni yeniden dünyaya getirdiniz, hayatıma huzur ve saadet kattınız. Meğer ben ne kadar yanlış düşünüyormuşum da haberim yokmuş. Şimdi hayatı sevmeye başladım.

Sevgi ve şefkatle tebessüm etti Hoca Efendi:

– Haydi yeni hayatında saadetler, huzurlar, dedi. Hepsinden önce de doğru düşünceler.

İnsanın değeri, dış görünüşüne göre değildir. Kafa yapısına, iman duygusuna göredir. Dışı güzel içi çirkin niceleri vardır ki kendilerine bu dış güzellik şımarıklık vermiş, cehennem yolcusu olmalarına sebep olmuştur.

Taş-toprak olmak. Ağaç-yaprak olmak.
Hayvan olmak. Ve insan olmak...
İşte varlığın dereceleri.

YOK İKEN VAR OLMAK NİMETİNİN BİLİNCİNDE MİYİZ?

Ayağımızın altında halı, sırtımızda yepyeni elbise, cebimizde de tatmin olabileceğimiz miktar harçlık varsa kendimizi bahtiyar sayıyor, nimet içinde olduğumuzu kabul ediyoruz. Şayet bunlardan birinde eksik söz konusu ise kendimizi bedbaht kabul ediyor, nimet içinde olmadığımız vehmine kapılıyoruz...

Acaba, gerçek olan nedir? Bir takım maddi imkânlara sahip olmak mı nimet? Yoksa bunlardan daha önce de sahip olduğumuz nimet var mı?

Ne dersiniz, bu konuyu kısaca bir tahlile tabi tutalım mı?

Ancak, usandırıcı olmaması için bir misalle meseleye bakalım izin verirseniz. Hem de büyük veli Beyazid-i Bistami'nin misaliyle.

Cemaatıyla Horasan sokaklarında yürüyen Bayezid'in arkasından bir köpek yaklaşır, kendisini yolda geçmek ister. Talebeleri buna izin vermek istemezler. Bunu farkedene büyük Veli, cemaatını durdurur, köpekle yüz yüze gelir. Şöyle bir müddet bakışır, sonra yol verir, köpek gider. Talebeler lüzumsuz bir yol veriş şeklinde düşünürlerken büyük veli durumu şöyle izah eder:

Yer altında maden olmak varken, yer üstünde taş toprak olmak mümkün, ağaçlardan, odunlardan, bitkilerden olmak makulken, hayvanların köpeğinden, merkebinden, yılanından, faresinden olmak muhtemelken... seçilmiş, tercih edilmiş, insan olmak gibi bir şerefe layık görülüşüz...

İşte bu lütuf, büyük bir nimet, eşsiz bir naliyettir.

– Bu köpek bana ne dedi biliyor musunuz?

– Hayır, bilmiyoruz.

– Dinleyin öyle ise, bana ilham ettiği hakikatı. Köpek dedi ki:

– Ey Bayezid, ezelde senin hangi faziletin vardı ki, Allah sana insan cübbesi giydirdi, benim de hangi günahım vardı ki bana köpek postunu layık gördü?

Ben dedim ki:

– Doğru söylüyorsun. Ezelde benim herhangi bir meziyetim yoktu ki bana insan sureti giydirdin, senin de herhangi bir günahın mevcut değildi ki sana köpek postunu layık görsün. Bu, tamamen bir ilahi takdir meselesidir. Takdir böyle tecelli etmiş. Yoksa sendeki şu postu bana, bendeki şu cübbeyi de sana layık görebilirdi Yaratan!

Köpek dedi ki:

– Öyle ise, ezeldeki eşitliğimizi düşünerek bana yol ver. Mutlaka önde gitmen gerekmediğini düşün.

Ben de ona yol verdim, önde gitmeyi zarurî görmedim.

Büyük Veli'nin bu açıklamasında büyük hakikatlar gizlidir.

Gerçekten de **bizler ezelde yoktuk. Yokluk âleminden varlık dünyasına çıktık.**

Herşeyden önce bu varlık dünyasına çıkış başlı başına bir nimettir. Ayrıca varlığın da üst üste dereceleri vardır.

- Taş, toprak olmak. Ağaç, yaprak olmak... hayvan olmak... insan olmak...

Varlık âlemine çıkarken bu kademelerin hepsine de nam-zettik. Hepsinin de içinde yer alabilirdik. Varlık âlemine insan olarak çıkmamız için ezelde tercih ettirecek bir meziyetimiz ve faziletimiz yoktu.

Buna rağmen en aziz ve şerif olan insan arasında yer almı-sız. Yani nimetlerin en büyüğünde, en eşsizinde... Nitekim bize bir köpek postu giydirilebileceği halde insan sureti verilmiş, öte-kine de köpek postu irade buyurulmuştur.

İşte bu lütuf, büyük bir nimet, eşsiz bir haslettir!..

Zira yer altında maden olmak varken, yer üstünde taş top-rak olmak mümkünden, ağaçlardan, odunlardan, bitkilerden olmak makulken, hayvanların köpeğinden, merkebinden, yıla-nından, faresinden olmak muhtemelken... seçilmiş, tercih edil-miş, insan olmak gibi bir şerefe layık görülmüşüz...

İşte sonsuz denecek derecede şükrü gerektiren ilahi ihsan ve lütuf bu... İsterse ayağının altında halı, cebinde para, sırtın-da yeni elbise bulunmasın... Bunlarsız da nimet var, ihsan ve lütuf içinde olduğumuz kesin. Ama biz bunun farkında mıyız?.. Yılan, fare, akrep, eşek, köpek şeklinde yaratılmayıp insan su-retine layık görülüştümüz nasıl bir nimet acaba?

Ey sahip olduğu nimetten habersiz yaşayan müşteki insan! Senin hangi meziyetin vardı ki, Allah sana insan sureti vermiş, şuna da köpek postunu layık görmüş? Aslında sen bu posta bürünebilirdin, o da senin bu suretine girebilirdi. Bunu neden düşünmüyor, başlı başına bir nimet içinde olduğunu neden hatırlamıyorsun da, ille de ayağının altında halılar, sırtında çaputlar, cebinde madeni ve kağıt parçaları arıyor, bunlarla bir nimete mazhar olduğunu vehmediyorsun? Bundan önceki esas nimeti hiç aklına getirmiyorsun. Bu nankörlük değil de nedir?..

Bilal-i Habeşi mescidin bir köşesinde tefekkür etmektedir.

Âleminden neler geçiyor bilmiyoruz; ama o tefekkür sırasında zaman zaman galeyana gelir ve:

– **Allah, Allaah!..** diye feryad eder.

Biraz ötede bulunan Hazret-i Ömer bu cezbeli ve taşkın tavrı yerinde bir hareket olarak görmez. Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri'ne şikayette bulunur.

– Ya Resûlallah, Bilal mescidde huzurumuzu bozuyor, zaman zaman **Allah Allaah!..** diye bağıyor.

– Niçin öyle yaptığını sordun mu?

– Hayır sormadım.

– Öyle ise çağır Bilal'i de sebebini soralım.

Az sonra Bilal huzura gelir. Efendimiz sorar:

– **Ya Bilal, nedir böyle zaman zaman coşmanın sebebi?**

Bakın Bilal neler anlatır:

– **Ya Resûlallah der, Allah sana her şeyi vermiş; ama istediğin kimseye hidayet etme yetkisi vermemiştir. Düşünüyorum da şayet Rabb'in sana insanlara hidayet etmeyi de vermiş olsaydı, Habeşli bir köleye hidayet etme sırası gelir miydi, İslâm'ın ilk günlerinde? Senin çevrende Mekke'nin büyükleri, Haşimî âilesinin yakınları vardı. Önce onlara hidayet etmeyi isteyecektin. Habeşli siyahî köleye hidayet sırası kim bilir ne zaman gelecekti. Ama şimdi ben bu hidayet nimetine sahibim. Mekke'nin ileri gelenlerinde olmayan saadete ermişim. İşte tefekkürümde bunları düşününce coşuyor, sevincimden Allah Allaah! diye feryat etmekten kendimi alamıyorum. Taşkınlığı-mı hoş görüp bağışlasın, Ömer kardeşim beni.**

* * *

Ne dersiniz bu değerlendirmeye? En büyük nimet nedir?

Bizim de şükretmemiz gerekir mi Habeşli Bilal Efendimiz gibi? Bu taş, bizim başımıza da konmuş mu? Farkında mıyız?

İnsan dünya nimetlerinin tümüne de sahip olsa, imanı yoksa hiçbir şeyi yok demektir.

EN BÜYÜK NİMETİN İMAN OLDUĞUNUN FARKINDA MIYIZ?

Size bir soru:

– **Hayatta en büyük nimet nedir?**

Soruyu biraz değiştirerek de sorabiliriz:

– **Dünyada insanlar birçok şeylere sahip olmayı istiyorlar. Hatta sahip de oluyorlar. Bunların içinde en büyüğü, en kıymetlisi nedir? Hangisine sahip olan, nimetin en yücesine, en değerlisine, sahip olmuş sayılır?..**

Sesinizi iştirir gibi oluyorum:

– **Sıhhat**, diyorsunuz, **servet** diye ilâve ediyorsunuz, **itibar**, imkân ve sâire... diye izahlar yapıyorsunuz.

Hemen ifade edeyim ki, bunların hepsi de nimettir; ama en yücesi, en değerlisi, en azizi değildir.

İsterseniz sorumuza cevap teşkil edecek misalleri arz edeyim sizlere. Birlikte bakalım neymiş **en eşsiz, en aziz nimet...**

* * *

Ayakları topal, elleri çolak, gözleri de görmeyen fakir adam mescidin bir köşesine oturmuş, büyük bir mutluluk içinde dua ediyordu:

– **Verdiğin nimete sayısız şükürler olsun ya Râb!**

Arkasındaki adam ise bakıyor ki bu duayı yapanın ayakları topal, elleri çolak, gözleri de görmüyor.

– Ey Allah'ın kulu, dedi. Sende ne nimet vardır ki ona şükrediyorsun?

El yok, ayak yok, göz yok. Bir de verdiğin nimete sonsuz şükürler, diyorsun.

Sesin geldiği tarafı kulağıyla tayin ederek cevap verdi:

– **Behey gafil, Allah bana öyle bir kalp vermiş ki, o kalple ona inanmış olmanın mutluluk ve huzurunu yaşıyorum.**

İlave etti:

– **Sen, hidayetden daha üstün bir nimet biliyor musun? Hangi dünya nimeti hidayetini yerini tutar? Dünya nimetlerinin tümüne de sahip olan adamın imanı yoksa hiçbir şeyi yok demektir. İmansızlık felaketini hiçbir dünya nimeti sadete çeviremez!..**

Yazılı olan kader, insanın yaptıklarıdır.
Yapacaklarını tayin,
insanın iradesine verilmiştir.

KADER İNANCI, İNSANI SORUMLULUKTAN KAÇMAYA BAHANE TUTULABİLİR Mİ?

Önce bir sual:

– Kaderi nasıl anlıyorsunuz?
Kader nedir?

– **Kader, Rabbimizin yaşanacak olayları yaşanmadan önce bilmesi, bunu levh-i mahfuzuna da yazmış bulunmasıdır.** Tıpkı bir mühendisin yapacağı binanın planını, maketini önceden bir

Rabbimiz neyi biliyor, neyi takdir etmiş bulunuyor?

Bizim yaptıklarımızı, yapacaklarımızı.

Ancak, Rabbimizin yapacağımızı bilip yazmış olması, bizim o işi yapmaya mecbur olduğumuz manasına gelmez. Bizim tercihimizi yok etmez.

kağıt üzerine resmetmesi, sonra da zaman içinde sırası gelince bunların hepsini inşa etmesi gibi.

Burada şöyle bir yanlışlığa düşülüyor ve deniliyor ki:

Rabbimizin yapacağımızı bilmesi bizi yapmaya mecbur etmez. Çünkü bildiği, yapacağımızdır. Yapmayacağımız değildir ki, onu bize yaptırmaya zorlamış sayılsın. Çünkü ilim maluma tabidir. Malum ilme değil.

– Madem Rabbimiz önceden olacak olayları biliyor ve levh-i mahfuzuna da yazmış bulunuyor. Öyle ise bizim yapacaklarımız da önceden biliniyor, yazılmış bulunuyor. Bu durumda bizim yaptığımız kötülüklerden, işlediğimiz günahlardan sorumlu olmamız gerekir. Çünkü yaptıklarımız kaderle takdir edilmiştir. Biz de bu kaderin bir bakıma mecburen tatbikçisi durumundayız.

Gariptir ki bunu diyenler hiç bir zaman kader tarafından zorlanmamışlar, iradelerinin önüne set çekildiğini görmemişlerdir. Ne istemişlerse serbestçe yapmışlar, neyi arzu etmişlerse özgürce tahakkuk ettirmişlerdir. Kader kendilerine hiç bir zaman müdahale etmediğine göre, **yazılan kader yaptıklarıdır**. Şayet öyle olmasaydı kader önlerine çıkacak, öyle değil şöyle yapacaksınız, bunu biz böyle takdir ve tesbit ettik, diyecekti. Böyle bir zorlama olmadığına göre, **kaderle aramızda uyum vardır. Yaptıklarımızı, yazıp takdir etmiştir**. Değiştirme bu yüzden olmamaktadır.

Kader, Rabbimizin ilmidir, dedik.

Rabbimiz neyi biliyor, neyi takdir etmiş bulunuyor?

Bizim yaptıklarımızı, yapacaklarımızı.

Ancak, Rabbimizin yapacağımızı bilip yazmış olması, bizim o işi yapmaya mecbur olduğumuz manasına gelmez. Bizim tercihimizi yok etmez.

Tıpkı bir öğretmenin öğrencisinin bilgi durumunu bilip notunu zihninde imtihandan önce vermiş olması gibi. İmtihanda öğrencinin aldığı not, önceden verilmiş olan notun aynısı olunca bu öğrenci diyebilir mi ki:

– **Benim imtihanda başarısız oluşum, öğretmenimin durumu önceden bilmesinden, gizlice zihninde layık olduğum notu vermiş oluşundandır.**

Evet, çalışmayan öğrenci kırık not alışı öğretmenin bilgisine yükleyemez, belki kendi çalışmamasının doğal sonucu olarak kabullenmesi gerekir.

Bir misal daha arzedelim:

Bir binanın çatısını tamir ederken aşağıdan zıt istikametlerden hızla birbirine karşı gelen iki otomobili gören bir işçi dese ki:

- Bu arabalar birbirinden habersiz hızla geliyorlar. Az sonra şu kavşakta karşılaşmış duramayacak, çarpışacaklardır. İsterseniz bunu şuraya yazın.

Az sonra bu olay aynen vaki olsa, suçlular diyebilirler mi ki:

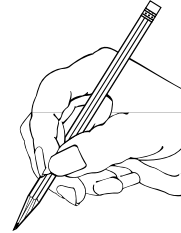
- Bizim çarpışmamız hızlı gelişimimizden değil, çatıdaki-lerin çarpışacağımızı bilişlerinden, defterlerine yazışlarındandır.

Anlaşılan odur ki, Rabbimizin yapacağımızı bilmesi bizi yapmaya mecbur etmez. Çünkü bildiği, yapacağımızdır. Yapmayacağımız değildir ki, onu bize yaptırmaya zorlamış sayılsın. Çünkü ilim maluma tabidir. Malum ilme değil.

Bir de ilim öncedir, yapacağımız işe taalluk edecek (kudret) ise irademizden sonradır. Yani (kudret) irademizi takip eder, önüne geçmez. Bizim anladığımız kader böylece aklımızın da mantığımızın da tasdikindedir. Kabul etmekte zorlanmaz, tereddüt göstermeyiz.

Yaşadığın hayat, kaderinin zorlaması değil, iradenin böyle bir hayatı tercihidir.

İNSAN KENDİNİ KADERİN MAHKÛMU SAYABİLİR Mİ?

Dini vazifelerini yapamıyor, günahlardan bir türlü kurtulamıyordu. Kaptırmıştı bir defa kendini. Vicdanî rahatsızlığı sürüp giderken birileri onu teselli etmek istediler:

- Üzülme yahu, senin kaderin böyleymiş. Kaderinde

Yazıyı yazan kalemindir. Ama yazdıran senin isteğindir. Sen (Allah) yazmak istersen kalem (Allah) yazar. (Şeytan) yazmak istersen kalem (şeytan) yazar. Yazı kalemin, irade de senindir. Sen, yazının iradesine karşı koyan bir kalem gördün mü? Kalemi tutan parmaklar (Allah) yazmak istesin de kalem zorla (şeytan) yazsın, böyle bir kalem var mı?

böyle yazılmış, boşuna kendini suçlayıp durma!

Gariptir ki bunu söyleyenler, kendisi gibi günahlara giren, dinî vazifelerini yapmayanlardı... Onlar işin kolayını böyle bulmuş, kendi ihmal ve iradesizliklerini kadere yükleyerek güya rahatlamışlardı.

Bir gün çok kitap okuyan bir dostuyla karşılaştı. Yine, **“ben de dinî vazifelerimi yapacak, günahlardan uzak kalacağım ama, kaderimde böyle yazılmış, ne yapayım?”** deyince dostu onu ikâz etti:

– **Sen bu düşünceni Erzurumlu Mehmet Kırkinci Hoca Efendi'ye bir anlat. O, “Kader Nedir?” kitabı-**

nı yazmış, ben okudum, düşüncemi düzelttim. Belki senin de düşünceni düzeltir.

İçinden itiraz ederek Kırkinci Hoca Efendi'nin sohbet meclisine gitti. Hazırladığı sualini de kendinden emin şekilde sordu:

– **Hocam, ben de sizin gibi dinî vazifelerimi yapıp, günahlardan uzak durmak istiyorum, ama bir türlü muvaffak olamıyorum. Çünkü Kaderin mahkûmuyum. Keşke kaderimde böyle yazmasaydı da, ben sefiş bir hayat yaşar duruma düşmese, kaderin mahkûmu olmasaydım.**

Hoca Efendi beklenmedik şekilde karşılık verdi:

– **Hay Allah senden razı olsun. Ne iyi ettin de geldin. Ben senin gibi birini senelerdir arıyor da bulamıyordum. Şimdi ben de rahatladım.**

Şaşırmıştı. Ne diyeceğini bilemiyordu. Ama Hoca Efendi ısrarlıydı. Yerinden kalkıp yanına gelerek elini uzattı:

– Haydi kalk, diyordu. Gideceğiz, hem de koşar adımlarla. Beklemeye tahammülüm yok.

– Nereye? diyebildi.

– Nereye olacak, senin kaderini okuduğun yere. Madem sen kaderini okumuş, öğrenmişsin. Ben kaderin mahkûmuyum,

diyorsun. Bakalım ben de kendi kaderimi okuyayım da neyin mahkûmuyum, anlayayım?

Bir sessizlik başladı. Ama Hoca Efendi ısrarlıydı:

– Ne duruyorsun, haydi kalk gideceğiz, senin okuduğunu bana da okutacaksın.

Kekeleyerek cevap verdi:

– Hocam ben böyle bir yazı okudum, Kaderimi görmüş de değilim.

– Peki, nasıl biliyorsun öyleyse namazsız, niyazsız, günahkâr biri olarak yazıldığını? Nasıl anladın bunu?

– Şey... dedi. Ben öyle yaşıyorum da, kaderimin de böyle yazıldığını sanıyorum.

– **Hayır, dedi Hoca Efendi. Senin yaşadığın kaderinin zorlaması değil, iradenin böyle bir hayatı istemesidir. Tıpkı tuttuğun kalemle yazı yazman gibi. Yazıyı yazan kalemdir. Ama yazdıran senin isteğindir. Sen (Allah) yazmak istersen kalem (Allah) yazar. (Şeytan) yazmak istersen kalem (şeytan) yazar. Yazı kalemin, irade de senindir.** Sen, yazarın iradesine karşı koyan bir kalem gördün mü? Kalemi tutan parmaklar (Allah) yazmak istesin de kalem zorla (şeytan) yazsın, böyle bir kalem var mı?

Tam o sırada ezan okundu.

– **Gel, dedi Hoca Efendi, iradeni namaz kılma yönünde kullan da kader kalemine kendini namaz kılan insan şeklinde yazdır.**

Birlikte namaz kıldılar.

Bu sırada kaderin mahkûmu olduğunu ileri süren zatın, nefis muhasebesi yaparak şöyle söylendiği duyuldu:

– **Tevbeler tövbesi! Bizi yanıltmışlar, suçu kadere yükletmişler. Ne müthiş aldanma bu! Demek kaderimi yazan Allah'tır; ama yazdıran da benim iradem, isteğim, arzumdur. Bunu anladım anlamasına da, yazık oldu onca günahlarla geçirdiğim senelerime.**

İnsanlar seni yapmadığın bir suçtan dolayı cezalandırıp zulmeder; kader ise, gizlice işlediğin bir suçun cezasını sana çektirip adalet eder.

KADER NASIL ÂDİL, KUL NASIL ZALİM OLUR?

Efendim, bizler kaderi ikiye ayırmaktayız. İrademiz dışında olanlar, irademiz içinde olanlar. İrademiz dışında olanlardan elbette biz sorumlu olmayız. O noktada bizler kaderin mahkûmuyuz. İrademiz içinde cereyan edenlerden ise sorumlu-yuz. İstek ve arzumuzun suçlusuyuz. Kimseye bir suç yüklememiz mümkün olmaz. Fâil kendimiziz. Namaz kılmak, günahlardan uzak kalmak bizim irademizin içindeki olaylardır. Kilmazsak, günah işlersek kaderi mesul tutamayız. Çünkü namazı kılmak, günahattan uzak kalmak kendi irademizle işlediğimiz olaylardandır.

Namaz kılmak, günahlardan uzak kalmak bizim irademizin içindeki olaylardır. Kilmazsak, günah işlersek kaderi mesul tutamayız. Çünkü namazı kılmak, günahattan uzak kalmak kendi irademizle işlediğimiz olaylardandır.

Ama başımıza bir musibet gelmiş, yapmadığımız bir suçun faili gösterilmişiz, işlemediğimiz bir hatayı bize mal etmişler... Böylece biz de suçlanmış, belki de mahkûm olmuş, musibete maruz kalmışız.

Burada iki durum var. Biri kaderin hükmü. Biri de kaderin bu yazısını icra eden kulların durumu.

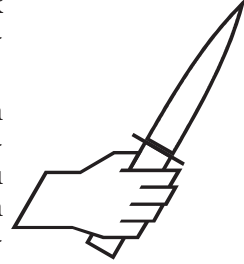
Kader hükmünde hiç bir zaman zulmetmez. Gizlice işlediğimiz bir suçtan dolayı bizi mahkum eder. Ama kullar kaderin bu hükmünü (işlemediğimiz bir suça dayandırıp, yapmadığımız bir hataya nisbet ederek) icra ettiklerinden zalim olur, suçlu duruma düşerler.

İşte bu noktada söylenir meşhur söz:

– **Kader âdil, kul zalim!..**

Şimdi size bunu daha kolay anlatacak yaşanmış bir olay arzedeğim. Bakalım, kader nasıl âdil, kul nasıl zalim olur görelim.

Evindeki bir sohbette kitap okurken sanki suç işlemiş gibi yakalanıp, öğrencileriyle birlikte hapse atılan Mehmed Kırkıncı Hocaefendi, maruz kaldıkları bu zulmün izahını yapan bir bahsi hapisanede kitaptan okurken, şu satırlar mahkumların dikkatini çeker:

Ben, işlemediğim suçtan hüküm giydim. Ama kader, gizlice işlemediğim suçtan dolayı beni mahkûm etmiş anlaşılan.

– Hakim seni hırsızlıkla suçlar, hapse atar. Halbuki sen hırsız değilsin. Fakat kimse bilmez ki gizli bir katlin (cinayetin) var. İşte ilâhî kader seni o gizli katlin için mahkûm eder, adalet eder. Hakim ise yapmadığın suçtan dolayı hapse atar, zulmeder. Bu şekilde kader âdil, kul zalim olur.

Bu satırları dinleyen mahkûmlardan biri Hocaefendinin kulağına eğilir:

– Hocam der, okuduklarınız tümüyle doğrudur. Başımdan geçen bir olayı size arzedeğim de siz de görün kader nasıl adalet ediyor, kul ise ne türlü zalim oluyor. Başlar anlatmaya:

– Gençliğimde bir komşuyla kavga etmiş, kanlı bıçaklı olmuşuk. Sonra ben askere gittim. Bir tatilde gizlice askerden kaçıp köyüme geldim, kavgalı olduğumuz adamı öldürüp kaçtım. Kimse farkına varmadan yine bölüğümüne iltihak ettim. Kimse benim bu cinayeti işlediğimi aklına getirmede. Askerdeydim çünkü.

Ama senelerden sonra Erzurum-Pasinler arasındaki bir yolculukta beni asker ve polis çevirdi, soyulurken öldürülen bir adamın kâtili olduğumu söylediler. Ne kadar anlatmışsam da izah edemedim. Çünkü benim hemen önümden giden katil kaçmış, eşkali de bana benziyormuş. O adam kayboldu, ben mahkeme sonunda işte böyle 24 yıla mahkûm oldum. Böylece ben işlemediğim suçtan hüküm giydim. Ama kader, işlediğim suçtan dolayı beni mahkûm etmiş anlaşılan. Siz bu satırları okuyunca anlamış oldum başıma gelen durumu...

Evet, **kader bir kulun intikamını bir başka kul ile alır. Bilmeyen cahil, onu kul kendi yaptığı sanır.**

“Bacak kadar boyuna bakmadan,
benimle nasıl konuşursun?”
ayıplamasını zaman zaman işitiriz.

KISA BOY GİBİ FİZİKİ KUSUR VE EKSİKLİKLER KİŞİNİN FAZİLETİNE ENGEL OLUR MU?

Hem kısa boylu,
hem de incecik bacaklı
sahabî zât, bir ağaca
tırmanmıştı. Yanındaki-
ler bacaklarının inceli-
ğine bakarak gülüştü-
ler. Bunları duyan Haz-
ret-i Resûlullah şöyle
buyurdu:

– Mahşerde sevabı
Uhud dağından da ağır
gelecek biri için neden
gülüşüyorsunuz?”

Kavak kadar uzun boylu bir
adam, elinde taşıdığı baston
kadar kısa boylu birisiyle mü-
nakaşa ederken:

– **Bacak kadar kısa boylu bakma-
dan bizimle kavga ediyorsun,** diyor;
hasmının boyunun kısalığını ileri
sürerek, hakkını müdafaa imkânı-
na bile sahip olmadığını ifade et-
mek istiyordu.

Bu uzun boylu zâtın, hasmının bo-
yunun kısalığını başına kakması ve
utanılacak bir hal imiş gibi muhata-
bını kısa boylulukla ayıplaması, beni
bir müddet düşündürdü. Nice uzun
boyluların ayak topuklarına bile yeti-
şemedikleri kısa boylu zâtları hatırladım.
Hatırladıklarımın içinde öyle
bir kısa boylusu vardı ki, oturanlar
arasında dolaştığı halde başı diğerle-
rinin başından yüksek görünmezdi.
İşte bu derecede kısa boylu adam,
el’an bugüne kadar yaşamış uzun
boyluların hepsinden daha faziletli

ve üstün olduğu gibi, bundan sonra geleceklerden de efdal ol-
duğu İslâm âlimlerinin eserlerinde açıkça anlatılmıştır. İsterse
münakaşasını seyrettiğim adamın akli buna ermemiş olsun.

Sahabeden olan hem kısa boylu, hem de incecik bacaklı bu

zât, bir ağaca tırmanmıştı. Yanındakiler bacaklarının inceliğine bakarak gülüşmüşler. Bunları duyan Hazret-i Resûlullah:

– Mahşerde sevabı Uhud dağından da ağır gelecek biri için neden gülüşüyorsunuz?” buyurmuş; görünüşüne göre adam değerlendirmeyip iç âleminde taşıdığı dindarlığa, fedakârlığa göre kıymetlendirmek gerektiğini ifade etmişlerdir.

İbn-i Mes'ud'un boyunun küçüklüğü; ilim, irfan ve islama hizmetinin büyüklüğüne engel teşkil etmedi.

Zayıf, nahif yapılı bu zât, İbn-i Mes'ûd'dan başkası değildi. Resûlullah'ın kapısının muhafızlığını yapmış, hiç kimseye tanınmayan müsaadesiz içeri girme hakkı, buna tanınmıştı. İsteddiği an Resûlullah'ın huzuruna girer, dilediğini teklifsiz söylerdi.

Hazret-i Ömer'den de evvel İslâmiyeti kabûl etmiş olan bu İbn-i Mes'ûd ilk defa Habeşistan'a, daha sonra da Medine'ye hicret ederek, en uzun boyluların bile zor göze alamadığı meşakkatten çekinmemiştir. Nitekim ilk defa Kudüs'e doğru, sonra Kâbe'ye müteveccihen namaz kılmak şerefine de nâil olduğu gibi, Resûlullah'dan (148) hadis rivâyet etmiş olan bu kısa boylu, zayıf-nahif zât, bütün kısa boyluların yüzünü ağartacak derecede ilim hazinesiydi.

Ebû Musâ el-Eş'arî kendisine sorulan bir sualin cevabını verdikten sonra, “Bir de İbn-i Mes'ûd'a sorun,” diyerek soru soranları İbn-i Mes'ûd'a göndermişti. Neticede İbn-i Mes'ûd, Ebû Musâ'nın cevabını düzeltmişti. Ebû Musâ bunu duyunca:

– Bu allâme içinizde bulunduğunuz müddetçe, benden bir daha mes'ele sormayın, demişti.

Resûlullah'ın ayakkabılarını kollarına takıp eşyalarını omuzuna atarak, bir gölge gibi Fahr-i Kâinat'tan ayrılmayan İbn-i Mes'ûd için, Hazret-i Ömer'in:

– Bu zât, ilim ile doldurulmuş bir dağarcıktır,” dediği nakledilir.

Hanefî fıkhrının menşei olarak bilinen, bu cismi küçük, fakat ruhu büyük zâta, bir yakını, gördüğü bir rüyayı şöyle anlattı:

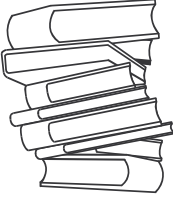
– Resûlullah Hazretleri'ni, rüyamda yüksek bir minber

üzerinde gördüm. Yanımda bulunan sana: “Buraya gel, yâ İbn-i Mes’ûd, benden sonra çok üzüldün, buyurdular.”

İbn-i Mes’ûd bu rüyayı derhal tabir ettiler:

– Öyleyse günüm yaklaştı. Cenaze namazımı kılmadan Medine’den çıkmamanı istiyorum senden.”

Bu hâdiseden birkaç gün sonra, İbn-i Mes’ûd’un hastalanarak yatağa düştüğünü ve kısa süre içinde de vefat ettiğini görüyoruz.

Hicretin otuz ikinci senesinde, yaşı altmıştan fazla olduğu halde vefat eden Abdullah İbn-i Mes’ûd’un boyunun küçüklüğüne, fakat ilim, irfan ve İslâm’a hizmetinin büyüklüğüne bakarak, kendi uzun boyumdan utandım. İsterse münakaşasını gördüğüm adam, kısa boyluları ayıplamakta devam ededursun...

Hastalığı sırasında Hz. Osman, İbn-i Mes’ud Hazretlerinin ziyaretine gelmiş; aralarında şu konuşma geçmişti:

- Şikâyetiniz nedendir, yâ İbn-i Mes’ûd?
- Şikâyetim günahımdandır, yâ Osman!
- Canınız ne istiyor?
- Rabbimin rahmetini!.
- Doktor göndereyim mi?
- Beni hasta eden, zaten doktordur.
- Para göndereyim mi?
- Benim para ile işim yoktur.
- Çocuklarınıza lâzım olur.

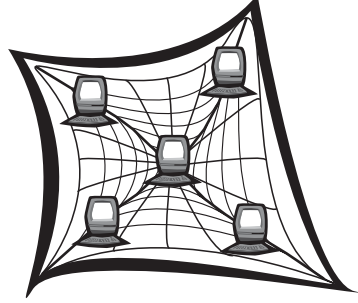
– Ben çocuklarıma “Vâkıa” sûresini okumalarını tenbih ettim. Onu okudukları müddetçe, fakr ü zarurete düşmezler. Zira Resûlullah’dan işittim ki:

– “Her gece Vâkıa sûresini okuyan kimseye fakr ü zaruret isabet etmez,” buyurdular.

Bu konuşmadan sonra, söyleyecek söz bulamayan Hazret-i Osman, ondan dua talebinde bulunarak ayrılmıştı.

Kalbinizdeki müftüye sorun!

İNTERNET CAFE AÇMAK CÂİZ Mİ?

Bu sefer telefonun öbür ucundan gelen ses hiç de cesaret vermedi bana. Çünkü sahamın dışında bir soru soruyordu. Diyordu ki:

– **Hocam ticari maksatla bir internet cafe açmak istiyorum ne dersiniz?**

– Benim ne diyeceğimi mi merak ediyorsunuz?

– Etmesem sorar mıydım?.

– Öyle ise dinle, dedim ve ekledim:

– Bu soruyu bana hiç sormamış ol. Benim saham değildir ticari konular. Ticareti bilenlere sor.

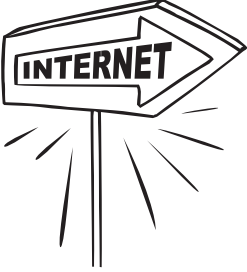
– Hayır, dedi meçhul muhatabım.. Ben bunun ticari tarafını sormuyorum. Kazanır mı kayıp mı eder demiyorum.

– Ya neyi soruyorsun?

– Buradan kazanılan paranın haram mı helal mı olacağını soruyorum.

– Ben ne bileyim sizin açacağınız internet cafenin çalışma şeklini, işleyiş tarzını. Henüz daha faaliyete bile geçmemiş bir sistemin nelerin yaygınlaşmasına sebep olacağını.. Adı üstünde internet cafe. Ben böyle bir yere hiç gitmedim. Çalışma şeklini hiç görmedim. Yalnız bildiğim tek şey: **internetin silah gibi olduğudur. Kullanmasını bilenler ahlaklarını korurlar, faydasını görürler. Bilmeyip de sınırları aşip taşanlar ahlaklarını bozarlar**, cinsel duygularını isyan ettirip, sinirsel rahatsızlıkla-

Sen de vicdanına dön, çalıştırma şeklini kendin herkesten iyi bildiğin iş yerinin büyüklere, küçüklere ne ölçüde yararlı ve zararlı olacağını kalbindeki müftünle istişare et!. Oradan gelen cevabı bir dinle! Sonra karar ver.

Kuracağın sistemin çalışmasını herkesten iyi tahmin eden sensin. Büyüklere ne kadar zararlı, küçüklere ne ölçüde yararlı olacak; bunu ancak sen tespit edersin.

ra bile maruz kalabilirler..

Telefonun öbür ucundan gelen ses hemen tashih etti sözlerimi:

– Hayır hayır, dedi. Ben internetin ahlak bozucu yanına kilit vuracağım. Ahlak bozucu kısımları kapalı olacak. Sadece çocukların oyun oynamalarını sağlayan filimler getireceğim. Yalnızca eğlence ve oyun filmleriyle oynayacak çocuklar..

– Baştan söylediğim doğrudur yine, dedim. Henüz sistem kurulmamış, çalışma şekli görülmemiş. Böyle olunca ben yapacağı işi bilmediğim, görmediğim bir sisteme buradan peşinen cevap verirsem ezbere konuşmuş olurum, gibi geliyor bana. Çocuklar ne ölçüde takılacaklar bu oyun yerlerine ve filmlere?. Ne kadar bağımlısı haline gelecekler, ne nispette evlerinden para zorlaması yapacak, ana babalarının şikayetlerine sebep olacak-

lar? Okullarını, derslerini ihmal edecek, vakitlerini öldürecekler?. Bunların hiç birini bilmiyorum! Belki de, daha kötü yerlere gitmelerini önleyen bir faydalı mekan da olabilecektir?..

– Siz bilmiyorsanız, internet cafeyi bilen bir hoca efendi haber verin ki ona sorayım, dedi.

– Öyle ise dedim, **bunu sen önce kendi müftüne sor!**

– Anlamadım. Kendi müftüm mü var benim?. diye üsteledi..

– Ondan hiç şüphelen olmasın, dedim. **Her insanın içinde şüphe ettiği sorulara cevap veren bir müftüsü vardır. Rabbiniz insanın kalbine doğruyu düşündürecek vicdani muhasebe sistemi koymuştur.** Nitekim Efendimiz (sav) Hazretleri bunu şöyle haber vermiştir:

– **Müftü sana fetva verse de sen bir de kalbine sor!..** Orada sana doğru cevabı veren bir müftü hep beklemektedir. Öyle ise sen de vicdanına dön, çalıştırma şeklini kendin herkesten iyi bildiğin iş yerinin büyüklere, küçüklere ne ölçüde yararlı ve zararlı olacağını kalbindaki müftünle istişare et!. Oradan gelen cevabı bir dinle! Sonra karar ver.

Meçhul muhatabım burada birazcık durakladı.. Sonra, benim demek isteyip de diyemediklerimi özetledi:

– Yani, kuracağım sistemin çalışma şeklini önce ben kendi vicdanımda bir muhasebesini yapayım. Büyüklere ne kadar sınır koyabileceğimi, küçüklere ne ölçüde etkili olacağımı önce kendi kalbime, vicdanıma sorayım. Oradan gelen cevaptan sonra mı karar vereyim?.

– Tamam! dedim. Bak vicdanındaki müftü benden önce doğru kararı verdirdi sana.. Hem de çok sağlam bir karar bu. Kuracağın sistemin çalışmasını herkesten iyi tahmin eden sensin. Büyüklere ne kadar zararlı, küçüklere ne ölçüde yararlı olacak bunu sen tespit edersin.

– Hocam şu müftü hadisini bana bir daha tekrar eder misin? dedi. Elbette, dedim..

– **Kalbine sor, müftüler sana fetva verse de...**

– Teşekkür ederim. Çok iyi bir hocayla tanıştırdınız beni. Bundan sonra şüphelendiğim konuları hep onunla istişare edeceğim. Bakalım internet cafeyi aç diyecek mi, göreceğiz.

Bu telefon sohbetinden sonra bir daha soru gelmedi. Bilmem internet cafe için cevaz mı verdi, yoksa caiz değil mi dedi müftü efendi?

Kızını vurmak isteyen öfkeli baba
kararından nasıl döndü?

ÖLDÜRMEKLE NAMUS TEMİZLENİR Mİ?

Allahü Azimüşşan Âdem Aleyhisselam'ı çamurdan yaratıp bir insan heykeli şeklinde yere serdikten sonra, onu çeşitli hislerle donatmaya başlamış.

Öfke buyurmuş ki:

– Ey gazap hissi, sen de gir Âdem'in bedenine!

Öfke cevap vermiş:

İnsana öfke gelince akıl çıkıp gider, o anda insan deli olur. Bir anda tetiği çeker, bir hayatı söndürür. Sonra hapishanelerde senelerce pişmanlıklar duyar, ama öfke tesirini icra etmiş, Allah'ın binası yerle bir edilmiştir.

– Ben giremem oraya. Çünkü orada akıl var.

Rabbimiz şöyle buyurmuş:

– Ey öfke, sen gir oraya. Çünkü sen varınca akıl beklemez, hemen yerini sana terkeder. Âdem akılsız kalır.

Evet, kitaplarımızda verilen bu misal bize bir fikir vermek, bir gerçeği anlatmak içindir. İnsana öfke gelince akıl çıkıp gider, o anda insan deli olur. Bir anda tetiği çeker, bir hayatı söndürür.

Sonra hapishanelerde senelerce pişmanlıklar duyar, ama öfke tesirini icra etmiş, Allah'ın binası yerle bir edilmiştir.

* * *

Bu girişi ne için mi yaptım? Karşılaştığım bir olayı anlatmak için. Gelin birlikte görelim şu öfkeli insanın verdiği kararı, sonra da akıl gelince yaptığı dönüşü...

* * *

Kendisini uzaktan tanıdığım Hacı beyin öfkesinin şiddeti, renginin sararıp solmasından da belli oluyordu. Diyordu ki:

– Hocam, bana acele cevap ver. Ben bu kızla bu oğlanı vurursam sorumlu olur muyum?

– Niçin vuracaksın Hacı efendi?

– Çünkü kız bizim vermek istediğimiz yere 'hayır' dedi, vermek istemediğimiz yerin oğluyla kaçıp gitti.

Dudakları titreyerek ilave ediyordu:

– Ben bu işin altında kalamam. Hem kendi kızımı, hem de kaçırın balıkçı oğlanı mutlaka vurmalyım. Ancak böyle temizlerim namusumu! Yoksa gözlerime uyku girmez, halkın içine de çıkamam!

Baktım, Hacı beyin voltajı çok yüksek. Öfke tümüyle benliğini istilâ etmiş, akıl ise tamamıyla kendini terketmiş.

– Peki, dedim. Silahın, mermin var mı bari?

– Yok, yok olmasına da, bulacağım mutlaka. Şu komşuda varmış, satacak bana. Ama çok da para istiyor. Adam fırsatçı.

Dedim ki:

– Hacı bey, sakın komşudan pahalı silah alma. Ben sana en güzel silahı getirebilirim. Hem de avuç içinde saklanacak kadar küçük ve sessiz. Mermisi de bol. Yalnız birtek şartım var.

Gözleri parladı.

– Nedir?

İki gün bekleyeceksin. Ben ancak iki gün sonra getirebilirim. Sen iki güncük bekle, gerisine karışma!.

Anlaştık. Aradan iki gün geçti. Ben yine Hacı beyi, evinin önünde ziyaret ettim. Selamlaştık. Baktım Hacı bey konuya girmek istemiyor. Açtım mevzuu. Ne dedi Hacı bey biliyor musunuz? Gelin birlikte dinleyelim:

– Hocam! Biz evde hanımla düşündük, taşındık sonra karar verdik. Biz bu işin sulh yoluyla çözümünü istemeliyiz. Vurma, kırma akıl işi değil. Nihayet biri bizim kızı-mız, öteki veled de (ister kabul et ister etme) damadımız!

Ben ısrar ettim.

– Hacı bey, caymak yok! Sözünde durmalısın. Çek vur şu iki cahili, temizle namusunu.

Hacı bey anladı ne demek istediğimi.

– Hocam, sen bizim kusurumuza bakma, insan öfkeyle ne dediğini bilmez oluyor, deli haline geliyor. İki gün bekleyince öfkemiz gitti, aklımız başımıza geldi, vurup kırmanın, öldürmenin akıl işi olmadığını, namus temizlemediğini anladık. Allah senden razı olsun. **İnsan öfkeli halde iken karar vermemeli, hiç olmazsa iki gün beklemeliymiş.** O gün silahı alsaydım elime, şu anda evlat katili olarak kodesi boylamış olacaktım.

Asr-ı Saadetten, Peygamberimizin yanında kadının hatırının yüksekliğini gösteren bir hadise...

TEYEMMÜM AYETİ NİÇİN İNDİRİLDİ? KADIN HAKLARINA KATKISI NE OLDU?

**Teyemmüm aye-
tiyle, suyun bulun-
madığı yerde toprağa
el vurularak alınan
abdestle namaz kılı-
nabileceği bildirili-
yor; Allahın insanlara
zorluk değil kolaylık
istediği de hatırlatılı-
yordu.**

Size bir soru:

– Kadın bugün mü daha hatırlıdır, yoksa Resulüllahın yanında mı daha hatırlıydı?

Çoğunuzun vereceği cevabı tahmin ediyor gibiyim.

– O çağda kadın insan yerine konuyor muydu ki, hatırı olsun? diyorsunuz muhtemelen..

Öyle ise buyurun, sizinle teyemmüm ayetinin gelmesine sebep olan olayı birlikte okuyalım. Bakalım kadının hatırı Resulüllahın yanında mı daha yüksek, yoksa bugünkülerin yanında mı daha yüksek, görelim. O çağda itibar görmeyen kadına nasıl değer veriliyor bir göz atmış olalım.

* * *

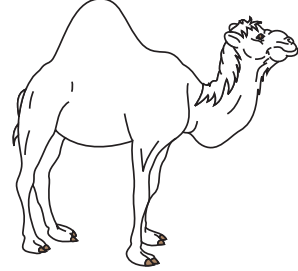
Beni Mustalık gazasında ordu yatsı namazından sonra konakladığı susuz yerden ayrılmak üzereydi. Gece serinliğinde suyu olan bir yere ulaşmak için yola çıkma emri verildi:

– Herkes hazırlığını yapsın. Sabah namazı için suyu bulunan bir yere ulaşmak üzere yola çıkıyoruz!.

Efendimizin yanında hanımı Aişe validemiz de vardı. O da hazırlığını yapmaya başladığı sırada elini boynuna attığında içi cız etti. Emanet olarak taktığı kıymetli kolyesinin yerinde yeller esiyordu. Kopup kumların üzerine düşerek kaybolduğu anlaşıl-

dı. Hemen çadırın çevresinde aramaya başladı. Olayı öğrenen Efendimiz de aramaya iştirak etti. Ne var ki yer yarılmış da kolye içine kayıp gitmişti. Çevreden ise soruyorlardı:

– Ne bekliyoruz? Sabah namazı için varacağımız sulu vaha uzak. Bir an evvel yola çıkmalıyız.!

Efendimiz, kolyesini bulamayışından dolayı üzüldüğünü gördüğü Aişe validemizi teselli etti:

– Merak etme Aişe, dedi. Ordunun hareketini durdurur, kolyeni bulurum. Bulmadan buradan ayrılmam. Yeter ki sen üzülme!

Gecenin karanlığında kolyeyi bulmaktan ümitleri kesilince yorgun düşen Aişe validemiz oturdu. Hemen yanına uzanan Efendimiz de onun dizine başını koyarak istirahat etmeyi tercih etti.. Maksudı biraz da mahcup olan hanımını rahatlatmaktır.

Habuki insanlar, ne duruyoruz daha, diye söylenmeye devam ediyorlardı...

– **Aişe annemizin kolyesi kaybolmuş, onun için bekliyoruz**, söylentisi yayılınca, baba Hazret-i Ebu Bekir öfkeyle gelerek:

– Nedir senin bu halin? Burada abdest alacak su yok. Sabah namazı için suyu bulunan bir yere erişmemiz gerekirken orduyu bekletmeye hakkın var mı? diye çıkıştı, hatta iyice yaklaşıp kızına el ucuyla dürtmekten de kendini alamadı..

Ancak Aişe validemiz, dizinde uyuyan Resulüllah, rahatsız olmasın diye yerinde sabit kaldı, bu sitemleri Resûlüllah'a duyurmamaya büyük gayret gösterdi.. İnsanlarda ise endişe devam ediyordu:

– **Burada su yok, sabah namazını nasıl kılacağız?**

Efendimiz bütün bunlara rağmen, hanımının kolyesini bulup ta onu memnun etmeden ayrılmak niyetinde olmadığı mesajını veriyordu adeta..

Nihayet sabah namazı yaklaştı. Telaşlanmalar daha da fazlalaştı.. Tam o sırada Efendimize vahiy geldi. Getirdiği Maide suresinin altıncı ayetinde Rabbimiz:

Bu bekleyiş sırasında, hem büyük bir kolaylık olan teyemmüm ayeti gelmiş, hem kolye bulunmuş, hem de Resulullahın (sav) yanında hanımların hatırı, ordunun hareketini durduracak kadar yüksek olduğu da meydana çıkmış oluyordu.

– Suyun bulunmadığı yerde toprağa el vurularak alınan abdestle namaz kılınabileceğini bildiriyor, Allahın insanlara zorluk değil kolaylık istediği de hatırlatılıyordu.

Ashab sevinç tekbirleri getirirken bazıları da Hazret-i Ebu Bekr'e gelerek:

– İyi ki Resulullah (sav) ailesinin kolyesi için orduyu bekletti. Böylece suyun bulunmadığı yerde teyemmümle namaz kılma kolaylığına kavuşmuş olduk, diyerek sevinçlerini ifade

ederken, hemen oracıkta teyemmümle abdest alıp namazlarını hiç zorlanmadan kıldılar...

Bundan sonra ortalığın aydınlanması üzerine çadırın yanında oturan devenin kalkmasıyla kolyenin devenin altında kaldığı meydana çıktı. Bir sevinç daha yaşandı.

Böylece bu bekleyiş sırasında, hem büyük bir kolaylık olan teyemmüm ayeti gelmiş, hem kolye bulunmuş, hem de Resulullahın (sav) yanında hanımların hatırı, ordunun hareketini durduracak kadar yüksek olduğu da meydana çıkmış oluyordu. Rabbimiz bu bekleyişi, gönderdiği teyemmüm ayetiyle yerinde bulunduğunu da ümmete gösteriyordu.

İslam, kadına değer vermemiştir, diyenlerin takdirlerine takdim ediyorum efendim!

Yılandan, akrepten kaçır gibi
boşama kelimesini
kullanmaktan kaçının!

ALLAH'IN EN SEVMEDİĞİ KELİME, HANGİSİDİR?

Telefondaki hanım, son derece
üzüntülü bir sesle derdini söyle dile
getiriyordu:

– Beyim kızdığı zaman ne söylediğini bilemez hale geliyor, her türlü sözü söylüyor. Ben bunları sineye çekiyorum, ama şu boşama kelimesini söyleyerek tehdit etmesini hazmedemiyorum. **Kızınca tehdit olarak boşama kelimesini kullanmasının bir mahzuru yok mu?** Böyle kelimeler sarf etmesinin vebalini tümüyle bey yüklenmiş olmaz mı?

Boşama kelimesini öyle rast gele tehdit unsuru olarak sorumsuzca kullanan beyin cehaleti, uçakta cep telefonu kullanan adamın cehaletinden farksızdır. Allah korusun bir telefon tuşuna basmasıyla koskoca uçak kilitlenip düşebileceği gibi, aile yuvası da sorumsuzca kullanılan bu boşama kelimeleriyle yıkılabilir.

– Olmaz olur mu? Elbette olur. Hatta boşama kelimesini öyle rast gele tehdit unsuru olarak sorumsuzca kullanan beyin cehaleti, uçakta cep telefonu kullanan adamın cehaletinden farksızdır. Allah korusun bir telefon tuşuna basmasıyla koskoca uçak kilitlenip düşebileceği gibi, aile yuvası da sorumsuzca kullanılan bu boşama kelimeleriyle yıkılabilir. Bilmiyordum mazeretinin de faydası olmayabilir. Nitekim uçakta da bilmiyordum mazeretinin faciayı önlemeyeceği gibi..

Bundan dolayı geçmişteki bir yazımda, “yılandan, akrepten korkar, kaçır gibi nikah bağına çözen boşama kelimesini kullanmaktan korkun ve kaçın!” demiştim.

Nitekim Rabbimiz de bu kelimeyi sevmemekte, bu konuda beyler de şu hadisle ikaz edilmektedir:

– **Allahın en sevmediği helal, boşama helalidir!**

Sonucu araştırma görevi, hanımın değil kelimeyi kullanan beyin boynunun borcudur. Hanımın paniğe kapılmasına gerek yoktur.

Öyle ise Allahın (cc) sevmediği boşama helalini beyler ağız alışkanlığı haline getirip de rast gele tehdit ve korkutma cümlesi olarak kullanmaktan korkmalı, kelimenin nikah bağını koparma ve aileyi yıkma manasına geldiğini unutmamalıdır.

Şayet böyle bir sorumsuzluk örneği verir de öfkesine mağlup düşen bey, yasak kelimeyi rast gele bir sorumsuzlukta kullanma cehaleti gösterirse, çaresini de yine kendisi araması gerekmektedir.. Diyanetin fetva hattını bulup kullandığı kelimenin sebep olacağı sonucu bizzat kendisi sorup öğrenmesi icap eder. Sonucu araştırma görevi, hanımın değil kelimeyi kullanan beyin boynunun borcudur. Hanımın paniğe kapılmasına gerek yoktur.

Şüphesiz ki beylerin hepsi de böyle sorumsuz değildir. Tam aksine sorumluluk taşıyan bey ve hanımlar da söz konusudur. İşte size bunlardan bir hanımefendinin sorumlu sorusu. Bakın onun endişesi nedendir?

– Benim beyimle bir sorunum yoktur şükürler olsun. Uyum içindeyiz. Karşılıklı sevgi ve saygı ile götürüyoruz hayatın sevinçlerini de üzüntülerini de. Ancak çevreden bana:

– **“Beyden izinsiz harcama yapamazsın, beyin izni olamadan konu komşuya gidemezsin, mutlaka ne harcayacaksan ondan izin alacak, nereye gideceksen haberli gideceksin”, şeklinde telkinler geliyor. Bu doğru mu? Doğruysa ben artık harcadıklarımın da, konu komşuya oturmaya gidişlerimde de izin almak zorunda mı kalacağım?**

Böyle olaksa dindar hanımın hayatı zorlaşmıyor mu?

Bu sorunun da hem doğru hem de eğri yanı vardır. Şöyle ki:

– Normal harcamalardan, normal konu komşu ziyaretlerinden dolayı haber verme, izin isteme gereği yoktur. Çünkü bunlar izin alınacak istisnai harcama ve gezmelerden sayılmazlar.

Günlük hayatın kaçınılmaz gerekleridirler...

Ancak harcama normalin üstüne çıkacaksa, gezme de beklenmeyen uzaklıkta yer ve kimselere kadar uzayacaksa, bundan beyin haberi olması, uygun olan bir saygı gereğidir... Çünkü sürpriz habersiz gezmeler, sürpriz habersiz harcamalar hesapları alt üst edebilir, aradaki itimadı da sarsabilir.. Günün birinde harcamadıklarınızı harcamış, gitmediğiniz yerlere de gitmiş olabileceğinizi düşünmesine de sebep olabilir...

Böyle itimat sarsıcı düşüncelere sebep olmamak için normal harcama, normal gezmelerde haberli olma gereği duyulmasa da, normalin üstündekiler için bilgi verme saygısını göstermek daha emniyetli ve sağlıklı olur.

Sünnete uygun boşama;
3 ay boyunca,
her ay birer boşama
gerçekleştirilerek
yapılan boşamadır.

BİR ANDA ÜÇ BOŞAMAYI BİRDEN YAPMAK KAÇ BOŞAMA YERİNE GEÇER?

Son günlerde ısrarla sorulan fıkıh sorularından birine muhatap olmaktayım.

Sorular hep şu şekilde gelmektedir:

– Eşim beni bir anda üç defa boşadı, yuvamız yıkılmak üzere. Bir anda üç boşamayı siz nasıl değerlendiriyorsunuz. Kimileri, nikahın üç bağı vardır. Bir anda üç bağınız da koparılmış, bağlantınız bitmiştir, dediler. Kimileri

Boşama kelimesinden yıldıran, akrepten kaçır gibi kaçın ve korkun! Şakayla da, korkutmak kastı ile da olsa sakın boşama kelimesini ağızınıza almayın, öfkeyle de olsa kullanmayın!.

de, bir anda üç boşama tek boşama yerine geçer. Birinci boşama gerçek boşamadır, ikinci ve üçüncüleri ilk sözün tekrarı ve teyidi manasındadır, geride iki nikah bağınız duruyor, birlikteliğiniz devam edebilir, diye cevap verdiler. Bir defada üç boşamanın mezheplere göre durumu nedir? Bir çıkış yolu bulmak mümkün değil mi?

* * *

Evet, bütün çareler denenmeli, bütün imkanlar kullanılmalı, ümitler tümüyle tükendikten sonra boşama kelimesi akla gelmeli, o da bir anda öfkeyle değil de, sünnete uygun şekilde her ayda, bir boşama ile, yani birer ay aralıklarla, üç ayda düşünme düşünme söylenmelidir. Ta ki, ay aralarında belki öfkesi dimer, fikrinden cayar, böylece de yuva yıkılmaktan kurtulur..

Ne yazık ki, Peygamberimizin bu tavsiyesini dinlemeyenler, üç ay boyunca her ay birer boşama yerine, kapıldığı öfke ile bir anda üç boşamayı birden yapıyor, sünnete aykırı şekilde aile bağının üçünü birden koparıyor, sonra da akli başına geliyor, büyük pişmanlıklar içinde çare aramaya koyuluyor, **üç katlı nikah bağının üçünü birden koparmanın paniğini** yaşamaya layık hale geliyor...

Görebildiğim kadarıyla son senelerde bu sık yaşanan meselenin cevabı aranmış, sağlam kaynakları inceleyerek tespitlerini okuyucuya takdim edenler de çoğalmıştır. Nitekim sıhhatli bir araştırma eseri olarak gördüğüm YUSUF ÖZCAN HOCA'nın yirmi seneden beri üzerinde çalışıp istifa-demize sunduğu (Evlilik Rehberi) kitabı da, bu değerli eserlerden biri olarak dikkatimizi çekmiştir. Dört yüz küsur sayfalık bu araştırmadan konuyla ilgili tespitleri aynen takdim edeceğim bu defa sizlerle. Ta ki, soru sahipleri, farklı yorumlar yüzünden şaşarmaktan kurtulsunlar, ilmin netleşen hükümleriyle yüz yüze gelerek te reddütlerden kendilerini korumuş olsunlar.

* * *

“BİR SÖZLE ÜÇ BOŞAMA” başlığı altındaki bölümde, tam kırk beş kaynak kitabın tasdikini alarak sıraladığı konuyu ÖZCAN HOCA şöyle takdim ediyor:

– “BİR SÖZLE ÜÇ BOŞAMA yapmanın aynen üçe üç olarak geçerliliği hususunda müctehit sahabiler ve dört sünni mezhep arasında ittifak vardır.

Zahiri mezhebinin çoğunluğu ve Said bin Müseyyeb, İbrahim en-Nahai, Hasan-ı Basri, Süfyan-ı Sevri, Evzai.. gibi mezheb sahibi müctehidler de aynı görüştedirler!.

Ancak, **tabiun ve sonrakilerden bazı alimler, şiiilerin Caferiyye ve Zeydiyye kolu, Hanbeli alimlerinden İbn-i Teymiyye, İbnül’kayyim ve onlara tabi olan kimileri de, bir sözle olan veya bir mecliste peş peşe yapılan üç boşamayı bir boşama olarak kabul ederler!...**

Yirminci asırda İslam Dünyasının bir kısmında ise çeşitli etkenlerle bir anda yapılan üç talakın bir boşama sayılması eğilimi ağırlık kazanmıştır!.

Mısır ve Suriye’de İslam aile hukukuyla ilgili ahval-i şahsiyye (medeni) kanunlarında ve mahkemelerde bu (üç boşamayı bir sayma) hükmü benimsenmiştir.

Evet, bu anlayış Ehl-i sünnet mezheplerinden büyük çoğunluğun dışında kalmış bir azınlık görüşüdür. Bu görüş tercih edilmemelidir.

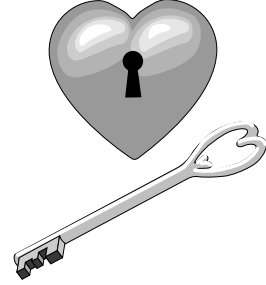
ANCAK! Hiddet ve gaflet, zorlanma ve sarhoşlukla, bir anda üç talak verip pişman olan ve darda kalan bazıları için, bir çare olarak düşünülebilir!” Sayfa (352).

Sadece bu konu için kırktan fazla kaynağın sayfa numaralarının sıralandığı dört yüz sayfalık Evlilik Rehberi kitabını, CİHAN YAYINLARI okuyucusuna sunmuştur.

Yirminci asırda İslam Dünyasının bir kısmında ise çeşitli etkenlerle bir anda yapılan üç talakın bir boşama sayılması eğilimi ağırlık kazanmıştır!.

Mısır ve Suriye’de İslam aile hukukuyla ilgili ahval-i şahsiyye (medeni) kanunlarında ve mahkemelerde bu (üç boşamayı bir sayma) hükmü benimsenmiştir.

Nefsinizde takvayı yaşayın,
ama başkalarında fetvayı arayın.

DİNİ YAŞAYIŞTA KALİTE DEĞERLENDİRME ÖLÇÜSÜ NEDİR?

Bazı konularda ölçüyü geniş tutmalı, çevremizi sıkmaktan uzak kalmalıyız. Bu bir taviz ve boşvermişlik mânâsına gelmez. Zira ölçümüz açıktır:

– Kendi nefsiniz için takvayı tercih edin, dâima takva ile amel edin. Ama başkaları için fetvayı kafi bulun, fetva ile amel edenleri itip kakmaktan uzak kalın.

Meselâ, siz geceleri teheccüd kılın, pazartesi, perşembe günleri oruç tutun, zekattan başka da sadaka verin.. Ama bunu nefsinize şart koşun, kendinizde arayın. Geniş muhitte, umumi çevrede ise insanların beş vakit namazı kılmalarını kâfi bulun, zekâtını vereni takdir edin, farz orucunu tutanı tebrik edin.

– Kendi nefsiniz için takvayı tercih edin, dâima takva ile amel edin. Ama başkaları için fetvayı kafi bulun, fetva ile amel edenleri itip kakmaktan, küçümsemekten uzak kalın.

Çünkü bunları yapamayan, fazlasını hiç yapamaz. Önce fetvayı yapacak, onu hazmedecek, sonra içinden duyacağı şevk ile sıra ötekine gelecektir.

Bizim bu: “**Kendi nefsinizde takvayı yaşayın, ama başkalarında fetvayı kafi bulun**” şeklindeki ölçümüze bir misal arz etmek istiyorum. Bakalım sizin de ibretinize vesile olacak, tefekkürünüzü derinleştirecek mi?..

cek mi?..

Müsned’den özetleyeceğimiz olay şöyle cereyan eder:

Yol kenarında oturanlar geçen bir adamın selamını aldılar. İçlerinden biri başladı geçen adamın arkasından konuşmaya:

– **Ben bu adamı hiç sevedim, Allah için buğzediyorum buna.**

Halbuki giden adamı iyi biri olarak biliyorlardı. Nitekim daha sonra biri gidip arkasından konuşulunu O'na anlattı. O da doğruca Resûlullah'a varıp:

- Ya Resûlallah, falan kimse arkamdan konuşmuş, bana buğzettiğini söylemiş, huzurunuza çağırırsanız da bana buğzetmesine sebep olan kusurum ne ise söylese, ondan vaz geçsem.

Ve Resûlullah'ın (sav) emri üzerine huzura gelen adam, Efendimiz sorunca şöyle cevap verdi:

- Evet, doğru söylemişler. Ben bunun arkasından konuştum, buna buğzediyorum.

- Söyle bakalım, nesine buğzediyorsun, kusuru ne?

- Ben bu adamın vaktiyle hizmetçiliğini yaptım. Bütün hallerini biliyorum. Onun için buğzediyorum.

Adam, şu teklifi yaptı:

- Ya Resûlallah, sor bakalım, namazımda, abdestimde, rükû ve secdemde bir kusur mu gördü?

- Hayır, bunlarda bir kusurunu görmedim. Ama kıldığını da bunlardan ibaret. Hiç fazlasını kılmazdı!

- Sor bakalım ya Resûlallah, zekatımda bir kusurumu mu gördü?

- Hayır, görmedim, ama verdiği de zekâtından ibaretti. Hiç fazladan verdiğini görmedim.

Adam:

- Sor bakayım ya Resûlallah, orucumda bir kusurumu mu gördü?

- Hayır hiç görmedim, ama tuttuğu da sadece ramazan orucundan ibaretti. Hiç başka oruç tuttuğunu görmedim.

Anlatılanları dinleyen Resûlullah (sav) yapılanları az bulan adama şöyle sordu:

- Beş vakit namazını kılmış, zekâtını vermiş, orucunu tutmuş, ama halen de senin buğzundan ve arkasından konuşmandan kurtulamamış! Sen kime, ne için buğzediyorsun, söyler misin?

Ortalığa sessizlik hakim olmuş, sonra bu sessizliği Resûlullah'ın şu ihtarını doldurmuştu:

- Öyle ise kalk buradan, çık dışarıya! Belki senin buğzettiğin insan, senden hayırlıdır!

Fetvayı yapamayan daha fazlası olan takvayı hiç yapamaz. Kişi, önce fetvaya uyacak, onu hazmedecek, sonra içinden duyacağı şevk ile, takvayı yaşamaya gönüllü olacaktır.

FETVA İLE TAKVA ARASINDA NE FARK VARDIR?

Günlerdir zihnini kurcalayan bir konuyu öğrenmek istiyordu. Bunun için gidip Hocaefendinin kapısını çaldı:

– Ben, dedi. Fetva ile takvayı öğrenmek istiyorum. Bu nasıl mümkün olur?

Hocaefendi önce biraz düşündü, muhatabının kültür seviyesini, anlayış derecesini hatırladı, sonra da elinden tutup, gel benimle, dedi.

Birlikte gittiler. Doğruca bir kasap dükkanına girdiler.

Hocaefendi:

– Bir okka et istiyorum! dedi.

Kasap hemen nasıl et istediğini sordu, tarifine en uygun yerden kesip paketini uzattı.

Hocaefendi dudaklarını bükerek baktı:

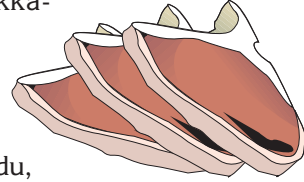
– Bu istediğim gibi olmamış, ben daha yağsızını istiyorum, dedi.

Kasap hiç itiraz etmeden, derhal dedi ve hemen yeniden bir paket daha takdim etti.

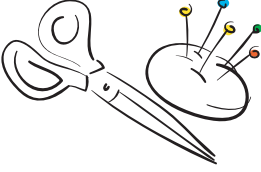
Hocaefendi yine dudaklarını bükte, bu da olmamış, ben daha değişikini istiyorum, dedi.

Böylece koskoca bir koyunu parçalayan kasap, en sonunda Hocaefendiden şu sözü duydu:

– Bunların hiçbirini beğenmedim, artık et almaktan da vazgeçtim.

Parçalanmış koyun önünde kalan kasap:

– Kusura bakmayın, size layık bir et hazırlayamadım, hakkınızı helal edin, dedi. Hiç de yüzünü ekşitmedi.

Dışarıya çıkan Hocaefendi:

– Gel, dedi, seninle bu sefer de kumaşçıya gidelim.

Rafları kumaş dolu bir mağazadan içeri girdiler. Hocaefendi malum teklifini burada da tekrarladı:

– Ben, dedi, kumaş istiyorum, şuradan beş metre kumaş kes de ver.

Adam şöyle bir durakladı, sonra gayet açık şekilde konuştu:

– Hangi kumaşı beğeniyorsanız önce onu seçin, sonra ben de kesip takdim edeyim. Burası kasap dükkanı değil ki kestirip kestirip de bırakıp gidesiniz. Bir şeyi kestirdiniz mi almaya mecbursunuz. Ben kestiğim kumaşın parasını zorla da olsa alırım, zira siz beğeniyor, kestiriyorsunuz.

Hocaefendi arkadaşına işaret etti, dışarı çıktılar.

Dedi ki:

– Evvelki adam kestirdiğimiz bunca ete rağmen niye kestirdiniz, demiyor. Hatta hakkınızı helal edin, diye de bizden özür diyor. **İşte takva budur.**

İkinci adam ise, fetva ehlidir. Fetva ile amel ediyor. Beğenip de kestirirsek mutlaka alacaktır; almazsak, kestirdiğimiz kumaşın parasını bize ödeyecek. **İşte bu da fetva gereğidir.**

Adam sordu:

– Sence hangisi daha yüce makamdadır? Kasap değil mi?

– Belki ama, bu hale çok dayanılmaz. Zira bizim gibileri çoğalırsa, onun takvasını bozarlar.

İlave etti:

– Gel gidelim kasaptan etimizi alalım. Onun takvasını bozmayalım.

Kur'an öğretmenliğini, cazip bir meslek halinde tutmak, Kur'an öğretiminin devamı için, zorunlu bir haldir.

KUR'AN ÖĞRETİMİNDEN ÜCRET ALINAMAZ MI?..

Nasıl imamlık, müezzinlik için maaş almanın caiz olduğuna fetva verilmiş, ezan okuyana, namaz kıldırana ücret takdir edilmişse, Kur'an öğretilene de aynı gerekçeyle ücret takdir edilip almasına fetva verilmiştir.

Büyük bir günaha maruz kalmış insan üzüntüsüyle söyleniyordu telefondaki hanım:

– Ne olacak şimdi benim halim. Nihayet bunu da yaptılar bana!.

Telaşlanarak sordum:

– **Hayırdır inşaallah hanım kızım, nedir halin, ne yaptılar sana?.**

Derin bir teessürle anlatmaya başladı halini:

– Çocuklara Kur'an öğretiyordum.. Hemen hepsi de kısa zamanda okumayı bitirip ezbere geçtiler. Bundan çok memnun

olan çocuk velileri de bana hediyelerini kabul ettirmek için ısrarda bulundular. Ben de almadım. Şimdi eve gelip de çantamı açıp bakınca gördüm ki, haberim olmadan çantama işlemeli bir baş örtüsüyle iki tane büyük, bir kaç tane de küçük altın koymuşlar. Şimdi ne yapacağım ben? Ne olacak benim halim?

– Hanım kızım, şaşıracak, üzülecek ne var bunda?

– Olur mu hocam? **Ben sadece Allah rızası için öğretiyordum Kur'anı. Şimdi parayla Kur'an öğreten biri durumuna düştüm. Buna Allah razı olur mu?**

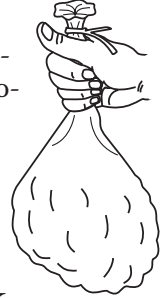
– Neden olmasın? Hizmetinden memnun olan çocuk velileri, bence çok yerinde bir kararla iyiliğine iyilikle mukabele et-

mek istemiş, verdikleri hediye ile bir sünneti yerine getirmişler. **İyiliğe iyilikle karşılık vermek sünnettir!.**

– Ben, Kur'an öğretimi karşılığında verilen bu hediyeyi ücret gibi görüyor, geri vermek istiyorum!.

– Sakın öyle bir şey yapma. Hediyelerini geri verersen hem onları kırmış, hem de Kur'an okutarak hediye alan başkalarını zor durumda bırakmış olursun. Nasıl imamlık, müezzinlik için maaş almanın caiz olduğuna fetva verilmiş, ezan okuyana, namaz kıldırana ücret takdir edilmişse, Kuran öğretilene de öyle ücret takdir edilip almasına fetva verilmiştir. Nitekim İmam-ı Azam Hazretleri oğlu Hammad'ın Kur'an hocasına hem de bir kese dolusu altın verirken söylediği sözler çok düşündürücüdür.

– Yavruma öğrettiğin şey öylesine değerli ki, bir kese altın bile onun karşılığı olamaz.. Ancak benim gücüm buna yetmektedir.. Hakkını helal et hocam..

Bundan da anlaşılıyor ki, **Kur'an öğretmenliğini herkesin talip olacağı cazip bir meslek halinde tutmak gerekir.** Halbuki, "Karşılık alınmaz", diyecek olursak, bu hizmet ilgisizliğe maruz kalabilir. Çocuklarımız da Kur'an öğrenmekten mahrum olur. Bunun vebali de: "Karşılık alınmaz" diyerek Kur'an öğretmenliğini bir eğitim mesleği olmaktan çıkarıp sırf özveri gerektiren bir hizmet haline getirenlere ait olabilir..

Telefonda şunu da hatırlattım öğretmen kızımıza:

– Kaldı ki, sen baştan bir şart ta koşmamış, bir beklenti içine de girmemişsin. Bundan çok memnun olan çocuk velileri de memnuniyetlerini çantana koydukları hediyeleriyle ifade etmek istemişler. Ben, "İstemeyiz, verileni de ret etmeyiz" anlayışında olmayı dahi büyük bir fazilet olarak görmekteyim bu zamanda. Seninki hiç olmazsa böyle bir tavır olmalıdır:

– **İstemeyiz, ama verileni ret de etmeyiz!**

Bunca izah ve ikazların arkasından son bir soru daha geldi.. Ama nasıl soru? Siz de dinleyin bu soruyu lütfen:

- Yani şimdi bu parayı borcumuza verebilir miyiz?
- Borcunuz da mı var sizin?

Kur'an öğretmenliğini herkesin talip olacağı cazip bir meslek halinde tutmak gerekir. Halbuki, "Karşılık alınmaz", diyecek olursak, bu hizmet ilgisizliğe maruz kalabilir. Çocuklarımız da Kur'an öğrenmekten mahrum olur.

– Aslında benim değil de ağabeyimin. Son günlerde işleri o kadar kötü gitti ki, çocuklarını doktora dahi götüremedi. Ona verebilirim öyleyse.

– Bak kızım, borçlarınıza rağmen sen bu hediyeyi almazsan, yakınların senin dindarlığından rahatsızlık duymaya başlar. Ya dine karşı soğurlar, ya da senin dindarlığına karşı.. "Bu nasıl Müslümanlık böyle? Biz borçlu durumda, geçim sıkıntısı içindeyiz. Çocuklarımızı doktora bile götüremiyoruz. Dindar kı-

zımız da halimize seyirci kalıyor, elindeki imkanlarını bize yoneltmiyor.." diye düşünebilirler...

– Öyle ise buna ağabeyim sevinecek. Ona vereyim!..

Telefonu kapatıp düşünmeye başlıyorum:

– Bu memlekette sadece hortumcular yaşamıyor. Yaptığı hizmetin karşılığını almak şöyle dursun, verilen hediyeyi dahi kabul etmeyecek kadar samimi dindarlar da yaşıyor!..

Demek başımıza hala taş yağmıyorsa böyle halis insanlar hürmetine yağmıyor.

Bilmem siz nasıl yorumluyorsunuz bu telefon konuşmamızı?.

DİN HİZMETİ MAAŞLA OLUR MU?

Geçim sıkıntısının had safhada olduğu yıllardı.

Dönemin Cumhurbaşkanı, Anadolu illerini geziyordu. Hade-me-i Hayrattan (Din hizmeti ile uğraşanlar)'dan bir hoca Cumhurbaşkanı'na dert yanmaya başladı:

— Ne olur, şu hademe-i hayratın maaşını biraz artırsanız da mağdur durumdan kurtulsalar?

Cumhurbaşkanı birden ciddileşerek:

— Hoca, hoca! Hz. Muhammed (sav), imamlık yaptığı için maaş alıyor muydu? diye sordu.

Hocaefendinin, cevabı hazırды:

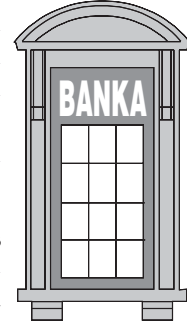
— **Bizim Peygamberimiz (sav), devlet reisliğini yapar, para almazdı! Bizim Peygamberimiz (sav), komutanlık yapar, para almazdı! Bizim Peygamberimiz (sav), imamlık ta yapar, para almazdı!**

Cumhurbaşkanı bu yerinde cevaba hak verdi.

Günümüzde teminat mektubu, geçmişteki klasik kefillik olayından, farklı bir boyut kazanmıştır.

TÜCCARIN BANKADAN TEMİNAT MEKTUBU ALMASI CAİZ Mİ?

Okuyucum piyasada ihalelere giriyor, büyük işler başarmaya çalışıyormuş. Ancak büyük ihaleler banka teminat mektubuyla alınabiliyormuş. Bazıları bankanın verdiği teminat mektubunun caiz olmayacağını, ona ödenen ücretin faiz olacağını söylemiş, teminat mektubu alınmaz, demişler.

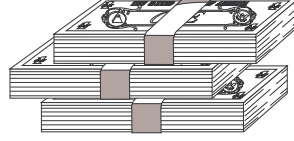
Bazıları da, teminat mektubu almadan iş yapmak mümkün değildir, faiz değil caizdir, demişler. Bu defa da okuyucum konuyu bize sormuş, siz ne diyorsunuz, diyor. **“Belli başlı bir iş yapacak olan kimselerden istenen banka teminat mektubu alınır mı, bunun için ödenecek ücret faiz mi, caiz mi?”** diye soruyor.

Hemen ifade etmeliyim ki biz, teminat mektubu konusuna, **“Zaruretler mahzurları mubah kılar”** kaidesi açısından bakıyor, **“teminat mektubu almak caizdir”** diyenlerin yanında yer alıyoruz.

Nitekim bu konuda “Hayatımızdaki İslam” kitabında verdiği bilgide Prof. Dr. Hayreddin Karaman Hocaefendi tercih ettiği görüşü şöyle ifade ediyor:

– Bazı işlemlerde banka teminat mektubu istenmekte, mektup alınmadığı takdirde o işlem (ihale, taahhüt, ithalat, ihracat vb.) yapılmamaktadır. Teminat mektubundan başka garanti kabul edilmez ve mektup da ancak bankadan alındığında kabul edilirse, (teminat mektubu) alınması zaruri ve caiz olur.. Mektubu veren kuruma bir bedel ödemekte sakınca yoktur!.. Ban-

Teminat mektubu karşılığında ödenen ücret faiz niteliğinde olmaz. Görev karşılığı olur.

kanın garantisi bir hakiki şahsın kefaletinden farklı olduğu, kurum bu iş için mesai sarf ettiği ve masraf yaptığı için, bir bedel almasını caiz görenlere biz de katılıyoruz!." (s. 392)

"İslami Ölçülerle Ticaret Rehberi" kitabında Prof. Dr. Hamdi Döndüren Hocaefendi ise "Teminat mektubu kullanmak caiz midir? Bunun için bankaya verilen para faiz niteliğinde midir?" başlığı altındaki yazısında genişçe açıklamalarda bulunmaktadır.

Buna göre İslam'da birine kefil olmak çok sevaplı bir ibadettir. İbadetler ise ücret alınarak yapılmaz. Sevabıyla iktifa edilir. Bu sebeple, kefil olma ibadeti yapan kimse, kefillik ücretini hak edemez. İbadetinin sevabını kafi bulmalı, bunun için ayrıca bir ücret, bir menfaat talebinde bulunmamalıdır.

Ayrıca, kefil olunacak kadar itimada layık olan iyi insanlar da böylece iyiliklerinin mükafatını görmeli; ücretsiz kendisine kefil olunmalıdır.

İşte bankanın verdiği teminat mektubu ile kefil olduğu kimselerden ücret talebinde bulunmasına, yani para almasına bunun ibadet sayılması bakımından caiz olmaz, gözüyle bakılmıştır.

Kitaptan nakledeceğimiz bilgiler önce bu konuyu ifade etmekte ve bugünkü teminat mektubunun geçmişin şahsi kefilliğini aşan çok boyutlu bir kefillik olduğuna da dikkat çekilerek şöyle denmektedir:

"...Kefalet akdi (anlaşması) bir teberrû (iyilik) ve bir taat (ibadet) olduğu için bedelsiz yapılması gerekir. Ancak günümüzde astronomik rakamlara ulaşan rizikolu işlerde teminat ve kefillikler, (geçmişteki gibi) dostluk, akrabalık sınırlarını aşmış ve büyük taahhütlerde parasız kefil bulma imkanı kalmamıştır!. Zaten kefilin bu kefaletle ilgili olarak çıkabilecek masrafları alabileceğinde şüphe yoktur. Sadece, "bu masrafları aşan bir bedel karşılığında kefillik caiz midir?" sorusuna cevap aranmaktadır.

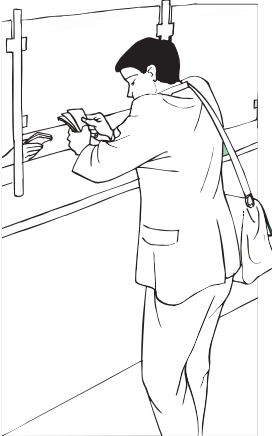
İlk Hanefi müctehidlerine göre kefilliğin benzeri olan ve taat (ibadet) niteliğinde bulunan imamlık, müezzinlik, Kur'an-ı Kerim öğreticiliği gibi hizmetlerin parasız, meccanen yapılması ilkesi benimsenmiş ve M. 12. yüzyıla kadar bu görüş korunmuştur. Ancak devir ve şartlar değişip bu hizmetleri meccanen yapan kalmayınca, dinin ve toplumun zarara uğramaması için sonraki Hanefi fakihleri (hukukçuları) bu hizmetlerin devletten, vakıflardan veya şahıslardan alınacak maaş karşılığında yapılabileceğine fetva vermişlerdir.

İmamlık, müezzinlik gibi ibadet görevi yapanlara nasıl ücret ödemek meşru oluyorsa, ibadet değerinde olan kefillik görevi yapanlara da aynı şekilde ücret ödemek caiz olur, faiz ödeme olayı olarak yorumlanamaz..

Kefalet de (işte bu imamlık, müezzinlik, vaizlik gibi) bir taat olduğuna göre, teminat mektubu için alınacak komisyon ve masrafları da diğer taatlar için alınan ücretle kıyas etmek mümkündür. **Ödenen ücret faiz niteliğinde olmaz. Görev karşılığı olur.**

Müslümanların teminat mektubu gerektiren bütün işlerden el çekmesi ise problemi çözmek için yeterli değildir. Ancak teminat mektubunu mücerret kefillikten çıkarmak için, bu konuda gerçek ve tüzel kişiler arasında riski yayarak, ipotek ilkesine dayalı yeni bir düzenleme yapılmalıdır.” (s. 176)

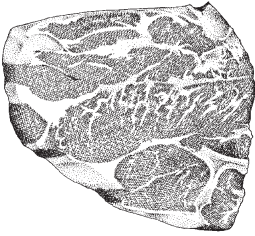
Demek oluyor ki, **imamlık, müezzinlik gibi ibadet görevi yapanlara nasıl ücret ödemek meşru oluyorsa, ibadet değerinde olan kefillik görevi yapanlara da aynı şekilde ücret ödemek caiz olur, faiz ödeme olayı olarak yorumlanamaz..**

Çünkü burada yüklenilen risk büyüktür. Bir karşılık almadan bu riski yüklenecek fahri bir kefil bulmak (geçmişteki gibi) mümkün değildir. Bunda zaruret de söz konusudur. Zaruretlere mahzurları mubah kılar. Böylece din-dar tüccarlar da ticari hayattan dışlanmaktan kurtulmuş olurlar.

Bilgi yokluğu halinde hüsnüzan edilir,
etin besmeleyle kesildiğine hükmedilir.

BESMELEYE KESİLDİĞİ BİLİNMEYEN ET YENİR Mİ, YENMEZ Mİ?

İhmalden, unutmaktan, heyecandan besmele çekilmemişse, et yenir, bir şey lâzım gelmez. Çünkü bunda bir kasıt yoktur.

İnkârdansa, Allah'ı kabul etmiyor, ismini anmayı inanmadığı için reddediyorsa, elbette böyle inkârcı birinin kestiği yenmez.

Bize kadar gelen bilgilere göre iki arkadaş tutmuş kasaptan et almışlar. Birlikte pikniğe gitmiş, böyle bir dinlenme yolunu tercih etmişler. Piknikte öğle namazını kıldıktan sonra, söz bir ara kasaptan aldıkları etin besmele ile kesilip kesilmediği konusuna gelmiş. Biri demiş ki:

– Biz ne bilelim besmele ile kesilip kesilmediğini!

Öteki de buna itiraz etmiş:

– Besmele ile kesilmeyen et yenmez. Bilmediğin eti nasıl alıp da bize yediriyorsun?

Söz buralara kadar varınca, konuyu bize getirmek istemişler. Soruları şöyleymiş:

– Kasaptan alınan et yenir mi, yenmez mi. Çünkü besmele ile kesildiğini bilmiyoruz...

* * *

Efendim, önce bir hususa işaret edeyim, sonra konunun ayrıntısına girebiliriz.

Âyet-i kerimede besmelesiz bir şeyin yenmeyeceği yolunda açık hüküm vardır. Bunu teyid eden hadisler de mevcuttur. Bu sebeple ittifak edilen husus şudur:

– Etin yenmesi için hayvanın besmele ile kesilmesi lazımdır!

Evet, bunda ihtilaf yoktur. Hayvan kesilirken mutlaka bes-

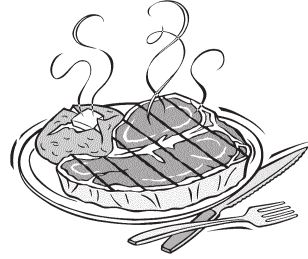
mele çekilmelidir. Çekilmezse et yenmez.

Ancak, bismelenin terki ya ih-malden, unutmaktan, heyecandan olur.

Ya da, inkârdan, inanmamaktan olur.

İhmalden, unutmaktan, heyecandan besmele çekilmemişse, et yenir, bir şey lâzım gelmez. Çünkü bunda bir kasıt yoktur.

İnkârdansa, Allah'ı kabul etmiyor, ismini anmayı inanmadığı için reddediyorsa, elbette böyle inkârcı birinin kestiği yenmez.

Şafii mezhebinde, hayvan kesilirken besmele çekilmese de, yenirken çekilir, böylece mahzur sözkonusu olmaz.

Şayet, **bu konuda bir bilgi yoksa, nasıl kesildiği bilinmiyorsa biz hüsn-ü zan eder, besmele ile kesildiğini kabul eder, eti yeriz. Bilgi yokluğu etin yenmemesine değil, yenmesine delil kabul edilir.**

Şafii'de ise, hayvan kesilirken besmele çekilmese de, yenirken çekilir, böylece mahzur sözkonusu olmaz.

Konuyu böylece tespit ettikten sonra gelelim diğer bir noktasına.

Bilindiği üzere bir fetva vardır, bir de takva.

Fetva işin birinci basamağıdır. Herkes onunla amel etmeye mecburdur. Takva ise bir üst basamaktır. Yüksekler. Ama herkes onunla amel etmeye mecbur değildir. İhtiyaridir. İçte duyulacak aşk ve şevkin gereğidir.

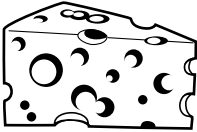
Hal böyle olunca, et kesimi konusunda fetvasını arzettiğimiz hükümler herkesi bağlayıcıdır. Bu ölçüler içinde olan eti herkes yer, başka şeyler arama mecburiyeti hissetmez. Ama birileri çıkar, böyle olmakla birlikte **ben daha titiz davranmak istiyor, kesim şeklini bilmediğim eti yemek istemiyorum**, diyebilir. Bu onun takva duygusundan kaynaklanıyorsa tebrik edilir. Ama başkalarını da bu tercihi zorlaması uygun görülmez. Zorlarsa mahzur meydana gelir. Aradaki dostluk ve muhabbet yara alır, zedelenir.

Bu anlayışı, helâl olan diğer gıda maddelerine de teşmil edebilirsiniz. Biri diyebilir ki, ben falan ve filan gıda maddelerine bazı şeylerin karıştığını zannediyorum. Bu konuda kesin bir delil olmasa da (şüphe) ettiğim için onları yemiyor, içmiyorum. Buna saygı duyulur, sahibinin takvası takdir edilir. Ama biri de çıkar diyebilir ki, “madem bu konuda kesin bir delil yok, sadece senin şüphen var. Şüphe ile, helâl olan şey haram olmaz. Ben bunları yiyor ve içiyorum.” Buna da bir şey denmez, bu anlayışa da hürmet edilir.

Bugün bizim bu gibi konularla ayrılık gayrılık meydana getirecek halimiz yoktur. Birlik, beraberliğe ihtiyacımız açıktır. **Fetva ile amel eden takvalıya hürmet duyacağı gibi; takva ile ameli tercih eden de fetvalıya saygı duyacak, bir ısrar sözkonusu olmayacaktır.** Daha doğrusu, kendi nefsi için savcı olan insan, başkaları için avukatlık edecektir.

Şüphe ile, helâl olan şey haram olmaz.

İTHAL PEYNİR YEMEK VE İTHAL PEYNİR MAYASI KULLANMAK HELÂL MIDIR?

– Bazı market ve bakkallarda ithal peynir ve peynir mayaları satılmaktadır. Bunları alırken zihinlerde bir şüphe de belirmektedir. **“İthal peynir yenir mi, ithal peynir mayası kullanılır mı?”** diye.. Bu konuda farklı söylentilerden kurtulmak ta pek mümkün olmamaktadır. Çünkü, kimileri ithal peyniri de peynir mayasını da almamakta, kullanılmayacağını dahi söylemekteler.. Hatta ithal peyniri yiyenleri, ithal mayayı kullananları haram yiyenler olarak da yorumlamakta, tartışmalara bile girmektedir. Bu konulardaki tespitleriniz nasıldır? **İthal peynir yenmez, ithal peynir mayası da kullanılmaz mı? Alanlar mı, almayanlar mı hata yapmaktalar?**

– Efendim, İslami hayatı yaşamak isteyenlerin önünde iki yükselme basamağı vardır. Birincinin adına fetva basamağı,

ikincinin adına da takva basamağı denir. İnsanlar en önce fetva basamağına çıkmak mecburiyetindedirler. **Fetva basamağına çıkmadan takvaya basamağına çıkılamaz. Ayrıca, fetva basamağında bulunmak mecburidir. Ama üstündeki takvaya çıkmak ihtiyaridir. Zorluğundan dolayı herkesin takvaya çıkması mecburi tutulmamış, isteğe bağlı olarak tercihe bırakılmıştır.**

Sahabe Hazretleri, Müslüman olmayanlardan gelen peynirleri yemişler, peynir mayalarını da kullanmakta sakınca görmemişler, hatta sorma gereği de duymamışlardır. Haramlığını gösteren kesin delil bulunmadıkça helâllüğünü esas kabul etmişlerdir..

Avrupa'dan ithal edilen peyniri yemeyenler, peynir mayasını kullanmayanlar fetvadan yukarıya takva basamağına çıkmış kimseler olabilirler. Tartışmaya da bu sebeple gerek olmaz..

Nitekim fetva basamağından baktığımızda karşımıza şu fetva bilgilerinin çıktığını görmekteyiz:

1- Eti yenen hayvanların kursaklarından yapılan peynir mayasıyla elde edilen peynirlerin yenebileceğini İmam-ı Azam Hazretleri kendi zamanında ilan etmiştir..

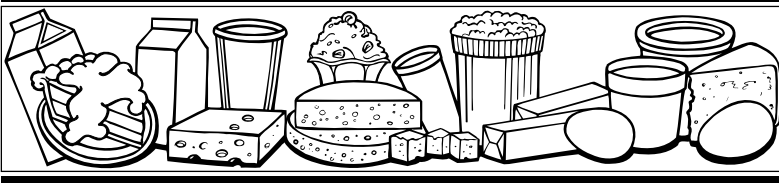
2- Sentetik, yani yapma maddelerden oluşturulan peynir mayalarının da kullanılabileceğine fetva verilmiştir.

3- İçine çözücü olarak alkol atılan peynir mayalarının dahi kullanılabileceği görüşü benimsenmiştir. Çünkü çözücü olarak konan alkol, karışımın içinde değişime uğrar, temiz hale gelir, denmiştir.

4- Son zamanlarda ise, hayvan kursaklarından yapılan mayaların yerini kimyasal mayalar almıştır. Çoğunlukla peynirler hayvansal değil de artık kimyasal mayalardan yapılmakta, bir endişe de söz konusu olmamaktadır..

5- Domuzdan alınan bir madde karışımı ile yapılan mayanın ise, kullanılması caiz olmaz.. Çünkü domuzdan alınan maddeler temizlik kabul etmezler. Domuz karışımı olan hiçbir şey kullanılmaz ve yenmez..

Demek ki, domuzdan bir maddenin karışmış bulunduğu kesinleşmemiş maya ve peynirleri alabilir ve “Bismillah” deyip yiyebiliriz. Haramlığına kesin delil bulunmadıkça helâllüğünü

esas kabul ederiz. Fetvanın verdiği ölçü budur.

Bu konuda verilen örneklerden anladığımız kadarıyla saha-be efendilerimiz Müslüman olmayanlardan gelen peynirleri yemişler, peynir mayalarını da kullanmakta sakınca görmemişler, hatta sorma gereği de duymamışlardır. Haramlığını gösteren kesin delil bulunmadıkça helallığını esas kabul etmişlerdir..

Nitekim Hazret-i Ömer efendimize, ölmüş hayvanın kursağından yapılan mayalarla elde edilen peynir sorulmuş. O da:

- Siz “Bismillah” deyip yiyin! buyurmuştur

Anlaşılan odur ki, fetvada olanlar ithal peyniri yiyebilir, mayayı da kullanabilirler. Bir yasak söz konusu olmaz..

Bir basamak yukarı çıkarak takvayı tercih edenler ise, mahiyetini iyi bilemedikleri şeyleri şüphe ile karşılar, şüphelendiklerini de almaz, yemezler. Bu titizliklerinden dolayı onlar takdir ve tebrike de layık görülürler. Ancak onlar da kendi (mecburi olmayan) tercihlerini başkalarına kabul ettirmeye uğraşmamalı, tartışmaya asla girmemeliler.

Çünkü kendi takvaları ihtiyaridir. Fetva gibi herkesi içine alacak genişlikte, mecburi değildir. Yani fetva mecburi, takva ihtiyari gerçeği hiç akıldan çıkarılmamalıdır... Herkesi bağlayan fetvadır, takva değil..

Dinin getirdiği bu geniş açıdan bakınca fetva-takva basamağındakilerin arasında tartışma olmamalıdır.. Şayet olursa birinin yediği peynire öteki haram diyecek kadar ifrat ediyorsa, bu kimse din adına fitne çıkarıyor demektir. Fitne çıkaranları ise Peygamberimiz kendi zamanında ikaz etmiştir:

- Fitne uykudadır. Uyandırana Allah lanet eder!

Bakabileceğiniz kaynaklar: (Hayatımızdaki İslam) ve (Fetvalarla Çağdaş Hayat.)

Orta asya ülkelerine gidenler,
at eti yeme ve at sütü içme kültürüyle
karşılaşıyorlar.

AT ETİ YENİR, KIMIZ İÇİLİR Mİ?

– Bizler Kırgızistan, Kazakistan.. gibi Orta-Asya ülkelerinde çalışan, vazife icabı buralarda dolaşan kimseleriz. Çevremizde farklı adet ve alışkanlıklarla karşılaşıyor, hatta halkla da bazen ters düşüyoruz. Bu ters düşmelerin başında at eti yemek, at sütü, yani kımız içmek geliyor Bizim adetimizde at eti yemek, kımız içmek bulunmadığından bazıımız, bunlar haramdır, yenmez, içilmez diye diretiyorlar. Bazımız da, haram değildir, yenir de, içilir de, diyor, uyum sağlıyorlar. Biz şaşkınlığımızı gidermek için konuyu bazı Hocalara da soruyoruz. Onlar da farklı şeyler söylüyorlar. “Kımız içilmez” diyen olduğu gibi, “içilir,” diyen de oluyor. Hocalardan aldığımız bu farklı cevaplardan daha da şaşırıyoruz.. Sizin kitaplarınızı okuyup, Zaman’daki yazılarınızı takip edenler, zihinleri karıştırmayacak cevabı sizden alacağımızı söyleyerek ısrarla size sormamızı istediler. Bu konuyu bize açıkça anlatabilir misiniz?..

* * *

Efendim, soru sahipleri, aldıkları farklı cevapları eksik anlamış olacaklar ki:

– Hocalarımızın farklı cevapları bizi şaşırttı.. diye şikayet ediyorlar.

Halbuki aldıkları farklı cevaplar İslam fıkhnının farklı bakışını ifade eden doğru cevaplardır. Ancak anlatım eksiktir. Açıklamaya ihtiyaç vardır. Şöyle ki:

İmam-ı Azam Hazretleri, at etinin yenip sütünün içilmesine (haram) dememiş, ama (mekruh) olduğu içtiğinde bulunmuştur.

İmam-ı Ebu Yusuf ile İmam-ı Muhammed ise (mekruh değildir) demişler, at etinin ihtiyaç halinde yenip kımızın da içilebileceği içtiğinde bulunmuşlardır.

İmam Muhammed ve Ebu Yusuf'un içtihadında genişlik ve kolaylık vardır. Şafii'nin içtihadı da iki imamın görüşüne uygun düşmektedir.

İslâm belli bir coğrafyanın, belli bir adet ve alışkanlık sahiplerinin dini değildir.

Dünyanın her yanında her türlü adet ve alışkanlıklara sahip olan tüm insanlar, bu geniş ve müsamahalı dinde yerlerini alabilirler. İslâm hepsini de tatmin edecek esneklikte hükümlere sahiptir.

Çünkü (dinin temelinde değil) teferruatında icthad vardır. Geçmişte selahiyetli müçtehitlerimiz bu içtihadı yapmış, farklı ihtiyaçları karşılayacak esnek hükümler ortaya çıkarmışlardır...

Peygamberimiz dini konulardaki farklı görüşleri yasaklamamış, tam aksine:

– Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır! buyurarak, faydasına işaretle de bulunmuştur.

İşte bu anlayış içinde baktığımızda görüyoruz ki, farklı içtihad sahibi İmam-ı Azam Hazretleri, at etinin yenip sütünün içilmesine (haram) dememiş, ama (mekruh) olduğu içtihadında bulunmuştur.

İmam-ı Ebu Yusuf ile İmam-ı Muhammed ise (mekruh değildir) demişler, at etinin ihtiyaç halinde yenip kımızın da içilebileceği içtihadında bulunmuşlardır.

İmam-ı Şafii Hazretleri de iki imamın görüşünü doğrulamıştır.

Hal böyle olunca ortaya fevkalade özel ve güzel, esnek ve müsamahalı bir sonuç çıkmaktadır.

Bu sebeple denebilir ki:

– Senin alışkanlığında at eti yemek, kımız içmek yok mudur?. Sana haram gibi mi geliyor?. Tartışmaya, ters düşmeye hiç gerek yoktur.. Sen at eti yeme, kımız da içme. Alıştığını yaşı. Çünkü senin halin İmam-ı Azamın içtihadına göredir ve doğrudur. Senin için bir mesele ve sıkıntı yoktur. Tercihini yapmış, meseleni bitirmiştir.

– Ötekinin alışkanlığında da bunlar yer mi tutmuş? İyice alışmışlar mı? Mutlaka at eti yeyip kımız içmek mi istiyorlar? Öyle ise buyursun onlar da istediklerini yaşasınlar.. Çünkü onlar da iki imamla, İmam-ı Şafinin görüşüne göre amel etmiş oluyorlar, tercihlerini böyle yapmış bulunuyorlar.

Demek ki, kimsenin kimseye bir diyeceği yok! Herkes dilediğini tercihte serbesttir...

Öyle ise, hoca efendilerin verdikleri farklı cevaplar yanlış değildir. Ancak anlatımı eksiktir.. Bazıları, İmam-ı Azam'ın görüşünü esas alarak anlatmışlar, mekruhtur demek istemişler. Bazıları da, iki imamla, İmam-ı Şafinin görüşünü esas alarak anlatmışlar, caizdir, mahzur yoktur demişler. Tercihi de muhaptalara bırakmışlar..

İsterseniz bahsimizi büyük fıkıhçı İmam-ı Serahsi'nin sözleriyle noktalayalım. El-Mebhut'unda konuyu şöyle bağlamış fıkıhın büyük üstadı:

– **“Ebu Hanife'nin içtihadı ihtiyata daha uygundur!. Diğer iki imamın içtihadında ise genişlik ve kolaylık vardır. Her iki içtihatla da amel etmek caizdir!. Şafii'nin içtihadı da iki imamın görüşüne uygun düşmektedir.”** (Kaynaklarıyla İslam Fıkıhı-c. 4.)

Demek ki, kafa karıştıracak, çevre halkıyla ters düşürecek bir darlık ve zorluk yoktur. Aksine dilediğini tercih ederek bulunduğ yere uyum sağlayacak genişlik ve kolaylık vardır.

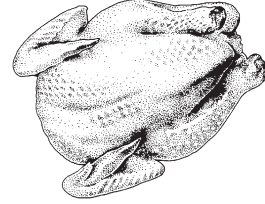
Yeter ki meselenin özü anlaşılsın, açıkça da anlatılabilsin. Bilmem olayın özünü anlatabildim mi? Yoksa ben de karıştırıp anlaşılmaz hale mi getirdim?

İslâm belli bir coğrafyanın, belli bir adet ve alışkanlık sahiplerinin dini değildir.

Dünyanın her yanında her türlü adet ve alışkanlıklara sahip olan tüm insanlar, bu geniş ve müsamahalı dinde yerlerini alabilirler. İslâm hepsini de tatmin edecek esneklikte hükümlere sahiptir.

Yediğiniz tavuğun nasıl yolunduğunu biliyor musunuz?

SICAK SUYA BATIRILARAK YOLUNAN TAVUĞUN ETİ YENİR Mİ?

Temiz suyla pişmiş tavuk, daha sonra pis suyun içinde kalsa, sadece yıkamakla temiz olur.

Ama pis suyla pişen tavuğu yıkamakla temiz hale getirmek mümkün olmaz.

Dini konuları sıkmadan anlatmak, yormadan izah etmek çok güzel bir şeydir. Ancak bu her zaman mümkün olmamaktadır.

Biz bu kitapta mümkün olduğu kadarıyla ilmi meseleleri kolay okunacak şekle getirip, sıkmadan anlatmaya gayret ediyoruz.

Bu defa da yine yaşanmış bir olaydan hareketle, fihri bir konuyu arz edeceğiz. İnşallah sıkmadan okutmak mümkün olur.

* * *

Hocasından öğrendiklerini kâfi bulan genç bir talebe kendi kendine karar vermiş:

– Artık ben de hocam gibi ayrı bir ders halkası kurabilirim. Zira öğrendiğim şeyler çoğaldı, bilmediğim şeyler de azaldı...

Bir sabah hocaefendi bakar ki, öğrencisinden biri eksik. Sorar:

– Nereye gitti bizim Yusuf?

Derler ki:

– Artık o da bir ders halkası kurmuş, caminin öbür köşesinde ayrı bir topluluğa ders veriyor!

Hocası onun henüz ders verecek duruma gelmediğini bilmektedir. Ama öğrenci bunu bilmemektedir. Acaba onu ona nasıl tanıtmalı ki, henüz tek başına ders halkası kuracak

yeterliliğe gelmediğini anlayıp, tahsilini tamamlasın.

Düşünürken bulduğu bir çareyi hemen uygulamaya koyar. Bir öğrencisine der ki:

– **Git, Yusuf’un okuttuğu talebelerin arasına karış ve ona şöyle bir sor, de ki:**

“– Bir adam bahçesine ateş yakıp üzerine koyduğu kazanda tavuk pişirmektedir. Tavuk piştikten sonra gelip bakmış ki, kazanın içinde bir de kuş ölüsü var. Meğer kuş oradan uçarken alevler kanadını yakmış, zavallı kuş da kazanın içine düşmüş, pişip kalmış. Bu tavuk yenir mi, yenmez mi?”

Şayet “Yenir” derse, ‘Hata ettin’ de. ‘Yenmez’ derse yine ‘Hata ettin’ de. Bundan sonra kalk gel.

Öğrenci, hocasından aldığı emri yerine getirmek için gider, ayrı bir ders halkası kurmuş olan arkadaşının talebeleri arasına karışır ve sorunu de sorar.

Yusuf hoca:

– **O tavuk yenir, neden yenmesin?** der. “Hata ettin”, deyince de;

– **Demek ki yenmezmiş,** der. Buna da “Hata ettin” ikazını alınca düşünmeye başlar.

Kalkıp doğruca hocasının huzuruna gelir, başına geleni anlatır. Hocası beklediği anın geldiğini görünce taşı gediğine koyar:

– **Sen daha bir tavuğun ne zaman yenip yenmeyeceğini bilemiyorsun. Nasıl tek başına ders halkası kuruyor da bu kadarcık bilgiyle kalmaya razı oluyorsun? Sen henüz yarım doktor durumundasın?!**

Öğrenci kızarır, bozarır ama sorunun cevabını hâlâ merak etmektedir. Hocası tebessüm ederek suale cevap verir:

– **Kazandaki tavuk, temiz suyla piştikten sonra kuş düşmüşse, bu tavuk yıkanarak yenir. Çünkü tavuğun hücrelerine kadar nüfuz edip işleyen pişirme suyu temizdir. Temiz suyla pişmiştir.**

Şayet kuş, tavuk pişmeden düşmüş de, temiz suyu pis etmiş, tavuk da bu pis suyla pişmişse bu tavuk yenmez. Çünkü tavuğu pişirmek için hücrelerine kadar işleyen su;

pistir. Bu pis suyu tavuğu yıkamakla da çıkarmak mümkün değildir.

Bunu dinleyen talebe düşünür, meselenin inceliğini anlar ve tekrar hocasının talebeleri arasına karışarak öğrenmeye devam eder.

Biz bu arada sıcak suya batırılıp da yolunarak satışa arzedilen tavuğun durumunu öğrenmek istiyoruz. Şu cevaptan anlaşılıyor ki:

Sıcak suya batırılmış tavuğa bulaşan pis su, tavuğun tüy dibine ulaşmakla kalıyor, deriden içeriye geçmiyorsa, bu tavuğu üç defa yıkayarak temizlemek mümkündür. Yenir.

Şayet pisenmiş su, tavuğun (kaynarken olduğu gibi) derisinden içeriye geçip etinin içine nüfuz etmişse, pis suyla pişmiş hale gelen bu **tavuşun** eti yenmez. Yıkamakla da temizlenmez.

Sizdeki tavuğun nasıl olduğunu bizim bilmemiz mümkün değil. Bulunduğunuz yerinkini siz tetkik edin. Ölçü budur. Elbetteki tavuğu, sıcak suya sokmadan kuru yolma usulüyle tüylerini temizlemek en güvenli yoldur. Böyle bir tavuğun temiz olduğunda hiçbir tereddüte mahal yoktur.

Bu konuda **Nimetül İslâm'a** bakılabilir.

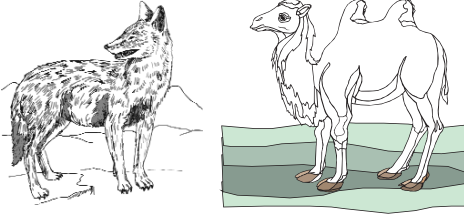
Kuşlarda "tırnak",
yürüyen hayvanlarda "azı dişi"
ölçü alınır.

ETİ YENEN, YENMEYEN HAYVANLAR HANGİLERİDİR?

Bir okuyucum mektubunda şunları yazıyor: – Bizde kirpiyi yemek âdet değildir. Ama bâzı kimseler kirpiyi de, hayvanın yumurtalıklarını da (husye) yiyorlar. Bu konuda kitap ismi vererek bize ışıktır mısınız?...

Okuyucuma hemen ifade edeyim ki, fıkıh kitaplarının "Eti

Atmaca, şahin, alacakarga, yarasa, akbaba, kuzgun, kartal, çaylak... gibi hayvanlar, tırnaklarıyla avlanır, tırnaklarını silâh olarak kullanır, avlarını bu silâhla yakalarlar. Bu sebeple eti yenmez.

yenmeyen hayvanlar” bahsine bakıldığında, bu konuda geniş bilgi bulunabilir. Özet olarak arz ediyorum:

Gerek uçan kuş, gerekse yürüyen hayvan olsun, haklarındaki dini hüküm iki tarifile anlaşılır:

Birincisini teşkil eden **kuşlar için ölçü** şudur:

– **Tırnağa sahip olan, bu tırnakla da avını yakalayıp yiyen vahşi kuşların eti yenmez.**

– Ne gibi?

– Atmaca, şahin, alacakarga, yarasa, akbaba, kuzgun, kartal, çaylak gibi...

Bunlar tırnaklarıyla avlanır, tırnaklarını silâh olarak kullanır, avlarını bu silâhla yakalarlar. Bu sebeple eti yenmez.

Tırnakları olduğu halde bunu kullanmayan, gıdasını tırnağıyla elde etmeyen kuşun eti ise yenir. **Güvercinin tırnağı vardır, ama silâh olarak kullanmaz.**

Yürüyen hayvanlara gelince:

Bunların da azı dişleri esastır. **Azı dişlerini silâh olarak kullananların eti yenmez.**

– Kurt, tilki, kedi, arslan, kaplan, sırtlan, fil, köpek, gelincik, sincap, pars, maymun, sansar gibi... Bunlar azı dişleriyle avlandıkları için etleri yenmez.

Ancak azı dişi olduğu halde bunu bir yırtıcı âlet olarak kullanmayan, gıdasını onunla temin etmeyen hayvanların eti ise yenir.

Nitekim **devenin de azı dişi vardır. Ancak deve onu silâh olarak kullanmaz; saman, ot gibi gıdalarla hayatını sürdürür.**

Kurt, tilki, kedi, arslan, kaplan, sırtlan, fil, köpek, gelincik, sincap, pars, maymun, sansar gibi hayvanlar, azı dişleriyle avlandıkları için etleri yenmez.

Demek ki, eti yenip yenmemek hususunda umumî bir hüküm, kuşlarda avını onunla yakaladığı **“tırnak”**, diğer hayvanlarda ise, avını onunla parçaladığı **“azı dişi”** esastır. Bu iki cinsin etleri yenmez.

Ancak, okuyucumun kirpi suali bu iki kısmın da içinde yer almıyor. Demek ki, üçüncü bir kısım daha vardır. O da:

– İnsanların yaratılıştan müstekreh, yani sevimsiz, ürkütücü veya pis bulduğu hayvanlar. Bunlar avlarını, gıdalarını tırnaklarıyla da, azı dişleriyle de elde etmiyorlar. Ama tab'an denî, fitraten kötü ve pis olan yaratıklardır.

İşte yaratılıştan müstekreh ve pis olanların da eti yenmez. Bunların içinde yer alanların bir kısmı da şunlardır:

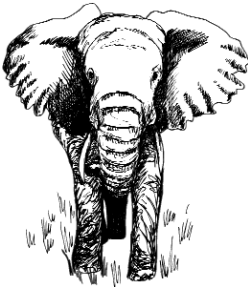

– Kirpi, fare, akrep, yılan, kene, kurbağa, kara ve deniz kaplumbağaları, köstebek, sinek çeşitleri.

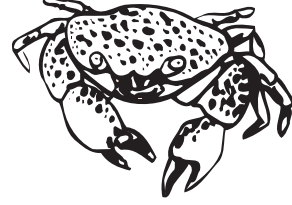
Bunlara, eti yenmek için kesilen hayvanın karnındaki yenmeyen uzuvlarını da ilâve edebiliriz. Nitekim:

– Kesilen hayvanın husyeleri, yâni yumurtalığı, ödü, idrar torbası, tenâsül uzvu yenmez.

Ancak bu sonuncularının yasaklık derecesini kitaplarımız tahrimen mekruh olarak kaydetmekteler. Harama yakın şekilde mekruh sayılan bu parçalar yenmezler. Lâkin, **hayvanın ciğeri, dalağı, kan gibi görünmesine rağmen yenir. Helâldir.**

Balık cinsinden
tüm deniz canlıları yenir.

MİDYE, İSTİRİDYE, İSTAKOZ, YENGEÇ SALYANGOZ YENİR Mİ?

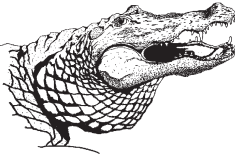
A lâkalı fıkıh kitaplarından özet-
leyecek olursak şöyle diyebil-
riz:

– **Denizde yaşayan balık cinsi-
nin hepsi de yenir.** Yeter ki, balık
cinsi olsun, başka bir cinse kayma-
sın. Nitekim balık cinsinin **Yılan ba-
lığı, Yunus balığı, Sazan balığı..** gi-
bi bütün çeşitleri sofraya konabilir.

Ancak, denizde yaşadığı hâlde balık cinsine dahil olmayan
canlılar da vardır. Onlar yenmez. Nitekim Kaplumbağa, İstirid-
ye, İstakoz, Midye, Yengeç, Karidesler yenmezler.

Hanefi fıkıh kitaplarında hüküm böyledir.

**Şâfiî’de ise denizde yaşayan tüm
canlılar yenir. Sadece timsah yenmez.**

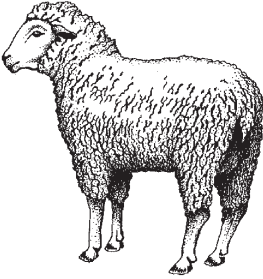
Değerli bir fıkıh kitabı olan Nimetü’l-İs-
lâm’da aynı hükümleri şöyle görmekteyiz:

“Balık cinsinden olmayan deniz canlıları
yenmezler. Bunlar: Yengeçler, Midyeler,
İstiridyeler, İstakozlardır.”

Ömer Nasuhî Bilmen merhum da aynı mevzuda şöyle
te’yidde bulunmaktadır: “Devamlı olarak suda yaşayan balıklar
yenir. Fakat diğer su hayvanları yenmezler. Meselâ, Yengeçler,
Midyeler, İstiridyeler, İstakozlar helâl değildirler...”

Eşyada asıl olan helal olmaktır.
Haramlık ise sağlam bir delil ile sabit olur.
Söylenti ve şüphe ile haramlık belirlenemez.

PİS YEMLE BESLENEN VEYA ŞOKLA KESİLEN HAYVANIN ETİ YENİR Mİ?

Şokla kesilen hayvanın etine fetvada haram denmemiştir. Şöyle ki: İslam'da işkence ile, acı çektirerek kesim caiz değildir. Hadiste geçen güzel kesim, acıyı en aza indirerek yapılan kesimdir. Şokla kesim acıyı en aza indiren kesimse neden şüphe ile bakalım, caiz değildir diyelim?

G ünümüzde bazı besi merkezlerinde kasaplık hayvanların yemlerine necis maddeler karıştırılıyor, pis yemle besleniyor, şokla da kesim yapılıyor, diye söyleniyor.. Böylesine pis yemle beslenen, sonra da şokla kesilen hayvanların etleri kasaptan alınıp yenebilir mi? Çünkü yiyenler var, yemeyenler var çevremizde...

Konuya fetva takva açısından bakarak yiyen ve yemeyenlere bir yorum getirilebilir. Şöyle ki:

Soruda anlatılan etlerin kasaptan alımına baktığımızda, takva basamağına çıkmış kimse, sözü edilen etleri almaktan kaçınırsa, kendi takvasıdır denir, tenkit edilemez, hatta bu duyarlılığı tebrike de layık görülebilir.

Ancak, takva basamağındaki bu kimse, başkalarını da kendi takvasına zorlamamalı, ille de kendi gibi kasaptan et almamaya mecbur tutmamalıdır ki, takvası tafraya (gösterişe)

dönüşmesin, bir fitne ve geçimsizlik meydana gelmesin. Çünkü **tercih ettiği takvası mecburi değil ihtiyaridir!**

Takvada olanların özelliğine bu kadarcık işaretten sonra gelelim fetvada olanların kasaptan aldıkları etin helal olduğu görüşlerine...

Fetvada, eşyada asıl olan helal olmasıdır. Haramlık ancak sağlam bir delil ile sabit olur. Söylenti ve şüphe ile haramlık sabit olmaz. Öyle ise kasaptan alınan etler yenir. Bir şüphe söz konusu olmaz.

Çünkü **şokla kesime, pis yemle beslenen hayvanın etine fetvada haram denmemiştir.** Şöyleki: İslam'da işkence ile, acı çektirerek kesim caiz değildir. Hadiste geçen güzel kesim, acıyı en aza indirerek yapılan kesimdir. Şokla kesim acıyı en aza indiren kesimse neden şüphe ile bakalım, caiz değildir diyelim?. Nitekim Diyanet de caiz demiş, dozunda verilen şokla kesilen etin helal olduğuna fetva vermiştir..

Şokla bayıltılan hayvanın kalp atışı sürüyor, kan dolaşımı devam ediyor da, kesim bu sırada yapılıyorsa, ölüm bu kesimle oluyor demektir ki bir şüphe ve endişeye gerek yoktur.

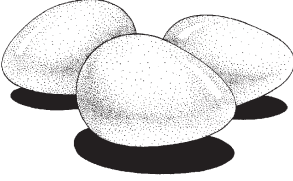
Sayet hayvan şokla anında öldürülüyor, kesim de ölümden sonra yapılıyorsa elbette bu eti yemek caiz olmaz. Çünkü ölü hayvan kesilmiştir.

Ancak, bazı şokların hayvanı hiç öldürmeyip sadece kısa bir süre bayılttığı, geç kalınca da hayvanın şoktan çıkarak kalp gittiği görülmüştür. Bazılarının da hayvanı öldürebileceği, kesimde (geç kalınırsa) ölmüş hayvanın kesilebileceği ifade edilmiştir. Demek ki ağır dozda verilen şoklarda hayvan ölmeden acele ile kesmek şarttır..

Pis yemle beslenme olayına gelince: Geçmişte yazılmış fıkıh kitaplarında, anası ölen kuzunun domuz sütüyle beslenmesi halinde bile kuzunun etinin yeneceği, domuz sütünün bedende değişime uğrayacağı kaydı vardır. Arada sırada pis şeyleri yiyen hayvanın da etinin yeneceği hükmü mevcuttur. Devamlı pislik yiyenin ise, kesimden önce bir müddet hapsedilerek yediği pis şeylerin kokusunun etten atılmasını temin etme tavsiyesi mevcuttur.

Buna rağmen bu hayvan da bekletilmeden kesilirse etin haram değil sadece mekruh olacağına hükmedilmiştir. İmam-ı Malik Hazretlerine göre ise, mekruh bile değildir.

Arada sırada pis şey yiyen hayvanın eti yenir. Devamlı pislik yiyenin eti ise kesimden önce bir müddet hapsedilerek temiz şeylerle beslenir. Buna rağmen, bekletilmeden kesilip eti yenirse, haram değil, sadece mekruhtur.

Bundan dolayı Prof. Dr. Hayreddin Karaman Hocaefendi (Hayatımızdaki İslam) kitabında konuyu izah ettikten sonra hükmünü şöyle ifade etmektedir:

– “**..Pis olan nesnelerden yapılmış yemlerle beslenen hayvanların etleri, sütleri ve yumurtaları haram olmadığı gibi, mekruh ta değildir!..**” (Sayfa: 332)

Bütün bunlardan sonra gelelim sözün özüne:

Soruda geçen etleri kasaplardan alıp yiyen fetva bakımından yer, yemeyen de kendi takvası açısından yemez. Yiyen yemeyene itiraz etmediği gibi, yemeyen de yiyene itiraz etmez. İslam'ın sunduğu fetva, takva farklarıdır bunlar, diyerek özgürlük ve hoşgörü ortamını olanca güzelliğiyle birlikte yaşarlar, bir fitne (sataşma- geçimsizlik) meydana getirmezler.

Getirirlerse ne olur? Efendinizin ihtar ve ikazıyla karşılaşılır:

– Fitne uykuudadır, uyandırana Allah lanet eder!.

Evet, kasaptan sözü edilen etleri alanlara ve almayanlara ben fetva, takva açısından böyle bakıyorum. İştirak da edebilirsiniz, itiraz da. Sizin de fetva, takva dereceli bakış hakkınız vardır elbette!..

Devlet maaş bağliayacağı yaşlı ve sakatlarda bakıma muhtaçlık şartı aramaktadır.

YOKSULLUK MAAŞINI MUHTAÇ OLMAYAN ALABİLİR Mİ?

Bir okuyucum, bakıma muhtaç ihtiyar ve sakatlara devletin maaş bağladığını ifade ile bu maaştan imkânı yerinde olanların da faydalandığını yazıyor, bundan sonra da sulini şöyle tevcih ediyor:

Muhtaç yaşlılara, insanlarla muhatap olamayacak durumdaki hastalara geçinecekleri kadarıyla maaş bağlayıp, geçim sıkıntısından kurtarmak, İslâm'ın ilk günlerinde gösterdiği güzel bir tatbikat, hayırlı bir örnektir.

- Sadece yaşlı olduğundan, yahut sakat kaldığından bu maaşı almak uygun olur mu? Yoksa bunun şartı mı var? Muhtaç olmaları zarurî mi?

- Bu suale isabetli cevap verebilmek için devletin maaş bağlayacağı yaşlı ve sakatlarda aradığı vasıfların varlığına bakmak gerekir. Maaşı bağlayacağı kimselerde hangi vasfı arıyor, hangi durumda olana maaş bağlıyor? Şâyet, **devletin aradığı muhtaçlık hâli mevcutsa, şart yerine gelmiş, maaşı almaya hak kazanmıştır.** Mevcut malı, yahut bakını varsa, şart yok demektir. Şart olmayınca meşrut yani şartın gereğini yapmak da olmaz, maaşı alma hakkı doğmaz. Demek ki **sadece yaşlılık, sakatlık, maaş alma sebebi olamaz. Muhtaçlık esastır.**

Kısaca diyebiliriz ki, geçimden âciz, bakıcısız malûller bu maaşı alabilirler. Öyle ise herkes kendi vicdanına müracaat ettiği muhtaç olup olmadığını başkasından iyi bilir.

Yaşlı ve sakatlara maaş bağlamak yeni bir âdet değildir. Bu anlayışın ilk uygulaması İkinci Halife Hazret-i Ömer zamanında ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla buna bid'at, yahut yanlış birşey denemez, tebrik ve takdire lâyık bir devam olarak bilinir.

Hattâ Hazret-i Ömer'in zamanında Beytül-Mâl dediğimiz devlet hazinesinden hastalara, yâni cüzzamlılara da maaş bağlanmış, insanlara muhatap olup da çalışmaları mümkün olmadığından böyle bir aylığa lâayık görülmüştür.

Demek ki, muhtaç yaşlılara, insanlarla muhatap olamayacak durumdaki hastalara geçinecekleri kadarıyla maaş bağlayıp, geçim sıkıntısından kurtarmak, İslâm'ın ilk günlerinde gösterdiği güzel bir tatbikat, hayırlı bir örnektir.

Tarihlerin kaydına göre hazineden maaş alan cüzzamlı hastalar için ilk hastane de Emevî halifelerinden Velid bin Abdülmelik zamanında inşa edilmiştir. Hicrî (89), milâdî (707)'de hizmete geçmiş olan bu hastanede cüzzamlı ve yaşlılara bağlanan maaştan sonra, gözlerinden mahrum âmalara da maaş bağlamakla kalınmamış, onlara birer tane de kılavuz tahsis edilmiştir.

Bu (yed)ci, yâni âmaları götürücü kimseler, dâima onların emirlerinde olur, istedikleri yere götürüp gözden mahrumiyetin üzüntüsünü azaltmaya çalışırlardı.

Bağdat'da neşredilen (Et-Terbiyetü'l-İslâm)'da verilen bilgide kötürümlerin de ismi geçmektedir. Kötürüm, yâni yerinden kalkamayanlar, yahut kalkınca oturamayanlar da hastanede birer yardımcıya sahiptiler. Bugünkü tabiriyle hastabakıcıya kavuşmuşlardı.

Tarihlerin verdikleri bilgiden anlaşılıyor ki, sağlık alanında bugünkü gelişmiş standartların temeli İslâm'ın daha ilk günlerinde atılmış, hattâ Resûlullah'ın zamanındaki tatbikatların içinde bu teşebbüslerin delilleri bulunmuştur.

Nitekim ilk seyyar hastane Medine'de Mescid-i Nebî'nin bir köşesinde kurulmuş, Rufeyde adındaki hanım sahabî de, hastabakıcı olarak yaralı Saad bin Muaz'a tesettürlü hâlde hizmette bulunmuştur.

Helalinden kazanmak, müslümanın üzerine farzdır.

HARAM KAZANAN ADAMIN EKMEĞİ YENİR Mİ?

Suallere cevap verdiğimi gören okuyucularım her türlü suali sormakta beis görmüyorlar. İlmî seviyemizi aşan mes'eleleri de bize tevcih ediyorlar. Bu kadar büyük suallerin altından kalkıp kalkamayacağımızı pek hesaba katmıyor-

lar. İhtimal, bâzı suallere “bilemiyorum” desem, “bilmiyordun da neden arz-ı endâm ettin orada” diyeceklerdir? Tıpkı İmam-ı Mâlik Hazretleri’ne sordukları gibi.

Kazancının bütün haram olan kimseden birşey alıp yemek, helâl olmaz. Onu söylemek kolay ve kesindir.

Hutbede iken ona birçok سوال sormuşlar. O da çoğuna bilmiyorum, diye cevap vermiş. Bu defa سوال sahibi, “bilmiyordun da neden çıktın oraya” deyince, şöyle cevap vermiş:

– Ben buraya ilmim nisbetinde çıktım. Eğer cehlim nisbetinde yükselmem icabetseydi, başımın göğre değmesi gerekirdi.

Hazret-i İmam böyle derse bize ne olmuş sanki? Her suale mutlaka cevap verme zorunluluğunu duyacak; bilmediğimi itiraftan mı çekineceğim?

Kaldı ki ben hutbede de değilim. Sohbetleyim. Sohbet ise dostlar arasında, aynı düzeyde yapılan konuşma ve yazışmadan ibarettir. Aramızda makam farkı, sadece bildiğimi yazmakla görevli oluşumdan ibarettir...

Bu kadar özür beyanından sonra okuyucumun zor sualine gelebilirim, herhalde.

Esasında insan, bu gibi ciddi سوالin cevabına titreyerek bakıyor, ürpermekten kendini alamıyor.

Zira, bir insanın kazancının helâl veya haram olması basit görülecek bir hâdise değildir. Ebedî hayatıyla ilgili bir husustur bu. Resûl-i Ekrem Efendimiz bu mevzuda ümmetini ikaz ederken:

– Helâlından kazanmak Müslümanın üzerine farzdır! buyurmuştur.

İslâm büyükleri ise, haram bir lokma yemekten, kusmayı tercih etmişler, şayet yedikleri lokmanın haram olduğunu sonradan öğrenmişlerse, lokma midelerindeyken parmaklarını ağızlarına sokup çıkarmışlardır. Haram lokmayla beslenen vücudun ibâdetten lezzet alamayacağını, hayırlı bir amele muvafak olamayacağını da bildirmişlerdir.

Bâzı mâna büyükleri:

– Haram lokmayla bedende meydana gelen et parçası, ateş

Ekmeğini yediğimiz kimsenin kazancının ekserisi helâlsa, mes'ele yapmayın. Helâl kazancının içine yarıyı geçmeyen haram karışmasından inşaallah siz mes'ûl olmazsınız.

parçasından gayrisi değildir. Hattâ, bedende haramdan bir et parçası meydana gelmektense, ateşten bir kor parçası meydana gelse de, dünyada yaksa bizi.. diyecek kadar işi ileri götürmüş, haramdan ürkmüşlerdir.

Hazret-i Ebû Bekir'in yediği lokmayı, kölesinin falcılık yoluyla kazandığını öğrenince, şüpheli bir lokma oluşu-

na rağmen parmağını ağzına verip kustuğunu okumaktayız hadîs kitaplarında. Aynı olayın Resûlüllah'ın aziz torunlarında da cereyan ettiğini öğrenmekteyiz.

Müslümanın ebedî hayatıyla bu kadar ilgili olan bir mes'eledede, üstelik haramların da Müslümanın kazancına sivri-sinekler gibi üşüştüğü bir ortamda ceffelkalem birşey söylemek kolay olmasa gerekir. Buna rağmen ne biliyorsam onu ifadeye mecburum.

- Kazancının bütünü haram olan kimseden birşey alıp yemek, helâl olmaz. Onu söylemek kolay ve kesindir.

- Ama kazancının tümü değil ekserisi helâl olan insanın ekmeğini yemek için kurtarıcı bir hüküm bulmak uygun olsa gerektir.

Bu bakımdan, Mülteka şerhi Mevkufat'ta şöyle bir ibâre görmekteyiz ki, bu metin ve şerhten günümüze dair bir hüküm çıkarmak mümkün olabilir.

“Kisb” bahsinde deniyor ki:

- Zâlim olan beylerin hediyesini kabûl etmek câiz değildir! Ancak hediye edilen eşyanın ekserisinin helâl olduğu bilinirse bu ayrı. Bunun hediyesi helâl olur. Meselâ ticaret ve ziraatten gelen kazanç gibi...

Bu kısa kayıttan çıkarmak istediğimiz hüküm şudur:

- Ekmeğini yediğimiz kimsenin kazancının ekserisi helâlsa, mes'ele yapmayın. Helâl kazancının içine yarıyı geçmeyen haram karışmasından inşaallah siz mes'ûl olmazsınız. Ama, bu komşu, yahut akraba, işi iyice şaşırmış, mesleği tamamen ha-

rama dökmüş, helâl kazanca hiç değer vermez hâle gelmişse, artık sizin böylesine mânevî tarafı ölmüş kimsenin ekmeğini yeyip, suyunu içerek bulunduğu hâli tasvip eder tutumda olmanız câiz olmaz.

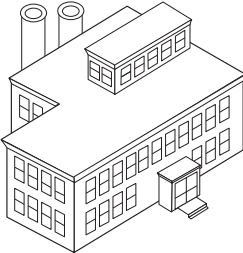
Siz durumunuzu izhar etmeli, tutumunuzu îmada bulunmalısınız. Tâ ki ikaz olsun, ibret alsın. Belki de kurtuluşuna sebep olasınız.

Demek ki kazancın helâli mi çok, haramı mı? Ona bakacağız. Mecbur kalınca bu ölçü ile amel edeceğiz.

Müslüman bulunduğu yerde, İslamın güzellik ve yüceliğini davranışlarıyla sergilemek zorundadır.

MÜSLÜMAN OLMAYAN ÜLKEDE ÇALIŞMAK CAİZ Mİ? GAYR-İ MÜSLİM PATRONA İŞÇİ OLUNUR MU?

Son senelerde birçok Müslüman, Almanya, Fransa, Hollanda... gibi gayr-i müslim ülkelere gidip çalışmakta, kazandıkları parayı getirip kendi ülkelerinde yakınlarıyla yemekteler. Bâzi kimseler kâfirlerin işinde çalışarak kazanılan bu paranın haram olduğunu söylerken, bâzıları da helâl olduğunu ileri sürmekteler. Bu konuda ne dersiniz?

– Müslümanların gayr-i müslim ülkelerinde çalışarak para kazanmaları helâldir. Haram olduğu söylenemez. Haram olduğunu söyleyenler şahsî his ve fikirlerini söylemiş olurlar, ilmî bir delil ortaya koyamazlar. Asr-ı Saâdetde bunun örneğini görmek mümkündür.

Nitekim Hazret-i Ali Efendimiz, bir ara canı hurma istemiş, ancak kendisinin hurması bulunmadığından, hurma bahçesi olan bir Yahudi kadının işinde çalışarak hurma kazanmış, kazandığı hurmaları Resûl-i Ekrem Hazretleri'ne getirip durumu anlatmış. Bir Yahudi kadının kerpiç için hazırladığı çamurunu yaptığını, işine karşılık olarak bu hurmaları aldığını açıklamış, Hazret-i Resûlullah da bu hurmalardan yemiş, **gayr-i müslimin işinde çalıştığı için yenmez** dememiş, Hazret-i Ali'yi böyle işte çalışmaktan men etmemiştir.

Demek ki **gayr-i müslimin işinde çalışmak câizdir. Şu kadar var ki, gayr-i müslimin yanında çalışan Müslüman İslâm'ın güzelliğini gösteren bir yüksek ahlâk ve İslâmî tavır içinde olmalıdır.** İslâm'ın şânını alçaltan değil, yükselten bir yaşayış ve örneklik içinde bulunmalıdır.

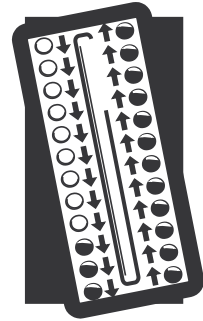
Müslümanların gayr-i müslim ülkelerinde çalışarak para kazanmaları helâldir. Haram olduğu söylenemez.

Allah Resûlü, ümmetinin sayıca fazlalığını değil, vasıfça çokluğunu iftihar sebebi saymıştır.

HAMİLELİK ÖNCESİNDE VE SONRASINDA DOĞUM KONTROLÜ NASIL YAPILIR?

Doğum kontrolünü soran okuyucum şöyle giriyor konuya. Diyor ki:

– **Peygamberimiz, evleniniz çoğalınız, ben sizin çokluğunuzla iftihar ederim!** buyurmuştur.

Kafasını, kalbini İslami değerlerle teçhiz edemeyeceğimiz boşlukta kalmış bir nesil yetiştiricisi durumuna düşmemeli, iyi yetiştirebileceğimiz kadar çocuk sahibi olmayı düşünmeliyiz...

Buradaki çokluk, sayı çokluğu mu, yoksa vasıf çokluğu mu?. Peygamberimiz ümmetinin sayı çokluğuyla mı iftihar eder, yoksa vasıflarının çokluğuyla mı? Biz, Efendimiz (sav) Hazretlerinin vasıfsız ümmetiyle iftihar etmeyeceği kanaatindeyiz. Bu sebeple doğum kontrolü yapmalı, vasıflı nesil yetiştirme azim ve gayretinde olmalı, vasıfsız neslin çoğaltıcısı durumuna girmemeliyiz, diye düşünüyoruz. Siz nasıl bakıyorsunuz bu düşüncemize?

Doğum kontrolünde baştan tedbir alıp da hiç gebe kalmamak en isabetlisidir. Bunda bir varlığı yok etmek söz konusu olmadığından sahabe devrinde de yapılmıştır.

Yaşadığımız asırda sayı çokluğu değil vasıf çokluğu önemlidir. İslami kimliğini tam kazanmış, çağın bilgileriyle kendini tam donatmış, imanlı, izanlı nesillere ihtiyacımız vardır... Öyle ise kafasını, kalbini İslami değerlerle teçhiz edemeyeceğimiz boşlukta kalmış bir nesil yetiştiricisi durumuna düşmemeli, iyi yetiştirebileceğimiz kadar çocuk sahibi olmayı düşünmeliyiz... Nitekim Hayreddin Karaman Hoca Efendi (Hayatımızdaki İslam) kitabında şöyle demektedir:

“-Sonraki fıkıhçılar da bunu böyle anlamış olmalılar ki, ahlaksızlığın yaygınlaştığı ve çocukların müslümanca yetiştirilmelerinin zorlaştığı zamanlarda, doğum kontrolünün caiz veya gerekli olacağını söylemişlerdir!..”

Ancak hangi doğum kontrolü caiz, hangisi ihtifalıdır onu ayırmaya gerek vardır...

Bilindiği üzere, biri, hamile kalmayı önlemek yoluyla doğum kontrolü var.. Biri de, hamile kaldıktan sonra rahimdeki varlığı aldırarak sûretiyle doğum kontrolü var..

İkisini kesin sınırıyla ayırmak şarttır... Çünkü ikisinin de hükümleri ayrıdır..

Hamile kalmayı önlemek için ilaç almak, azil yapmak.. gibi çarelere başvurmakta mahzur da yoktur, ihtilaf ta...

Çünkü bu gibi tedbirlerde, hayata geçmiş bir varlığı öldürme olayı mevcut değildir. Sadece hamile kalmayı önlemeye yönelik çarelere başvurmaktır. Hepsisi o kadar...

Esas ihtilaf, hamile kaldıktan sonraki tedbirlerde meydana gelmektedir. Çünkü hamile kaldıktan sonra rahimde hayata başlamış olan (nutfe-alaka) denen kan pıhtısı görünümündeki varlık, bir görüşe göre, artık dokunulmazlık hakkı kazanmıştır.. Şayet engellenmezse zaman içinde büyüyüp şekillenerek insan meydana gelecektir.. İşte bu şekillenmeye engel olmak caiz değildir, diyenler vardır.. Şüphesiz ki bu görüş, en sağlam ve güvenilir görüştür. Çünkü hamilelik sonrasında doğum kontrolüne izin vermeyen görüştür. Bunda ihtilaf söz konusu değildir.

Ancak (mazereti olan) hamile kadınların (bir buçuk ayı geçmeden) doğum kontrolü yaptırıp kan pıhtısı durumundaki bu varlığı aldirmalarının caiz olacağını söyleyen alimler de vardır.. Elbette mazeretleri yüzünden bu izin söz konusu olmaktadır. Mazeretlerin sıralanması da şöyle ifade edilmektedir.

1- Hamilelik yüzünden annenin hastalığının tehlike teşkil edecek şekilde artmaya başlaması.....

2- Yoksulluk yüzünden ailede zaruretin hüküm sürmesi, süt emen bir çocuğun mevcut olması, çocuğu başka türlü beslemeye gücün yetmemesi..

3- Çevrenin bozuk olması, istenilen vasıfta İslami eğitimin verilemeyip kültürel gelişimin sağlanmasından ümitsiz olunması...

Konuyu özetleyecek olursak diyebiliriz ki:

1- Doğum kontrolünde baştan tedbir alıp da hiç gebe kalmamak en isabetlisidir. Bunda bir varlığı yok etmek söz konusu olmadığından sahabe devrinde de yapılmıştır.

2- Hamile kaldığını anladıktan sonra mazereti olanların 45 gün içinde ilaçla, tıbbi müdahale ile rahimde teşekkül eden varlığı aldirıp doğumu önlemeleri.... Bu da ancak üç madde halinde arz ettiğimiz mazereti olanlar için caizdir diyenler olmuştur..

3- Bir buçuk, (ya da iki ayı) geçtikten sonra aldirmek ise, sadece annenin ve önceki emen çocuğun hayatı tehlikeye girmesi halinde caiz görülmüştür.

Geniş bilgi için ulaşabileceğiniz eserler: Bizim (Yeni Aile İlmihali); Prof. Dr. Hamdi Döndüren Hoca Efendinin (Aile İlmihali).

Doğum kontrolünde, meşrû sayılan yöntemlere başvurulabilir.

KADININ SPİRAL TAKMASI, KENDİNİ KISIRLAŞTIRMASI, KİRALIK ANNE OLMASI CAİZ Mİ?..

Soru: Doğum kontrolü konusunda başvuru alan tedbirler arasında rahme spiral koymak, yahut ta kadını tümüyle kısırlaştırmak, ya da rahim kiralamak.. gibi yöntemler vardır. Bu tedbirleri nasıl karşılıyorsunuz? Bilhassa spiral takmayı nasıl buluyorsunuz? Kadını kısırlaştırmaya dinimizde cevaz var mıdır? Bir de hiç çocuğu olmayanların kiralık anne tutmaları, ya da başkasının spermını, yumurtasını, kendi vücutlarına almaları caiz olabilir mi?.

Cevap: Bazı tıp bilginleri rahme konan spiralin hamile kalmayı önlemeyeceğini, hamilelikten sonraki devrede etkili olacağını ileri sürmektedirler. Buna göre spiral, hamileliği önlememekte, hamile kaldıktan sonraki safhada rahme tutunmuş olan insan adayının yaşamasını önlemektedir...

Gebe kalmayı önlemek için spiral kullanmakta, hamile kalmayı önleyen diğer benzeri tedbirleri almakta dini yasak olmadığı görüşü kuvvet kazanmaktadır.

Ancak çoğunluk, spiralin hamile kalmayı önlediği yolunda görüş bildirdiklerinden, spiralin kullanılmasında sakınca olmadığı anlaşılmaktadır. Buna ilaveten başka çeşitli haplar, ilaçlar, azil, kılıf gibi tedbirler de hamile kalmayı önleyen meşru yöntemler arasında zikredilmektedir. Bu sebeple gebe kalmayı önlemek için spiral kullanmakta, hamile kalmayı önleyen diğer benzeri tedbirleri almakta dini yasak olmadığı görüşü kuvvet kazanmaktadır.

Bu konuda Hayreddin Karaman Hoca Efendi (Hayatımızdaki İslam) kitabında şöyle demektedir:

Hayvanı ihtiyaçtan dolayı kısırlaştırmak caiz görülmüşse de insanı kısırlaştırmayı düşünmek, yaratılışını değiştirmek manasına gelmektedir ki böyle bir noksanlaştırma, mükemmel olanı, kusurlu hale getirmek sayıldığından "Allahın yarattığını değiştirmeyin" emrine aykırı düşmektedir..

– Rahim yoluna spiral adı verilen korunma aracının takılması, azil, hap, prezervatif (kılıf) kullanma tedbirlerinin avantajları bulunduğu için uygulanan yöntemlerdir.. Spiralın etkisi ilgili uzmanlarca tartışılmış, üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Sonuç olarak: spiralin aşılınmış yumurtayı imhadan ziyade, aşılınmayı (hamile kalmayı) engellediği bildirilmektedir. Bu bilgiye göre spiralın kullanılması caizdir! S. (498)

Çocuk olmaması için kadının kendini kısırlaştırmasına gelince:

Buna caiz demek mümkün değildir. Hayvanı ihtiyaçtan dolayı kısırlaştırmak caiz görülmüşse de insanı kısırlaştırmayı düşünmek, yaratılışını değiştirmek manasına gelmektedir ki böyle bir noksanlaştırma, mükemmel olanı, kusurlu hale getirmek sayıldığından "Allahın yarattığını değiştirmeyin" emrine aykırı düşmektedir..

Nitekim zikri geçen kitabında Hayreddin Hoca Efendi şu kesin hükmü de ifade etmektedir:

– "Kısırlaştırma normal vücut fonksiyonlarından birini yok etmedir. Eksiksiz insanı eksikli hale getirmek, bu mada yaratılışı değiştirmektir ve elbette caiz değildir!"

Bu konuda bizim hazırlayıp okuyucumuza takdim ettiğimiz çok alaka gören (Yeni Aile İlmihali) kitabımızda verilen genişçe bilgide şunlar da ifade edilmektedir:

– "İslam insan yaratılışını değiştiren kısırlaştırma yöntemine izin vermez. Gerek kadın gerekse erkeği kısırlaştırıp ebedi olarak çocuk sahibi olamaz hale getirmeyi helal görmez.

Olabilir ki, bugün çocuk sahibi olmayan eşler yarın şartlar değişir, çocuk sahibi olma ihtiyacıyla karşılaşabilirler. Bu imkanı tümüyle yok eden bir yönteme İslam meşru gözle bakmaz....

İslam bir çocuğun sahih nesepli olması için aralarında geçerli evlilik bağı bulunan bir çiftten olmasını şart koşar. Kadının nikahlısı olmayan erkeğin spermini alması caiz olmaz.

Kısırlaştırma, ya da bunun tam aksi olan sun'i tohumlama, (başkasının spermini, ya da yumurtasını alma olayı) ancak hayvanlarda caiz olabilir. Bir hayvandan alınan, başka bir hayvana aşılanabileceği gibi, hayvan ebedi olarak da kısırlaştırılabilir. Ama bu sadece hayvana yapılabilir, insana değil." (Yeni Aile İlmihi.)

Burada kiralık anne tutup rahmine yabancı erkek ve kadının oluşumlarını koymanın da caiz olmayacağını anlamak mümkündür. Çünkü **rahmine yabancı sperm, ya da yumurta konan kiralık anne, erkeğin nikahlısı değildir. Doğacak çocuğun nesebini de karıştırmaktadır.** Bu açıdan bakınca karı kocanın oluşumunun, nikahlısı olan ikinci hanımın rahmine nakledilebileceği anlaşılmaktadır. Çünkü burada spermin nikahsız bir yabancıya nakli gibi bir haramlık söz konusu olmaktadır. Bu nakil, nikahsızlar arasında caiz olmamaktadır.

İslam bir çocuğun sahih nesepli olması için aralarında geçerli evlilik bağı bulunan bir çiftten olmasını şart koşar. Nikahlısı olmayan erkeğin spermini alması caiz olmaz. Nitekim tüp bebekte de aralarında nikah bulunan çiftin oluşumları (yabancı bir kadında değil) müsait bir zeminde geliştirilir, sonra yine sahiplerine nakledilirse mahzur olmaz. Şu hüküm de bunun özeti sayılabilir:

– "Sperm, yumurta, ve rahim kiralama, alma yöntemleri (arada nikah bulunması, nesebin karışmaması gibi) şartlara aykırı olduğundan caiz görülmemiştir." (Hayatımızdaki İslam..)

Moral FM radyosunda
bir doğum kontrol sohbeti

KORDON BAĞLATMAK NEDEN CAİZ DEĞİL?

On senedir Moral FM radyosunda cuma günleri öğleden sonra saat ikide, Pazar günleri de akşamdan sonra dokuzda sohbetler yapmaktayım.

Radyodaki son konuşmalarım-dan birinde, artık sizin de bildiğinizi sandığım yeni hazırladığım (Aile İlmihali)'nden alıntılar yaparak doğum kontrolünün caiz olan, olmayan kısımlarını anlattım.

Çok çocuk sahibi olmak istemeyenlere bilgiler sundum. Tabi bu arada ilmihalde etraflıca anlattığım kordon bağlatmanın (sıhhi bir mazereti olmadığı takdirde) caiz olmayacağı konusunu da İlmihal'den aynen okudum:

– “Çok çocuk sahibi olmayayım diye doğumdan sonra kordon bağlatarak kadının kendini tümüyle kısırlaştırmasının caiz olmayacağını alimlerimiz ifade etmekteler.” dedikten sonra gerekçelerini de ilave ettim:

– “Çünkü bugünkü düşünceyle çocuk istemeyebilirsin. Ama yarın şartlar değişebilir. Allah korusun çocuk sayısında bir azalma olabilir. Bir kaza, bir hastalık sonunda istediğin sayı düşebilir. Bu defa çocuk sahibi olmayı istersin ama bu imkanı kendi isteğinle yok etmiş, kendini kısırlaştırmışsın!”

Saat üçte konuşmayı bitirip de elimde ilmihalle mikrofonun başından ayrılınca, salonda telefonlar arka arkaya çalmaya başladı. Sorular, tekrar sorular derken son telefonun ilk cümlesi beni düşündürdü. Şöyle sızlanıyordu meçhul muhatabım:

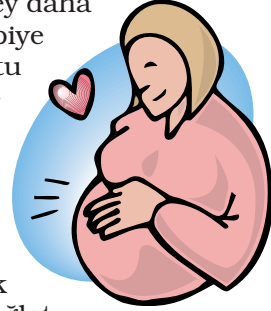
– **Aile ilmihalinden okuduğunuz kısırlaştırmanın caiz olmayacağı konusuyla yarama öyle bir parmak bastınız ki,**

**Hanımlar! sakın
kendinizi kısırlaştırıp ta
bir daha çocuk doğura-
maz hale getirmeyin.
Sonra bir gün gelir, bin
pişman olabilirsiniz!..**

şimdi bir daha kanamaya başladı. Keşke sizi daha önce dinlemiş olsaydım. Ya da bu ilmi halden daha önce haberim olsaydı. Ama artık vakit geçti! Bana bir faydası olmayacak..

– Neden faydası olmayacak? Yaş meselesi mi?
– Keşke yaş meselesi olsaydı, diyerek başladı derdini dökmeye:

– Aslında bizim çocuklarımız oldu. Bey daha fazlasını istemiyorum, bunları iyi terbiye ederek yetiştirebilirsek yeter, dedi. Tuttu kordonumu bağlattı. Yani artık çocuk doğuramaz duruma geldim. Sonra olaylar beni iki büküm etti. Tek hastalıklı çocukla kaldım. Ötekileri yok artık!. Şimdi ise okuduğuz ilmi halden kordon bağlatmanın caiz olmayacağını duyunca, yarama parmak basmış oldunuz. Demek caiz de değilmiş bizim yaptığımız tüp bağlatma olayı!. Moral MF deki sohbetlerinizle bir çok konuda bizi aydınlatıyordunuz.. Bu konuda da aydınlattınız, kordon bağlatmanın caiz olmadığını da öğrenmiş olduk. Ama benim için çok geç artık..

Muhatabım burada derinden bir nefes alarak öfkeli kararını açıkladı:

– Akşam olunca konuyu gündeme getireceğim. Beni kısırlaştıran beyime söyleyeceklerimi biliyorum!..

– Bence konuyu gündeme hiç getirmeyin artık. **Olay yaşanmadan önce tedbir alınmalıdır. Ancak yaşandıktan sonra kader olmuştur. Kadere razı olmanın dışında yapılacak bir şey yoktur. Belki hakkınızda hayırlısı böyledir.**

– Diyorlar ki, yeniden bir ameliyat daha ol, çocuk doğuracak duruma gelmeyi dene. Siz ne dersiniz?

– Onu ben bilemem. Sizinle doktorlarınızın bileceği iştir.
– İzin verin de buradan hanımlara bir şey söyleyeyim vasıtanızla.

– Buyurun, ben duyurabilirim diyeceklerinizi.
– Diyorum ki, hanımlar! sakın kendinizi kısırlaştırıp ta bir daha çocuk doğuramaz hale getirmeyin. Sonra bir gün gelir benim gibi bin pişman olabilirsiniz!..

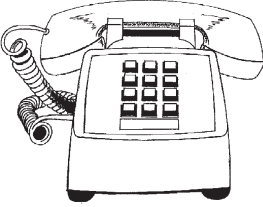
Sizlere bu telefon sohbetini takdim etmiş oldum. Doğru da bulabilirsiniz eğri de...

Takdim bize, ama tercih size aittir...

Olay yaşanmadan önce tedbir alınmalıdır. Ancak yaşandıktan sonra kader olmuştur. Kadere razı olmanın dışında yapılacak bir şey yoktur. Belki hakkınızda hayırlısı böyledir.

2 aylıkken anne karnındaki bebeğin organları belli olmaya başlar.

DÜŞÜK YAPANIN LOHUSALIK HALİ OLUR MU?

Biri bana, hem hayır, hem de şer aletini gösterebilir misin, dese hemen masamın üstündeki telefonu işaret ederim.

– **İşte sana hem hayır hem de şer aleti,** derim.

Gerçekten de telefon hem sevindiren, hem de korkutup ürküten bir aletten başkası değildir.

Ansızın acı acı çalar. Korku ve ürperti içinde alıp kulağınıza tutarsınız. İşittikleriniz, soğuk bir haber olabilir.

– **Falanca yakınınız bir trafik kazasında..** deniverir.

Bu telefonu hiç sevmezsiniz ve keşke telefon olmasaydı der gibi bir bakışla nazar edersiniz.

Ama bir de bakarsınız ki, aynı telefondan size tatlı ve sevimli bir sesle hitap ediyorlar:

– **Ben çok sevdiğiniz falanca, sizi falan ülkeden arıyorum...**

Mesafe çok uzun, görüşmek ise kolay değil. Ama var olsun

şu telefon. Kıtalar arasını bile kavuşturuyor, sevdiğinizi sizinle kulak kulağa getirip konuşturuyor.

Evvelki gün benzeri bir sevinci yaşadım ben de. Ansızın çalan telefonun öbür ucundan gelen ses:

– **Hocam burası Endonezya, ben de öğretmen falanca** demez mi?

Ne kadar sevindiğimi bilemezsiniz. Ülkeler arasını bir anda birleştirmiş; Endonezya'daki hizmet kahramanlarıyla bir anda yüz yüze olmasa da söz söze gelmişlik telefon vasıtasıyla. Yaşasın telefon...

Muhatabım telefon açma sebebini ifade ediyor:

– Gerçi diyor sizi her sabah masamda takip ediyorum; ama bu soruyu da sorma gereği duydum. Yeni yaşanmış bir olay sebebiyle.

– Bizi her sabah nasıl takip ediyorsunuz. Zaman gazetesi uçakla mı ulaşıyor oraya?

– Hayır diyor, uçakla değil İnternet'le. Eğer bu sorumuzun cevabını da yazarsanız tereddüt sahipleri de İnternet'ten okur, şüphelerden kurtulurlar.

– Sorunuz nedir ki?

Başlıyor anlatmaya:

– **Biz biliyoruz ki doğumdan sonraki günlerde anne kırk güne kadar uzayan bir lohusalık devresi yaşar. Bu süre içinde gelen kanama, onu ibadetten yasaklar. Hiçbir ibadet yapamaz.**

Ancak bu doğum normal bir doğum olmaz da düşük olursa durum yine aynı mı olur? İbadet yaşağı söz konusu olur mu? Yoksa düşükten sonra, doğum gibi ibadet yaşağı başlamaz mı?

– **Bu, düşüğün durumuna göre değişir diyorum. Şayet düşen bebeğin insan olduğu anlaşılacak derecede organları belli olmuşsa; saçları görünür, eli ayağı bilinir hale geldikten sonra düşmüşse normal doğumdan sonraki lohusalık hükmü aynen cereyan eder, kanama bitinceye kadar ibadet yaşağı sürer.** Ama âzâlar teşekkül etmemiş, organlar belirginleşmemiş halde iken düşmüşse bu normal doğum hükmünü

Doğumdan sonraki günlerde anne kırk güne kadar uzayan bir lohusalık devresi yaşar. Bu süre içinde gelen kanama, onu ibadetten yasaklar. Hiçbir ibadet yapamaz.

almaz, ibadet yasağı da söz konusu olmaz.

- Peki, organlar kaç aylıkken belli olmaya başlar acaba?
- Yeni çıkan aletlerle iki aylıkken organların belli olmaya başladığı anlaşılmaktadır.
- Bu düşük, otuz yedi günlükken meydana gelmiş. Anlaşılan doğumdan sonraki yasaklar cereyan etmez.
- Öyle düşünmek mümkündür. Organları henüz belli olmamış demek ki.
- Bunu yazar mısınız, İnternet'ten takiple okusak da sorunun sahipleri de aydınlansa.
- İnşaallah...

İşte size bir telefon muhaveresi ve verdiğim sözün de yerine getirilmesi. Ama sizi bu kadar meşgul ettikten sonra tabii.

Bununla beraber bilmediğiniz bir şeyi öğrenmişseniz ziyan etmediğinizi düşünebilirsiniz.

Düşen bebeğin insan olduğu anlaşılacak derecede organları belli olmuşsa; saçları görünür, eli ayağı bilinir hale geldikten sonra düşmüşse normal doğumdan sonraki lohusalık hükmü aynen cereyan eder, kanama bitinceye kadar ibadet yasağı sürer.

Allah'ın yaratması, "yoktan var" etmesi demektir. İnsan ise, ancak "varolana şekil" verebilir.

GENETİK KOPYALAMA İNSAN YARATMA SAYILIR MI?

Soru: -Toplumda yaratma kelimesi yaygınlaşmaya başladı. Hatta tıpta, hayvan kopyalama olayına da, "insanın hayvan yaratması" olarak bakıyorlar. Yakında kopyalama yoluyla "insan da yaratılacak" diyenler bile çıkıyor. Bir bakıma küfür

sayılan bu (yarattım) sözcüğünü kullananlara siz nasıl bakıyorsunuz? “Kopyalama yoluyla insan yarattım”, demek küfür olmaz mı? Yoksa insanın yaratmasıyla Allah’ın yaratması arasında fark mı var?.

Cevap: İnsanın yaratmasıyla Allah’ın yaratması arasında (yok)la (var) arasındaki kadar fark vardır. Bu büyük farkın farkına varmayanlar, (yarattım) diyenlerin küfre düşeceğini düşünüyorlar. Halbuki, Allah’ın yaratmasıyla kulun yaratması arasında fark vardır. Allahın yaratması yoktan var etmesi demektir. Kulun yaratması da var olana şekil vermesi demektir..

Hiçbir kul, yoktan var ederek yaratamaz. Yaratıkların hepsinin de önce bir çekirdeği, özü ve aslı mevcuttur. Bu çekirdek, öz ve asıldan üretmiş, şekillendirmiş, geliştirmiş olur insan. Bu manada kullara yarattı, denebilir. Ama yoktan var etti manasında yarattı denemez.

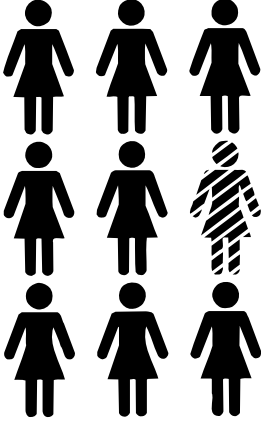
Bu sebeple hiçbir kul, yoktan var ederek yaratamaz. Yaratıkların hepsinin de önce bir çekirdeği, özü ve aslı mevcuttur. Bu çekirdek, öz ve asıldan üretmiş, şekillendirmiş, geliştirmiş olur insan. Bu manada kullara yarattı, denebilir. Ama yoktan var etti manasında yarattı denemez. Bir mobilyacı ağaç yaratamaz. Ama yaratılmış ağaçlardan güzel mobilya yapabilir. Buna yarattım derse, yoktan yaratmış olmaz. Belki var olan ağaçtan güzel şekiller yapmış, kendi ifadesiyle yaratmış olur..

Kopyalama olayı da böyledir. Yoktan yaratma değil, var olan geni geliştirme olayıdır..

Nitekim bu konuda Prof. Dr. Hayreddin Karaman Hocaefendi Hayatımızdaki İslam kitabında kopyalamayı soran okuyucuya verdiği cevabında şöyle demektedir:

– “Kopyalama yaratma değildir!. Yaratma, yoktan var etmedir. Allah canlı ve cansız bütün varlıkları yoktan ve önceden mevcut bir örneğe bakmadan, ondan yararlanmadan yaratmıştır. Genetik kopyalama ise mevcut yaratılmış genler üzerinde işlemler yaparak gerçekleştirilmektedir. Bunun yaratma ile bir ilgisi olmadığına göre ortada bir “ikinci yaratıcı” da yoktur. ”

“Genetik kopyalama insanlara uygulanamaz. Hayvan ve bitkiler için ise, insanlara faydalı olmak, hiçbir şeye ve kimseye zarar vermemek kaydıyla uygulanabilir.”

Genetik kopyalama, mevcut yaratılmış genler üzerinde işlemler yaparak gerçekleştirilmektedir. Bunun yaratma ile bir ilgisi olmadığına göre ortada bir "ikinci yaratıcı" da yoktur.

Hemen hatırlatalım ki, yaratma kelimesini kullananların niyetleri de önemlidir.

İmanına delil bulunan kimsenin "yaratım" demesiyle küfrüne hüküm verilemez. Ağız alışkanlığı, yahut ta kelimenin manasının nereye kadar uzandığını bilememesi olarak yorumlanır. Çünkü imanına delil vardır.

Nitekim camiye çocuğuyla birlikte namaza gelmiş olan bir baba, namazdan çıkışta cami avlusunda çiçekleri koparan çocuğuna söylediği:

- Yavrum, çiçekleri koparma. Allah (baba - gökte) seni çarpar sonra! sözünde küfür kelimeleri vardır.

Çocuğunu terbiye maksadıyla söyleyen bu sözlerin içindeki iki kelime küfür manasına gelmektedir. Biri Allah'a (baba) demesi. Allah'ın hristiyanlar gibi babalık sıfatının olduğunu söylemiş olması. İkincisi de

(gökte) demekle Allaha mekan göstermiş olması... İkisi de kelimelerinde küfürden başkası değildir.

Şayet bu kelimelere bakarak bu babanın kafir olduğunu söyleyecek olursak sorarlar:

- Kafirin camide hem de çocuğuyla işi ne? Adam namaz kıp çıkmıştır cami avlusuna.

Namaz kılışı imanına delildir. Öyle ise sarf ettiği (Allah baba, Allah gökte) sözlerine bakarak küfrüne hükmedilemez..

İşte burada konuyu aydınlatan Bediüzzaman Hazretleri, meşhur ikazını şöyle yapıyor:

- Bazen kelimeler küfür görünür, ama sahibi kafir olmaz!.

Bana öyle geliyor ki bu tek cümlelik açıklama, sanki koskoca bir kitap kadar tatmin edici olmakta, imanlı insanları küfür ithamından kurtarmaktadır.

Yoksa aynı safta namaz kıldığımız insanı, avluda çocuğuna söylediği sözleri yüzünden küfürle ithamdan çekinmeyecektik. Çünkü açıkça, “Allah baba” diyor “gökte” olduğunu da söylüyor.

Evet, bu cümle tekrar edilerek ezberlenmeli:

– Bazen kelam küfür görünür, ama sahibi kafir olmaz!..

Bununla beraber yanlış anlaşılacak küfür kelimelerini kullanmamalı, su-i zanna sebep olmamalıdır.. Onda tartışma yoktur zaten..

İdrar yolundan çıkan akıntının
şehvetli veya şehvetsiz,
nasıl geldiği, konunun
düğüm noktasıdır.

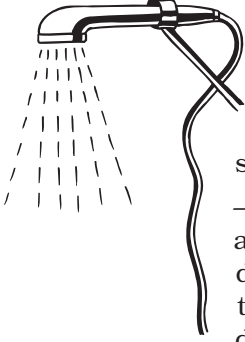
HANGİ AKINTI GUSLÜ GEREKTİRİR, HANGİSİ GEREKTİRMEZ?

Soru: Bazen yürürken, bazen de otururken, bazen de cinsel görüntüleri seyredip hayal ederken iç çamaşırimda bir yaşlık meydana geliyor, ıslaklık hissediyorum. Habersizce gelen

bu akıntı sahibini cünüp yapan akıntıdan mıdır? Yoksa idrar ıslatması gibi sadece abdesti bozan, ama gusül gerektirmeyen akıntıdan mıdır? Bu duruma bir açıklık getirin lütfen...

İdrar yolundan gelen her akıntı guslü gerektirseydi, insanlar ne temizlenebilir, ne de ibadetlerini tam yerine getirebilirdi.

Bu sorunun cevabını daha açık ve net anlamak için büyüklerin arasında geçen fevkalade değerli tarihi bir olayı birlikte gözden geçirmemizde fayda vardır diye düşünüyorum. Buyurun Hayat'üs-Sahabe'den konuyla ilgili vakıayı birlikte okuyalım:

Tefsir ve fıkıh âlimi Abdullah bin Abbas namaz kılıyordu. Yanında ise tasavvuf âlimlerinden Tavus ile Atâ oturuyorlardı. Ansızın bir adam girdi içeriye. Önce selam verdi, hemen arkasından da sorusunu sordu:

– Abdest aldıktan sonra bazen beyaz bir akıntı geliyor idrar mahallinden. Bundan dolayı huzursuz oluyor, gusletmem icap ettiğini sanıyorum. Ne dersiniz? İdrar yolundan sızan bu akıntılardan sonra hemen gusül yapmam gerekir mi? Yoksa sadece abdestim mi bozulur?. Akıntının kirlettiği yeri yıkadıktan sonra abdestimi yenilesem mesele biter mi?

– Geldiğini söylediğin akıntı çocuğun ana rahmine düşmesine sebep olan akıntıdan mıdır? deyince:

– Ben öyle sanıyorum! dedi.

– Öyle ise, dediler, bu akıntı gelince sana gusül farz olur! Namaz abdesti alman kurtarmaz. Boy abdesti alman gerekir!

Adam bu cevaba çok üzüldü. Ölülerin arkasından okunan “inna lillah ve inna ileyhi raciun!” ayetini okuyarak çıkıp gitti. Bununla, sık sık gelen akıntı yüzünden üst üste gusletmesinin kendisine ölüm gibi zor geleceğini söylemek istiyordu.

Bu sırada namazını bitiren Abdullah bin Abbas:

– Sual sahibi nereye gitti? diye sordu.

– Şu tarafa doğru gitti. Hem de ölülerin arkasından okunan ayeti okuyarak.. dediler.

– Hemen yetişin, onu bulup getirin, diyen Abdullah bin Abbas, Tavus ve Atâ'ya dönerek sordu:

– Siz abdest aldıktan sonra gelen akıntıdan dolayı gusül lazım geleceğini hangi ayet ve hadiste gördünüz?

– Âyet ve hadiste bunun aynını görmedik. Ama çocuk doğmasına sebep olan akıntının gelmesiyle gusül lazım geleceğini biliyoruz. İşte bu zattan da o akıntı gelmemiş midir?

– Hayır, gelmemiştir! dedi Abdullah bin Abbas. Bu akıntı guslü gerektiren akıntıdan sayılmaz. Sorulması lazım gelen başka hususlar vardı işin içinde. Onların aydınlanması lazım-

dı.. derken, yoldan çevrilen adam da içeri girdi. Abdullah bin Abbas yeniden sordu:

– Abdest aldıktan sonra mesadenen geldiğini söylediğin beyaz ve biraz da koyu akıntı, sana “lezzet vererek, şiddetle mi geliyor? Yoksa zevk vermeden, yavaşça mı sızıyor? Habersizce mi geliyor?

– Hiç zevk vermeden, yavaşça sızıyor. Hatta haberim bile olmadan geliyor...

Bir sual daha sordu:

– Peki, bu akıntıdan sonra kendinde bir bitkinlik, yorgunluk hissediyor musun?

– Hayır, hiçbir bitkinlik ve yorgunluk hissetmiyorum! Sadece meydana gelen ıslaklıktan anlıyorum bir sızıntının geldiğini, çamaşırlarımın kirlendiğini. Yoksa ne zevk alma var, ne de heyecan duyma!..

Bu defa fıkıh âlimi kelimelere basa basa fetvasını verdi:

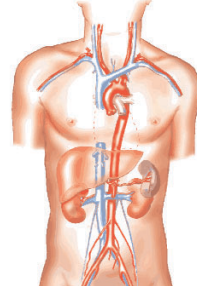
– Haydi git, (zevksiz ve şehvetsiz) gelen bu sızıntıdan dolayı sana gusül lazım gelmez. Sadece varsa abdestin bozulmuş olur, o kadar. Zira **mezi** ve **vedi** adını alan bu gibi akıntılar, çoğu zaman cinsel duyguların tahrik olmasından, **müstehcenleri** düşünüp seyretmekten, idrarın bekletilmesinden, ağır yük yüklenmesinden, yani çeşitli sebeplerden dolayı gelen doğal bir akıntıdır. Guslü gerektirecek (zevkle yerinden fırlayan) sperm akıntısı değildir!...”

İşte bu incelemeden de anlıyoruz ki, idrar mahallinden gelen akıntının gusül gerektirmesi için (şiddetle ve şehvetle) gelmesi gerekir. (Yavaşça ve zevksizce) gelen doğal sızıntılar guslü gerektirmez. Bu akıntılar idrar cinsinden sayılan, çoğu zaman da cinsel konuların hayalinden sonra gelen akıntılardır. Varsa abdesti bozar, ama guslü gerektirmez. Vesveseye kapılamaya gerek yoktur. Islattığı yer yıkanır, abdest alıp namaz kılınır.

Bilmem naklettiğimiz bu olayla okuyucum guslü gerektiren şiddetli ve zevkli akıntı ile gerektirmeyen şiddetsiz sızmanın ayırımını yapabildi, her birinin gereğini anladı mı?

İşte bu incelemeden de anlıyoruz ki, idrar mahallinden gelen akıntının gusül gerektirmesi için (şiddetle ve şehvetle) gelmesi gerekir. (Yavaşça ve zevksizce) gelen özür sızıntıları guslü gerektirmez. Bu akıntılar idrar cinsinden sayılan, çoğu zaman da cinsel konuların hayalinden sonra gelen akıntılardır. Varsa abdesti bozar, ama guslü gerektirmez.

Kişi, ölümünden sonra, organlarının başkasına naklini vasiyet edebilir.

İNSAN ORGANLARI SATILIR MI? ORGAN NAKLİ CÂİZ Mİ?

İlerleyen tıp ilmi, insan sağlığı için yeni çâreler bulmakta, yeni buluşlar ortaya atmaktadır.

Bu çâre ve buluşlar, İslâm'ın emrettiği buluşlardır aslında. Zira İslâm, sağlığın korunması, dertlere devânın bulunması hususunda emirler vermektedir.

Nitekim Resûl-i Ekrem Hazretleri dertlere devâ arayan tıp otoritelerine şöyle buyurmaktadır:

– Ey Allah'ın kulları, tedavi yollarını arayın. Şunu iyi bilin ki, Allah, ilâcını yaratmadığı hiçbir derdi de yaratmamıştır. Sâdece ölüm bundan müstesnadır, onun ilâcı yoktur.

Demek **İslâmı anlayan bir mü'min, dertlere devâ arama hususunda ümidli ve gayretli olur. Çünkü Rabbimiz ilâcını yaratmadığı hiçbir derdi de yaratmamıştır.** Öyle ise bütün dertlerin devâsı bulunabilir. Yeter ki, Müslüman araştırsın, ilmini bulup, tecrübelerini yapmakta geri kalmasın. Bu mevzuda daha ileri safhada bilgi veren âlimlerimiz, tıbbın istikbalde çok geniş imkânlarla sahip olacağına, hattâ ölmek üzere olan insana bir müddet daha hayat rengi verebileceğine bile işaret etmekte.

Nitekim İsa Aleyhisselâm'ın mu'cize yoluyla ölüleri diriltişi ni de buna misâl göstermekte. Allah'ın izniyle ölüleri “Peygamberliğin nişânesi olsun için” diriltirken tıp otoritelerine de imâ yoluyla şöyle demiş oluyor:

Kişi, ölümünden sonra bir organının naklini vasiyet edebilir. Para karşılığı olmayan böyle bir vasiyet câizdir.

Vasiyet yoksa cesed üzerinde otopsi yapmak ancak vâsilerin izin vermesine bağlı olur. Mirasçıları söz sahibidirler.

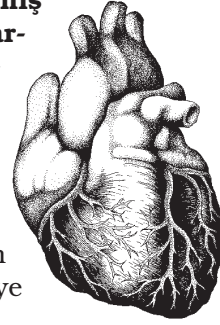
“Ölümü yakınlaşmış görünen hastalara bulabileceğiniz tedavi metodlarıyla muvakkat bir yaşama imkânı sağlayabilirsiniz. İlâhî irade, sizin bu buluşunuza engel olmaz.”

Demek ki, İslâm Müslümana bu konuda araştırma ve çalışma emri vermekte, ümitsizliğe düşmeye müsaade etmemektedir.

İnsanın kurtulması için böylesine geniş ümidler veren İslâm, birinin hayatına yardımcı olmak isterken bir başkasının ölümüne sebep olmayı asla müsamaha ile karşılamaz.

Bu hususta çok kesin hüküm vardır.

Bu itibarla doktorun zannına göre ölmek üzere olan bir hastanın göğsünü açıp çalışan kalbini alarak bir başka hastaya nakletmeye İslâm müsaade etmez, cevaz vermez.

Böyle bir ameliye ile sanki bir hastanın hayatına yardım ederken bir diğerrinin de ölümüne sebep olmak gibi hatalı bir tecelliye sebep olmak vardır. Birinin yaşaması için bir başkasının ölümüne sebep olmak ise başlı başına bir günah ve hattâ bir cinayettir.

Böyle bir tasarrufa kalbini vermeyi isteyen kimsenin kendi dahi sahip değildir. **Hiçbir kimse, kendi ölümüne sebep olacak bir bağış ve satışta bulunamaz. Buna selâhiyeti olamaz.** Bu yüzden insan kalbini ne satabilir, ne de bağışlayabilir. Böyle bir bağış ve satış intihar gibi mes'ûliyeti mucip bir hareket olur.

Ancak ölümüne sebep olmayacak bir organını meselâ bir böbreğini (satamazsa da) bağışlayabilir. Zira bununla, kendi hayatı yok olmaz, amma sağlığı zâfiyete uğrayabilir. Bunu göze almak ise bir fedakârlıktır. Bir intihar değildir.

Ölümünden sonra bir organının naklini vasiyet edebilir. Para karşılığı olmayan böyle bir vasiyet câizdir.

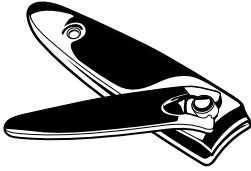
Vasiyet yoksa cesed üzerinde otopsi yapmak ancak vâsile-rin izin vermesine bağlı olur. Mirasçıları söz sahibidirler.

İnsanın kendisi gibi, vücudundan ayrılan parçaları da saygınlığını korur.

İNSAN ORGANLARI NİÇİN GÖMÜLÜR?

İslâm insanı muhterem bilir. Saygıya lâyık görür. İnsanın muhteremliği, saygıya lâyık oluşu âyet ile sabittir. Nitekim bir âyette:

insanın hiçbir organı para ile satılmayacağı gibi, pis yere atılmaz, hürmete aykırı mahalle terkedilmez.

- Biz Âdemoğlu'nu mükerrem, yâni muhterem olarak yarattık, buyurulmuştur.

Bu sebeple, Âdemoğlu nasıl muhterem ve mükerrem ise, onun bütün organları da öyle muhterem ve mükerremdir.

Bundan dolayıdır ki, insanın hiçbir organı para ile satılmayacağı gibi, pis yere atılmaz, hürmete aykırı mahalle terkedilmez. Zira insanın saygınlığı organına da sirayet eder, vücudundan ayrılan parçaların da muhteremliğini ifade eder.

Parmak uçlarından kesilen tırnaklar, baştan tıraş edilen saçlar, hep bu anlayış içinde düşünülür, ona göre münasip olan yere atılır. Pislik ve necaset içine atılması mekruh olarak görülür.

İnsanın başından ayrılan saçlar, erkek değil de kadın saçı olursa, daha çok dikkat etmek gerekir. Zira, kadın saçı kesildiğinde de mahremdir, teşhir edilmesi hem hiss-i zahiriye, hem de fikhî hükümlere aykırıdır.

Eskiden böyle mahrem şeyler mutlaka bir sağlam maddeye sarılır, kimsenin göremeyeceği yerlere gömülür, böylece toprak altına konularak, insanın aslı gibi cüz'ü de aynı hürmetli muameleye tâbi tutulurdu.

Bugün bâzı muhit ve köylerde bu mümkünse de, artık bir karış boş toprak parçası kalmayan şehirlerde o imkân yok

olmuştur. Bu imkânın yok olduğu yerde, sağlam şekilde kâğıt paketler içine koyup kolay çözülmeyecek şekilde bağladıktan sonra çöp kutusuna atmak, görünmeyi önleyerek hiss-i zâhirîyi rahatsız etmemek en iyisidir.

İmam-ı Birgivî, bu mevzuda bilgi verirken, **gömülerek kimseye gösterilmeyecek dört şey sayar** ve şöyle sıralar: **“Tırnak, saç, (muayyen hâlde) kullanılan kirli bezler (pedler) ve benzeri eşya.**

Bunların necasetin toplandığı yere atılmasını mekrûh gören İmam, ancak helâle yakın mekrûh olduğunu da ifade eder.

Anlaşılan günün zaruretleri, tırnak, saç gibi insanın kesilen parçalarını görülmeyecek şekilde sarıp çöp kutusuna atmayı mübah kılmaktadır. Maksat görülmemesi, hiss-i zâhirîyi rahatsız etmemesidir.

Bu satırlarla okuyucumun sormakta zorluk çektiği suallerin cevabını arz ettiğimi sanıyorum. Okuyucum her halde mes'elesinin cevabını bulmuştur. Daha fazla bilgi almak isterse ismini arzettiğim eseri inceleyip bilgisini genişletmelidir. Burada ancak bu kadarı izah edilebilir. Daha fazlasına hem zaman, hem de zemin müsait değildir.

Gerçi, Âişe validemiz, Medine hanımlarını medhederken onların mahrem sualleri kolayca sorduklarını hatırlatarak:

- Ensar kadınları ne iyi kadınlardır. Utanma hisleri, dinlerini öğrenmelerine mâni olmadı, demiş, böylece, utanma hissini bir takım dinî hususları öğrenmeye mâni olmaması gerektiğini de ifade etmiştir.

Günün zaruretleri, tırnak, saç gibi insanın kesilen parçalarını görülmeyecek şekilde sarıp çöp kutusuna atmayı mübah kılmaktadır. Maksat görülmemesi, hiss-i zâhirîyi rahatsız etmemesidir.

Kan bağıışı insani niyetlerle yapılmalı, bir hastanın derdine çare olmanın sevabıyla yetinilmelidir.

KAN SATILIR MI?

Damarlarımızın içinde bize hayat bahşeden kan, insan vücudunun en değerli maddelerindendir. Öyle ki, kansız insanın yaşadığı görülmemiş, kan zafiyetine mâruz kalanın da sıhhatini koruduğu işitilmemiştir.

İlerleyen tıp, kanın ne kadar hayati önem taşıdığını daha açık ve net olarak isbat etmiş, böylesine değer taşıyan kanı, modern âletlerle bir bedenden alıp muhtaç bir başka bedene nakletme usulünü de bulmuştur.

Bu sebeple sık sık radyolarımızda kan arandığını duyar, çeşitli gruptaki kanın çeşitli hastanelerde beklendiğini işitiriz.

Demek ki, âniden ortaya çıkan bir ihtiyaç sebebiyle gereksinim duyulan kan, hazırda mevcut olmayınca derhal ilân verilmekte, aynı kan grubu aranıp bulunarak, hayati tehlikeye mâruz hastaya verilip kurtarılmaya çalışılmaktadır.

Bu, fevkalâde güzel ve iyi bir tedavi yoludur. Ancak, **kan verenlerin kanlarını satmaları, ıstırap içinde bulunan bir felâketzedenin ihtiyacını fırsat bilerek işi para kazancına kaydırmaları câiz değildir.** Vücudunda fazla kan bulunan insan bunu insanî niyetlerle vermeli, bir hastanın derdine çare bulmanın sevabıyla yetinmelidir. Zira kan, insanın satılması câiz olmayan bir parçasıdır. İnsanın hiçbir parçası muhteremliğinden dolayı satılmaz, satın alınmaz, pazarlık konusu olup da ticarî metâ haline aslâ getirilmez. Şayet böyle bir satış câiz olsa kimbilir âciz insanın başına neler gelir, hangi insan nasıl hile ve oyunlarla öldürölüp uzuvları satılma yoluna gidilir?

İnsanın hiçbir parçası muhteremliğinden dolayı satılmaz, satın alınmaz, pazarlık konusu olup da ticarî metâ haline aslâ getirilmez.

Bu gibi hikmetlerden dolayıdır ki İslâm, kan satışını haram kılmış, bundan elde edilen parayı meşrû bulmamıştır.

Ancak, muhtaç bir hastanın mecburiyet halinde kan satın almasında mahzur görülmemiştir. Zira ihtiyacın başka yolla karşılanmayışı zarurettinden dolayı müsaade doğmuş olur.

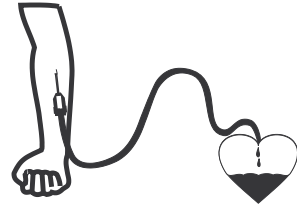
Burada şunu da hemen arzedelim ki, kan veren kimsenin iyi amelli kişi olması elbette güzel bir tevâfuktur. Ama **kötü kimse olsa, hatta gayrimüslim de olsa kanı alınabilir, kan verenin kötülüğü, hattâ Müslüman olmayışı, kan alan Müslümana zarar getirmez, kötülük ve uğursuzluğa işaret sayılmaz.**

Zira insanı kendi ameli, şahsi fiili mes'ul eder. **Kendi ameli kendini yücelten insanı başkasından aldığı kan alçaltamaz.** Nitekim kendi ameli kendini küçülten insanı, iyi bir insandan aldığı kanın da yüceltemeyeceği gibi.

Muhtaç hastalara (satılmayıp) sadece **teberru edilecek kan, bir akrabalığa da sebep olmaz.** Kan verdiği kimseyle kan kardeşi olunmaz. Bu gibi söylentiler asılsız rivâyetlerden başka bir mâna taşımaz.

Kadının kocasına kan vermesi nasıl bir mahzur getirmezse, kocasının karısına vermesi de aynı şekilde dinî ve hukukî bir sakınca ortaya çıkarmaz.

Vücudunda kan fazlası bulunan kimselerin buldukları müsait zamanlarda kan bağışında bulunmaları, ıstıraptan inleyen hasta ve felâketzedelere yardımcı olmaları İslâmî bir hizmet, insanî bir haslettir.

Peygamberimiz bir hadîslerinde, Müslüman kardeşine yardımcı olan kimseye Rabbimizin de yardımcı olacağını şöyle bildirmiştir:

– Allah kulunun yardımcısı olur. Kul, mü'min kardeşinin yardımcısı olduğu müddetçe.

İnsan vücudunu kesip parçalamak,
ya adlî maksatla yapılır;
ya da ilmî inceleme için yerine getirilir.

OTOPSİ YAPMAK CAİZ Mİ?

Bir hâdisenin neticesinin âdil şekilde karara bağlanması için yapılan adlî otopsinin câiz olduğunda şüphe yoktur.

İnsan cesedini yarmak suretiyle bir takım tıbbî bilgiler elde edip adli ve ilmî neticelere varma işi bilhassa son asırlarda gelişmiş, fıkıh kitaplarının hazırlandığı devrede başvurulmuş umumî bir çare olarak şâyi olmamıştı. Elimizde okuyabildiğimiz eserlerde bu mevzuda üçüncü ya da beşinci hicret asrı âlimlerinin kesin ve sarîh hükümlerini görmekteyiz.

Bazı eserlerde:

“Ölen bir adam para yutmuşsa, bu parayı karnından çıkarmak için vücudu yarılır ve para alınır” denmektedir.

Demek ki o günlerde düşünülebilen bir olay için böyle bir çarenin meşrû olduğu bildirilmiştir.

Biz, insan vücudunu yarıp bir cinayetin sebebini araştırmak yahut hastalığın menşeiini bulup çare aramak için yapılan otopsileri ikiye ayırmak zorundayız:

Biri: Bir hâdisenin kesin şeklini anlamak için yapılan otopsidir ki bu, ölüm sebebini doğru teşhis edilip kurşun, bıçak, yahut başka darbelerin durumunu anlamak için yapıldığından adâletin tam tecellisine vesile olacaktır. Bu türlü otopsinin meşrû ve câiz olduğuna şüphe yoktur. Kitaplarımızda buna işaret vardır.

İkincisi ise bir ceset üzerinde ilmî araştırma yapıp tıbbî tecrübeler elde etmek, te'min edilen bilgiyle diğer hastalara faydalı olmak gibi düşünceyle yapılan otopsi ve ameliyedir ki kesin hüküm vermekte güçlük çektiğimiz husus bu cihettir.

Son devrin değerli âlimlerinden **eski Mısır müftüsü Muhammed Mahluf** 1961'de neşrettiği fetvalarında, gerek bir hâdisenin neticesinin adâletle tecellisine yardım için yapılan otopsi olsun, gerekse ilmî araştırma maksadıyla insanlığa hizmet için yapılan otopsi olsun her ikisinin de câiz ve meşrû olduğunu ifâde etmekte; ayrıca kendi üstadının da bu yolda fetva verdiğini kaydetmektedir.

Eski Mısır müftüsü bu mevzuda “Otopsi eylem olarak kötü ve zararlı bile olsa, neticede meydana getirdiği iyilik ve fayda daha fazladır” demektedir; otopsi yapan doktorları da ikaz ederek, sebepsiz yere insan cesediyle oynamanın, lâubali tavırlarla otopsi yapıp işe gereken ciddiyeti göstermemenin mânevî mes'uliyetinin de ağır olduğunu ifâde etmektedir.

Mısır müftüsünün bu eseri “İslâmî Araştırmalar ve Şer'i Fetvalar” adıyla Türkçeye de tercüme edilmiştir.

Denebilir ki: Bir hâdisenin neticesinin âdil şekilde karara bağlanması için yapılan adli otopsinin câiz olduğunda şüphe yoktur.

Tıbbî ve ilmî araştırmalar için yapılan otopsinin yani kadavra incelemesinin ise bütün insanlığın faydasına ve beşeriyetin istifadesine yönelik bir inceleme olduğundan buna da cevâz verilebileceği Mısır müftüsünün fetvasından anlaşılmaktadır. Ancak, böyle bir incelemeye mâruz kalacak cesedin mirasçıları buna râzı olmazlarsa otopsi yapılamaz! Cesed parçalanamaz! Bu izin şarttır.

Adli otopside mirasçılardan izin şartı gerekmezken; kadavra olarak incelenecek cesedin mirasçılarının, böyle bir otopsiye izin vermeleri şarttır. İzinsiz cesed parçalaması yapılamaz.

Günümüzde hastanın yararına olan ictihad ve fetvalar tercih edilmelidir.

HARAM MADDELİ İLAÇLA TEDAVİ OLUR MU?

SUAL:

- Zamanımızda ilerleyen tıp, bir insandan diğerine bir organ naklederek de tedavi yolunu tercih ediyor, hastayı sağlığına kavuşturabiliyor. Ancak, bir insandan diğerine organ nakli câiz mi, değil mi, konusu çıkıyor ortaya. Meselâ bir insan bir diğer kimseye böbreğinin birini verse, bunu alıp hastaya takmak câiz olur mu?

CEVAP:

- Bu gibi yeni mes'elelerin halli iki hususu bilmekle kolaylaşır.

Birincisi: Sözüne inanılır, mesleğinin ehli bir doktorun buna ihtiyaç göstermesi.

İkincisi de: Tehlikenin ciddî olması, tedavinin başka bir usulle mümkün olmayacağına kanaat getirilmesi.

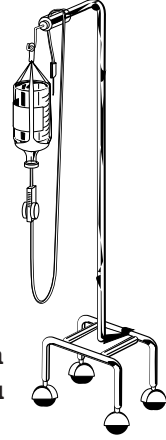
Bu iki husus kesinlik kazandıktan sonra organ nakledileceği gibi, **haram ilâçlarla da tedavi câiz olabilir.**

Nitekim Fetâva-yı Hindiyî'de şu hükümler vardır:

- **Sözüne inanılır bir doktor hastanın ancak şarap içmekle tedavi olacağını, başka yolla tedavinin mümkün olmayacağını söylerse, gerçekten bu ihtimal de mevcutsa, âlimlerin ekserisi bu tedavinin yapılabileceğini bildirmişlerdir.**

Yine aynı eserde şunları da okumak mümkündür:

- **Müslüman bir doktor, hastaya deve sidiği, kan içmesi-**

Helal maddeli ilaçla tedavi mümkün değilse, doktorun lüzum görmesi halinde haram maddeli ilaçla da tedavi caiz olur.

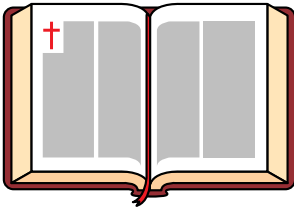
ni gerekli görse, başka helâl ilâçla tedavinin mümkün olduğunu da anlaşılsa, bunlar da yapılabilir. Helâl tedavi şeklini alır.

Bu mevzuda geniş bilgi veren Kaynaklarıyla İslâm Fıkhnında şu neticeye varılmaktadır:

– İnsandan insana kan nakli nasıl câizse, organ nakli de öylece câizdir, diyor ve yukarıdaki kıyas şartlarına dayanarak fetva verebiliyoruz. Ancak, bu gibi konular üzerinde İslâm Fıkhnında uzman olan değerli ilim adamlarının bir araya gelerek fetva vermeleri çok daha isabetli olur. Fukahadan sayıları sınırlı da olsa bazılarının fetva vermemesine bağlı kalmakta, fazla bir yarar yoktur. Çünkü aynı mes’ele hakkında fetva verenler de vardır. Kolaylık getiren ve yarar sağlayan ictihad ve fetvalar, bu konularda tercihe lâyıktır.

Bilinçli ve mantıklı bir Müslümanın Hristiyanlığı İslâma tercih etmesi için hiçbir makul gerekçe yoktur.

MİSYONERLER BİR MÜSLÜMANI HİRİSTİYAN YAPABİLİR Mİ?

Basında misyonerlerin Hristiyanlık propagandası için teşkilatlanmalarına hız verdikleri haberleri yayılmaya başladı. Türkiye’de harekete geçen misyonerler sayfaları arasına dolar koydukları İncilleri parasız dağıtıyor, bilhassa işsiz gençleri bu yolla Hristiyanlaştırmaya çalışıyor-

larmış... Ben, bu haberleri okuyunca: **“Müslüman’ın Hristiyan olması mümkün mü?”** diye sordum kendime? İçimden gelen cevap:

Biz Müslümanlar Allahın görevlendirdiği Peygamberler arasında ayırım yapmayız!. Hepsini de Rabbimiz göndermiştir. Sevgiyle bağlanır, hürmetle selamlarız. Hz. İsa'yı da, Hz Musa'yı da...

Öyle ise Misyonerler Müslüman'a neyi anlatıp, kimi kabul ettirecekler? İnkâr ettikleri bir İlahi kitap ve Peygamber mi var ki?

– Hayır! şeklinde oldu.

Hem de çok değil **azıcık akı, mantığı, bilinci yerinde olan bir Müslüman'ın misyonerlere kanıp da Hristiyan olması mümkün değildir.**

Neden mümkün değildir, arz edeyim..

– Müslüman Hristiyan olunca neyi kazanacak? Hangi eksiğini tamamlayacak?.. Bunu bir düşünmek gerekmez mi?. Hangi gerçek Müslümanlıkta yok da Hristiyanlıkta var. Ta ki, Müslüman Hristiyan olsun da o gerçeği kabullensin.

Öyle ise ne için Hristiyan olacak

Müslüman?. Sebep ne?

Şayet Misyonerlerin Müslüman'a teklifleri inanç yönünde olacak da diyeceklerse ki:

– Hazret-i İsa Allahın Peygamberi, İncil de Allahın kitabıdır!. Bunu böyle bil!

Zaten Müslüman da bunu böyle bilmekte, böyle inanmaktadır. Bunun için Hristiyan olmasına sebep yok ki? Müslüman-ken de böyle kabul ediyor, böyle inanıyor..

Hatta Müslüman sadece Hazret-i İsa ve İncili tasdik etmekle kalmıyor. Daha ilerisini haber vereyim size. İşte Bakara suresinde bütün Peygamberleri kucaklayan bir ayetin hükmü:

– Biz Peygamberler arasında ayırım yapmayız!. (285. âyet)

Evet, **biz Müslümanlar Allahın görevlendirdiği Peygamberler arasında ayırım da yapmayız!.** Hepsini de Rabbimiz göndermiştir. Sevgiyle bağlanır, hürmetle selamlarız. Hz. İsa'yı da, Hz Musa'yı da...

Öyle ise Misyonerler Müslüman'a neyi anlatıp, kimi kabul ettirecekler? İnkâr ettikleri bir İlahi kitap ve Peygamber mi var ki?

Müslüman, Hazret-i Ademden başlayarak günümüze kadar gelip geçmiş bütün İlahi kitapları ve Peygamberleri hürmetle

kabul edip sevgiyle kucaklıyor. İnkâr edip dışarıda bıraktığı bir kutsal değer yoktur ki, misyonerler onu kabul ettirmek için Müslümanı Hristiyanlığa davet etsinler.

Bu tespitten de anlaşılıyor ki, **bütün İlahi dinleri kucaklayan İslam'ın içinde gerçek Hristiyanlık da vardır. Ama Hristiyanlığın içinde İslam yoktur.**

Durum böyle olunca, biz Misyonerleri İslama çağırsak yanlış olmaz. Çünkü içinde gerçek Hristiyanlığın da bulunduğu bir dine çağırmış oluruz. Ama Misyonerler Müslümanı Hristiyanlığa çağırırsalar yanlış olur..Çünkü içinde İslam'ın bulunmadığı bir dine çağırmış olurlar. Yani tam olandan eksik olana davet olur bu.. İlim de mantıkta kabul etmez bunu..

Eğer misyonerler, “İsa Allahın sadece Peygamberi değil aynı zamanda da oğludur”, diyorlar da, bunu kabul ettirmek için davet ediyorlarsa Müslümanı..

Bu ilim dışı iddiayı, artık aydın Hristiyanlar da kabul etmiyor, nerede kaldı bir Müslüman'a kabul ettirsinler de, haşa Allah baba, İsa da Onun oğludur, dedirtebilsinler Müslüman'a.

Öyle görünüyor ki, önyargıdan kurtularak düşünen Hristi-

Demek ki, ön yargısız düşünüldüğünde görülüyor ki, Müslüman'ın Hristiyan olması, mantıken, ilmen mümkün değildir!.

Ama Hristiyan'ın Müslüman olması hem mantığın, hem de ilmin gereğidir.

Çünkü kendi Peygamberini ve kitabını inkar etmeye mecbur olmuyor İslamiyete girmekle. Yine Hazret-i İsa Allahın yüce Peygamberi, İncil de yine Allahın gönderdiği kutsal kitabıdır. Öyle ise Hristiyan neden çekinsin İslama ilgi duymaktan? Kaybı yok, kazancı var. Eksiğini tamamlamaktadır İslama girmekle..

yanlar bir gün İslam'ın bu özelliğinin farkına varacak, kendi kutsalına layık olduğu yüce makamı veren İslamı inceleyerek:

– “Ben burada kendi kitabımı ve Peygamberimi buluyorum, benim yerim burası olabilir” diyeceklerdir.. Nitekim diyorlar da...

Ama Müslüman, Hristiyanlık için bunu diyemeyecektir. Çünkü orada Müslüman'ın kitabı ve Peygamberi yoktur. Bir kazancı da mevcut değildir. Kaybı ise pek çoktur. İslam'la kabul ettiği bazı kutsalları inkar etmesi söz konusu olacaktır. Bu ise göze alınabilecek bir kayıp değildir. Hristiyan bile olamaz bu kimse artık, ehl-i kitaptan da sayılamaz! Onu bekleyen gerçek sıfat, tek kelimeyle: mürtedliktir..

Bütün bunlardan sonra yazımızın başlığını bir daha okuyalım mı?

– NE DERSİNİZ, MİSYONERLER MÜSLÜMANI ALDATABİLİRLER Mİ?

Müslüman'ın Hristiyan olması, mantıken, ilmen mümkün değildir!. Ama Hristiyan'ın Müslüman olması hem mantığın, hem de ilmin gereğidir. Çünkü kendi Peygamberini ve kitabını inkar etmeye mecbur olmuyor İslamiyete girmekle.

Müslüman kilisede ibadet yaparken, hristiyanların peygamberine ve kitabına saygıyı inancının bir emri olarak kabul eder.

CAMİDE HİRİSTİYANLARIN ÂYİN YAPMASI MÜMKÜN MÜ?

Son yıllarda, Batı ülkelerinde Müslümanlarla Hristiyanlar arasında hoşgörüye dayalı güzel bir diyalog var. Dininden dolayı geçimsizliğe düşen, kavgaya girenler pek söz konusu değil.

Bu güzel gelişme sebebiyle hepimiz seviniyor, İslam'ın güzelliğini yaşayarak göstermenin tam zamanıdır diye düşünüyoruz.

Geçmişte belki bu kadar güzel bir diyalog kurulamamış, karşılıklı huzursuzluklar söz konusu olmuş; taraflar da birbirlerinde olan müşterekliklerden istifade edememişler, İslam'ın güzelliğini görme ve gösterme imkanı da bulunamamıştı...

Almanya ve diğer ülkelerde birçok kilisenin camiye çevrilmesi, hatta bazılarının da cuma ve bayram namazları için izin alınıp ibadete tahsis edilebilir duruma gelmiş bulunması İslam'ın ve Müslüman'ın Hristiyanlarca da tanınıp keşfedilmesi adına sevinilecek bir gelişmedir.

İşte böyle güzel bir yakınlaşmadan olacak ki kilisesinde cuma ve bayram namazları kılınmasına izin veren bir papaz efendi, bu namazları kıldıran imam efendi ile mantıklı bir sohbete girerler.

Bu sohbeti aynen arz etmek istiyorum sizlere. Bakalım isabetli bulacak, faydalı mütalaa edecek misiniz?

Papaz efendinin, kilisesinde cuma ve bayram namazı kıldırmasına izin verdiği imam efendiye sorusu şöyle olur.

Der ki:

– **Hocaefendi, görüyorsun ya biz Hristiyanlar ne kadar anlayışlı ve hoşgörülüyüz. Size kilisemizi tahsis edebiliyoruz. Burada cuma ve bayram namazlarınızı kılabilir, ibadetlerinizi rahatça eda edebiliyorsunuz. Siz de bizim gibi hoşgörülü davranışa sahip olabilir misiniz? İstesek camilerinizi pazar ayını için bize verebilir misiniz? Veremezsiniz. Çünkü sizde bizim kadar hoşgörü ve uzlaşmacılık söz konusu değildir!**

Hocaefendinin buna cevabı şöyle olur:

– Aziz peder, neden sizin bize gösterdiğiniz anlayışı biz size

Madem siz bizim kitabımızı ve Peygamberimizi tanıyor, hürmette kusur etmiyorsunuz, öyle ise bize düşen de aynıyla karşılık vermek, mukabil bir centilmenlikte bulunmaktır.

Müslümanların hristiyanların mukaddeslerine gösterdiği kabulü, Hristiyanlar da müslümanların kutsalalarını kabul yönünde gösterirlerse, camilerin hristiyanların ibadetine açılmasında bir sakınca görülmez.

göstermeyelim, neden camimizi sizin ibadetinize vermeyelim? Olur mu öyle tek taraflı anlayış? Yeter ki bizim gösterdiğimiz anlayışı siz de gösterin, bizim uzattığımız uzlaşma ve barış elini siz de bize uzatdın, karşılık verin.

Papaz efendi şaşırır:

– Siz ne anlayış gösteriyorsunuz, nasıl barış eli uzatıyorsunuz ki? Kiliseyi veren biziz?

Hocaefendi şöyle açıklar durumu:

– Biz sizin kilisenizde ibadet ederken sizin peygamberinize ve kitabınıza hürmetsizlikte asla bulunmuyoruz. Tam aksine, hürmet ve saygıyı dinimizin vazgeçilmez bir gerçeği olarak görüyor, Hz. İsa Allah'ın peygamberi, ona gönderilmiş bulunan İncil de Allah'ın kitabıdır diyoruz. Böyle inanılmasını bütün cemaatimize de telkin ediyoruz.

Bizim gösterdiğimiz bu anlayışı siz de bize karşı gösterir de, Kur'an Allah'ın kitabı, Hz. Muhammed, Allah'ın peygamberidir der, bütün cemaatinize de bunu telkin ve tavsiye ederseniz, işte o zaman bizim camilerimiz sizlere hizmet vermeye hazır olur. Çünkü kilisenizde bizim, sizin dininize gösterdiğimiz saygı ve hürmeti, siz de camilerimizde bizim dinimize karşı gösterecek, tek taraflı davranmıyacaksınız.

Var mısınız böyle karşılıklı anlaşmaya?..

Bu beklenmedik teklif karşısında papaz efendi düşünmeye başlar. Sonunda şu karşılığı verir:

– Gerçekten bizim de sizin peygamberinizi ve kitabınızı tanıyıp tasdik etmemiz gerekmektedir buna göre. Madem siz bizim kitabımızı ve Peygamberimizi tanıyor, hürmette kusur etmiyorsunuz, öyle ise bize düşen de aynıyla karşılık vermek, mukabil bir centilmenlikte bulunmaktır. Ancak bu meselede ben tek başıma karar veremem. Ama sizden de geri kalmayı istemem. Meclisimize bu teklifi götüreceğim, bakalım nasıl düşünecekler? Bence bu öneri, çok makul ve mantıklı bir teklif!

Ne dersiniz bu yoruma?

Tasavvufun menşei, İslâmın zühd ve takva üzere yaşanmasına dayanır.

İSLÂM'DA TASAVVUF NASIL ORTAYA ÇIKTI?

Tasavvufun menşei Hazreti Resullullah'ın zühd ve takva ile ilgili tavsiyelerinde bulanlar vardır. Ayrıca, Raşid halifelerin yaşayışlarında da tasavvufun menşei sayılan misaller mevcuttur.

Halife seçildiği günün sabahında sırtına kumaş topunu yüklenmiş, pazara giden Ebu Bekr'e (r.a.) rastlayan Hazret-i Ömer;

– Nereye ey Allah'ın Resûlü'nün halifesi? diye sorar.

O da:

– Çarşıya gidiyorum, ticaretimi yapacağım, deyince:

– Sen nasıl ticaretle uğraşırsın? Müslümanların işiyle kim uğraşacak? diye itiraz eder.

Bu defa, “geçimimi ne ile temin edeceğim?” yollu sual sorunca der ki:

– Sen işinin başına dön, bundan sonra sana günde yarım koyun alacak kadar maaş bağlayalım.

Buna rağmen Hazret-i Ebu Bekr, şahsi kazancını esas almaya gayret eder, maaşa bel bağlamazdı.

– **Kişinin en güzel rızkı, kendi eliyle kazandığıdır,** diye söylenirdi.

* * *

Bir defasında kölesinin getirdiği ekmeği açlık sebebiyle hemen yemeye başlamış, kölesi de o sırada:

– Bu ekmeğin parasını, bir kadının falına bakmıştım da ondan almıştım, deyince, hemen kalkıp öteye giderek fal parasıyla alınmış ekmeğin lokmasını kismaya çalışmış, midesine şüpheli şey girmesinden fevkalâde ürküntü duymuştu.

H. Osman bir defasında huzuruna giren birinin gözlerine basiretle bakmış, sonra şöyle hitap etmişti:

– Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın!

Meğer huzuruna girenlerden biri gelirken rastladığı bir kadına karışık duygularla bakmış, bunu da edep ve haya timsali Hazret-i Osman hemen keşfetmişti.

Halife olmasına rağmen hırkasında tutturulmuş yamalar göze çarpardı. Kırk yamalı giymeye razı olur, ama şüpheli giymeye razı olmazdı. Bu halinde bile gözyaşı dökmekten kendini alamadığı görülürdü.

Aynı gözyaşı, ikinci halife Hazret-i Ömer'de de görülürdü. Oğlu Abdullah der ki:

– Babamın arkasında namaz kılar-ken üç saf geriden iniltisini duydım.

Onun halifeliğinde de üzerindeki elbisede yamalar vardı ve bunlar az da değildi.

Bir defasında sırtına yüklendiği çuvalı yerine götürüyordu. Önüne ge-

çip mani olmak isteyenler, “Biz götürelim, yahut da kölenize emredin götürsün” dediler. Şöyle cevap verdi:

– Dediklerinizin hepsi de mümkün. Ama benim maksadım tahakkuk etmiş olmaz o zaman.

– Senin maksadın nedir ki?

– Benim maksadım, nefsimin bu işten rahatsız olup olmayacağını tesbitidir. Şayet nefsim razı olmuyorsa, demek ben kibre, gurura kaptırmışım kendimi. Bunun için arada sırada böyle çuval taşımalıyım.

* * *

Hazret-i Osman ise, onlardan geri değildi. Bir kabrin başına oturmuş, düşünürken öylesine seri bir ağlamaya tutulmuştu ki, sakalından aşağı akan gözyaşları düştüğü toprağı ıslatırmıştı.

Kendisi günaha yaklaşmak şöyle dursun, günaha yaklaşmış olanları hisseder, huzuruna böyle kirli halde gelmemelerini ihtar ederdi.

Bir defasında huzuruna giren birinin gözlerine basiretle bakmış, sonra şöyle hitap etmişti:

– Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın!

Meğer huzuruna girenlerden biri gelirken rastladığı bir kadına karışık duygularla bakmış, bunu da edep ve haya timsali Hazret-i Osman hemen keşfetmişti.

– **Bana günahla kirlenmiş gözlerle bakmayın,** diyordu.

Hazret-i Ali (r.a.) diğer üç halifeden hiç de geride değildi. Aynı vasıfları, fazlasıyla onda da görmek mümkündü. O da bir defasında bir bahçede, her kovasına bir hurma verilmesi şartıyla akşama kadar su taşımış, akşam kazandığı hurmaları avucu içinde getirdiği Resûlullah (s.a.v.) ile birlikte yiyerek kendini dünyanın en mesud insanı hissetmişti. Onun elbisesinde de yamalar vardı. Bu giyimi için:

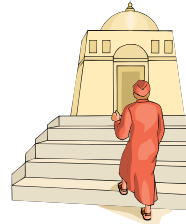
– Müminler bundan memnun olur, kalbler böyle giyimle rahat bulur, diyordu.

İşte tasavvufu bu gibi takvaca yaşayışa dayandıran mutasavvıflar, sonra tarikata dönüşen bu olayların insanlara doğru yön verdiğini, hırstan, aşırı arzulardan koruduğunu ifade ediyor, buna ihtiyaç olduğunu söylüyorlar.

Prof. Dr. Süleyman Ateş, ilmî bir titizlikle hazırlamış olduğu İslam Tasavvufu adlı eserinde bu konuları pek veciz şekilde işlemiştir.

Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır,
sözü doğru mudur?

HER MÜSLÜMAN MUTLAKA BİR ŞEYHE Mİ BAĞLI OLMALI?

Mektup yazan okuyucumun birlikte camiye gidip namaz kıldıkları sevdiği bir dostu varmış. Bir ara kendisine bir teklifte bulunmuş, bu tekliften sonra da dostluklarına maalesef gölge düşmüş, bir daha birbirlerine eski sevgiyi bula-mamışlar.

Hürmet duyup dinlediğin hocalar, sık sık okuduğun dinî kitaplar, İslâmî eserler, hatta dindar ana babalar, konu komşular.. bunların hepsi de senin dindarlığını kuvvetlendiren şeyhlerindirler.

Demiş ki bu dostu:

– Şurada burada avare dolaşıp durma, bizim şeyhe gel. Sonra ortada kalırsın, şeytana oyuncak olursun. Bilmelisin ki şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır. Senin şeyhin de şeytan olmaktan kurtulamazsın, benden hatırlatması...

Bundan bir hayli rahatsızlık duyan okuyucum, **“Benim şeyhim şeytan olabilir mi? Öyle olsaydı ben dinî**

hayatımı yaşayabilir miydim? Şeytan buna izin verir miydi?” demiş...

Bu konuda bizden bilgi istemiş...

Efendim, şeyhin mânâsı bilinse, yorumu doğru yapılsa ne sizin fazla alınmanıza gerek kalır, ne de o kardeşimizin size böyle yanlış anlaşılacak söz söylemesine ihtiyaç olur. Şöyle ki:

Onun şeyhi ne yapıyor ona?

Dindarlaşmasını sağlıyor, dine olan sevgisini çoğaltıyor değil mi?

Öyle ise düşün bakalım. Senin de dine olan sevgini, saygını çoğaltanın var mı?

Yok diyemezsin. Çünkü sen de dinî hayatını yaşıyor, İslâmî görevlerini yerine getiriyorsun.

Kimdir sana bu din aşkını, şevkini telkin ve talim eyleyen?

Dinlediğin hocalar, vâizler, âlimler.. hürmet duyduğun birçok mübarek ve muhterem insanlar değil mi?

Hatta okuduğun dinî eserler, tefsir, hadis, fıkıh kitapları da şeyhin anlattığını anlatıyorlar sana değil mi?

Bak gördün mü, senin de şeyhin yani bir müşdidin vardır. Hem de bir değil birçok şeyhin var. Hürmet duyup dinlediğin hocalar, sık sık okuduğun dinî kitaplar, İslâmî eserler, hatta dindar ana babalar, konu komşular.. bunların hepsi de senin dindarlığını kuvvetlendiren şeyhlerindirler. Daha kısacasını söyleyecek olursak diyebiliriz ki, her insanın bir değil birçok şeyhi olabilir.

Kişi en çok dinini kimden öğreniyorsa onun şeyhi odur.

Kitaptan istifade ediyorsa o kitap onun şeyhidir. Hatta şeyhin nefsi ve şeytanı olduğundan günün birinde yanıma ve yanıltma ihtimali her zaman mevcuttur. Ama muhtevası sağlam olan kitabın nefsi ve şeytanı bulunmadığından okuyucusunu saptırma ihtimali mevcut değildir. Her zaman aynı doğruyu, sağlam gerçeği anlatır.

Kişi en çok dinini kimden öğreniyorsa onun şeyhi odur. Kitaptan istifade ediyorsa o kitap onun şeyhidir.

Bu açıdan düşününce anlarız ki, **en sağlam şeyh, muhtevası en sağlam olan kitaptır.**

Bütün bunlara rağmen biri çıkar da sana “Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır.” derse sen bundan alınmamalısın. Şeyhinin şeytan olacağı yolunda bir endişeye kapılmamalısın. Çünkü sen şeyhsiz değilsin. Şayet şeytan sana şeyhlik yapsaydı dini sevmeyecektin ve dinin emirlerini yerine getirme aşk ve şevki duyamayacaktın.

Sana kimler bu aşkı, şevki telkin ve talim eylemişlerse, işte onlar senin şeyhin, hatta şeyhlerin olmuşlardır.

Seni sevdiği için bu teklifi yapan masum dostuna de ki:

– Nasıl ben senin şeyhine karşı değilsem sen de benim şeyhlerime karşı olma, benim istifade ettiğim zatlara, kitapları da basite alma. Dostluğumuzun devamına engel olma.

Bediüzzaman Hazretleri’nin verdiği ölçüde birleşin. Bakın hepimize ne kadar makul ve ortaklık sağlayan ölçü veriyor: (Meâlen)

– Benim mesleğim haktır, daha güzeldir diyebilirsiniz. Ama hak yalnız benim mesleğim, güzel olan sadece benim meşrebim diyemezsin. Zira senin meslek ve meşrebinin dışında da hak ve güzel olan meslek ve meşrebler vardır. Allah’a giden yolların sayısı, mahlûkatın nefesleri sayısından çoktur.

Evrensel İslâm’a da bu ölçü yakışır.

Evliya keşifleri, aynen çıkmayabilir.
Bazen tevil ve yoruma açık olabilir.

ŞEYHLER YALAN SÖYLER Mİ? KEŞFİYATLARINA YALAN DENEİLİR Mİ?

Uzun boylu, orta yaşlı zat yaklaştı:

– **Hocam, vaktiniz müsait mi, bir sual sormak istiyorum?** dedi.

– Buyrun, sizi dinliyorum, dedim.

Bulduğu fırsattan dolayı sevinmiş benziyordu.

Hemen uluorta konuşmaya başladı:

– **Benim bağlanmak istediğim şeyhim yalan söylüyor. Buna da çok üzülüyorum. Hiç şeyhler yalan söyler mi?**

– Şeyhin çok mânâsı vardır. Senin kastettiğin şeyh hangi şeyhtir? Yaşı fazla olana şeyh denir. İlmi fazla olana şeyh denir. Hatırı çok olana şeyh denir. Senin yalan söylediğini sandığın şeyh hangi şeyhtir?

– Benim kastettiğim şeyh, bana ders veren, keşfinden, kerametinden bahsedilen şeyh...

– **Öyle ise onlar hürmete layık insanlardır. Onlarda yalan olmaz.**

– İsterseniz şüphemin sebebini arzedeyim.

– Buyur!

– **Benim bağlandığım zat bir sohbetinde dedi ki: Gelecek sene sizi ziyarete gelirken, yanımda, vasıtamla imana gelmiş beşyüz kişiyle geleceğim. O heyeti görünce hayran kalacaksınız. Keşfimde bunu aynen gördüm! Bekleyin!**

Hürmete layık, maneviyat büyüklerinde yalan söz olmaz.

Biz de verdiği tarihi merakla beklemeye başladık. O gün gelince baktık ki şeyhimiz gele gele beşyüz değil, sadece beş kişiyle geldi. Gezdiği Avrupa'da, onun vasıtasıyla ancak beş kişi imana gelmiş. Neden bir sene önce beşyüz kişiyle geleceğim diye söyledi de şimdi ancak beş kişiyle geldi! Bu yalan değil de nedir?

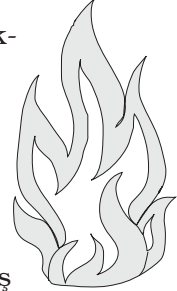
Yanımda oturan Mehmed Kırkıncı Hoca Efendi'yi gösterdim.

– Bu sorunuzu **Kader Nedir? Ruh Nedir?** kitabını yazan Hoca Efendi'ye sorun. En güzel cevabı o verir.

– Öyle kabul edin efendim. Size sormuş olayım muhterem hocam buyurun!

Kırkıncı Hoca Efendi başından geçen bir olayı misal göstererek şöyle cevap verdi:

– Bundan seneler önce Erzurum'da kışın yaklaştığı günlerde meşgul olduğum öğrencilerin kışlık yakacakları olan kömürlerini alamadığım için çok üzüntülü halde yatağıma yattım. O gecede bir rüya gördüm. Bir kişi yanıma yaklaştı, “çocuklara kömür alınız diye beş bin lira getirdim, lütfen kabul edin” diyerek beş bin lira uzattı.

O gecenin sabahında, bir hamiyet sahibi beş bin lira kömür parası verecek galiba, diye arkadaşlarıma haber verdim. Onlar da sevindiler. Çünkü o günkü beş bin lira kışlık kömürün tümünü alacak paraydı. Öğlede cumaya gittik. Namazdan çıkınca arkamdan yaklaşan biri, elini cebime sokarak, “hocam talebelerin ihtiyacı için lütfen kabul edin,” dedi. Geri dönüp baktığımda adamın uzaklaştığını gördüm. Elimi cebime sokup da verdiği paraya bakınca, bunun beş bin değil, sadece beşyüz lira olduğunu anladım. Halbuki ben arkadaşlarıma, beş bin lira gelecek galiba, demiştim. Ben yalan mı söyledim şimdi?

– Hayır, yalan söylemediniz, gördüğünüzü anlattınız, ama aynıyla çıkmadı.

Kırkıncı Hoca Efendi hükmünü verdi:

– **İşte şeyhinizin durumu da aynıdır. Tefekkür âleminde gördüğü beş yüz kişi bu âlemde beş kişiyle çıkmıştır. Tıpkı benim beş bin liranın beş yüz lira olarak çıktığı gibi. O gün**

beni dinleyenler, beş yüz lira çıkınca bana nasıl yalan söyledi nazarıyla bakmadılarsa, siz de şeyhinize öyle yalan söyledi nazarıyla bakmamalısınız. Zira yalan yok, müşahede doğru, ancak o doğru aynen çıkmamış, kısmen vaki olmuştur. Size düşen tevili ve tefsiridir! Belki de, bana 500 lira veren zatın o hayrı Allah katında 5000 lira değerinde olarak kabul buyrulmuştur. Sizin şeyhin 5 kişiyi hidayete sevk etmesi de, Allah yanında 500 kişi kadar sevaba sebep olmuştur. Bu yorum da ihtimal dahilindedir.

Bizi büyük bir dikkatle dinleyen zat, rahatlamıştı:

– Allah sizden razı olsun, şeyhime karşı itimadımı yeniden kazandım, diyerek ayrıldı. Bize de bu misali tesbit ederek size duyurmak kaldı. Bilmem misal mantığınıza uygun geldi mi?

Belki de, bana 500 lira veren zatın o hayrı Allah katında 5000 lira değerinde olarak kabul buyrulmuştur. Sizin şeyhin 5 kişiyi hidayete sevk etmesi de, Allah yanında 500 kişi kadar sevaba sebep olmuştur. Bu yorum da ihtimal dahilindedir.

İnsan, izah getiremediği her söz ve olayı sırlı bulur, keramete yorar.

ŞEYH UÇMAZ, AMA MÜRİDLERİ ONU NASIL UÇURUR?

Gecenin geç saatinde bir telefon:

– Hocam burası Hollanda. Bu saatte sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim. Bir mesele için mecbur kaldığımızdan, bu saatte rahatsız etmeye cüret ettik.

– Rica ederim, buyurun sizi dinliyorum.

Darulharp'te gayrimüslime içki satmak caizdir. Hocanızın dediği doğrudur. Buna rağmen sizler içkiden uzak kalmayı tercih ederseniz isabetli hareket etmiş olursunuz.

– Biz bir ortakla market işletiyoruz. Mallarımızın içinde içki de var. Bir, iki Müslüman müstesna, müşterilerin hepsi de gayrimüslim. Ortağım, ‘içki satmamalıyız’ diyor. Ben ise ‘Sorduğum hoca efendinin görüşüne göre hareket etmek istiyorum. Hoca efendi burasının gayrimüslim memleketi olduğunu, gayrimüslime içki satmanın caiz olacağını söylüyor.’ dedim.

Cevap verdim:

– Size söylenen sözün isabetli olduğuna kaniyim. Darulharpte gayrimüslime içki satmak caizdir. Hocanızın dediği doğrudur. Buna rağmen sizler içkiden uzak kalmayı tercih ederse-niz isabetli hareket etmiş olursunuz.

Muhatabım teşekkür ederek ayrıldı.

O gecenin sabahında bir telefon daha:

– Hocam, vaktinizi almamak için çok kısa konuşacağım. Müşterilerinin hepsi de (bir ikisi müstesna) gayrimüslim olan bir markette içki satmak caiz mi?

Hiç tanımadığım, sadece akşam telefon edenin ortağı olduğunu tahmin ettiğim bu meçhul muhataba da şöyle cevap verdim:

– Siz içkiyi gayrimüslime satıyorsunuz. Orası darulharp olduğundan Müslüman memleketinde caiz olmayan orada caiz olabilir. Zaten sorduğunuz hoca efendi de ‘Caizdir’ diye cevap vermiş.

Muhatabım şaşkın ve hayretli sesle sordu:

– Hocam, nereden bildiniz benim darulharpten telefon ettiğimi? İçkiyi satarken bir hocaya sorduğumu, verdiği cevabın öyle olduğunu?!..

Bu, açık seçik keramettir, başka bir şey değil!..

Fırsatı kaçırır mıyım? Ses tonumu daha da yükselterek cevap verdim:

– Eeee. O kadar olacak artık!..

Muhatabım hem hayretli, hem de sevinçli.

İnsanın sevdiği kişilere beslediği aşırı hüsnüzan, ona bazan normal bir olayı bile keramet gibi gösterebilir.

– Tabii efendim tabii. **Sizde görülmezse kimlerde görülecek bu keramet?**

O, telefonu kapattı, ama şaşırma sırası bize geldi.

– Şimdi bu masum kardeşimiz etrafa bizim kerametimizden bahsedip de evliyalığımızı ilan etmesin? ‘Şeyh uçmaz ama müridi uçurur’ derler. Bun-

ca günah ağırlığımızı rağmen bizi uçurmaya niyetlenmesin ve bilsin ki **ona verdiğimiz haber, kerametimizden değil, ondan önce ortağının telefon edip durumu bize bildirmiş olmasından... Yani bir tevafuktan...**

Biz bu gibi olaylara tevafuk diyoruz... Bu tevafuklar oldukça sık cereyan ediyor bizim hayatımızda...

Geçen yıllarda, belediye seçimlerinin yapılacağı sıralarda biri telefonda bilgi verdi:

– Yatsıdan sonra eski Çevre Bakanı ziyaretinize gelecek, oradasınız herhalde?..

O sırada elinde kitap okuyan Mehmet Dikmen Bey, hemen ferasetini kullandı:

– Başkan adayımız, çevrecidir. Öyle ise, Allah’ın kainata koyduğu kanunla çevrenin nasıl temiz kaldığını, insanların eli değince nasıl kirlendiğini anlatan (Kuddûs isminin cilvesini izah eden) yeri okuyayım, diyerek Lem’alar’ın özel kısmını açtı.

Nitekim Başkan adayı gelip dikkatle dinledi. Kalkıp giderken o da benzeri şeyleri söyledi:

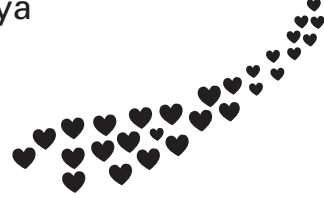
– **Tam da bizim ilgi duyduğumuz yerden okundu. Ne güzel rastlantı. Tesadüf mü desek, keramet mi?..**

Yine düşünmeye başladık. Bu gibi hüsn-ü zanlar, fena da olmuyor, insanın hoşuna da gidiyor. Ama bunda keramet nerede?

Bize önceden haber verdiler, gelenin ilgi duyacağı yeri kasdi olarak seçme söz konusu. Bu olsa olsa bir tevafuk olur, feraset olur, ama keramet değil, tesadüf asla!

Alevîleri sünnîlerle karşı karşıya getirmeye çalışanlar var.

HANGİ ALEVİLİĞİ SORUYORSUNUZ?

Okuyucularımın çok sorduğu suallerden biri de Alevilik üzerinedir. Diyorlar ki:

– **Alevilik nedir, onlardan kız alınır mı, kestikleri yenir mi, izah eder misiniz?**

Ben de diyorum ki:

– Hangi Alevilik? Hangisini soruyorsunuz? O kadar farklı Alevilik anlayışı var ki! Sünnilîğin yanbaşından tutun da, tâ ateizme kadar uzanan geniş bir zemine yayılmış Alevilik anlayışları söz konusudur bugün.

Misaller:

Geçenlerde (sözüm ona) bir temsilci televizyonda Aleviliği anlattı. Bana da, buna bir cevap ver, dediler. Ben, bu kişiyi dinledikten sonra dedim ki, buna ben değil, Aleviler cevap versinler. Bu adamın anlattığı Alevilik falan değil düpedüz dinsizlik... Bunun için cevabı Aleviler'in vermesi lazımdır.

* * *

Benim çocukluğum Alevilerle geçti. Yozgat'ın Çayıralan kazasının Yahyasaray köyüne komşu üç tane Alevi köyü vardı. Bunlar bizim tarlamızda, bağımızda, bahçemizde çalışan yoksul işçilerimizdi. Hatta senelik bir işçi dahi tutmuştuk bunlardan. Bütün gün işimizde çalışır, cuma günü de birlikte işi bırakıp gelir, cumayı kılar, sonra yine işe giderdik. Birbirimizi rahatsız edecek bir iddiamız olmamıştı.

Bunun bir örneğini de geçen sene Çayıralan'da yine bizzat yaşadım. Bir miras meselesini halletmek için gittiğim bu kazada caddede yürürken ansızın biri, boynuma sarılıp **hafızım!**

Hangi Alevîliği soruyorsunuz? Televizyondaki temsilcinin anlattığı Alevîlikten tutun da, boynuma sarılıp hafızım, hafızım! diye gözyaşı döken Hasan Ağa'nın Alevîliğine kadar geniş sahaya yayılmış bir Alevilik anlayışı söz konusu...

hafızım! diye feryad etmeye başladı. Bir de baktım ki, Alevi köylerinden herkesin tanıdığı meşhur **Hasan Ağa!** Beni görünce tanımış, o yaşlı ve halsiz halinde heyecanlanarak boynuma sarılmış, eski günleri yad ediyor. Hem de '**hafızım! hafızım!**' diye ağlayarak...

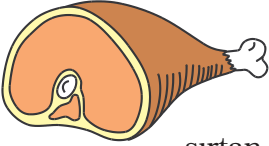
İşte bu da Alevi! Bunun anlayışı da Alevilik anlayışı.

* * *

Evvelki gün namazdan sonra toplanan cemaat:

– Şurada bir Caferî var, sık sık hayvan kesip et satıyor, acaba bundan et alabilir miyiz? diye sordular. Ben kendilerine:

– Alınabilir, yahut da alınmaz, diye peşin birşey söyleyemem. Adamın inancını ve et kesimini bilmiyorum ki, dedim. Israr ettiler. Birlikte kalkıp yanına gittik.

Bir ara sözü et kesimine getirdik. Bizi şaşırtan şöyle bir açıklama yaptı:

– Benim yaptığım kasaplık falan değildir. Ben kasaplardan et almaktan çekindiğim için kendime özel hayvan kesiyorum, artan eti de mecburen satıyorum.

– Neden kasaplardan et almıyorsun da özel hayvan kesiyorsun?

– İslâmî usulle kesilip kesilmediğini bilmediğim için.

– Sen İslâmî usulle mi kesiyorsun?

Şöyle cevap verdi:

– Ben önce abdest alırım, hayvanı kibleye yöneltirim, sonra **Bismillah, Allahü Ekber!** der, bıçağı Allah adına çalarım...

Dedim ki:

– **Öyle ise bir kilo et de bana ver!**

Bütün bunlardan sonra ben bir daha düşünüyor ve diyorum ki:

– Hangi Aleviliği soruyorsunuz? Televizyondaki (sözümüne) temsilcinin anlattığı Alevilikten tutun da, boynuma sarılıp **hafızım, hafızım!** diye gözyaşı döken **Hasan Ağa'nın** Aleviliğine kadar geniş sahaya yayılmış bir Alevilik anlayışı söz konusu...

Bana öyle geliyor ki, bizimle yan yana olan Aleviler'i karşı karşıya getirmeye çalışanlar var.

Kızılbaşlığı, İslâm için bir fedakârlık ve kahramanlık işareti saymak doğru olur.

KIZILBAŞLIĞIN İSLÂM TARİHİNDEKİ YERİ NEDİR?

Özel televizyon kanalları bilmem iyi mi ediyor yoksa kötü mü, tartışılabilir. Ancak bir husus vardır ki tartışılmadan hükme varmak mümkündür. O da şudur:

– Bu kanallar karanlıkta kalan konuları da gündeme getiriyor, tartışılmaz sanılan hususları da kolayca tartışıyor, neyin ne hale geldiğini de açıkça anlatmış oluyorlar. İsterseniz size karanlıkta kalmış bir soru sorayım, bakalım nasıl cevap vereceksiniz:

– **Kızılbaşlık nedir? Anlatın.**

Anlatamazsınız. Anlatsanız da hi sağlıklı bir anlatış olmaz bu. Çünkü söylentiye, rivayete dayanırsınız. Bu konuda oldukça sıhatsız bilgiler sözkonusu.

Ama bir özel televizyonun kanalında Kızılbaş olduğunu ileri süren bir kişi çıkar da ne olduğunu anlatırsa size, söyleyecek bir şey kalmaz. Siz de anlarsınız ki bir kesim, Kızılbaşlığı böyle anlıyormuş.

Bakın ne diyor Kızılbaş olduğunu açıklayan konuşmacı:

– **Ben Alevîyim, ama Müslüman değilim. Kızılbaşım!**

İtiraz ediyorlar. **Alevî olup da Müslüman olmamak mümkün olmaz,** diyorlar. O da itiraz ediyor.

– Olur, diyor ve ilave ediyor:

Kızılbaşlık olayı Ebu Dücan Hazretleri'nin kırmızı bir sarığı başına bağlamasıyla başlar. Resûl-ü Ekrem'in kılıcı elinde, ölmeye karar verenlerin bağladığı kırmızı sarığı da başında olarak düşmana karşı yürüyüşü ve kendini Allah ve Resûlü için ölümün üzerine sürüşü ifade eder.

– Kızılbaşlar, Müslüman olamazlar. Daha doğrusu ne Müslüman, ne de değil. Yani onların böyle bir meselesi yoktur. Kendilerine göre anlayışları ve inançları sözkonusudur.

Karşısında bulunan Caferî din adamı düzeltmek istiyor.

– Benim bildiğim Kızılbaşlık öyle değil. Bir sahabinin başına bağladığı kızıl sarıktan kaynaklanan bir fedakârlık örneğidir. Yani **Müslümanlık'la bağlıdır. Dinsizlikle hiçbir şekilde bağıntılı olamaz...**

– Hayır diyor öteki. Kızılbaşlık, İran'dan kaynaklanan ve ateşle ilgili bir olaydır. Ateş kızılığında bir bağ bağlamaktan kaynaklanır...

Sahneyi seyredenler dönüp bana da soruyorlar:

– Siz nasıl biliyorsunuz bu Kızılbaşlığın başlangıcını? diyorlar.

Ben de hatırımda kalanı arz ediyorum:

Uhud Savaşı'nda düşmanla karşı karşıya gelen Ashab'ın içinde Ebu Düccane Hazretleri de vardı. Resûl-ü Ekrem Hazretleri elindeki kılıcını havaya kaldırarak:

– Bu kılıcın hakkını kim verecek? diye sordu. Ebu Düccane Hazretleri:

– Ben!.. diye koşup kılıcı Efendimiz'in elinden aldı ve ölmeye karar verenlerin başına bağladığı kırmızı bir sarığı da başına sararak düşmana karşı gururlanarak kılıçla yürümeye başladı. Bu mağrur ve çalımlı yürüyüşü gören Efendimiz:

– **Böylesine bir yürüyüş, ancak düşmana karşı caiz olabilir,** buyurdu.

İşte Kızılbaşlık olayı Ebu Düccane Hazretleri'nin bu kırmızı sarığı bağlamasıyla başlar. Resûl-ü Ekrem'in kılıcı elinde, ölmeye karar verenlerin bağladığı kırmızı sarığı da başında olarak düşmana karşı yürüyüşü ve kendini Allah ve Resûlü için ölümün üzerine sürüşü ifade eder.

Demek ki **Kızılbaşlık aslında İslâm dışı değil, aksine İslâm için bir fedakârlık ve kahramanlık işareti olması gerekirken, zamanla tam zıttı bir yoruma sokulmuş; dinsizlik şeklinde bile yorumlayanlar olmuştur.**

Tıpkı hoca merhumun söylediği gibi.

- Oğlunuzun adını Eyyub koyarsanız dikkat edin, demiş.
- Neden? demişler.
- Söylene söylene ip kalır da ondan, demiş.

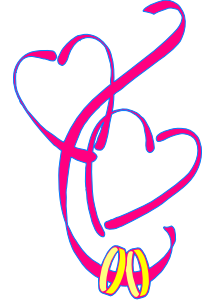
Kızılbaşlık İslâm için bir fedakârlık ve kahramanlık işareti sayılması gerekirken, zamanla onu tam zıttı bir yoruma sokanlar, hatta dinsizlik şeklinde anlaşılmasını isteyenler bile olmuştur.

İhtilafları körüklemekten
hiç kimseye fayda gelmez.

ALEVÎ BİRİ İLE SÜNNÎ BİRİNİN EVLENMESİ İSABETLİ OLUR MU?

Bu konuda bir süreden beri sualler sorulmakta, cevaplar beklenmektedir. Önce bir hususa işarete bulunmak istiyorum.

Biz Alevî-Sünnî ihtilafını körükleyip ayrılık gayrılık meydana getirmeye taraftar değiliz. Birlik ve beraberlikten yanayız. İhtilâfları körüklemekten, farklı anlayışları alevlendirip birliğimizi bozmaktan hiç kimseye fayda gelmez, ancak hepimize zarar gelir. Bunu böyle biliyor, böyle de inanıyoruz.

Bu anlayış içinde sualin cevabını vermeye çalışacağım.

Önce Aleviliğin ne olduğunu belirlememiz gerekir ki, hüküm vermekte isabet edelim. Gerçekten de Alevilik nedir? Evet, cevabını aradığımız soru budur. Aleviliğin ne olduğunu belirleyebilirsek mesele biter, "Evlenmek uygundur, yahut da değildir" diye cevap verebiliriz. Ne var ki, ülkemizdeki Alevilik anlayışı tek ve net değildir. Bazı Alevî temsilcilerinin Alevilik anlayışlarını dinledim Samanyolu Televizyonu'nda...

Aynı kültürü paylaşanların bile huzur içinde geçinmelerinde zorluk çıktığı günümüzde ayrı kültürde olanların huzur içinde mutlu bir aile hayatı sürdüreceklerini sanmak, gerçekçi bir yaklaşım değildir.

Şayet Alevîlik böyleyse dinen evlenmek de isabetli, akraba olmakta da fayda vardır. Tanışırız, anlaşıyoruz.

Bu dedeler diyorlar ki:

- Alevîlik Kur'an'ın dışında olmaz. Sünnetin zıddına anlaşmaz. Peygamber Efendimiz'in yaşayışına ters şekilde yorumlanmaz. Alevîlik'te namaz, oruç, hac, zekât gibi dinî emirlerin hepsi de vardır ve mevcuttur. Aksini iddia

edenler Alevîliği kendi maksatlarına âlet etmek isteyenlerdir. Onların oyununa gelinmemeli, Alevîliği İslâm'ın dışında göstermek isteyenlere itibar edilmemelidir...

Alevîlik böyleyse bir diyeceğimiz olmaz. Din kardeşi anlayışı içinde bakarız kendilerine. Hatta bir kısım kusur ve noksanlarını da görmezlikten geliriz. Çünkü hepimizde vardır kusur ve amel eksikleri...

Ancak böyle değil de, alevîlik bazılarının iddia ettikleri gibi ise... Yani:

- Namaz, oruç, zekât yoksa; ibadetlerini sadece bir kalb, gönül meselesi telâkki ediyor, beş vakit namazı inkarda buluyorlarsa; Resulullah'ın raşid halifelerine hürmetsizliği esas alıyor, bazı tarihî olayları günümüze taşıyarak düşmanlığı canlı tutmayı düşünüyorlarsa; bilhassa farz olan guslû kabul etmiyor, cünüblükten sonra yıkanmayı uygun bulmuyorlarsa... bunları kabul etmeyenle edenin bir arada huzurlu bir yuva kurmaları, sevgi içinde mutlu ve bahtiyar olmaları aklen mümkün olmadığı gibi naklen de uygun olmaz. Aynı kültürü paylaşanların bile huzur içinde geçinmelerinde zorluk çıktığı günümüzde ayrı kültürde olanların huzur içinde mutlu bir aile hayatı sürdüreceklerini sanmak, ne derece gerçekçi olur, düşünülün.

Bunun için diyorum ki:

- Alevîliği taraflar nasıl anlıyorlar, önce bunu tesbite ihtiyaç vardır!

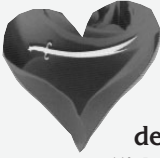
Kur'an'ı kutsal kitabımız olarak esas alıyorlarsa, Kur'an'ın mânâsının sünnette açıklandığını kabul ediyorlarsa, Resulullah'ın ve Ehli Beytin yaşayışını örnek biliyorlarsa aramızda

temelde ayrılık yok demektir. Diğer farklılıkları hoşgörmek mümkün olabilir.

Farzları kabul eden kimse mü'mindir. Kabul etmeyen ise inkarcı konumundadır. Bunu tesbit ise, görüşüp konuşmakla mümkün olur. Görüşüp konuşmadan kestirip atmak peşin hükümlülük olur.

Bir mühim noktaya daha işaret etmek isterim:

Alevîliği İslâm'ın içinde yorumlayan din (kardeşimiz), dışında anlayan da (vatandaşımız)dır. Biz vatandaşımızla da karşılıklı saygı içinde yaşamak isteriz. Bu, bizim Müslümanlığımızın da gereğidir.

Alevîlik Kur'ân'ın dışında olamaz. Sünnetin zıddına anlaşılamaz. Peygamber Efendimiz'in yaşayışına ters şekilde yorumlanamaz. Alevîlik'te namaz, oruç, hac, zekât gibi dinî emirlerin hepsi de vardır ve mevcuttur. Aksini iddia edenler Alevîliği kendi maksatlarına âlet etmek isteyenlerdir. Onların oyununa gelinmemeli, Alevîliği İslâm'ın dışında göstermek isteyenlere itibar edilmemelidir...

Resûlullah'ın damat ve kayınpederliğe lâîk bulduklarını sevmek ve saymak bizim görevimizdir.

DÖRT HALİFENİN PEYGAMBERİMİZLE YAKINLIK DERECEŚİ NEDİR?

Bizler dört büyük halifeyi, dördünü birlikte sever, sayar, hürmet duyar, haklarında kusur etmemeyi dinî bir görev biliriz.

Zira **Hulefa-i Raşidîn** ismiyle yâd edilen bu dört büyük insanın her biri,

Bizler Resulüllah'ın ne kayınpederliğe layık gördüklerini, ne de damatlığa uygun bulduklarını sevgi ve saygıda birbirlerinden ayırabiliriz.

Hepsine de sevgimizi, hürmetimizi sürdürmeyi bir görev biliriz. Çünkü Efendimiz ayırım yapmamış, dördünü de kendisine akrabalık bağlarıyla bağlamaya layık görmüştür.

Resulüllah'la aynı zamanda akrabalık bağlarıyla da bağlanmışlardır.

Nitekim Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri **Ebu Bekir** ve **Ömer**'in kızlarını almakla onları kendisine kayınpeder yapmıştır. Onlar Allah Resulü'nün kayınpederi olmakla şereflenmiştir.

Osman ile **Ali**'ye ise, Efendimiz, kızlarını vermiş; onları da kendine damatlıkla taltif buyurmuştur.

Bu sebeple bizler Resulüllah'ın ne kayınpederliğe layık gördüklerini, ne de damatlığa uygun bulduklarını sevgi ve saygıda birbirlerinden ayı-

rabiliriz.

Hepsine de sevgimizi, hürmetimizi sürdürmeyi bir görev biliriz. Çünkü Efendimiz ayırım yapmamış, dördünü de kendisine akrabalık bağlarıyla bağlamaya layık görmüştür.

Bunun dışında bir kayınpeder ve damat olayı da **Hz. Ali** ile **Hz. Ömer** arasında cereyan etmiştir. Bu da bir başka akrabalık bağı olarak dikkat çekmektedir.

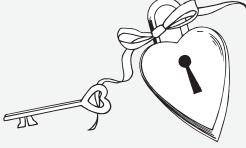
Şöyle ki, **Hz. Fatıma** validemizin kızlarından biri de **Ümmügülsüm**'dür.

Bir ara **Halife Hz. Ömer**, kendisinden yaşça hayli küçük olmasına rağmen bu **Ümmügülsüm**'e talip olup istemiştir. Hz. Ömer'in niyetini öğrenen **Hz. Ali Efendimiz** de **Hz. Ömer**'e kızını vermiş, kendine damat edinmiş, yani ona da kayınpeder olmuştur.

Bu evlilikte en büyük sebep, **Ümmügülsüm**'ün **Fatıma**'nın kızı oluşu, **Ali**'nin de yavrusu bulunuşu, yani Hz. Ömer'in **Resulüllah'ın nesliyle akrabalık tesis etme arzusudur.**

Hz. Ali Efendimiz kızını Hz. Ömer'e vermekle kalmamış, kendi çocuklarına **Ebu Bekir, Ömer, Osman** isimlerini koyarak onlara olan sevgi ve saygısını bu yolla da ifade etmiştir.

Nitekim **Hz. Hasan**'ın bir oğlunun adı da **Ebu Bekir** olarak siyerde geçer. Yani Hz. Ali'nin torununun adı da **Ebu Bekir**'dir.

Halife Hz. Ömer'in evine gelin giden **Ümmügülsüm**'ü tebrik eden Medine hanımları derler ki:

– **Bak ne güzel, halifenin evine gelin gidiyorsun, seni tebrik ederiz!**

Bu tebrike Halife Hz. Ömer şu dikkat çekici açıklamayı yaparak der ki:

– **Asıl onu değil beni tebrik edin. Zira ben Fatıma'nın kızı, Ali'nin yavrusu Ümmügülsüm'le evlenirken Resulullah'la da akrabalık bağı kurmuş oluyorum. Biliyoruz ki, bütün akrabalık bağları mahşerde kesilir; ancak Resulullah'ın akrabalık bağı bundan müstesna. O'nun akrabalık bağı mahşerde de sürer, şefaati söz konusu olur. İşte bizim bu evliliğimizde asıl tebrik edilecek olan, benim Ümmügülsüm sebebiyle, âl-i beyt gibi yüce bir aileye irtibatlanmış olmam...**

Evet, **Halife Hz. Ömer, Hz. Ali ve Fatıma** validemizin kızı **Ümmügülsüm**'ü eş edinmenin gerekçesini böyle dile getirmiş, ehl-i beyte olan sevgi ve saygısını da bu şekilde ifade etmiştir. Bundan dolayı da **H. Ali** ona yavrusunu vermekte tereddüt etmemiş; kendilerine böylesi bir sevgi ve saygı göstereni redde layık görmemişlerdir.

Demek 4 halife, birbirine file gibi bağlanmış büyüklerimizdirler. Hem Resulullah'la akrabalık bağıyla bağlıdırlar, hem de kendi aralarında böyle yakınlık bağları mevcuttur.

Özellikle **H. Ali Efendimiz, Hz. Ömer**'e kayınpeder olmayı uygun bulmuş, **H. Ömer** de ona damat olmayı şeref bilmiştir. Hz. Ömer, bu şeref ve itibarın sadece dünyada değil ahirette bile sürüp gideceğini, orada da şefaata sebep olabileceğini ümit etmiştir.

Birbirlerine böylesine bir sevgiyle, akrabalık bağlarıyla bağlanmış olan zatların arasında ayırım yapmak, birilerini sevip ötekilerine güya sevdiği adına düşmanca bakmak ne akılla, ne nakille, ne insafla mümkün görülmemektedir.

Buna rağmen ayırım yapanlara bir diyeceğimiz de olmaz elbette. Takdir ve vicdanî yorum meselesidir deyip geçeriz, tartışmaya da girmeyiz.

İnsanlar ancak sevdikleri kimselerin adlarını çocuklarına ad olarak verirler

HZ. ALİ'NİN EBU BEKİR, ÖMER, OSMAN İSİMLERİNE KARŞI KIZGINLIĞI SÖZ KONUSU MU?

Dr. Abdulkadir Sezgin'in "**Ale-vilik Deyince**" kitabından bugüne kadar hiç duymadığınız bazı gerçekleri dikkatinize sunacak, düşüncelerinize takdim edeceğim. Bakalım siz de benim gibi ibretli bulacak, tefekkürle okuyacak mısınız?

* * *

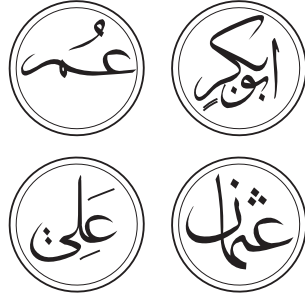
Meşhur şair Fuzuli yazdığı yine meşhur Hadikatüssüadâ ismindeki kitabını Kanuni Sultan Süleyman'a takdim etmiş, Kerbelâ'daki vicdanları sızlatan elim facia hakkında da bilgiler sunmuştu.

İşte bu şairin meşhur kitabından şu tesbitleri sunuyor Dr. Sezgin:

Hz. Ali Efendimiz'in 36 evladı dünyaya gelmiştir. Bunların 18'i erkek, 18'i kızdır. Bunların içinde de 6 tanesi Kerbelâ'da şehit olmuştur. Şehit olan bu Ali evladları içinde, üç tane isim dikkatimizi çekmektedir. Biri **Ebu Bekir**, diğeri **Ömer**, üçüncüsü de **Osman**'dır.

Evet, Hz. Ali'nin çocukları içinde **Ebu Bekir**, **Ömer**, **Osman** isimleri bizleri düşündürmekte ve bu büyük insanın **Ebu Bekir**, **Ömer** ve **Osman**'ı çocuklarına isim olarak tercih edecek kadar sevip saydığı, bu tercihlerden de anlaşılmaktadır.

Sadece bu kadar değildir. Oğlu Hasan'ın çocukları arasında

Hz. Ali'nin çocukları içinde Ebu Bekir, Ömer, Osman isimleri bizleri düşündürmekte ve bu büyük insanın Ebu Bekir, Ömer ve Osman'ı çocuklarına isim olarak tercih edecek kadar sevip saydığı, bu tercihlerden de anlaşılmaktadır.

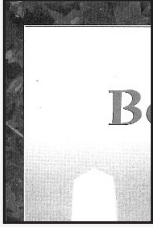
da birinin adı **Ebu Bekir**'dir. Yani torunu da **Ebu Bekir**'dir. Nitekim 4. İmam Zeynelabidin'in bir oğlunun adı da **Ömer**'dir. [Hadika]

Dr. Sezgin bu bilgileri sunduktan sonra, konuyu şu cümlelerle bağlamaktadır:

– Hz. Ali'nin oğulları **Ebu Bekir, Ömer** ve **Osman**'la Hz. Hasan'ın oğlu **Ebu Bekir** neyi işaretliyor bir düşünelim. Bunlar sevgi işareti mi, yoksa nefret ve kızgınlık belirtisi mi?

Bilindiği üzere insanlar sevdikleri kimsenin isimlerini çocuklarına ad olarak tercih ederler. Sevmediklerininkini tercihe sebep yoktur elbette. Nitekim bizler de aynı isimleri büyük bir aşk ve şevkle tercih ederken, hiç bir Sünni'nin çocuğuna **Yezid** ismini tercih ettiğini görmemekteyiz.

Çünkü **Yezid**, sevilen kimse değildir ki bu isim tercih edilsin.

Dr. Sezgin, şu düşüncelerini de aksettirmektedir kitabında:

Hacı Bektaş-ı Veli gerçekte **Matüridi** itikadına ve **Hanefi** mezhebine mensup bir velidir. Bugün bazılarının aksettirdiği şekilde inancı bozuk bir Bektaşilik anlayışına asla sahip değildir. Şayet öyle olsaydı, Sünni bir devlet olan Osmanlı, kendi silahlı gücünü götürüp (İran'da oturan Ayetullah'ların anlayışında bir mezhep mensubu) Bektaşilere bağlar mıydı?

Eğer öyle olmuş olsaydı, Osmanlı Devleti olur muydu?

Dr.Sezgin, sorularına şunları da ekliyor:

İran üzerine ordusuyla yürüyen Yavuz'un askerleri tümüyle yeniçeri'ydi. Yani Hacı Bektaş-ı Veli'nin yönlendirdiği ordu. Şayet Hacı Bektaş-ı Veli, Sünnilikle çatışan İran anlayışında bir düşünceye sahip olsaydı, padişahın onun yönlendirdiği ordu ile İran üzerine yürümesi makul olur muydu?

Düşünelim; Yavuz'un şeyhülislamı ve kazaskeri Sünni; ama ordusu, üzerine yürüdükleri ülkenin inanç ve düşüncesinde. Böyle bir ordu ile, o ordunun sempati duyduğu ülkenin üzerine yürünür, zafer elde edilir mi?

Anlaşılan odur ki: O günkü Bektaşilik anlayışıyla, Sünnilik anlayışı arasında bugünkü gibi derinleşen bir ayrılık gayrılık yoktur.

Yazar, konuyu şu satırlarla perçinlemektedir. Diyor ki:

Devletin müfettişi sıfatıyla memleketin her tarafını gezdim, her grup insanla görüştüm. Vardığım sonuç, Türkiye’de Alevi ile Sünni arasında inanç asıllarıyla ilgili zerre kadar fark ve ayrılık yoktur.

Var gibi gösterilen ayrılıklar tamamen sonradan meydana getirilmiş (aslında olmayan) eklemelerdir. Ne yazık ki bu gerçeği her iki tarafa da yeteri kadar anlatmak geçmişte mümkün olmamıştır.

Araya giren fitne, her iki tarafı da karşı karşıya getirerek, birbirine saygısızlaştırmak istemektedir.

Hiç bir Sünni’nin çocuğuna Yezid ismini tercih ettiğini görmemekteyiz. Çünkü Yezid, sevilen kimse değildir ki bu isim tercih edilsin.

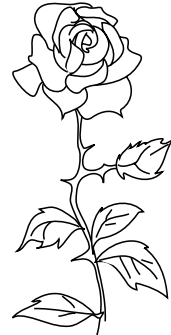
“Bizim namazımız kılınmıştır...”

HZ. ALİ’NİN, SEVENLERİNİN NAMAZINI KILDIĞI İDDİASI DOĞRU MU?

Mehmet Kırkinci hoca efendi 27 Mayıs’ta Sivas toplama kampına götürülenlerden biridir. İstanbul’daki Suffa Vakfı’nda yaptığı sohbetinde kamp hatıralarını anlatmış, biz de kulak misafiri olmuştuk. Şimdi sizlere bu hatıralardan bir tanesini arzedeceğim. Ola ki siz de ibretle okuyup hayretler içinde düşünesiniz.

... Şöyle anlatıyordu Sivas Toplama Kampındaki bir hatırasını:

– Biz kampta boş günlerimizi iyi değerlendiriyor, tüm tutuklularla cemaat halinde namaz kılıyorduk. Ne var ki bizi hep geriden seyreden bir yaşlı zat ise, namaz kılmamakta sanki direniyordu.

Bir gün kendine yaklaşıp sordum:

– Efendi, şu boş günleri herkes değerlendirmeye çalışıyor. Namazlarını vaktinde kılmakla kalmıyor, kazalarını bile kılıyor. Sen neden düşünmüyorsun namaz kılmayı?

Kendinden çok emin şekilde cevap verdi:

– Bizim namazımız kılınmıştır.

Şaşırdım. Bir türlü izah edemedim bunun ne demek olduğunu. Şaşkınlığımı anlamış olacak ki kendisi izah etti maksudını.

– Biz, dedi Ali'yi seviyoruz. Ali, kendini sevenlerin namazını kılmıştır. Dolayısıyla bizim namazımızı da kılmıştır. Namaz borcumuz yoktur ki kılalım.

Şaşkınlığım bir kat daha artmıştı.

– Efendi, dedim, Ali'yi sadece siz mi seviyorsunuz? Onu biz de seviyoruz. Şayet sevenlerin namazını kılmışsa bizimkini de kılmış olması lâzım gelir.

– Hayır, dedi, sizinkini kılmamıştır. Çünkü sizin sevginiz gerçek değil. O, kendini gerçek sevenlerin namazını kılmıştır.

– Peki öyleyse, dedim, bir kıyas yapalım kimin sevgisi daha gerçek. Senin sevgin mi, yoksa oğulları Hasan ve Hüseyin'in sevgisi mi daha gerçek?

– Mukayese edilir mi, dedi. Elbette oğulları, torunları herkesten gerçek ve üstün derecede sever babalarını, dedelerini.

– O halde Hz. Ali, kendisini herkesten çok seven çocuklarının namazını kılmamış mı ki, onlar hayatları boyunca bir vakit namazı terk etmemiş, hatta sünnetleri bile ihmal etmemişler. Madem gerçek manada sevenlerinkini kılıyormuş, kendi ciğerparelerininkini niçin kılmamış? Herkesten önce onlarınkini kılması gerekmez miydi?

Bir سوال daha sorayım mı?

Hazret-i Ali'nin ömrü malumdur. Bu kısacık ömürde bütün sevenlerinin namazlarını tümüyle nasıl kılıp tamamladı? Gece gündüz durmadan namaz kılsa yine sevenlerinin hepsinin de namazlarını kılması mümkün değil.

– Hazret-i Ali'nin ömrü malumdur. Bu kısacık ömürde bütün sevenlerinin namazlarını tümüyle nasıl kılıp tamamladı? Gece gündüz durmadan namaz kılsa yine sevenlerinin hepsinin de namazlarını kılması mümkün değil.

Bir sual daha sorayım mı?

– Yoksa sadece siz Tuncelilerin namazlarını kıldı da başkalarınınkini kılmadı mı? Böyle ise si-

zi tercih edip diğer sevenlerini terketmesi adalete uygun mu?

Kırkinci Hoca efendinin bu sualleri anlaşılan muhatabın başına şimşekler gibi inip beynine nüfuz ediyordu. Bu yüzden ortalığı bir sessizliktir almıştı. Neden sonra kendine gelen muhatap, hayret ifadeleriyle söylenmeye başladı:

– Allah! Allah!.. Şimdiye kadar beni böylesine düşündüren bir kimse çıkmadı. Demek bizi akıl, mantık dışı söylentilerle aldatmışlar.

İlave etti:

– **Şimdi gerçeği anladım anlamasına da, geride namazsız, niyazsız senelerim kaldı.** Hoca efendi, teselli etti:

– Üzülme, zararın neresinden dönersen kârdır. Sen şimdi kâra geçiyorsun. Darısı zararda ısrar edenlerin başına.

O sırada ezan okundu:

– Haydi kalkalım, yeter boşuna beklediğimiz.

Kol kola yürüdüler mescide doğru.

Hız. Ali, kendisini herkesten çok seven çocuklarının namazını kılmamış mı ki, onlar hayatları boyunca bir vakit namazı terk etmemiş, hatta sünnetleri bile ihmal etmemişler. Madem gerçek manada sevenlerinkini kılıyormuş, kendi ciğerparelerininkini niçin kılmamış? Herkesten önce onlarınkini kılması gerekmez miydi?

İslâm'da, sevaplar da, günahlar da şahsîdir. Miras yoluyla nesilden nesile geçici değildir.

BABA VE DEDENİN MÜSLÜMANLIĞI OĞUL VE TORUNU KURTARIR MI?

Soru:

– Kendi şahıslarında İslâmiyet'i yaşamayan bazı kimseler, “benim babam şöyle dindardı, dedem de böyle muhteremdi..” gibi sözlerle baba ve dedelerinin mübarekliğinden söz ediyor, onlarla övünmekle iktifa ediyorlar. Kendileri aynı amel içinde olma gereği duymuyorlar. Bunlar bizzat yerine getirmedikleri İslami mükellefiyetlerinden ana baba ve dedelerinin dindarlığından dolayı muaf tutulabilirler mi? Onların Müslümanlığı bizi de kurtarır, diye düşünebilirler mi?

Cevap:

– Rabbimiz ayetlerinde: “**Birinin günahıyla başkası mahkum edilemeyeceği gibi, başkasının sevabıyla da biri mahkumiyetten kurtulamaz.**” buyuruyor.

Demek oluyor ki, her insan kendi şahsi amelinden sorumludur. Görevini yerine getiren kurtulur, getirmeyen layıkını bulur. İnsanları kurtaran da batıran da kendi şahsi ameli, nefsi tutumudur. Sevaplar da günahlar da şahsîdir. Ne babanın günahı çocuğundan sorulur, ne de dedenin hatası torunundan.. Nitekim Resûl-i Ekrem Efendimiz çok açık ve net ikazda bulunduğu hadisinde şöyle buyurmuştur:

Her insan kendi şahsi amelinden sorumludur. Görevini yerine getiren kurtulur, getirmeyen layıkını bulur. İnsanları kurtaran da batıran da kendi şahsi ameli, nefsi tutumudur.

– Kendi ameli kendini gerileteni, nesebi (geçmişi) ilerletemez!”

Evet, kendi ameli kendini gerileten bir nesli, geçmişinin ameli ilerletemez. İslâm'ın emirlerini yaşamayarak gerileyen bir nesli, bu görevlerini yerine getirerek bu dünyadan göçmüş nesebi, baba ve dedesi kurtaramaz. Çünkü sevaplar da günahlar da şahsidir. Nesilden nesle miras yoluyla geçici değildir.

Bu sebepledir ki, mümin babanın oğlu müşrik olabildiği gibi, müşrik babanın oğlu da mümin olabiliyor. Çünkü iman da küfür de şahsi tercihlerle söz konusu olur. Babaların baskısıyla oğula iman da gelmez, küfür de. Nitekim **Nuh aleyhisselâmın oğlunu, babasının Peygamberliği kurtarmadı. Çünkü kendi iradesiyle inkarı seçti, kötü arkadaşların yanında kalmayı tercih etti.**

Lût Aleyhisselâm'ın âilesi de kendi iradesiyle inkarda kaldı. Peygamber ailesi olması onu imana zorlamadı...Allah Resulü Efendimizin amcası Ebû Leheb de kendi tercihiyle baş başa kaldı. Yeğenin Peygamber oluşu, iradesini elinden alarak imana zorlamadı.

Demek oluyor ki babanın dindar oluşu, dedenin müftülük, vaizlik yapışı oğul ve torunu kurtarmamakta; kurtaran, şahısların kendi iradeleriyle kazandıkları iman ve amelleri olmaktadır.

Tur suresinde Rabbimiz kesin hükmünü şöyle bildirmiştir:

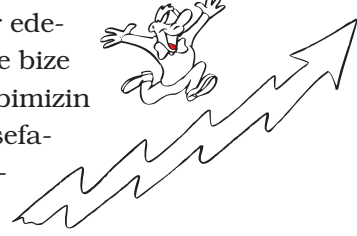
– Herkes kendi amelinin tutsağıdır!. Kim ne amel işlemişse onunla mükafat ya da mücazat görecektir. Başkasının ne günahını yüklenir, ne de sevabını.

Allah Resulünün meşhur sözü bütün netliğiyle meydandadır. Biricik kızı Fatıma validemize şöyle hatırlatmada bulunmuştur:

– Kızım, sakın Peygamber kızımı diyerek görevinde gevşekliğe düşme. Mahşerde herkes kendi amelinin tutsağıdır. İnsanları kurtaracak olan da, batıracak olan da kendi tutum ve tavırlarıdır. Bunu hep böyle bil.

Bu temel hükümle birlikte yakınlarımızın iman ve amel bakımından iftihar edeceğimiz örneklikte olmalarının hiç de bize faydası yok denemez.. Elbette Rabbimizin yanında itibarı olan yakınlarımızın şefa-atlerini umarız. Ancak bu şefa-at, dini görevlerini tümüyle ihmal ederek İslam dışı yaşamayı tercih

edenler için değildir. Beşeriyet icabı küçük kusur ve ihmallerin sahipleri için söz konusu olabilir yakınların himmet ve şefaatleri.

Büyük günah sahiplerine şefa-at etme izni, ancak Allah Resulü efendimize verilmiştir.

– **Şefa-atim, ümmetimin büyük günah sahiplerine olacaktır!.** buyuran Allah Resulünün himayesine müslümanlar nail olabileceklerdir. Yeter ki Onun şefaatine layık olacak İslamî bir taraftarlık içinde yaşasınlar. Bir gaflet hali ve beşeriyet icabı olarak günahlara maruz kalmış bulunsalar bile İslâmî kimliklerini yitirmesinler.

Yoksa ömrünü İslama zıt ve karşı bir hayatla tüketenlerin Resulüllahın şefaatine nail olacaklarını vehmetmek, boş bir hayal olur. Adalet dini İslam'da böyle bir piyangoculuğa yer yoktur. Rabbimiz Necm suresindeki tek ayetle de hükmünü şöyle vermiştir:

– **İnsana ancak kendi gayretinin karşılığı vardır!.**

Leyse lil insani, illa ma saa!.

İslamda şefa-at, dini görevlerini yapmaya ömür boyu karşı çıkarak İslam dışı yaşamayı tercih edenler için değildir. Beşeriyet icabı küçük kusur ve ihmallerin sahipleri için söz konusu olabilir ancak.

İslâmiyet yönetimde adaletin, eşitliğin ve meşveretin esas alınmasını ister.

MÜSLÜMAN CUMHURİYET KARŞITI OLABİLİR Mİ?

Cumhuriyetimiz 80 yaşını aştı. Biz bununla iftihar etmek istiyoruz. Çünkü cumhuri idare şekli, bizim anlayışımıza ters değildir. Müslümanların ilk devlet yöneticileri raşid halifeler cumhuri yönetim şeklinin başlangıcını yapmışlardır. Kur'an-ı Kerim'in istişareyi emreden ayeti, cumhuriyet yönetimin uygunluğuna işaret eder.

Dört büyük halifeden hiçbiri verasetle (babadan oğula intikalle) ya da ihtilalle gelmemişlerdir.

Hiçbiri diğerinin akrabası değildir. Babadan oğula yönetimin devir teslimi söz konusu olmamıştır. Hepsi de kendileri istemeksizin halkın istek, hatta ısrarı üzerine seçilerek görev almışlardır. Halife Hz. Ömer'in, son anlarında oğlunu yerine tayin etmesi teklifleri üzerine verdiği cevap meşhurdur:

– **Bir evden bir kurban yeter!**

Yöneticilerde var olması gereken sorumluluk duygusunu gösteren şaheser bir sözdür bu. Devlet başkanlığını, kendini halka kurban etmekle eş tutan bir mesuliyet anlayışı...

Cumhuriyetle bağdaşmayan baskı ve dayatmaları protesto eden dindarları, cumhuriyet karşıtı olarak göstermek, bu bakımdan çok yanlıştır; hatta onlara iftira niteliği taşıyan bir yakıştırma.

Cumhuriyetle bağdaşmayan baskı ve dayatmaları protesto eden dindarları, cumhuriyet karşıtı olarak göstermek son derece yanlış bir hükümdür. Onlara iftira niteliği taşıyan bir yakıştırma.

Zira dindar insanlar cumhuriyet düşmanı olmazlar. Hatta onların cumhuriyet idaresi taraftarlığı seksen yıllık gibi kısa bir geçmişe değil belki bin dört yüz yıllık tarihi bir köke de sahiptir.

İlk dört büyük halifenin icraatları ve uygulamalarını bir bakıma cumhuri bir yönetim şekli olarak yorumlayan insanların nasıl cumhuriyet karşıtı olarak takdim edeceksiniz?

İsterseniz asr-ı saadetteki cumhuriyetçi uygulamalardan bazı örnekler sunalım. Bakalım bugünkü Cumhuriyetçi yönetim anlayışına çok mu ters düşecek, aykırı mı görülecek! Yoksa bizim hedefimizdeki uygulama da budur; ama henüz tam icraya muvaffak olamamışız mı denecek?

* * *

Medine’de zeytinyağı sıkıntısı çekilmektedir. Bu yüzden devlet başkanı Hz. Ömer, dışarıdan getirttiği zeytinyağını şehrin meydanında halka bizzat nezaret ederek dağıtmaktadır. Bu sırada yakınlarından biri yaklaşıp halifenin kulağına bir şeyler fısıldar. Hiddetlenen halifenin cevabı herkesin duyacağı niteliktedir:

– Sana düşen, halktan biri gibi sıraya girmek, sıran gelince hisseni almaktır. Halifenin yakınlığına güvenerek herkesten öne geçemezsin. Benden sonra gelecek yöneticilere, akrabalarını kayırdı şeklinde kötü bir örneği asla vermek istemem.

Ve halifenin yakını mahcubiyet içinde kuyruğa girer; ancak sırası gelince hissesini alır, bir kayırma asla söz konusu olmaz.

Ne dersiniz çok kötü örnek mi bugün için? Yoksa bizim de bütün feryatlarımız böylesine adil ve eşitlikçi bir uygulama sağlamak için mi?

Bir başka örneği de arz edelim burada:

Boşaltılan küplerden birinin içine elini sokup zeytinyağıyla saçlarını yağlayan bir çocuğu gören halife, hemen çocuğun elinden tutar, oradaki birine emir verir:

– Derhal bu çocuğun saçlarını kestirin. Çünkü bu saçlarda devlet malı bulaşığı vardır. Şimdiden devlet malına bulaşan çocuk, sonunda zapt edilmez bir sorumsuzluğa girebilir. Biz de buna göz yummakla gelecektekilere kötü örneklik etmiş oluruz.

Ve çocuğun saçları kestirilip, devlet malının bulaşığına dahi yaklaşmama konusunda unutulmaz bir ders verilir.

Bugün bunlar çok mu çağdışı örnekler, fazla mı yanlış misaller? Devletin imkanlarını eline geçirenler mutlaka:

– **Devlet malı deniz, yemeyen ise** diyenler gibi mi düşünülmeliler. Cumhuriyet yönetiminin gereği hangisi? Kimler kimleri cumhuriyet karşıtı olarak göstermeye kalkışıyorlar.

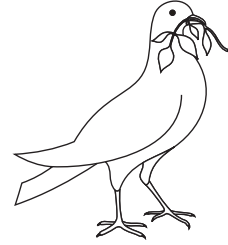
İslâm'ın yönetim anlayışında imtiyazlı sınıf yoktur. Toplum bireyleri devlet karşısında eşit haklara sahiptir. Cumhuriyet idaresinin temel felsefesi de budur.

Müslüman; elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyen kimsedir.

“İSLAMÎ TERÖR”DEN BAHSETMEK MÜMKÜN MÜDÜR?

İslâm, Müslüman'a, çevresiyle iyi ilişki kurmasını, insanları kendisinden memnun etmesini emreder. Aksini asla. Nitekim Allah Rasûlü (sav) Müslüman'ı şöyle tarif eder:

– **Müslüman, elinden ve dilinden kimseye zarar gelmeyen insandır.**

Hak ve doğrular, insanlığa ancak barışla, hoşgörüyle, diyalogla yayılır. Öfkeyle, şiddetle, korkutma ve çatışmayla değil.

* * *

– Müslüman neden böyle barışçıdır, barış yanlısıdır.

Barıştan, hoşgöründen, diyalogdan Müslüman kazanır da ondan. Çünkü Müslüman hep hakkın ve doğrunun temsilcisidir. Hak ve doğrular ise insanlığa ancak barışla, hoşgörüyle, diyalogla yayılır. Öfkeyle, şiddetle, korkutma ve çatışmayla değil.

Bakınız Hucurât Sûresi'ndeki âyetin (13) ikazı da barış ve dayanışmayı nerelere taşımaktadır:

– Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık, çeşitli kavim, kabile ve ırklara böldük ki birbirinizle tanışasınız, yardımlaşasınız diye.

Görüyorsunuz ki ayet, farklı düşünen ırkları, kavim, kabile ve devletleri birbiriyle savaşsınlar, vuruşsunlar, kuvvetlileri zayıflarını ezsinler diye yarattık demiyor. Tam aksine, tanışsınlar, yardımlaşsınlar diye ikazda bulunuyor.

– Tanışıp yardımlaşınca ne olacak?

Müslüman kendinde olmayan teknolojiyi iyi münasebet kurduklarından alacak, kendinde bol olan birçok nesnenin üretimini de onlara ihraç etmek suretiyle gelişecek. Ayrıca temsil ettiği hak ve doğruları da bu sırada göstermiş, takdimde bulunmuş olacak. Böylece hem maddî, hem de manevî açıdan insanlığa hizmet edecek, temsil ettiği İslâm'ı sunma fırsatı bulacaktır.

Kur'an-ı Kerim bu konuda Müslüman'ı sabırlı ve hazımlı olmaya davet ederken fevkalade açık ikazlarda da bulunmuştur. İzin vererseniz bunu da arz edeyim.

Medine'de müşriklerle Müslümanlar bir arada yaşıyorlardı. Bilindiği üzere müşrikler, mü'minlerin tam zıddı inanç ve düşüncedeydiler; ama bir arada yaşıyorlar, bir sıkıntı söz konusu olmuyordu. Bundan da Allah Rasûlü (sav) memnun oluyordu. Çünkü barıştan İslâm kazanıyor, Müslüman'ı gören müşrikler vicdanlarıyla baş başa kalıp muhasebe yapıyor, peyderpey İslâm'a giriyorlardı.

Câsiye sûresinin 14. ve 15. âyetleri; müşriklerle iyi geçinmeyi, mecbur kalmadıkça bir hesaplaşmaya gidilmemesini; çünkü hesabı âhirette Allah'ın göreceğini bildirmektedir.

Senin gibi düşünmeyenin, yaşamayanın hesabını, bu dünyada görmek izni sana verilmemiştir.

Bunu sezen Gatafanlı müşriklerden biri karışıklık çıkarmak istiyordu. Bu sebeple bir ara yüz yüze geldiği Hazret-i Ömer'e yersiz laflar söylemeye başladı. Derken işi sövmeye kadar da vardırıncı Hazret-i Ömer müşrike doğru hücumla geçti. Araya girenler kılıpayı bir büyük arbedeyi önleyebildiler. Böylece mü'minlerle müşriklerin arasında bir gerginlik ve emniyetsizlik başladı. İki cephe haline dönüştüler bir anda.

İşte bu sırada Casiye Süresi'ndeki ayetler (14-15) geldi, ne buyurdu biliyor musunuz?

Mü'minlerin müşriklerle gerginlik çıkarmamalarını, onların gerginlik çıkaran hallerini mühimsememelerini, nasıl olsa iki tarafın da hesabını ahirette Allah (cc)'ın göreceğini bildiriyor,

müşriklerle iyi münasebet kurulmasını tavsiye ve tenbih ediyordu. Ayetin olayı daha da netleştiren diğer ikazları da şöyle devam ediyordu:

- Kim salih amel işlerse kendi lehine, kim de kötü amel işlerse o kendi aleyhine. Sonunda hepiniz Allah (cc)'a döneceksiniz. Hesabınız orada görülecektir. Sakın siz burada birbirinizin hesabını görmeye kalkmayın.

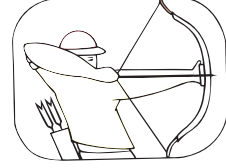
Arz ettiğimiz bu ayetler müşriklerle iyi geçinmeyi, mecbur kalmadıkça bir hesaplaşmaya gidilmemesini; çünkü hesabı ahirette Allah (cc)'ın göreceğini bildiriyordu. Bu müthiş bir ikaz ve irşaddir. Senin gibi düşünmeyen, yaşamayanın hesabını bu dünyada görmek iznini sana vermiyordu. Çünkü hesap görme işi Allah (cc)'a aittir. O da ahirettedir, deniyordu.

Durum böyle olunca burada hesap görmekten başka bir şey olmayan terörü, anarşiyi nasıl olacak da İslâm'ın içine koyacak, 'Müslüman olduğum için yapıyorum bu hesap görme işini.' diyeceksiniz? Buna İslâm'da izin var mı? Ayetler, hadisler izin veriyor mu? Birilerinin hesabını görmeye kendinde hak kazanırsan birileri de senin hesabını görme hakkını almış olmaz mı? Olursa ülke kaosa girer.

Hayır, hayır! İslâm teröre, anarşiye, birilerinin hesabını görmeye izin vermez. Sen görmeye kalkarsan birileri de senin hesabını görür, ülke bu hale gelir.

Demek **İslâm'ı doğru öğrenmenin önü kesilmemeli, ce-halete sebep olunmamalıdır.**

Ölüsünü mezarın kabul etmediği
cani adamın öyküsü...

RESULÜLLAH'IN BEDDUASINA SEBEP OLAN OLAY NEYDİ?

Suçsuz yere adam öldüren Muhallim'i mezar da kabul etmiyordu. Sabah bakanlar onu toprağın dışarıya attığını gördüler. Gelip çaresizliklerini anlatan yakınlarına Rasûlullah'ın son cevabı şöyle oldu:

– Siz yine onu mezarına gömün, toprak ondan daha kötülerini kabul etmiştir, onu da kabul edecektir. Ancak Allah (cc) size ders vermek istiyor, masum bir adamı öldürmenin Allah (cc) yanındaki kötülüğünü göstermek için size ibret örneği sunuyor.

Bu yazımda mezarın kabul etmediği adamdan bahsedeceğim sizlere.

Rasûlullah'ın beddua etme âdeti yoktur. Ama bu adama beddua etmiştir. Kimseyi huzurundan kovduğu görülmemiştir. Ama burada o da görülmüş, adamı huzurundan kovmuştur.

Öyle ise fevkalâde bir olayla karşı karşıyayız demektir. Bu nasıl bir olay, nasıl bir vak'a, nasıl bir günah?.. Buyurun birlikte okuyalım. Okuyalım da İslâm'ın insan öldüren teröre nasıl baktığını, Allah Rasûlünün (sav) terörü nasıl yorumladığını açıkça görelim.

* * *

Mekke'nin fethinden sonraki **Huneyn** savaşı günlerindeydi.

Bir sahabe müfrezesi de civarda geziyor, düşmanın âni saldırılarına mani olmaya çalışıyordu. İşte bu sırada müfreze çölde bir atıyla karşılaştı. Atlı, hemen selam verdi, bunlar da selamlarını aldılar. Bu demekti ki, **selam veren Müslümandı.**

Savaş zamanında bile selam veren bir adamın öldürülmesine unutulmayacak bir tepki gösteren Allah Rasûlü (sav), barış zamanında öldürülen bir insanın katili için neler söyler, neleri reva görürdü acaba?

Bu durumda, İslâmî terörden söz edilebilir mi, Müslüman'ın şu ya da bu bahane ile adam öldürmesi caizdir, denebilir mi?

Alan da selamını almakla aramızda bir düşmanlık yoktur, 'Sen bizden eminsin, korkma.' demek istiyordu.

Buna rağmen müfrezede bulunan **Muhallim Bin Cessâme** okunu çekmiş, selam veren adamın üzerine yürüyerek bir okla adamı atından düşürerek oracıkta öldürmüştü.

İşte bundan sonra öldürülen **Âmir bin Azbat**'ın yakınları toplanıp savaş meydanında bir ağacın altında dinlenmekte olan Allah Rasûlüne geldiler. Kısas isteğinde bulundular.

– Yâ Resulallah, bu **Muhallim bin Cessâme** nasıl bizim kadınlarımızın ciğerini yakıp gözlerinden yaşlar

akıttıysa biz de onu öldürmek suretiyle onun kadınlarının gözlerinden yaşlar akıtacağız. Bu bizim hakkımızdır. **Muhallim**'i bize teslim eyle, O Amir'i aralarındaki eski bir husumetten dolayı, bile bile intikam için öldürdü, diye ısrar etmeye başladılar.

Ancak **Muhallim**'in lehinde şahitlikte bulunanlar da vardı. Selam verenin aslında 'Müslüman olmayan' bir düşman savaşçısı, hatta casusu olabileceği ihtimali de ileri sürülüyordu. **'Korkudan selam verdi.'** deniyordu.

Bundan dolayı Efendimiz (sav):

– **Size diyetini vereyim, kısastan vazgeçin,** diyerek ölenin yakınlarını razı etmeye çalışmış, bunda da başarılı olarak yüz deveye uzlaşmayı sağlamıştı.

Böylece karşı taraftan bir husumetin devamı söz konusu olmaktan çıkmıştı. Ama **Muhallim** için mesele bu kadar kolay bitmeyecekti. Çünkü **Muhallim** selam veren bir adamı eski bir düşmanlık sebebiyle, öldürmüştü. Sonra da yanlışlık oldu süsü vermişti. Bu öyle geçirilebilecek bir hadise değildi. Nitekim **Muhallim**'e telkinde bulunanlar:

– **Git, Rasûlullah'dan özür dile, senin için Allah (cc)'tan af dilesin, kurtul,** dediler. O da Rasûlullah'ın huzuruna geldi, yaptığından özür dileyerek Allah (cc)'tan af dilemesini istedi.

Ancak böyle bir iki cümlelik özürle koskoca bir adamı acımasızca öldürmenin sonucundan kurtulunabilir miydi? Şayet böyle kolay olacaksa, adam öldürmenin çok basit bir olay olduğu anlaşılmayacak mıydı? İstediyi insanı bir bahane bulup öldür, sonra da Rasûlullah'ın huzuruna gel, bir özür dile, mesele bitsin demek olmaz mıydı?

Nitekim Rasûlullah, af isteyen **Muhallim**'e karşı hiç görülmedik şekilde tepkili tavrını gösterdi ve dedi ki:

– **Selam veren adamı düşman sayıp nasıl olur da öldürsün? Sana bu selahiyeti kim verdi?**

Muhallim, 'Özür dilerim, Allah (cc)'tan af dile.' diye sözlerini üç defa tekrar ettiyse de Efendimiz (sav) her defasında:

– **Selam veren insanın verdiği selamı hiçe sayıp öldüreni Allah (cc) affetmesin, çık git buradan!** diyerek Muhallim'i hem huzurundan kovdu, hem de af dilemeyip aksine aftan mahrum kalmasını istemiş oldu.

Nitekim Resulüllah'ın huzurundan uzaklaşan **Muhallim** bir haftadan fazla yaşayamadı. Kahrından öldü, yakınları da onu bir mezarlığa defnettiler.

Ne var ki suçsuz yere adam öldüren **Muhallim**'i mezar da kabul etmiyordu, sabah bakanlar onu toprağın dışarıya attığını gördüler. Gelip çaresizliklerini anlatan yakınlarına Rasûlullah'ın son cevabı şöyle oldu:

– **Siz yine onu mezarına gömün, toprak ondan daha kötülerini kabul etmiştir, onu da kabul edecektir. Ancak Allah (cc) size ders vermek istiyor, masum bir adamı öldürmenin Allah (cc) yanındaki kötülüğünü göstermek için size ibret örneği sunuyor, sakın haksız yere adam öldürmeyin, selam vereni ölüme layık görmeyin, demiş oluyor, açıklamasında bulundu...**

Siz söyleyin, savaş zamanında bile selam veren bir adamın öldürülmesine böylesine unutulmamacak bir tepki gösteren Allah Rasûlü (sav), barış zamanında öldürülen bir insanın katili için neler söyler, neleri reva görürdü acaba?

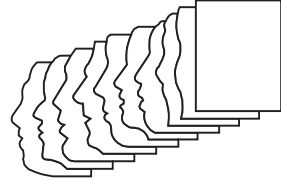
Bu durumda, **İslâmî terörden söz edilebilir mi, Müslüman'ın şu ya da bu bahane ile adam öldürmesi caizdir**, denebilir mi?

İşte adam öldürenin âkıbeti, işte Allah (cc)'ın o caniyi toprağa bile kabul ettirmeyişi, Rasûlullah'ın da insanlığa örnek tepkisi.

Böylesine ibretli ve dehşetli bir örnek meydanda iken hangi cahil ve gafil kimse çıkıp da, **"İslâm teröre izin veriyor. Müslüman, adam öldürmeyi dininden izin alarak yapıyor."** diyebilir?

İslâm dünyadaki bütün millet ve ırkları içine alabilecek genişlikte evrensel bir davete sahiptir.

İSLÂM HERHANGİ BİR MİLLETİ PEŞİNEN DÜŞMAN İLAN EDER Mİ?

Son günlerin en çok sorulan sorusu:

– Bazı Müslümanlar, **Yahudi ve Hristiyan milletlere karşı olmak dinimizin bir emri, Kur'an'ın bir hükmü**, diyorlar. Böylece karşılığı asıl kabul ediyorlar. Devletler arası münasebetleri böyle temel bir düşmanlık üzerine inşa ediyorlar. Siz buna iştirak ediyor musunuz? Bu doğru bir yaklaşım mı?

– Hayır, doğru bir yaklaşım değil. İştirak etmek de mümkün olamaz. **Akıl adına mümkün olmadığı gibi, nakil adına da mümkün olmaz.**

Âdem'le Havva'dan doğan kardeşlerin devletlere, milletlere, kabile ve şubelere ayrılmalarının sebebi, birbirlerine düşmanca bakıp savaş açmaları için değildir. Bunun tam aksine, birbirleriyle tanışıp iyi münasebet kurmaları, kendilerinde olanları onlara satmaları, onlarda olanları da kendilerine almaları, böylece birbirlerinin mutluluk ve refahına hizmet etmeleri, içindir.

Şayet Kur'an'a göre dünya devletlerine bakılacak olursa Hucurât Sûresi âyet 13'e bakılarak yorum yapılır. Dünyanın bir

köy haline geldiği şu devrede ölçü olarak alınıp amel edilecek bir âyettir bu. Bu âyete göre:

Âdem'le Havva'dan doğan kardeşlerin devletlere, milletlere, kabile ve şubelere ayrılmalarının sebebi, **birbirlerine düşmanca bakıp savaş açmaları için değildir**. Bunun tam aksine, **birbirleriyle tanışıp iyi münasebet kurmaları, kendilerinde olanları onlara satmaları, onlarda olanları da kendilerine almaları, böylece birbirlerinin mutluluk ve refahına hizmet etmeleri**, içindir.

İslâm'da bir millet ve ırka karşı peşin bir hüküm mevcut olsaydı, o millet ve ırk İslâmın muhatabı olmaktan çıkardı. İslâm onların dini olmaya aday olamazdı.

Akıl da nakil de bunu tasdik ediyor, böyle anlamayı makul ve meşru görüyor. Müslümanlar peşinen hiçbir ırkı, milleti düşman olarak kabul edemez, dinimiz böyle peşin bir düşmanlık hükmünü hiçbir devlete ve millete yöneltmez.

Sayet böyle peşin bir hüküm mevcut olsa o millet ve devlet İslâm'ın muhatabı olmaktan çıkar. İslâm onların da dini olmaya aday olamaz. Halbuki İslâm, dünyadaki bütün millet ve ırkları da içine alacak genişlikte evrensel bir davete sahiptir. Peşinen düşman kabul edilenler, İslâmî çağrıyı kabule aday olmaktan çıkarılmış olunur. Bu ise İslâm'ın evrenselliğiyle bağdaşmaz. İslâm böyle bir peşin hükmü tasvip etmez.

İslâm, Hucurât Sûresi'ndeki zikrettiğimiz âyetle, karşılıklı münasebet açısından ırk, devlet, millet farkı gözetmeksizin iyi münasebet kurmayı, yardımlaşıp itimat sağlamayı emrederken; iddia edilenlerin tam aksine, **Hristiyan ve Musevilere Ehl-i Kitap** nazarıyla bakar. Ehl-i Kitap olanları kendine daha da yakın görerek kestiklerinin yeneceğini, kızlarının nikah altına alılabileceğini ifade eder. Hiçbir semavi kitabı tanımayanlardan müslümanlara daha yakın bir makama layık görülür onlar.

Bu konuda bazı İslâm büyüklerinin özel izahları da dikkat çekmektedir. Ehl-i kitap olan Hristiyanların içinde dindar ruhanileri de olabilir. Bunlarla Müslümanlar Allah inancını yok etmeye çalışanlara karşı birlik meydana getirip tevhid inancını korumaya da çalışabilirler. Böyle bir yardımlaşma da mümkündür.

Duruma böyle bakılması halinde, kültürlerarası çatışmaya mani olmak gibi bir sonuç da söz konusu olabilir. Bundan da

Müslümanlar barış taraftarı olmak gibi bir itibarın sahibi olurlar. Peşinen düşmanlık etmek gibi bir fanatizmin savunucusu durumuna düşmezler.

Bu manada İslam, **düşmanlığı esas almamakta; barışçı ortak değerler etrafında birliği tavsiye etmektedir.** Hucurât Sûresi'ndeki ayetten bunu öğrenmekteyiz.

– Yahudi ve Nasâra'yı dost edinmeyiniz... manasına gelebilecek ayetlerin yasakladığı dostluk, **dinden dolayı duyulacak dostluktur** ki, böyle bir dostluk duymamıza ne gerek vardır, ne de sebep. Çünkü dinimizin içinde Hristiyanlığın da Museviliğin de ihtiva ettiği temel doğrular mevcuttur. Bir eksiğimiz yoktur ki onlara dinlerinden dolayı yakınlık duyup da eksiğimizi tamamlayalım. Yasaklanan dostluk bu manadaki dostluktur. Yani İslâmı terketmeyi netice verecek bir yahudi ve hristiyan sempatisini Kur'an yasaklamıştır.

Unutulmaması gereken temel doğru şudur:

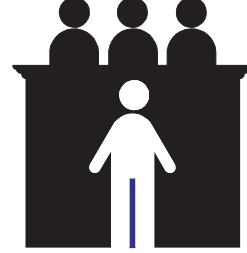
Allah (c.c.), Hz. Âdem'in çocuklarını birbirlerine düşmanlık edip de dünyayı kana bulasınlar diye farklı yaratmamış, aksine iyi münasebetler kurup da mutluluk ve refahlarına yardımcı olsunlar diye farklı milletlere ayırmıştır.

Ayetten bunu anlamaktayız. Bu, ille de bizim başkalarına teslim olmamız manasına gelmez. Tam aksine maddi-manevi menfaatimizi esas alıp buna göre muhatap olmamızı gerektirir. **Peşinen ne teslimiyet ne de düşmanlık.** Aklın, mantığın gereğine göre hareket etmelidir. Konuyu Efendimiz (sav) Hazretleri şöyle özetlemiştir:

– İslam'da peşinen ne zarar vermek var, ne de zarar görmek! Zarar görmediği sürece zarar vermez, iyi münasebeti esas alır. Dünyanın geldiği nokta da bu anlayıştır. Biz İslam'ı böyle anlamaktayız. Çağın insanı da böyle İslam'a adaydır. Düşmanlığı değil uzlaşmayı esas alan İslam'a...

Terör, bir insanlık suçu,
bir toplum belâsıdır.

İSLAM NİÇİN TERÖRE İZİN VERMEZ?

Neden İslam teröre izin vermez, müsamaha ile bakmaz? Çünkü terör, basit bir adli vak'a değildir. **Terör bir insanlık suçu, bir toplum belasıdır. Çıktığı yerde söndürülmeli, görüldüğü yerde kökü kurutulmalıdır.** Aksi halde ne can, ne mal, ne de namus emniyetinden söz edilemez.

Bu konuda İslam'ın bazı hükümlerine şöyle bir göz atalım isterseniz. Bu hükümler aynı zamanda da evrensel hükümlerdir. İnsanlığın ortak değerleridir.

Hüküm bir: İslam'da her insan doğuştan masumdur. Dokunulmazlığa sahiptir. Bu masumiyet ve dokunulmazlığı ömür boyu devam eder. Kimse bu insanın canına kast etme selahiyyetini kendinde göremez. Şayet dokunulmazlık sahibi bu insan dokunulacak bir suç işlerse bunu tespit ve tecziyesi adalete düşer, mahkeme görevlileri buna karar verip uygular. Herhangi bir kimse hem savcı, hem hakim hem de infaz görevlisi gibi davranıp da kızdığı insana suç isnat edip onu cezalandırma selahiyyetini kendinde bulamaz. Bulmaya kalkarsa karşısındakine de aynı hak tanınır. O da mukabele etme hakkını kendinde görür. Toplumda can, mal, ırz emniyeti yok olur. Medeni hayat yıkılır.

Terör işte bunu yapmakta, kendine göre suçlular ihdas edip yine kendine göre cezalar uygulamakta, kendini hem hakim, hem savcı, hem de infaz görevlisi olarak görmektedir.

Dokunulmazlık sahibi bu insan dokunulacak bir suç işlerse bunun tespit ve tecziyesi adalete düşer, mahkeme görevlileri buna karar verip uygular. Herhangi bir kimse hem savcı, hem hakim hem de infaz görevlisi gibi davranıp da kızdığı insana suç isnat edip onu cezalandırma selahiyyetini kendinde bulamaz.

İslam, böylesine sorumsuz anlayışa izin vermez. Müslüman buna fiilen ortak olmak şöyle dursun, fikren dahi taraftarı olamaz, kalben bile meyilde bulunamaz.

* * *

Hüküm iki: İslam'da suçlar bireyseldir. İsra Suresi'ndeki 15. ayet, İslam'ın bir anayasası hükmündedir. **Birinin suçundan dolayı başkalarının suçlanamayacağını bildiren bu ayetin hükmüne göre** oğulun suçundan baba, ana, akraba ve milletler suçlanamaz.

Terör ise bunun tam aksini yapıyor, suçluyu bırakıp suçsuzlara da yönelebiliyor, hatta daha da ileri giderek içinde birçok ırk ve dinden insan bulunan topluluklara yönelip canlarına kıyabiliyor. Müslüman böylesine büyük bir suça fiilen ortak olmak şöyle dursun fikren bile taraftar olamaz, kalben de meyil hissedemez.

* * *

Hüküm üç: Barış zamanında insan hayatına böyle dokunulmazlık getiren İslam, savaş zamanında da hukuk getirmiş, bunu fiilen uygulamaya koymuş, savaş için yola çıkmış olan askerlerine Allah Resulü'nün halifesi Hazret-i Ebubekir şu tarihi emri vermiştir:

– **Düşman topraklarında dilediğiniz her şeyi yapma sorumsuzluğu içinde olduğunuzu sanmayın. Düşmanın yaşlılarına, kadınlarına, çocuklarına, hasta ve mabedlerdeki din adamlarına dokunmayın. Hayvanlarını telef etmeyin, bağ, bahçe gibi yeşilliklerine zarar vermeyin.**

Bütün bunlardan sonra, **İslam teröre izin veriyor, teröriste müsamaha ile bakıyor**, denebilir mi?

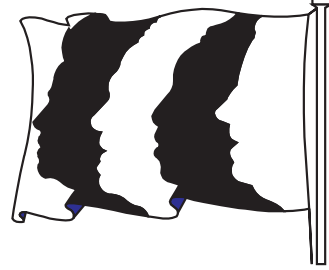
İslam'da suçlar bireyseldir.

Terör ise bunun tam aksini yapıyor, suçluyu bırakıp suçsuzlara da yönelebiliyor, hatta daha da ileri giderek içinde birçok ırk ve dinden insan bulunan topluluklara yönelip canlarına kıyabiliyor.

İslâm tarihinde, Endülüs Emevi Devletinde gerçekleştirilen dini hoşgörü, “çok dinli ve çok kültürlü bir ortamda, bir arada yaşamaya” en güzel örnektir.

İNSANLIĞIN ARADIĞI BARIŞ NİÇİN İSLAM'DA?

Postmodern Düşünceler kitabında Prof. Dr. İbrahim Özdemir, “Müslümanın İnsanlarla Kardeşliği” başlığı altında İslam’ın geçmişindeki uygulamalarından örnekler özetlemiştir. Bu çok önemli tespitlerle sizi baş başa bırakıyorum. İnsanlığın aradığı barış İslam’da mı? Birlikte düşünelim.

Kur'an'a göre insan varlığının en şereflisidir. Allah'ın yeryüzündeki halifesidir. Bu nedenle insana çok önem verilmiş ve yüceltilmiştir. Bir insanı suçsuz yere katletmek, tüm insanlığı katletmeye denk tutulmuştur. Hz. Peygamber, gayr-i müslim bile olsa cenazelere saygı göstermiş ve böylece insan olma sıfatının, filan dine mensup olma sıfatından önce geldiğini göstermiştir. Müslümanların, diğer din mensuplarına karşı hoşgörü ve diyaloga dayalı bir gelenek oluşturmalarında bu anlayışın büyük payı bulunmaktadır.

İnanç konusunda zorlama, dinin özüne aykırı olduğundan, daha İslam'ın ilk gününden itibaren böyle bir zorlamaya yer verilmemiştir. Bu nedenle Hz. Peygamber'e (sav), “asıl görevinin tebliğ olduğu, yoksa insanları hidayete erdirmeye olmadığı” bir ayette açıkça belirtilmiştir.

Diğer yandan, Müslümanların kendi dışındakilere karşı olan bakış açıları Kur'an'daki ilkelere dayandığından, hiçbir zaman hakimiyetleri altındaki insanları dinlerini değiştirmeye ve

İsveçli bir diplomat, Avrupa Birliği'ni savunanların Endülüslü Müslüman idarecilerin asırlar önce gerçekleştirdiği; hoşgörü ve barışın hakim olduğu çok kültürlü Elhamra'yı örnek alması gerektiğini teklif etmektedir.

Müslüman olmaya zorlamamışlardır. Bu, Kur'an'ın "Dinde zorlama yoktur." ilkesinin doğal bir sonucu olarak görülmelidir. Böylece fethedilen bölgelerdeki insanlar hiçbir zorlamaya maruz kalmamış, aksine cizye vergisi ödemek şartıyla din ve inançlarında serbest bırakılmışlardır.

Hız. Peygamber'in şu beyanları, Müslüman idarecilere daima ışık tutmuştur: **"İnsanlara azab edene Allah da azab eder.** Kim bir zimmiye (gayrimüslime) zulmeder ve ona gücünün dışında iş yüklerse, kıyamet günü beni karşısında bulacaktır."

İnanç konusunda zorlama, dinin özüne aykırı olduğundan, daha İslam'ın ilk gününden itibaren böyle bir zorlamaya yer verilmemiştir. Bu nedenle Hız. Peygamber'e (sav), "asıl görevinin tebliğ olduğu, yoksa in-

sanları hidayete erdirmeye olmadığı" bir ayette açıkça belirtilmiştir.

Bu konuda Hız. Peygamber'in uygulamaları da tabii ki Kur'an'daki ilkeler çerçevesinde gerçekleşmiştir. Bilindiği gibi, Hız. Peygamber Mekke'den Medine'ye hicretle beraber, Yahudi toplumuyla bir arada yaşamaya başlamıştır. Hız. Peygamber Yahudi toplumuyla olan ilişkilerini yazılı bir metin şeklinde ortaya koymuştur. Hız. Peygamber'in Medine ileri gelenlerini toplayıp vücuda getirdiği bu şehir-devleti nizamnamesi, dünyada bir devletin ortaya koyduğu ilk anayasa olarak kabul edilmektedir.

Elli civarında maddeden oluşan bu yazılı vesikada: **"Müslümanların dinleri kendilerine, Yahudilerin dinleri de kendilerinedir."** Denilerek Yahudilere ve bunların müttefiklerine tam bir din hürriyeti tanınmış olduğu görülmektedir.

* * *

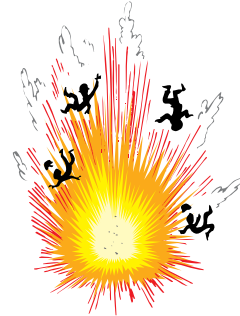
Mekke'nin güneyinde kalan Necran bölgesi, Hicaz'ın Hırıstıyanlık merkezi durumunda idi. Hız. Peygamber Necranlılarla yaptığı meşhur anlaşmada, onların can, mal ve din hürriyetle-

rini garanti ettiği gibi, mabedlerine ve din adamlarına da tam bir dokunulmazlık tanımıştır.

Kur'an ve sünnetle belirlenen bu temel çizgi daha sonra gelen Müslüman idareciler tarafından aynen devam ettirilmiştir. Bu bağlamda Hz. Ebu Bekir'in savaşa giden komutanlarına verdiği talimatname ve Hz. Ömer'in Kudüs'ün fethinde yaptığı anlaşma aynı ruhu yansıtmaktadır. Hatta Ebu Bekir'in talimatnamesinde "Hurma ve diğer meyve ağaçlarını, koyun, keçi ve diğer hayvanları yemenin dışında bir amaçla kesmeyin, telef etmeyin." Denilerek **doğal çevre savaş durumunda bile tahrip edilmemiştir.**

Prof. Dr. Özdemir hoca tespitlerine şöyle devam etmektedir: Bir ülkede barış ve kardeşliğin temeli, o ülkedeki farklı din ve kültürlerin ve bunların müntesiplerinin can, mal ve ibadet hürriyetlerinin sağlanmasıyla mümkündür. İslam tarihinin bir kesitinden, Endülüs Emevi İslam devletinde dini hoşgörü, "çok dinli ve çok kültürlü bir ortamda bir arada yaşamaya" örnektir. Zira bu örnek o kadar göz kamaştırıcıdır ki, özellikle Avrupa kıtasında modern zamanlar da dahil bir daha tekerrür etmemiştir. Bu nedenle, İsveçli bir diplomat, Avrupa Birliği'ni savunanların Endülüslü Müslüman idarecilerin asırlar önce gerçekleştirdiği; hoşgörü ve barışın hakim olduğu çok kültürlü Elhamra'yı örnek alması gerektiğini teklif etmektedir.

Ölüm orucuna başlamak, kendini canlı bomba haline getirmek, intihara teşebbüsten başka bir şey değildir.

İSLAM'DA BOMBALI BOMBASIZ, HER TÜRLÜ İNTİHAR NİÇİN YASAKTIR?

İntihar, hayata son verme olayıdır. Ancak **insanın hayatına son verme hakkı var mıdır? Kendisine o hayatı ve bedeni veren, verdiği hayatı ve bedeni intihar yoluyla yok etme hakkını da vermiş midir?** Böyle bir imha izni mevcut mudur insanın elinde?

Bu vücut ve bu beden mülkümüz değil, ruhumuzu korumamız için bize lütfedilmiş bir misafirhanemizdir. Öyle ise emanet olarak verilmiş bu ilahi sanat harikası misafirhaneyi yok etmeye yönelik teşebbüslerde bulunamayız.

olarak mı istifadesine sunmuştur? Yani insan, bedeninin misafiri mi, yoksa sahibi midir?

İşte tespiti gereken temel nokta budur!

Eğer insan, bu bedeninin sahibi ise mesele yoktur. Sahibi olduğu bedende istediğini yapabilir. Kendi mülküdür çünkü. Şayet sahibi değilse, kendi mülkü olmamış da ruhunu koruması için kendisine emanet olarak takdim edilmişse, emaneti korumakla görevlidir. Tahrip etme hakkına sahip olamaz...

Demek ki, bu vücut ve bu beden mülkümüz değil, ruhumuzu korumamız için bize lütfedilmiş bir misafirhanemizdir. Öyle ise emanet olarak verilmiş bu ilahi sanat harikası misafirhaneyi yok etmeye yönelik teşebbüslerde bulunamayız. **Yanlış bir ifadeyle ölüm orucu denen açlık protestosuna giderek tahribine sebep olamayız.** Ekonomik veya sosyal sıkıntılar yüzünden ümitsizliğe kapılıp da intihara yönelemeyiz. **Vücudumuzu canlı bomba olarak patlatıp da havaya uçurma tahribinde bulunamayız.** Çünkü bu bedeni, bu organları, bu eli, ayağı, gözü, kulağı, hiçbirini biz yapmamışız, bizim sanatımızın ürünü değildir. Bu sanat harikasını yaratıp da bize ikram ve ihsan eden Zat, misafirhane olarak istifade edesiniz diye lütufta bulunmuştur. Tamire izin var, tahribe izin yoktur!..

İşte bundan dolayıdır ki, **İslam'da insanın malı olmayan bedeni yok etme manasına gelen intiharların her türlüsüne yasak konmuş, hatta bazı alimler intihar ederek Allah'ın binasını yok edenin cenaze namazının kılınmayacağını dahi söylemişlerdir.**

Bu sorunun cevabı mühimdir. Bu cevap düşünülmezse intihar cinayetinin İslam'da neden yasak olduğu net olarak anlaşılamaz.

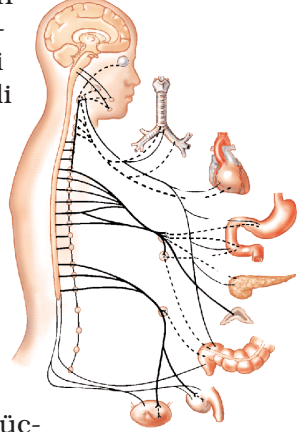
Öyle ise şu temel noktaya lütfen dikkat buyurun!

Rabbimiz hassas ve şeffaf olan insan ruhunu, bir beden içine iskan ederek bu dünyaya göndermiştir.

Gönderdiği bu bedeni insana mülk olarak mı vermiştir, yoksa emanet

Nitekim Bediüzzaman Hazretleri de hem bedeninin kendisinin hem de idaresinin bize bırakılmadığına dikkat çektiği ibretli izahında, şu düşündürücü ikazlarda bulunmuştur. (meâlen):

– Ey insan!.. Bil ki.. Cenab-ı Hakk'ın sana ikram ettiği vücudun, cismin, organların emanettir, mülk değildir! Yani Cenab-ı Hak senin istifaden için kendi mülkünü senin eline emanet olarak vermiş, istifade et diye ikram ve ihsan da bulunmuştur. Senin gibi o vücudu idare etmekten aciz ve tedbirden cahil bir şahsa temlik etmemiş.. mülk olarak vermemiştir! Yani sen ev sahibi değilsin, evde kiracı durumunda misafirsin. Eğer bu bedeni sana mülk olarak verseydi idaresini de sana bırakmak lazım gelirdi. Aldığın gıdaların beden hücrelerine dağıtımını da senin yapman icap ederdi.

{Artık bu dağıtımı sen nasıl yapar, bu vücudu nasıl idare edersin o da ayrıca düşünülecek bir olay!} Acaba bir midenin idaresini yapamadığın halde, nasıl göz, kulak gibi idare ve şuurun haricinde idare isteyen organlara malik olabilirsin? Nasıl idare edecektin bu eşsiz azaları? Gözün görmesini, kulağın işitmesini, beynin çalışmasını nasıl sağlayacaktın?

Madem sana verilen hayat ve hayatın gerekleri ve ihtiyaçları mülk değil, ibahadır. Yani ihtiyacını karşılayan için emanet olarak verilmiştir. Öyle ise emanetçi anlayışıyla hareket etmen lazımdır.

Nasıl ki bir zat ziyafete misafirleri davet eder, onlara ziyafet meclisindeki eşyadan ve ziyafetten istifadeyi serbest kılıyor; ama mülk olarak vermiyor, ziyafetin usulü ev sahibinin rızası dahilinde tasarruf etmektir. Öyle ise israf edemez, başkasına ikram edemez, sofradan kaldırıp başkasına sadaka veremez, dökemez, zayi edemez. Eğer onun şahsına mülk olarak vermiş olsaydı, bunları yapabilirirdi ve kendi arzusuyla hareket edebilirdi. Aynen bunun gibi, Cenab-ı Hak sana sadece istifaden için verdiği hayatı, bedeni intihar ile sona erdiremezsin. Gözünü çıkaramazsın, manen gözü kör etmek demek olan gözü verenin rızası haricinde haram yerde kullanamazsın; kulağı, dili ve bunlar gibi cihazları harama sarf etmekle manen öldüremezsin.

Ve hatta eti yenilmeyen hayvanları dahi lüzumsuz yere katlede-
mezsin ve hakeza. Bu sebeple dünyada sana verilen bütün bu
nimetler, bu dünya misafirhanesinin sahibi olan Mihmandar-ı
Kerim-i Züleccelel'in kanunlarının işaretlediği şekilde tasarruf
etmeni gerektirir.”

Öyle ise istediğin yerde bu vücudu canlı bomba olarak pat-
latmak suretiyle imha edemezsiniz. Açlık protestosu ile işkence
yaparak öldüremezsin. Senin malın değildir çünkü. Bu bedeni
yapan ve senin eline emanet olarak veren, intiharın her tür-
lüsünü yasaklayarak Nisa Sûresi ayet 29'da buyurmuştur ki:

– Kendinizi öldürmeyiniz! Allah size karşı merhamet
sahibidir. Zorlandığınız yerlerde size kurtuluş çareleri ihsan
eder. Kim yasakları delip kendisini öldürürse biz onu Cehen-
nem ateşinin ortasına koyarız. Bunu yapmak Allah için çok
kolaydır!

Bu da böyle bilinel.

Rabbimiz yarattığı insanlardan
bir tekinin bile haksız ve yargısız
yere öldürülmesine izin
vermemiştir.

İSLÂMA GÖRE ADAM ÖLDÜRMENİN HÜKMÜ NEDİR?

Yeryüzünde işlenen günahların
en büyüğü şıktır, Yaratan'ı in-
kar etmektir.

Bir adına da küfür dediğimiz bu
şık'ten sonra ikinci dereceyi alan
günah, mâsum bir insanın hayatına
son verip, canına kıymak, onu öldür-
mektir.

**Hiç kimse, kendini
hem savcı, hem hakim,
hem de infaz memuru
yerine koyup masum
bir insanı öldürmeye
fetva veremez, böyle
bir eylemi cihad gereği
sayamaz.**

Kendi ihdas ettiği haksız bahanelerle bir insanı öldürüp canına kıymak, Allah indinde o kadar büyük günah, o kadar dehşetli bir vebal ki, sanki öldürülen tek şahıs değil de, bütün insanlıktır...

Rabbimiz, haksız katile bu nazarla bakmakta, tek insanı öldürmesine rağmen, o katili, bütün insanlığı öldürmüş gibi bir mes'uliyet altında görmektedir.

Nitekim âyetinde şöyle buyurmaktadır:

“– Kim bir insanı (suçsuz yere) öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de suçsuz bir insanı ölümden kurtarırsa, sanki bütün insanları ölümden kurtarmış gibidir!..”

Demek ki, Rabbimiz, yarattığı insanlardan bir tekinin dahi haksız yere öldürülmesini istemiyor, bunu küçük bir günah, basit bir olay olarak görmüyor. Hatta bir âyet-i kerimede de şöyle buyuruyor:

“– Kim bir mü'mini kasdî olarak öldürürse, o kimsenin cezası Cehennem'de (ebedî) kalmaktır!..”

Bu âyetle Cehennem'de (ebedî) olarak kalacağı bildirilen katil, öldürdüğü insanı, şayet mü'minliğinden dolayı öldürmüştü, ebedi kalacağına işaret edilmektedir.

Demek ki, bir insanı Allah'a ve âhirete imanından dolayı öldürmek de ayrı bir durum arzetymekte, bunun cezası da kafirlerle mahsus ebedi ceza olmaktadır.

“– Bir mü'mini öldürmek, Allah indinde dünyayı tahrip etmekten daha büyüktür!”

Demek ki, Allah, dünyayı bozup yok etmeye bile denk tutmuyor bir tek mü'mini öldürmeyi. Mü'min dünyadan ve içindeki diğer varlıklardan da büyük ve kıymetlidir. Allah indinde.

Binâenaleyh, hangi cür'et sahibi böyle aziz ve büyük bir varlığın haksız olarak hayatına kasteder, kainata ibret ve temaşa ile bakışına mani olur, Allah binasını yıkabilir?

Allah ve âhireti kabul eden bir mü'min, Allah nazarında o

İnsanı öldüren tetikçi kadar, bu cinayeti tasarlayan, azmettiren, yardımcılık ve yataklık edenler de adam öldürme günahının vebaline ortaklırlar.

kadar azizdir ki, bütün dünya ve içindeki haksızlar bir tarafa olsa, Rabbimiz o tek mü'minin tarafındandır, çokluğun yanında değildir.

İsterseniz bunu bir hadis mealıyla de açıklığa kavuşturalım:

“ – Eğer bir mü'minin kanını dökmeye (semâ) ve (yer) halkının hepsi de iştirak etse, Allah onların hepsini de o kanı dökülen tek mâsum mü'minin hakkını korumak için yüzüstü Cehennemine sürer!”

Haksızların çokluğu, haklının tekliği durumu değiştirmez.

* * *

Hal böyle iken, bir insan, kendisini hem savcı, hem hâkim, hem de infaz memuru yerine koyup da bir mü'mini nasıl öldürebilir?

Sayet katil, öldürdüğü kimsenin mirasına konacak şekilde yakın biriye, katillüğinden dolayı miras hakkını da kaybeder, öldürdüğü maktulün mirasına da konamaz. O hak, işlediği bu cinayet yüzünden elinden alınmış olur. Bu yüzden **ana-baba katili evlad, miras alamaz. Öldürdüğü ebeveyninin malına varis olamaz.**

İslâm, katili böyle korkunç günahkâr gördüğü gibi, öldürmeye azmettireni de günaha ortak görür.

Sebepler olup hazırlayan, kuvvet verip teşvikte bulunan hakkında da Resûl-i Ekrem Efendimiz'in ikazı şudur:

“– Bir adam, bir Müslümanın ölümüne bir tek kelimeyle yardım etse, kıyamette alnına şöyle yazılır:

– Bu adamın Allah'ın rahmetinden ümidi kesilmiştir!

Onun içindir ki, **Müslüman, haksız adam öldürmeyi cihad sayamaz. Hukuki şartları ortaya çıkmadan böyle dehşetli bir günaha yaklaşmaya cür'et edemez.**

Edenler nefislerinin arzusunu icrâ ediyor, mes'uliyetsizliklerinin icabını yapıyorlar, demektir.

Aziz İslâm, onların şahsî cinayetlerinden münezzehtir.

Can, mal, namus müdafaası,
herkesin elinden alınamaz
en temel hakkıdır.

MEŞRÛ MÜDAFAA HALİNDE ADAM ÖLDÜRMEİNİN HÜKMÜ NEDİR?

Müslümanın cesaret edemeyeceği günahlardan biri insan öldürmektir. Bunu âyet ve hadislerle öğrendik. İnsan ister Müslüman olsun, isterse gayr-i müslim, ne ölme, ne de öldürme hakkına sahiptir.

İnsanı öldürmek, yaşam hakkına son verme cezasına maruz bırakmak, yargının işidir.

Herhangi bir ferd, şahsî ölçü ve yargısıyla kimseyi öldüremez, ölüme layık olduğunu iddia ederek hayatına son verme teşebbüsünde bulunamaz.

Bulunursa katil olur, cinayet cezasına müstehak olur. Ne dünyada, ne de âhirette katil kimse muamelesinden kurtulamaz. Öldürdüğü insanın hakkını, günahını yüklenir, ayrıca azabını da çekerek öder.

Ancak, bazı mecburî durumlar var ki, o durumlarda, karşılaşılan mecburiyet, gösterilen mukavemeti meşrûlaştırıp, mübah hale getirir. Katili de cinayet suçundan muaf kılabilir.

Bu istisnâî durumlardan bazılarını sıralayalım:

1- Bir kimse seni öldürmek üzere faaliyete geçse, sen de nefsini kurtarmak için bütün çarelere başvurduğun halde kurtulamasan da, mütecâvizi öldürmek zorunda kalsan, ne kısas (öldürme suçuna karşı ölüm cezası), ne de diyet (kan bedeli) lazımdır.

Canını, malını, namusunu muhafaza etmek her insanın hiçbir suretle elinden alınmaz bir hakkıdır. Bunları müdafa ederken mütecavizi öldürmek zorunda kalsa, katil olmayacağı gibi, öldürülmek durumunda kalırsa, şehid olur, âhirette sorumluluktan kurtulur.

Zira maktul, seni öldürmek üzere harekete geçmiş, onu o fiilinden vazgeçirmek için başka çare kalmamış, nefisini müdafa zarureti doğmuştur.

Ancak, bağırarak gibi herhangi bir çare ile etraftan insanları çağırıp da mütecavizi kaçırıp caydırmak mümkün ise, onu yapmadan öldürme fiiline başvurulmuşsa, olay nefis müdafaasından çıkar, cinayete girer. Bu takdirde katil olunur. Bu nokta, hatırdan çıkmamalıdır.

2- Bir adam, dükkanına, evine, yahut malını muhafaza ettiği herhangi bir meskene girip de malını zorla gasbetmek isteyenle münakaşa ederken çatışma çıksa, mal sahibi helâl malını korumak için çıkan çatışmada baskını yapan ve malını almak isteyen gasıbı öldürse, bu da malı müdafa hakkıdır. Öldüren mal sahibi katil durumuna girmez, meşrû mal müdafaasını yapmış olur. Ne kısas, ne de diyet gerekir. Ölen gasıbın kanı heder olmuş (boşa akmış) olur.

3- Bir kimse, evinde yahut herhangi bir yerde hıfzettiği namusuna tecavüz etme fiilinde olan birine karşı koysa, namusunu o mütecavizin elinden kurtarmak isterken, mütecavizi öldürmüş bulunsa, namus müdafaası meşrû bir müdafa olduğundan, katile kısas lazım gelmez, diyet de icabetmez.

Çünkü namusunu müdafa ederken öldürmekten başka bir çaresi kalmamıştır.

Demek ki, canını, malını, namusunu muhafaza etmek her insanın hiçbir suretle elinden alınmaz bir hakkıdır. Bunları müdafa ederken öldürmek zorunda kalsa, katil olmayacağı gibi, öldürülmek durumunda kalırsa, şehid olur, âhirette mes'uliyeti kalmaz.

Bir ara Resûlullah Hazretleri, kimlerin şehid olacağını ashabına sormuş, onlar da sadece savaş meydanında ölenlerin şehid olacaklarını söylemeleri üzerine, Efendimiz, öyle ise şehidleri azalttınız, buyurarak, ayrıca daha kimlerin şehid olacaklarını şu hadisleriyle beyan buyurmuşlardır:

- 1- Malını muhafaza uğrunda öldürülen Müslüman şehiddir.
- 2- Canını muhafaza uğrunda öldürülen Müslüman şehiddir.
- 3- Dinini muhafaza uğrunda öldürülen Müslüman şehiddir.
- 4- Namusunu muhafaza uğrunda öldürülen Müslüman şehiddir.

Demek ki Müslüman, kimsenin malına, canına, namusuna göz dikmez; ama kendi malına, canına, namusuna göz dikenler olursa, onlara karşı da meşru müdafaadan vazgeçmez. Hatta bu uğurda ölmeyi de şehidlik makamından aşağı görmez.

Kimse Müslümanın bu kudsî değerlerine saldırmaya yeltenmemelidir.

Herkes kendi çizgisinde dürüstçe yaşamalı, bir haksızlık varsa, yargıya müracaat etmeli, cezayı kendisi vermeye kalkmamalıdır.

İslâm'ın temel meselesi sevdirmek, beğendirmek, kalbiyle tasdik edecek kadar insanın gönlüne girebilmektir.

İSLÂM'DA NİÇİN BASKI OLMAZ?

O Okuyucum **İslâm'da baskı ve dayatma yok mu, biz baskıya, dayatmaya karşıyız diyoruz; ama bir baskı ve dayatma da İslâm'dan gelmez mi?** şeklinde sormuş sorusunu.

Bu konuda oldukça gerçek dışı telkinlere muhatap olmuşuz aslında. Nitekim geçmişte bize anlatılanlar bizi bile yanıltmış,

– İman; dil ile ikrar, kalble tasdiktir.

Yani diliyle söylediğini kalbiyle de tasdik ederse iman etmiş olur, Müslüman sayılır.

Ya diliyle söyler de kalbiyle tasdik etmezse ne olur?

– Münafık!

biz dahi İslâm'da baskı ve dayatma olacağı zannına kapılmışız.

Demek telkin dehşetli, beyin yıkama müthişmiş ki bizi bile etkileyebilmişler. **Müslüman bile İslâm'ın baskı yapacak bir sistem olduğunu düşünen hale gelmiştir.**

Yaşanan olaylar gösteriyor ki, baskıyı, dayatmayı yapan İslâm değildir. İslâm, baskıya, dayatmaya, hatta gönül kırmaya bile müsait değildir.

Bunlar beylik laflar da değildir. İslâm'ın temel hükümleri bizi böyle düşündürmektedir.

İsterseniz sadece bir tek temel noktaya bir göz atalım; göreceğiz ki İslâm baskıya, dayatmaya, izin vermez. Şartları bunlara müsait değildir. İşte size İslâm'ın olmazsa olmaz'ından bir örnek.

Bir insanın Müslüman olması şahadet kelimesini getirmesine bağlıdır.

Eşhedü en lâilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhu ve Resulüh dedi mi, Müslüman oldu, değil mi?

Evet, diyorsanız yanılıyorsunuz. Neden mi? Arz edeyim de görün.

Önce imanın tarifine bir göz atalım.

İman nasıl olur? Yahut da neye denir?

– İman; dil ile ikrar, kalble tasdiktir.

Yani diliyle söylediğini kalbiyle de tasdik ederse iman etmiş olur, Müslüman sayılır.

Ya diliyle söyler de kalbiyle tasdik etmezse ne olur?

– Münafık!

Demek ki bir insana baskı uygulayabilirsiniz, korkutup ürkütebilirsiniz, diliyle İslâm'ı ikrar ettirebilirsiniz; ama bu, onun iman etmiş olması için yetmez, kalbiyle de tasdik etmesi lazımdır.

Pekiye kalbine baskı girer mi, dayatma nüfuz eder mi?

Kalbe girecek olan sevdirmektir, benimsetmektir, beğendirmektir.

Bu ise zorla, dayatmayla, hele ısrarla hiç olmaz. Olsa olsa gönlünü kazanmakla, kalbine girmekle, sevgisini ve beğenisini elde etmekle mümkün olur.

Ta ki diliyle söylediğini gönlüyle de tasdik etsin de, gerçek mânâda Müslüman olsun. Zorlama yapıp da münafıklığa kaymasın. Anlaşılan, **İslâm'ın temel meselesi sevdirmek, beğendirmek, kalbiyle tasdik edecek kadar insanın gönlüne girebilmektir.**

Siz söyleyin, **iman için gönülden benimsemeyi şart koşan İslâm'ın neresinde baskı ve dayatma söz konusu, olabilir?**

Yoksa kimileri kendi baskı ve dayatmalarını hafif göstermek için bir başka baskı ve dayatmadan söz ediyor, ondan kurtulmak için bize razı olun mu, demek istiyorlar?

İşte biz İslâm'ı böyle anlıyor, başka türlü göstermek isteyenlerin de iftira ettiklerini düşünüyoruz.

İman için gönülden benimsemeyi şart koşan İslâm'ın neresinde baskı ve dayatma söz konusu, olabilir?

Yöneticilerin yaptıkları yanlışları onlara hatırlatmaktan kaçınmamalıdır.

İSLÂMDA DEMOKRASİ VAR MI?

Zaman zaman milletvekillerini sıkıştıran bazı dostlarımız onlara sitem üstüne sitem yağıyorlar:

– Liderinize niçin ikazda bulunmuyorsunuz? Şu, şu hareketleri yanlış; şu, şu sözleri hatalı; falan ve filan tutumları da mahzurlu...

Milletvekili omuzlarını silkerek cevap veriyor:

– **Liderine karşı çıkıp ikaz edecek bir babayiğit henüz çıkmamıştır parti içinde.**

**Bugün bizim ideali-
miz olan demokrasiyi
asırlarca önce Müslü-
manlar fiilen yaşamış-
lar.**

**Bugünkü demokra-
sinin çekirdeği, ilk Müs-
lümanlar'ın yaşadığı
günlük hayatın kendisi-
dir, desek yanlış olma-
yacaktır anlaşılan.**

– Çıkarsa ne olur?

– Olacağı belli. Bir punduna getirilir, hem liste dışına itilir, hem de parti-
nin kapısı dışına.

Misal de veriyor, falan ve filanın âkı-
betini görmüyor musunuz, diye de
örneklendiriyorlar. **Demokrasinin
bütünüyle yaşandığının iddia edil-
diği günümüzdeki bu örnekler ba-
na demokrasinin (de)sinin bilinme-
diği günlerdeki örnekleri hatırla-
tıp, çağrışımına sebep oluyor.** İs-

terseniz size İslâm'ın ilk günlerinden bir örnek sunayım.

Tespiti yapan Mevlana Şibli'dir. Meşhur İslâm tarihinin ye-
dinci cildindeki Hazret-i Ömer kısmından bir alıntı...

Müslümanlar'ın yöneticisi, bugünkü ifadesiyle lideri Haz-
ret-i Ömer (r.a.), gece gündüz tek şey düşünür:

– Acaba yönetimimde bir hataya düşer, bir yanlışlığa sa-
parsam durumum ne olur?

Bu endişe kendisini çok fazla meşgul ettiği içindir ki bir gün
çıktığı hutbesinde bunu bir soru halinde halka sormaktan ken-
dini alamaz da der ki:

**– Yönetiminizde bulunduğum şu sıralarda bir gün nefsi-
me uyar da doğruyu bırakır, yanlışla sapsam durum ne
olur?**

Mesciddekilerin beklemedikleri bu sual, ilk anda suskunlu-
ğa sebep olur. Kimse ne diyeceğini pek kestiremez. Ama içlerin-
den biri ayağa kalkar ve sessizliği bozan sert ikazını şöyle ya-
par:

**– Ey mü'minlerin emiri, der, şayet bir gün nefesine uyar
da eğri yola sapsan seni şu kılıçlarımızla doğruya yönelti-
riz. Bunu böyle bil.**

Herkes bu sert ve açık ikaza mü'minlerin emirinin ne diye-
ceğini merakla beklerken, o bir sual daha sorar:

– Yani o kılıcı bana karşı mı kullanacaksınız?

– Hayır, **sana karşı değil, senin yanlışına karşı. Seni
yanlıştan doğruya çevirmek için.**

Bulunduğu yerde ellerini yukarıya kaldıran halifenin yaptığı dua kulaklarda yankılanır. Bakın nasıl bir sevinç duygusu ile şükreder.

– Rabbim, bu ne saadet. Ben bir gün kendi nefsimi uyar da yanlışa yönelirsem beni ikaz edecek, doğruyu gösterecek bir cemaat, bir topluluk var. Şükrolsun sana, böyle ikazcılarım mevcut olduğundan dolayı.

Tarihler, Hazret-i Ömer (r.a.)’in böyle ikaz edilmesinden dolayı rahatsız olup da adamı kapıya attırdığını, azarladığını yazmıyorlar. Ama bundan memnun olup da dua ettiğini, böyle ikazcılarının bulunmasını hata yapmasını önleyecek bir supap olarak kabul ettiğini kaydediyorlar.

Demek ki, bugün bizim idealimiz olan demokrasiyi asırlarca önce Müslümanlar fiilen yaşamışlar.

Bugünkü demokrasinin çekirdeği, ilk Müslümanlar’ın yaşadığı günlük hayatın kendisidir, desek yanlış olmayacaktır anlaşılan.

İslâm insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak için gelmiştir.

DEVE DEVRİNDE GELEN İSLÂMİYET UZAY ÇAĞINDAKİ İNSANLARA HİTAP EDEBİLİR Mİ?

İslam deveye değil, insan için gelmiştir. Deve çağında da uzay çağında da insanın temel ihtiyaçları aynıdır.

Bazı çağdaş geçinenlerin iddiaları malum. Dillerinin altın- da sakladıkları şu düşünceden başkası değildir:

– İslâm deve devrinde gelmiş, o devrin ihtiyaçlarına cevap vermiştir. Motorlu araç devrine, uzay çağına cevap veremez. Günümüzün ihtiyaçlarını karşılayamaz. Bugün yeni kavramlar benimsemeliyiz.

Şayet kıtlık biraz daha devam etseydi, yokluk çekenlerden önce Ömer ölebilirdi. Çünkü bir yönetici olarak Ömer halktan fazla yokluğu yaşıyordu. Yönettiği insanların derdine böyle ortak oluyordu.

Bu düşüncede olanlar, küçük bir noktayı unutuyorlar. O da **İslâm'ın deveye değil insana geldiği; insanın ise her asırda insan olduğu, temel ihtiyaçlarının değişmediği...**

Bu sebeple sizlere, deve devrinden bazı uygulamalar arz etmeyi düşünmekteyim. Bakalım o devirden motorlu araç devrine örnek nasıl? Uzun çağının insanı da deve devrinin insanı gibi, yaratılışı aynı mı?

Tespitlerimiz: **Mevlana Şibli'nin Sadr-ı İslâm Hazret-i Ömer'**inden olsun.

* * *

Arabistan kıtlığı denen bir kıtlık hüküm sürüyordu **Medine'de**. Halk sıkıntı içindeydi. Bir yönetici olarak **Ömer** bundan fevkalade üzüntü duyuyor, hatta kıtlığın sebebi olarak kendini görüyor, duasında şöyle sızlanıyordu:

- Ya Rabb, Ömer'in günahı yüzünden Ümmet-i Muhammed'e kıtlık azabı çektiirme!

Bu sırada halkın yemediği şeyleri kendi sofrasına koymayı yasaklamış, **"Ne zaman halk, et, balık, yağ yiyebilirse o zaman benim soframa da bunlardan koyabilirsiniz."** demişti.

Ömer'in, yönettiği halktan daha fazla yokluk çektiğini söyleyen **Eslem**, durumu şu sözleriyle ifade etmiştir:

- Şayet kıtlık biraz daha devam etseydi, yokluk çekenlerden önce Ömer ölebilirdi. Çünkü bir yönetici olarak Ömer halktan fazla yokluğu yaşıyordu. Yönettiği insanların derdine böyle ortak oluyordu.

İşte size deve devrinden İslâmın yetiştirdiği bir yönetici örneği...

* * *

Bir örnek daha...

Bir ara halife hastalanmış, doktorlar da mutlaka bal yemesini tavsiye etmişlerdi. Ne var ki o mevsimde bal bulmak mümkün değildi. Etraftan çare arayanlar, **"Hazineye küp içinde bal vardır, alıp getirelim."** dediler.

Halife buna razı olmadı;

– **Hazinede bütün halkın ortaklığı söz konusudur. Halkın haberi ve izni olmadan hazineden bir dirhem bile almak câiz olmaz**, dedi.

Sonra mescidin kapısında halka durumunu anlattı.

Hazineden bal almak için izin istedi. Onlar hep birden:

– **Helal olsun, istediğin kadar al**, dediler.

Bundan sonra devletin deposundan bal alabilen Ömer, ilerde aynı miktar balı yerine koyarak borcunu ödedi.

Bu da yine deve devrinden bir yönetici örneği.

* * *

Bir misal daha...

Bir gün yolda giderken bir adamın dilendiğini görünce yine sordu:

– **Neden dileniyorsun?**

Adam cevap verdi:

– **Ne yapayım, eskiden gücüm yetiyor çalışıp kazanıyordum. İhtiyarlayınca gücüm yetmez oldu, çalışmıyorum. Ancak dilenmeye gücüm yetiyor. Bazan yollarda, bazan da kilisenin kapısında halktan yardım istemek zorunda kalıyorum.**

Anlaşılan dilenen, yaşlı bir Hristiyan'dı. **Ömer**'in beklenen titizliği yine görüldü:

– **Götürün bu adamı da yaşlılık maaşı bağlasınlar. İnsanları gençken çalıştırıp da yaşlanınca sokağa dilenmeye terk etmek adalet mi? Hangi insafla bağdaşır bu ihmal?**

Deve devrinden gelen örnekleri burada kesiyoruz. Zannedirim bugünün sorusu şudur:

– **Deve devri yöneticilerinin şu duyarlılığı uzay çağı yöneticilerinde de var mı?** Halkın yokluğuna ortak olup onlar gibi yokluğu yaşıyorlar mı?

Dilenen bir yaşlıya rastgelince, **'götürün bunu da yaşlılık maaşı bağlasınlar'**, diyebiliyorlar mı?

Salahat, kişinin dindar oluşu, maharet de, işinde ehil ve sanatkâr oluşu demektir.

DÜNYEVİ İŞLERDE SALÂHAT MI ASIL, YOKSA MAHARET Mİ?

Bir insan, “sâlih” olduğunu ileri sürerek, san’at ve mahâret sahalarında da muvaffak olacağını iddia edemez. Yahut salâhat yüzünden kendisini tercih etmemizi isteyemez.

Bir hususun iyi anlaşılmasında neticesidir ki, yanlış hesaplar yapıyor, isabetsiz neticelere varıyoruz. Bizi yanlış ve ters fikre sevkeden bu bilinmez mes’ele “salâhat” ile “maharet” mes’elesidir.

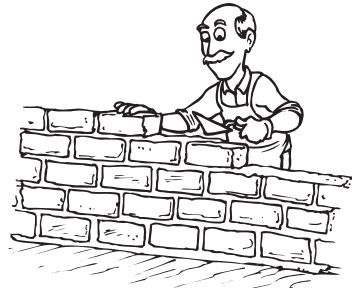
Bizler herhalde bu iki kelimeyi işitmiş fakat mânası üzerinde dikkatlice durmamışızdır. İsterseniz bu iki keli-

menin ifade ettiği çok değerli bir ölçüyü, basit misallerle gözden geçirelim.

Bilindiği gibi “salâhat”; sâlih olmak, dindar olup, dinî emirlere bağlı kalmak mânalarına gelmektedir. “Mahâret” de; mahir olmak, san’atında ehliyetli ve mütehassıs olmak demektir. Şu basit tariftten de anlaşılacaktır ki, “salâhat” ile “mahâret” ayrı şeylerdir. Biri şahsın dindarlığı; diğeri de san’atkârlığı, işinde ehliyetliliği, demektir.

Siz bir işe başlayacağınız zaman, diyelim ki duvar ördürüp sıva yaptıracağınızda, ilk iş olarak, bu san’atı bilmeyen “sâlih” kimseyi mi arıyorsunuz; yoksa uzun müddet duvar örüp, sıva yaparak inşaatlarda çalışmış bir “mahir” adamı mı tercih ediyorsunuz?

Elbette ki mâhir bir san’atkârı aramaktasınız. Çünkü duvarı usta örür, sıvayı san’atkâr yapar. Salâhatın, dindarlığın burada te’siri yoktur.

Bir başka misâl:

Evinize lâzım olan şeyi çarşıdan temin ederken, yerlisini mi, yoksa ithal Avrupasını mı tercih ediyorsunuz? Varsa Avrupasını tercih ediyorsunuz değil mi?

Neden yerlisi olan Müslümanın malını değil de, Avrupa'sı olan gayr-i müsliminkini tercih ediyorsunuz?

Bak işte burada da salâhat ile mahâreti ayırıyorsunuz. Sâlih kimsenin yaptığı sayılan yerlisini bırakıyor, mâhir kimsenin yaptığı sayılan Avrupalıninkini tercih ediyorsunuz. **Zira eşya ve âlet yapımının, bir salâhat değil, mahâret mes'elesi olduğunu kabûl ediyor, onu tercih ediyorsunuz.**

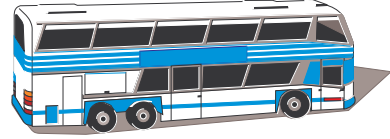
Demek ki, “salâhat” ayrı, “mahâret” ayrıdır.

Bu sebeble, bir insan, “sâlih” olduğunu ileri sürerek, san'at ve mahâret sahalarında da muvaffak olacağını iddia edemez. Yahut salâhat yüzünden kendisini tercih etmemizi isteyemez. Zira, salâhatına birşey demiyoruz, Allah mübarek eylesin. Ancak, salâhatı, mahâreti demek olmadığından; işimize mâhir ve san'atkâr kimse aramak zorundayız. Nitekim bindiğimiz otobüse, dindar ve sâlih bir tecrübesiz değil de, ehliyetli bir şoförü aramaktayız. Şayet ehliyeti bir yana itip de, şoförümüzde sadece dindarlık ve salâhat ararsak, neticenin bir uçuruma yuvarlanıp, bir nevi yolcularla birlikte intihar etmek olduğunu kestirmek, hiçbir zaman güç olmaz.

Burada aklımıza gelen şöyle bir suali sorabiliriz:

San'at ve mahâret isteyen bir işe, mahâretli kimseyi değil de sâlih ve mübarek bir kimseyi, sadece salâhatının hatırı için tercih edersek netice ne olur?

Şüphesiz ki felaket... Bu takdirde bu zatın salâhat ve mübarekliği de, kendisiyle birlikte itibardan düşüp zedelenmeyecek midir? Halbuki salâhatın mahâret olmadığını bilip sahası-

Bindiğimiz otobüse, dindar ve sâlih bir tecrübesiz değil de, ehliyetli bir şoförü aramaktayız. Şayet ehliyeti bir yana itip de, şoförümüzde sadece dindarlık ve salâhat ararsak, neticenin bir uçuruma yuvarlanıp, bir nevi yolcularla birlikte intihar etmek olduğunu kestirmek, hiçbir zaman güç olmaz.

nın dışına taşmasa, salâhatına olan itibar ve hürmet devam eder, şahsında o ulvî sıfatlar zedelenmekten uzak kalır.

İsterseniz salâhat ile mahâreti, daha umumî bir misalle ele alalım:

Teknik ve fenni buluşlarda Avrupalılar bizlerden ileride bulunmaktadır. Bu, bizim kötülüğümüze, onların da iyiliğine mi delil olur?

Hayır... Biz salâhat ile mahâreti ayırmıştık. Bizim salâhatımız, yine Allah indinde makbuldür. Ancak bu, bir dünyevî işte muvaffak olmamız için kâfi değildir. Ayrıca mâhir, yani mahâret sahibi de olmamız şarttır. Şayet salâhatımızı kâfi sanıp, mahâretin önemini idrâk etmez, kendimizi san'at ve mahârette de yetiştirmesek; başarı ve zafer mahâretlinindir.

Bu durumda, mahâreti olmayan salâhat sahibine, sadece üzüntü ve mahcubiyet düşer. Allah'ın kâinatta koyduğu âdetullah kanunu böyledir.

Bunu bilmeyenler âdetullah'la ikaz olunurlar. Öyle ise, ya salâhatımıza mahâret de ilâve edeceğiz; ya da ilahî irade mahâretliyi muvaffak kılarak sadece salâhatıyla kalanı ikaz etmekte devam edecektir...

Bizim salâhatımız, elbette Allah indinde makbuldür. Ancak bu, dünyevî bir işte muvaffak olmamız için yeterli değildir. Ayrıca mâhir, yani mahâret sahibi de olmamız şarttır.

"İnsan için çalışmasından başka bir karşılık yoktur."

MÜSLÜMANLIKTAKİ BİR LOKMA BİR HIRKA ANLAYIŞI VAR MI?

Efendim, ben tek parti devrine rastlayan çocukluğumu müthiş bir baskı altında geçirdim. Bu baskı bize resmî ideoloji tarafından yapıyordu. Çünkü biz din adamı

Ey benim eli ayağı sağlam kardeşim. Neden kendini topal kuşa benzetiyorsun, sağlam kuş gibi olup da topallara, âcizlere bakmak varken, reva mı şu sağlam halinde sakatlara imrenmen?

olmak istiyor, İslâm'ı öğrenmeyi hedef alıyorduk. Bize telkin edilen resmî görüş ise şöyleydi:

– Niçin din adamı olmak istiyorsunuz? Din bu memleket için zararlıdır. Çünkü dinde bir lokma, bir hırka anlayışı vardır. Dindar insan hep bir lokma, bir hırka yeter anlayışı içinde olur. Memleket halkı hep böyle düşününce de ülke geri kalır, ileriye gitmemiz mümkün olmaz.

– Öyle ise?

– Öyle ise dini ön plana çıkarmayın, dindarlığı geliştirmeyin. Yani bir lokma bir hırkacılar çoğalmasın.

Hayret verici bir durum ki bu telkine inanmış Müslümanlar da mevcuttu. Bazı insanlar dindarlıktan çekiniyor, **'Bizim ilerlemeye ihtiyacımız var, şimdi dindarlık zamanı değildir'** diyebiliyorlardı.

Ben böyle baskı altında okurken hep bu ithamın gerçekliğini aradım dinî eserlerin içinde. Gariptir ki bu telkinin doğruluğunu değil, eğriliğini anlatan emirler, tavsiyeler gördüm dinde, din kültüründe. Gözümle, gördüklerimi okurken kulaklarımla da dinlediklerimi düşündüm, bu yanlış telkinin maksadını merak ettim. Anladım ki, içimizde kötü niyetli bir zihniyetin mensupları dine, dindarlığa karşı müthiş bir husumet duygusu içindeler. Bu husumeti de gizleyerek, bazı isnadların içine saklayarak yürütmekteler. Bir lokma, bir hırka iddiası da bu saklama kılıfını teşkil etmektedir. O zihniyet o gün bugün hâlâ bir adım gerilememiş, dine karşı aynı husumetini sürdürmekte, bulduğu fırsatları da kamufle ederek kullanmaya devam etmektedir.

Şimdi sizlere dinde, dindarda var olduğu söylenen bir lokma, bir hırka konusunda düşündüren bir olay arzedeceğim. Herhalde siz de merakla okuyacak, ibretle düşüneceksiniz.

İçimizde kötü niyetli bir zihniyetin mensupları dine, dindarlığa karşı müthiş bir husumet duygusu içindeler. Bu husumeti de gizleyerek, bazı isnadların içine saklayarak yürütmekteler. Bir lokma, bir hırka iddiası da bu saklama kılıfını teşkil etmektedir.

Şarkın büyük zahidi Şakik-ı Belhi, üstadı bildiği İbrahim Edhem'e sorar:

– **Çalışıp kazanmak için gurbete gitmek istiyorum. Ne dersiniz?** Hemen cevap verir üstadı:

– **Durduğunuz kabahat. Ne bekliyorsunuz boşu boşuna. 'İnsan için çalışmasından başka bir karşılık yoktur' âyeti sizi ikâz etmiyor mu?**

Hemen yola çıkan Şakik birkaç gün sonra tekrar Belh'te camide görülür. Yaklaşan İbrahim Edhem sorar:

– **Sen çalışmaya gitmemiş miydin?**

– Gitmiştim, ama yolda gördüğüm bir ibretli olay, beni vazgeçirdi, geri dönüp geldim.

– **Neymiş seni çalışmaktan vazgeçiren şey?**

– Yol kenarında bir taşın dibine düşmüş kırık kanatlı topal bir kuş gördüm. 'Aç acına orada ne yapıyor?' diye bakarken bir sağlam kuşun ağzında yiyecek getirip ona verdiğini müşahade ettim. Sonra kendi kendime dedim ki:

"Ey Şakik, topal kuşu besleyen Allah seni mi aç bırakacak, dön geriye. Allah seni rıziksız bırakmaz."

Bunun için geri dönüp geldim.

İbrahim Edhem derinden bir nefes aldıktan sonra kelimelere basa basa ne söyler bakın:

– **Ey benim eli ayağı sağlam kardeşim. Neden kendini topal kuşa benzetiyorsun, sağlam kuş gibi olup da topallara, âcizlere bakmak varken, reva mı şu sağlam halinde sakatlara imrenmen?**

Bundan sonra Şakik, bir daha Belh'te görülmez.

Gelen haberler müthiş:

– **Şakik öylesine çalışıyor ki, herhalde zengin olup da gelecek Belh'e. Hastalara, sakatlara o bakacak.**

İşte bize bir lokma, bir hırkacı diye tanıttıkları tasavvuf büyüklerimiz gerçekte anlaşıları, çalışma konusunda bize verdikleri mesajları...

“Herşeyin doğrusunu ben biliyorum, benden başka bilen yoktur” anlayışı doğru değildir.

İSLÂM'DA FİKİR HÜRRİYETİ VE FARKLI DÜŞÜNCEYE SAYGI VAR MIDIR?

Evet, İslâm'da farklı düşünce güzeldir. Farklı düşünceyi sert üslupla ifade etmek çirkindir.

Güzel fikirler sert üslupla ifade edilince çirkinleşiyor, dinlenmez, hürmet edilmez hale bile gelebiliyor. Bu defa siz de içinizden söyleniyorsunuz:

– Keşke farklı düşünce sahipleri, kendilerini birazcık eğitime alsalar da, sertlikten uzak kalsalar, tevazu içinde fikirlerini takdimde bulunsalar.

Maalesef, bu olmuyor.. Bazen kanatlar kılıç gibi kelimelerle ifade edilirken, muhatapların başına, gözüne darbe üstüne darbeler indiriliyor; fikir söylenmiyor, sanki savaş veriliyor.

Artık kimin sesi fazla çıkıyorsa onun kılıç şakırtısı ortalığı dolduruyor..

– Sonra mı?

Sonrasını ne sen sor, ne de ben söyleyeyim. Dinleyicinin verdiği hüküm ağır oluyor:

– Bunların kendileri farklı fikirleri söyleme ve dinleme edebini öğrenememişler, nerede kaldı bize bir şeyler öğretecekler, irşadımıza sebep olacaklar?

Evet, tartışmalarda sinirlenerek sesini yükselten kaybediyor, sakın kalarak tevazu içinde konuşanlar kazanıyor..

Bu yüzden olacak ki, İmam-ı Azam Hazretleri oğlu Hammad'a, (kendisinin her zaman tartıştığı) kalam ilmini tartışmayı

İslâm'da farklı düşünme yasak değildir. Belki farklı düşünceyi muhatapla incitecek sertlikte, baskıcı bir üslupta tartışmak yasaktır.

– Hayır, görüşüm-den vaz geçmedim. İctihadımı da terk etmedim. Ancak şu ilerideki mezarda benim görüşüme zıt görüş ve içtihat sahibi Ebu Hanife yatıyor. Onun görüşüne hürmet ve saygımdan dolayı onun içtihadıyla amel ederek kıldırımdı sabah namazını.

(İmam Şafii)

yasaklamış, gerekçesini de şöyle ifade etmiştir:

– Çünkü siz kelam (inanç) ilminin bir meselesini tartışırken sesinizi yükseltiyor, muhatabınızı inciten sertlikte tahakkümle konuşuyorsunuz. **Biz ise farklı şeyleri konuşurken sanki Allah rızası başımızda bir kuş gibi duruyor da, birazcık sesimizi yükseltirsek hemen uçup gidecekmiş gibi sakın konuşma mecburiyetini duyuyoruz..**

Demek **İslâm’da farklı düşünme yasak değildir**. Belki farklı düşünceyi muhatabı incitecek sertlikte, baskıcı

bir üslupta tartışmak yasaktır.

Nitekim Allah Resulü efendimiz farklı düşünceyi yasaklamak şöyle dursun:

– **Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır!** buyurmuş, farklı düşünmeyi bozgunculuk değil, rahmet olarak nazara vermiştir.

Bir şartla ki, farklı düşünceyi ifade edep ve saygısını unutmayacaksın, “en doğrusunu ben biliyorum, başka doğru bilen yoktur,” iddiasında bulunmayacaksın..

“Ben böyle düşünüyorum ama yanlış da olabilir”, itirafıyla karşı düşüncedekilere de saygı duyacak, hak tanıyacaksın.

– Kim gibi hürmet ve saygı duyacaksın?.

– İslam’ın büyük müçtehid-i İmam-ı Şafii Hazretleri gibi.

Kendisinin tam zıddını düşünen ve konuşan İmam-ı Azam Hazretlerine, mezarında gösterdiği saygı ve hürmet gibi..

Misalini İmam-ı Şarani’nin tespitlerinden verelim izin vererseniz.

Bir ara İmam-ı Şafii, Mısır’dan Bağdat’a gelmişti. İlk işi bir çok meselede kendisinin tam zıddını düşünen İmam-ı Azam’ın kabrini ziyaret etmek oldu. Bununla kalmadı. O gecenin sabahında Bağdat’ta kıldırıldığı sabah namazında da, mutlaka okunması gerekir içtihadında bulunduğu Kunut duasını okumayıp terk etti!.. Namazını kunut duasız kıldırıldı.

Namazdan sonra cami avlusunda cemaat içinde fısıldaşmalar oldu.

– İmam, Kunut duasını sabah namazında okumadı, demek ki kendi görüşünden vaz geçti. İctihadını terk etti!

Hazret-i İmam şöyle cevapladı bu söylentiye:

– Hayır, görüşümden vaz geçmedim. İctihadımı da terk etmedim. Ancak şu ilerdeki mezarda benim görüşüme zıt görüş ve ictihat sahibi Ebu Hanife yatıyor. Onun görüşüne hürmet ve saygımdan dolayı onun ictihadıyla amel ederek kıldırımdı sabah namazını. Benim gibi düşünmese de O büyük insanın görüşüne olan hürmet ve saygım, beni böyle davranmaya sevk etti!

Şimdi siz söyleyin İslam'da düşünce hürriyeti, farklı fikre hürmet var mı yok mu?.. Anlaşılan İslam'da farklı fikre hürmet var, ama farklı fikri saygısızca ifadeye izin ve hürmet yoktur...

İslâmî hakikatları, malını satmak zorunda olan bir tüccarın nezaket, zerafet ve ikna ediciliğini örnek olarak anlatmalıyız.

İSLÂMÎ ANLATIRKEN NEZAKETSİZ VE SAYGISIZ BİR ÜSLUP KULLANILMASI CAİZ MİDİR?

Vehbi Vakkasoğlu, Almanya'da çeşitli İslâmî hizmetlerde bulunmuş değerli bir din dersi öğretmenidir. Hatıralarını anlatırken naklettiği şu olay beni bir haydi düşündürdü. Sizi de düşündürmesi için aynen arz ediyorum:

Vakkasoğlu, Almanya'da bir ilim meclisinde kitaplar okur, imânî ve İslâmî hakikatları anlatır.

İslamî Hakikatlar rastgele anlatılmaz. Hem de kırıcı ve korkutucu üslupla ifade edilmez. Hele "dinsiz, imansız" gibi tabirler asla kullanılmaz. Yoksa muhataplar kaçır, bir şeyler anlatmak mümkün olmaz.

Şahsî malımızı satacağımız müşteriye karşı tevazuun, hürmetin ve saygının bütün çeşitlerini gösteriyorken, İslâmî hakikatları anlatacağımız insanlara aynı olgunluğu göstermiyor, olanca sertliğimizle, tekebbürümüzle muhatap oluyoruz.

Dinleyenlerden biri var ki suyu sert, mizacı katı.

İkide bir iki dizi üstüne kalkarak çıkışır:

– Hocam, bu hakikatları meydana merdane çıkıp yolda her rastgeldiğimize anlatalım; anlamazlıktan gelen dinsizleri, imansızları ikaz edelim...

Vehbi Vakkasoğlu, her defasında onu yerine oturtur:

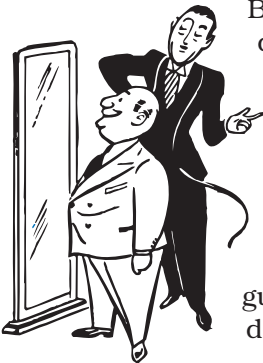
– İslamî Hakikatlar böyle rastgele anlatılmaz. Hem de kırıcı ve korkutucu üslupla ifade edilmez. Hele dinsiz, imansız gibi tabirler asla kullanılmaz. Yoksa muhataplar kaçır, bir şeyler anlatmak mümkün olmaz.

Ama bu sözler onun bir kulağından girer, ötekinden çıkar. Hep aynı durdurulmaz tavırda söylenmeye devam eder:

– Hocam bu hakikatları anlatalım. Anlamak istemeyenlere de "Kafan çalışmıyor mu, günah çukuruna düşmüş herif" diyelim...

Aradan zaman geçer ve derslerde pek görünmeyen bu sert mizaçlı gencin, pazarda bir tezgah kurup bazı şeyleri satmaya çalıştığını duyan Vakkasoğlu, üzülür:

– Eyvah, der. **Bu kardeşimizin suyu sert, mizacı haşındı, müşteriye karşı aynı sertlikte davranır, mal falan satamaz, yazık olur...** diyerek pazarda ziyaretine gider.

Bir de ne görsün, önündeki tezgahın üzerindeki mallara dikkat çeken bizim sert mizaçlı genç, müşteriye karşı öylesine nazik bir dil döküyor, hürmet ve tevazu örneği veriyor ki sorma gitsin.

Yaklaşıp sorar:

– Halil, der, bu ne nezaket, ne hürmet?

Müşteriye karşı böylesine dil dökecek olgunlukta biri olduğunu hiç düşünmemiştim doğrusu?

Halil boynunu büker, mahçubiyetle cevap verir:

– Hocam, der, **böyle davranmazsam tek şey satamam burada ben. Mecburum malımı satmak için mütevazı davranıp müşteriyi kazanmaya. Yoksa sinek avlamak işten değil!**

Bu defa söz sırası Vakkasoğlu'na gelir de der ki:

– Bire insafsız, senin bütün sertlik ve hazımsızlığın İslâmî hakikatları anlatırken mi depresiyor? Bak, kendi malını satarken müşteriyi kazanmayı ne kadar düşünüyor, kaçırıcı tutum ve tavırlardan uzak kalmaya ne kadar ehemmiyet veriyorsun? İslâmî hakikatlar bundan aşağı mı sanki? Onu da anlatacağın kimselerin kalbini, gönlünü kazanman şart değil mi? Kaçırma için mütevazı davranman, hürmetkâr olman gerekmez mi? Kendi malını pazarlamaya gelince gerçeği görüyor, ama İslâmî hakikatları pazarlamaya gelince basiretin bağlanıyor, sertleşiyorsun. Yoksa **İslâm'ı anlatacağın müşterilerin kaçması, parasını alacağın müşterilerin kaçması kadar mühim gelmiyor mu sana?** Malını satacağın müşteri kaçmasın da, İslâm'ı anlatacağın müşteri kaçarsa kaçsın diye mi düşünüyorsun?

Halil ayaklarının ucuna bakmaya başlar. Anlaşılan nefis muhasebesi sözkonusu...

– Siz ne dersiniz bu işe?

Hepimiz biraz bu genç gibi miyiz yoksa? Şahsî malımızı satacağımız müşteriye karşı tevazuun, hürmetin ve saygının bütün çeşitlerini gösteriyorken, İslâmî hakikatları anlatacağımız insanlara aynı olgunluğu göstermiyor, olanca sertliğimizle, tekebbürümüzle mi muhatap oluyoruz? Bir hocaefendi aksi düşüncede birilerinin ayaklarına kadar gidip de İslâm adına onların kanaatlerini düzeltmek isteyince bunu gereksiz bulacak kadar müstağni davranıyor, **"Niçin öylelerinin ayaklarına kadar gidiyor?"** diyecek kadar tenezzülsüzlük edası içine mi giriyoruz? Bir çoğumuzda pazardaki Halil'in başlangıcına benzer bir sertlik ve tenezzülsüzlük anlayışı mı sözkonusu?

Kendi malımızı satarken müşteriyi kazanmayı ne kadar düşünüyor, kaçırıcı tutum ve tavırlardan uzak kalmaya ne kadar ehemmiyet veriyoruz? İslâmî hakikatlar bundan aşağı mı sanki? Onu da anlatacağımız kimselerin kalbini, gönlünü kazanmamız şart değil mi? Kaçtırmamak için mütevazı davranmamız, hürmetkâr olmamız gerekmez mi?

Sakal ve bıyıklar görüntü güzelliğini, sevimliliğini korumalıdır.

SAKAL-BIYIK SÜNNETİNDE NEYE DİKKAT EDİLMELİ?

Sakalımızı traşla sevimli hale getirdiğimiz gibi; ahlâk ve davranışlarımızla da toplumda sevecen bir konum kazanmalıyız.

Sakal Resûl-ü Ekrem Efendimiz'in aziz bir sünneti, bu ümmetin de yüce bir vakarıdır. Bu sünnet hep sevimli görünmeli, bu vakar hep izzetle muhafaza edilmelidir. Aksine bir tutum ve anlayış sünneti güzelliğinden uzaklaştırır, vakarın yüceliğine gölge düşürür.

Nitekim okuyucumun anlattığı yakını da böyle bir dikkatsizlik içindeymiş anlaşılan. Durum şuymuş: **Sakal bırakan yakını, bu sakala jilet, makas vurdurmuyor, tıraşla güzelleştirmekten çekiniyormuş. Çünkü makas vurulan sakal sünnet olmaktan**

çıkar, bid'at haline girermiş.

Bu sebeple sakalı çok kaba ve çirkin bir görünüş almış. Yakınları bunu hoş karşılamaz olmuş. Bize sorulan soru da şöyle olmuş:

– Sakala makas vurulmaz mı? Vurulur da etrafından, üzerinden alınırsa sünnet olmaktan çıkar mı?

Bu konuda eserlerde etraflı bilgi vardır. Okuyucumun kolayca ulaşabileceği bir eseri arz edeyim.

Kütüb-i Sitte'nin 7. cildinin baş kısmı. Burada muhtaç olunan bilgi vardır. Hadislerden birini arz edeyim izin verirsiniz.

Abdullah bin Amr bin As diyor ki:

– Resûlüllah (s.a.v.) Hazretleri sakalının eninden, boyundan alırdı!

Demek ki Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri sakalına makas vurur, güzelliğini muhafaza edecek şekil verirdi. Makas vurmamak, tıraşla güzelliğini muhafaza etmek bid'at olmaz, sünnet olma vasfını bozmaz. Aslında sakal ve bıyığın sınırları konusunda kitaplarımızda etraflı bilgi mevcuttur. Özetini şöyle ifade etmemiz mümkündür.

Sakal, güzelliğini muhafaza edecek şekilde tutulmalı, gerektiğinde eninden de boyundan da alınmalı, bakanların sevimli bulacağı halini korumalıdır. Sakalın nihai uzunluğu ise, bir tutam olmalı, daha fazla uzatmaya gidilmemelidir.

Bıyığa gelince: Onun da altı görünecek dercede üzerinden alınmalı, üst dudak ucu açık kalacak şekilde de kısaltılmış olmalı ki, yemeklerde bulaşma söz konusu olmasın, bakanların tikslenme sebebi halinde görünmesin...

Bu konuda saçını sakalını bakımsız halde çirkin tutanlara Efendimiz (s.a.v.)'in ağır ikazlarını da okumaktayız. Nitekim biri kendine hiç bakmıyor, saçını sakalını çirkin görünecek şekilde ihmal ediyor, güzelleştirmiyormuş. Durumunu gören Efendimiz onun halini şeytana benzeme olarak izah etmiş, sevimli görünmek mümkünken neden korkunç görünmeyi tercih ediyor-sun, şeklinde ikazda bulunmuştur.

Sakal, bıyık İslâmî görüntü sayılmaktadır. Böyle olunca, bu görüntü güzelliğini korumalı, sevimliliğini muhafaza etmeli ki başkaları da imrenme hissine girsin; böyle sakalı, bıyığı ben de bırakabilirim, diye düşünebilsin. Bu düşüncüyü sağlayanlar hizmet etmiş olurlar; bırakamam, çirkin görünür, dedirtenler de sorumludur.

Şüphesiz ki bu sevimlilik sadece tıraşla sağlanan bir güzellik de olmamalı; ahlâkıyla, çevreye karşı sevimli tutumuyla da sevecen tipler halinde insan kendini göstermelidir.

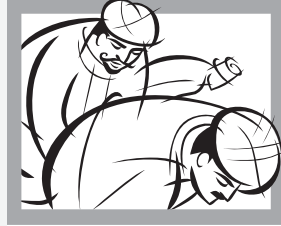
Çevreye karşı sevgi, şefkat dolu simalar hep taklit edilmiş, hürmet ve saygı görmüşlerdir. Hiddet ve şiddet sembolleri ise asla benimsenmemiş, itici tipler olarak kaçılmıştır. Bugün bizim iticiliğe değil, çekiciliğe ihtiyacımız vardır. Sünneti yaşayanlar da bunun bilincinde olurlar zaten.

Mekke müşriklerinin ilk müslümanlara ne zorluklar yaşattıklarının, kıyamete kadar gelen müslümanlar tarafından bilinmesinde hikmet vardır.

NEDEN GECE NAMAZLARINDA SESLİ, GÜNDÜZ NAMAZLARINDA GİZLİ OKUMAKTAYIZ?

Bilindiği üzere, öğle, ikindi namazlarında gizli; akşam, yatsı ve sabah namazlarında âşikâre okumak imamlar için vâciptir.

Yalnız kılanlar ise, gündüz aynı şekilde gizli okumaları vâcipken gecede muhayyer olurlar. İsterlerse tek başlarına imam gibi sesli okuyarak kılabilirler. Hattâ melekleri cemaat kabul ederek onlara imam olmayı dahi niyet edebilirler.

Okuyucum yazdığı mektubunda diyor ki:

– Öğle ve ikindi namazlarında neden sessiz; akşam, yatsı ve sabah namazlarında ise sesli okunuyor? Neden böyledir?

Okuyucumun sualine etraflı cevap verebilmek için namazın Mi'râc gecesinde farz kılındığı günlerde Mekke'de Müslümanların mâruz bulunduğu tazyike bir göz atmak gerekecek.

Mi'râc'dan dönen Resûlullah Efendimiz, farz olarak beş vakit namazı kılmaya başladığı günlerde Mekke müşrikleri çok insafsız davranıyorlardı. Namazlarda yaklaşıyor, okunan âyetleri dinliyor, sonra uzaklaşıp alay konusu ediyorlardı. Hattâ âyetlerle kendi düzmece şiirlerini de karıştırıyor, insanları yanıltmaya uğraşıyorlardı.

Müşriklerin namazda sesli okunan âyetleri dinleyip alay mevzuu etmeleri Müslümanları ve Resûl-i Ekrem Hazretlerini üzüyordu.

İşte bugünlerde İsrâ sûresinin (110)'uncu âyeti nâzil oldu. Bu âyette Rabbimiz, gündüz namazlarında gizli, gece namazlarında ise sesli okumasını işaret ediyordu.

Âyetin işaretine hemen uyan Resûlullah Hazretleri, öğle ve ikindi namazlarında sessiz okumaya başladı. Bundan sonra yine toplanan müşrikler, artık birşey işitemiyor, alay edecek okuyuş duyamıyorlardı.

Akşam namazlarında ise yemekte bulunuyorlar, yatsı ve sabahta da uykudan ayrılamadıklarından dinlemeye gelemiyorlardı.

Mekke müşriklerinin ilk Müslümanlara neler ettiklerinin bilinmesi için, durum kıyâmete kadar yaşayacak insanların ibretine sunulmuş, gündüz namazlarında gizli okunması emri bu hikmetle yürürlükte tutulmuştur.

Böylece gündüz namazları gizli okuyuş sebebiyle onların eziyetinden kurtulurken, gece namazları da meşguliyetleri sebebiyle alaydan korunmuş oluyordu.

Anlaşıyor ki, ilk namazlarda okumalar gece gündüz sesli idi. Ancak müşriklerin eziyet verici tutumundan Rabbimiz gündüz namazlarında sessiz, gece namazlarında ise sesli okumayı emretmiş; Resûl-i Ekrem Efendimiz de emri aynen tatbik etmişti.

Ancak Cuma ve Bayram namazlarında, gündüz olduğu halde, yine sesli okunagelmıştır.

Çünkü Cuma namazı Resûl-i Ekrem Efendimizin Medine'ye hicreti haftasında farz kılınmıştır. Bayram namazları ise daha sonra Medine hayatının ikinci senesinden itibaren vâcip olmuştur.

Böylece bu namazların kılındığı devrede müşrik eziyeti bahis mevzuu olmamıştır. Müslümanlar kuvvet bulmuş, Medine halkı duruma hâkim olmuş, Cuma ve Bayram namazlarındaki okuyuşlarıyla alay ettirecek zâfiyetten kurtulmuşlardır.

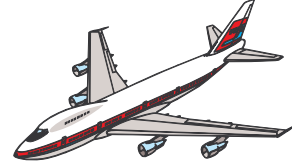
Ancak Mekke müşriklerinin ilk Müslümanlara neler ettiklerinin bilinmesi için, durum kıyâmete kadar yaşayacak insanların ibretine sunulmuş, gündüz namazlarında gizli okunması emri bu hikmetle yürürlükte tutulmuştur. Elbette başka hikmetleri de vardır. Ancak müşriklerin ilk Müslümanlara yaptıklarını hatırlamak bakımından bundaki ibretler akla ilk gelir.

Sesli sessiz okumanın tarifine de bir açıklık getirelim izin verirseniz. Çünkü çoğu kimse bunda yanlışlara maruz kalmaktadır.

Sessiz okumak demek, kendi okuduklarını kendi kulağında fısıltı halinde hissetmek demektir. Şayet okuduklarını kendi kulağında fısıltı halinde hissetmiyorsa, okumuyor, sadece kalbinden geçiriyor demektir. Kalbinden geçirmek ise okumak sayılmaz. Sadece Fatihayı, zammı sureyi kalbinden geçirmiş olur.. Bunun için gizli okumalara dikkat etmek gerekir. Okuyor mu, yoksa kalbinden geçirmekle mi yetiniyor, kontrol etmeli okuyuşunu.

Bazı kitaplarda: “kendi işiteceği kadar okumak gizli okumaktır, yanındaki işitecek kadarı da sesli okumaktır,” diye de tarif ediliyor bu okuyuşlar.

Kur’anda bahsedilen peygamber mu’cizelerinde, günümüzün teknik icadlarına işaretler vardır.

İSLÂM DİNİ MÜSLÜMANLARI GERİ BIRAKMIŞ DENEBİLİR Mİ?

Sual:

– İslâmiyet’i tedkik etmeden, bazı kimseler, “din bizi geri bırakıyor, din adamları teknik icad ve fennî buluşların aleyhinde bulunuyor” diyorlar; böylece İslâmiyet’e karşı alâkasız kalmakta kendilerini haklı göstermek istiyorlar. Siz bu konuda ne düşünmektesiniz?

Cevap:

1 – Din bizi geri bırakıyor, diyenler, başkalarının ağzıyla konuşuyorlar, yoksa İslâmiyet’i bizzat tedkik edip de böyle bir neticeye varmış değillerdir. Böyle konuşan kimselere ilk tavsiyemiz, başkalarının telkiniyle değil, İslâmiyet’i bizzat tedkik ettik-

ten sonra elde edecekleri vicdanî kanaatlarıyla konuşmalarıdır.

2 – Bazı hocaların teknik icad ve medenî buluşların aleyhine konuştukları görülen bir olay değildir. Şayet olsa bile, bundan o hocalar değil, onları, lâayık oldukları din kültürünü verecek okullara kavuşturmayanlar mes'uldür. Vebal, din adamlarının doğru din kültürü almalarını önleyen idarecilerin omuzları üzerindedir.

3 – Din hiçbir zaman bizi geri bırakmamış, Kur'ân-ı Kerim'in her devri irşad eden icazlı işaretleri, bizleri teknik icad ve fennî buluşların hem de en nihâi noktalarına teşvik buyurmuştur.

Nitekim, "Kur'ân-ı Kerim'de (Peygamberlerin mucizeleri) ile (tarihî hadiseler) zikredilirken, günümüzün teknik icadlarına da işaret edilmiş, beşeriyet, peygamberlerin mu'cize suretiyle yaptıklarının benzerlerini yapmaya teşvik buyurulmuştur. Bu kupkuru bir iddia değildir.

Konuyu misâllerle aydınlatabiliriz.

1 – Demire hamur gibi hâkim olup, ona istediği şekli veren ilk insan, (Davud Peygamber) olmuştur.

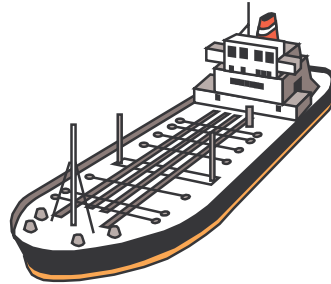
2 – Bizzat kendi eliyle yaptığı gemiyle uzun müddet su yüzünde kalan, insanları tufandan kurtarıp, ilk gemi sanayiini kuran, (Nuh Peygamber) olmuştur.

3 – Ölümcül hastalıkları ilahî tedaviyle yenerek insanları ölümden kurtaran ilk ilâhî doktor, (İsa Aleyhisselâm) olmuştur.

4 – Elindeki asâsıyla vurduğu taşlardan su fışkırtan ilk insan, (Hazret-i Musa) olmuş, sondaj makineleriyle aynı şeyi yapacağımıza işaret etmiştir.

5 – Rüzgâra binerek, havada sabah ve akşam iki aylık yolu

Bazı hocaların teknik icad ve medenî buluşların aleyhine konuştukları görülen bir olay değildir. Şayet olsa bile, bundan o hocalar değil, onları, lâayık oldukları din kültürünü verecek eğitim kurumlarına kavuşturmayanlar mes'uldür. Vebal, din adamlarının doğru din kültürü almalarını önleyen idarecilerin omuzları üzerindedir.

Din hiçbir zaman bizi geri bırakmamış, Kur'ân-ı Kerim'in her devri irşad eden icazlı işaretleri, bizleri teknik icad ve fennî buluşların hem de en nihâi noktalarına teşvik buyurmuştur.

uçan ilk hava yolcusu, (Süleyman Aleyhisselâm) olmuştur.

6 – Belkıs'ın sarayını ve tahtını cismiyle, resmiyle, içindekilerin suretlerini de sesiyle birlikte ülkesine getirip, televizyonvârı tecelli ettiren ilk insan da yine (Süleyman Aleyhisselâm) olmuştur...

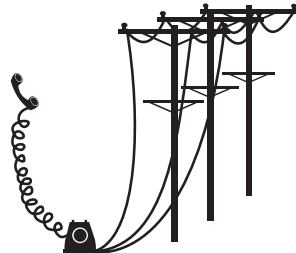
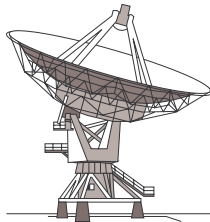
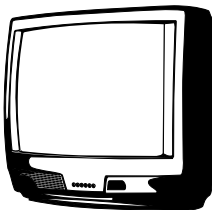
Bütün bu mu'cizeler, gemi sanayisine, demir ve çelik işletmeciliğine, havayolculuğuna, petrol araştırmalarına, artezyen çalışmalarına, insan hayatıyla alakalı tıp ilmine, haberleşme ve görüntü nakillerine teşvik edici dinî ikazlar, Kur'ânî teşvikler, İslâmî telkinlerdir.

Biz, değil bugünkü teknik icad ve keşifleri hazmedemeyip aleyhinde bulunmak, bunları bile kâfi görmüyor, arzettiğimiz mu'cizelere yaklaşmanın mümkün olduğu inancıyla daha mü-kemmelinin yapılmasını istiyor, bu yolda gayret gösterilmesi gerektiğini söylüyor; Kur'anın işaretlerine dayanarak bir buğday tanesinden yedi başak alınabileceğine, sabit cisimlerin bile bozulmadan nakledilebileceğine inanıyoruz.

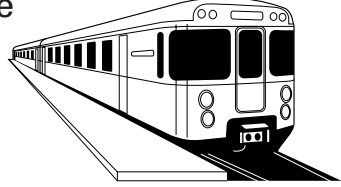
Hal böyleyken kalkıp da:

– Din bizi geri bırakıyor, hocalar teknik tekâmülün aleyhinde konuşuyor, diyen kimse, acaba kimi suçlamış oluyor? Evvelâ Kur'ân'ı ve İslamiyet'i tedkik etmeyen kendi nefsinin mi, yoksa, din adamlarına Kur'ân-ı Kerim'i gerektiği gibi anlamak için muhtaç oldukları din kültürünü vermeyip, onları kendi sahalarında bilgisiz bırakmaya uğraşanları mı?

Siz söyleyin, kim kimi suçlamış oluyor acaba?

Kur'an-ı Kerim insanların dikkatini geleceğe çeken bir gizemler ve gaybî haberler kitabı değil; günlük yaşamı tanzim eden hayat nizamıdır.

KUR'AN BUGÜNKÜ TEKNİK GELİŞMELERİ NASIL HABER VERİR?

Diyorlar ki:

– **Kur'ân-ı Kerîm, neden bugünkü fenlerden bahsetmiyor? Madem olmuş, olacak herşeyi bilen Allah'ın kelâmıdır. Öyleyse bugünkü uçaklardan, denizaltılardan, teknik ilerlemelerden bahsetmesi gerekir...**

Cevap veriyoruz:

– **Kur'ân-ı Kerîm, bugünkü teknik inkişaflardan, medenî buluşlardan bahseder, fakat herkesin anlayacağı açıklık ve sarahatta değil...**

– Niçin herkesin anlayacağı açıklık ve sarahatta değil? Kapağı olmaya neden ihtiyaç var, onu arz edeyim.

1 – Çünkü Kur'ân-ı Kerîm, herkesin anlayacağı açıklıkta bugünkü fenlerden bahsetseydi, bu fenlere yabancı olan geçmiş asırların bütün insanlarını şaşırtmış olur, onların seviyesine hitapta bulunmadığı için geçmiş yüzyıl insanlarının şüphe ve dalâlette kalmalarına sebep olurdu.

Meselâ: Kurân-ı Kerîm bundan on dört asır evvelki insanlara alenen şöyle hitap etmiş olsaydı:

– Ey insanlar! İstikbâlde öyle şeyler yapılacak, öyle teknik tekâmül meydana getirilecek ki, insanlar demirden yaptıkları bir kuşla gökyüzünde saatlerce uçacaklar, denizin derinliklerinde günlerce yüzecekler, karada rüzgâr gibi esip, aylık mesafeleleri bir saatta kat'edecekler...

Kur'ân-ı Mucizülbe-yan, 20'nci asırdaki fenni inkişaf ve buluşlardan, o günkü muhataplarının seviyelerini düşünerek (Onları şaşırtacak açıklıkta değil), sadece işaretlerle bahsetmiştir. İşârî mânâ ise, herkesin dikkatini çekmediğinden itirazla karşılanmaz, ancak zamanla farkına varılır.

Kur'ân-ı Kerîm insan zekâsının bulması zamana bağlı olan teknik kanunları, tâ on dört asır evvelinden açıkça beyan buyurmayıp, sadece işaret yoluyla bildirmiş; insanın zihni tekâmülüne hedef vermiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in bu apaçık haberlerine o günün insanları, topyekûn karşı çıkacaklar, akıllarının almadığı bu ifşaatı reddedip:

– **Kur'ân-ı Kerîm, olmayacak şeylerden bahseden bir kitaptır. Ona inanılmaz... diyerek, İslâmiyetten de mahrum kalacaklar, imân etme duygularını da kaybetmiş olacaklardır.**

Halbuki, doğru ve kalıcı bir kitap, okuyucularını şaşırtan değil, onların seviyesine uygun beyanda bulunup, irşad edendir.

İşte, fasih ve belîğ olan Kur'ân-ı Mucizülbeyan, bu sebeple, 20'nci asırdaki fennî inkişaf ve buluşlardan o günkü muhataplarının seviyelerini düşünerek (Onları şaşırtacak açıklıkta değil), sadece işaretlerle bahsetmiştir. İşârî mâna ise, herkesin dikkatini çekmediğinden itirazla karşılanmaz, ancak zamanla farkına varılır.

2 – Eğer İlâhî kitaplar, insanın tecrübe ve zekâsıyla bulması gereken ilâhî kanunları, tâ o zamanlarda apaçık şekilde beyan buyurmuş olsaydı, beşeriyette tekâmül durur, insanlık daha doğduğu günde tekâmülünü tamamlamış olurdu. Çünkü, her şey Allah kelâmında apaçık şekilde bildirildiğine göre geride bir şey kalmamış, insanlara düşünme ve tekâmül etme fırsatı verilmemiş olurdu.

Bu bakımdan da Kur'ân-ı Kerîm insan zekâsının bulması zamana bağlı olan teknik kanunları, tâ on dört asır evvelinden açıkça beyan buyurmayıp, sadece işaret yoluyla bildirmekle iktifa etmiş, insanın zihni tekâmülüne hedef vermiştir.

3 – Kur'ân-ı Kerîm'in beşeriyete sunduğu hedefin azameti düşünürlerse, günümüz insanının fennî buluşları, hattâ aya çıkışları bile bir sinek kanadı kadar bu hedefin yanında ehemmiyet arzetmez. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm, bu buluşlardan çok daha büyük ve mühim mevzulara dikkati çekmekte; kıyamet, haşır, cennet, cehennem gibi bütün insanlığı alâkadar eden azametli hakikatlardan bahsederek, beşeriyetin ebedî hayatını aydınlatmaktadır. Böyle büyük ve mühim hakikatın yanında fennî buluşlar, ancak bir işaret yoluyla bahsedilmek hakkına sahip olabilirler, daha fazla bir değer taşımazlar.

4 – İnsan zekâsının mahsulü olan teknik icadlar, bugün ne ilk ne de son safhadadır. Her geçen gün bir yeni icad yapıp, dünkü fevkalâde buluş, bugünkülerin yanında ehemmiyetten düşmüş görünmektedir. Böyle olunca Kur’ân-ı Kerim, hangi asrın tekniğinden bahsetseydi, hangisini dikkate verseydi, bir gün onun da değeri gidecek, demode vaziyete düşecekti. Bu suretle Kur’ân, sıradan şeylerden bahseden bir kitap olacaktı.

Kur’ân-ı Kerim, günümüzdeki fennî buluş ve teknik icadlardan niçin apaçık değil de, işaret yoluyla (hem de en son hududundan) bahsetmeyi tercih ettiği üzerine başka fikir ve yorumlar da ileri sürülebilir. Geçen bu dört maddeden anlamaktayız ki, bütün asırların insanlarına hitap eden Hazret-i Kur’ân’ın, bir kısım hakikatlardan işaret yoluyla bahsetmesi, tam bir hikmet ve zarurettir.

Günümüzün ilim adamlarını da uyaran bu işaretlerden bazılarını kısaca arz edelim.

– Süleyman Aleyhisselâm’ın rüzgârla uçması, bugünkü uçaklara; Belkıs’ın tahtını anında getirmesi, televizyona; Musa Aleyhisselâm’ın asâsiyle vurduğu taştan 12 çeşme ile su akıtması, bugünkü sondaj âletine; İsâ Aleyhisselâm’ın hastaları sonra diriltmesi; ölüme bile muvakket hayat rengi verme yolunda ilerleyen tıp ilmine; İbrahim Aleyhisselâm’ın üzerinde elbisenin yanmaması, bugünkü amyant gibi yanmayan maddelere işaret etmekte; böylece Kur’ân-ı Kerîm, Peygamber mu’cizeleri olarak sunduğu olaylarla, günümüzün fencilerinin de istifade edecekleri derin ilmî hakikatlardan işaret yoluyla bahsetmiş bulunmaktadır.

Bu işaretlerin teşviki sebebiyledir ki; saatçıların piri Yusuf Aleyhisselâm, demircilerin piri Davud Aleyhisselâm, terzilerin piri İdris Aleyhisselâm, gemicilerin piri Nuh Aleyhisselâm... olarak söylenip gider; her faydalı san’ata bir peygamber ve İslâm büyüğü, pir olarak liderlik eder.

Demek ki, Kur’ân-ı Kerîm, fennî buluşlardan, zamanı gelince anlaşılacak şekilde işaret yoluyla bahseder, her asrın anlayacağı açıklıkta değil. Çünkü bu açıklığın mahzuru, yukarıda arzedildiği gibi meydandadır.

Müslümanın hedefi gibi,
vasıtaları da hak olmalıdır.

KÂFİR MÜSLÜMANA NEDEN GALİP GELİR?..

Bazı kimseler Müslümanların mağlûp, kâfirlerin galip gelişlerini yanlış bir değerlendirmeye tâbi tutarak, dünya işinde muvaffak olan kâfirin bu zaferini küfründen, Müslümanın o mağlûbiyetini de Müslümanlığından ileri geliyor sanıyorlar. Böylece, bilinmesi gereken ince noktayı hesaba katmadıklarından, Müslümanlık ve Müslümanlar hakkında yanlış hükme varıyorlar.

Müslümanın hak olan hedefine doğru giderken kullandığı vesilenin de hak olması lâzım gelir. Yoksa bâtıl bir sebebe sarılarak hakkı galip getiremez. Sadece Müslüman oluşunu, muvaffak olması için kâfi sebep olarak ileri süremez...

Halbuki bir kâfir, inancı batıl olduğu halde, dünyevî bir gayesine erişmek için doğru ve iyi bir vasıtayı kullanabilir ve o vasıta yüzünden muvaffak da olabilir. Kâfirin bu muvaffakiyeti, onun küfründen gelmez. Belki kullandığı vasıtanın hak ve doğru oluşundan ileri gelir.

Nitekim bir Müslümanın da, inancı hak olduğu halde, dünyevî gayesi için batılı vasıta yapması hâlinde, neticenin mağlûbiyet olması; onun İslâm oluşundan değil, kullandığı vasıtasının batıl oluşundan ileri geldiği gibi...

Yani, her hakkın, her vesilesi, hak olmak lâzım iken, bu her zaman olmamaktadır. Nitekim her batılın her vesilesi de batıl olmak lâzım iken, bazen olmadığı gibi...

Bir batılın vesilesi hak olursa, bu hak vesile, o batılı muvaffak eder. Nitekim bir hakkın vesilesi batıl olursa, bu batıl vesile, o hakkı mağlûp edeceği gibi...

Bu durumda, Müslümanın hak olan hedefine doğru giderken kullandığı vesilenin de hak olması lâzım gelir. Yoksa bâtil bir sebebe sarılarak hakkı galip getiremez. Sadece Müslüman oluşunu, muvaffak olması için kâfi sebep olarak ileri süremez... Her müslümanın, hedefi gibi vasıtalarının da hak olması lâzımdır ki, galibiyeti temin edebilsin.

Nitekim her kâfirin bâtil olan inancı gibi, dünyevî hedefine doğru ilerlerken kullandığı vasıtaların da bâtil olması lâzımdır ki, mağlûp olsun, muvaffak olamasın.

Yoksa, kendi kâfir olduğu halde, kullandığı vasıtalar hak ve Müslümana has sıfatlar olursa, bu hak ve Müslümana has sıfatlar vesilesiyle, kâfir, bâtil inancına rağmen muvaffak olur.

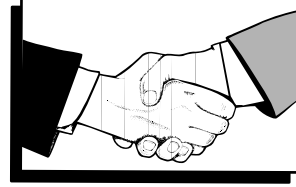
Demek ki, kâfirin muvakkat zafer ve galebesi, küfründen değil, kullandığı vasıta ve sıfatlarındaki haktan, İslâma uygun metodlardan ileri gelmektedir. Nitekim Müslümanın mağlûbiyet ve muvaffakiyetsizliği de, Müslümanlığından gelmeyip, kullandığı vasıta ve vesilelerinin bâtil vasıtalar oluşundan ileri geldiği gibi...

Meselâ: Hak dâvasında, Müslümanda ittifak; bâtil inancında kâfirde ihtilâf gerekirken, durum aksi olur da, mü'minde ihtilâf, münkirde ittifak olursa, elbette, ittifakın icabı olan zafer, münkirin; ihtilâfın icabı olan mağlûbiyet de, mü'minin olur.

Bu neticeyi yadırgamaya kimsenin hakkı olmaz. Çünkü sıfatlar yer değiştirdi. Kâfire layık olan ihtilâfı mü'min, mü'mine uygun olan ittifakı da kâfir aldı.

Anlaşılan odur ki: **Müslümanın geri kalışı, Müslümanlığından olmayıp, Müslümanlığa uygun sıfatları terk edip gayr-i müslim (islama uymayan) sıfatları benimsemiş olmasından ileri gelmektedir.**

Kâfirin ileri gidişi de, küfründen olmayıp, belki Müslümana mahsus ittifak, çalışkanlık, doğruluk, tesanüd, sağ-

Kâfirin geçici zafer ve galebesi, küfründen değil, kullandığı vasıta ve sıfatlarındaki haktan, İslâma uygun metodlardan ileri gelmektedir.

lam yapmak gibi sıfatlara sarılıp, bâtil hedefine bu hak vesileyle yürümüş olmasındandır.

Şu kadar var ki, kâfirin bu muvaffakiyet ve zaferi; muvakkattır, kısadır. Netice, yine Müslümanındır. Zira birinin bâtil niyeti, Cehennemi; diğlerinin de hak niyeti, Cenneti netice vermektedir.

Hülâsa olarak diyebiliriz ki: Müslüman oluşumuz kâfi değildir. Sıfatlarımızın, kullandığımız vasıtalarımızın da Müslümanlığa uygun olması şarttır. Zafer ve muvaffakiyet, ancak bu şartla vaad edilmiştir. İlâhî kanun böyledir. Kâinatta cereyan eden bu ilâhî kanunu bilmeyenler, kâfirin galebe ve muvaffakiyetini, küfründen; Müslümanın mağlûbiyet ve muvaffakiyetsizliğini de, Müslümanlığından sanır. Böylece kendi bilgisizliği yüzünden, itikad ve inancını sarsar; mâneviyatını zedeler. Halbuki ölçümüz bellidir:

– Müslüman hak olan hedefine, bâtili vesile ederek gidemez.

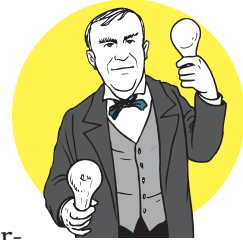
Çünkü bu bâtil vesile, o hakkı mağlûb eder. Dolayısıyla Müslüman mağlûp düşer. Müslümanın, hedefi gibi, vasıtası da hak olacaktır.

Allah’a inanmayan insanın, âhirette Allah’tan sevap ve mükafat beklemesi, nasıl söz konusu olabilir?

EDİSON CENNETLİK MİDİR?

İster semavî (kutsal) kitaplara bakın, isterse beşerî kanunlara, hepsinin de bir noktada birleştiklerini göreceksiniz:

– Adâlet nazarında bütün insanlar eşittirler. Hiçbir fert, şahsî meziyet ve kıymetini ileri sürerek, herkese tatbik edilen kanundan kendinin müstesna tutulmasını isteyemez...

Meselâ bir insan:

– Ben cemiyete şu veya bu şekilde hizmet ettim, bu sebeple topluluğa tatbik ettiğiniz kanunları bana tatbik etmeyin. Ben vatandaşlarım içinde, ayrı ve hususî bir muameleye lâyığım, diyemez.

İşte bunun içindir ki, mahkemede suçlu mevkiinde bulunan ferde, hâkim:

– Sen bu millete ne kadar hizmet ettin, söyle de bu hizmetini nazara alarak suçunu afvedeyim, yahut özel bir hukuki statü ile seni cezasız bırakayım, diyemez.

Şayet, birtakım insanların beşeriyete ettikleri hizmetleri hesaba katılarak suçları afvedilecek, onlar hususî kanunlarla özel muameleye tâbi tutulacaksa; her insanın kendi çapında millete bir hizmeti olması hasebiyle, herkesin bu hizmeti değerlendirilip, ona göre bir kanun hazırlanması icabedecektir. Böylesi bir anlayışın hakim olduğu cemiyette ise, belli başlı bir hukukî düzen kalmayacaktır.

Halbuki hukuk nazarında bütün insanlar eşit olduğu içindir ki, Kadı Hızır Bey'in mahkemesinde kolunun kesilmesine karar verilen koca Fatih:

– Ben yirmi iki yaşında İstanbul'u fethederek, çağ açıp çağ kapatan bir kumandanım. Halka tatbik ettiğiniz kanunu bana da tatbik ederek, kolumun kesilmesine karar veremezsiniz. Hususî muamele isterim, demedi ve diyemedi.

Koca Fatih, cezalandığı mahkemede nasıl hususî muamele istemiyor, herhangi bir insana tatbik edilen kanunla kendisi de muamele görüyorsa; diğer bütün dünya fâtilhleri, beşeriyete hizmet etmiş bütün kâşifler de böyledir. Hiçbir fert, Allah'ın kendisine ihsan ettiği akıl, fikir ve üstün zekânın mahsulü olan çeşitli buluş ve hizmetlerini ileri sürüp, kanunlar nazarında hususî muamele isteyemez, işlediği suçlar için imtiyaz hakkı talep edemez.

Hiçbir fert, Allah'ın kendisine ihsan ettiği akıl, fikir ve üstün zekânın mahsulü olan çeşitli buluş ve hizmetlerini ileri sürüp, kanunlar nazarında hususî muamele isteyemez, işlediği suçlar için imtiyaz hakkı talep edemez.

İster Edison, isterse başka bir kâşif ve kahraman olsun, inanmadığı takdirde, Allah'tan, ne Cennet isteyebilir, ne de niyet etmediği uhrevî sevap ve mükâfatı bekleyebilir.

Meselâ: Elektriği bulan Edison, bu buluşu ve keşfi ile bütün insanların tâbi olduğu kanunlara tâbi olmaya-
cağını, kendisine hususî muamele yapılması gerektiğini söyleyemez. Şayet o böyle söylese, benzeri diğer hizmetleri ifa edip başka kanunları bulanlar da, kendi hizmetlerini ileri sürerek hususî muamele isterler. Böylece beşeriyetin hukuk nizâmı bozulur.

Kanun, kanun olmaktan çıkar, adâlet diye bir ölçü kalmaz.

Asıl sual şudur:

– Edison ve benzeri hizmetler yapan kimseler, bu hizmetleriyle Allah'ın rızasını murad ediyorlar, âhirette sevap bekliyorlar mıydı?

– Eğer böyleyse, bu istediklerini Allah verecek, niyetlerine göre mükâfat ihsan edecektir.

Şayet bu hizmetleriyle, şân ve şöhret istemişler, tarihe isimlerini yazdırmayı hedef edinmişler, kendilerine bu kabiliyetleri Allah'ın değil de tabiatın verdiğini iddia etmişlerse; bu isteklerinde de muvaffak olacaklar, şân ve şöhreti kazanacak, fakat mükâfatlarını Allah'tan değil, inandıkları Tabiattan isteyeceklerdir. Hem Allah'a inanmamak, hem de sonunda Allah'tan sevap ve mükâfat istemek; mantıkça da uygun değildir. İster Edison, isterse başka bir kâşif ve kahraman olsun, inanmadığı takdirde, Allah'tan, ne Cennet isteyebilir, ne de niyet etmediği uhrevî sevap ve mükâfatı bekleyebilir.

Çünkü bu gibi dinî mükâfatlar, Allah'a iman edip inananlar içindir. **İmanlılarla imansızları bir tutup, ikisine de aynı Cenneti vermek, ne beşer adaletiyle, ne de ilâhî adaletle mümkün olmaz.** Adalet odur ki, mü'min imanının mükâfatını, mün-

kir de küfrünün cezasını göre... Nitekim hiçbir devlet, kendi kanunlarına itaat edenle isyan edeni, aynı muameleye tâbi tutmaz; itâat edenleri serbest bırakırken, isyan edenleri de suçun nevine göre, muvakkat veya müebbed hapse çarptırır. Buna da kimse itiraz edemez, adalet yerini buldu, derler. **İlâhî adaleti,**

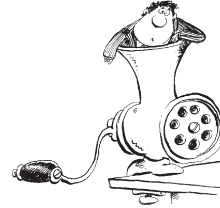
kulların adaletinden daha eksik sanmak, akl-ı selimin icabı değildir.

İsterseniz imanî eserlerden mes'elenin hikmetine ait bir iktibas yapalım, herhalde kâinatın sahibini inkâr edeni cezalandırmak işi, yine kâinatın sahibine âit bir keyfiyet olduğunu rahatça anlamış oluruz:

“– Kâfir, az bir ömürde, bir günah işlemiş (küfür günahı) fakat o günah içinde nihayetsiz bir cinayet var. Çünkü: Küfür, bütün kâinatı tahkirdir, kıymetlerini tenzil etmektir ve bütün masnuatın Vahdaniyyete (Allah'ın birliğine) şehadetlerini tekzibdir ve mevcudat âyinelerinde cilveleri (akisleri) görünen Esmâ-i İlâhiyye'yi tezyiftir. Onun için mevcudatın hakkını, kâfirden almak üzere, mevcudatın sultanı olan Kahhâr-ı Zülcelâl'in, kâfirleri ebedî Cehenneme atması; ayn-ı hak ve adalettir. Çünkü, nihayetsiz cinayet, nihayetsiz azâbı ister.” (Bediüzzaman, Mektûbât, 12. Mektup).

Kendisi küfürde inad eden bir meşhur kâfir, hayranlarının da küfre girmesine sebep olur. İmandan mahrum bıraktıklarının vebalini de yüklenir, o günaha da ortak olur...

Büyük suçlar büyük mahkemede, yargılanır.

KÜFÜR DEVAM EDER; FAKAT ZULÜM DEVAM ETMEZ SÖZÜ DOĞRU MU?

“Büyüklerin sözleri, sözlerin büyükleridir” diye meşhur bir tekerleme vardır. Bu büyük sözlerden biri de şudur: **“Büyük suçların cezası büyük mahkemede, küçük suçların cezası da küçük mahkemede verilir.”**

Dünyadaki cezaların hiçbirisi küfrün tam cezası olamaz. Ama zulmün cezası burada verilebilir. Dünyadaki cezalar buna kifâyet edebilir.

Nitekim küfür de suçtur, zulüm de... Ama küfür büyük, zulüm ise ona nisbetle küçük suçtur. Küfrün tam cezası ancak en büyük mahkeme olan Mahkeme-i Kübrâ'da verilebilir. Dünyadaki cezaların hiçbiri küfrün tam cezası olamaz. Ama zulmün cezası burada verilebilir. Dünyadaki cezalar buna kifâyet edebilir.

İşte bu mânâyı ifade için derler ki: **“Küfür devam eder, ama zulüm devam etmez.”**

Zira küfrün cezası dünyada verilmediği için, kâfir küfrüne devam ederek, “kambur üstüne kambur” yüklenir. Ama Müslümanın zulmü devam etmez. Bir dereceye vardıktan sonra gayretullaha dokunur: Zalim Müslüman cezalandırılır ve zulüm sona erer.

Mâruz kaldığınız birçok zulümleri hatırlayın. Belki belli bir müddet devam etmiş ve çevresini kasıp kavurmuştur, ama ilâhî hâye devam edip gitmemiştir. Çünkü zulüm belli bir merhaleye ulaştıktan sonra gayretullaha dokunmuş ve o gidiş İlâhî bir sille ile durdurulmuştur.

Vaktiyle bir grup Müslüman tertib ettikleri bir kervanla hacca giderler. Çölleri aşip vahaları geçerek yol alırlarken, iki dağın arasında eşkiyalar birden etraflarını çevirir. Hacılar da ne var, ne yok hepsini alırlar. Ancak kafilede bulunan kadınlara dokunmazlar. Hacı namzetlerinden yaşlı bir zat,

“Eyvah, bu eşkiyalar paramızı alıp gidecekler. Hacca gitmek şöyle dursun, evimize dönecek paramız bile kalmayacak,” der.

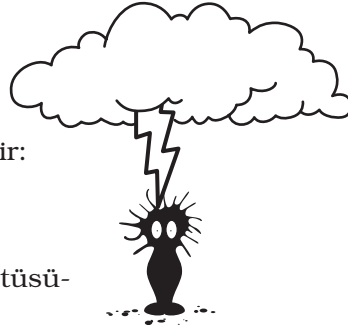
Tam o esnada eşkiyalardan biri arkadaşlarına seslenir:

“Hey, biz kadınların üstlerini aramayı unuttuk. Asıl altın onlardadır.”

Bu söz üzerine hep birlikte dönerek, kadınların üzerindeki elbiseleri yırtıp örtülerini atmaya başlarlar. Bu defa evvelki zat fikrini değiştirir:

“Paramızı götüremezler artık.”

Bu sözlerin akabinde, bir anda müthiş bir yağmur başlar. Gökğürültüsü-ne şimşekler karışır.

Derken bir eşkiyanın başına ansızın yıldırım düşer, hemen oracıkta can verir. Ötekiler şaşkınlıkla ne yapacaklarını bilemezken zaptiyeler yetişirler; eşkiyayı kısıkvrak yakalayarak paraları sahiplerine iade ederler.

Ortalık sükûnet bulduktan sonra yolcular yaşlı zâta sorarlar:

“Önce paramızı götürceklerini söylediniz; sonra da sanki olacakları biliyormuşçasına, ‘Artık götüremezler’ diye kestirip attınız. Gerçekten de dediğiniz gibi oldu. Bunu nasıl bildiniz?”

Yaşlı zât şöyle cevap verir:

“Eşkiyalar paramızı almakla bize zulmettiler. Ama zulüm vasat derecedeydi; gayretullaha dokunacak seviyeye ulaşmamıştı. Ne zaman ki kadınlara dönüp onları rencide ettiler. İşte o zaman zulüm gayretullaha dokunacak dereceye vardı. Zulüm bu dereceye ulaşınca devam etmez, ilâhî bir silleye son bulur. Nitekim öyle de oldu. Eşkiyalardan biri öldü, ötekiler yakalandı. Biz de kurtulmuş olduk.”

Eşkiyalar paramızı almakla bize zulmettiler. Ama zulüm vasat derecedeydi; gayretullaha dokunacak seviyeye ulaşmamıştı. Ne zaman ki kadınlara dönüp onları rencide ettiler. İşte o zaman zulüm gayretullaha dokunacak dereceye vardı.

Kişinin müslümanlığına delil olan bir işaret varken; herhangi bir söz ve davranışına dayanarak küfrüne hüküm verilmemelidir

İNSANLARA KAFİR DEMENİN SORUMLULUĞU VAR MI?

Eskiden bu mührü hocalar kullanırlardı. Şimdi ise siyasete özenenler ele geçirmeye uğraşmaktalar. Bir adam kibleye karşı tükürdü mü, yandı haline:

— **Vay kâfir vay, bak hele şuna, kibleye karşı tükürdü!**

Küfür isnadını yerli-yersiz pervasızca yapmaktan çekinmeyen kimseler, aslında küfrün ne olduğunu, mânevi sorumluluğunun dehşetini kavramamış tepkisel kişilerdir.

Sorumluluğun farkında olan kimselerin, yerinde bile olsa kullanmaktan titredikleri bu kelimeyi, siyasi fikrine ortak edemediği kimseler hakkında pervasızca kullanmaktan çekinmeyenler; aslında ne küfrü, ne kâfiri bilemeyen kimselerdir. Şayet küfrü, kâfiri bilseler ve sadece siyasi düşüncelerine âlet edemedikleri kimselere kâfir demenin,

diyeni küfre götüreceğini müdrik bulunsalardı; bunu söylemezler, söylediklerinde de hiddet ve tehevürleri geçince bin pişman olup tevbe ederlerdi.

Bunlardan biri, geçenlerde bulunduğum bir mecliste, aynı ağır hükmünü verdi:

— **Onlar kâfirdirler!**

Kendisine sordum:

— Kaç çeşit küfür vardır, biliyor musunuz?

Cevap yok.

— Bak söyleyeyim, dedim:

“İhtiyarî küfür, ıztırarî küfür, ıstılâhî küfür, örfî küfür, şer’î küfür, lügavî küfür...”

Sen, bunları düşünüp idrâk etmeden, her türlü mânevî mes’ûliyet hissinden âzade bir insan tavrıyla attığın bu küfür isnadıyla, zikrettiğim bu küfür çeşitlerinden hangisini kasd etmekte? Cevap yok.

— Ayrıca bir sual daha sorayım:

— **Bir insan Allah’ın ismini hürmetle zikretse, arada sırada namaz da kılsa, bu hâliyle bağdaşmayan haramları işleyişi, onun küfrüne mi, yoksa günahkârlığına mı delâlet eder?**

— Günahkârlığına...

— O halde Müslümanlığına delil olan emare meydanda iken, ille de sen bu adama -hâşâ- kâfir damgasını yapıştırırsan, bir Müslümana kâfir demenin, diyeni küfre götürmüş olacağını neden düşünmüyorsun?

Sana düşen, ille de insanları küfre nisbet etmek mi, yoksa İslâm’ına delil varsa, onu kurtarmak mı?

Vaktiyle Mekke'nin fethi sırasında, Ebû Katâde seriyyesi, bir kabileye kılıçlarını çekecekleri sırada, kabile halkı kelime-i şehâdet getirmiş; üstelik selâm verip selâm da almışlardı.

Ashâb ordusu, sırf bu işârete dayanarak, bu kabileye kılıç çekmekten vazgeçip Mekke'nin fethi kafilisine katılırken, içlerinden biri kılıcını çekerek bir adamı öldürdü.

Neden sonra ölen adamın akrabaları, Resûlüllah'ı Huneyn seferinde bulup, akrabalarını öldüreni cezalandırmasını istediler. Resûlüllah, katili çağırıp:

— **Niçin öldürdün onu? O, kelime-i şehâdet getirmemiş miydi?" dedi.**

— Getirmişti ama, bunu kılıçtan korktuğu için söylemişti...

Bu defa Resûlüllah'ın suâli şu oldu:

— **Peki sen onun kalbini açıp da baktın mı ki, korkudan kelime-i şehâdet getirmiş olduğunu bilesin?..**

— Bakmadım, baksam da kalbi bir et parçasıdır, ne anlaşılır ki?

— **O halde seni ne yapmalı: Kalbini açıp bakamazsın, diliyle söylediğine de inanmazsın? Söyle bakalım, seni ne yapmalı?**

* * *

Bir insanın imanına en küçük bir emare ve işâret varken, günahına işâret olan hatalarını öne sürerek küfrüne delil saymak, böylece o Müslümana kâfir damgasını basmak; kişiyi ağır bir sorumluluk altına sokar. Bundan Allah'a sığınmak lâzımdır.

Dininin kutsal değerlerine söven kimse, dinini reddetmiş, mürted olmuş sayılır.

MUKADDES DEĞERLERE KÜFREDENİN NİKÂHI BOZULUR MU?

Sual:

– Bir Müslüman öfkesine mağlûp olup dine, imana, Kitab'a, Kâbe'ye ve diğer mukaddes değerlere küfretmiş olsa durumu ne olur? Nîkâhı kalır mı? Yoksa gider mi?

Cevap:

– Dine, imana, Kitab'a, Kâbe'ye, Peygamberlere, dince mukaddes olan diğer bütün şeylere (öfke halinde de olsa) küfreden nîkâhı bozulur, Allah korusun, mürted (dinden çıkmış) durumuna düşer. Dinini reddeden bir mürtedin ise Müslüman bir hanımı nîkâhı altında tutması câiz olmaz. Kendisi boşamak için hiçbir şey söylemese de bu küfür sözlerini sarfetmekle eşinden boşanmış olur.

Şu kadar var ki bu boşama, nîkâhın feshi hükmünde olduğundan, küfür içerikli sözlerine pişmanlık duyar, tevbe ve istiğfar ederse mürtedlikten çıkıp Müslümanlığa tekrar rücû etmiş olur. Fesholmuş nîkâhını da yenilemek imkânı böylece doğmuş olur. Nîkâhı yenilemek ise iki şahit huzurunda, tarafların birbirlerini karı-koca olarak kabul ettiklerini söylemekle mümkün olur.

Ancak dikkat edilmesi gereken husus odur ki, **böyle nîkâhı bozup, Müslümanı mürted haline sokacak küfür kelimelerinden şiddetle uzak kalmalı, dili böylesine korkunç neticeli sözlerle yaklaştırmamaya çok itina göstermelidir.**

İnsan ne kadar bilme ve anlama imkânına sahipse, o ölçüde sorumlu olacaktır.

İSLÂM ÜLKESİNDE YAŞIYANLA, KÜFÜR DİYARINDA YAŞAYANIN UHREVÎ SORUMLULUĞU AYNI MI?

İslâm yalnız bir memlekete, tek ülkeye, belli bir kıta-ya gelmiş olan yöresel bir din değildir. Geçmiş asırlarda muayyen ülke ve belli kıtalara gelen mahalli dinlerin aksine, İslâm, kıta ve ülke tanımayan umu-mîlik ve küllilikte bir dindir. Ondan istisna edilecek tek millet ve hattâ tek fert bile yoktur yeryüzünde.

Yaşayan her şuurlu kişi, ister şarkta, ister garbta olsun, İslâm'la mükellef ve sorumludur.

Çünkü İslâm, dünya dinidir. Hattâ kâinat dinidir. Hattâ sadece insanların değil, cinlerin, bilcümle ruhanî varlıkların da dinidir. Onlar da İslâm'ın emirleriyle mükellef ve muhataptırlar.

Nitekim âyet-i kerîmede buna işaret eden hükümler vardır.

- Biz insanı ve cinni, sadece ibâdet için yarattık...

Bu bir âyet hükmüdür. Zaten buna itiraz eden de pek yoktur.

Geçmiş asırlarda insanlar bir ölçüde içine kapanık bir toplum hayatı yaşıyorlardı. Bir ülkedeki olay, diğer ülkeye intikal etmiyordu. Bu sebeple her ülkeye, hattâ her beldeye ayrı Peygamber geliyor ve ayrı kitaplar tebliğ ediliyordu. Günün haberleşme imkânlarındaki gerilik de, bir bakıma bunu zarurî

Bir İslâm diyarı olan ülkemizde her gün minareleri gören, camileri seyreden, radyodan Kur'an işiti-p, televizyondan mevlid dinleyenler, elbette bunların hepsinden de mahrum bir hâlde kalan bir di-yar-ı küfür köylüsüyle eşit mükellefiyette olamazlar.

Kim ne kadar mes'ul? diyorsanız, derhal sahip olunan imkân ve ihsana bakın. İşte o kadar mes'ul ve mükelleftir insan.

kılıyordu. Ama artık günümüz insanı geçmişin mahrûmiyetlerini çok geride bıraktı. Yirminci asrın insanı kuşlar gibi göklerde uçuyor, balıklar gibi denizlerde yüzüyor, rüzgârlar gibi de karada geziyor. Artık ülkelerde gizli kapaklı şey

kalmadı, yayılıp umumileşti. O kadar ki, Hindistan'ın bir köyünde cereyan eden bir olayı aynı gün bütün dünyanın bilmesi mes'ele olmaktan çıktı.

Dünyanın böyle bir haberleşme ve olayları anında değerlendirmeye imkânına sahip olacağındandır ki, geçmişteki gibi ülkelere ayrı ayrı Peygamber gelme hikmeti ortadan kalkmış, artık bütün dünyaya hitap eden tek ve son Peygamber gelmiş, bütün dünya o Peygamberin tebliğiyle mükellef tutulmuştur.

Bugün dünyada İslâm'dan bahsetmeyen bir radyo ve yayın düşünmek zordur. Lehte ve aleyhte mutlaka âhirzaman Peygamberinden bahsedilmekte; hiç olmazsa haber olsun diye Kur'an'ın semavî kitap olduğundan, müslümanların o Kur'an'a iman eden insanlar sayıldığından söz edilmektedir.

Bu sebeple, âhirzaman Peygamberinden haberdar olmayan insan pek yoktur. Tafsilatlı olmasa da kısaca İslâm ve Hazret-i Muhammed hakkında bir fikre varmak mümkündür.

Şurası muhakkaktır ki, **herhangi bir İslâm memleketinde yaşayan bir Müslümanla, dar-ı küfürde yaşayan bir insan arasında fark çoktur. Mekke ile Medine'de yaşayan bir Müslüman'ın İslâm'ı bilmesi ile, Amerika'nın en ücra bir köyündeki Manastır'da bulunan bir Hristiyanın İslâm'ı anlama imkânı aynı değildir.**

Buna göre, huzur-ı İlâhî'de ikisi de aynı şekilde İslâm'ın emriyle mükellef mi tutulacak, ikisi de aynı ölçüde mi mes'ul olacaklar?

Buna hayır diyoruz. Zira **İslâm herşeyden önce adalet dînidir. Adaletin hükmü ise, akl-ı selîm'in mâkul ölçüsünü aşır taşmaz.**

Bu konuda kısaca diyebiliriz ki, **insanlar ne nisbette bilme, anlama imkânına sahipse, o ölçüde mükellef ve yine o ölçüde mesuldürler.**

Bir İslâm diyarı olan ülkemizde her gün minareleri gören, camileri seyreden, radyodan Kur'an işitip, televizyondan mevlid dinleyenler, elbette bunların hepsinden de mahrum bir hâlde kalan bir diyar-ı küfür köylüsüyle eşit mükellefiyette olamazlar.

Bunun içindir ki âyetle:

– Biz Peygamber göndermediğimiz kavme azâb etmeyiz, buyurulmuştur.

Kendilerine İlâhî tebliğ vaki olmayan zihinler, bu konuda düşündürülüp, muhakemeler çalıştırılmayınca bu insanlar bir nevi tebliğsiz kalan mahrum kimselerdir.

Bunlar sadece kendilerini yaratan bir yaratıcının varlığına iman edip, bunu kendi muhakemeleriyle bulmak mükellefiyetindeler.

İslâm'ın bütün emir ve nehiylerini bilmeseler de, sadece Allah'ın birliğini bilip, kendilerine göre bir yaratıcının varlığını kabûl etmeleri, onların kurtulmaları için kifâyet edebilir. Bu itikad imamlarımızdan İmam Maturidî'din görüşüdür.

İmam-ı Eş'ariye göre, kişi kendi aklıyla, yaratanını bulmak zorunda bile değildir. Mes'ul olması için, mutlaka, ilahi bir tebliğe muhatap olması şarttır.

Bu konuyu daha fazla uzatmamak için temel kâidemizi bir daha hatırlatalım:

– Kim ne kadar mes'ûl? diyorsanız, derhal sahip olunan imkân ve ihsana bakın. İşte o kadar mes'ul ve mükelleftir insan.

Bir âlimin mükellefiyetiyle bir câhilinki aynı olmayacağı gibi, İslâm ülkesinde yaşayan bir müslümanın hali ile bir diyar-ı küfür mahrumu insanın durumu da bir olmaz. Yâni herkes nâil olduğu nimetlerle eşit ölçüde sorumlu ve yükümlüdür.

Ev sahibi-kiracı ihtilafında hakeme başvurmak uygundur.

EV SAHİBİ VE KİRACI ANLAŞMAZLIĞINDA HAKLI KİM?

Efendim, ev sahibi - kiracı mes'elesi bâzı muhitlerde ciddi bir sıkıntı hâlinde rahatsızlığını devam ettirmektedir. Mes'eleye sadece mal sahibi gözüyle bakmak insanı yanıltacağı gibi, kiracı gözüyle de bakmak, doğru hükümden uzaklaştırabilir. Her ikisinin de durumunu düşünerek hüküm vermek zorundayız.

Mes'eleye sadece mal sahibi gözüyle bakmak insanı yanıltacağı gibi, kiracı gözüyle de bakmak, doğru hükümden uzaklaştırabilir.

Ev sahibi, satıldığı takdirde yüz milyar edecek dâiresinin ayda sadece üç yüz milyon lira getirmesini basit bir kâr olarak düşünebilir. Zira yüz milyarın ayda üç yüz milyon lira gibi cüz'î bir kâr getirmesi, onun da bir kısmının vergi ve tâmir masraflarına gîtmesi pek câzip bir kazanç sayılmaz.

Beri taraftan, zaten normal aylığıyla geçinmekte güçlük çeken kiracının bundan fazla kira vermesi de geçim bakımından kolay olmaz. Aldığı aylığın yarısını kiraya veren insan, diğer masrafları da çıkınca geride tatmin edici bir miktar kalmaz, geçimini sıkıntıdan kurtaramaz.

Âdil bir anlayış, her iki tarafı da hesaba katarak varılacak anlayıştır.

Malatya'dan mektup yazan okuyucum ev sahibi ile mutabık kaldıkları günde evden çıkamamış. Şimdi, ev arıyormuş. Ancak, çıkmaları gereken günden bu yana geçen zaman içindeki kirayı hangi fiyattan vereceğini kestirememiş. Mal sahibinin istediği yüksek fiyattan mı, yoksa kendilerinin münasip gördüğü aşağı fiyattan mı?.. diye soruyor.

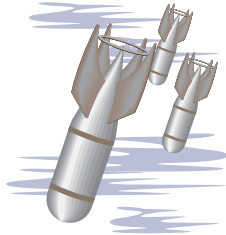
Bana kalırsa, ne mal sahibinin, ne kiracının takdir ettiği fiyattan olmalı. Çıkılamayıp da evde kalınan ayların kirasını bir hakem heyetine tesbit ettirmek, o günlerde o dâirenin kirasının normalinin ne miktar olduğunu itimad edilen üç-beş kişinin hükmüyle kesinleştirmek mümkündür. Ancak, bu hakemlere her iki taraf da râzı olacak, önceden verecekleri hükmü kabûl edeceklerini açıkça bildireceklerdir. Bu takdirde mes'ele biter, anlaşmazlık sona erer. Söz verdikleri ayda çıkamayıp da kaldıkları ayların kirasını böylece tesbit etmiş olurlar.

Savaş ve barış halinde kafirlerle ilişkinin hükümleri farklı olduğu gibi; İslâm toplumunda yaşayan gayr-i müslimlerin hukuku, tam bir güvence altındadır.

GAYR-İ MÜSLİMLERİ GIYBET ETMEK CÂİZ Mİ?

Almanya'dan mektup yazan okuyucum şöyle soruyor: **Buradaki vâizlerimiz giybetten uzun uzadıya bahsediyor, giybetin haram olduğunu açıkça ifade ediyorlar. Ancak, müslümanın giybetinin haram olduğunu ifade ederken gayr-i müsliminkine bir açıklık getiremiyorlar. Sorduğumuz bir iki zat, Müslümanın giybetini yapmanın haram olduğunu söyledi ama, çevremizdeki gayr-i müslimin giybetini yapmaya dair birşey söyleyemediler. Bu mevzuda bize kesin bir hüküm nakledebilir misiniz?**

Savaş halinde kafiri kötülemek, bir savaş taktiğidir. Barış halinde ise, ancak şahıslarının değil, yanlış inançlarının tenkidi söz konusu olabilir.

Elbette. Hemen ifade edelim ki:

– Hoca Efendilerin söyledikleri doğrudur. Müslümanın giybetini yapmak haramdır. Bu kesindir.

Ancak, Müslüman olmayana gelince durum ikiye ayrılır:

1 – Savaş hâlinde olduğumuz gayr-i müslim.

2 – Barış hâlinde olduğumuz gayr-i müslim. (Şu andaki Hristiyan ve Yahûdiler gibi.)

Harp hâlinde iken kâfirlerin gıybetini yapmak haram değildir. Onların kötülenmesi, soğuk savaş taktığı olarak, savaşın lehimize gelişmesi için gereklidir. Bunda günah söz konusu olmaz.

Ancak, barış hâlinde olduğumuz bugünkü gayr-i müslimlerin durumu aynı değildir. Onların gıybetini yapmak (şahısları ile sıfatlarını ayırmak suretiyle) ancak câiz olur. Yâni, Allah'ın yarattığı mükemmel bir varlık olarak değil de, bu mükemmel varlığa ilâve ettikleri küfürlerinin gıybetini yapmak, küfürden ürkmeyi netice verecek mânada batıl inançlarını kötülemek câizdir. Demek ki **şahısların değil, küfürle ilgili sıfatlarının gıybetini yapmak câiz olur.**

Maksat, şahıslarının gıybeti olmayıp, inançlarındaki yanlışlıkların kötülüğünü anlatmak olduğundan sakınca bulunmadığını, Gazali'nin fetvalarından öğrenmekteyiz.

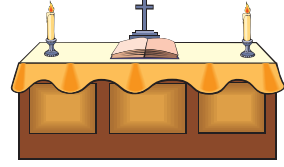
Müslümanların içinde bulunan azınlıklara (zimmi gayr-i müslimlere) gelince:

– Bunların bütün durumları Müslümanlar gibi İslâmın teminatı altındadır. Yüce İslâm'ın adâleti, himayesine aldığı bu zımmilerin gıybetini hiçbir şekilde câiz görmez.

Verdiği teminatın zedelenmesine müsaade etmez.

İslâm dünyasındaki gayr-i müslim azınlığın, müslümandan farkı yoktur. Hakkında onu rencide edecek, hiçbir kötü söz söylenemez.

Gayr-i müslime benzeme yasağı, dini bazı çevrelerce, yanlış anlaşılıp yorumlanan bir hükmüdür.

GAYR-İ MÜSLİME HANGİ DURUMDA BENZEMEK HARAMDIR?

SUAL:

– Gayr-i müslime benzemenin haram olduğu yolunda hocalarımız hadîs nakletmekteler. Bu hadîste “kim bir kavme benzerse, o kimse, o kavimden sayılır” buyurulmaktadır. Buna göre bir gayr-i müslim insanlığa faydalı birşey icad ederse biz de ona benzememek için o faydalı şeye sahip çıkmayacak mıyız? Yoksa hadîsin yasakladığı benzeme faydalı şeylere şâmil değil midir?

Müslüman, inançta, ahlâkta, örfte, giyim kuşamda gayr-i müslimlere benzemeye asla ihtiyaç duymaz, eksiklik hissetmez.

CEVAP:

– Gerçekten de Müslümanın gayr-i müslime benzemesi haramdır. Bunu yasaklayan âyet de var, hadîs de.. Ancak bu benzemeyi iyi tayin ve tesbit etmek lâzımdır. Yoksa soruda ifadesini bulduğu gibi **faydalı şeylerin kabulünde de benzeme yasağı var zannedilerek, dinî bir emrin yanlış anlaşılması söz konusu olacaktır.**

Âyette ve hadîste müslümanın gayr-i müslime benzemesi yasaklanırken şu iki madde hatırlanmalıdır:

1 – Müslüman gayr-i müslime itikadda, amelde, ahlâkta, örfte benzemez. Benzemeye ihtiyaç duymaz.

– Neden?

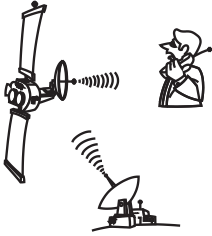
– Çünkü Müslüman, bunlarda gayr-i müslimden ileridedir. Gayr-i müslim ise bunlarda Müslümanlardan çok geridedir.

Müslüman, insanlığa faydalı buluş ve icadları kimde, hangi ülkenin insanında görürse hemen sahip çıkıp alır, bunda bir sakınca görmez.

Hatta o kadar geridedir ki, gayr-i müslimlerin ilim ve fikir adamları batının her geçen gün çöktüğünü, ahlâken ve ruhen bataklığa düştüğünü, kurtaracak bir sistemin de ancak İslâm olacağını açıkça ifade ediyor, bu sebeble de her geçen gün birer ikişer İslâmiyeti kabul ederek kurtuluşa koşuyorlar.

Onlar, içinde bulundukları ahlâk yozlaşmasından şikâyet ederek bize koşarken bizim de onlara benzemeye koşmamız ne akılla, ne de mantıkla bağdaşmıyor; Müslümanlığımıza yakışmıyor.

Bu bakımdan Müslüman, inançta, ahlâkta, örfte, giyim kuşamda gayr-i müslimlere benzemeye asla ihtiyaç duymaz, kendinde eksiklik hissetmez.

2 – İlmî buluşlarda, teknik icadlarda, özet olarak beşeriyete faydalı şeylerde Müslümanın gayr-i müslime benzemesi haram olmaz. Bilâkis teşvik görür.

Çünkü bu gibi faydalı buluş ve icadlar, aslında Müslümanın kaybolmuş öz malıdır. İman ettiği Peygamberi ona bu buluşları keşfinden önce haber vermiş, **“ilim ve hikmet mü’minin kaybolmuş malıdır. Nerede bulursa oradan alır”** sözleriyle ikaz ve irşadda bulunmuştur.

Demek ki, **Müslüman**, cebinden düşürdüğü cüzdanını nerede bulursa orada sahip çıkacağı gibi, **insanlığa faydalı buluş ve icadları da kimde, hangi ülkenin insanında görürse hemen sahip çıkıp alır, bunda bir sakınca görmez.** Bilâkis iman ettiği peygamberinin emrini yerine getirme şeklinde telâkki eder bu sahiplenmeyi.

Öyle ise **ilimde, teknikte, faydalı şeyleri benimsemede gayr-i müslimleri taklid etmek ve benzemek mahzurlu olmaz.** Hem bu buluş ve icadlar Rabbimizin ezelde yarattığı İlâhî kanunlarının gereğidir. Müslümanlar ilk asırlarda önce kendileri bu kanunları bulmuşlar, ancak sahip çıkıp inkişaf ettiremedikleri için gayr-i müslimler geliştirip kendilerine mal etmişlerdir. Dolayısıyla ecdadımızın başlattığı buluş ve keşifler olarak da düşünebiliriz bunları.

Müslümanın, “İslâmda yok” sanıp yabancıya imreneceği hiçbir kültürel eksikliği bulunmamaktadır.

İSLÂMDA DOĞUM GÜNÜ KUTLAMASI VAR MI?

Komşuları doğum günü kutluyorlarmış. Bunlar da onlara bakıp doğum günü kutlamak istemişler. Ancak bir başka komşu onları ikaz etmiş:

Müslümanı yabancılaştırmak caiz değil, ama yabancı kültürü müslümanlaştırmak mümkündür.

– **Doğum günü kutlaması Batı’dan gelen yabancı bir âdettir. Müslümanlıkta doğum günü kutlaması yoktur,** diyerek, engel olmuş. Bu defa da bize sorma gereği duymuşlar:

– **Siz ne diyorsunuz, İslâm’da doğum günü kutlaması yok mu, kutlarsak günah mı?** demişler.

Efendim, olayı biraz genişçe düşünecek olursak karşımıza şöyle ikili cevap çıkar:

– **Doğum günü kutlaması hem günah, hem de sevaptır.**

Biliyorum hemen soruyorsunuz:

– **Bu nasıl cevap böyle?** diye.

Arz edeyim.

– **Doğum günü kutlaması günah olur. Şayet günahlarla kutlarsanız. Sevap olur şayet sevap olan şeylerle kutlarsanız.**

Nitekim Müslümanlar ilk olarak Peygamberlerinin doğumunu kutlarlar, asla itiraz ve yabancı âdeti gibi bir yorum akla gelmez. Neden? Çünkü bu günü ve geceyi vesile ederek günah işlenmiyor da ondan. Aksine sevaplar işleniyor, mevlitler okunuyor, dualar ediliyor, konu komşu tebrikleşiyor, küsler barışıyor, dostluklar, kardeşlikler perçinleniyor, mütevazî yemekler yeniyor, hayırlar yapılıyor. Böylesine iyiliğe vesile olan kutlama neden sakıncalı olsun, niçin günah sayılsın?

Şayet bir âdet yabancı ise, Müslüman da böyle bir âdete ihtiyaç duyuyorsa yabancı âdeti diye ondan mahrum kalmasına gerek yoktur. Müslüman o yabancı âdeti alır, içindeki haramları, günahları atar; helallerle Müslümanlaştırarak benimser.

Ama böyle değil de içki içilerek, çığı-rından çıkmış eğlenceler tertip edilerek, bunca aç ve fakirin temel ihtiyaç-larının karşılanamadığı memleketi-mizde bir sürü israfa girilip gereksiz harcamalar yapılarak doğum günü kutlanırsa işte bu, yabancı kültürü olarak yorumlanır, Müslüman'a böy-lesine günahlarla dolu doğum günü kutlaması yakışık almaz.

İşte bunun için diyorum ki, doğum günü kutlaması sizin kutlayış şekli-nize bağlıdır. Günah da olabilir se-

vap da. Bunu siz kendiniz tayin ve tercih edeceksiniz...

Yeri gelmişken Müslüman'ın kültür zenginliğine sebep olan geniş anlayışına da işaretle bulunayım izin verirseniz.

Şayet bir âdet yabancı ise, Müslüman da böyle bir âdete ih-tiyaç duyuyorsa yabancı âdeti diye ondan mahrum kalmasına gerek yoktur. Müslüman o yabancı âdeti alır, içindeki haramla-rı, günahları atar; helaller, sevaplarla Müslümanlaştırarak be-nimser.

Bu bakımdan, Müslüman'ın yabancı âdetidir diyerek mah-rum kalabileceği, yabancıya imrenerek bakabileceği hiçbir kültürel eksikliği söz konusu değildir.

Yılbaşı kutlamak caiz mi?

Yılbaşı gecesindeki günahları, haramları atan Müslüman onu kendi örfüne, âdetine, kültürüne uygun düşen faydalı ve hayırlı me-rasimlerle düzelterek Müslümanlaştırıp kut-layabilir. Yabancılarda yılbaşı gecesini kutla-ma var da bizde yoktur diye bir hayıflanmaya ihtiyaç da duymaz.

Bu, Müslüman'ı yabancılaştırmak değil yabancı kültürü Müslümanlaştırmak anlamına da gelir.

Kimse, kendinin müslüman, muhatabının kafir olduğunu ileri sürerek suçunu ört bas ettirmek hakkına sahip değildir.

HAKLI GAYR-İ MÜSLİM KARŞISINDA HAKSIZ MÜSLÜMANIN TARAFINI TUTMAK CAİZ Mİ?

Tume bin Ubeyrik, komşusu Katade'nin evini bir gece kimsesiz buldu. Bundan istifadeyle derhal eve girip, içerideki bir zırlı gömleği aldı. Fakat bu gömleği açıktan götürse, görenlerin kendisinden şüpheleneceklerini tahmin ettiği için, evin bir köşesinde bulunan un çuvalının içine koyup çuvalı da sırtlayarak evinin yolunu tuttu.

İslâmda, adalet karşısında, Müslüman olanla müslüman olmayan diye bir ayırım yoktur.

Ne var ki, Tume'nin kendisi sadece ismen müslümandı, İslâmî yaşamak kaygısı yoktu. Öteden beri hırsızlıkla meşgul olduğu bilindiği için, evini arayıp çaldığı un çuvalı ile gömleği bulabilirlerdi. Bu düşünceyle evinde rahat edemedi. Tekrar çuvalı sırtlayarak komşusu olan Yahudi'nin kapısını çaldı:

– Bu çuvalı bir fakire vereceğim, sizde bir iki gün kalsın, dedi.

Yahudi'nin hiçbir şeyden haberi yoktu. Derhal kabul etti ve çalınmış çuval böylece Yahudi'nin evinde koruma altına alındı.

O gecenin sabahında ev sahibi Katade, evinden zırlı gömleği ile un çuvalının çalındığını anlayınca araştırmaya başladı. Derken çuvalın dibindeki delikten dökülen beyaz un'un Tume'nin evine kadar sicim halinde uzadığını tesbit etti. Tume'nin evinden de tekrar çıkan un döküntüsü, yakınındaki Yahudi'nin evine uzanınca:

– Tak!.. Tak!.. diye Yahudi'nin kapısını çaldı.

İçerden çıkan Yahudi:

- **Buyurun, bir emriniz mi var?** dedi. Kata-

- **Benim evimden çalınan zırhımla çuvalımın sizde olduğunu biliyorum. Onları almak için geldim,** dedi.

Yahudi şaşkınlık içinde cevap verdi:

- **Ben sizden ne zırh, ne de çuval gibi bir şey aldım!**

- **Hayır, siz almadınız, fakat benim zırhımla, çuvalım sizdedir,** diye ısrar edince, Yahudi:

- **Buyurun öyleyse, evimi arayabilirsiniz,** dedi.

Katade içeri girip kapının arkasında duran un çuvalını sürükleyerek meydana çıkardıktan sonra:

- **İşte bu benim çuvalımdır,** dedi ve içinde saklı duran zırhı da çıkardı.

Yahudi hayret içerisinde kaldı. Tekrar tekrar özür dileyerek bu hâdiseden kendisinin haberi olmadığını, komşusu Tume'nin bunu emanet olarak getirip verdiğini ifade etti ise de, yine de suçluluk duygusundan kurtulamadı.

Durum Resûlullah'a aksedip de hırsızlığın meydana çıktığını anlayanca, kabilesinde kendi gibi ne kadar ayak takımı varsa hepsini de Resûlullah'ın huzuruna getirip konuşturan Tume, adamlarına şöyle şâhidlik yaptırıyordu:

- **Yâ Resûlellah, Tume bir Müslümandır. Ona hırsızlık etmek yakışmaz. Hırsızlığı, çuval evinde bulunan Yahudi yapmıştır. Bir Müslüman böyle yüz kızartıcı iş yapabilir mi hiç?**

Gerek çalınan eşyanın evinde bulunmasıyla, gerekse bu şahidlerin aleyhindeki şehadetiyle Yahudi suçlu duruma düşmüş, kendini müdafaa edecek delil de bulamamıştı.

Böylece, sadece ismi Müslüman olan, fakat fikri ve ahlâkı bu İslâmiyet ile asla bağdaşmayan hakikî suçlu, kendinin Müslüman olduğunu, ötekinin de gayrimüslim olduğunu ileri sürerek, suçu iyice onun üzerine yıkmak istiyor, bir nevi İslâmiyet'i istismar ediyordu.

Cenâb-ı Resûlüllah, hırsızın kendi gibi ayak takımlarını getirip de şahidlik ettirişini esas kabul edip, çuval ve zırh evinde bulunan Yahudi'yi hırsızlık suçuyla hemen cezalandırmadı. O gün ve o gece beklemeyi tercih buyurdular. Nitekim bu bekleme sırasında hâdiseyle alâkalı vahiy geldi, âyet-i kerîme nazil oldu. (Nisa Sûresi, âyet 105'den itibaren).

Bu âyet-i kerîmede Yahudi'nin suçsuz, fakat **sadece görünüşte Müslüman olup, aslında İslâmiyet'i kendi ahlâksızlığı yönünde istismar eden sözde Müslümanın** suçlu bulunduğu, cezaya müstehak olanın bu yalancı şâhidli adam olduğu bildiriliyor:

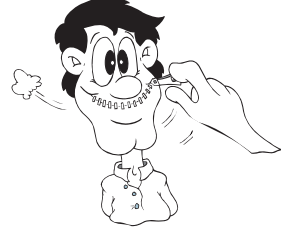
– Suçlarını insanlardan gizleyenler, Allah'dan nasıl saklayabilecekler? Buyurularak, **yalancı şahidlik edenler “hain” olarak vasıflandırılıyor**, hainlere yardım edilmemesi emrediliyor-du.

Karşısındaki kim olursa olsun, mutlak adaletin tesiscisi İslâmiyet, böylece suçsuz gayrimüslimi kurtarıp, fakat asıl suçlu sözde Müslümanı meydana çıkarınca, hırsız olan Tume, derhal Medine'yi terkederek Mekke'ye kaçtı. Fakat su testisi su yolunda kırılır. Orada zaten sadece ince bir iplikle bağlı bulunduğu İslâmiyet'i de âlenen terkedip yine hırsızlığına devam ederken bir gece hırsızlık için geldiği evin duvarının altında kalarak hakettiği cezasını buldu.

Böylece adaletin 14 asır evvelinden tesiscisi olan İslâmiyet'in örnek bir hükmü daha beşeriyete mal oldu. Adaletin önünde Müslümanla Müslüman olmayan diye bir fark olmadığını İslâmiyet, ta o gün tescil etmiş bulundu.

İslâmiyet, indirdiği vahiyle suçsuz gayr-i müslimi ithamdan kurtarıp, asıl suçlu sözde müslümanın yaptığı hırsızlığı ortaya çıkarmıştır.

Bazı söz, fiil ve ameller vardır ki, dıştan küfür görüldüğü halde sahibini kafir etmez.

SÖZ KÜFÜR GÖRÜNDÜĞÜ HALDE SAHİBİ NE ZAMAN KAFİR OLMAZ?

Suçun kesinleştiği yerde ceza da kesinleşir. Suç kesinleşmezse ceza da kat'iyet kazanmaz. Delil yetersizliğinden suçlu salıverilir.

Küfür, suçların en büyüğü ve en ağırıdır. Bir adamın küfre düştüğünü iddia edip, kâfir olduğunu söyleyebilmek için delil kesin olmalıdır. Kesin olmayan delillerle kesin hükme varıp cezanın en büyüğü olan küfürle bir insanı mahkûm etmek, mes'uliyet sahibi mü'minin göze alabileceği cür'et değildir.

Evet, önüne geleni küfre nisbet etmek kolay kolay göze alınamayacak bir isnad değildir. Çünkü, küfür, kalbde bulunan bir sıfattır. Kalbin içindeki gizli bir sıfatın varlığına ise ancak tezahür eden söz, fiil ve amelle hükmedilebilir.

Ancak, bazı söz, fiil ve ameller vardır ki, dıştan küfür görüldüğü halde sahibini kâfir etmez. Zira küfür görünen o söz ve amel, o kimsenin kalbindeki küfürden söylenmiş olmayıp belki başka sebep ve te'sirlerden dolayı meydana gelmiş olabilir.

Meselâ:

– Öfke ve hiddette ifrata varan adam, yahut cehalet ve bilgisizlikte iyice geride kalmış kimse, yahutta cezbe ve sekir haline girmiş bir tasavvufçu, bazan öyle kelimeler sarfeder, öyle

Tasavvufçuların ilk bakışta dine aykırı, küfür gibi görünen sözleri te'vil ve tefsire bağlıdır. Anladığımız mânâda değildir. Nitekim Muhyiddin-i Arabî, böyle sözleri sık sık sarfedip yazdığı içindir ki: "Sözlerimizi yanlış anlayıp küfür mânâsı çıkaracak kadar bizim dünyamıza yabancı olanlar eserlerimizi okumasınlar" diyerek mahzuru azaltmak istemiştir.

sözler söyler, ya da öyle fiil ve amel-ler işler ki, ilk bakışta bunlar sahibini kâfir kılan deliller olarak göze çarpar, irtikap edenin küfrüne kolayca hükmedilebilir. Lâkin iyice düşünülürse anlaşılır ki, o küfür görünen sözü söyleyen insan sadece şiddetli öfkeden dolayı söylemiştir. Yoksa kalbinde gizlediği küfürden dolayı değil. Yahut, söylediği sözün kendisini kâfir edeceğini bilmediğinden sakınca görmemiştir.

Küfür isnadında if-rata gidenler, imanlarına dağlar gibi delil bulunan Mevlânâ, Yûnus Emre.. gibi tasavvuf büyüklerinin bile sekir ve cezbe halindeki bazı sözlerine bakarak küfürlerine hükmettiler ve şüphesiz ki yanıldılar.

Ya da cezbe ve istiğrak halinde iken söylemiş, ayılınca bu gibi sözlerden dolayı tevbe, istiğfar eylemiştir. Muhyiddin-i Arabî gibi tasavvufçuların ekseri hâli böyle...

Şimdi, kalkıp da gözyaşlarıyla namaz kılıp, kâinatın Hâlik'ına vecd içinde ibâdet eden bu muhterem zatlara küfür mü isnad edecek, kâfir olduklarını mı söyleyeceğiz? Hâsâ ve kellâ. Çünkü o sözlerin kalblerindeki küfürden neş'et etmediğine delil bu kulluk halleridir.

Söz, kalbdeki küfürden neş'et etmişse elbette sahibinin kâfirliğine delil olur. Kalbdeki küfürden dolayı söylenmemiş, başka te'sirlerden dolayı söylenmişse sahibine kâfir diyebilir miyiz?

Diyemeyiz. Zira kalbinde iman var. Nitekim öfkesi geçince, sözünün küfür olduğunu öğrenince, ya da cezbe halinden çıkınca bu iddialardan hemen vazgeçip tevbe, istiğfar etmektedir. Bu, iman işaretidir.

Ayrıca tasavvufçuların ilk bakışta dine aykırı, küfür gibi görünen sözleri te'vil ve tefsire bağlıdır. Anladığımız mânâda değildir. Nitekim Muhyiddin-i Arabî, böyle sözleri sık sık sarfedip yazdığı içindir ki: "Sözlerimizi yanlış anlayıp küfür mânâsı çıkaracak kadar bizim dünyamıza yabancı olanlar eserlerimizi okumasınlar" diyerek mahzuru azaltmak istemiştir.

Bu ikazın mânâsı bellidir.

"Bizim, kulağa küfür gibi gelen sözlerimiz aslında dinin özüne uygundur. Küfre âit bir mânâ yoktur. Fakat bizim seviyemize çıkamayanlar bunu anlayamayacaklarından küfür sanıp, yanlış hükme varırlar. Böyle kimseler kitabımızı okumasın" demek istemiştir. Tasavvufçuların çoğunun sözleri bu durumdadır.

Küfür isnadında ifrata gidenler, imanlarına dağlar gibi delil bulunan Mevlânâ, Yûnus Emre.. gibi tasavvuf büyüklerinin bile sekir ve cezbe halindeki sözlerine bakarak küfürlerine hükmettiler ve şüphesiz ki yanıldılar.

Çünkü Bediüzzaman Hazretleri'nin dediği gibi bazan kelâm küfür görüldüğü halde sahibi kâfir olmaz. O küfür sıfatından doğmamıştır. İmanına delil vardır. Küfrüne delil zannî, imanına ise yakînidir. Yakîn (kesin kanı) varken zan ile amel edilmez.

Bu itibarla, bazan kelâm küfür görüldüğü halde sahibi kâfir olmayacağından, **mü'minler tekfir damgasını titreyerek kullanmalıdır.** Zaten çok kullanılan sıfatlar nihayet ürkütücülüğünü de kaybederek, baskı unsuru olmaktan çıkıverir. Vebâli de çok kullananlara ait olur.

Şüphesiz ki ikazımız, mü'mine kâfir demenin mes'uliyetinden titreyecek kadar idrâkli olanlar içindir.

Bunun vebâlini idrâk edemeyenlere söyleyecek sözümüz yok.

Bazan kelâm küfür görüldüğü halde sahibi kâfir olmaz. O küfür sıfatından doğmamıştır. İmanına delil vardır. Küfrüne delil zannî, imanına yakînidir. Yakîn varken zan ile amel edilmez.

Herkesin fahiş zarara engel olmak hakkı vardır.

KOMŞUSUNA ZARAR VEREN, VERDİĞİ ZARARI ÖDER Mİ?

İslâm Hukuku ihtiyaçlarımızı karşılama noktasında zengin ölçü ve kâidelere sahiptir. Yaşadığımız cemiyet hayatında en çok ihtiyaç duyduğumuz komşuluk münâsebetlerine dâir bir tek madde arz edeceğim sizlere. Göreceksiniz ki, tek cümlelik madde, bütün komşu münâsebetlerini düzenlemekte, karşılaşılacak vak'alara hüküm koymuş bulunmaktadır.

Bu maddeyi şöyle ifâde edebiliriz:

– Zarar-ı fâhiş izâle olunur!

Meselâ, bir komşu diğerine bâzan zarar verebilir, rahatsız etmiş olabilir. Komşunun komşuya böyle zarar vermesi, rahatsız etmesi normaldir. Duvar duvara, kapı kapıya yaşayan insanların bundan kurtulmaları mümkün değildir. Ancak bu zararın bir “hafif”i, bir de “fahiş” i vardır. **Fâhiş zarar, yâni büyük zarar ne şekilde olursa olsun ödetilir. Yahut izâle olunur. (Zarar ortadan kaldırılır.)**

Zarar-ı fâhiş izâle olunur, dedin mi, mes’ele bitmiştir. Kim fâhiş derecede zarar veriyorsa hem öder, hem de zararına son verir. Kendi menfaatini asıl kabûl edemez.

– Örneğin; bir evin bitişiğindeki komşusu, evini atölye yaparak, çalışan makinaların gürültüsünden komşuyu rahatsız etse, bu bir “zarar-ı fâhiş”tir. Buna râzı olmayıp, bu gürültüyü hemen önletebilir. Gürültü çıkaran komşu mes’ûliyet altına girdiğini bilmeli, buna meydan vermemelidir.

Bir başka misâl:

– Komşu oturulan evin bitişiğinde demirci dükkânı varsa, yahut evinde fırın yapıp duman çıkarsa, yahut deri temizleme yeri yapıp devamlı koku çıkarsa, yahut da çok kirli şeyleri temizleyip akan kirli sulardan diğer komşularını rahatsız etse hemen mâni olunur, fâhiş zarar vermeye hakkı olmadığı hatırlatılarak vazgeçirilir.

Bunların hepsinde de komşuya “zarar-ı fâhiş”le zarar vermek vardır.

Bu maddenin şümûlüne giren üçüncü ibretli misâl:

– **Bir adamın bahçesinde yüksek ağaçları bulunsa, bu ağaçların başına çıktığında bitişikteki komşunun aile efradının sereserpe oturduğu avlusu seyredilecek hâlde bulunsa, bu kimse ağaca çıkacağı vakit komşusuna haber vermekle mükellef olur:**

– Ben filân saatte ağaca çıkacak, meyveleri toplayacağım, yahut dallarını budayacağım, bilginiz olsun, demesi gerekir.

Bunu demeden çıkarsa, komşusuna “zarar-ı fâhiş”le zarar vermiş olur, tacizci duruma girer. Cezâyâ çarptırılır.

Bu zarar-ı fâhişle meydana gelen rahatsızlık hakkında bir

diğer misâl:

– Bir kimse bitişikteki komşusunun su kuyusuna zarar verecek yakınlıkta tuvalet çukuru kazdırsa, yahut lâğım yolu geçirse de komşunun su kuyusu zarar görüp, suya necaset karıştığı anlaşılsa; bu fâhiş zarar hemen giderilir. Temiz kuyusunu kirleten duruma engel olunur.

Bu maddenin ışığında günümüzde çok rastlanan bir diğer aktüel misâlde bahsimizi bağlayalım.

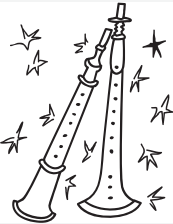
– Bitişik kattaki komşu müzik çalarını fazlaca açarak istirahat etmekte olan komşusunu dinlemeye zorlayıp istirahatine mâni olsa, fâhiş şekilde zarar vermiş olur. Bu kimse müzik sesini kendisi işitecek kadar açmalı, bitişikteki komşuyu rahatsız edecek kadar fazla ses çıkarttırmamalıdır.

İslâm Hukukunun tek maddesi-nin izahından çıkan hükme göre, komşuluk haklarına riayet etmeyen adam burada kul eliyle, âhirette de İlâhî azâb yoluyla cezâyâ mâruz kalır, azâba müstehak hâle gelmiş olur.

Görülüyor ki İslâm Hukukunun tek maddesi bile, nice hükümleri içine almakta, sosyal ihtiyaçlara cevap vermektedir.

– Zarar-ı fâhiş izâle olunur, dedin mi, mes'ele bitmiştir. Kim fâhiş derecede zarar veriyorsa hem öder, hem de zararına son verir. Kendi menfaatini asıl kabûl edemez.

Bitişik kattaki komşu müzik âletini yüksek sesle çalarak istirahat etmekte olan komşusunu dinlemeye zorlayıp istirahatine mâni olsa, fâhiş şekilde zarar vermiş olur. Bu kimse çalgı âletini oda içinde dinlenecek şekilde kullanmalı, bitişikteki komşuyu rahatsız edecek kadar fazla ses çıkarttırmamalıdır.

İSLÂM HUKUKUNDA ZARAR TAZMİNİNE DAİR HÜKÜMLER

1- Bir kimse âmmenin yoluna karpuz kabuğu dökemez, yağ akıtamaz. Bunlara benzer zararlı şeyler atamaz. Şâyet böyle şeyler döker, atar da bunlara basıp ayağı kayarak ziyan uğrayan olursa meydana gelen ziyanı, yolu kirleten kimse öder.

2- Bir kimse âmmenin geçeceği yolun üzerine satacağı mallarını döküp de gelip geçişi zorlaştıramaz, yolcuların ayağına takılacak şeyler koyamaz. Şâyet böyle bir işgalde bulunur da gelip geçenler bundan ziyan görürse, ziyanı, yolu işgal eden öder.

3- Bir kimse evinin balkonunda, yahut avlusunda bir şey şiddetle vurunca komşusunun evindeki normal yerleştirilmiş bir şeyin düşüp kırılmasına sebep olursa bu kimse sebep olduğu ziyanı ödemesi icabeder. Meselâ: Avlusunda odun yararken sıçrattığı odunlar birinin gözüne değip yaralasa, yahut komşusunun camına değip kırsa yarayı tedavi ettirir, camı da öder.

4- Bir kimse üzeri yüklü bir hayvanı ürküterek ziyanı sebep olursa bakılır. Ürkütme kasdî olursa meydana gelen ziyan ödetilir. Kasdî olmazsa, ürkütmek hayvanın kendi huysuzluğundan kabûl edilir, ziyan ödetilemez.

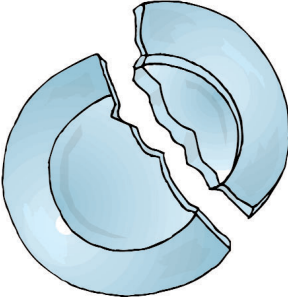
5- Bir kimse tarlasına girmiş olan hayvanı dışarı çıkarırken hayvan atladığı çukura düşerse, yahut kaçarken karnına bir kesik ağaç saplansa bakılır. Bu yaralanmalar normal çıkışıyla meydana gelmişse bir şey lâzım gelmez. Ancak tarla sahibinin hayvanı vurup yaralamak kasdiyle hücumu yüzünden kaçarken meydana gelirse, ziyan, sebep olana ödetilir.

6- Bir kimse bir komşusunu işlemediği bir suçla suçlayarak jurnalcılıkla hapse atılmasına sebep olup, mağdur etse, sonra bu suçu işlemediği meydana çıksa, buna sebep olan jurnalcı meydana gelen ziyanı ödemek zorunda kalır.

7- Bir kimse girdiği dükkânda baktığı bardaklardan birini düşürüp kırsa bakılır. Kırılan bardağı dükkân sahibinin izniyle eline almışsa ödetilmez.

Alıcılar, satıcının izni ve rızası olmadan satın alacakları mala el sürmemelidirler.

SATIN ALINMAK İÇİN BAKILAN MALA GELEN ZARARI, KİM ÖDER?

Şayet kırılan tabaklar bakmak için izin alınmış da sahibinin izniyle bakılırken kırılmışsa bakanlar ödemezler. İzin alınmadan bakılmışsa kırılanlar ödemek zorunda kalır.

Okuyucum, bir züccaciye dükkânında teşhir edilen mallara bakıyormuş. Nasıl olmuşsa olmuş birden bir kısım bardak ve tabaklar yerlere dökülüp kırılmış. Bu sırada bir anlaşmazlık da çıkmış. Kimi demiş ki, kırılanları kırılanlar ödemelidir. Kimileri de demiş ki, kırılanlar ödenemez. Burası dükkândır. Elbette bakılacak, sonra alınacaktır. Bakarken kırılmıştır. Normaldir. Konuyu bize yazan okuyucum:

- Bu kırılma olayına ne diyorsunuz? diyor. Kırılanları kırılanlar ödeyecek mi, yoksa dükkândaki kırıklar dükkân sahibine mi aittir?

Bu soru bana Hazret-i Ömer zamanındaki bir at satışı olayını hatırlattı. İsterseniz o hadiseyi burada söz konusu edelim. Belki soruya bir cevap bulmak mümkün olacaktır.

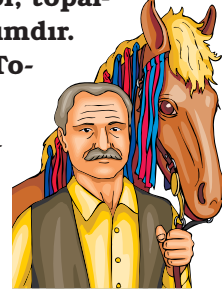
Panayırdı bir at satın almak için gezen Hazret-i Ömer (ra) nihayet birinde karar kılar. Atı beğenir, fiyatında da anlaşılır. Ancak atı bir tecrübe etmek kalır geriye. Hazret-i Ömer (ra) yanındaki bir tanıdığına, **Şu ata bir bin de koştur bakalım nasıl gidiyor**, der. Adam ata biner, şöyle boşlukta bir koşturayım derken atın ayağı bir çukura girer ve sürçüp burkulur, at aksama ya başlar, yürüyemez hale gelir.

Bu sırada bir anlaşmazlık da meydana gelir. Kimi der ki, **atı**

almak gerekmez. Çünkü bu at yürüyemiyor, topallıyor. Kimi de der ki, atı Ömer'in alması lazımdır. Çünkü pazarlık yapıp fiyatta anlaşıldı. Topallayınca geri dönmek olmaz...

Anlaşmazlık sürerken halife olayı meşhur âlim Şüreyh'e bildirir, durumu aynen anlattıktan sonra:

– Söyle bakalım, bu atı ben almaya mecbur muyum, yoksa sahibine mi kalması gerekir? der.

Sonraları büyük ün sahibi olan **Kadı Şüreyh** şöyle hüküm verir:

– Ata binip de şöyle bir tecrübe edelim diye koşturmak, sahibinin izniyle olmuşsa at sahibine aittir. Sahibinin izni alınmadan koşturup da sakatlanmışsa, at sakatlayana kalır, fiyatını ödemek gerekir.

Alıcılar dikkatli olmalı, sahibinin izni ve rızası olmadan ne bir malına el sürmeli, ne de sattığı bilhassa gıda maddesinin tadına bakma gibi kötü alışkanlıklara yönelmelidir.

Bu fetva üzerine iki taraf da çok memnun olur. İşte bundan sonra halife Hazret-i Ömer de kararını verir:

– Ey Şüreyh, Kûfe kadılığı boştu, oraya tayinin yapılmıştır, git hemen görevine başla.

Bu olaydan bir hüküm çıkarabiliriz okuyucumun züccaciye dükkânında kırdığı bardak ve tabaklara.

Denebilir ki:

– Şayet kırılan bardak ve tabaklara bakmak için izin alınmış da sahibinin izniyle bakılırken kırılmışsa bakanlar ödemezler. İzin alınmadan bakılmışsa kıranlar ödemek zorunda kalır.

* * *

Konuyu böyle anlamakta isabet olsa gerektir.

Bununla beraber alıcılar dikkatli olmalı, sahibinin izni ve rızası olmadan ne bir malına el sürmeli, ne de sattığı bilhassa gıda maddesinin tadına bakma gibi kötü alışkanlıklara yönelmelidir. Bazı kimseler pazarda, çarşıda alacakları gıda madde-

sinin tadına bakmak için elleriyle gıda maddesini iyice mıncık-
lıyorlar. Sonra da kıyısından köşesinden kopartarak yiyor, be-
ğenmeyip gidiyorlar. Eğer bütün alıcılar da böyle bir miktar yi-
yip geçseler ortada satan adama ait bir şey kalmaz, tadına ba-
kıp da yiyenler malı bitirirler, satanın iflası söz konusu olur.
Halbuki satan tadına baktırdığı kimsenin almasını isteyerek
baktırıyor, almayınca da kırılıyor, içinden helal de etmiyor.

Bu yüzden çarşı pazar dolaşanlar dikkatli olmalıdır. Şura-
da burada **gıda maddesini elleriyle mıncıklama gibi sıhhi ol-
mayan alışkanlıklardan uzak kalmalı, almayacakları malın
tadına bakıp da satanın helal etmeyeceği bir şeyi yemiş ol-
mak gibi bir duruma girmemeliler.**

Hele kırılacak, dökülecek şeylere karşı daha uyanık olup
mal sahibini ziyana sokmaktan çekinmeliler. Bilmem yanlış mı
söylüyorum bunları?

ÇOCUKLARIN VERDİKLERİ ZİYANLARI VELİLER ÖDER Mİ?

SUAL:

- Bazan deliler, bazan da akli ermeye-
cek hale gelmiş yaşlılarla çocuklar ba-
zı zararlara yol açmaktalar. Bunların
ziyanlarını velileri, yâni yakınları öde-
mekle mükellef midirler?

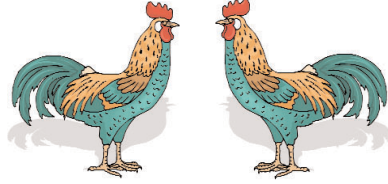
CEVAP:

- Bunların ziyanlarını başkaları ödemekle mükellef olmaz.
Zira hiçbir kimse bir başkasının verdiği ziyana ortak edilmez.
Kefil olmak bundan müstesna.

Ancak, çocukların kendilerine âit malları varsa, yaptıkları
ziyanları bu mallarından alınırlar.

Buna rağmen velisinin ödemesi çocuğu düşündürmek,
böyle ziyanlara girmemelerini sağlamak bakımından münasip
olacağı ifade edilmiştir.

Merhamet etmeyene
merhamet olunmaz.

HAYVANLARI BİRBİRİ İLE DÖĞÜŞTÜRÜP SEYRETMEK CAİZ Mİ?

Horoz dövüşü, boğa ve deve güreşi, gibi şeyler İslâm'ın tasvip edip teşvikte bulunduğu şeyler değildir.

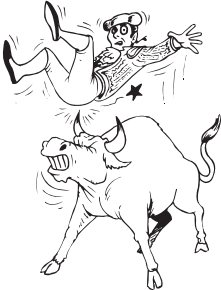
Bunlardan **horoz dövüşü son derece ilkel ve insafsızca bir eğlencedir.** Bir semtin insanları sebepsiz yere ikiye bölünüyorlar. Bir kısmı bir horozun tarafında, öteki kısmı da diğer horozun tarafında. Ortada ise iki tane hayvan. Seyirciler bunları birbirine saldırtıyor, ibiklerini kan revan içinde bırakışlarını gördükçe zevkten dört köşe oluyor, kendilerinden geçiyorlar... Bu nasıl zevk, nasıl merhamet ve şefkat?..

Horoz dövüştürmek, boğa ve deve güreştirmek, İslâmın onay verdiği meşguliyetler değildir.

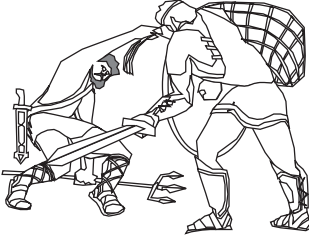
Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri'nin bir Hadis-i Şerifi'nin ikazı ne kadar yerindedir:

- Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.

Evet, canlılara acımayana, merhamet etmeyene Rabbimiz sebepler halkeder. Bir gün ona da acımasızca muamele reva görülür, yaptığığın benzerine maruz kalabilir.

Bugün acımasızca horozları dövüştürüp arenada boğaların kan revan içinde kalışlarını zevkle seyredenler, benzeri olaylarla karşılaşabilirler. Bu da yaptığığın aynısını görme şeklinde yorumlanabilir. Bu sebeple mü'min, merhametli ve şefkatli olmalı; acımasızlığın Müslüman'a yakışmayan bir sıfat olduğunu düşünmelidir.

Şiddet ve acımasızlık Müslümanlıkta yoktur.

Bilindiği üzere şiddet ve acımasızlık Müslümanlıkta yoktur. Tarih boyunca, Batı âleminde gladyatörlük adı altında yaşanan bu acımasızlığı günümüzde de bütün dehşetiyle görmeye devam etmekteyiz. Sadistçe zevklerini tatmin için çeşitli dallar altında insanları dövüştürüyor, kafalarına, beyinlerine yumruklar indirtiyor, hangisi daha devirici darbe vurursa daha çok sevinç çığlıkları atıyor, beyni sarsılan insanın hayatının yavaş yavaş mahvolmasını hesaba bile katmıyorlar. Bunlar merhamet

ve şefkat gibi insanî duygulardaki yozlaşmanın belirtisi değil midir?

Bundan dolayıdır ki Müslümanlar'da ne horoz dövüşü tavsiye edilir, ne de herhangi bir canlıyı insanla vuruşturup, onu öldürmek uygun görülür.

Bizim temel anlayışımız bellidir:

– Merhamet etmeyene merhamet edilmez.

Kitaplarımızda verilen misale göre, adamın biri birinin bağına girer, meyvelerden yemeye başlar. Bu sırada bağ sahibi gelir, yakalar, ayaklarından iple bağlayıp meyvesini yediği ağaca asar.

Başı aşağı sallanırken söylenmeye başlayan sabıkalı:

– Allahım, bu ne kadar büyük zulüm. Birkaç tane meyve için insan başı aşağıya asılır mı? der.

İşte bu sırada kulağına sesler gelmeye başlar:

– Hiç şikayet etme. Çünkü sen de aynı şeyi yapıyordun. Yakaladığın fareyi kuyruğundan iple bağlayarak ağaca asmış, hayvanın debelenişini zevkle seyretmiştin. Şu anda sana yapılan, vaktiyle senin yaptığın zulmün cinsindendir.

Evet, meşhur sözdür:

– **El-cezâü min cinsil amel!** Ceza, amelin cinsinden olur, yaptığının benzeriyle cezalanırsın.

Kafes dışında yaşaması zor olan kuşları kafeste tutmak, gökyüzünün özgür varlıklarını, dar bir alana hapsedmek değildir.

KAFESTE KUŞ BESLEMELİK CAİZ Mİ?

Hüsnü Bey'in evinde bir kuş kafesi varmış. Tabii içinde de kanaryalar. Akşam işinden dönünce bunlarla meşgul oluyor, yemini veriyor, suyunu koyuyor, ötüşlerini zevkle dinliyormuş.

Ne var ki işler hep böyle güzel gitmemiş. Bir gün evlerine bir misafir gelmiş. Bir de bakmış ki köşede bir kafes, içinde de kuşlar!. Daracık boşlukta bir o yana, bir bu yana çırpınıp duruyorlar zavallılar... Bir müddet baktıktan sonra da gürelemiş:

- Hangi şefkat ve merhamet duygusundan yoksun kişi bunları bu daracık yere hapsetti?

Tabii müthiş bir sessizlik. Nihayet içlerinden biri cevap vermeye çalışmış:

- Ne var, bir günah, bir hata mı sözkonusu yoksa?
- Daha nasıl günah, ne biçim hata istiyorsunuz?

Koskoca gökyüzü boşluğunun kuşlarını yakalayıp getirip bu kadarcık dar bir yere hapsedmişsiniz. Bunu kim yapmışsa bilsin ki, o nasıl sınırsız bir boşluğun kuşlarını yakalayıp da bu daracık yere hapsedmişse, Allah da onu benzeri daracık bir yere hapsedecek. Sonra o insan, "benim suçum ne ki buraya beni hapsedtin?" diyecek. Rabbimiz de ona cevap verecek:

- Senin dünyada bir canlıya yaptığını ben de âhirette sana yapıyorum. Bu kötü bir şey olsaydı sen onu kuşlara yapmazdın.

Kafesten dışarıda yaşayamayacak kuşları kafeste bakmak caizdir, fakat sevap olduğunu söylemek kolay değildir. Çünkü ne olursa olsun Allah, kanatlı olarak yarattığı kuşları kafes için yaratmamıştır.

Kafeste kuş ile ilgili hükmü bir kısım akvaryum balıkları için de söylemek mümkündür. Onlar da belli ısının altındaki sularda yaşayamıyorlar. Akvaryumda bu ısı devamlı muhafaza edilerek korunuyorlar.

Hapis filan değil, sen çok iyi yerdesin, buyuracak...

Tabii bu açıklama ev sahibinin dünyasını karartmış, durumu bize aynen yazıp kafeste kuş beslemenin böyle mi olduğunu sormuş; günah ise hemen vazgeçeceklerini ifade etmişler.

* * *

Çok sorulan bu konuya ait bilgi İmam-ı Birgivi'nin eserlerinde ve diğer fıkıh kitaplarında görülebilir. Anladığımız şudur:

Gerçekten de koskoca gökyüzü dünyasının varlıklarını tutup avuç içi kadar daracık bir yere hapsedmek hissen de uygun görünmemektedir. Ancak, bazı cins kuşlar var ki, onları boşluğa bırakmak mı onlara iyilik sayılır, yoksa bir kafes içinde muhafazaya alıp da kollamak mı? diye düşündürmektedir insanı. Meselenin özü buradadır.

Sayet dışarıda canlarını muhafaza edemeyecek, kediye veya köpeğe yakalanacak, belli soğuklara dayanamayacaksa (ki bazı kuşların durumu böyledir) bunların bir kafeste bakılması, korunması herhalde daha hayırlı gibi görünmektedir.

İşte bu cins kuşları kafese alıp beslemekte mahzur şöyle dursun maslahat olduğu da söylenebilir. Bu yüzden **kafes kuşlarının kafeste tutulmasında dinen hiçbir sakınca yoktur.**

Aynı hükmü bir kısım **akvaryum** balıkları için de söylemek mümkündür. Onlar da belli ısının altındaki sularda yaşayamıyorlar. Akvaryumda bu ısı devamlı muhafaza edilerek korunuyorlar.

Bütün bunlardan sonra söylenecek söz şu olsa gerektir:

Kafesten dışarıda yaşayamayacak kuşları kafeste bakmak caizdir, fakat sevap olduğunu söylemek kolay değildir. Çünkü ne olursa olsun Allah, kanatlı olarak yarattığı kuşları kafes için yaratmamıştır. Kanatlarının varlığı, dünyalarının genişliğini göstermektedir.

ÇATIDA KUŞ VE GÜVERCİN BESLEMEK CÂİZ MİDİR?

Bâzılarının bir hastalık hâline getirerek besledikleri güvercinler, faydasız bir işle meşguliyetten başka bir şey olmadığından mekruh sayılmıştır. Hattâ, bâzı eserlerde sâdece eğlence olsun için güvercin besleyip, kuşla oynamanın fakirliğe sebep olacağı da kaydedilmiştir.

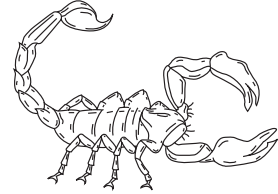

Halife Hazret-i Osman zamanında Medine’de güvercin merakı alıp yürüdüğünden bahsedilince, durumu tahkik ettiren Hazret-i Osman, derhal yasak koymuş, güvercinle uğraşmayı faydasız işle faydalı zamanı yok etmek olarak izah ederek zaman israfçılarını cezalandırmıştır.

Küçük çocukların kısa bir zaman kuşla eğlenip oynamaları bundan ayrı tutulmuştur. Henüz kuş denen cinsin hususiyetlerini ilk defa görüp hayrete düşen konuşma devresi çocuklarının bu hâli, bir zaman israfı sayılmamıştır. Bu mahlûku öğrenip tanıma fırsatı olarak görülmüştür.

Bunun şartı da çocuğa hayvana eziyet ettirmemek, hayvanın ıstırap çekmesine sebep olmamaktır.

Zararlı varlıkların zararlarına engel olmakta dinen sakınca yoktur.

ZARARLI HAYVANLAR ÖLDÜRÜLÜR MÜ?

İslâm’ın bize telkin ettiği anlayış, bütün canlılara merhametle davranmak, şefkatle bakmaktır. Bundan dolayıdır ki Efendimiz (sav) bir hadisinde evindeki kedisini aç susuz bırakan kadının cehennem azabına müstahak olduğunu haber vermiştir.

Zarar veren şeyler öldürülür. Zararına mani olunur. Bunda günah olmaz.

Yine bir başka misalde, çölde kuyu başında susuzluktan dilini çıkarmış bekleyen bir köpeğe kuyuya inip ayakkabısıyla su çıkaran kişinin de cennete layık olduğu bildirilmiştir.

Bunlardan anlaşılan ölçü açıktır.

Hayvanlara merhametsizce davranan cehenneme, merhametli ve şefkatli davranan da cennete layık amel işlemiş olur.

Nitekim İslâm büyükleri İslâm'ın bu telkinine uygun örnekler de vermişler. **Rifai** tarikatının önderi **Seyyid Ahmed Errifai Hazretleri** derhanesinde iken ezanın okunduğunu işitmiş, öğrencileri hemen kalkıp camiye koştukları halde kendisi oturduğu yerden kalkamamış. Çünkü cübbesinin ucuna yatmış bir kedinin uykusu çektiğini görmüş. Bir türlü hayvancağızı uyandırmaya gönlü razı olmayan **Ahmed Errifai Hazretleri** bu defa bir makas getirip cübbesinin ucundan kesmiş, namaza bundan sonra gitmiş. İslâm büyükleri böylesine engin merhamet ve şefkat örnekleri de vermişler bizlere.

Ancak her anlayışın bir ölçüsü, bir sınırı olmak lazım gelir. Ölçüsüz ve sınırsız bir şefkat anlayışı fayda yerine zarar da getirebilir. **Şayet bu acıma ve şefkate bir sınır getirmez de bütününü her yerde bunu görmek, göstermek istersek; meyve ve sebzelerimizi mahveden haşerelere karşı ziraî ilaçlar kullanamaz, onları imha etme yerine kendi hallerine bırakmak zorunda kalırız.** Bu defa da zararlı böceklerle acıma yüzünden insanların yiyeceklerini koruyamaz hale gelir, insanlara acımasızlık etmiş oluruz.

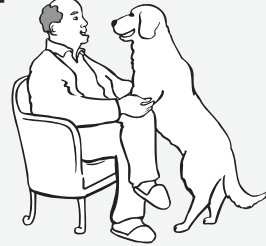
Böyle bir çıkmaza girmemek için konuyu yorumlayan alimler ölçü getirmişler ve demişler ki:

Küllü muzırrın yükütlü.

Zarar veren şeyler öldürülür. Zararına mani olunur. Bunda günah olmaz.

Şayet zarar veren canlının zararına mani olmaz da acımanız yüzünden onu zararında serbest bırakırsanız, bu defa zarar verdiklerine acımasızlık etmiş olursunuz. Bu bir şefkat değil, his ve acıma sapması olur. Şefkat gibi güzel bir his, şefkatsizlik gibi tam aksi sonucu vermiş olur.

Köpekleri ikiye ayırmak gerekir: **İhtiyaç köpekleri, süs köpekleri.** İhtiyaç köpekleri evin avlusunda, yahut da bağ, bahçelerde ve sürülerde beslenir, bekletilir. Süs köpekleri ise evin içine alınır.

İslâmî anlayışta evin içinde köpek bulundurulmamalıdır. Evde ihtiyaç duyulmayan köpeklere masraf yapılıp da bütçeye lüzumsuz bir yük yüklenilmemelidir. Şayet imkan bolluğu varsa bunu süs köpeklerine değil de ihtiyaç içinde inleyen insanlara yöneltmek uygun olur.

Nitekim hadiste de bu yolda ikaz vardır. **İçinde ihtiyaç duyulmayan köpek beslenen eve melek girmez,** şeklinde bir hatırlatma söz konusudur.

İhtiyaç köpekleri de şayet zararlı hale gelir, sahibine ve çevreye hastalık yayıp korkutucu duruma girerse bunun zararına mani olunur, bulundurmaktan vazgeçilebilir.

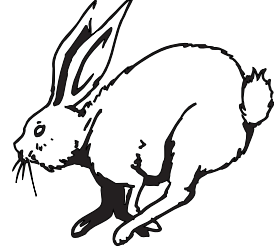
Zararlı bir hayvan, başka türlü zararsız hale getirilemiyorsa öldürmek, zararını böyle yok etmek, günah olmaz. Acıma duygumuzu zararlıyı korumaya yöneltirsek zarar verdiklerine acımasızlık etmiş oluruz. Bu bir acıma değil, duygu sapması haline dönüşen yanlışlık olur.

İnsanların merhameti Allah (cc)'in merhamet ve şefkatini aşıp taşmamalıdır. Şayet sınırsız bir merhamet ve şefkat anlayışı söz konusu olursa merhamet maraza dönüşebilir. İnsana acımaz, hayvana acır hale gelinebilir. Sınırsızlık böyle kendini gösterir.

İslâmî anlayışta evin içinde köpek bulundurulmalı; evde ihtiyaç duyulmayan köpeklere masraf yapılıp da bütçeye lüzumsuz bir yük yüklenilmemelidir. Şayet imkan bolluğu varsa bunu süs köpeklerine değil de ihtiyaç içinde inleyen insanlara yöneltmek uygun olur.

Av hayvanı, avı yakalayanındır. Yiyebileceği gibi, hediye de edebilir.

TAVŞAN AVLAMAK VE ETİNDEN YEMEK CÂİZ Mİ?

Kış ayları, bâzı muhitlerde av ayları olarak değerlendirilir. Nitekim okuyucum da buna işaret etmiş, diyor ki:

Tavşanın yeneceğine dâir hükümde, dört mezhebin dördü de görüş birliği içindedir.

– Ormanı bol olan muhitimizde kışın en çok tavşan yakalandığımız olur. Ancak, yakaladığımız tavşanlar hakkında da dedikodudan bir türlü kurtulamayız. Kimileri, **“Tavşan eti yemek helâl değildir”** derler, kimileri de, **“Helâl olmasa büyüklerimiz yerler miydi?”** diyerek söylentilere aldırış etmezler. Mes’ele ilmi bir hüküm kazanmadan yine ortada kalır. Bu konuya ışık tutmanızı, devam edip gelen bu söylentilere bir son vermenizi bekliyor, tavşan etinin yenip yenmeyeceği hakkında İslâm’ın hükmünü bildirmenizi istiyoruz.

* * *

Bilhassa Sünni olmayan vatandaşlarımız arasında yanlış söylentilere sebep olan tavşan hakkında fıkıh kitaplarımızda hükümler vardır. Hem bu hükümlerin delilini teşkil eden hadisler, açık seçik vak’alar da mevcuttur. Bir tanesini arz ettiğimizde göreceksiniz ki, tavşanın yenmesi hususunda en küçük bir şüpheyi bile mahal yoktur. Hattâ tavşanın yeneceğine dâir hükümde, dört mezhebin dördü de görüş birliği içindedir.

Olayı, sahih hadis kitaplarından Müslim kaydetmektedir. Meâlen arz ediyorum.

Bilindiği üzere sahâbe arasında Enes bin Malik ile Ebû Talha’nın isimleri meşhurdur. Ebû Talha, ashâbın avcılarındandır. Nitekim bir şiirinde şöyle demektedir:

“Ben Ebû Talha’yım, ismim de Zeyd,

Her ava çıkışında çantamda vardır bir sayd.”

Sayd, avda yakalanan hayvandır. Buna göre Ebû Talha'nın her ava çıkışında elinin boş dönmeyip, mutlaka bir şeyler yakaladığı anlaşılmaktadır.

Bir gün yine üvey oğlu Enes'le birlikte ava çıkmış, Mekke ile Medine arasındaki Merruzzahran vâdisinde avlanmaya başladıkları sırada, bir tavşanı görmüşler. Herkes kaçan tavşanın peşine düşmüş, ama hepsi de yorulmuş, tavşanı Enes yakalayıp getirmiştir.

Bundan sonrasını Hazret-i Enes'in kendisinden dinleyelim:

– Yakaladığım tavşanı alıp Ebû Talha'ya getirdim. O da eline bıçağı alıp “Bismillâh” diyerek kesti. Sonra etini taksim ettik. Uyluğundan bir parça ile iki budunu elime verip şöyle dedi: “Bunu al, Resûlullah'a götür, bizden hediye et.” Ben de alıp doğruca Resûlullah Aleyhisselâm'a götürdüm. “Yâ Resûlâllah, bu tavşanı ben yakaladım, Ebû Talha da kesip size hediye gönderdi” dedim. Bunun üzerine Resûlullah Hazretleri tavşanın etini kabul etti.

Mezheb imamlarımız ve fıkıh âlimlerimiz bu hadîsten, dolayısıyla bu vak'adan şu hükümleri çıkarmışlardır:

1 – Bir av peşinde birkaç kişi koşsa da biri yetişip yakalasa, av yakalayanın olur, diğerleri hak iddia edemez.

2 – Tavşan avlanır, yakalanınca eti yenir. Hattâ bundan hediye de verilebilir. Nitekim Resûlullah'a da hediye edilmiştir.

Müslim'in notunda, tavşan etinin yenmesine âit hükmün dört mezhebe de şâmil olduğu kaydı vardır.

Demek ki, soru sâhibi okuyucum bundan böyle tavşan eti konusunda tereddüde düşmez, tereddüt gösterenlerin söylentilerine değer vermez. Mes'ele gayet açık ve sarihtir. Hem de dört mezhebin ittifakıyla tavşan eti yenmektedir.

Kişi hem zengin,
hem fakir nasıl olur?

BİRAZ DA SİZ DÜŞÜNÜN! BU KİŞİYE ZEKÂT DÜŞER Mİ?

Hürmetkâr bir eda ile karşı-
ma geldi, bir meselesi oldu-
ğunu söyleyerek anlatmaya
başladı:

– Bana zekât düşüp düşmeye-
ceğini öğrenmek istiyordum.

– Paranız, yahutta para değe-
rinde ticarî malınız varsa zekât
vermeniz gerekir.

– Param hiç yok! Üstelik yüz
milyar da borcum var!

– Öyle ise yok olana zekât ve-
rilmez. Neyin zekatını vereceksiniz?

– Ancak oturduğumuz dairemiz var.

– Ona zekât düşmez.

– Bir de kirada dairemiz var.

– Ona da düşmez.

– Bir de yazlık yapmak için beklettiğimiz arsamız var. Ayrıca
bindiğimiz arabamız var.

– Onlara da düşmez. İhtiyaç eşyasıdır.

– Şey? Bir de şeyimiz vardı.

– Neydi o şeyiniz?

– Kirada çalışan üç tane taksi. Bunları gündüz bir şoför ça-
lıştırıyor, gece de bir şoför.

– Bunlara da zekât düşmez. Başka bir şey var mıydı?

– Yok, bir şey yok. Ancak ötekiler kaldı.

– Neymiş ötekiler?

**Sen sahip olduğun
bunca mal varlığın sebe-
biyle zengin sayılırsın. Sa-
na zekât, fitre verilemez.
Ancak, devamlı yatırım
yaptığın için, elinde para
bırakmayıp, üstelik de
borçlu olduğundan dolayı
da fakir sayılırsın zekât
vermen icabetmez!..**

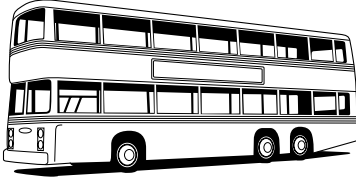
- Otobüsler?
- Nasıl otobüsler?
- Halk otobüsleri!
- Sayıları kaç?
- Üç tane...
- Bunların geliriyle geçinebiliyor musunuz bâri?

- Nerede? Zorlanıyoruz. Çünkü yeni bir otobüs daha aldık, üçyüz milyar borç var.

Elimize geçen tüm kira gelirlerini hemen borca verip bir an evvel borçtan kurtulmaya çalıştığımızdan, geçinmekte zorluk çekiyoruz.

- Başka bir şey var mıydı?
- Bir sualım daha kaldı. Ona da cevap verirseniz müşkülüm hal olmuş olacak...
- Neymiş o sualin?
- Beni dinlediniz. Bu durumda ben fakir miyim, yoksa zengin mi? Çünkü elimde hiç param yok, kazandığımla hep yatırım yaptım. Yüz milyar da borcum var? Fakirsem, bana zekât verilse de borçtan kurtulsam?

- Bu suali hiç beklemiyordum. İzin ver de hafızamı toparlayıp da cevap vereyim.

Biraz düşündükten sonra cevap veriyorum:

- Sen sahip olduğun bunca mal varlığın sebebiyle zengin sayılırsın. Sana zekât, fitre verilemez. Ancak, devamlı yatırım yaptığın için, elinde para bırakmayıp, üstelikte borçlu olduğundan dolayı da fakir sayılırsın zekât vermen icabetmez!..

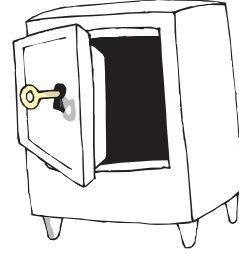
İkimiz de düşünmeye başladık. O nihayet kararını verdi:

- Siz çok iyi cevaplar verdiniz, memnun oldum. Durumumu düzeltirsem günün birinde inşaallah ben de zekat verme tadını tadacağım.

O sevinerek ben ise düşünerek ayrıldık birbirimizden...

Zannederim şimdi düşünme sırası size geldi. Biraz da siz düşünün bu durumu.

Paranın yeri eldir, ceptir, kesedir, kasadır. Ama hiçbir zaman kalb değildir, gönül değildir, iç âlem olamaz...

PARA KAZANMAK İSTEĞİ DÜNYAPERESTLİK MİDİR?

Meşhur sözdür: **Zenginin parası züğürdün çenesini yorar,** derler.

Belki bu sözün bize bakan ciheti de vardır. Zaman zaman biz de zenginlerin parasından söz etmiş, mükellefiyetlerinden, mes'uliyet ve sevaplarından bahsetmişiz...

Nitekim bu defa da öyle yapacağız işte. Zenginlerin paralarını nereye koymaları gerektiğini anlatacağız.

Ne kadar da mânâsız söz değil mi?. Zenginlerin paralarını nereye koyacaklarını söyleyecekmişiz?. Sanki bilmiyorlar mı paralarını nereye koyacaklarını?. Bizden mi öğrenecekler ne yapacaklarını?

Burada aslında söylenecek söz şudur:

- Sen paradan haber ver, paradan! İş onu elde etmekte, sahip olmakta... Konacak yeri herkes bilir, akıl sormaya kimse ihtiyaç hissetmez.

Bu sözler doğru, ama benim söyleyeceklerim de eğri değildir. İsterseniz yazıyı sonuna kadar okuma sabrı gösterin, zenginlerin paralarını nereye koymaları gerektiğini bir de benden dinleyin. Bakalım bir değeri, bir kıymeti var mı izahımızın...

* * *

Öteden beri para kazanmanın dünyaperestlik hissinden meydana geldiği anlatılır.

Asla! Para kazanmak bir kusur ve dünyaperestlik değildir. Kusur ve dünyaperestlik, kazanılan parayı koyacak yeri bilmekten, yahut yanlış yere koymaktan doğmaktadır.

Para kazanmak bir kusur ve dünyaperestlik değildir. Kusur ve dünyaperestlik, kazanılan parayı koyacak yeri bilmemekten, yahut yanlış yere koymaktan doğmaktadır.

Merhum Nasreddin Hoca'mıza gelen bir masum adam sormuş:

– Hocam, haftalardır gözüm ağrıyor, kan çanağı haline geldi, bana bir ilâç tavsiye edin..

Hoca merhum, bilmeyorum demez, hemen aklına geleni söyler:

– Bir parmak karasakız alıp gözüne koy, hemen iyi olur!

Adam tereddüt etmeden Hoca'nın tavsiyesine uyar. Akşam yatarken gözüne bir parmak karasakız koyar, sabah kalkınca da güçbelâ sökmeye çalışır. Bir de ne görsün? Gözünün biri hiç görmüyor, ilâç olarak konan karasakız gözü büsbütün kör etmiş!

Bütün öfke ve hışımıyla Hoca'ya koşan adam çıkışır:

– Hoca Efendi tavsiyenizi yerine getirdim, ama gözüm büsbütün kör oldu.

Hoca fütursuz ve kaygısız:

– Acâip! der. Benim parmağım ağrımişti da ona karasakız sarmıştım, iyi olmuştu. Karasakız ilâç derler; demek kimine iyi gelir, kimine gelmez.

Bu fıkradan sonra denebilir ki:

– Dünya malı karasakız gibidir. Onu elinde tutarsan iyi gelir ilâç olur, ama kalbine korsan kalb gözünü kör eder, mâneviyatı göremez olursun...

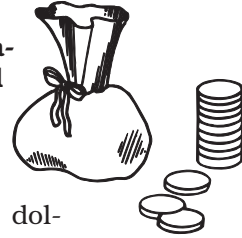
Paranın yeri eldir, ceptir, kesedir, kasadır. Ama hiçbir zaman kalb değildir, gönül değildir, iç âlem olamaz...

Nitekim parasını elinde değil de kalbinde tutanların âkıbetlerini görmekteyiz. Allah sevgisine mahsus olan kalbi para sevgisiyle doldurdukları içindir ki, Allah için bir hizmet yapamıyor, kazandıkları paraları bir hayra sarfedemiyorlar...

Anlaşılan ele iyi gelen karasakızın gözü kör etmesi gibi, ellerinde kalmayıp da kalblerine giren paranın da kalb gözlerini görmez ettiği bir gerçek...

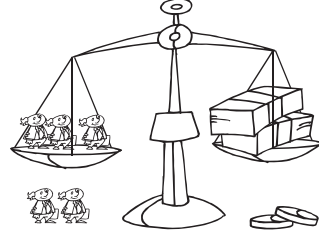
– Ne dersiniz, para için tesbit ettiğimiz bu yere?

Para elde, kasada mı kalmalı, yoksa kalbe, gönüle mi girmeli? Para sahibi saygın kişiler, ne derler bu teklifimize?

Her ortaklıkta gizli
bir ortak daha vardır.

SİZİN GİZLİ ORTAĞINIZ KİM?

Mânevi değerleri düşünmeyenler, dünyaya sâdece dünyevî değeri olduğu için bakarlar. Ama imanî neticeleri düşünenler, dünyaya âhiretin tarlası olduğu cihetten de bakar; dünyayı, asıl âhiretlerini kazanmak için arzu ederler.

“Ben iki ortağın üçüncüsüyüm, birbirlerine hiyle yapmadıkları müddetçe!...”
(Hadis-i Kudsi)

Nitekim bunda muvaffak olmak için ticarî ortaklıklar da kurar, akıl ve imkânlarını birleştirerek verimli işler de yapmak isterler.

Dindarların ortak iş yapmalarını Rabbimiz de teşvik etmekte, Resûlüllah Efendimiz de tavsiye buyurmaktadır.

Yeter ki, ticarî ortaklık kuracak bu mü'minler, ortaklığın İslâmî şartını bilsinler, bunda ihmal göstermesinler.

Nedir acaba ticarî ortaklığın İslâmî şartı?

Bunu **Zevâcîr**'den özetleyeceğimiz hadis meâlleriyle tesbit edeceğiz. Bakınız ortaklar için kudsi hadîste Rabbimiz ne buyuruyor:

– Ben iki ortağın üçüncüsüyüm, birbirlerine hiyle yapmadıkları müddetçe!...

Demek Rabbimiz müşterek iş yapmaya karar veren iki ortağı o kadar hayırlı bir teşebbüste görüyor ki, yaratacağı iş bereketiyle, rastgetireceği iş tevacukuyla onların üçüncüsü olarak Zâtını gösteriyor, yardımcı oluyor.

Akla gelen bir soru:

– Acaba Rabbimizin ortaklığının bu şartı unutulursa ne olur? İş ortaklığı ne hale gelir?

Hadisin devamında bu mühim nokta şöyle belirtilmektedir:

- Ortaklardan biri diğerine hiyle yapacak olursa, Ben üçüncüleri olmaktan çıkarım, şeytan girer aralarına!

Rabbimizin terk edip şeytanın devam ettiği ortaklıktan ise fayda ummak, hayırlı netice beklemek herhalde mümkün olmaz.

Bu hadisin Zevâcîr'deki kaydında deniyor ki:

- Rabbimizin ortaklığından kasıt, bereketin çoğalması, işin yolunda gitmesi, tevafukların peşpeşe tâkip etmesi, kazancın hayırlı yerlerde sarfedilmesidir.

Böyle olan ortaklıktan herhalde taraflar hayır görür, verimli neticeler alır. Elbette bereketi eksik olmaz.

Karşılıklı doğruluk içinde çalışacak olan dürüst ortaklara Rabbimizin yardım edeceğini birçok hadislerinde haber veren Resûlullah Efendimiz, bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır:

- Allah'ın yardımı, hiyle yapmayan ortakların üzerinedir.

Diğer bir hadis de şöyledir:

- Kim ortağının kendine itimat ettiği malına hiyle yapar, emniyet ettiği malından eksiltmeye giderse, bilsin ki ben ondan uzağım.

Demek, malını, kasasını kendine emniyet eden iş ortağına hiyle yapan adamı Resûlullah Efendimiz sevimli bir ümmet olarak görmüyor, ondan uzak kalacağını haber veriyor.

Resûlullah'ı kendinden uzaklaştıran adam ise, kimi yaklaştırabilir? Ne kazanabilir? Kazansa bile o kazançtan ne hayır gelir?

Bahsin sonunda İslâma göre ortaklığın ilk şartını bir daha tekrarlayarak konuyu bitirelim:

- Ben iki ortağın üçüncüsüyüm, birbirine hiyle yapmadıkları müddetçe...

Hiyleye kayanlardan Rabbimiz uzaklaşır, şeytan yaklaşır, üçüncüleri şeytan olarak ortaklıklarını sürdürürler.

Şeytanla ortaklık etmekten ise mü'minler ürker, iman sahipleri korkar.

İnsan, emek-sermaye ilişkilerinde İslâmın temel ölçüsü şudur: Aldatan bizden değildir.

İSLÂM İŞÇİDEN Mİ, İŞVERENDEN Mİ YANADIR?

Calışan insanları ikiye ayırmak-tayız: İşveren olarak çalışan, işçi olarak çalışan. Bunların her ikisi de çalışmaktadır. İşveren, işin maddi-mânevi bütün risklerini omuzlayarak, kârını-ziyanını hesap ederek çalışan...

İslâm; hem işverenin yanında, hem de işçinin... Her ikisinin de hakkını korumak ister. İki tarafın da haksızlığa uğramamasını, taraflardan hiçbirinin diğerini aldatmamasını arzu eder.

İşçi ise, böyle geniş bir sorumluluk yükü taşımayan, fakat işin üretim kısmının fiili mes'uliyetini yüklenip ağırlığını taşıyarak çalışan...

Günümüzde ise, belli ideoloji ve muayyen cereyanlar vardır.

Bunlardan kimi sadece işveren tarafını tutar, kapital sahibinin yanında yer almış gibi görünür.

Kimi de işçiden taraf olur, daima işçinin hakkını koruyup, onun menfaatini gözetir gibi görünür.

Bize de devamlı şu mealde sual sorulur:

— İslâm hangisinden yana, işverenden mi, yoksa işçiden mi yana?..

Halbuki bu soru temelde yanlış ve hatalıdır. Zira, İslâm ne işvereni bünyesinden uzak görür, ne de işçiyi...

Her ikisi de İslâmi bünyenin uzuvları ve vazgeçilmez unsurlarıdır. Öyle ise İslâm; hem işverenin yanında, hem de işçinin... Her ikisinin de hakkını korumak ister. İki tarafın da haksızlığa uğramamasını, taraflardan hiçbirinin diğerini aldatmamasını

arzu eder.

İşte bunun içindir ki, işverenle işçi arasında koyduğu, kıyamete kadar yaşayacak olacak umumi hükmü şudur:

— **Aldatan bizden değildir!**

Evet, İslâm'ın ölçüsü budur: “Aldatan bizden değildir.”

Bu hüküm tek taraf için sözkonusu olamaz. İster işveren olsun, isterse işçi... Her ikisini de kapsayan adil bir ölçüdür. **Her iki taraf da birbirini aldatamaz, hakkını yiyemez.**

Aldatmamayı esas almak üzere İslâm'da işverenle işçi karşı karşıya gelir, iyi niyet ve samimiyet düşünceleri içinde konuşur, anlaşılır; ne işveren çalıştırdığı işçiyi aldatmayı düşünür, ne de işçi hak etmediği ücreti talep ederek haram karşılık almayı hesaplar. İki taraf da birbirlerini aldatmaktan çekinerek anlaşmalarını yapar, karşılıklı iyi münasebetlerle işlerini devam ettirirler.

İslâm, gerek işverenin, gerekse işçinin uymaya mecbur olacakları kesin ve muayyen bir ücret nisbeti bildirmez, ki-me ne kadar para verileceği hususunda dondurulmuş bir miktar söylemez. Bu gibi belli miktarlar, muayyen ücretler, daima geçici ve değişicidir. Muhitin şartlarına göre değişir, işkolunun zorluk ve kolaylığına göre başkalık arzeder, köyde farklı, şehirde farklı, şehrin ortasıyla kenarında bile farklılık arzeder.

İhtiyaçlar böyle değişken olunca, ne işverenin, ne de işçinin uymaya mecbur olacağı belli bir ücret nisbetini, dini hükümlerde aramak yerinde olmaz.

Tıpkı kâr nisbeti gibi. **Satılan malın kârı da dondurulmaz. Zira bu kâr da işçi ücreti gibi, yerine, zamanına, muhitine göre değişir. Değişen şeyin dondurulmuş olarak tesbit edilmesi ise zaten makul ve mantıklı olmaz.**

Makul ve mantıklı olanı, arzettiğim ölçüdür.

İster işçi, isterse işveren olsun, her iki taraf da İslâmın koruyup, himaye ettiği öz uzvu, benliğinin unsurudur. Her ikisi de

İşveren ile işçi arasında, aldatmamanın şart olduğunu bildiren Resul-i Ekrem Hazretleri :

— **Çalıştırdığınız işçiye teri kurumadan hakkı olan ücreti verin,** diyerek işvereni ikaz eder.

— **Mü'minin vasfı, kendisine emanet edilen işe hıyanet etmemektir**" hadisiyle de işçiye ikaz eder... Böylece taraflara karşılıklı mükellefiyetlerini hatırlatmış olur.

İslâm, diğer beşeri cereyan ve ideolojiler gibi birinin yanında, ötekini de karşısında olmaz.

Her ikisinin de adil ölçüler içerisinde anlaşmalarını, birbirlerini aldatmamalarını emreder...

birbirini aldatmaması şartıyla oturup anlaşmalıdırlar.

İş yerinde ibadet, işverenin hakkını çalmak sayılır mı?

İŞ SAATİNDE İBÂDET YAPILIR MI?

Turgutlu'dan mektup gönderen okuyucum, سوالini şöyle yazıyor:

– Çalıştığım iş yerinde ben namazlarımı kılıyorum. Bâzı kimseler kılmıyorlar, benim kılışımı da haksız bularak diyorlar ki: **“Sen iş saatinde namaz kılmakla işverenin işini ihmal etmiş, dolayısıyla onun hakkını çalmış oluyorsun. Böylece mes’ûliyete de girmiş bulunuyorsun.”**

Mesai zamanında dalga geçmek, zamanı değerlendirmeyip eğlenme ve ihmallerle vakit öldürmek, işverenin hakkını çalmak, verdiği paranın karşılığını tam olarak vermemektir. Bunun günahlığında ise, kimsenin şüphesi ve itirazı yoktur.

Okuyucum daha sonra da, “Bu sözlerin gerçeğe alâkası var mı, ben işverenin hakkını mı almış olurum” diye soruyor.

Bu konuda tatmin edici bilgiye sahip olmak için iş saatlerini kısa da olsa bir incelemeye tâbi tutmak gerekir. Şöyle ki:

Bir iş yerinde çalışırken, vakti, alacağınız para karşılığında satmış olmanızdır. Yâni, bu vaktin içindeki mesai zamanı işverenin hakkıdır. Bu **mesai zamanında dalga geçmek, zamanı değerlendirmeyip eğlenme ve ihmallerle vakit öldürmek, işverenin hakkını çalmak, verdiği paranın karşılığını tam olarak vermemektir. Bunun günahlığında ise, kimsenin şüphesi ve itirazı yoktur.**

İş yerinde beş vakit ibâdetini yapmak iş sâhibinin hakkını çalmak değildir.

Ancak, **işverene satılmış olan bu vaktin içinde bir de namaz vakitleri dediğimiz Allah hakkı vardır. Bu vakitler de, Allah'ın emirlerine tahsis edilmiş vakitlerdir. Bu beş vakit namaz vakti de, Allah hakkıdır.**

Öyle ise işverene satılmış olan vakitlerde işverenin işinde çalışılacak, asla ihmal edilip dalga geçilmeyecek, ama bu sırada Allah'ın hakkı olan vakit de gelirse o hak da yerine getirilecek, Allah'ın hakkı da Allah'a verilerek, ibâdete tahsis edilecektir.

Alâkalı kitaplarımızda, Allah hakkının kul hakkından önce geldiği de bildirilir. Bu sebeple **işverenin namaz vakitlerinde namaz kılacak bir vakit için müsaade vermek zorunda olduğu anlaşılır.**

Bu arada en büyük mes'ûliyet de, bu hakkı istismar edip de namazı bahane ederek zaman öldürenlerin, namaz vakitlerini uzatıp, iş vereni namaza müsaade ettiğine pişman ederek, izin vermeyecek bir tutuma itenlerin üzerine yüklenir. Bunun günahı da büyüktür.

Demek oluyor ki, **iş yerinde beş vakit ibâdetini yapmak iş sâhibinin hakkını çalmak değildir.**

Belki iş zamanında iş sâhibinin hakkını vermek, ibâdet zamanında da ibâdete lâayık Zât-ı Zülcelâl'in hakkını vermek tam bir mükemmelliktir. Yeter ki, **ibâdeti bahâne edip de zaman**

israf edilmesin, göze batacak bir zaman israfı ile iş sâhibinin rahatsızlığına sebep olunmasın.

İbâdetsiz adamın gevşek çalışmasına mukabil ibâdetli adamın mes'ûliyetli oluşu yüzünden sıkı çalıştığını düşünecek olursak bir kayıp da olmayabilir. Belki kazanç dahi bahis konusu olur. Hem dünyevî, hem de uhrevî...

İşveren Cuma namazı için de izin vermeye mecburdur.

Ancak, Cuma için gidilecek câmi uzakta ise, mesâiden zaman kaybı çok oluyorsa, Cuma'ya gitme izni vermeyebilir. İşçilerine sâdece öğle namazı kılma hakkını tanımakla iktifâ edebilir. Yahut da, işçiler uzaktaki câmiye Cuma'ya gidebilirler, ancak kaybolan zamanı telâfi için o gün mesâiye ilâve yapar; Cuma namazı için kaybettikleri zaman kadar fazla çalışırlar.

Böyle bir anlaşmayı baştan yapmaları mâkul ve meşrû olur.

Kimse, mazeretsiz çalışmadığı günlerin ücretini almaya hak kazanamaz.

SAĞLIĞI YERİNDE BİR MEMUR VE İŞÇİ HASTA RAPORU ALARAK ÇALIŞMADIĞI GÜNLERİN MAAŞINI ALABİLİR Mİ?

SUAL:

– Bazan aylıkla çalışan memur ve işçiler sıhhatli günlerinde bile hasta raporu alıp şahsî işleriyle meşgul oluyorlar. Sonra da iş yerlerindeki çalışmadıkları günün ücretini almakta sakınca görmüyorlar. Bunların çalışmadıkları günün ücretini hak ettiklerini söylemek mümkün müdür?

CEVAP:

– Belli bir para karşılığında çalışan işçi ve memur, sağlığı yerinde olduğu halde şahsî işleriyle meşgul olmak için hasta raporu alıp çalışmazsa, çalışmadığı günlerin ücretini hak ettiği iddiasında bulunamaz. Zira raporlu günlerin ücretini almak, ancak gerçekten hastalık halinde mümkün olur. Halbuki o, raporlu günlerde, şahsî işleriyle meşgul oldu, günün ücretini şahsî işinde kazandı. Artık çalışmadığı yerden ikinci bir ücret istemesi karşılıksız bir talep olur.

Bundan anlaşılan odur ki, memur ve işçi, sahte hasta raporu alarak işinden uzak kalmamalı; bir mazereti varsa mazeret izni almayı tercih etmelidir.

Hasta olmayan işçi ve memur, hasta raporu alınca çalışmadığı günlerin karşılığını almaya nasıl hak kazanamazsa, **hasta olmayana hasta raporu veren doktor da yalan söylemiş olmaktan kendini kurtaramaz, mes'uliyete ortak olmak gibi bir vebali yüklenmekten uzak olamaz.**

Hasta olmayana hasta raporu veren doktor da yalan söylemiş olmaktan kendini kurtaramaz, mes'uliyete ortak olmak gibi bir vebali yüklenmekten uzak olamaz.

Süleymaniye Camii'nde görev yaptığım günlerde namaza erişemeyen baş imam merhum Sadık Efendi, yerine namazı kıldırıldığını öğrenince hemen elini cebine sokup belli miktar çıkardığı parayı uzatarak şöyle derdi:

– Evlâdım, kıldırıldığın namaza tekabül eden para işte bu kadardır. Bunu al, kıldırmadığım namazın parasını almış olmak gibi bir haksızlıktan beni kurtar, yahut da hakkını helâl et!

İmamın kıldırmadığı namazın karşılığını almaktan korkması, işçinin ve memurun özürsüz çalışmadığı günün ücretini almaktan korkması gibidir.

Görevini terk edince
meydan hırsızlara, rüşvetçilere kaldı

KÖTÜ ŞARTLAR İÇİNDE KALAN NAMUSLU MEMUR GÖREVİNDEN İSTİFA ETMELİ Mİ?

Zaman ahir zamandır, zuhur eden alamet...

Ne aldandın behey gafil, bu can sana emanet... diyor şair.

Madem zaman ahir zamandır. Öyle ise ahir zamanın da kendisine göre dindar kişi için zorluğu, sıkıntısı, özel mahzurları olacak ve müslüman bu sıkıntı ve mahzurların içinde kendine bir yol bulup inancının icabını yerine getirecektir.

Nitekim bu konuda muhatap olduğum şikayet sualleri şöyle sorulmaktadır:

– **Bir rüşvet şebekesi kurulmuş. Yolunu buluyor, kitabına uyduruyor, vatandaşın para alıyor, aralarında pay ederek durumlarını devam ettiriyorlar. Biz inanmış kimseleriz. Bu rüşvet şebekesine ayak uyduramıyoruz. Bu durumda zorluk meydana geliyor. Ya sen de bunlara uyacaksın, ya da adapte olmayışından dolayı cezalanacak, bir yere (bir kulp takılarak) sürüleceksin! Bu durumda ne yapacağız?**

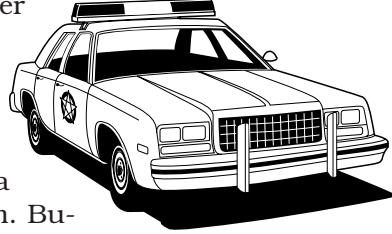
Evet, bugünkü imtihanımız bu. **Aldığı maaşı hakkı olarak bilip, işini yaptıranlardan onun dışında birşey talep etmeyenler, rüşvetçilerin bir numaralı düşmanıdır.** Nitekim bir

Benim senin sohbetine gelmeme sebep, yaptığın ibadet ve hayır hasenat değildir. Bunu yapanlar çoktur zaten. Ben seni, bulunduğun yerdeki dürüst hizmetinden dolayı seviyor, halkın işlerini adaletle, rüşvetsiz yürüttüğün için sohbetinde bulunuyordum. Sen ise tutun, orasını terkettin. Halkın işlerini kötülere, rüşvetçilere bıraktın. İşler yürümüyor, haklılar perişan ediliyorlar. Artık seni neden ziyaret edeyim, neden seninle sohbetten şeref duyayım?

de bakıyorsunuz ki bu ideal insanlar devlete, millete ihanet edenler gibi sürülmüşler. Takdir yerine tenkide tabi tutulmuşlar.

Ben burada sözü uzatmak için konuyu Hazret-i Mevlana'ya arz ediyor, onun cevabıyla sizi başbaşa bırakmak istiyorum. Buyurun Hazret-i Mevlana bu konuda ne misal veriyor, bize neyi tavsiye ediyor:

– **Böyle durumlarda istifa edip ayrılmalı mı, yoksa sebat edip göreve devam mı etmeli?** Hızır Aleyhisselam istifa edip, bir köşeye çekilenle mi görüşüyor, yoksa kötülöklere görüş gerip sebat edenle mi?..

* * *

Hız. Mevlana diyor ki:

Halife Harun Reşid zamanında son derece namuslu ve adaletli bir zabıta amiri vardı. Hızır Aleyhisselam'la sık sık görüşür, sohbetinde bulunurdu. Bu amir bulunduğu memuriyetin bir kısım kötölüklerini düşünerek amirlikten istifa edip ayrıldı. Daha çok ibadet, daha fazla taatta bulunacak, Hızır'la daha sık görüşecekti. Ne var ki, daha çok görüşeceğini sandığı Hızır Aleyhisselam'la vazifeden ayrıldıktan sonra hiç görüşemez oldu. Gelmiyordu daha çok beklediği Hızır. Günlerdir gözyaşı döktü, geceleri hep teheccüd kıldı, gündüzleri de hep oruç tuttu. Ama yine de Hızır Aleyhisselam'ı göremiyor, maksadının tam aksine maruz kalıyordu.

Bir gece yine ağlayarak ibadetine devam ettiği sırada, ansızın uykuya daldı. Rüyada beklediği zatın geldiğini görünce sitem etmeye başladı:

– Ben seninle daha çok görüşmek, daha sık sohbet etmek için ayrıldım vazifemden. Sen ise beni hepten terkettil, bir daha görünmez oldun. Bu ne haldir?

Hazret-i Hızır'ın cevabı şöyle oldu:

– Aziz dost! **Benim seninle sohbetime sebep, senin yaptığın ibadet ve hayır hasenat değildi. Bunu yapanlar çoktur zaten. Ben seni, bulunduğun yerdeki dürüst hizmetinden dolayı seviyor, halkın işlerini adaletle, rüşvetsiz yürüttüğün**

için sohbetinde bulunuyordum. Sen ise tuttun, orasını terkettin. Halkın işlerini kötülere, rüşvetçilere bıraktın. İşler yürümüyor, haklılar perişan ediliyorlar. Artık seni neden ziyaret edeyim, neden seninle sohbetten şeref duyayım?

Bilmem bu olay bugün ayrı durumdaki namuslu görevlilere birşeyler söyler, bir fikir verir mi? Bence verir. Vermelidir. Başka yolu yoktur hizmetin...

İslâm'da, havadan para kazanmak karşılıksız gelir elde etmek meşrû bir kazanç yolu değildir.

HAVA PARASI HELÂL Mİ?

Hava parasını bilmem işittiniz mi? Bu cemiyette yaşadığınıza göre mutlaka onu da işitmişsinizdir. Hattâ, işitmek şöyle dursun, belki karşı karşıya da kalmışsınızdır.

Hava parası yaygınlaşmış olacak ki, bâzı okuyucularım tekrar ederek soruyor: **“İslâm'da hava parası var mı, yok mu?”** diye...

Bilmem, bu paranın, ismi de birşeyler hissettiriyor mu bizlere? Bana kalırsa, ismi bile helâl olmadığını gösteriyor. Havadan para, karşılıksız kazanç gibi takdim ediyor kendisini...

Hakikat odur ki, **alış-veriş ve devir teslimlerde hava parası diye bir meşrû kazanç şekli kitaplarımızda yer almamaktadır.**

Ancak, alıp verirken de bundan kaçınmak bugün mümkün değildir. Bu durumda buna bir çare bulmak, bir çıkış yolu aramak gerekiyor.

Aslında en sağlam çare, bu karşılıksız paranın devletçe yasaklanması, devir teslimcilerin de fiilen karşı çıkarak bu anlayışa son vermeleridir. Bundan daha sağlam çare görünmüyor.

Alış-veriş ve devir teslimlerde hava parası diye bir meşrû kazanç şekli kitaplarımızda yer almamaktadır.

Bunun yanında diğer bir çıkış yolu olarak hatıra gelen bir tedbir, dükkândaki demirbaşların fiyatı yükseltilerek satılmasıdır. Yahut dükkana bir kısım demirbaş eşya koyup, onların satılması düşünülebilir. Gerçi bu da tam huzur verici bir çare değilse de hava parasını meşrûlaştırmamak için başvurulacak bir çıkış yolu olarak düşünülebilir. Dükkana konan bâzı eşyayı hava parası fiyatına satmak... Yahut satın almak... Bunun dışında bir çare bilemiyor, hava parasını helâl gösterecek bir kaide göremiyorum.

Ölçü ve tartıda hile yapanları
Kur'an hırsız olarak ilan etmiştir.

İNSANLARI ALDATARAK KAZANÇ ELDE ETMEK DE HIRSIZLIK SAYILIR MI?

Boš evin kapısını zorlayıp kiledini kırarak içeri giren adam evdeki eşya ve parayı alıp kaçınca tereddüt etmeden hükmümüzü veriyoruz:

— **Bu adam hırsız!**

Kalabalık içinden biri cebinizden cüzdanınızı çekiyor, paranızı aşırıyor. Bunun için de hemen hükmümüzü veriyoruz:

— **Bu adam hırsız!**

— Peki bunlar hırsızdır da, **pazar yerlerinde tezgâhın önüne malın iyisini dizip, size iyi mal fiyatına arkadaki kötüyü satan hilebaz satıcı hırsız değil mi?**

Hırsızlık sadece birinin kapısını kırıp evindeki eşyasını çalmak, yahut cebindeki cüzdanını aşmaktan ibaret değildir.

Dükkânlarda, pazar yerlerinde, mağaza ve bilcümle satış yerlerinde de pek alâ hırsızlıklar yapılabiliyor. Cebinizden paralarınız pazarlama oyunları ile çalınabiliyor.

Haberiniz olsun, ölçüde ve tartıda hiyle yapanları Allahü Teâlâ hırsız olarak ilân etti. Bundan böyle kimse müşterisine ölçü ve tartı hiylesi yapmasın, hırsız durumuna düşmesin. Yoksa korkunç azab, müthiş ceza terazi ve ölçü hırsızları içindir!

— **Sattığı manifaturayı ölçerken metre oyunu yapıp, santim santim çalarak eksik kumaş veren adam hırsız sayılmaz mı?**

— **Beş liralık malı on liraya satacak, yâni beş liralık mal verip on liranızı alacak, bu da hırsızlık sayılmayacak mı?**

Bizler hırsızlığı sadece muayyen haksızlıklara inhisar ettirmişiz, ancak o şekilde çalmaları yapanlara hırsız diyebiliyoruz. Aslında gerçek

hırsız bunlardır.

Bu bizim şahsî teşhisimiz de değildir. Yarattığı dünyayı adâlet içinde devam ettirmeyi murad eden Rabbimiz diyor bu kim-selere hırsız diye.

İsterseniz "Mutaffifin" sûresindeki ilk âyetlerin tefsirine bir bakın, gerçek hırsızların kimler olduğu nasıl çıkıverecek karşınıza.

Bakınız Rabbimiz ne buyuruyor:

— **Veyl, mutaffiflere! Korkunç azab, müthiş ceza onlar içindir!**

Korkunç azab, müthiş ceza kendileri için olan bu "mutaffifler" kimlerdir acaba? Beyzâvî ve Ebûssuud'dan dinleyelim:

— Mutaffif, ölçüde ve tartıda bir şeyler çalan, yanlış ölçüp, eksik tartan, yâni alış verişte hırsızlık eden! Müşteriden çalan adam!

Demek ki, **hırsızlık sadece birinin kapısını kırıp evindeki eşyasını çalmak, yahut cebindeki cüzdanını aşırırmaktan ibaret değildir.**

Dükkânlarda, pazar yerlerinde, mağaza ve tüm satış yerlerinde de pek alâ hırsızlıklar yapılabiliyor. Cebinizden paralarınız pazarlama oyunları ile çalınabiliyor. Bunlar da kelimenin tam mânâsıyla hırsızın kendisi sayılırlar. Hem de Allah'ın âyetleri, Resûl'ünün hadisleriyle...

İbn-i Abbas Hazretleri'nin rivâyetine nazaran, Medine'de hırsızlığın bu gibileri normal olarak devam ediyormuş. Çarşıda

pazarda, kim terazi hiylesi yapabilirse, ölçü oyununu becerirse, iyisini gösterip kötüsünü verirse, açık göz ve zeki satıcı olarak değerlendirilirmiş. (Mutafifin) sûresi nâzil olunca Medine çarşısına dellâllar çıkıp bağırılmışlar:

— Ey alış verişle meşgul olan tâcirlere! **Haberiniz olsun, ölçüde ve tartıda hiyle yapanları Allahü Teâlâ hırsız olarak ilân etti.** Bundan böyle kimse müşterisine ölçü ve tartı hiylesi yapmasın, hırsız durumuna düşmesin. Yoksa **korkunç azab, müthiş ceza terazi ve ölçü hırsızları içindir!**

Kafa ve gönüllere imanî duyguların hükmettiği o günden sonra bir daha Medine çarşısında ölçü ve tartı hiylesi vâki olmamış, hiçbir satıcı, müşterisinin gözünden kaçırdığı ölçü ve tartı hırsızlığına başvurmamıştır.

Yazımızı sûrenin ilk âyetlerinin tefsiriyle bitirelim:

— Veyl mutaffilere! Korkunç azab, müthiş ceza onlar içindir, onlar başkalarından alırken eşit tartar, doğru ölçer, fakat başkalarına verirken eksik ölçüp, noksan tartar; iyisini gösterip, kötüsünü verirler! Bu hırsızlar bir gün dirileceklerini ve yaptıkları ölçü ve tartı hilelerinden hesap vereceklerini bilmiyorlar mı?

Ticarette ilk kural, doğru söylemektir.

MALIN KUSURUNU GİZLEYEREK SATMAK CÂİZ OLUR MU?

Alış-veriş, hayırlı bir meşguliyettir. Bir şartla ki, kaidelerini bilecek, ölçülerine riâyet edeceksiniz. Her hayırlı işte olduğu gibi, ticarette de kurallarına riâyet edilmez, kâidelerine uyulmazsa, o hayırlı iş, şerli meşguliyet haline gelir;

Sakat malı sağlam fiyatına satan adam, müşterisini aldatmış olur; aldığı fazla para, haram kazanç olarak helâlin içine girer, temizi de kirletmeye sebep olur.

sahibini hayra değil de şerre götürmüş durum sergiler.

Ticaret mesleğinin ilk kaidesi, doğru söylemek; satılan malı, olmayan vasıflarla reklâm etmektir.

Nitekim geçmiş İslâm büyüklerinde görüyoruz ki, kusurlu bir malı, kursuz mal diyerek satan tezgâhtarın işine son veriyor; ayrıca sakatı sağlam fiyatına alan müşteriye de buldurup fazla alınan sağlam fiyat parasını geri ödüyor.

Evet, ödüyor. Zira sakat malı sağlam fiyatına satan adam, müşterisini aldatmış olur; aldığı fazla para, haram kazanç olarak helâlin içine girer, temizi de kirletmeye sebep olur.

Bu satırların yazılmasına neden olan okuyucum diyor ki:

– Ne yapalım, malı satın aldığım yerde sağlamla sakatı birlikte karışık satıyorlar, “istersen alma” deyip geçiyorlar. Ben de ucuz bulduğum için sağlamla defoluyu karışık olarak alıp, sağlam mallar arasında satıyorum. Acaba, ben bundan günaha giriyor muyum?

Okuyucuma kolaylık olması için bir hususu soracağım. Ona dikkat ederse mes’elesi biter, şüphesi gider.

– Kendisinden mal alanlar, sağlam diye mi alıyorlar, yoksa defolu diye mi?

Bu sualin cevabı, mes’eleyi açıklığa kavuşturur.

Şayet malı satarken “İçlerinde sağlamı da var, defolusu da” diye bir hatırlatma yapıyorsa mes’ele yok.. Sorumluluk söz konusu olamaz.

Ama müşteriye böyle bir hatırlatma yapmıyor, “Hepsi de sağlamdır, defolusu yoktur” anlayışı içinde satıyor da; müşteri de, malların sakatlığının farkında olmadan sağlam niyetine alıyorsa; bunda hiyle vardır, müşteriye aldatma söz konusudur.

Hadiste, **“Müslüman, kendi nefesine lâıyk görmediğini, başkasına da lâıyk görmez”** denilmektedir.

Biz, sağlam mal diyerek birkaç yerinde defosu bulunan bir malı alsak, bundan memnun mu oluruz?. Yoksa; “Bu malın şurasında şöyle bir sakatı vardır, haberiniz olsun” demesi gerekir-

di, diyerek aldatıldığımıza inanır, satıcıya bedduâda mı bulunuruz? Öyle ise, kendimize lâıyk görmediğimizi, başkasına da lâıyk göremeyiz. Tertemiz helâl kazancımıza haram katacak bir tavra giremeyiz.

Meşhur tâcir Yunus bin Übeyd'in tezgâhtarı raftan malı indirir, sonra üzerine şöyle bir gürültü ile vurarak, "Sübhânallah!" der.

Yunus bin Übeyd, malı satmaktan hemen vazgeçer, tezgâhtarının da vazifesine son verir. Gerçekçesi şudur:

– Sen malı satarken "Sübhânallah!" diyerek kutsî cümleyi müşterinin malı almasına âlet ettin, istismarda bulundun!

Gerçi bu gibi zâhidler, takvâ derecesindeki büyüklerdir.

Bizler onlar kadar olmasak da, onların yakını olan bir tutum içinde olmalı; **sattığımız malın ya sakatını göstermeli, yahut da defolu mal fiyatına satmalı, sağlam olmadığını ifâde etmeliyiz.**

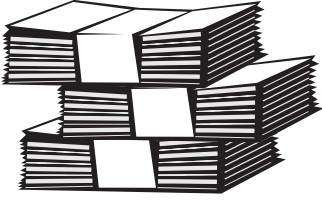
Avukatlık meşrû bir meslektir. Haklının yanında yer almak, alacağı ücret hatırı için haksızın savunmasını üstlenmemek kaydıyla...

AVUKATLARIN ALDIĞI PARA HARAM MI, HELÂL MI?

Bize sık sık sorulan sualden biri de avukatların aldığı paranın durumudur. Bâzıları bu paranın haram olduğunu söylerken bâzıları da, helâl olduğunu ifade ediyorlar. Ancak nenden haram, neden helâl olduğu

Avukatlar, haklı haksız olmayı düşünmeyip sadece ücreti alabilmek için müdafaa eden biri olmalıdır. Belki kaybolan hakkı kurtarmak, gizlenen hisseyi açıklamak için vazife alan biri olmalıdır.

Dâvacının zor durumunda kalışından istifade ederek fâhiş ücret talebinde bulunmak meşrû olmaz.

hususunda kesin bir müeyyide söylemiyorlar.

Biz mes'eleye âyet-i kerîmenin ışığı altında bakıyor, Mecelle ve diğer İslâm hukukundaki **vekâletin meşrûluğunu** düşünerek hüküm getiriyoruz.

Buna göre, **Avukatlık meşrûdur. Aldıkları paraya ise hem helâl, hem de haram demek mümkündür.** Bir avukat, üzerine aldığı dâvada hakkı ararsa, hak kimin tarafında olduğunu inceler, hakkı meydana çıkarma çabasında olursa aldığı ücret helâl olur. Zira hakkı aramış, haklı

adamin lehinde olmuş, hakkı sahibine vermek hususunda gayret göstermiştir. Bu ise meşrû bir hizmettir.

Şayet hak karşı tarafta çıkar, avukat da lâf ve yazı oyununa gider, hakkın karşı tarafta çıktığını bildiği halde sırf menfaatini korumak için söz ve müdafaa gücünü kullanarak haklı tarafı red ederse durum değişir, aldığı paranın helâl olmadığı hükmüne varılabilir.

Âyet-i kerîmede:

- Ey iman edenler, birbirinizin malını bâtıl sebeplerle yemeyiniz! buyrulmaktadır.

İşte bundan dolayı avukatların aldığı paraya:

- Bâtıl yolla kazanmıyorsa helâldir, bâtıl yolla kazanıyorsa haramdır, denebilir.

İslâm hukukunda avukatlık meşrû bir meslektir. Kendi hakkını bilgisizliğinden, yahut ifade eksikliğinden, yahut da zaman müsaadesizliği gibi sebeplerden dolayı müdafaadan aciz kalan kimseler kendilerine vekil tutabilirler, haklarını bu avukat vekillerine müdafaa ettirebilirler. Ancak, avukat, haklı haksız olmayı düşünmeyip sadece ücreti alabilmek için müdafaa eden biri olamaz. Belki kaybolan hakkı kurtarmak, gizlenen hisseyi açıklamak için vazife alan biri olur. Böyle olunca da aradığı hak, kimin yanında çıkarsa onun tarafını tutar, menfaatim kaybolmasın diye haksızı müdafaada ısrar edemez. Ancak bu niyet içinde olursa ücreti meşrûluk arzeder.

Bu ücretin miktarını ise, taraflar çevredeki meşrû ölçüleri nazara alarak, dâvacının durumunu da düşünerek tespit ederler. Herşeyde olduğu gibi, burada da fırsatçılık etmek, dâvacının zor durumda kalışından istifade ederek fâhiş ücret talebinde bulunmak meşrû olmaz.

Bir hadîste, haksız tarafa hak tanıyan hâkimin testere ile biçilerek öldürülmüşçesine azap göreceği bildirilmektedir.

Haksıza hak verdiren avukat da, aynı cezaya uğrayacak, testere ile biçilerek ölmüşçesine azaba mâruz kalacaktır. Zira biri haksızı haklı çıkaran hüküm veriyorsa, diğeri de bu hükmün verilmesine sebep olup zemin hazırlıyor, demektir.

Sebeb olan, haksızlığı işleyen gibidir, hadîsiyle haksıza hak verdiren avukatlar da âhirette ceza görecektir.

İman sahibi avukatlar, aldıkları dâvanın sahibine haklı ise tarafını tutacağını, haklı olmadığını anladığı takdirde müdafaada ısrar etmeyeceğini açıkça anlatmalı, baştan haksızlığı da müdafaadeceği şeklinde bir teminatta bulunmamalı, bu suretle alacakları ücreti helâla çevirmelidirler.

KAPORA PARASI HELÂL MIDIR?

SUAL: Bir pazarlıkta karşı tarafın caymaması için bir miktar para isteniyor. Pazarlık biterse bu para malın fiyatına sayılıyor. Şayet cayarsa para hibe edilmiş, mal sahibinde öylece kalmış oluyor. Bu parayı almak meşrû mudur?

CEVAP: Hanefi mezhebinde kapora parasına cevaz yoktur. Bu paranın hangi zahmet ve değer karşılığı olduğu belli değildir. Bu itibarla, kapora parası alınmaz. Ancak kapora verip de malı bekleten adam, caydığı zaman mal sahibine ziyan verirse bu ziyanı telâfi etmesi gerekir. Bu ayrı bir husustur.

Hanbelî mezhebinde ise kapora parası alınabilir. Nitekim böyle bir pazarlıkta alınan kapora parasını Hazret-i Ömer mahzurlu bulmamış, ses çıkarmamıştır.

Mecbur kalanlar ancak Hanbelî mezhebini takliden böyle bir tercihte bulunabilirler. Hanefî’de cevaz yoktur.

İhaleye çıkarılan iş, birkaç müşterinin fiyat vermesiyle gerçek değerini bulur.

İHALEDE RAKİPLERİ PARAYLA VAZGEÇİRMEK CÂİZ Mİ?

SUAL:

– Bir kişi bir işi ihale yoluyla almak isterken rakiplerine bir miktar para verip onları müşteri-likten çıkarıyor, sadece kendisi müşteri olarak kalıyor. Böyle bir parayı vermek almak câiz midir? Bu para helâl olur mu?

Müşterilerden biri, diğerlerine gizlice para verip caydırmak suretiyle ihaleyi kendi istediği fiyata kapatmak isterse bu câiz olmaz.

CEVAP:

– İhaleye sunulan iş, birkaç müşterinin fiyat vermesiyle gerçek değerini bulur, satıcının mağduriyeti ancak böyle önlenir.

Müşterilerden biri, diğerlerine gizlice para verip caydırmak suretiyle ihaleyi kendi istediği fiyata kapatmak isterse bu câiz olmaz. Bu hal dürüst bir anlaşma sayılmaz. Ayrıca müşterilik-ten çekilmek için alınan paranın da helâl olduğu söylenemez. **Zira ihalede müşteri olmaktan vazgeçmek, ücreti gerekti- ren bir hak değildir.**

Bu gibi anlaşmalı şeylere ihale yolsuzlukları, karşı tarafı batırma oyunları demek daha uygun olur. İhalelerde rakipleri caydırmak nasıl câiz değilse, müşterileri kızdırmak için öde-meyeceği fiyatı verip, malı değerinden fazlaya almaya mecbur bırakmak da öyle câiz değildir. **Almayacağı mala fiyat verip ala- cak olanların vereceği fiyatı yükseltmeyi hedef edinmek, Peygamberimizin tabiriyle (Neces) yoluyla aldanmayı sağla- maktır. Bu ise Müslümana yakışmaz,** başkalarının ziyan gör- mesini temin için fiyat yükseltip, müşteri kızdırmaktan başka bir mânâya gelmez.

İhalelerde rakipleri caydırmak nasıl câiz değilse, müşterileri kızdırmak için ödemeyi düşünmediği yüksek fiyat verip, malı de-ğerinden fazlaya almaya mecbur bırakmak da öyle câiz değildir.

Malda olan vasıfları sayarak başkalarıyla rekabet yapılabilir. Ama olmayan vasıfları var gösterip malına rağbet sağlamak meşrû değildir.

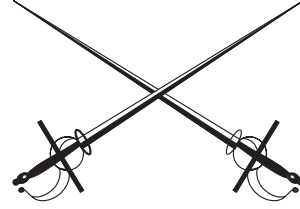
ALİŞ-VERİŞTE REKABETİN ÖLÇÜSÜ NEDİR? HAKSIZ REKABETE İZİN VAR MI?

Gazetemize kadar gelip beni bula-mayınca سوالini bir kâğıda yazarak masanın üzerine bırakan okuyucum, alış-verişte rekabetin ne derecede meşrû olduğunu sormakta, dindarların alış-verişlerinde rekabet yapıp yapamayacaklarının izahını istemektedir.

Okuyucumun bu سوالini, değerli eserler, çeşitli izahlarla ifade etmişlerdir. Bazılarından buraya nakiller yaparsak, her halde konuya açıklık getirmiş oluruz.

Evvelâ rekabetten neyi kastedtiğimizi ifade edelim. **Rekabet, satılan malı başkalarından daha çok ve sürümlü satmak için, bazı çarelere baş vurmaktır.**

Satılan malda olan bazı vasıfları söylemek, fiyatının diğerlerinden daha ucuz olduğunu iddia etmek, böyle malı bir daha bulamayacağını müşteriye telkin etmek... gibi tavırlarla malı propaganda etmek halinde, söylenen doğru ise, bu söylentilerle sürümü arttırıp başkalarını geçmek, yani haklı rekabet etmek mümkün ve câizdir. Ancak, söylenen vasıflar malda mevcut değilse, yani yalan söylenmiş ve yalan iddialarla müşteri temin edilmişse, bu türlü haksız rekabet hem câiz değildir; hem de böyle satışlardan elde edilen kazanç, kolay kolay meşrûiyet kazanamaz. Çünkü malda olmayan vasıfların varlığını iddia

Söylenen vasıflar malda mevcut değilse, yani yalan söylenmiş ve yalan iddialarla müşteri temin edilmişse, bu türlü rekabet hem câiz değildir; hem de böyle satışlardan elde edilen kazanç, kolay kolay meşrûiyet kazanamaz.

Malda bulunan vasıfları sergilemek suretiyle rekabet sağlamak, meşrûdur. Ancak, satılan şeyde mevcut olmayan vasıfların var olduğunu söyleyip, başkalarınınkinden ise bu vasıfların yok olduğunu iddia etmek; haramdır.

etmek, ayıp ve kusurunu gizleyip ayıpsız, kusursuz olduğunu ileri sürerek emsallerinden ucuza verdiğini söylemek, müşteriye aldatmak demektir. Aldatmakla elde edilen kazanç ise, meşrû olamaz, helâllik vasfını kazanamaz.

Müşterinin bilgisizliğinden istifade ile, aldığı veya sattığı malında olmayan vasıfları var gösterip satış yapmak da haramdır. Bu yolla elde edilen kazanç da mübah değildir.

Gayr-i meşrû kazançla yaşamak, haramla ömür sürmek ise, müslümana yakışmaz, vicdan huzuru vermez.

Demek oluyor ki, **malda bulunan vasıfları sergilemek suretiyle rekabet sağlamak, meşrûdur. Ancak, satılan şeyde mevcut olmayan vasıfların var olduğunu söyleyip, başkalarınınkinden ise bu vasıfların yok olduğunu iddia etmek; haramdır.** Bu haramla elde edilen kazançla, çoluk-çocuk rızkı toplanamaz, mutluluk içinde yaşanamaz. Çünkü geçim, haram üzerine binâ edilmektedir.

İslâm büyüklerinden İbrahim Edhem Hazretleri der ki:

– İmanî bakımdan yükselenler, ancak midelerine giren haram mı, helâl mı olduğuna dikkat edenlerdir. Alış-verişlerinde elde ettiklerinin meşrûluğunu düşünmeden dünyalık peşinde koşanlar; mide fesadına uğrarlar, kısa zamanda huzurları bozulur. Yükselme, yerini mânen alçalmaya bırakır. Ne ibadetlerinden, ne de hayır ve hasenatlarından bir lezzet alamaz olurlar.

İkinci Halife Hazret-i Ömer de, ister alış-veriş esnasında olsun, isterse başka hususlarda, mutlaka haramdan kaçılması cihetinde şunu söyler:

– **Namaz kılmaktan çivi gibi, oruç tutmaktan da yay gibi olsanız bile, haramlardan kaçmazsanız; yine kendinizi kurtaramaz, ibadetlerinizden zevk alamazsınız!..**

İslâm büyüklerinden Yahya bin Muaz da bu mevzuda şöyle konuşur:

– İbadet bir hazine ise, helâl lokma da bu hazinenin anahtarıdır. İbadet eden, fakat yediği lokmaya dikkat etmeyen kimse; anahtarsız hazineye sahip olan kimse gibidir!..

Bu bakımlardan, helâl kazanıp helâl rızık elde edebilmemiz için, sattığımız malın sahip olduğu meziyet ve vasıfları ne ise onu söyleyip, başkaca birşeyler ilâve etmekten kaçınmalıyız. Malımızda var olan vasıfları propaganda etmek suretiyle sürüm sağlamak; doğru bir çare, normal bir tedbirdir. Doğru olmayan, meşrûluk arzetmeyen; sadece olmayan vasıfların var olduğunu iddia etmek, örfün tesbit ettiği normal fiyatı geçip, bilgisizliğinden istifadeyle müşteriye aldatmaktır. Bu türlü rekabet haramdır.

Resûl-i Ekrem Hazretleri, umumî ikazını şu hadisleriyle ifade buyurmuşlardır:

“Aldatan bizden değildir!... Bizim sünnetimize uymuyor demektir.”

Resûl-i Ekrem’in ümmeti, O’nun sünnetine uyar; malında olan vasıflarla malını medhederek satabilir, fakat olmayan özellikleriyle medhedip rekabet yapamaz...

Helâl kazanıp helâl rızık elde edebilmemiz için, sattığımız malın sahip olduğu meziyet ve vasıfları ne ise onu söyleyip, başkaca birşeyler ilâve etmekten kaçınmalıyız.

Borsada ilk tercih, az bile olsa harama hiç bulaşmayan şirketler olmalıdır.

BORSADA HANGİ ŞİRKETLERİN HİSSE SENEDİ ALIM SATIMI CAİZDİR?

Soru:

– Günümüzde borsadan senet alıp satmalar yaygınlaşmaktadır. Kimileri buna caiz, kimileri de faiz gözüyle bakıyor, kumar olduğunu söyleyenler dahi çıkıyor. Siz nasıl bakıyorsunuz borsadan hisse senedi alım satımlarına?

Hisse senedi alınacak şirketin faaliyeti, üretimi, ticareti meşrû olmalıdır.

Cevap:

– Konu elbette derin boyutları olan geniş bir sahayı içine almaktadır. Biz sadece borsanın hisse senedi alım satım kısmına bakacak olursak, önce şu iki ana noktaya dikkat çekme-

miz gerekecektir.

1- Hisse senedi alınarak ortak olunan şirket, fabrika, ya da herhangi bir tesisin üretimi, yani imalatı helal olmalıdır!... Beyaz eşya, tekstil, inşaat malzemeleri üretimi gibi..

2- Çalışma işlemleri de harama kilitlenmiş olmamalıdır. Faiz işlemine kilitlenen bankalar gibi..

Bu ölçülerle bakıldığında içki fabrikalarının hisse senedi alınıp satılmaz. Çünkü üretimi helal değildir. Faizle çalışan bankaların senetleri de alınıp satılmaz. Çünkü faize endeksli olarak çalışmaktalar.

Bu iki örneği baştan dikkatinize arz ettikten sonra iki sağlam kaynaktan yapacağım alıntılarla meseleyi biraz daha netleştirmeye çalışayım..

Konuyu, (İslami Usullerle Ticaret Rehberi) kitabında etraflıca inceleyen Prof. Dr. Hamdi Döndüren Hoca Efendi sonuç olarak şöyle demektedir:

– “Kısaca, şirketin faaliyeti, üretimi ve ticareti meşru ise, bir mümin ona ortak olabilir!

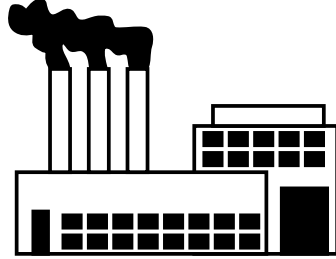
Günümüzde böyle bir ortaklık ise, hisse senedine sahip olmakla gerçekleşmektedir. (s. 286)

Meseleye daha da açıklık getiren Prof. Dr.. Hayreddin Karaman Hoca Efendi de (Hayatımızdaki İslam) kitabında şu bilgileri vermektedir..

– “Hisse senedini aldığınız şirket ve ya şirketler gurubu, genel ve esas iş olarak ne yapıyor, ne üretiyor, ne alıp satıyor?. Buna bakmak gerekir!

Mesela, tekelin veya bankanın hisse senedini alırsanız, bu iki kurumdan birinin genel ve esas işi haram içki üretmek, diğerinki de haram olan faizli işlemler yapmak olduğu için bu ve benzeri şirketlerin senetleri alınıp satılmaz!

Esas işi ve fiilen işlerinin kahir ekseriyeti meşru ticaret ve üretim olan bir şirket, bazen faizli kredi alıyor veya parasını bankaya yatırıyor, keza sattığı ürünler arasında-bu ürünlerin küçük bir cüzünü, yüzdesini teşkil eden-içki vb. şeyler varsa Müslümanlar, şirketin esas işini, iş ve işlemlerinin çoğunu göz önüne alarak bunun hisse senedini satın alabilirler!..

Onların niyeti, yapılan işin helal kısmına iştirak etmek, yalnızca bu kısma ortaklık olmalıdır.

Bu böyle olmakla beraber, öncelikle tercih edilen şirketler, az dahi olsa harama bulaşmayan şirketlerdir.

İmalatı da helal, işlemleri de helal olanların istisnai olarak düşükleri haramların o kısmına ise ortak olmaya niyet ederek senetleri alınıp satılır..

Eğer böyle şirketler varsa, bunlar da güvenilir ve başarılı ise, onlara ortak olmak (hisse senetlerini bulup almak) mümkün ise, diğerlerine gitmek caiz olmaktan çıkar. ” (459)

Evet, sonuç olarak baştaki girişimizi bir daha hatırlatacak olursak diyebiliriz ki:

– Hisse senedini almak suretiyle ortak olduğunuz, satmak suretiyle de ortaklıktaki hissenizi satmış sayıldığınız kurumun imalatı, işlemleri mühimdir. Helal imalat ve işlem yapanların senetleri alınıp satılır. Bunun aksine haram imalatla bulunup haram işlem yapanların senetleri de alınmaz satılmaz!

Ayrıca imalatı da helal, işlemleri de helal olanların, istisnai olarak düşükleri haramlara ortak olmamaya niyet ederek senetleri alınıp satılır..

Bütün bunlardan sonra takdir, soru sahiplerine aittir. Biz sadece soruya cevap teşkil edecek tespitlerimizi takdim etmiş olduk.

İcralık malı, ölü pahasına alma durumunda, ağlayanın malı gülene hayretmez.

KOMİSYON PARASI CAİZ MİDİR? İCRADAN MAL ALINMAZ MI?

Soru:1

– Bazen insanlar borçlarını ödeyemiyorlar. İcradan gelen görevliler de borçlunun bir takım mallarını hacze-dip belli yerlerde açık artırma ile satışa çıkarıyorlar. Borçlarını da bu satıştan elde edilen parayla kapatıyorlar. Biz buradan mal alınca çevreden olumsuz bakıyorlar, hatta ayıplayarak “Ağlayanın malı gülene hayır etmez, neden icradan mal alıyorsunuz?” diye de çıkışıyorlar. Bu bakış doğru mu? İcradan mal alınır mı? Bu mal alana hayır getirmez mi? Günah mı olur icradan mal almak? Böyle ise bu borçlu borcunu nasıl ödeyecek?

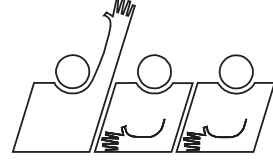
Cevap:

Bu sözün hem doğru yanı vardır, hem de eğri tarafı mevcuttur.. Doğru yanı şudur:

– Şayet borcunu ödeyemeyen adamın icrada satılan malına gereken değerini vermez de, fırsatçılık ederek ölü pahasına alırsanız, mal sahibi ağlamış olur. Siz de çok ucuza mal kapattığınız için gülmüş sayılırsınız. İşte burada “Ağlayanın malı gülene hayır etmez!” ikazıyla yüz yüze gelirsiniz.

Böyle fırsatçılık etmez de borçluya acır, insafı elden bırakmaz, malını değerine yakın fiyatta satın alırsanız, bu defa da borçlu ağlamaz, siz de ölü pahasına mal almamış olursunuz.

Bir mahzur meydana gelmez. Hatta malını ölü fiyatına değil de, gerçek değerine yakın şekilde aldığınız için borçlu size dua bile eder, memnun da olur. Böylece icradan mal alma günah değil sevap vesilesi de olabilir. Demek ki olayın aslı şudur:

– İcradan mal alınırken fırsatçılık mı yapıyor, yoksa malı gerçek değerine yakın şekilde alarak borçluya yardım mı söz konusu?

Aslında bu meseleyi daha doğru anlamak için kendinizi borçlu yerine koyun, alıcıları da sizin malınızı alanlar olarak düşünün. Hangi tutum ve fiyat sizi memnun ederse siz de o tavrı tercih edin, o fiyattan alın. Hem siz mutlu olursunuz, hem de malı gerçek değerine yakın satılan borçlu..

Soru: 2

– Biri malımı satacak, ya da kiraya verecektir. Birileri de alacak, ya da kiraya tutacak. Ama bunlar birbirlerinden habersizdirler. Araya giren birisi bunları buluşturup anlaştırsa bir ücret almaya hak kazanır mı?

Cevap:

İslam'da bu kimseye komisyoncu denmektedir. Komisyonculuk meşru bir meslektir. Alanla satanı buluşturup anlaştırmak için çaba ve gayret gösterme hizmetidir yaptığı. Bu hizmetin bir ücreti, bir karşılığı olmalıdır. Meşru bir iştir yaptığı. Ancak bu mesleğin de diğerleri gibi ilk şartı, tarafları fiyatlarda yalan söylemeden buluşturup anlaştırmaktır.

Bu hizmetin ücretini ayrıca da konuşabilirler. O hizmeti görenlere çevrede verilen ne ise onu da esas alarak takdir edebilirler. **Komisyoncu bir tarafın fiyatını yüksek göstererek, yahut ta aşağı anlatarak aradaki farkı kendine alamaz. Kendine ait olan hak, komisyonculuk ücretinden ibarettir.** Ayrıca tarafların malından fiyat oyunuyla kendine gizlice başka bir karşılık elde edemez.. Çünkü kendisi aracıdır. Alan ile verenin ortağı değildir.

Komisyonculuk meşru bir meslektir. Alanla satanı buluşturup anlaştırmak için çaba ve gayret gösterme hizmetidir yaptığı. Bu hizmetin bir ücreti, bir karşılığı olmalıdır.

“Sen kazanırsan şunu veririm
ben kazanırsam bunu alırım”
tarzındaki iddialaşma
bir tür kumar sayılır.

YARIŞTA KONAN PARAYI ALMAK NE ZAMAN CÂİZ OLUR?

Yarış meşrû, mükâfat da
makbûldür. Kimse ne mü-
sabakaya karşı çıkabilir, ne
de sonunda dağıtılan mükâfata...

Resûl-i Ekrem Efendimiz biz-
zat müsabakaya iştirâk etmişler,
Hazret-i Ebû Bekir ve Ömer’le
yarışa girmiş ve onları geçmişler-
dir.

Bu yüzden İslâm hukukunda:

“Kılıç kalkanla, deve, katır, at ve yaya koşmakla müsabaka” başlıklı bahisler açılmış ve bu konuya âit hukukî hükümler de ortaya konmuştur.

Müsabakanın meşrû, teşvik unsuru koymanın câiz olduğunu bildiren İslâm hukuku, bir noktaya cevaz vermez, meşru görmez.

O da, bu müsabaka ve yarışlarda Müslümanların birbirlerini aldatmaları, yarış ve bahis adı altında işi kumara dökmeleridir.

Bu anlayış içinde incelediğimiz İslâm hukukunda şu hükümleri görüyoruz:

Bir adam diğer Müslüman kardeşini aldatacağını ümid ettiği bir konuda bahse giremez, yarış yapamaz, yaparsa ortaya konan kıymeti almaya hak kazanamaz.

– **Ben kazanırsam sen şu kadar para vereceksin. Sen kazanırsan ben şu kadar para vereceğim, diyemez...**

Müsabakanın meşrû, teşvik unsuru koymanın câiz olduğunu bildiren İslâm hukuku, bir noktayı caiz ve meşrû görmez.

O da, bu müsabaka ve yarışlarda Müslümanların birbirlerini aldatmaları, yarış ve bahis adı altında işi kumara dökmeleridir.

Zira bu bir yarış değil, belki bir tarafın diğer tarafı aldatması, müşteri- rek dostluğun bu aldatma yüzünden soğuyarak düşmanlığa dönmesidir.

Kimse bir hiç yüzünden şu kadar parasını başkasına vermek istemez. Yine kimse de iki kelimelik bir iddi- ayla alınteri dökmeden hiç yoktan şu kadar meblâğı kazanamaz. Ama ikili anlaşmalarda bir taraf:

Ortaya şu kadar kıymet koyduk. Taraf- lardan kim kazanırsa ona vereceğiz. Kazanan alacak, kazanmayan da bir şey vermeyecek derse bu da câiz ve mahzursuzdur. Bu ölçü içinde bahse girmek mümkündür.

– Sen kazanırsan sana şunu ve- receğim. Ben kazanırsam bir şey almayacağım, derse bunda mahzur yoktur. Çünkü bu peşinen bir ikrâmdır, bir teşviktir. Kumara benzeyen tarafı yoktur. Müslüman kardeşini aldatma söz konusu değildir.

Sayet bahis ikili olmaktan çıkar da üçüncü veya diğer şahıslar devreye girer:

– Ortaya şu kadar kıymet koyduk. Taraflardan kim kazanı- rsa ona vereceğiz. Kazanan alacak, kazanmayan da bir şey ver-meyecek derse bu da câiz ve mahzursuzdur. Bu ölçü içinde bahse girmek mümkündür.

Bu bakımdan bir dostunuz:

– Sizin dediğiniz gibiyse size şöyle bir ziyafet çekeceğim, de- mekle iktifa ederse bu câizdir. Ama şartını uzatır: Benim dedi- ğim gibiyse sizden de şu ziyafeti isterim, derse bu iki taraf ara- sında karşılıklı şartlaşma olur ki, kumardan başkası değildir.

Özetle söylersek: Yarış ve bahislerde iki tarafın karşılıklı meblâğ koymaları meşrû değildir. Or- taya konan kıymet ya tek taraflı olacak ya da üçüncü şahıs tarafından her iki taraftan da bir şey istememek şartıyla konmuş olacaktır. İş i kumara dökmeden yapılabilecek yarış ve bahis bu ölçü içinde cereyan edecektir. Aksi halde bunlar yarış ve bahis olmaz, canciğer dost ve mü'min kardeşlerin birbirini aldatmaları olur. Böylece dostluk kı- sa zamanda husûmete döner. Buna da kumara benzeyen şartlı yarış ve iddia sebep olur.

İslâm borç vereni de,
borç alanı da
mağdur etmekten kaçınır.

BORÇ ALINIRKEN YAHUT VERİLİRKEN MÜDDETİ BELLİ ETMEK CÂİZ OLMAZ MI?

SUAL:

– Borç verirken, yahut alırken şu kadar zaman sonra vereceğim denemez mi? Yahut falan ayın falan gününde isteyeceğim diye müddet belli edilemez mi? Bazıları borç vermede böyle bir müddet belli etmenin câiz olmayacağını söylüyorlar, bu doğru mu?

İmam-ı A'zam ile İmam-ı Şafî'ye göre, müddeti belli edilerek borç vermek câizdir. Ancak, müddetini belli etmesine rağmen daha önce de verdiğini isteyebilir. Niçin gününden önce istiyorsun, denemez.

CEVAP:

– Mes'eleyi eksik anlayanların sözleridir bunlar. Gerçek olan şudur:

İmam-ı A'zam ile İmam-ı Şafî'ye göre, müddeti belli edilerek borç vermek câizdir. Ancak, müddetini belli etmesine rağmen daha önce de verdiğini isteyebilir. Niçin gününden önce istiyorsun, denemez. Zira ödünç vermek, fedakârlıkta bulunma kabilinden bir iyiliktir. İyilikte ise belli bir mecburiyete ve zorluğa mâruz kalmamak gerekir. Kendisine lâzım olduğu anda isteme hakkına malik bulunur.

Nitekim Ömer Nasuhî merhum (İstılahat-ı Fıkhiyye)'sinin (Karz) bahsinde şöyle der:

– Bir kimse parası bir ay sonra verilmek üzere (vadeli) sattığı bir malın parasını bir ay bitmeden istemeye hak kazanamaz!

Fakat bir ay müddet koyarak verdiği borç parayı müddet dolmadan isteyebilir. Müddet konuşulmuşsa buna uymak mendub, ahlâkî açıdan lâzım ise de, hukuken şart değildir!

İmam-ı Malik Hazretleri der ki:

– Müddeti belli edilerek verilen borç gününden önce istenemez!

Demek ki, müddeti belli edilerek borç verilemez, yahut alınmaz, diye bir hüküm yoktur. Olan hüküm, hem Hanefî, hem de Şâfiî’de, belli edilen müddetten önce de verdiğini isteme hakkının bâkî olduğudur.

Ancak İmam-ı Malik Hazretleri der ki:

– Müddeti belli edilerek verilen borç gününden önce istenemez!

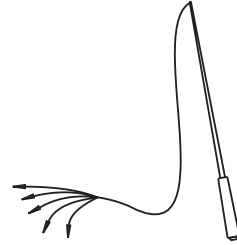
Zira borç alan kimse konuştuğu müddet içinde maksadını ancak elde edecektir. O günden önce istemek, borçtan kasd edilen maksadı elde etmeden istemektir. Bu da ödünç vermenin hikmetine aykırıdır.”

Anlaşılan odur ki, borç veren, yahut alan “İmam-ı Malik’in görüşüne göre alıyor, yahut veriyoruz” diye sözleşseler, aralarında hiç anlaşmazlık çıkmaz, gününden önce verdiğini isteyemez. **İslâm, hem vereni, hem de alanı gözettiğinden durumlarına göre tercih yapabilirler.**

Bulutlu eşyayı iyi muhafaza et.
Bir yıl boyunca da ilanda bulun.

**YOLDA BİR EŞYA BULAN,
O EŞYAYI KENDİNE MAL
EDEBİLİR Mİ?**

Süveyde bin Gafele... Hayatının büyük kısmını at üstünde, gaza yollarında geçiren bir mü'min... Ancak, yalnız da değil. Ona arkadaşlık eden iki iman kardeşi de yanında... Zeyd ve Selman...

Bulunan bir eşya ve para, bulan kimsenin yanında tam bir sene emnettir. Şayet bu zaman içinde sahibi çıkmazsa, bulan muhtaçsa sene sonunda ona sahip olur, değilse bir muhtaca verir, yahut hazineye teslim eder.

İşte bu üç gazi bir gaza yolculuğunda iken düşürülmüş bir kamçı gördüler. Deriden örülmüş kamçıyı Süveyde alıp, terkisine koydu. Arkadaşları hatırlatmada bulundular.

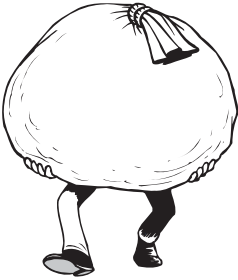
– Bu kamçı, sahibi tarafından düşürülmüş bir maldır. Alman câiz olmaz. Bırak, düştüğü yerde kalsın.

Süveyde cevap verdi:

– Burada kalırsa kumlara karışıp çürür, kimseye de bir faydası olmayabilir. Ben kamçıyı alıyorum, gittiğim yerlerde ilân ederim; sahibi çıkarsa teslim ederim, çıkmazsa bende kalır, kullanırım.

Arkadaşları, Süveyde'ye ses çıkarmadılar. Kamçıyla gaza-dan dönen Süveyde, hac mevsiminde Medine'ye uğradı. Meşhur âlim ve hukukçu Übeyy bin Kâ'b'ı gördü. Ona ilk suali şu oldu:

– Yâ Übeyy, ben gaza yolculuğunda bir kamçı buldum, bunu ne yapmalıyım? Bulduğum kamçıyı kaybolur gider diye orada bırakmayıp aldım. Şimdi huzursuzum!..

Übeyy bin Kâ'b:

– Senin bu sualin bana, Resûlüllah zamanında bulduğum bir kese altını hatırlattı, diyerek başından geçen bir hâdiseyi şöyle anlattı:

– Resûlüllah zamanında bir kese bulmuştum. İçinde de tam yüz dinar vardı. Bu para bulunmuş bir paraydı. Çünkü kazanan, cebinde gezdiren, düşüren başkası idi. Ben ise ansızın oradan geçerken sahib olmuş biriydim..

Resûlüllah'a getirdim, durumu arz ettim:

– Yâ Resûlâllah, içinde yüz dinar olan bir kese buldum, ne yapayım?

Resûlüllah Hazretleri:

– Keseyi iyi muhafaza et, bir sene de bulduğunu ilân et! buyurdu...

Übeyy bin Kâ'b bu hatırasıyla şöyle demek istiyordu:

– Sen de bulduğun kamçıyı hemen kullanma. Bir sene kadar bir zaman yanında emanet olarak bulundur, sahibini ara, ilân et. Bu kadar zaman içinde sahibi çıkarsa ne âlâ; ver, mes'uliyetten kurtul. Çıkmazsa, ihtiyacın varsa sen kullan, yoksa hazineye teslim et.

Nitekim Hazret-i Süveyde bulduğu kamçıyı hemen kendine mal edip de kullanmaz. Sene boyunca gittiği her yerde kamçıyı bulduğu yeri söyler, kimin olabileceğini herkese sorup durur...

Fıkıh âlimleri derler ki:

– Bulunan bir eşya ve para, (kıymetsiz birşey değil de, bekletmeye değecek kadar bir kıymete mâlikse) bulan kimsenin yanında tam bir sene emanettir. Bulduğu andan itibaren emanet olur, sahibini bulma niyetiyle muhafaza eder. Şayet bu zaman içinde sahibi çıkmazsa, bulan muhtaçsa sene sonunda ona sahip olur, değilse bir muhtaca verir, yahut hazineye teslim eder.

Ancak, burada hatırlanacak bir husus da şudur:

Bulunan mal, gasbetmek için değil de sahibine iade etmek için alındığına delil olması için, bulunduğu andan itibaren şahitlendirilmesi şarttır. En yakın yerdeki insanlara bulduğu şeyi hemen haber verip, sahibinin gelip almasını devamlı ilân etmek gerek. Aksi halde gizlemek için almış sayılır. Sirkat, yâni hırsızlık şüphesine mâruz kalır.

Müslüman her yerde İslâmın güzelliğini göstermek zorundadır.

DARÜLHARBTE BULUNTU BİR EŞYA ALINABİLİR Mİ?

SUAL:

– Almanya, İtalya, Fransa, Hollanda... gibi halkı müslüman olmayan ülkelerde buluntu eşyayı alıp mal edinmek câiz midir? Buralar küfür diyarı olduğu için Müslüma-

Darülharpte bile olsa, buluntu eşya sahibi aranıp iade edilmelidir.

nın bulduğu eşyayı sahibini aramayıp mal edinmesi, yahut satıp parasını kendine alması meşrû sayılır mı?

CEVAP:

– Değerli fıkıh kitabı Hidaye'nin ikinci cildinde “şahsa veya devlete âit bir malı almanın haram olduğu, bulunan şeyin sahibine iadesi gerektiği” bildirilmiştir.

Müslüman her yerde İslâm'ın doğruluk ve güzelliğini göstermeye, şüphe ve tereddütlerin doğmasına sebep olacak kötü tutum ve davranışlardan uzak kalmaya mecburdur.

Oradaki gayr-i müslimler Müslümanlarda görecekları iyi ahlâk, mükemmel doğruluk, hiyle ve hiyanetlerden uzak kalış gibi hallerine bakıp İslâm'a alâka duymaları sağlanabilir. Müslüman şahsında bunun tam aksini gösterirse, İslâm'a gölge düşürmüş, onlara örnek ahlâki güzellik göstermemiş olur.

Bu sebeble, iş yerlerinde hiyle ve hiyanete varan yalancılık, çalıp çırpma gibi ziyankârlıklar İslâm'ın tavsiye edeceği tutum ve tavırlar olamaz.

Şahıs kendi nefsinin isteklerini yüce İslâm'ın emir ve tavsiyeleri sayıp da mes'uliyeti İslâm'a yükleyemez. Ecdadımız fetih etmek istedikleri ülkelerde önce Müslüman mahallesi kurmuş, İslâm'ın kazandırdığı güzel ahlâk, yüksek seciyeleri örnek göstermiş, böylece İslâm'a sevgi ve alâka meydana getirmiş, bundan sonra o ülkeyi fethetmiş.

Nitekim İstanbul'un fethinden önce de Ayasofya yakınında kurduğu Müslüman mahallesinin fetihle büyük kolaylığa sebep olduğu, Müslümanlarda gördükleri güzel örnekler sebebiyle karşı koyma duygusunun azaldığı anlaşılmıştır.

İslâm ülkesi dışında çalışan müslümanların, iş yerlerinde yapacakları hiyle ve hiyanete varan yalancılık, çalıp çırpma gibi ziyankârlıklar İslâm'ın tavsiye edeceği tutum ve tavırlar olamaz.

Ödeme imkanı olduğu halde borcunu kasten ödemeyen kimse, alacaklıya zulmetmiş sayılır.

GÜNÜNDE ÖDENMEYEN BORCA ERTELEME ZAMMI İLÂVE EDİLİR Mİ?

SUAL:

– Birinde alacağım vardı, günü geldiği halde ödemedi. Ben de geciktirdiği müddet için alacağıma zam yapıp, miktarını yükselttim. Bu zam faiz olur mu? Alabilir miyim?

Gününde ödenmeyen borca, alacaklı fark koyamaz, gecikme zammı ilâve edemez. Ederse bu zam faiz olur, alması haramlıktan kurtulamaz.

CEVAP:

– Gününde ödenmeyen borca, alacaklı fark koyamaz, gecikme zammı ilâve edemez. Ederse bu zam faiz olur, alması haramlıktan kurtulamaz.

Cahiliyye devrinde de faiz böyle tatbik ediliyordu. Vereceğini gününde ödeyemeyen borçluya günü uzatıyor, miktarı ise yükseltiyorlardı. İslâm gelince bu anlayışı yıktı, gününde ödenmese de borca sonradan zam yapılmasının haramlığını ilân etti, borçluyu kambur üstüne kambur yüklenmekten kurtarmış oldu.

Şu kadar var ki, borcunu gününde ödemeyi arzu ettiği halde ödeyemeyen iyi niyetli kimse yoksulluktan ödeyememişse günahkâr olmaz, sözünü yerine getirmeyişinden cezaya mâruz kalmaz. Ama **ödemesi mümkün iken borcunu kasden ödemeyen kimseye Rabbimiz zalim sıfatı verir, alacaklıya zulmeden haksız olarak görür.**

Bu itibarla, borç gününde ödenmeli, tehire uğratılmamalıdır. Ancak **daha çok kazanmak arzusundan hareketle vermesi gereken parayı yine yatırıma kullanıp borcunu ödemeyenin zalim olduğu da hatırdan çıkarılmamalıdır.** Çünkü kullandığı o para kendisine ait değildir, alacaklının malıdır. Zulmen kullanmaktadır.

Akrabaya yardımı
ve ilgiyi terketmek
büyük günahlardandır.

CENNETLİK ADAM, NASIL CEHENNEMLİK HALE GELDİ?

Günahlar, “günah-ı kebâir ve sağâir” diye iki kısma ayrılır. Günah-ı kebâir, büyük günahlardır. Böyle günahlara düşmekten titremek gerekir. Zira büyük günahlar, sahibini Cehennem’e götürür, büyüklüğü nisbetinde ahirette azaba mâruz bırakır.

Yakın akrabalar muhitin törelerine göre, haftada, ayda bir defa ziyaret edilirse de uzaktakiler hiç olmazsa senede bir kere olsun ziyaret edilip hâl hatırları sorulur.

Akrabayı ihmal etmenin de büyük günahı Zevâcir’de kaydedilmektedir. Büyük günahları yazan adı geçen eserin, akraba ziyareti faslında zikredilen birçok hadislerden biri de şu meâldedir:

- Akraba ziyaretini terkeden adamın bulunduğu meclise, melekler dahi girmezler!

Demek akrabasını terkeden adamın günahı o kadar büyük görünmektedir ki, melekler dahi o kimsenin bulunduğu meclise gelmiyor, böylesine vefâsız adamın yanına yaklaşmak istemiyorlar.

Bundan olacak ki, geçmiş büyükler yağmur duâsına çıkarırken cemaate şöyle hitap ederlermiş:

- İçinizde akrabasını terkeden varsa bizimle gelmesin. Zira yağacak yağmura onların günahı engel olur.

Yakın akrabalar muhitin törelerine göre, haftada, ayda bir defa ziyaret edilirse de uzaktakiler hiç olmazsa senede bir kere olsun ziyaret edilip hâl hatırları sorulur.

Bu sorumluluk daha ziyade imkânı yerinde olan taraf için söz konusu olur. Zaten maddî durumu yerinde olduğu halde

yoksul ve yardıma muhtaç yakınlarını ziyaret etmeyen kimse-
nin günahların en büyüklerinden birini işlemiş olacağı, günahı
miktarı azab görmedikçe Cennet'e giremeyeceği, şu kısa fakat
veciz hadisle de sâbittir:

– Cennet'e akrabasını terkeden giremez!

Yeter ki ziyaret edilen akrabalarından zararlı bir telkin gelme-
sin, dinî bir sakınca doğmasın. Şayet **akraba zararlı bir telkin
yapıyorsa ziyaret hakkını da kaybediyor, demektir.**

Zevâcir'de akrabasını terkedenin âkıbetine âit bir vak'a
nakledilmektedir:

Zengin bir Müslüman hacca gitmek üzere iken sâhip ol-
duğu altınlarını komşusuna emanet edip gider. Dönüşte kom-
şusunun öldüğünü görünce, parası geri almak konusunda
üzüntüye kapılır. Ancak bir âlim der ki:

– Git, Zemzem kuyusundan aşağıya doğru ismini çağır.
O zat Cennetlik olsa gerektir. Cennetliklerin sesi ise oradan
iştilir.

Gider, Zemzem kuyusuna aşağı ismini çağırır, ama bir
cevap alamaz. Âlim bu defa da şöyle der:

– Öyle ise git, Yemen'de Berhut kuyusu var, oradan ça-
ğır. Zira o kuyu Cehennem'in ağzı sayılır. Cehennemliklerin
sesi de oradan gelir.

Gider, Berhut kuyusuna aşağı eğilerek seslenir:

– Ben hacca giderken parasını sana emanet eden hacı-
yım. Param nerede?

Cevap gelir:

– Paranı kimseye itimat edemediğim için, evin orta dire-
ğinin dibine gömdüm, orayı eştğinde bulursun.

Hacı tekrar sorar:

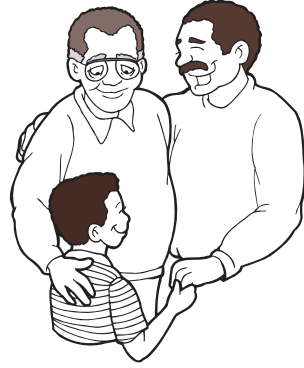
– Sen toplumda sevilip sayılan bir kimseydin, herkes se-
nin Cennet'te olacağını sanıyordu. Buraya ne sebeble geldin?

Cevap şöyle olur:

– Onu hiç sorma. Benim bir kız kardeşim vardı. Yardıma
muhtaç olduğu zamanda ona alâka göstermedim, derdiyle
başbaşa bıraktım. Ölüncü azab melekleri beni, akrabasına
yardımı terkedenin getirildiği yere getirdiler. Şimdi o yüzden
burada kalmaktayım. Günahımın cezasını çektikten sonra çı-
kacağım...

Sevgi.. saygı.. ilgi..
ikram.. iyilik...

AKRABAYLA İLİŞKİLER NASIL OLMALI?

Buharî ve Müslim'den bir hadis meâli:

– Allah'a ve âhirete iman eden misafire ikram etsin, akrabasıyla da alakasını kesmesin!

Diğer bir hadiste ise şöyle buyrulmaktadır:

– Kim ömrünün uzamasını (huzurlu geçmesini), rızkının bollaşmasını, kötü ölümden kurtulmasını istiyorsa Allah korkusunu kalbine iyice yerleştirsin, akrabasını da ziyaretten geri kalmasın!

Ashâbdan Ukbe bin Âmir, Allah Resûlüyle birlikte yaşadığı hâtıralarını anlatırken der ki:

– Resûlullah Hazretleri'ne yetiştim, elinden tutup sordum: **“Yâ Resûlâllah, bana amellerin en fazîletlisinden haber ver!”**

Buyurdu ki:

– **Yâ Ukbe, sana gelmeyene sen git, sana vermeyene sen ver, seni kıranı sen afvet.**

İşte Allah indinde amellerin en fazîletlisi...

Bir adam günah işlemiş, bundan da şiddetli şekilde üzüntü duymaya başlamıştı. Üzüntünün şiddetine dayanamayıp Resûlullah'ın huzuruna girdi. Dedi ki:

– Yâ Resûlâllah, insanlık gereği bir hata işledim, mes'uliyetinden çok korkuyorum. Bunu hangi iyilik ve sevaplı işle afvet-tirebilirim?

Resûlullah Hazretleri ona yakınlarını sordu:

– Senin annen var mı?

“Sana gelmeyene sen git, sana vermeyene sen ver, seni kıranı sen afvet.” (Hadis meâli)

- Hayır yoktur.
- Teyzen var mı?
- Evet vardır.
- Öyle ise git, teyzene iyilik et, hürmette bulun!

Anlaşılan **akrabaya iyilik edip, hürmette bulunmak, günahların afvına sebeptir.**

Bir bedevî arap Resûlullah'ın meclisine girdi, sualini şöyle sordu:

- Ya Resûlallah, hangi amel Allah indinde daha makbuldür?

- Allah'a iman etmek!

- Sonra?

- Akrabayı ziyaret etmek!

Adam bundan sonra da şöyle sordu:

- Hangi amel Allah indinde daha kötüdür?

- Allah'a şirk koşmak!

- Sonra?

- Akriba ile alâkayı kesmek!

Anlaşılan, akrabayı ihmal edip darıltmak Allah'ın beğenmediği kötü amellerin ikincisidir.

Yakınları sıkıntı içinde iken yardımını yabancılara yönlendirene ne demeli?

AKRABAYA MADDİ YARDIMIN SEVABI YOK MUDUR?

Kendisini şüpheyeye düşürenleri dinledikten sonra sorusunu soran bir okuyucum diyor ki:

- **Akrabamın durumu iyi değil,**

Yakınlarına yardımın, kişinin kendine yardım bencilliği sayılması doğru değildir. Hiç akrababalığı olmayan yabancıya yardım yapılması daha sevaplıdır denemez.

Kardeşlere, yeğenlere, amcalara, dayılara, hala ve teyzelere yapılan yardım, verilen destek yabancılara verilenden daha sevaplı, daha faziletlidir.

ona yardım ediyorum. Mümkün oldukça desteğimi ona yönlendiriyorum. Ama bazıları diyorlar ki:

– Sen yardımını akrabana yapıyor, yine kendine yardım etmiş oluyor-sun. Bu da sevabın azalmasına vesile oluyor. Yardım odur ki sana hiç yakınlığı olmayana yapasın da sevap alasın...

* * *

İsterseniz bu sorunun cevabını Efendimiz Hazretleri'nden alalım,

Hz. Cabir (r.a.) diyor ki:

– Resulüallah Efendimiz'e (s.a.v.) soruldu ki, **akrabaya sadaka vermenin, yardım etmenin sevabı nasıldır?**

Buyurdu ki:

– **İki katlıdır! Biri yardım sevabı, öteki de akrabalık sevabı.**

Bundan anlaşılan odur ki **kendisine zekat verilmesi caiz olan akrabalara yardım etmenin sevabı az değil, aksine diğerlerinden daha çoktur. Biri, yardım edip destek olma sevabı. Öteki de, bu yardım edilen zatın akraba olması, yakını bulunmasıdır.**

Dolayısıyla, kardeşlere, yeğenlere, amcalara, dayılara, hala ve teyzelere yapılan yardım, verilen destek yabancılara verilenden daha sevaplı, daha faziletlidir.

Zaten insanın fitratı da bunu istemektedir. Akrabası içinde sıkıntı çekenler varken görmezlikten gelip de yardımını akraba olmayanlara yönelten kişi ayıplanır.

Çünkü insanın akıllı, mantıklı, akrabası içinde sıkıntı çeken varken görmezlikten gelip de uzakları görenlerin tavrını hoş bulmaz, yerinde ve isabetli bir tavır olarak kabul etmez.

Bundan dolayıdır ki Efendimiz Hazretleri:

– **Akrabaya yapılan yardım iki katlı sevap getirir,** buyurmuş, bunu da biri yardım sevabı, diğeri de akrabalık sevabı diye açıklayıp, şüpheye yer kalmayacak şekle getirmiştir. Artık aksi düşünülmez, **‘Akrabaya yardımın sevabı az’, ‘akraba olmayanınki çok’** denemez.

Burada yeri gelmişken bir diğer hususa da işaret edeyim isterseniz:

Yardım edip destek vermek için mutlaka şu kadar zengin olmak, bu kadar bir imanın sahibi bulunmak da lazım değildir. Durumun ondan biraz daha iyi olması yeterlidir.

Bu konuda da Efendimiz’in (s.a.v.) bir tavsiyesini dinleyelim isterseniz. Ebu Hüreyre (r.a.) diyor ki:

– **Ya Rasulallah, yardımın hangisi daha makbuldür?**

Buyuruyor ki:

– **Azken verilen yardım.**

Bir de misal veriyor Efendimiz:

– **Hatta bir dirhem sadakanın sevabı, yüz bin dirhemın sevabını geçebilir.**

– Bu nasıl oluyor Ya Rasulallah? denince de şöyle izah ediyor:

– **Bir dirhem verenin zaten iki dirhemi vardı, yarısını verdi. Yüz bin dirhem verenin malı ise çok fazlaydı, verdiği, malının yarısı değildi. Bu sebeple de malının yarısını veren, yarıdan azını verenden fazla sevap kazanır.**

Bundan dolayı denir ki:

Az olduğundan dolayı az veren ümitsizliğe düşmesin. Zira malına göre işi, dağına göre de kışı olur.

Cinlerin yere çarpmak istediği adamı, melekler nasıl kurtardı?

SADAKA BELAYI İŞTE BÖYLE ÖNLER!

Kapısının önündeki ağaca yuva yapan kuşların ortalığı kirletip gürültü çıkarmalarına çok kızıyordu. Ama kuşların bundan haberi yoktu elbette. Onlar ulu ağacın dallarına yuvalarını yapmış, yumurtalarını da çoktan bırakmışlardı.

Careyi, yuvaya çıkıp yumurtaları yere atmakta buldu.

Kuşlar uçuşup doğruca Hazret-i Süleyman'a şikâyetçi oldular.

Süleyman Peygamber, adamı çağırtmış, bir daha yapmaya-çağına dair söz almıştı. Bu söz üzerine kuşlar yeniden yumurta yapıp, yuvalarını tekrar şenlendirdiler. Ama ev sahibi hiç acı-maksızın yine ağaca tırmandı, yumurtaları bir bir yine aşağıya fırlattı.

Ağaçtan indiği sırada bir fakir adamın kendisini beklediğini gördü.

- Ne olur, bana yardım et, ben ailecek ciddi sıkıntı içindeyim! diyordu.

Hiç tereddüt etmedi. Hemen elini cebine soktu, acil ihtiyacını karşılayacak miktarı bulan bir yardımı fakire uzattı. Alan adam:

- Allah seni kazalardan, belalardan korusun!.. diyerek uzaklaştı.

Öte taraftan kanatlarını çırpıp yine Hazret-i Süleyman'a giden kuşlar, yumurtalarının yine alındığını anlatmış, buna çok kızan Süleyman Aleyhisselam da, hükmü altındaki iki cini yanına çağırarak emrini vermişti:

- Hemen gidin, bu adamın ağaca tırmanışını bekleyin.

Tam yumurtaları alacağı sırada onu yere çarpın, cin çarpmışa dönsün, bir daha ağaca çıkamaz hale gelsin!

Cinniler:

– Emredersiniz Efendim! diyerek rüzgâr gibi uçtular, ağacın tepesine gelip yerleştiler.

Artık kuşlar tam güvenceye alınmışlardı. Tekrar yumurta yaptılar, emin şekilde yumurtalarını yuvalarına bırakarak kırlara yiyecek bulmaya uçuştular. Ne yazık ki, akşam yuvaya dönünce yumurtalarının yine alınıp yerlere filatıldığını gördüler.

Yine uçuşup Hazret-i Süleyman’a gelerek durumu anlatınca, gazaba gelen Süleyman Aleyhisselam, cinnileri çağırttı:

– **Ben size gidin, ağaca çıkın ve yumurtayı almak üzere iken, adamı çarpıp yere düşürün, demedim mi?**

– Dediniz efendim.

– **O halde neden emrimi yerine getirmediğiniz?**

– Getirecektik ama, engel oldular.

– **Kim engel oldu?**

– İki tane melek! Biz adamın kolundan tutup da yüzü koyun yere çakacağımız sırada bizi yakalayan iki melek, birimizi batıya, birimizi de doğuya fırlattı. Kendimizi zor kurtardık.

– **Öyle ise çağırın bakayım o melekleri!**

Hemen melekler geldiler.

– **Neden mani oldunuz cinnilerin adamı çarpmasına?**

– Efendim, adam, ağacın dibinde iken sıkıntı içinde olan bir fakire yardım edip sadaka verdi. Sadakayı alan ihtiyaç sahibi,

Allah seni beladan, musibetten korusun, diye dua eder etmez Rabbimiz bize:

– **Tez gidin, o kulumu başına gelecek belâ ve musibetten koruyun!..** emrini verdi.

Hazret-i Süleyman kuşları çağırdı:

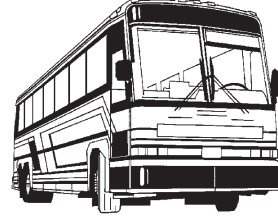
– **Gidin, yuvanızı kimseyi rahatsız etmeyecek yere yapın, adamın evinin önünü kırletmekten vaz geçin!** dedi.

Cinler, adamın kolundan tutup yüzü koyun yere fırlatacakları sırada 2 melek çıkageldi. Cinlerin birini batıya, diğerini doğuya fırlatıp adamı onların elinden kurtardılar.

Yerde namaz kılmak mümkün
oldukça, vasıtada namaz kılmak
tercih edilmemeli.

YOLCULUKTA VASITA İÇİNDE NAMAZ NASIL KILINIR? KALDIĞI ŞEHİRDEN DOĞDUĞU KÖYÜNE GİDEN SEFERİ SAYILIR MI?

Soru:

– Sık sık seyahate çıkıyoruz. Bazen öyle vakit daralması oluyor ki, otobüs içinde namazımızı kılmak durumunda kalıyoruz. Ancak bu konuda pek bilgimiz olmadığından hep şüphe ile yapıyoruz yaptıklarımızı. Seyahatlerdeki ibadetlerimizle ilgili bilgi vermeniz mümkün mü? **Mecbur kalınca otobüs içinde namaz kılabilir miyiz? Kılabilirsek nasıl kılmalı, nelere dikkat etmeliyiz? Kaldığımız şehirden doğduğumuz köyümüze giderken de seferi sayılır mıyız?.**

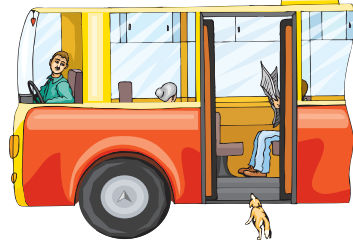
Koltukta namaza başlarken ilk tekbiri kıbleye yönelik olarak almak güzel bir başlangıç olur. Ancak bu mümkün olmuyorsa kıbleye yönelme mecburiyeti kalkar. Böylece, otobüste abdestli bulunan kimse vaktin sonuna yaklaşınca namazını oturduğu yerde kolayca kılar, yerine getirilmesi mümkün olmayan bir zorluk ve imkansızlıkla karşı karşıya kalmaz..

* * *

Efendim, seyahatlerde ilk tedbir, namaz vakitlerinde durmayacağını tahmin ettiğiniz vasıtaya abdestli olarak binmektir. Çünkü her şeyden önce **abdest varsa mecbur kalınca hemen namazı kılma imkanı da vardır.** Abdest yoksa fırsat olsa da namaz kılma imkanı yok demektir..

Bunu böylece ifade ettikten sonra yolculuk sırasında bilinmesi gereken bazı mühim maddeleri şöyle sıralayabilirim:

1- Seyahatlerde içinde yolculuk yaptığınız vasıtanın namaz vakti çıkmadan bir yerde duracağını ümit ediyorsanız namaz için beklemelisiniz. Vakit içinde durduğu yerde hemen inip namazınızı normal şekilde kılmayı tercih etmelisiniz. Çünkü **yerde kılınan namaz tamdır. Vasıta içinde koltukta kılınan ise eksiktir. Kıyamı, secdesi yarım**

ise eksiktir. Kıyamı, secdesi yarım **tamı kılmak mümkünken elbette yarımı tercih etmek uygun olmaz.** Bu sebeple, sorumlulardan namaz kılmak için müsait yerde durmasını teklif etmeli, vaktin sonunda da olsa namazları yerde kılmaya gayret göstermelidir..

2- Vasıtanın durmayacağına kanaatiniz kesinleşmiş, vaktin sonuna doğru da yaklaşılmışsa, artık daha fazla beklemeye sebep yoktur. **Namazınızı kazaya bırakmaktansa hemen oturduğunuz koltukta mümkün olan nasılsa öylece kılmalısınız.** Koltuktaki oturuşunuzu namazda ayakta durmak, biraz eğilmeyi ruku'a eğilmek, biraz daha aşağıya eğilmeyi de secdeye inmek olarak kabul eder, namazınızı oturduğunuz koltukta böylece kılarırsınız. Bu sırada başınızı önünüzdeki koltuğa dayamak, koymak gibi bir mecburiyetiniz olmaz. Başın ayakların ucuna bakıyor şekilde boşluğa secde etmesi yeterlidir.

3- Koltukta namaza başlarken ilk tekbiri kibleye yönelik olarak almak güzel bir başlangıç olur. Ancak bu mümkün olmuyorsa kibleye yönelme mecburiyeti kalkar. Böylece, otobüste abdestli bulunan kimse vaktin sonuna yaklaşınca namazını oturduğu yerde kolayca kılar, yerine getirilmesi mümkün olmayan bir zorluk ve imkansızlıkla karşı karşıya kalmaz..

4- Bütün bu kolaylıklara rağmen yine de namazını vasıta içinde kılma fırsatını kaçırmış olan kimse için, bütün çareler bitti, manevi hayat ta tümüyle gitti.. demek değildir. Rabbimiz af ve mağfiret sahibidir. **Bu durumda yapılacak ilk iş, varılan yerde kılınamayan bu namazı hemen kaza ederek kılmak, namaz borcuyla kalmamaya özel bir dikkat göstermek, böylece vaktinde kılma sevabından mahrum kalsa da, borcundan kurtulma şansını yaşamaktır.**

5- Yolculuklarda kılınamayan namazlar, sonradan kaza edilirken yolcu namazı olarak kaza edilir. Yani kısa kılınır. Borç

ne kadar ise kaza edilecek namaz da o kadar olur.

6- Yolcu şayet ikamet ettiği şehirden çıkıp da vaktiyle doğup büyüdüğü köyüne gidiyorsa, yol boyunca seferi sayıldığı halde köyüne varınca (bir görüşe göre) seferiliği biter, diğer görüşe göre köyünde de olsa seferiliği devam eder.

Bu konuda iki farklı içtihat vardır. Bunlar iyi bilinmediğinden farklı cevaplarla karşılaşarak şaşırımlar olmaktadır.

Bu sebeple, aile ve çocuklarıyla ikamet ettiği yerden kalkıp (doksan kilometreden uzak olan) doğup büyüdüğü memleketine doğru yola çıkan kimse, yol boyunca seferi olduğu halde bulunduğu memleketinde (evi, bahçesi, tarlası duruyorsa İmam-ı Muhammed'e göre) seferilik biter.. Artık burada namazlarını tam olarak kılar. Çünkü evi, tarlası duruyor. Demek ki çifte vatan- daşlık geçerli bu görüşte. Kaldığı ve doğduğu iki ayrı vatanların da seferilik yok. Sadece yol boyunca seferilik vardır.

Diğer iki imama göre ise, vaktiyle terk ettiği memleketine gelince de seferiliği devam eder. Çünkü burasını bırakmış, yeni bir memleket edinmiştir. Onun memleketi artık ailesiyle yaşadığı yeni yeridir. Terk ettiği doğup büyüdüğü eski memleketinde artık seferi sayılır. (Şayet on beş günden az kalacaksa.)

On beş günden çok kalacaksa zaten seferilik nerede olursa olsun hemen bitmiş olur..

– Hangi ictihad tercih edilmeli?

Her iki görüşle de amel edenler vardır. Dileyen birinci görüşü tercih eder; evi, tarlası bulunan memleketine gelince seferiliği hemen bitirebilir. Namazlarını kısaltmadan kılar. Çünkü insanın kendi köyünde kendisini misafir sayması pek de içine sinmez. Dileyen ise, kendini seferi görmeye devam eder.

Müçtehitlerimizin bu gibi farklı içtihatlarının hayır getireceğine önceden işaret eden Efendimiz:

– **“Ümmetimin ihtilafında rahmet vardır!”** buyurmuştur. Hangi içtihadı tercih ederseniz, ondaki rahmete nail olursunuz.

İmam-ı Muhammed'e göre, kişinin yerleştiği yer vatanı olduğu gibi, doğup büyüdüğü, evi ve bahçesi bulunan köyü de vatanı sayılır. Bu kişi, dolayısıyla, sadece yol boyunca seferilik hükmüne tâbidir. İmam-ı Azam ve İmam Ebu Yusuf ise, sadece kişinin oturduğu yeri vatan kabul ederler.

Yolculuk sürdüğü sürece, seferilik de sürer.
Seferilik ancak eve dönünce biter.

DEVAMLİ YOLCULUK HALİNDE OLAN ŞOFÖRLER SÜREKLİ SEFERİ Mİ SAYILIRLAR?

SUAL:

– Bâzı şoförler devamlı seyahat hâлиндeler. Bunlar devamlı seferi mi olacaklar? Seferilikten çıktıkları yer olmayacak mı?

CEVAP:

– Doksan kilometreden az olmayan uzaklığa seyahat eden şoförler devamlı seferi sayılırlar. Seferilikleri ancak evlerine döndüklerinde kalkar. İkamet ettikleri yerin sınırlarını çıkınca tekrar başlar. Meselâ, Ankara’da ikamet eden bir şoför, devamlı İstanbul’a yolcu taşıyorsa, Ankara dışına çıktığında seferilik başlar.

Tekrar Ankara’ya girişinde seferilik bitmiş olur. **Seferiliğin başlama ve bitme sınırı, ikamet edilen yerin evleridir. Evlerden çıkılınca başlar, tekrar girişteki evlere gelince biter.**

SUAL:

– Cuma, seferi olan kimseye farz değildir, diyorlar. Seferi olan kimse cuma kılmayacak mı?

CEVAP:

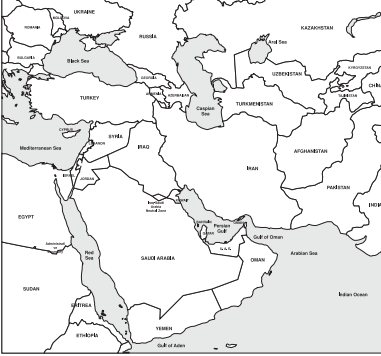
– **Seferi kimseye cuma farz değildir, demek, cuma kılsa câiz olmaz, demek değildir. Belki seferi kimse cumayı kılmaya mecbur değil demektir.** Yâni seferi kimse fırsatını bulur da cumasını kılsa, evinde oturan kimse gibi cuması sahih olur. Ayrıca öğle namazı kılmaya mecbur olmaz. Cuma kılmazsa yerine öğle namazı kılmak zorundadır.

Seferi kimseye cuma farz değil, demek, cuma kılsa câiz olmaz, demek değildir. Belki seferi kimse cumayı kılmaya mecbur değil demektir.

Bir hadis-i şerifte 124 bin peygamberin geldiği bildirilmektedir.

PEYGAMBERLER SADECE ORTADOĞUDA MI GELMİŞTİR? PEYGAMBERSİZ MİLLETE HESAP SORULUR MU?

Dünyanın insan bulunan her yerinde peygamber yaşamış, insanlara Allah'ın emirlerini anlatmış, tebliğde bulunmuştur.

Kaldı ki, âyet-i kerimelerin bu konuda açık seçik izah ve ikâzları da vardır. Nitekim İsrâ sûresindeki şu âyet:

– Peygamber göndermediğimiz millete azab etmeyiz!.. meâlinde dir.

Silivri'den Hüseyin Özcan'ın faydalı olmak istediği bir öğrenci arkadaşı varmış, sık sık görüşüyor, İslâmî konularda bilgi veriyormuş. Ancak arkadaşı bir konuda takılıp kalıyor, ikna edici bir cevap alamıyormuş. Diyormuş ki:

– **Neden bütün peygamberler Ortadoğu'da gelmiş, dünyanın insan yaşayan diğer kısımlarına gelmemiş? Sonra o peygamber gelmeyen yerlerin insanları neden cehennemlik olsun? Onlara peygamber tebliğde bulunmamış ki? Hem peygamber gelmeyecek, hem de cehenneme gidecekler, bu adâlete uygun düşer mi?..**

Hüseyin Özcan diyor ki:

– **Ben faydalı olmak istediğim bu arkadaşımın sorusuna cevap veremedim. Benim de zihnime aynı şeyler takıldı. Sahi neden bütün peygamberler Ortadoğu'da geldi de, diğer ülkelerde hiç gelmedi? Sonra neden o ülkelerin halkı cehenneme gitsin? Bu âdil bir hüküm olur mu?..**

Bir ata sözü vardır: “**Ava giden avlanır**” diye. Hüseyin Özcan da öyle olmuş. Birine faydalı olayım derken az kalsın kendisi zarara girecekmiş. Faydalı olmak istediği insanın şüphesi ona da sırayet edecekmiş. Bereket versin ki, konuyu sorma ihtiyacı duymuş, kendisini şüpheden kurtarma yolunu seçmiş.

Önce şu hususu iyi tespit edelim:

- Kim demiş bütün peygamberler Ortadoğu’da gelmiş, diğer ülkelere peygamber gelmemiş, diye?

Peygamberlerin sadece Ortadoğu’da gelip dünyanın diğer yerlerine gelmediği yolunda dinî bir hüküm mü var yoksa? Böyle bir hüküm olmadığına göre nasıl varılıyor bu neticeye?

Meselenin püf noktası budur. Bunu böyle bilmeli, ilk tesbiti yanlış yapmamalıyız. İkinci hususa gelelim:

- Biz kaç peygamberin hayatını biliyoruz ki? Kaç peygamberin Ortadoğu’da geldiği yolunda kesin bilgi var ki?.. Bir hâdis-i şerifte tam (124) bin peygamberin geldiği bildirilmektedir. Bu, yüz yirmi dört bin kişilik mukaddes peygamber ordusunun dünyanın her yerinde vazife yapmadığını kim iddia edebilir?

Koskoca bir ilâhî irşad ordusu bu. Hem de yüz yirmi dört binden az olmayan, ama çok olma ihtimali de bulunan bir mukaddes ordu. Bizim, hayatından bilgi sahibi olduğumuz peygamber sayısı Kur’ân-ı Kerim’de zikredilen sadece yirmi sekiz peygamberdir. Geride kalan koskoca ilâhî tebliğ ordusu nerede vazife yapmıştır? Elbette dünyanın insan yaşayan her yerinde, her kıtasında...

Evet, dünyanın insan bulunan her yerinde peygamber yaşamış, insanlara Allah’ın emirlerini anlatmış, tebliğde bulunmuştur.

Kaldı ki, âyet-i kerîmelerin bu konuda açık seçik izah ve ikâzları da vardır. Nitekim İsrâ sûresindeki şu âyet:

- Peygamber göndermediğimiz millete azab etmeyiz!..

Bizim, hayatından bilgi sahibi olduğumuz peygamber sayısı Kur’ân-ı Kerim’de zikredilen sadece yirmi sekiz peygamberdir. Geride kalan koskoca ilâhî tebliğ ordusu nerede vazife yapmıştır? Elbette dünyanın insan yaşayan her yerinde, her kıtasında...

meâlinedir. Fatır sûresi, âyet yirmi dördün meâli de şöyledir:

- Hiç bir millet yoktur ki, Allah onlara içlerinden kötü-lüklerden sakındıran bir 'nebi' göndermemiş olsun!..

Anlaşılan odur ki, yüz yirmi dört bin kişilik mukaddes peygamber ordusu, dünyanın insan yaşayan her yerinde ilâhi emirleri tebliğ etmiş, her yerde vazife yapmıştır. Şayet insan topluluğu yaşamış olan bir yere peygamber gelmemişse Rabbimiz onları sorumlu tutmamış, tebliğ vaki olmayan yerin insanı azaba da maruz kılınmamıştır. İlâhî adaletin bu gereği âyetlerde açıkça ilan edilmektedir.

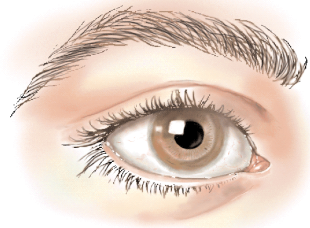
Hâl böyle olunca okuyucumun arkadaşının suâline cevap vermekte güçlük çekmemesi gerekir.

Bu konuda geniş bilgi sahibi olmak isteyenler Türkiye Öğretmenler Vakfı (TÖV) Yayınları'ndan **(Asrın Getirdiği Tereddütler-2)**; Cihan Yayınları'ndan Mehmet Dikmen'in **(Peygamberler Tarihi)** adlı kitabını okumalıdır. Tatmin edici bilgiyi orada bulabilirler.

İnsan topluluğu yaşamış olan bir yere peygamber gelmemişse Rabbimiz onları sorumlu tutmamış, tebliğ vaki olmayan yerin insanı azaba da maruz kılınmamıştır. İlâhî adaletin bu gereği âyetlerde açıkça ilan edilmektedir.

Meleklerin varlığına inanmak, insanlık için bir ihtiyaç mıdır?

İYİ Kİ MELEKLER VAR!..

Okuyucumun sorusu cinler ve melekler hakkında. Demiş ki: **Bir yakınımız hem cinleri inkâr ediyor, hem de melekleri. İddiasından biri de şöyle: Ne gereği vardır cin ve melek diye görünmeyen varlıkların mevcudiyetini iddiaya? Niçin bizi böyle görünmeyen varlıkları kabule mecbur ediyorlar?**

Efendim, hakkında hem ayet, hem de hadis bulunan konularda bizler bunun ne gereği vardı, diye düşünmeyiz. İnanmış

insan olduğumuzdan ayetin ve hadisin haber verdiği şey hakkında hiçbir sebep aramadan kabul eder, kayıtsız şartsız iman ederiz ki hem melek vardır, hem de cin.

Hakkında hem ayet, hem de hadis bulunan konularda bizler bunun ne gereği var, diye düşünmeyiz. İnanmış insan olduğumuzdan ayetin ve hadisin haber verdiği şey hakkında hiçbir sebep aramadan kabul eder, kayıtsız şartsız iman ederiz ki hem melek vardır, hem de cin.

Bunlar bir bakıma cesetsiz varlıklardır. Varlıklarının ispatı konusunda da artık zorlanmaya sebep yoktur. Çünkü **gözle göremediğimiz o kadar çok varlık vardır ki, biz görmesek de vardır ve mevcuttur.** Mesela elektriği gözle görebiliyor musunuz; aklınızı, vicdanınızı gözle görebiliyor musunuz? Şayet ben görmüyorum öyle ise elektrik yok, diyorsanız buyurun

şu çıplak kabloya bir elinizle temas edin de bakın neler oluyor? Cereyan var mı, yok mu? Bunu yapmıyorsunuz değil mi? Çünkü aklınız vardır, size diyor ki, **gözünüzle görmeseniz de burada elektrik vardır. Dokunma halinde sizi kömür haline getirir... Kaldı ki bugün ilim, gözümüzle görmediklerimizin, gördüklerimizden daha çok olduğunu ispat etmiş, bu hususta bir tartışmaya bile gerek kalmamıştır.**

Bunu geçelim, çünkü ilmî değeri olmayan bir iddiadır. Gelelim, meleklere inanmaya gerek olup olmadığı konusuna.

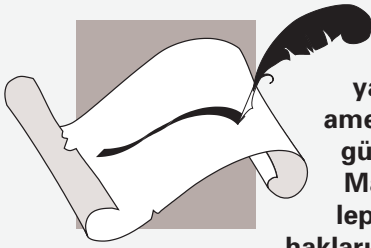
Meleklerin varlığından dolayı çok mutlu ve huzurluyuz. Zira melekler olmasa bizim amellerimizi kimler kaydedecek, yaptığımız iyilik ve sevaplı işleri kimler kaybolmaktan kurtarıp amel defterimize yazacak, mahşerde karşımıza çıkarıp:

– **Buyurun, bütün amellerinizi kaydettik. Üzülmeyin hepsi de burada ve size şefaattir?** diyecektir.

İmanlı insanlara böyle hayırlı amellerini müjdelerken inkârcılara da şerli amellerini gösterecekler:

– **Buyurun sizin zulümlerinizi, ahlâksızlıklarınız, dayatma ve baskılarınız da buradadır. Verin bakalım mazlumlara haklarını,** diyecekler.

Anlaşıyor ki melekler olmasa bile olmaları için dua edecektik. Çünkü iyilik yapanlar, hayır hasenatta bulunanlar amellerinin yok olmasını istemezler, bir gün karşlarına çıkmasını beklerler. Mazlumlara, mağdurlara da haklarını talep ederler; zalimlerden, haksızlardan haklarının alınmasını isterler. Bu

Melekler olmasa bile olmaları için dua edecektik. Çünkü iyilik yapanlar, hayır hasenatta bulunanlar amellerinin yok olmasını istemezler, bir gün karşılarına çıkmasını beklerler. Mazlumlar, mağdurlar da haklarını talep ederler; zalimlerden, haksızlardan haklarının alınmasını isterler.

adaleti sağlamakla görevli varlıklar ise meleklerdir.

Şüphesiz ki meleklerin içinde en büyük ve en eminlerinden biri de ruhları bedenden teslim alan **Azrail Aleyhisselam**'dır. Biz ondan dolayı da çok mutlu ve huzurluyuz. Çünkü biz onu inkâr etmeyip ikrar ettiğimiz için bize dosttur, düşman değildir. Dostuna ise dostça yaklaşır, inkârcılara yaklaştığı gibi şiddetle değil. Bundan dolayı en değerli ve en kıymetli varlığımız olan ruhumuzu böylesine son derece emin ve güçlü bir dostla teslim edecek olmanın huzurunu yaşarız en sonunda. Çünkü insanların, en kıymetli varlıklarını en emin ve güçlü birine teslim etmek istemeleri fitratları icabıdır. Bizim en kıymetli varlığımız ise ruhumuzdur. Azrail'i kabul etmekle onu en güçlü, en emin bir dostla teslim ediyoruz demektir. Bu inanç ise bize huzur verir, mutluluk getirir.

Amellerinin tespitinden huzursuzluk duyan, Allah (cc)'a ve ahirete yarayacak bir iş ve hayrın sahibi bulunmayanlar ise meleklerin varlığından rahatsız olur, onları inkâr ihtiyacı hissederler. Çünkü mahşerde iftihar edecekleri amelleri, hayırları, hasenatları yoktur. Aksine utanacakları bir hayatın sahibidirler. Bunların tekrar karşılarına çıkmasını istemezler. Bunları yazan melekleri de bu yüzden inkâr gereği duyarlar.

Elbette ki meleklerin, cinlerin, yani **ruhanilerin** varlığının sebebi, sadece bunlardan ibaret değildir. Onlar aslında diğer cesetli varlıklar gibi 'Yaratan'larına ibadetle mükelleftirler. Nitekim ayette bunu da görmek mümkündür:

– **Biz insanları ve cinleri ibadet için yarattık!**

Yaptıkları hizmetleri ise ibadetlerinin bir bölümünü teşkil etmektedir. İsterseniz yazımıza başlık olarak aldığımız cümleyi bir daha tekrar edelim:

– **İyi ki melekler var!..**

Kur'an tüm sorularımıza ve sorunlarımıza cevap verir.

MÜ'MİNİN RUHU BEDENİNDEN NASIL ÇIKAR?

Kur'ân-ı Kerîm'de kimi mânalar açık ve sarihtir. Kimi mânalar da işarî ve îmaîdir. Uyulması mecburî olan hükümler açık ve sarıhken, bilinmesi zaruri olmayan mânalar işaretle anlatılmaktadır. Bundandır ki işarî mânaları bir bakışta hemen anlamak pek mümkün olmaz.

Nitekim bir âyet-i kerîmede:

– **Yaş ve kuru her ne varsa Kur'an'da mevcuttur**, buyurulmaktadır.

Ancak kimi açıkça, kimi de ima ve işaretle mevcuttur.

Nitekim bu âyeti okuyan bir zat, kendi kendine der ki:

– **Madem ki Kur'an'da herşey mevcuttur. Bir mü'min, ruhunu teslim ederken Cennet'in güzellikleri karşısına getirilir, o güzelliği seyrederken ruhunu teslim eder, haberi bile olmaz ruhunun çıkışından... Acaba bu hakikata da Kur'an'da işaret var mı?**

Bu niyetle Kur'an'ı baştan okumaya başlar. Her âyetin mânası üzerinde durur, ancak baştan sona hatmettiği Kur'an'da buna işaret eden bir âyete rastlayamaz.

Hayretle düşünmeye başlar:

– Yaş ve kuru her ne varsa Kur'an'da mevcut olduğu söyleniyor. Ama, mü'minin ruhunun kolay çıkacağına dâir bir mâna mevcut değil, bu nasıl olur?

Sualine cevap bulamayınca Resûlullah'a iltica eder, kendi kendine:

Dünyada Cennetlik amel işleyen, yâni tam İslâmî hayat yaşayarak Cennet'e lâıyk hâle gelen mü'min, vefat ederken, varacağı Cennet'in güzelliğini görmeye başlar. Bütün bu hayranlık içinde orayı seyredirken de ruhu bedenden uçar da, haberi bile olmaz...

– Yâ Resûlâllah, ben bu hususta tereddütte kaldım. Sen lûtfeyle, bir işaretle bulun, diyerek istihâreye yatar.

İstihâre herkese tam olarak çıkmazsa da, buna aynen istediği şekilde tecelli eder. Resûlüllah Hazretleri rüyâda kendisine şöyle seslenir:

– Kur'an'da her mâna vardır. Ancak, herkesin göreceği kadar açık ve sarîh değildir. O mânaları anlayabilmek için lâayık olmak lâayımdır. Muhatap olacak hâlde bir hayat yaşamak gerek. İstersen Sûre-i Yûsuf'u oku, otuz birinci âyetin mânası üzerinde biraz düşün!

Bu defa Sûre-i Yûsuf'u ihlâs ve tefekkürle okumaya başlar, otuz birinci âyete gelince düşünür. Âyet şöyle demektedir:

– Elleri ne bıçakları almış, elma soymaya hazırlanan kadınlar, ansızın Yûsuf Aleyhisselâm'ı görünce onun güzelliği karşısında o kadar şaşırdılar ki, hayretlerinden bıçaklarını ellerine sürüp parmaklarını kestiler, ama acının te'sirini duymadılar, haberleri bile olmadı...

Bu defa tevbe, istiğfar eden zat şöyle yalvarır:

– Yâ Rab, beni afveyle. Benim görmeyişim aradığım mânânın yokluğuna delil olamazmış demek ki. İşte **mü'minin, Cennet'teki makamını gördüğü anda duyduğu hayret sırasında ruhunun ne kadar kolay çıkacağına bu âyet işaret etmektedir.** Ama bunu ben önceden idrak edememiştim de işaret yok sanmışım. Sen beni afveyle.

Müfessirler diyorlar ki:

– Dünyada Cennetlik amel işleyen, yâni tam İslâmî hayat yaşayarak Cennet'e lâayık hâle gelen mü'min, vefat ederken, varacağı Cennet'in güzelliğini görmeye başlar. Bütün bu hayranlık içinde orayı seyrederken de ruhu bedeninden uçar da, haberi bile olmaz...

Anlaşılan bütün mes'ele, Cennet'e lâayık bir yaşayış içinde olmaya çalışmaktır.

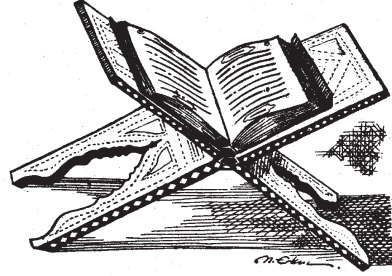
Kur'an'da tüm sorularımızın cevapları vardır. Ama herkes hepsini apaçık göremez.

Ne kadarını görmeye lâayık bir dinî hayat yaşıyorsa o kadarını görebilir.

Ardından faydalı şeyler bırakan sevap; zararlı şeyler terkeden de günah kazanmaya devam eder.

SON NEFESTE YÂSİN OKUMANIN ÖLENE FAYDASI VAR MI?

Son nefeslerini yaşayan bir hastanın yanında Kur'an okumak, hele Yâsin-i Şerîfi kırâat etmek, fevkalâde mühim bir hizmettir. Okunan Kur'an ve Yâsin-i Şerîfin hürmetine, iman selâmeti temin edilebilir; Şeytan, Yâsin-i Şerîfin kırâat edildiği bir hastanın yanına sokulup da imanını alma hiylesine başvuramaz. Bu konuda hadîs vardır.

Şeytan, Yâsin-i Şerîf'in kırâat edildiği bir hastanın yanına sokulup da imanını alma hiylesine başvuramaz.

Bundan dolayıdır ki, **hastanın son anlarında çok dikkat edilir, mutlaka ruhunu teslim ânında Kur'an okumaya gayret edilir.**

Son nefes verilip de ortada ruhun elbisesi hükmünde olan boş bir ceset kalınca, bu ehemmiyet kalkar; **artık yıkanmamış bir cesedin yanında Kur'an okunmaz.** Zira yıkanmamış cesed yanında Kur'an'a devam etmek, temiz olmayan şey yanında Kur'an okumak gibi bir hürmetsizlik durumunu arzeder.

Okumaya devam edecekler olursa cesedin bulunduğu odadan çıkar, yandaki **ayrı bir odada okuyabilir.** Çünkü başka odada okumaya engel olacak bir nesne yok sayılır.

* * *

Bu arada **hayatta iken bir kasete okuduğu Kur'an'ın, kişiye ölümünden sonra da Kur'an okumuş gibi sevap getirip getirmeyeceği** sualine de kısaca şu cevabı verebiliriz:

Bilindiği üzere Kur'an okumak bir ibâdetdir. İbâdeti ise insanlar yapar, insanların yaptığı makinalar değil. Bu sebeple, hayatında teype Kur'an okumuş insanın vefatından sonra bu teyp çalıştırılarak okuduğu Kur'an tekrar edilse, bizzat kendisi Kur'an okuyormuş gibi olmaz. Çünkü ilk okuyan insan, ikinci okuyan da makinadır. **Makinadaki ses, yeniden yapılan ibâdet sayılmaz.**

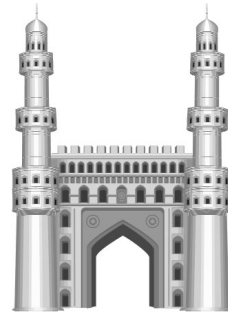
Şu kadar var ki, arkasında böyle hayırlı eserler bırakan insan, vefatından sonra bunlardan sevap kazanma bakımından hissesiz de kalmaz. Nitekim hayatta iken müstehcen şarkı ve sözlerle dinleyicilerin ahlâkını bozan bazı insanlar vardır ki, bunların doldurdukları kasetlerin tekrar edilmesinden dolayı mezarlarında azab çekmekten kurtulamazlar.

Hayâtın neticesi böyledir zaten. Ardından faydalı şeyler bırakan sevap, zararlı şeyler terkeden de günah kazanmaya devam eder. Amellerinin te'siri mahşere kadar uzanır.

Hayatında teype Kur'an okumuş insanın vefatından sonra bu teyp çalıştırılarak okuduğu Kur'an tekrar edilse, bizzat kendisi Kur'an okuyormuş gibi olmaz. Çünkü ilk okuyan insan, ikinci okuyan da makinadır. Makinadaki ses, yeniden yapılan ibâdet sayılmaz.

Mezar başkadır,
makam başka...

ERMİŞ KİŞİLERİN BİRDEN FAZLA YERDE MEZARI OLABİLİR Mİ?

Okuyucum bazı memleketlerde sahabe kabirlerini görmüş, manevi büyüklerin yerlerini ziyaret etmiş. Ancak, bu zatların buralara kadar gelebildiğine dair bir bilgi yokmuş oralarda. Sadece falan zatın kabri, filan büyüğün mezarı deniyor, başkaca bir delil sunulmuyormuş. Bu defa da kendisine bir şüphe gelmiş, nedir bu işlerin aslı diye sorma gereği duymuş. Diyor ki:

– Gerçekten de bu zatlar buralara kadar gelmiş olabilirler mi? Gelmemişlerse burada kabirlerinin bulunması nasıl izah edilir. Yalan söylenmiş olunmaz mı?

Efendim, burada karıştırılan bir husus vardır. Onun farkına varılması halinde mesele anlaşılır, şaşılacak bir durumun olmadığı kendiliğinden meydana çıkar. Şöyle ki:

– **Mezar başkadır, makam başkadır.**

Mezar, gerçekten de sahibinin içinde yattığı yerdir.

Makam ise, sahibinin içinde yattığı yer değildir. Onun içinde yattığı farz edilerek ona izafe edilen mahaldir.

Demek ki, mezar ile makam arasında fark vardır. Okuyucu-ma gösterilen sahabe mezarları, çoğu yerde makamlardır.

Dindar halkımız maneviyat büyüklerinin mezarı olmasa bile, makamlarını yapmışlar; onların hatıralarını oralarda yaşatarak manevi kuvvet elde etmiş, çevreye moral kazandırmışlardır.

Bu sebeple Anadolu'muzun çok yerlerinde büyüklerin mezarları değil, makamları vardır.

Nitekim İstanbul'umuzun birçok yerlerinde de böyle makamların bulunduğu bilinir. Yûşa Aleyhisselam'ın da meşhur Yûşa Tepesi'nde bir makamı mevcuttur. Büyük ihtimalle burası mezar değil, mezar görünüşünde makamdır.

Bu tepeye böyle bir makam yapılmakla büyük fayda sağlanmış, asla sakınca söz konusu olmamıştır.

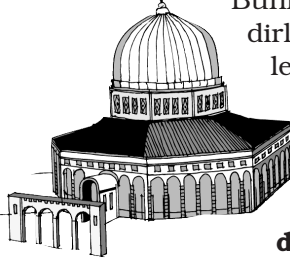
Aslında **mühim olan ne mezardır, ne makam. Mühim olan, o zatların bu vesile ile hatırlanması, yüklenmiş oldukları misyonlarının düşünülmesi, benzeri bir azim ve gayretin içine girilmesidir.**

Mesele budur. Ziyaretçide böyle bir azim ve şevk meydana gelmiyorsa kabir olsa da değişmez. Geliyorsa makam olsa da fark etmez.

Nitekim birçok camide Efendimiz'in (s.a.v.) sakal-ı şerifi mevcuttur.

Mezar, gerçekten de sahibinin içinde yattığı yerdir.

Makam ise, sahibinin içinde yattığı yer değildir. Onun içinde yattığı farz edilerek ona izafe edilen mahaldir.

Bunların hepsi de gerçekten sakal-ı şerif midirler, yoksa o niyetle ziyaret edilen semboller midirler?

Bu, o kadar mühim değildir. Çünkü bu gibi şeyler vesiledir. **Vesile olan şeyin zatına bakılmaz, ziyaretçilerin bu vesile ile sahip oldukları morale, kazandıkları iman kuvvetine bakılır.**

Aynı anlayışı, müzelerde bulunan mukaddes eşyalar için de düşünmek mümkündür. Bunlar gerçekten de isnat edilen zatlara ait mi, değil mi?

Çok mühim değildir bu. Zira **mühim olan o zatların yüklenmiş oldukları hizmetleri, katlanmış bulundukları feragat ve fedakarlıklarıdır.**

Bunlar bu mesajları sunuyor, böylesine bir feragat ve fedakarlığı hatırlatıyorsa maksat hasıl olmuştur. Gerçek de olsa, sembol de bulunsa netice değişmez.

Demek istiyorum ki **bu gibi şeylerin maddesi üzerinde fazla durulmamalı, mânâsına zihin yorulmalı, vermek istediğine dikkat edilmelidir. Zira maksat mesajdır, maddesi değildir.**

Bu gibi şeyler vesiledir. Vesile olan şeyin zatına bakılmaz, ziyaretçilerin bu vesile ile sahip oldukları morale, kazandıkları iman kuvvetine bakılır.

Melekler, cisimle kayıtlı, maddi ve kesif varlıklar değil; nurani yaratıklardır.

AZRÂİL BİR ANDA, PEK ÇOK İNSANIN RUHUNU NASIL KABZEDER?

Bir okuyucum سوالini şu şekilde soruyor: **Dünyanın her tarafında, her an ölümler vukua gelmekte; bir saniye içinde, belki de yüzbinlerce insanın rûhu kabze-**

Azrâil Aleyhisselâm, yeryüzündeki bütün insanların yanında aslî varlığı ile değil, belki akisleriyle, misâlleriyle, zâtının bütün hususiyetlerine mâlik tezahürleriyle bulunur.

dilmektedir. Acaba Azrâil Aleyhisselâm, bu işi tek başına nasıl yapmakta; aynı anda ölen Hindistan'daki bir Müslüman'la, Amerika'daki bir Hristiyanın yanında nasıl hazır bulunmaktadır?

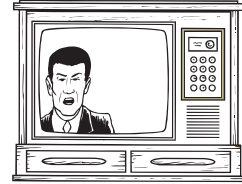
Bu mes'eale, kitaplarımızda açık-seçik olarak izah edildiğinden, tafsilâtını isteyenler Nur Külliyyatına müracaat edebilirler. Biz burada şimdilik kısaca şu kadarını ifade etmekle iktifa edeceğiz.

Mes'eleyi iyi anlayabilmek için, meleklerin yapısını ilmi olarak bilmeye ihtiyaç vardır. Şayet melekleri de bizim gibi cesede ve cesedin icaplarına bağlı varlıklar olarak düşünersek, Hazret-i Azrâil'in, bir anda binlerce eceli bitenin yanında nasıl bulunduğu anlamamız mümkün olmaz.

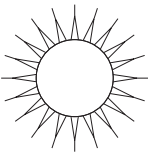
Bu bakımdan şu nokta hiç unutulmamalıdır:

Melekler, insanlar gibi cisim ve cesetle kayıtlı, maddî ve kesif varlıklar değildir.

Evet melekler, nûranî varlıklardır. Nûranî varlıklar ise, bir anda binlerce yerde bulunabilirler...

Tıpkı bir televizyon spikerinin, bir anda bütün televizyon ekranlarında binlerce insan halinde görünüp seyirciye varlığını hissettirdiği gibi...

Yine tıpkı, tek güneşin yeryüzündeki bütün kabarık ve şeffaf şeylerde akislerini gösterip âdetâ damlalar ve aynalar sayısınca güneşlerin meydana geldiği gibi...

Anlaşılan odur ki, nasıl tek olan televizyon konuşmacısının her evde birer sûreti, yine tek olan güneşin her şeffaf cisimde (ışığıyla, ısısıyla) birer misâlî şekli görülmüyorsa; tek olan Hazret-i Azrâil'in de, son nefesini yaşayan her insanın yanında böyle birer misâlî sûreti bütün özellikleriyle bulunur. Ruhları aynı anda kabzetme mükellefiyetlerini rahatça yerine getirirler, zorluk ve meşakkat çekmezler.

Demek oluyor ki, Azrâil Aleyhisselâm, yeryüzündeki bütün insanların yanında aslî varlığı ile değil, belki akisleriyle, misâllerıyla, zâtının bütün hususiyetlerine mâlik tezahürleriyle bulunur. Bir yerde zâtının bulunuşu, birçok yerlerde misâllerinin

bulunuşuna mâni olmaz. Zatı Mekke’de bulunduğu sırada, yüzbinlerce timsalleri, dünyanın her yerini aynı anda dolaşır, son nefeslerini yaşayan her insanın yanında hazır bulunarak **“rûhları kabzetme”** hizmetlerini ifa ederler.

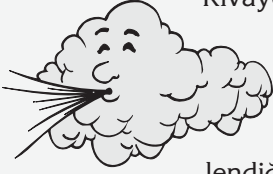
Kaldı ki Azrâil Aleyhisselâm, bu hizmeti, yalnız timsalleriyle de yürütmek zorunda değildir.

Bazı âlimlere göre:

Azrâil Aleyhisselâm’ın ayrıca yardımcıları da vardır. Bu yardımcı meleklerin bir kısmı, mü’minlerin ruhlarını kabzetmek hizmetinde çalışır; bir kısmı da münkirlerin işini bitirmekle mükellef bulunur.

Nitekim ömrünü, İslâmî emirlere uyarak yaşamış olan bir mü’mine gelen melek, şefkat ve merhametin bütün tezahürüyle tecelli ederken; iman ve İslâm’a sırt çevirmiş bir münkire gelen melek de, şiddet ve hiddetin bütün hışımla görünür. **Mü’mine imanının icabını, münkire de küfrünün karşılığını hissettirerek ruhlarını kabzederek...**

Rivayet olunur ki:

Bir zamanlar Süleyman Peygamberin divanına giren Azrâil Aleyhisselâm, vezirin birine dikkatlice bakmaya başlar. Vezir ise Azrâil’in bu bakışından endişelendiği için Süleyman (as)’dan rüzgârla Hindistan’a gönderilmesini ister ve isteği Hazret-i Süleyman tarafından derhal yerine getirilerek Hindistan’a uçar.

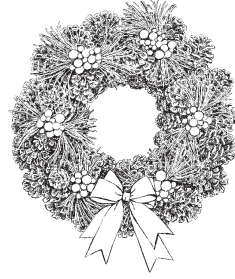
Onun gidişinden sonra Azrâil, vezire dikkatlice bakışının hikmetini Süleyman Aleyhisselâm’a şöyle izah eder:

– Benim ölüm listeme göre, şu sıralarda, O’nun Hindistan’da ruhu kabzedilmesi gerekiyordu. Halbuki o, hâlâ huzurunda bulunmaktaydı. Buna hayret ettiğim için dikkatle baktım. Fakat o benim bu bakışımдан şüphelendiği için, güya uzaklara gitti ve şu anda yardımcılarım onun rûhunu kabzetmekteler. Çünkü o mukadder olan ölüm mahalline gitmek için acele etmiş oldu...

Dinimizin cenazeye ilgili koyduğu kuralları çiğnememek gerekir.

CENAZEYE ÇELENK GÖNDERMEK, ÖLENİN RESİMLERİNİ GÖĞÜSTE TAŞIMAK YAHUT ALKIŞLAMAK İSLÂM'A UYGUN MUDUR?

SUAL: Mâneviyata uzak olan yerlerde cenazeye çelenkler gönderiliyor, ölenin resimleri göğüslerde taşınıyor. Yahut alkış tutuluyor. Bunlar İslâmî bir âdet midir? Yoksa yabancılardan gelme bir bid'at mıdır?

CEVAP: Müslümanlıkta ne çelenk, ne resim ne de alkış vardır. Bunlar son asırda kültürümüze girmiş yabancı âdetlerdendir. **İslâm'ın emri, çelenk için verilecek parayı bir fakire vermek, ölenin ruhuna böylece sevap kazandırmaktır.** Zira çelenk mezarın başında bir, iki günde solup dökülür, hiç kimseye bir fayda sağlamaz. Ama çelenge verilen para, bir muhtacın çoluk çocuğunun ciddi ihtiyaçlarını karşılar, fakirin sevinmesi de merhuma sevaplar kazandırır olur. Bu durumda hem yeşilliklerimiz katledilmemiş olur, hem de sosyal bir yardımda bulunmak suretiyle ölen de sevap kazanır, ruhen rahat bulur.

Ölülerine gerçek mânâda saygı duyanlar, onun sevap kazanacağı, ruhen istirahat edeceği şeyleri tercih ederler. Resim takmakta, alkışlı gösterişlerde bulunmakta merhum için sevap yoktur. Belki rahatsız edilmek vardır.

Ölülerine gerçek mânâda saygı duyanlar, onun sevap kazanacağı, ruhen istirahat edeceği şeyleri tercih ederler. Resim takmakta, alkışlı gösterişlerde bulunmakta merhum için sevap yoktur. Belki rahatsız edilmek vardır.

Ölümünden sonrası ancak din ile izah edildiğinden, ölenin neden rahatsız olup, neden huzur bulacağını yine din izah eder. **Dinin gösterdiği esaslardan ayrılmamak gerekir.** Ayrılıp gayri müslimleri taklid edenler, her halde Müslüman ölülerine ecnebi âdeti tatbik etmekten sevap kazandırmış olmazlar.

Dinimizde ya hep
ya hiççilik yoktur.

DOKTOR HASTASINI BIRAKIP CUMAYA GİTMEK ZORUNDA MIDIR?

SUAL: Bazı hastalar her an bakıma muhtaç haldeler. Doktor yanında her an bulunması lâzım gelmektedir. Doktor yerine geçecek bir başka bakıcı bulunmadığı takdirde hastayı bırakıp cumaya gitmek câiz midir?

Hastasının başından ayrılamadığından cumaya gidemeyen doktor veya hastabakıcı, cuma yerine öğle namazını kılar.

CEVAP: Hastanın cumaya gidip gelmesine bile müsaade etmeyecek kadar sıkı bir bakıma ihtiyacı varsa, bu ihtiyacı karşılayacak cuma mükellefiyetinde olmayan biri de mevcut değilse (cuma kendisine farz olmayan kadın gibi) bu bakıcı veya doktor cumaya gitmeye mecbur olmaz. Cuma yerine öğle namazını kılmakla o günkü ibadet mükellefiyetini eda etmiş olur. Namaz borcuyla kalmaz.

Bu husus, bütün zaruri mecburiyetler için böyledir. **Cuma namazında imtihana girmek zorunda kalan talebe, girmedigi takdirde bu hakkını kaybediyor, bir daha kolayca o hakkı elde edemiyorsa imtihana girer, çıkınca kılınmış olan cuma namazı yerine o günkü öğle namazını kılar.** Böylece öğle vakti ibadet mükellefiyetini yerine getirmiş olur. Cumayı kılamamışsa da öğleyi kılmış olmakla öğle ibadeti borcundan kurtulmuş olur.

Dinimizde, ya hep, ya hiç'cilik yoktur. Elbette ki, en güzel olanı cumayı kılmaktır. Şayet büyük veya küçük zaruretlerden dolayı cumayı kılamamışsa artık herşey mahvolmuş, dini hayatı yıkılmış demek değildir. **Cumayı kılamayan, öğle namazını kılar, böylece yapılması lâzım gelen ibadetini yapar.** Öğle ibadeti borcunu eda etmekle vicdanen müsterih olur. Mes'uliyet, bu hakkın kullanımını engelleyen idarecilere ait bulunur.

Günahkâr olmak, imansız olmak demek değildir.

SARHOŞKEN ÖLENİN CENAZE NAMAZI KILINIR MI?

SUAL:

– İçkili iken ölenin cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP:

– İçki içmek büyük günahlardan birini irtikâp etmek demektir. Allah mü'minleri böyle büyük günahlara mübtelâ olmaktan muhafaza buyursun. Ancak, günahkâr olmak, imansız olmak demek değildir. Büyük küçük günaha mübtelâ olan insan, günahkâr mümin demektir. Günahkâr müminin ise cenazesi de yıkanır, namazı da kılınır. Yeter ki işlediği günahın haram olmadığını ileri sürerek inkar durumuna düşmesin.

Bilindiği üzere, bir günahı günah sayarak işleyen Müslüman, yine Müslüman, yine mü'mindir. Zira günahı günah olarak bilmekte, haram olduğuna olan inancını muhafaza etmektedir. **Tehlike, işlediği günahın günah olmadığını, haram olmayacağını iddia etmesiyle başlar.**

Zira insanın işlediği günahın günah olmayacağını, haramlıktan çıkmış bulunacağını söylemesi imandan çıkmasına sebep olur, işte o zaman cenazesinin kılınmaması söz konusu olabilir.

Demek ki **insan ne kadar günahkâr da olsa yine Allah'ın helâl dediğini helâl, haram dediğini de haram bilmelidir.** Bu günahı işliyorum, öyle ise bu helâldir, demek gibi bir cür'ette bulunmamalıdır.

Günahkâr insan dönüş yapar, bir daha geçmiş günahları irtikâp etmezse kurtarabilir. Ama haramları helâl diye iddia eden, günahları sevap şeklinde ileri süren insan, imandan ayrılmış, Allah'ı yalanlamış olur. Bunun neticesi ise dinden çıkmak olur.

Allah, Habîbini, yaşlılığın getireceği zaafılardan korumuş; ümmetin sevgi ve saygısında bir noksanlık meydana gelmesine fırsat vermemiştir.

RESÛLÜLLAH EFENDİMİZ NİÇİN FAZLA YAŞAMADI?

Hazret-i Resûlullah'ın aziz ömürleri, ancak altmış üç sene devam etmiş; birçok ünlü kişilerde görülen yetmiş, seksen, hattâ doksan ve yüz yaş gibi uzunca bir ömre kendileri nail edilmemiştir.

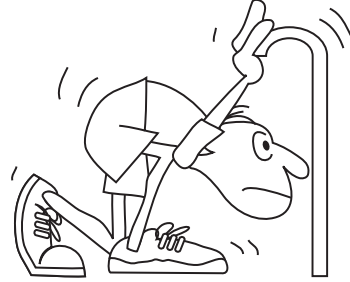
Halbuki, Cenâb-ı Resûlullah'ın hayatları başkaları gibi de değildi. Onun yaşadığı her ay ve gün, dünyayı alâkadar eden kanunların konmasını sağlıyor; insanlığı mutluluğa sevkeden ölçülere vesile oluyordu. Hayatlarının her dakikası ve her olayı birer ölçü ve ibret nümunesiydi. Buna rağmen daha fazla yaşamadılar, birçok kimselerde görülen bir asırlık ömür onda görülmedi. Yarım asrı on üç sene geçen bir hayat sonunda dünyalarını değiştirdiler.

Hikmet âlimleri, bunun sırrı üzerinde dururken bizi irşad eden şu gerçeği dikkatimize verirler:

Hazret-i Resûlullah, aziz ömürleri boyunca ümmetinden son derece hürmet ve saygı görmüş, hayatının başından sonuna kadar gösterilen bu saygı ve hürmeti her geçen gün ziyadeleştirecek muvaffakiyetlere de mazhar olmuştur.

Resûlünü ömrü boyunca hayatın en mükemmel kıvamında yaşatmış olan Rabbimiz, O'nu ihtiyarlatmadan, ihtiyarlar hakkında koyduğu ilâhî kanun hükümlerine maruz bırakmadan huzuruna almış; müminler tarafından gösterilen sonsuz muhabbet ve bağlılık zedelenmeden hayatının en aziz devresinde ömrünü sona erdirmiştir.

Şayet ömürleri altmış üçü de geçip, bir çokları gibi daha yaşlanmış, daha çok ihtiyarlık devresine girmiş olsaydı, yaşlılarda görülen ihtiyarlık zaafı onda da görülür, gösterilen kudsî hürmet ve saygının eksilmesine sebep olabilirdi. Ona sonsuz bir muhabbetle bağlı olan Ashab'ı, yaşlılık sebebiyle gördükleri ihtiyarlık hallerinden dolayı üzüldü ve hürmetleri noksanlaşmaya başladı.

Yaşlılarımızın yaşlılık hallerinden dolayı kapıldıkları yanlış kanaatlerini düzeltmeli, zararlarını önlemeli, faydalı hale getirmeye çalışmalıyız. Ama bunu yaparken onları kırıp üzmemeye de gayret etmeliyiz.

Bu yüzden Resûlünü ömrü boyunca hayatın en mükemmel kıvamında yaşatmış olan Rabbimiz, O'nu ihtiyarlatmadan, ihtiyarlar hakkında koyduğu ilâhî kanun hükümlerine maruz bırakmadan huzuruna almış; müminler tarafından gösterilen sonsuz muhabbet ve bağlılık zedelenmeden hayatının en aziz devresinde ömrünü sona erdirmiştir.

Hikmet âlimlerinin bu izahı, bizi düşündürmelidir. Zira Rabbimizin yaşlılar hakkında koyduğu kanundan hiç kimse müstesna kalmıyor. Resûlullah bile yaşlılığın icabı hallerden istisna edilmiyor ki, ihtiyarlık alâmetlerine maruz kalmadan ilâhî huzura alınıyor.

Demek ki **yaşlılık devremizde bir takım melekelerimize zaaf gelmesi, gençlik devremizdeki gibi her şeyi gerçek çehresiyle en doğru şekliyle görmemizin imkânsızlaşması bir vâkidir.** Bir kanun gereğidir.

Bu ilâhî kanunu bilen gençler, yaşlılarda görecekları muhakeme zaafını, gerçekleri çıplak olarak idrâk edememe halini, eğri ile doğruyu bazan kesin olarak ayıramama durumunu normal görmeli, anlayış ve saygıyla karşılamalı, yaşlıların gençlik devrelerinde sahip oldukları doğru görüşlerini muhafaza etmelerine yardımcı olmalıdır.

Samimi dostun, anlayışlı yakının vefası bunu gerektirir.

Böylece hem o yaşlıyı kurtarmış, hem de ona olan saygısını muhafaza etmiş olur.

Zaten **dünün gençleri nasıl bugünün ihtiyaçları ise, bugünün gençleri de yarının ihtiyaçlarıdır.** Aynı hal bizim de başımıza gelecek, aynı âkıbete biz de maruz kalacağız. Biz bugün yaşlılarımızın yaşlılık icabı hallerine hürmetle, anlayışla bakamaz, onların muhakeme zaaflarını, doğru ile eğriyi ayırtetmede güçlük çekmelerini itham vesilesi edersek, bizden sonrakilerin de bizi aynı şekilde itham etmelerine hak kazandırmış oluruz; ettiğimizi bulma durumuna düşeriz.

Bir hadîs-i şerif bu konuda bize ışık tutmaktadır:

– Kim kardeşini bir ayıpla ayıplarsa kendisi de aynı şeyle ayıplanır!

Yaşlılarımızın yaşlılık hallerinden dolayı kapıldıkları yanlış kanaatlerini düzeltmeli, zararlarını önlemeli, faydalı hale getirmeye çalışmalıyız. Ama bunu yaparken onları kırıp üzmemeye de gayret etmeliyiz.

Çünkü onların bugünkü hallerini ayıplar, kalplerini kırıp üzmeye vesile edersek yarın bizim neslimiz de bizi ayıplar, kırıp üzme hakkını kazanır. Biz de ettiğimizi bulmuş oluruz.

Ana babanın meşru olmayan isteklerine karşı takınmamız gereken tavır, bu konuda ışık tutarak bize ölçü vermiştir:

– Ana babanın meşru isteklerine itaat vacibdir. Meşru olmayan yersiz isteklerine ise itaat edilmez. Ama hatalı istekte bulundular diye de hemen hücum edilip darıltılarak gönülleri kırılmaz. Belki hem yanlış isteklerine uyulmaz, hem de gönülleri kırılmamaya gayret edilir. İhtiyaçları karşılanmaya çalışılır.

Yaşlılar hakkındaki prensibimiz bu olmalıdır.

Kur'an sessizce dinlenmeli, manası üzerinde düşünülüp tefekkür edilmelidir.

KUR'AN'IN BİR ÂYETİNİ KORO HALİNDE OKUMAK CÂİZ MİDİR?

SUAL: Kur'ân-ı Kerîm bir kişi tarafından okunur, diğerleri tarafından da dinlenir. Biz de böyle biliyorduk. Ancak, bazı okuyucu grupları bir evde hatim okuduktan sonra, sıra aşır okumaya geliyor, aşırın son âyetini de birlikte okuyorlar. Böyle koro halinde Kur'ân okumak câiz midir?

Dinlenen âyetlerin verdiği heyecan ve haşyet, bağırıp çağırmaya vesile olmamalıdır. Belki derinden düşünüp, sessizce tefekküre dalmayı temin etmelidir.

CEVAP: Resûlüllah zamanında böyle bir okuyuş görülmemiştir. Resûlüllah'dan sonraki ashab devrinde de böyle bir uygulamaya rastlanmamıştır. Görülen tatbikat bellidir. Bir kişi Kur'an okursa diğerleri dinler. Ancak, topluluğun içinden bir kişi dinlemekle diğerlerinden dinleme mükellefiyetini kaldırmış olacağından ya hürmeten dinlerler, ya da sükûnetle kalkıp giderler, dinleme hürmetini bozan bir gürültüye sebebiyet vermezler. **Kur'ân'ı dinleyenlerden birinin aşka gelmiş görünüp nârâ atması bu bakımdan mekruhtur.** Dinleme hürmetini bozuyor, sükûneti ihlâl ediyor, demektir. Dinlenen âyetlerin verdiği heyecan ve haşyet, bağırıp çağırmaya vesile olmamalıdır. Belki derinden düşünüp, sessizce tefekküre dalmayı temin etmelidir.

Dinlemeyenlerin yanında sesli Kur'ân okumak uygun olmaz. Hürmetsizliğe mâruz kalmasına sebep olunur. Bu ise câiz değildir.

Öğrenmek için evde sesli Kur'ân okuyan çocuğun durumu bundan müstesnadır. Ev halkı iş yapıyor da olsa yine sesli okuyabilir. Öğrenmesine olan ihtiyaç bunu istisna kılmıştır.

Ruh çıkınca,
göz onu takibe başlar.

ÖLÜNÜN GÖZLERİNİN AÇIK KALMASI, İSTEKLERİNE NÂİL OLMADIĞINI MI GÖSTERİR?

SUAL: Ölenlerin gözleri bazan kendiliğinden kapanıyor, bazan da açık kalıyor, ancak yanındakiler kapatıyor. Bu durumun tefsirini yapan bazı kimseler, ölünün gözleri açık kalırsa mühim gördüğü bazı isteklerinin yerine gelmediğine işaret olur, diyorlar. Bu gerçek midir? Ölünün gözleri bakar halde kalması, muradına ermediğine delil olur mu?

CEVAP: Gerçekten de bazı mevtanın gözleri kapanır, bazıları da açık kalır. **Öldüğünde gözü kapalı olmak, kötü bir mânâya işaret sayılmadığı gibi, açık kalmak da menfi bir yorum tâbi olmaz. Muradına ermediğine, yahut da bazı mühim gördüğü isteklerine nâil olmadığına işaret sayılmaz.**

Mevtanın ruhunun alınmasından sonra gözlerinin baka kalmasının izahını Resûl-i Ekrem Efendimiz, Ebû Seleme'nin cenazesinde beyan buyurmuştur. Siyerin, Sahih-i Müslim'in tesbitine göre Resûlüllah Efendimiz, vefat ettiğini işittiği sevgili sahabîsi Ebû Seleme'nin yanına geldiğinde gözlerinin açık kaldığını görmüş, mübarek elleriyle aziz sahabisinin gözleri üzerine yavaşça bastırıp kapadıktan sonra şöyle buyurmuştur:

– Ruh çıkınca göz onu takibe başlar. Bu yüzden göz açık kalır.

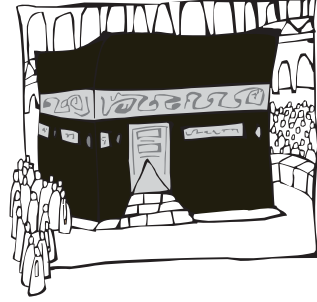
Anlaşılan odur ki, göz cesedi terketmekte olan ruhu, şeffaf elbisesi içinde uçup giderken tâkibe başlar, kaybolmasıyla birlikte de kendini kapamaya mecali kalmaz, bulunduğu halde baka kalır. **Gözü bu halde bırakmayıp kapamak sünnetten olmuştur.**

Öldüğünde gözü kapalı olmak, kötü bir mânâya işaret sayılmadığı gibi, açık kalmak da menfi bir yorum tâbi olmaz. Muradına ermediğine, yahut da bazı mühim gördüğü isteklerine nâil olmadığına işaret sayılmaz.

Kur'an'a kalben
yönelmek önemli...

YÖNÜNÜ KIBLEYE Mİ, KUR'AN OKUYANA MI DÖNMEK GEREKİR?

– Bazen camide müezzin Kur'an okuyor, biz de önünde bulunuyoruz. Bu sırada kimi insan yönünü müezzine doğru dönüyor, kimi insan da kibleye karşı olan vaziyetini muhafaza ediyor. Biz nasıl yapalım? Kur'an okuyana doğru mu dönelim, yoksa kibleye doğru olan yönümüzü muhafaza mı edelim?

Kur'an okuyanın hemen önünde bulunanlar orasını birazcık boşaltmalı, okuyanın herkes tarafından görülmesini sağlamalıdır. Bu itibarla onlar geriye çekilip, okuyana doğru teveccüh ederlerse isabet etmiş olurlar.

Yani, önünde olanlar hem cesetleriyle, hem de kalbleriyle Kur'an okuyana doğru dönmeliler.

Uzakta olanlar ise isterlerse aynı şeyi yaparlar. İstemezlerse cesedleri kibleye doğru dururken, kalbleriyle, ruhlariyle Kur'an'a yönelirler, can kulağıyla Kur'an-ı Kerim dinlerler. Yani gönülleriyle yönelmiş olurlar.

Esas olan Kur'an'a kalben yönelmek, niyeten teveccüh etmek, can kulağıyla dinlemek suretiyle hakkını vermeye çalışmaktır.

Şayet sadece cesedimizi okuyana çevirir, ama kalbimizi, gönlümüzü yine dünya işleriyle meşgul edersek, cesedimizin yönelmesi bizi kurtarmaz. Kur'an'a hürmet etmiş sayılmayız. Zira Kur'an'a yönelen sadece bedenimizdir. Kalbimiz, gönlümüz değildir. Halbuki layık olanı, kalben, ruhen yönelmektir. Can kulağıyla dinlemektir. Cesedin şöyle veya böyle olması pek mühim değildir.

Abbasi halifesi **Mehdi**'nin Kur'an dinlerken bayıldığını görenler onun birden hastalandığını zannederek bir kenara çekip doktor çağırmak istemişler. Ama o kendine gelince:

– Durun, durun demiş. Ben hasta filan değilim. Okunan âyetlerin ikazından korktum da kendimden geçtim.

Gerçek olan işte böyle can ve gönül kulağıyla dinlemektir. Sadece ceset kulağı yeterli değildir.

Okunan Kur'an'ı ölenlerimizden bir kişiye hediye etmekle binlerce kişiye hediye etmek arasında fark yoktur

BİR YASİN'İN SEVABI BİNLERCE KİŞİYE NASIL YETER?

– Bir Yasin okunuyor, yahut da bir hatim indiriliyor. Sevabı binlerce zata hediye ediliyor. Böyle bir hatim, yahut da tek Yasin-i Şerif nasıl olup da binlerce kişiye yetecek? Taksim edilince zerreler gibi çok az bir sevap düşeceği akla geliyor.

Bir sesi duymakta, bir kişi ile binlerce kişi arasında fark yoktur. Sesin şiddetinde azalma da olmaz. Sevap da böyledir.

Bu sorunun cevabını vermekte eskiden güçlük çekebilirdik. Ama şimdilerde artık güçlük çekmeyiz. Zira yaşadığımız hayatta bir hatmin, bir Yasin-i Şerif'in milyonlarca insana hediye edilmekle sevabından azalma olmayacağı, belki herkese birer Yasin, birer hatim sevabı düşeceği açıkça bilinebiliyor. Şöyle ki:

Ramazan-ı Şerif'te iftar vaktinde televizyon ve radyolarımızda Kur'an'lar okunuyor, milyonlarca insan da dinliyor. Dinleyenlerin çokluğu, bizim tek başımıza istifademizi azaltabiliyor mu? Bir kişinin dinlemesi ile bin kişinin, hatta bir milyon insanın dinlemesi arasında hiçbir fark oluyor mu? Fark olmuyor değil mi?

İşte geçmişlerimize okunan hatimler, Yasinler de böyledir. Bir kişiye hediye etmekle bin kişiye hediye etmek arasında hiç bir fark yoktur. Hediye edilenlerin hepsine de ayrı ayrı hatim ve Yasinler gider, birinin hissesi diğerininkini azaltmaz.

Nitekim odanızda yanan lambanın ışığından bir kişinin istifadesiyle bin kişinin istifadesi arasında fark var mıdır? Bir kişi nasıl aydınlanıyorsa, boşlukta duran diğer kişiler de aynen öyle aydınlanırlar, hisse nisbeti azalmaz. Yasinlerin, hatimlerin nûru da aynıdır. Bir kişi de nurlanır, bin kişi de... Birbirine zarar vermezler, hatta memnun olurlar.

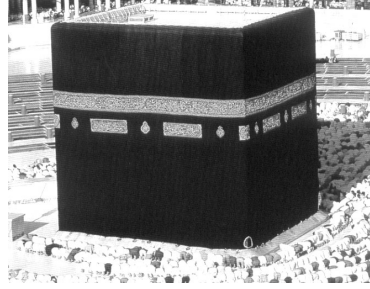
Bu konuda mantıkî misaller veren Bedüzzaman Hazretleri, “Bir dağdan diğer dağa seslenen insanın sesini bir kişi duymasıyla bin kişinin duyması arasında farkın olmadığını hatırlatır. Herkesin kulağına aynı miktar ses gider, kimsenin hissesi diğeri yüzünden azalmaz”, der.

Okuduğumuz Yasinler, yaptığımız diğer dualar da ne kadar çok ruhlara hediye edilirse o kadar çok sevap artar. Birinin sevabını diğeri azaltmaz, aksine çoğaltabilir. Bir kar topunun yuvarlandıkça büyüdüğü gibi.

Günümüzde en çok sorulan bazı Hac Soruları...

KADIN BAŞKASININ YERİNE HACCA GİDEBİLİR Mİ? BEY, HANIMINI HACCA GÖTÜRMEMEYE MECBUR MU?..

Bazı fıkıh kitaplarında, kadının vekil olarak hacca gitmesine caizdir fakat mekruhtur, gözüyle bakılmıştır.

Soru-1:

– Babamın vefatından sonra yerine hacca gitmek istiyorum. Bu hac, babamı hac borcundan kurtarır mı? Kendim gidemezsem yakınımız olan mubarek bir hanımı vekil olarak göndermeyi de düşünüyorum. Hanımın vekil olarak hacca gitmesi caiz olur mu?

Cevap:

– Kendisine hac farz olan baba, hac borcunu yerine getirmeden vefat etmişse borçlu gitmiş demektir. Adına hacca gidilmesini vasiyet etmişse, mirasçılara bu vasiyeti yerine getirmek mecburiyeti vardır. Mirasından sağlayacakları imkanla yerine hacca gider, hac borcundan kurtarmış olurlar.

Vasiyet etmemişse mirasçıların onun yerine hacca gitmeleri mecburiyetten çıkar, isteklerine bağlı bir vefakarlık olur. Ya parlarsa sevap alırlar. Yapmazlarsa sorumlu olmazlar.

Bir hanımı vekil olarak göndermeye gelince, bu da **caiz olmakla birlikte düşünülecek bir konu olsa gerektir.. Çünkü kadının yanında kendine sahip çıkacak bir mahremi olmadıkça yola çıkıp hacca gitmesi tartışmalı bir konudur.**

Diyelim ki, hanımın yanında kocası, yahut ta bir mahremi vardır. Ya da yol emniyetini sağlayan hanımlar vardır. Şafii'de yol emniyetini sağlayan hanım arkadaşların arasında mahremsiz de gidebilir. Şafii'yi taklit ederek gidecektir. Bu sebeplerle bu

da mümkündür, diye düşünelim.

Ancak, hanımın hac görevlerinde erkeğe nispetle noksanları vardır. Erkeklerde bu eksikler olmaz.

Mesela, hanımlar hac boyunca hemen herkesin yüksek sesle söyledikleri telbiyeleri (lebbeykeleri) yüksek sesle söyleyemezler. Ayrıca (reml ve hervele) yürümelerinde de sür'at edemezler..

Mümkün olduğu kadarıyla hac farz olduğu senelerde yapılmalı, ciddi olmayan mazeretlerle ertelemeye gidilmemelidir. Borçlu kalma ihtimalinden ciddi şekilde endişe edilmelidir..

Her ne kadar bunlar haccın kabulüne engel olacak temel eksikliklerden değilse de, kemaline mani olan küçük eksiklerden sayılırlar.

Bundan dolayı bazı fıkıh kitaplarında, kadının vekil olarak hacca gitmesine caizdir, fakat mekruhtur, gözüyle bakılmıştır.

Vekillik konusunda şu bilgiyi de ifade edeyim:

- Şafii'ye göre, vekil olarak hacca gidecek kimsenin önceden kendi adına haccını yapmış olması şarttır!. Ancak Hanefi'de böyle bir şart yoktur. Önceden giden birinin vekil olması her ne kadar tercihe layık ise de, şart değildir. Hiç hacca gitmeyen de vekil olabilir!.

* * *

Soru- 2:

- Bana haccın farz olup olmadığını nasıl bileceğim? Hac zenginliğinin ölçüsü nedir? Şayet farz olduğu senede gidemezsem durum ne olur? Sonraki seneye tehir ettiğim için günaha mı girmiş olurum? Hemen mi gitmeliyim?

Cevap: Haccın farz olması için, temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, hacca götürüp getirecek kadar boşta bekleyen fazla para mevcut olmalıdır. **Geçimine bir zorlanma vaki olmadan hacca gidip gelecek kadar boşta bekleyen parası olan kimse, bu paraya sahip olduğu seneden itibaren hac kendisine farz olmuştur.** Hemen giderse farz borcunu vaktinde yerine getirmiş, borçlu kalma ihtimalinden kurtulmuş olur.

Şayet üzümün çöpü, armudun sapı var kabilinden geçersiz mazeretlerle haccını hemen yapmaz da gelecek senelere tehir ederse, tehir ettiği senelerde haccını yaparsa, mesele yoktur.

Vaktinde yapmış sevabını almasa da, hac borcundan kurtulmuş olur. Borçlu kalma diye bir ihtimal söz konusu olmaz.

Ancak daha sonraki senelerde elindeki imkanını kaybeder, yahut ta ömür vefa etmeyip gerçek dünyaya göçerse, işte bu kimse hac borcuyla gitmiş demektir. Artık ya gerideki vefalı mirasçıları onun adına vekil olarak hac yapıp kendisini borçtan kurtaracaklar. Yahut ta hac borcuyla kalmış olacaktır.

Bu bakımdan mümkün olduğu kadarıyla hac farz olduğu senelerde yapılmalı, ciddi olmayan mazeretlerle tehir edilmemelidir. Borçlu kalma ihtimalinden ciddi şekilde endişe edilmelidir..

Soru- 3:

- Hacca giden bey hanımını da götürmeye mecbur mu? Yoksa kimin şahsına ait imkanı varsa hac ona mı farz olur? Bey, şahsına ait malı bulunmayan hanımını götürmeye mecbur olmaz mı?.

Cevap: Hac, götürüp getirecek kadar boşta bekleyen para sahibine farz olur. Böyle bir imkana sahip olmayan hanıma hac farz olmaz. Bir yakını da kendisini hacca götürmeye mecbur tutulamaz. Bununla beraber imkanı olan beyin, kendisine hac farz olmayan hanımını da yanına alıp götürmesi elbette mecbur olmadığı bir fedakarlık ve fazilet ifadesi olur. Mutluluğun da zirvesine yöneliş sayılır.

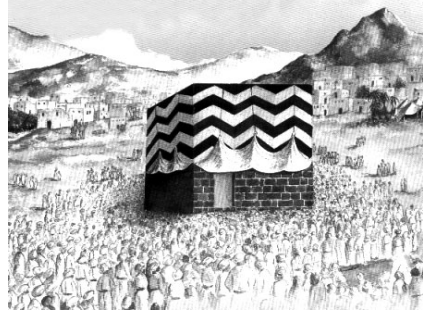
Ancak yine de ölçüyü unutmamak gerek.

- Götürebilirse tebrik edilir, götüremezse tenkit edilemez!. Vefasızlık işareti sayılmaz..

Hac, götürüp getirecek kadar boşta bekleyen para sahibine farz olur. Böyle bir imkana sahip olmayan hanıma hac farz olmaz. Bir yakını da kendisini hacca götürmeye mecbur tutulamaz.

Hac mükellefiyeti
imkânla alakalıdır.

UMRE YAPANA HAC FARZ OLUR MU?

SUAL:

– Bazı kimselerin maddî durumu müsait olmadığından hac zamanında hacca gidemiyorlar. Ancak hac mevsimi dışında gerek ucuzluktan, gerekse buldukları bir fırsattan istifade ile Mekke'ye gidip umre yapıyorlar. Hac mevsimi dışında Kâ'be'yi tavâf eden bu kimselere deniyor ki; **siz Kâbe'yi gördünüz, bu sebeple size hac farz oldu. Ya hac mevsimine kadar burada bekleyip hac-cınızı da edâ edip döneceksiniz, yahut da hac mevsiminde tekrar gelip hac yapacaksınız. Zira umrede Kâ'be'yi görmeyiz sebebiyle fakir de olsanız size hac farz olmuştur.** Fıkıh kitaplarında bunun izahı nasıl yapılmaktadır?

CEVAP:

– Gerçekten de bu mes'ele fıkıh bilginleri arasında ihtilâf mevzuu olmuş, geçmişte uzun uzadıya müzakere ve münakaşa edilmiştir.

Nitekim Osmanlı'nın meşhur şeyhülislamı Ebussuûd Efendi bu kimsenin tekrar hacca gitmesi gerektiğini ileri sürmüş, bu görüşe Seyyid Ahmed Padişahî de yazdığı bir risâlesiyle iştirâk etmiştir.

Bundan dolayıdır ki, **bâzı fakihler, vekil olarak hacca giden, yahut umre yapan kimse, daha önce kendi adına hacca gitmemişse fakir de olsa yeniden kendi adına hacca gitmesi lâzım gelir,** demişlerdir.

Ancak, ağırlığın aksi görüş sahiplerinde olduğu anlaşılmaktadır. Abdülğaniyy-i Nablûsî, yazdığı risâlesinde bunun aksini

Umreye veya başkası adına vekil olarak hacca giden kişi, daha sonra imkanı müsait olmadığı takdirde hacca gitmeye mecbur değildir.

Haccı tehir etmemeli, farz olan ilk senede hacca gitmeli, İslâm'ın temel şartından birini de böylece edâ etme saadetini tadmali.

savunmuş, **gerek umreye, gerekse başkası adına vekil olarak hacca gitmiş olsun, sonra imkânı müsait olmadığı takdirde hacca gitmeye mecbur olmaz**, şeklinde hüküm vermiş, değerli fıkıh âlimi İbn-i Âbidin de bu görüşe meyletmiştir.

Anlaşıldığına göre, maddî durumu haccetmeye müsait olmayan kimse, vekil olarak gitmesi, yahut umre yapması sebebiyle, gücü yetmeyen hacla mükellef tutulamaz. **Mükellefiyet, imkânla alâkalıdır. İmkân varsa hac mükellefiyeti de vardır. Yoksa hac mükellefiyeti de yoktur.**

SUAL:

– Bâzı zenginler, oğlumu evlendirecek, kızımı gelin edeceğim, gibi dünyevî mazeretler yüzünden haccı tehir ediyorlar. Bunların haccı tehirlerinden dolayı bir mes'ûliyet doğar mı?

CEVAP:

– Hac (fevrî) olarak farzdır. Yâni gitmeye maddi kudretin hâsıl olduğu senede hemen hac farz olur, tehir etmek uygun olmaz.

Ancak, İmam-ı Muhammed, haccın (terahî) üzerine farz olduğunu ifade etmektedir. Ona göre, farz olduğu seneden sonraya tehir edilse de, geç gidilmiş olursa, yine de borçtan kurtulunur, bir mes'ûliyet gelmez. Yeter ki **geç de olsa gidilmiş olsun.**

Bunun tehlikesi şurada meydana gelir. Hac farz olduğu senede gitmeyip de sonraki senelere tehir eden insan, bu senelerde sahip olduğu imkânı yitirir de gidemezse, yahut bir emr-i Hak vaki olur da ömrü vefâ etmezse, **borçlu kalır, hac borcuyula âhirete gitmiş olur.** İmkânının müsait olduğu senede gitmeyip, müsait olmayan seneye tehir etmesi borçlu kalmasına sebep teşkil eder. Bu ise düşünülecek husustur.

Bu bakımdan, **haccı tehir etmemeli, farz olan ilk senede hacca gitmeli, İslâm'ın temel şartından birini de böylece edâ etme saadetini tadmali**, borçlu kalma korkusunu da üzerinden atmalıdır.

SUAL:

– İnsan fakirken, hacca gitse, zengin olunca tekrar gitmesi gerekir mi? Yoksa evvelki gidişi kifâyet eder mi?

CEVAP:

– Hac ömürde bir defa yapılacak mükellefiyettir. Fakirken de gidilmiş olursa, şu, bu sebeple de gidilmiş olursa hac yapılmış, borçtan kurtulunmuştur. Zengin olunca yeniden gitmek gerekmez.

Hacca esas olan, Haccın şartlarını zamanında yerine getirmektir.

HACCA GÖREVLİ OLARAK GİDEN KİŞİ, KENDİ ADINA HAC YAPAMAZ MI?

Soru: – Bu sene Allah izin verirse hacca niyetlendik. Ancak görevli olarak gideceğiz. Bazıları **görevli gidenlerin yaptıkları hacları hac yerine geçmez**, diyorlar. Bazıları da, geçeceğini söylüyorlar. Siz ne diyorsunuz? **Görevli gidenlerin yaptıkları hac hac yerine geçmez mi?**

Cevap: – Efendim, “görevli olarak gidenlerin yapacakları hac, hac yerine geçmez” diye dinî bir hüküm yoktur. Olan ise şudur:

– **Haccın farzları vardır. Kim bu farzları yerine getirirse haccını yapmış olur. Kim yerine getirmezse yapmamış olur. Yerine getiren görevli de olsa hac yapmış olacağı gibi, yerine getirmeyen görevsiz de olsa haccını yapmamış olur!**

Doktor, şoför, kasap gibi herhangi bir görevli gidenler bu görevlerini aksatmadan haccın farzlarını yerine getirme imkânı bulurlarsa, hac görevlerini de yerine getirmiş olurlar. Bir şüphe söz konusu olmaz...

Ay halini önleyici ilaç alma konusunda dinî açıdan mahzur söz konusu olmaz. Ancak tıbbî açıdan bir mahzur akla gelebilir. Onu da ilgili doktorlardan sormak uygun olur.

Bu itibarla, oraya doktor, şoför, kasiyer gibi herhangi bir görevle gidenler bu görevlerini aksatmadan hacın farzlarını yerine getirme imkanı bulurlarsa, hac görevlerini de yerine getirmiş olurlar. Bir şüphe söz konusu olmaz...

Yolculuk sırasında herhangi bir işle meşgul olmak, hac yapmaya dini bir engel teşkil etmez. Yeter ki, zamanında ihrama girsin, zamanında vakfeye dursun, zamanında farz olan tavafını yapmaya muvaffak olsun...

* * *

Soru: – Hac esnasında hanımların ibadet ve tavafına engel olacak mazeretleri başlayabiliyor. Bu mazeretlere maruz kalabilecek olan **bazı hanımlar ilaç alıyor, ibadetlerine mani hali engellemiş, hac boyunca her türlü ibadetlerini yapma imkânına kavuşmuş oluyorlar. Böyle bir ilaç almaya caiz denebilir mi?**

Cevap: – İlaç alma konusunda dinî açıdan mahzur söz konusu olmaz. Ancak tıbbî açıdan bir mahzur akla gelebilir. Onu da ilgili doktorlardan sormak uygun olur. Ancak bu tedbirlerin sahabe zamanında da alındığını görmekteyiz. **Hanımlar, Erak ağacının suyunu kullanarak böyle bir çareye başvurmuşlar, hac ibadetlerini tümüyle yapma imkânı da bulmuşlar. Karşı çıkan sahabe de olmamıştır.**

Bilhassa farz olan tavafı yapmaya engel çıkması halinde böyle bir tedbire ihtiyaç duyulabilir. Bir doktordan bilgi alınarak kullanılmasında isabet olsa gerektir..

* * *

Soru: – Mekke'ye girilip de Kâbe ilk görüldüğü anda yapılan duanın kabul olacağı ifade ediliyor. Böylesine eşsiz bir anda Kabe'yi görünce ne dilesek acaba?..

Cevap: – Herkesin dileği farklı olabilir. **Huzurlu bir İslami hayat dilemek** en uygun bir dilek olsa gerektir!.

* * *

Soru: – Hac ibadeti boyunca en çok dikkat edeceğimiz bir husus ne olmalıdır?..

Cevap: Hac ibadeti boyunca arkadaşlarla sohbeti koyulaştırarak vakit öldürmenin mahzurlarına işaret etmek isterim. Orası sohbet ve gereksiz konuları konuşma yeri değildir. Birbirinizden ayrılın, sadece mecbur olduğunuz zaman ve mekanlarda birlikte olun. Onun dışında hep ibadet ve tefekkür halinde olmaya bakın. Çünkü günler, hatta saatler sayılıdır. Böyle bir fırsat bir daha ne ele geçmeyebilir... Sayılı vakitleri, değerlendirmeyip sohbetle, alışverişle vakit öldürenler sonra pişmanlık duyarlar... Fakat her pişmanlık gibi bu pişmanlığın da faydası olmaz!

* * *

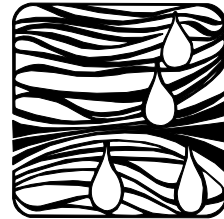
Hacerü'l-Esved'i öpmek müstehap ise birine eziyet etmemek vaciptir...

Soru: – Hacda tavaf yaparken bazıları Hacerü'l-Esved'i öpmek için büyük bir izdihamı göze almakta, hatta bu sırada yaralanmalar bile olmaktadır... Böyle bir zorlamaya gerek var mıdır? **Hacerü'l-Esved'i öpmek için ezme, ezilme göze alınmalı mıdır?**

Cevap: – Hayır, **Hacerü'l-Esved'i birbirine zarar vererek öpmek caiz değildir. İzdiham olunca ihtiyaç da olmaz.** Hacerü'l-Esved'i öpmek için itişip kakışmayı göze almamalı, geriden selam vererek geçmeyi kafi bulmalıdır. Hacerü'l-Esved'i öpmek müstehap ise birine eziyet etmemek vaciptir... Müstehap için vacip terk edilmemelidir...

Kur'an'a göre
mugayyebat-ı hamse...

SADECE ALLAH'IN BİLDİĞİ 5 GAİB İLİM NELERDİR?

Mugayyebat-ı hamse tabir edilen beş husus vardır ki, onları Allah Celle ve Âlâdan başkası asla bilemez. Bildiklerini iddia edenler, aslında gaibi bilmiyor; ancak alâmetleri zuhûr ettikten sonra işe karışıyor, birtakım işaretleri ile gaib olmaktan çıkmış bilgiden haber veriyorlar.

M u g a y y e b a t - ı
hamseyi, insanlardan
hiçbir ferdin bilmesi
mümkün değildir. Ast-
rologlar, burç falcıları
bu konudaki haberle-
riyle tamamen yalan
söylerler.

Bu ise gaibi bilmek değildir.

Lokman sûresindeki bir âyet-i kerimeden öğrendiğimize göre:

1 – Kıyâmetin ne zaman kopacağını yalnız Allahü Teâlâ bilir.

2 – Yağmurun ne zaman yağacağını da yalnız Allahü Teâlâ bilir.

Rasâthanenin verdiği tahminler bu hükmü ortadan kaldırmaz. Zira Allah, alâmetleri belirmeden yağacağını bilir. İnsanlar ve hava tahminleri ise, alâmetleri zuhûr ettikten sonra bilirler. Bu ise âyetin hükmüne aykırı değildir.

3 – Bir annenin karnındaki de yine sadece Allahü Teâlâ bilir.

Yâni Allahü Teâlâ, daha anne rahminde iken çocuğun yaşayacağı dünya hayatının keyfiyetini, simasını, mânevî yapısını bilir. Âyette, ultrasonla tesbit edilen erkeklik-dişilik keyfiyeti kastedilmiş değildir. Çünkü bunu bilmek mümkündür.

4 – Bir insanın yarınki kazancının ne olacağını, yine sadece Allahü Teâlâ bilir.

5 – Bir insanın nerede, ne zaman öleceğini de yalnız ve sadece Allahü Teâlâ bilir.

İşte bunları, insanlardan hiçbir ferdin bilmesi mümkün değildir. Astrologlar, burç falcıları bu konudaki haberleriyle tamamen yalan söylerler.

Rivâyet olunur ki:

Bir gece rüyasında Azrâil Aleyhisselâm'ı gören Hârun Reşid, daha kaç sene yaşayacağını sorar. Azrâil Aleyhisselâm ise beş parmağını açarak:

– İşte şunu aklından çıkarma! der.

Hârun Reşid uyanır uyanmaz telâşa kapılır. Azrâil'in gösterdiği beş parmağın beş sene mi, beş ay mı, beş hafta mı, beş gün mü, beş saat mi olduğunu iyice kestiremediği için, hanımı Zübeyde'ye durumu anlatır. Sâliha bir kadın olan Zübeyde:

– Bu rüyayı şu bizim Behlül'e bir soralım bakalım, nasıl te'vil edecek, diyerek hemen gidip bir mecnun-u mübârek olan

Behlül'e, Hârûn Reşid'in rüyasını anlatır ve beş parmağın işâretini sorar.

Behlül güler. Telâşlarının yersiz olduğunu söyler ve şöyle konuşur:

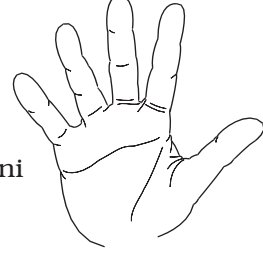
– Bir insanın ne zaman öleceğini, Azrâil de dahil hiçbir mahlûkun bilmeyeceğini bilmiyor musunuz?

Zübeyde:

– Azrâil'in işâret ettiği beş parmak neye delâlet ediyordu ya? deyince de şunu söyler:

– Azrâil beş parmağıyla mugayyebat-ı hamseyi yani, beş gaib ilmi Allah'tan başka kimse bilmez, diyerek size Lokman sûresinin hükmünü hatırlatıyor, der.

Bundan sonra Hârûn Reşid, derin bir nefes alır; yeniden hayata dönmüşçesine sevinir. Bu âyetten gaflet ettiğini hatırlar.

Şurada burada gelecekte haber verdiğini söyleyenlerin, ne kadar yalancı oldukları bilinmelidir.

Deprem tahmini, yağmur tahminlerinin bir benzeridir. Bazı sinyallerle varlığını belli eder.

NEREDE DEPREM OLACAĞI ÖNCEDEN TAHMİN EDİLEBİLİR Mİ?

Bu sorunun cevabını doğru anlayabilmek, 'yağmurun yağması önceden tahmin edilebilir mi?' sorusunun cevabını bilmeye bağlıdır.

Bizler bugün yağmurun yağabileceğini önceden tahmin edebiliyor muyuz? Yahut da nasıl tahmin edebiliyoruz?

İşte yağmurun tahmini nasıl gayb âleminde çıktıktan sonra yapılabilir, depremin tahmini de (aynı şekilde gayb âleminde müşahade âlemine belirtileri çıkmaya başlayınca) yapılabilir.

Yağmur tamamıyla Rabb'imizin iznine bağlı bir rahmettir. Ne zaman yağacağını da izin sahibi bilir. Ne zaman izin verirse o zaman yağar, ne zaman müsaade etmezse o zaman kesilir.

Denebilir ki, **meteoroloji yağmurun yağacağını tahmin ediyor.** Evet ediyor; ama neden sonra?

Yağmur gayb âleminde müşahade âlemine çıktıktan sonra yapıyor bu tahminini.

Demek ki yağmurun bir gayb âleminde izin bekleyişi var. Bir de gayb âleminde izin verilip hava tahmincilerinin müşahadesine çıktığı devresi var.

Müşahade âlemine çıkan yağmurun birtakım belirtilerini gördükten sonra tahmin yapmak hem makul hem de meşrudur. Çünkü elde mevcut birtakım âletlerle çıkmış olan işaretlere bakarak tahmin yapılabilir. Bu ise, hem ilmi olur, hem de akli.

* * *

İşte yağmurun tahmini nasıl böyle gayb âleminde çıktıktan sonra yapılabilir, depremin tahmini de (aynı şekilde gayb âleminde müşahade âlemine belirtileri çıkmaya başlayınca) yapılabilir. Ancak yağmur kadar kolay tahmin yapılmaz. Çünkü hava tahmini için gerekli bilgi ve âletler gelişmiş şekilde mevcuttur. Deprem için aynı şekilde hazırlığımız henüz mevcut değildir. Ama günün birinde o da olacak, benzeri bir tahmin yapmak hiç de imkansız görünmeyecektir. Hava tahminindeki isabet kadar onda da isabet kaydedilebilecektir.

Nitekim bazı hayvanların depremden önceki garip halleri, deprem sinyallerini aldıklarının ifadesi olsa gerektir. İnsanlar hayvanlardan aşağı kabiliyette değildir. Elbette bir gün insan da bu sinyalleri yakalayacak, gereken tedbirini almaya gayret edecektir.

Bununla beraber hemen ilave edelim ki Allah, koyduğu kanunların mahkumu

değil hakimidir. Siz bir felaket yaşamayı beklersiniz, ama O ya-
şatmaz. Yahut her türlü terbiri aldığınızı sanırsınız, ama tam
bir afetle karşılaşsınız. Böylece Allah, sınırsız hakimiyetini de
göstermiş olur. Ne var ki, böyle sürpriz olaylar çok istisnâ olur,
umumiyetle tekvini kanunlar hükmünü sürdürürler.

Buraya hemen şunu da ilave edelim:

Allah (cc)'ın bir diğer kanunu da (kaza)sını ortadan
kaldıran (atâ) kanunudur. Yani Allah (cc)'ın deprem takdiri si-
ze doğru yönelmiş gelirken siz ya bir makbul dua edersiniz, ya
da bir hayır, hasenat işlersiniz; sadaka verir, Allah (cc)'ın hoşu-
na gidecek bir iş yaparsınız, böylece gelmekte olan deprem ve-
ya başka bir musibetin size zarar vermesini önleyebilirsiniz. Bu
da Allah (cc)'ın kazasına karşı **kullarına ata'sı** kanunu gereği
olur.

Bu yüzden bütün kaza ve belalarda Allah (cc)'a iltica edi-
lir, O'ndan meded beklenir. Çünkü koyduğu kanunun mahkû-
mu değil hakimi olduğundan, üstünüze gelmekte olan belâyı
geriye ancak o çevirebilir. Bu da O'nun kazasına karşı atâ'sı,
yani ikramı, ihsanı olur kullarına.

Tedbir Almak, Kaderden
Kaçış değildir.

KADERDEN KAÇILMAZ MI?

Bir okuyucum bulunduğu yer-
den başka bir yere göç etmek
istemiş. Böylece hasarlı mes-
keninden gelmesi muhtemel bir ka-
zadan çekiniyor; uzaklara, kazasız
belasız bir yere gitmeyi istiyormuş.

Öteki dostu onu ikaz etmiş:

– **Allah (cc)'ın takdirinden mi
kaçıyorsun? Allah (cc) senin için
burada duvar altında ölmeyi yaz-**

**Tehlikeli yerden bir
başka yere uzaklaşış,
kaderden kaçış değil,
belki Allah (cc)'ın bir
kaderinden diğer bir
kaderine sığınıştır. Gi-
dilen yerde yaşanacak
durum da yine Allah
(cc)'ın takdirinden baş-
kası değildir.**

mıssa sen kaçamazsın, yine duvar altında ölürsün. Boşuna burasını bırakıp da gitme. Çünkü kaderden kaçılmaz, demiş.

Konuyu böylesine içinden çıkılmaz hale getirince, olayı bize yazma gereği duymuşlar. Soruları şöyle:

– Bulunduğu tehlikeli yerden başka bir yere göç eden bu arkadaşımız kaderden kaçmış olmuyor mu? Buradan gitmekle aynı akıbe-

te orada da uğramaz mı? Kaderden kaçmaya çalışmak günah değil mi?

Buna benzer sorulara bugünlerde çok muhatap olmaktayım. Bu yüzden olaya biraz geniş açıdan bakmak istiyorum. Buyurun birlikte inceleyelim konuyu.

Birçok konuda fevkalade aydınlatıcı içtihatlarda bulunan Hazret-i Ömer (ra) bir ara Şam'a gitmişti. Ancak belli bir sınıra vardıktan sonra kendisine bilgiler gelir. Derler ki:

– Varacağın yerde bulaşıcı bir hastalık olan veba salgını baş göstermiştir. Gitmek ister misin, istemez misin, sen bilirsin.

Bu arada konuşanlar da olur. Rasûlullah (sav) bir yerde salgın hastalık olursa orada bulunanlar dışarıya çıkmasın, dışarıda bulunanlar da içeriye girmesin, buyurmuştu, derler.

Durumu düşünen Hazret-i Ömer (ra) salgın bölgesine girmekten vazgeçer, geriye dönüp gitme içtihadında bulunur. Büyük sahabe Ebu Ubeyde Hazretleri ise her şeyin kaderle olduğunu bildiğinden buna itiraz ederek der ki:

– Ey mü'minlerin emiri, buradan gitmekle kaderinden mi kaçıyorsun? Kaderinde böyle bir hastalıktan ölmek varsa gitmekle kurtulamazsın. O hastalık seni bulur: Öyle ise buradan kaçmamalısın.

Hazret-i Ömer'in cevabı cümle olarak kısa; ama mânâ olarak uzun olur. Şöyle der:

– Evet, hastalığın bulunduğu yerden uzaklaşmakla Allah (cc)'ın bir takdirinden diğer bir takdirine kaçmış oluyorum.

Demek ki, tehlikeli yerden bir başka yere uzaklaşış, kaderden kaçış değil, belki Allah (cc)'ın bir kaderinden diğer bir kaderine sığınıştır. Gidilen yerde yaşanacak durum da yine Allah (cc)'ın takdirinden başkası değildir. Şu kadar ki, bulunulan yerdeki takdirinden endişe ediyor, endişe etmeyeceği bir takdire yönelmiş oluyor.

Bu mümkün mü? Endişeli bir takdirden endişe edilmeyen bir takdire yönelmek kabil mi?

Evet kâbildir. Çünkü Allah (cc)'ın bir yazdığı **kaderi** vardır, bir de yazacağı ATÂ'sı. Hazret-i Ömer (ra)'ın "bir kaderinden öteki kaderine iltica ediyorum" sözü, kaderinden **ata**'sına sığınıyorum mânâsına gelmektedir ki bu 'atâ'nın açıklamasını **Mesnevî-i Nuriye**'de şöyle okumaktayız:

– **Cenab-ı Hakk'ın ATÂ; KAZA, KADER namında üç kanunu vardır. ATA, KAZA'yı, KAZA da KADER'i bozar, hükümden ihraç eder.**

(ATÂ, Allah (cc)'ın sevdiği kuluna özel ikramı, ihsanı demektir.)

Evet, Cenab-ı Hak kaderini atâ'sıyla bozar, kötü sayılan bir kaderi Rabb'imiz 'atâ'sıyla güzelliğe çevirebilir. Bir yerde çirkin bir kaderin oluşmakta olduğunu düşünen insan, oradan başka bir yere gidebilir, böylece Allah (cc)'ın kaderinden 'atâ'sına sığınmış olur. Bu hali, tıpkı Hazret-i Ömer'in "Allah (cc)'ın bir kaderinden diğer bir kaderine sığınıyorum" demesi gibidir, diye düşünebilir.

Her ikisi de Allah (cc)'ın takdiridir. Birinde endişe var, ötekinde ise Allah (cc)'tan ikram ve ihsan ümit edilmektedir. Bu mânâda tedbir takdiri değiştirmez, demek doğru değildir. Tedbir takdiri değiştirebilir.

Yeter ki kul, aldığı güzel tedbiriyle, yaptığı gönülden dualarıyla takdirin sahibini razı etsin; takdirini 'atâ'sıyla değiştirecek bir ihlasla Rabb'ine yönelebilir...

Bir yerde çirkin bir kaderin oluşmakta olduğunu düşünen insan, oradan başka bir yere gidebilir, böylece Allah (cc)'ın kaderinden 'atâ'sına sığınmış olur.

Erkek çocuklara gümüşten,
kız çocuklara altından yapılmış
“maşaallah” yazılı askılar asılabilir.

NAZAR BONCUĞUNUN FAYDASI VAR MI?

İslâm'dan önceki devirlerde nazar boncuklarında bir kuvvet ve kudret var zannedilir, bu zan sebebi ile çocukların omuzlarına nazar boncukları takılır, bu boncuklar göz değmesini önler kabul edilirdi.

Halbuki, nazar boncuğu denen renkli taşlar ve benzeri askılar, birer maddedir. Maddenin ise kendisinde ne bir zararı önleme, ne de zararı dâvet etme kudreti vardır. İyiliği de, kötülüğü de yaratan, Allah'tır. Kullar kendi tutumlarıyla ya iyiliğe, ya da kötülüğe lâyık olurlar. Nazar boncuğu bu liyakati ne önleyebilir, ne de dâvet edebilir.

İşte bunun içindir ki **âlimlerimiz, kötülüğü önleme özelliği olduğuna inanarak nazar boncuğu takmanın İslam inançına zıt, şirk hali olduğunu bildirmişlerdir.**

Özetleyecek olursak, diyebiliriz ki:

– **Çocukların omuzbaşlarına takılan boncuklar ne bir kaza ve belâyı önler, ne de bir iyilik ve kötülüğe sebep olur.**

Burada akla şöyle bir soru gelmektedir:

– Madem ki öyle, **dindarlar neden çocuklarına nazar boncukları takıyorlar? Bu şirk olmuyor mu?**

– Dindarlar, nazar boncuğu gibi şeyleri takarken boncuğun kendinde bir kudret olduğuna inanmıyorlar. Belki bütün kuvvet ve kudretin yegâne sahibi olan Allah, bunlar vesilesiyle çocuğumuzu korur, nazar gibi âfetlerden muhafaza eder, inancıyla asıyorlardır. Bu sebeple, bu şirk olmaz. Ancak mekruh olur, dinde tasvip ve tavsiye edilmeyen bir alışkanlık sayılır.

Bundan dolayıdır ki, birçok fıkıh kitaplarında bu mevzuda şöyle denilmektedir:

– **Erkek çocuklarınıza gümüşten, kızlarınıza da altından “Mâşâallah” yazılı askılar asın. Böylece hem erkeklere gümüş, kızlara altın takı münasip olduğunu ifade etmiş olursunuz, hem de “Mâşâallah” kelimesiyle (Allah dilerse bundan daha güzelini, daha iyisini yaratabilir) demiş olur; göz değmeyi gerektirecek bir fevkalâdelik olmadığını da hatırlatmış sayılırsınız.**

Bahsimizi Bediüzzaman Hazretleri’nin eserlerinden aldığımız bir cümle ile bağlamak istiyorum.

– **Bâzan kelâm küfür görünür, ama sahibi kâfir olmaz.**

Demek ki mü’minlerin bâzı söz ve hareketleri küfür gibi görünürse de mü’mini kâfir yapmaz. Zira mü’minin iyi niyeti, mâsum maksadı onu küfür gibi görünen hareketin vebalinden kurtarır.

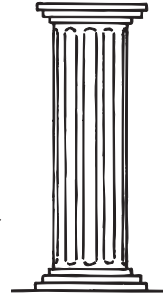
Bununla beraber böyle dışı günah görünen söz ve hareketlerden de uzak kalmalı, ilk bakışta şirke nisbet edilecek hâllerden de kaçınmalıyız.

“Maşaallah” yazılı askılar takanlar, Allah dilerse, bundan daha güzelini ve iyisini yaratabilir, diye hatırlatarak göz değmesini gerektirecek bir fevkalâdelik yok demiş olurlar.

İslâmın doğru şekilde öğrenilmediği yerlerde, din adına batıl inançlar, hurafeler yaygınlaşır.

DUVARA PARA YAPIŞTIRMAKLA DİLEKLER KABUL OLUR MU?

Bir ata sözü vardır. Denir ki: “Güneşin girmediği yere doktor girer.” Yani rutubetli yerde mikroplar daha müsait zemin bulur, kolay gelişir.

Biz bu sözden hareketle diyebiliriz ki: **“İslâmî bilginin girmediği yere batıl inançlar girer.”** Batıl inançlar girince İslâm adına bir takım hurafeler benimsenir, yanlış inançlar gelişir, hatalı iddialar İslâm adına ilan edilir.

Artık İslâm’dan gayrı her şeyi bilen bazı aydınlarımız da bu yanlış inançlara bakarak İslâm hakkında hüküm verir, isnatta bulunurlar. Bir misal arz etmek istiyorum.

Talebelik devrimde Süleymaniye Camii’nde görev yapmıştım. Son devrin muhaddisi denen rahmetli Bekir Hâki Efendi, camide Buharî okutuyor, ben de cami vazifelisi olarak devam imkanı buluyordum. Bilhassa Kadir gecesinde bazı müslümanların caminin müezzin mahfeli altındaki mermere para yapıştırmaya uğraştıklarını gördüm. Adeta sıraya diziliyorlar, ellerindeki kağıt parayı nemli mermere yapıştıranlar sevinçle çıkıp gidiyorlardı. Bir ara birine sordum.

“İslâmî bilginin girmediği yere batıl inançlar girer.” Batıl inançlar girince İslâm adına bir takım hurafeler benimsenir, yanlış inançlar gelişir, hatalı iddialar İslâm adına ilan edilir.

– Siz bu paraları niçin yapıştırıyorsunuz bu mermere?

Şöyle cevap verdi.

– Bizim Allah’tan dileklerimiz vardır. Bunun kabul edilip edilmeyeceğini öğreniyoruz. Şayet mermere yapıştırdığımız para düşmezse dileğimiz kabul olacak demektir. Düşerse kabul olmayacaktır.

– Peki senin paran yapıştı mı?

– Hem de demir kaynakla kaynatmışçasına...

Bilgisiz insanların bu hareketlerini gören bazı aydınlarımızla, okur yazarlarımız ise dudak büküp geçiyor, “İslâm budur” diyerek din hakkında hükme varıyorlardı.

Gariptir ki bu paralar büsbütün de boşa gitmiyordu. Mübarek gecelerde müezzin mahfeli altındaki mermere para yapıştırma âdetini bilen bir yoksul adam, sabahları gelir, duvardan paraları toplayıp cebine kor, sonra da şöyle derdi:

– Onların dileğini bilmem ama, benimki kabul oldu!

Fakirin bu duâsı bana bir başka duâyı hatırlattı, izin vererseniz onu da arz edeyim.

Soğuk bir günde uzunca bir yolda giden adam yorulmuş, yolu bitirme ümidi azalmış. Bir de bakmış ki arkasında ata bin-

miş kalın paltolu biri geliyor. Hemen ceketi-ni, şalvarını çıkarıp yol kenarındaki yük-sek kayanın üzerine çıkmış, ellerini açıp başlamış duâ etmeye.

Yaklaşan atlı sormuş:

- Hey hemşehrim, ne yapıyorsun öyle? Sen deli misin?

- Hayır, ben değil, asıl sen delisin.

- Neden?

- Çünkü soyunup da bu taşın başında duâ edenin duâsı-nın mutlaka kabul olduğunu bilmiyorsun. Halbuki ne ister-sen iste, hemen yerine gelir burada...

- Aman gözünü seveyim öyle ise, duân bittiyse, sen in de, ben çıkayım, diyen atlı, atından iner, paltosunu soyunup taşın üzerine tırmanırken beriki de iner, atın yanına gelir, pal-toyu giyinip ata biner ve atı mahmuzlarken konuşur:

- Hey hemşehrim! Benim duam kabul oldu. Belki senin de kabul olur, der ve gözden kaybolur. Öteki de kayanın üze-rinde ardından bakakalır.

Süleymaniye'nin mermerlerine para yapıştıranların dilekle-ri kabul oluyor muydu bilemem. Ama bildiğim odur ki, öyle ge-celerin sabahında o muhtaç adamın dileği kabul oluyordu.

Bir de bizim bir kısım önyargılı aydınlarımızın aradıkları fır-sat çıkmış oluyordu. Çünkü istismar edecekleri olay buluyor, İslâm aleyhinde malzeme olarak kullanıyorlardı.

Gariptir ki yapıştırılan paralar büsbütün de boşa gitmi-yordu. Mübarek gecelerde müezzin mahfeli altındaki merme-re para yapıştırma adetini bilen bir yoksul adam, sabahları ge-lir, duvardan paraları toplayıp cebine kor, sonra da şöyle der-di:

- Onların dileğini bilmem ama, benimki kabul oldu!

Kur'an, kaza-bela sigortası olarak kullanılmamalıdır.

VASITALARA BESMELE YAZMAK, KÜÇÜK KUR'AN ASMAK CAİZ OLUR MU?

Okuyucum herkes gibi Cuma'ya gitmiş, sünneti kıldık-tan sonra hutbeyi okuyan görevliyi dinlemeye başlamış. Hutbe-de bid'atlardan bahseden görevli kişi, günah olan bid'atları sayarken şunları da zikretmiş:

– **Motorlu, motorsuz vasıtaların cephelerine, tavanlarına, camlarına besmele yazmak, yapıştırmak, küçük Kur'an asmak bid'attır, günahdır. İslâm'ın ilk devirlerinde böyle bir âdet yoktu. Olmadığı içindir ki bunlar bid'at olmaktan çıkamaz, günahlıktan kurtulamaz.**

Vasıtaların camlarına ve cephelerine yazılan besmeleler, yahut yapıştırılan dualar, hürmetsizliğe mâruz kalan bir yerde değillerse mahzurlu olmazlar; bilâkis dinî duyarlılığı sağlayan ikazlar olduklarından faydalı olurlar. Terkinde değil, tatbikinde isabet düşünülebilir.

Bu sözleri dinleyen okuyucumun da traktörünün cephesinde besmele yazılı imiş, diyor ki:

– Şimdi ben bu besmeleyi sökeyim mi? Madem ki bunlar bid'atmış, bid'at ise günahdır. Ben günaha girmek istemem. Yeter ki, bu hususta kanaatim kesinleşsin.

* * *

Hemen ifade etmeliyim ki, hutbe okuyan hoca efendinin sözleri ilk bakışta doğrudur. Zira İslâm'ın ilk günlerinde bugünkü gibi vasitalara besmele yazma, asma âdetleri yoktu. Bunlar gerçekten de sonradan ortaya atılan bid'atlardır.

Ancak her bid'at günah değildir.

Nitekim âlimlerimiz bid'atı ikiye ayırmış, (hasene - kabîha) diye sınıflandırmışlardır.

Kabiha (kötü) kısmına girenler hoca efendinin buyurduğu gibi, günahtır, mahzurludur. Lâkin hasene (güzel) kısmına giren bid'atlar günah değil, bilâkis sevaptır, hiçbir sakıncası yoktur.

Nitekim bugün göklere doğru tırmanan ikiye, üçer şerefeli minareler de birer bid'attır. Ama bid'atın hasene (güzel) kısmındandır, günah değildir.

Demek ki, faydalı bid'atlara günah denemez. Zararlı bid'atlara günah denir.

Vasıtaların camlarına ve cephelelerine yazılan besmeleler, yahut yapıştırılan dualar ise, hürmetsizliğe mâruz kalan bir yerde değillerse mahzurlu olmazlar, bilâkis dinî duyarlılığı sağlayan ikazlar olduklarından faydalı olurlar. Terkinde değil, tatbikinde isabet düşünülebilir. Zira günlük meşguliyetlerle zihni dalgınlamış insanlar, gözlerine takılan bu levhaların ikaz ve işaretiyle ayılırlar; besmele çeker, duâ okurlar.

Yeter ki, bu duâlar ve besmele yazılı levhalar hürmetsizliğe mâruz kalan yerde olmasın, görenlerin hislerini rahatsız edecek şekilde aşağılarda bulunmasın.

Küçük Kur'an'ların asılmasına gelince:

Burada hoca efendi tamamiyle haklıdır. Zira Hazret-i Kur'an dünyevi çıkarlara vasıta olarak kullanılmak gibi hâllerden uzak kalmalıdır. O, vasıtamızın güvenliğine âlet edilen bir görünüş içinde tutulmamalıdır.

Zaten okunamayacak derecede küçük Kur'an yazmak günahtır. Okunacak derecede büyük yazılmış olanını da kaza sigortalığı gibi maddî beklentilerin teminine âlet olarak kullanmak hürmetsizliktir.

Âlimlerimiz Kur'ân-ı Kerîm'i kaza-bela sigortası gibi kullanmayı isabetli bulmamaktalar.

Buna göre okuyucum traktörünün cephesindeki besmeleyi (saygısızlık mânası hatırlanmıyorsa) sökme mecburiyeti duyulabilir. Zira bunda gafletten uyarı vardır. Mahzurlu olmasa gerektir. Binaların cephelelerinde mahzurlu olmadığı gibi.

Okunamayacak derecede küçük Kur'an yazmak günahtır. Okunacak derecede büyük yazılmış olanını da kaza sigortalığı gibi maddî beklentilerin karşılanmasına âlet olarak kullanmak hürmetsizliktir.

Haramı bizzat yapmakla,
işleyenle alış verişte olmak
aynı şey değildir.

BİRA SATILAN KAHVEDEN ÇAY İÇİLİR Mİ?

Müslümanın hayatî mes'elelerinden biri de helâl kazanmak, helâl kazananlarla alış verişte bulunmaktır. Helâl kazancın bu ehemmiyetinden olacak ki, âdil Halife Hazret-i Ömer:

– **Namaz kılmaktan çivi gibi, oruç tutmaktan da yay gibi olsanız haramlardan kaçınmadıkça ibâdetinizin lezzetini bulamazsınız, demiştir.**

Gerçekten de öyle. Kazanca haram karıştı mı, manevî havamızı da bozuyor; ibâdetimizin de, duâmızın da lezzetini götürüyor.

Haramlardan uzak kalma mes'lesi günümüzde oldukça zorlaşmıştır, yer yer de imkansızlaşmıştır. Müslüman kendi nefsinin haramlardan alıkoyabilir. Ama alış veriş yaptıklarını aynı kolaylıkta haramlardan koruyamıyor.

Bir de bakıyorsunuz ki, ya alış veriş yaptığınız, yahut da komşuluk sebebiyle ilişki bulduğunuz kimse harama giriyor, haramla meşguliyet içinde. İşte bütün mes'ele de burada. Böyle kimselerle nasıl bir ölçü içinde muhatap olunacak?

Diyarbakırlı okuyucum mektubunda diyor ki:

– **Biz haramdan kaçınıyoruz. Çok şükür, helâl kazancımıza haram karıştırmamak için titiz davranıyoruz. Ama yakınımda bir çayhane var. Müşterilerimize oradan bâzan çay ısmarlıyoruz. Orası ise oyun oynatıyor, bira da satıyor. Acaba buradan çay içtiğimiz için, biz de haram işlemiş oluyor muyuz?**

Haram işlenen yerlere karşı hepimizin gönülden bir dargınlığı ve uzaklığı olmalıdır. Toplumda haramların yaygınlaşmasını önlemenin en etkili yolu budur.

Bunun adına haramı işleyene teşvikçi olmama dikkati diyoruz.

İşte bu saygıdeğer okuyucum da kendileri haram işlemiyor, ama haram işleyen biriyle alış veriş yapmak zorunda kaldığını ifade ediyor.

Çok yaygın olan bu konuya biraz geniş şekilde temas etmek gerekecek herhalde.

Bir hususu, iyi tesbit etmek istiyorum:

Haramı bizzat işlemek ayrı şey, işleyenle dolaylı yoldan ilişkide olmak ayrı şeydir.

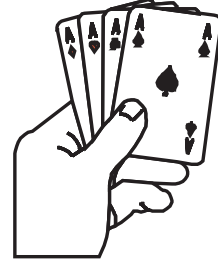
İş yerinde kumar oynatmak, içinde alkol bulunan meşrubat satmak.. Bu, bizzat haram işlemek, haram kazanca girmektir.

Ama böyle haram işlenen bir yerden çay ısmarlamak, haram işlemek değildir. Zira **alınan çay helâldir, verilen karşılık da helâl. Helâl para verip, helâl çayı alan bizzat haram işlemiş olmaz.** Ama haram işleyen bir şahsa, yahut kuruma, hayatiyetini sürdürecektir kazancı sağlamak gibi dolaylı yoldan yardımcı olmuş olur. İşte mes'ele burada...

Bahse konu olan endişe, haram işle iştigal edenle ticarî ilişki kurup, ona dolaylı destek sağlamış olmaktır. Çay ısmarlayıp çevrede tutunmasına sebep olmak gibi.

Halbuki, haram işlenen yerlere karşı hepimizin gönülden bir dargınlığı ve uzaklığı olmalıdır. Toplumda haramların yaygınlaşmasını önlemenin en etkili yolu budur.

Bunun adına **haramı işleyene teşvikçi olmama** dikkati diyoruz. Teşvikçi olmanın mes'ûliyeti ise, günahın yaşamasına katkısı derecesine göre değişir. Gece gündüz kahveden çıkmayıp, oranın ayakta kalmasının temel direklerinden biri olmakla, arada sırada ihtiyaçtan dolayı çay ısmarlamak zorunda kalmak arasında büyük fark vardır.

Haramın yaşamasına kişinin ne ölçüde katkısı varsa, o ölçüde de sorumlu olur.

Demek oluyor ki, mümkün olduğu kadarıyla harama vesile olmamaya gayret göstermeli, ama helâl bir çaya da haram demekten çekinmelidir. Mes'ûliyetin haramın yaşamasına katkıda bulunmanın derecesine göre olduğu bilinmelidir.

Çoğu sarhoş eden her çeşit içeceğin, azı da içilmesi haramdır.

BOZA VE BİRA HARAM MIDIR?

SUAL:

– Boza haram mıdır? Birayı da bozaya benzetebilir miyiz? Yoksa boza ile bira arasında kesin bir fark var mıdır?

CEVAP:

– Boza haram değildir. Birayı bozaya benzetmek ise, mümkün olmaz. İkisi arasında kesin fark vardır.

Şöyle ki, bozada alkol yoktur. Birada ise alkol vardır. Ancak bu alkolün nisbeti düşük olduğundan az miktarda içeni sarhoş etmeyebilir. Bu ise birayı meşrûlaştırmaz. Zira Resûl-i Ekrem Efendimiz:

– **Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır**, buyurmuştur.

Bu sebeble, biranın çoğu sarhoş ettiğinden, azı da haramdır. İçilmesine cevaz yoktur. Bozada ise az miktarda dahi alkol yoktur. Şayet bozanın özü fazla ekşitilerek sarhoş edici hale getirilir, bira durumuna sokulursa, bozanın da bira hükmünü alacağında şüphe yoktur. Nitekim Mısır Müftüsü Haseneyn Mahluf “İslâmî Araştırmalar ve Şer’î Fetvalar” adlı eserinde boza hakkında bu hükümleri ifade etmektedir:

– **Mısır ve Sudan’da imal edilen bozaya gelince, sarhoş edici hale gelirse o zaman haram olur. Bozanın sarhoş edici hale gelmesi de ancak (ekşimesi) şiddetlenip fazla kabarmasıyla olur. İşte o zaman boza da haram meşrubat cinsine dahil olur. Eğer boza sarhoş yapmayacak halde ise, o zaman boza; şıra, incir ve hurma suları gibi meşrubat hükmünü alır. Bu meşrubat ise ittifakla helâldir..”**

Bozanın sarhoş edici hale gelmesi, ancak (ekşimesi) şiddetlenip fazla kabarmasıyla olur. İşte o zaman boza da haram meşrubat cinsine dahil olur.

İslâm kul hakkını
affetmez.

HARAM MİRAS NEREYE HARCANIR?

SUAL:

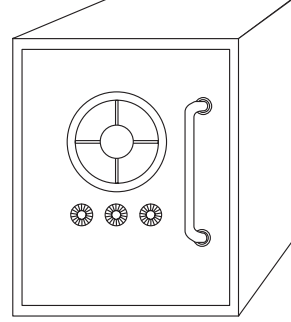
– **Kazancı haram olan kimse ölünce, kalan haram serveti nereye harcanır? Mirasçılarına helal olur mu?**

CEVAP:

– Ölen kimsenin servetinin tümü haramsa, mirasçılar bu haramı almayıp, biliniyorsa sahiplerine geri öderler. Bilinmiyorsa umumun yararına hizmet eden faydalı yerlere hibe etmeleri takvâ gereği olur.

Şayet, malın tümü değil de sadece bir kısmı haramsa, bu haram kısım da yine biliniyorsa o bilinen şeyler ayrılıp hayır yerine verilir. Yahut hak sahibine iade edilir. Ama haram olan miktar bilinmiyor, helâlin içine karıştığı sanılıyorsa; mirasçıların bunu ayırması, birine vermesi gerekmez. Varsa günahı kazanana âittir, deyip miras haklarını alabilirler. Vebali harama el uzatan ölüye ait olur. Hesabını âhirette vermeye o mecbur kalır.

Bilindiği gibi, **İslâm kul hakkını kolay kolay affetmiyor, hak sahibine hakkını iade etmeyi esas kabul ediyor.** Bu bakımdan başkalarının hakkıyla ölen kimseye, mirasçılarının en kıymetli yardım ve hizmeti, üzerindeki kul hakkından kurtarmak, yani zimmetine geçmiş bulunan kul haklarını sahiplerine iadeyi temin etmektir. Şayet mirasçılar böyle bir kadirşinashıkta bulunurlarsa, ölen yakınlarına en büyük yardımı yapmış, en makbul hizmeti etmiş olurlar. **Bir ölü için üzerine geçirmiş olduğu kul haklarından dolayı mâruz kaldığı azabdan kurtarmak kadar büyük bir yardım ve hizmet düşünülemez.**

Tümü haram olan servet, mirasçılara helal olmaz. Bir kısmı haram olan, ama helal ile haram birbirine karışmış bulunan servetin ise, vebali servet sahibine aittir. Mirasçıların miras paylarını almaları meşrûdur.

Bazı hallerde selâm
sünneti terkedilir.

KUMAR OYNAYIP, İÇKİ İÇENE SELÂM VERİLİR Mİ?

SUAL: Bilindiği üzere selâm vermek sünnet, almak ise farzdır. Ancak bu sünneti herkese lââyık görebilir miyiz? Meselâ, içki içen, kumar oynayan, günahı alenen işlemekten çekinmeyenler selâm verme sünnetinin muhatabı olma-ya lââyık sayılırlar mı?

Bazı hallerde selâm sünneti yerine getirilmez. Bunun sebebi, ya çok iyi bir durumun bozulmamasıdır, yahut ta çok kötü durumun o sünnete lââyık olmamasıdır.

CEVAP: Selâm, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in ümmetine tavsiye buyurduğu toplumda barış ve güven ortamını sağlayan en güzel sünnetlerinden biridir. Rabbimiz âyet-i kerîmesinde ise, selâm verilince mutlaka alınmasını emretmiş, böylece sünnetin karşılığının verilmesi farz durumuna yükselmiştir.

Bazı hallerde selâm sünneti yerine getirilmez. Bunun sebebi, ya çok iyi bir durumun bozulmamasıdır, yahut ta çok kötü durumun o sünnete lââyık olmamasıdır.

Meselâ, Kur'ân okurken, zikir yaparken, dinî kitap okurken, İslâmî ve ilmî bir mes'eleyi müzakere ederken, ezan okunurken, abdest alınırken selâm verilmez. **Zira selâm sünneti bu güzel durumları bölmek, akışı engellemek gibi bir durum arzedebilir.** Bu gibi hayırlı müzakere ve dinlemelere mani olmak için selâm sünneti tehir edilir, bu fiiller bitince gerekirse selâm verilip sünnet icra edilir.

Ancak, içki masasında, kumar halinde bulunanlara, tuvalete oturmuş bulunanlara, hamamda tesettürsüz olanlara da selâm verilmez. Bunların bulundukları hal, selâmı bizlere tavsiye buyuran Resûlüllah'ın sünnetine zıddiyet ifade eden durumlardır. **Selâmımızı esirgemekle onların o halinin selâm verip alma sevabını işlemeye uygun olmadığını hatırlatırız.**

Abdestin 4 farzından biri de ayakları yıkamaktır.

ABDESTTE ÇIPLAK AYAĞA MESHEDİLİR Mİ?

SUAL:

– Bazı İranlı dostlarımız abdest alırken ayaklarını yıkama yerine meshediyorlar. Biz ise meshi mestli ayağımıza yapıyoruz. Çıplak ayağa meshedenlerin durumu nedir? Bize göre bu abdest geçerli midir?

CEVAP:

– Âyet-i kerîmenin emrine göre, abdestin farzı dördtür. Bunlardan biri de ayakları yıkamaktır. Yıkama yerine çıplak ayağı meshetmek ehl-i sünnet itikadınca câiz değildir. Abdestin bir farzı terkedilmiş olur. Farzı terkedilen şey de sahih (geçerli) olmaz. Dört hak mezhebin dördü de bunda ittifak etmiştir. Sadece Caferiyye mezhebi böyle bir tatbikatı geçerli saymaktadır.

Resûlullah Efendimiz ayrıca bizlere ibadetin şeklini bizzat tatbik ederek göstermiştir. Onun örnek hayatında çıplak ayaklarını ilk önce yıkadığını, sonra da üzerine mest giyip mesh yaptığını açıkça müşahade etmekteyiz.

Buharî ve Müslim gibi sahih hadis kitaplarındaki hadisler bunu emretmektedir.

Bundan dolayıdır ki, **ayakları yıkamak azimet, mest giymek ise ruhsat olduğu halde, mesti inkâr edenlerin bulunduğu yerlerde mest giymenin daha sevaplı olduğu kaydedilmiştir.**

Ayakları yıkamak azimet, mest giymek ise ruhsat olduğu halde, mesti inkâr edenlerin bulunduğu yerlerde mest giymenin daha sevaplı olduğu kaydedilmiştir.

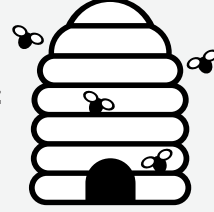
KIRDA BULUNAN ARININ BALI ALINABİLİR Mİ?

SUAL:

– Kırdaki bal arısı yuvası bulduk. Arıyı alıp kendimize mal edebilir miyiz? Balını almamız helâl olur mu?

CEVAP:

– Bulunan arı kırdaki ise alınabilir. Birinin tarlasında, arazisi içinde ise alınamaz. Zira arı, av hayvanından değildir. Av hayvanından olmayınca kimin tarlasında ise onun olur, başkası sahiplenemez. Lâkin tarlada yabancı bir tavşan, yahut geyik yakalansa, bunlar yakalayanın olur. Çünkü bunlar av hayvanıdır, avlayanın malı olur.

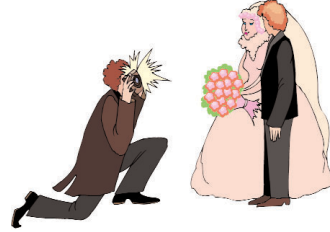

Mirasın ortak kullanımı varsa, mirasçılar arasında baştan anlaşma yapılmalıdır.

MİRAS TAKSİMİNDE EVLENME MASRAFLARINI ORTADAN SAYMAK CÂİZ OLUR MU?

SUAL:

– Babamız vefat edince bir süre kardeşlerimizle birlikte kaldık. Bu sırada bir kardeşimiz evlendi, biri de hacca gitti. Sonra ayrılmak istedik. Mal taksimi yaparken evlenenle, hacca gidenin masraflarını kendi hisselerine çıkarmak istedik, razı olmadılar. Bu masrafı ortadan yapmıştık, dediler. Bu doğru mu? Onların evlenme ve hacca gitme masrafını ortadan saymak câiz olur mu?

Baştan konuşma ve anlaşma esastır. Ne konuşmuş, ne anlaşmışlarsa o muteberdir. Hiçbir şey konuşmamışlarsa masrafın ortadan olması kesinlik kazanır, şahıslara yükleyemezler.

CEVAP:

– Babanın vefatından sonra birlikte kalan kardeşler, mirası da ortak olarak kullanmaya devam etmişler. Bu sırada evlenme ve hacca gitme gibi masrafları yaparken bir işaret ve imada bulunmamışlar. Şahsî harcamalar herkesin kendine âittir, demişler. Şayet böyle bir ikaz yapmış, herkesin kendi masrafı şahsına âit olacaktır, demiş olsalardı, evlenme ve hacca gitme gibi yekûn tutan şahsî harcamalar, masrafı yapanlara âit olur, ortadan saymaya hakları olmazdı.

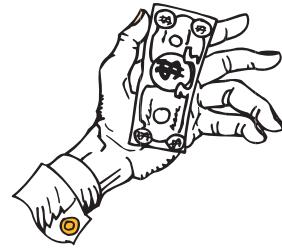
Demek ki, baştan konuşma ve anlaşma esastır. Ne konuşmuş, ne anlaşmışlarsa o muteberdir. Hiçbir şey konuşmamışlarsa harcamanın ortadan olması kesinlik kazanır, şahıslara yükleyemezler.

Yalnız, bundan küçük kardeşlerin hakkı müstesnadır. Şayet bu harcamaların yapıldığı sıralarda henüz bülûğa ermemiş küçük mirasçılar varsa onların haklarından kimse masraf çıkarması yapamaz. Hatta onlar masrafa ortak olduklarını söylemeler de muteber olmaz. **Küçüklerin hakları bütünüyle mahfuzdur. Hiçbir masrafa ortak edilmeden hisseleri ayrılır.**

Haram kazanca tenezzül eden,
ne Allah, ne de kullar tarafından
makbul insan değildir.

RÜŞVET VERMENİN HÜKMÜ NEDİR?

SUAL:

– **Günlük hayatta sık sık rüşvetle karşılaşılıyor, bazan vermekle, bazan da almakla muhatap oluyunuz. bu husustaki ölçü nasıldır, izah eder misiniz?**

CEVAP:

– Rüşvet, tek kelime ile haramdır. Allah rüşvet verene de, alana da lânet etmiştir. Rüşvetçilikle işini yoluna koymayı âdet

Rüşvet, tek kelime ile haramdır. Allah rüşvet verene de, alana da lânet etmiştir.

edinen insan, makbul insan değildir. Haramla geçinmeyi esas alan kimse sayılır. Haram kazancı esas kabul eden kimse ise ne Allah indinde, ne de kullar yanında makbul olur.

Bir diğer hadîste Peygamberimiz:

– **Rüşveti alan da, veren de Cehennemdedir**, buyurmuştur.

Bu bakımdan rüşvete hiçbir zaman meşrûluk gelmez, alan da veren de mazur sayılmaz. Ancak şu iki hususta rüşveti vermek zorunda kalan kimse inşaallah mes'ul olmaz:

1 – Haksız yere hapsolmak durumu bahis konusu olunca vereceği rüşvetle mâruz kalacağı haksızlıktan kurtulmayı niyet eden kimse.

2 – Başkasının hakkını kendine çevirmek için değil de, kendinin verilmeyen hakkını almak için rüşvet vermek zorunda kalan kimse.

Bu iki durumda da kendi öz hakkını almak söz konusudur. Başkasının hakkını kendine çevirmek gibi bir haksızlık bahismevzu değildir. Demek rüşvetçiler o kadar zalimleşmişler ki, vatandaşın öz hakkını dahi rüşvetle veriyor; gasbın, rüşvetin bu kadarına kadar tenezzül ediyorlar. Allah'ın lâneti işte bu kadar alçalıp, âdileşen rüşvetçilere âittir. Tertemiz hakkını kurtarmak için soyulmaya razı olana değil. İbn-i Âbidin'de bu hususta bilgi vardır.

Haram mal yenmez, ama menfaati şahsından uzak fakirlere verilebilir.

FAİZ PARASI NE YAPILMALIDIR?

SUAL:

– Faiz alış verişi yapmak istemeyen bazı kimseler istemedikleri halde bankaya para yatırmak zorunda kalıyorlar. Kimi zaman güvenlik gerekçesiyle, kimi zaman da ticarî mecburiyetlerden dolayı yatırılan bu paralara banka faiz de veriyor. Bu paraları hesap sahibi helâl malına karıştırabilir

mi? Yoksa bu parayı devamlı olarak ana paradan ayrı tutup muhtaçlara mı vermelidir?

CEVAP:

– İslâm âlimleri bu konuda iki görüşe sahipler. Bir kısmı, haram mal alınmaz, alınsa bile yenmez, diyorlar. Bunlara göre haramı almaktansa denize, yahut ateşe atmak daha tehlikesizdir. Bilhassa zühd ve takvâ mesleğinde giden bu zâtlardan biri olan Fudayl Hazretleri, eline geçen dirhemlerin haram olduğunu anlayınca taşların arasına doğru fırlatmış, “ben haram mal elimle bile tutmak istemem,” diyerek hiçbir suretle kullanmaya lâyık görmemiştir.

Resûl-i Ekrem Efendimiz'in, kendisine ikram edilen koyun etinin haramdan kazanıldığını anlayınca, hemen geri çekilip, fakirlere gönderdiğini, ayrıca Bizans'ın İranlılara karşı harbi kazanacağı konusunda müşriklerle bahse giren Hz. Ebû Bekir'in dediği çıkınca, bahisten elde ettiği develeri de fakirlere verdiğini tarihler kaydediyor.

Ancak başta İmam-ı Gazalî olmak üzere bazı âlimler de haram gelirleri bir fakire vermeyi daha uygun bulmuş; denize, ateşe atmakta hiçbir fayda olmadığına, halbuki muhtaca vermekte mutlak faydanın olduğuna dikkati çekmişler. Gazalî Kudde sirruhu bu mevzuda İhyâ'sında deliller de ileri sürmüştü; Resûl-i Ekrem Efendimiz'in, kendisine ikram edilen koyun etinin haramdan kazanıldığını anlayınca, hemen geri çekilip, fakirlere gönderdiğini, ayrıca Bizans'ın İranlılara karşı harbi kazanacağı konusunda bahse giren Hz. Ebû Bekir'in dediği çıkınca, bahisten elde ettiği develeri de fakirlere verdiğini misâl olarak zikretmiştir. Bunlar haramdı. Ama fakirlere göndermekte sakınca görülmemiştir. Demek ki, **haram mal yenmez, ama menfaati şahsından uzak, fakirlere verilir. Bundan sevap da beklenmez, sadece mes'uliyetinden kurtulma esas alınır.**

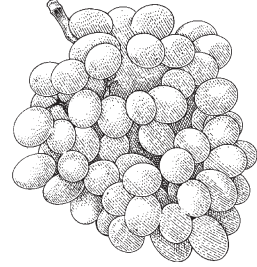

• Faiz geliri için de söylenecek hüküm bundan başkası değildir. Faizli kuruma para yatırılmamalıdır. Ancak mecburen böyle durumda kalınırsa alınan faiz, menfaati şahsından uzak bir yere verilmeli; kitap alıp dağıtmak, yahut (yiyecek ve giyecek dışındaki) ihtiyaçlara verip muhtaca intikal ettirmek gibi bir çâre düşünülmelidir. Parayı denize, ateşe atmak faydalı ve mantıklı bir yol değildir.

İnanmış insan, hep iyilik ve hayırların destekçisi olmalı; şer ve günahlara yardımcı olma konumuna düşmemelidir.

ŞARAP YAPANA ÜZÜM SATILIR MI? MÜLK BANKAYA KİRAYA VERİLİR Mİ?

Soru: Bir sohbette konuşulan bazı konularda farklı görüşler ortaya atıldı, zıt fikirlerle ortalık karıştığından belli bir görüşte ittifak edilemedi.. Konuyu size sorma kararı verdiler. Görüş birliği sağlanamayan konulardan ikisi şuydu: Şarap yapana üzüm satılır mı? Bankaya mülk kiraya verilir mi?

Cevap : Efendim, ben bu konuya yumuşak yaklaşmak istiyor, önceden diyorum ki, bağ sahibi üzümünü istediğine satar. Elbette kimse karışmaz. Nitekim mülk sahibi de mülkünü dilediğine kiraya verir. Ona da kimse mani olamaz..

Elbette ben de cevabımı bildiğim gibi arz ederim. Bana da kimse niye böyle dedin diyemez. Çünkü ben sadece tespitlerimi takdim etmiş olacağım. Okuyanlar da düşünme ve değerlendirme fırsatı bulacaklar. Yorum ve takdir, tamamen kendilerine ait olacaktır.

Baştan arz edeyim. Bu soru bana, Maide suresindeki ikinci ayetin izah ve ikazlarını hatırlattı. Ben de soru sahiplerine hatırladıklarımı hatırlatabilirim. Ayetin mealinden anladığımız irşat ve ikazlar şöyle:

- Ey imanlı insanlar! iyilikte, hayırda, sevapta yardımlaşın!.

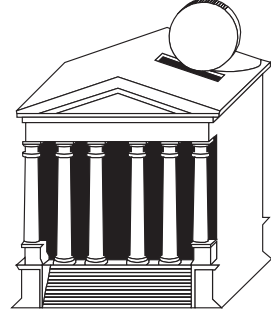
- Ama kötülükte, şerde, günahla asla yardımlaşmayın, günaha ve kötülüğe destek vermeyin!..

- Ey inanmış insanlar! iyilikte, hayırda, sevapta yardımlaşın!

- Kötülükte, şerde, günahla yardımlaşmayın!.. Günaha ve kötülüğe destek vermeyin!

Ayetin izah ve ikazı aynen böyledir.

Demek ki bilinç sahibi tüm insanlar, ister üzümü şaraba satmakta, isterse mülkünü bankaya kiraya vermekte, isterse diğer hayat boyu tüm alış verişlerinde, tutum ve tavırlarında düşünmeli ve kendi kendilerine şunları sormalılar:

- Ben bu halimle sevaba mı yardım etmiş, destekte bulunmuş oluyorum? Yoksa, günaha mı yardım etmiş, destekte bulunmuş duruma giriyorum?

İşte bu sorunun vicdanlardan gelen cevabı, kabulde zorlandığınız bütün soruların cevabını teşkil eder. Hem öylesine doğru cevap ki, artık hiç kimseye sorma gereği duymazsınız bu cevaptan sonra. Vicdani muhasebe çok açık ve net hüküm verir sizlere. Düşünebilirsiniz:

- Şarap olması için satılan üzüm, hayra mı hizmet etmiş olur, yoksa şerre mi?

Ayette: hayra yardımcı olun, destek verin, şerre değil.. diyor.

- Faiz kurumuna kiraya verilen mülkte, helal olan işler mi işlenecek? Yoksa haram olan işlemler mi söz konusu olacak?

Evet, evet, bir daha tekrar olarak arz ediyorum... Mal da sahibinin.. mülk de.. Ben sadece ayetin umumi izah ve ikazlarını hatırlatmak istiyorum hepsi o kadar. Elbette sadece bu iki soru için değil; hayatta karşılaşılan bütün olaylar için bu ölçüler hatırlanmalı, bu izah ve ikazlarla sorunlar değerlendirilip hükme bağlanmalıdır.

İzin verirseniz bu, **“Hayra mı, şerre mi hizmet ediyor, destek veriyorsunuz?”** sorularını, bir de şarabı üretim yerlerinden alıp bakkallara taşıyanlara, müşteriye satanlara, hatta sofraya sunanlara da soralım ve diyelim ki:

- Sizin yaptıklarınız nedir acaba?.. Hayra mı destek vermek, şerre mi hizmet etmek?..

Kötü alışkanlığına yardım edip destek çıktığınız adamın ailesi, çocuk çocuğu size dua mı ediyor, yoksa beddua mı?.. İster-

seniz siz de bir düşünün..

Dikkat buyurun lütfen. Ben hüküm vermiyorum. Sadece sebep olunan olayın mahiyetinin düşünülmesini istiyorum.. Belki de şimdiye kadar düşünülmüş, çoktan hükümler verilmiş de olabilir.....

Öyle ise benim ayrıca hüküm vermeme gerek de kalmamış demektir. Meseleyi tarafların kendi vicdan muhasebeleri hükme bağlamıştır..

Bence hayatın bütün safhalarında hatırlanmalıdır ayetin bu ikazları. Çok çarpıcı ve muhakemeyi genişletici izahları:

– Ey inanmış insanlar! iyilikte, hayırda, sevapta yardımlaşın!

– Kötülükte, şerde, günaha yardımlaşmayın!.. Günaha ve kötülüğe destek vermeyin!

Ne dersiniz, bu ikaz ve izahları sıkça düşünmeli ve kendi kendimize sıkça sormalı mıyız?

– **Nelere destek veriyor, teşvikte bulunmuş oluyoruz günlük hayatımızda. Hatta aldığımız gazete, tercih ettiğimiz dergilerimizle bile, nelere yardım etmiş, destek vermiş, yayılmasına sebep olmuş oluyoruz, düşünebiliyor muyuz?.**

Sakın düşünmeyi basite almayın. Tefekkürün değerinin yüksek oluşundandır ki, Efendimizin izah ve ikazı da şöyledir. Buyuruyor ki:.

– **Kısa bir zaman düşünmek, uzun bir zaman nafile ibadet etmekten üstündür!...**

Bütün bunlardan sonra soruyu bir daha sorabilir miyiz?. Ne dersiniz?

– **Şarap yapımı için üzüm satılır, bankaya mülk kiraya verilir mi?.... Kararı siz verin!.**

Tutum ve tavırlarınızla, “hayra mı, yoksa şerre mi” hizmet edip destek veriyorsunuz? Bu soruya vicdan muhasebesi yaparak vereceğiniz cevabı, hayat boyu bütün davranışlarınızda şaşmaz bir ölçü olarak kullanabilirsiniz.

Kumar aracı olan, vakit kaybına
yol açan, bağımlılık vücuda getiren,
küfürlü konuşmalara sebebiyet veren
tüm oyunlar haramdır.

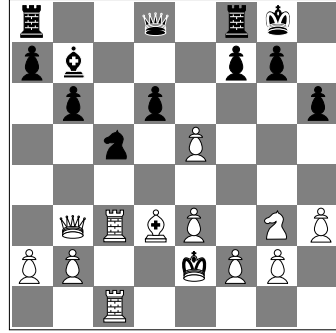
SATRAŇ OYNAMAK CAİZ Mİ?

Bir yazımda satrancın parasız olması, küfür sözler söylenmemesi, itiyat hâline getirilmemesi gibi üç şartın yerine getirilmesi hâlinde mübah olacağını arz etmiştim.

Satranç hakkındaki bu izahımız, kesin haram hükmünü ihtiva etmiyor, belki şartları yerine getirilirse müsaade ve müsamahakâr görünüyordu.

Bu müsaade ve müsamahakâr ifademizden satranç oyununu teşvik mânası çıkaran bâzı satranç müptelâları çıkmış olacak ki, Balıkesirli bir okuyucum üzüntüsünü dile getiriyor ve diyor ki:

– Hocam, bizim birkaç satranç müptelâsı dostumuz var. Biz her fırsatta bunları ikaz ediyor, boşuna kıymetli vakitlerinizi öldürmeyin, faydalı bir meşguliyetle değerlendirin, diyorduk. Sizin satranç hakkındaki yazınızdan sonra artık onlara böyle bir tavsiyede bulunamaz olduk. Bize hemen çıkışıyor ve, “Okumadınız mı Şahin Hocamızı?” diyorlar. Mümkünse satranç hakkındaki hükümleri kesin ve açık olarak izah etseniz de, sû-i istimalle uğrayacak bir anlayış meydana gelmese.. Satranç oyununu teşvik çıkmasa...

Arada sırada menfaatsiz olarak, bir ibtilâ hâline getirilmeden, zaman israfına düşülmeden, namaz vakti te'hire uğratılmadan satranç oynanırsa, haramlıktan çıkar, sevabı olmayan mübaha girer!

Okuyucuma, satranç hakkındaki hükümleri biraz daha açık seçik izah etmeye çalışacağıma söz verdim. Bu sebeple, mezheplerin bu konudaki hükümlerini arz edeceğim sizlere. Biz aradan çıkar, mezhep sahiplerinin görüşlerini arz edersek, mes'ele biter. Kimsenin kimseye bir diyeceği kalmaz herhalde.

Önce hükmü hafif olanlardan başlayalım, sonra ağırlarına geçebiliriz:

- Şâfiî'de satrançla ilgili hüküm şudur:

- **Satranç oynamak, araya menfaat girmeksizin olursa câizdir.**

Şâyet bu oyunla ortada bir menfaat dönerse, câiz olmaktan çıkar, harama girer. Çünkü o takdirde kumar olur.

- Hanbelî'de hüküm şudur:

- **Satranç oyunu mekrûhtur. Eğer menfaatsiz oynanıyorsa tabîi.**

Şâyet bir takım değerler ortaya konur da, yenen yahut yenilen kazanırsa, mekrûhluktan çıkar, haramlığa girer. Çünkü harama götüren oyunu oynamak da haram olur.

- Mâlikî'de hüküm şudur:

- **Satranç oyunu tavra gibi kesin haramdır. İsterse araya menfaat girmesin.**

- Hanefî'de hüküm şudur:

- Karşılıklı para konmadan yapılan tüm yarışlar helâldir, ancak satranç değildir. Çünkü satranç oyunu kısa zamanda oynayanı müptelâsı hâline getirmekte, oyun olmaktan çıkıp, bağımlılık hâlini almaktadır.

Hanefî görüşünün illeti sayılan bu ibtilâ hâline getirme mahzuruna bakan bâzı âlimler, bundan bir çıkış yolu bulmak isteyip demişler ki:

- Anlaşıyor ki, arada sırada menfaatsiz olarak, bir ibtilâ hâline getirilmeden, zaman israfına düşülmeden, namaz vakti te'hire uğratılmadan satranç oynanırsa, haramlıktan çıkar, sevabı olmayan mübaha girer! Çünkü müptelâ olmuyor, menfaat koymuyor, namazın vaktinden ertelenmesi görülmüyor.

Kitaplarda, ashâbtan İbn-i Ömer'in (R.A.) satranç oynayanlara selâm vermediği kaydı vardır. Bâzı âlimler de demişler ki:

– Satranç oynayanlara selâm verilir. Hiç olmazsa selâmı iâde edinceye kadar oynamaktan vazgeçmiş olurlar.

Bu mevzuda tafsîlât için (Mezâhib-i Erbaa) ile İmam-ı Birgîvî Hazretleri'nin Tarikat-ı Muhammediyye Şerhi'nde (Elin âfetleri) bahsine bakılabilir.

Şâfiî'de satrançla ilgili hüküm şudur:

- Satranç oynamak, araya menfaat girmeksizin olursa câizdir.

Takvâ bir imamın arkasında namaz kılmak, tercih edilmelidir.

BEĞENMEDİĞİMİZ İMAMIN DEDİKODUSUNU YAPABİLİR MİYİZ?

SUAL:

– Bazı kimseler arkasında namaz kıldıkları imamın hal ve tavırlarını beğenmiyor, imam hakkında dedikodu yapıp, söylentiler yayıyorlar. Bunların tutumları doğru mudur? Bazı günahları işlediğini sandığımız, yahut bildiğimiz imamın arkasında namaz kılamaz mıyız? Bu halinden dolayı imamın, dedikodusunu yapmamız câiz midir?

İmamın bazı günah ve hatalarını bilsek, yahut tahmin etsek bile arkasında namaz kılmaktan vaz geçip dedikodusunu yapmamız uygun olmaz.

CEVAP:

– Resûl-i Ekrem Efendimiz: **“Her iyi ve günahkâr kimse-
nin arkasında namazınızı kılın”** buyurmuş, bize bu konuda

İmam, cemaatı küstüremez, kendisi de cemaatına küsemez, küçük görüp basite alamaz. Onların görüş ve düşüncelerine saygı duyacak, haklı olanlarını benimseyecek, olmayanlarını da yumuşak bir dille izah edip, doğrusunu gösterecektir

en nihâi ölçüyü vermiştir. Demek ki, bize namaz kıldırın imamın bazı günah ve hatalarını bilsek, yahut tahmin etsek bile arkasında namaz kılmaktan vaz geçip dedikodusunu yapmamız uygun olmaz. İslâm büyükleri imamın kusur ve hatalarını öne sürüp de arkasından dedikodu yapmayı uygun bulmamış; Yezid ve Velid gibi bir sürü fık ve fücür sahiplerinin arkasında bile namazlarını kılmış, düzelmeleri için gayret göstermişlerdir.

Bu yüzden fık kitaplarında, **fâsık imamın arkasında namaz kılınabileceği yolunda hükümler** konmuştur.

* Bu durumda hal ve tavırlarını beğenmediğimiz imamı bırakıp beğendiğimiz imama gidebiliriz. Bu bir tercih mes'elesidir. Resûl-i Ekrem Efendimiz takvâ imamın arkasında kılınan namazı Peygamber arkasında kılınan namaza benzetmiş, **imamın takvâsının tercihe şâyân olduğuna işarette bulunmuştur.**

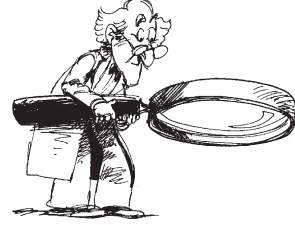
Ancak **bu tercih, beğenmediğimiz imamın gıybetini yapmaya, hakkında söylentiler çıkarmaya cevaz vermez.** İmamı ikâz ve faydalı olmak başka şey. Söylentilere sebep olacak bir fitne meydana getirmek de bir başka şey. Fitneden korkmak lâzımdır. Çünkü fitneye sebep olana lânet vardır.

Bununla beraber cemaatını kaçıran imamı ikâz eden hadisler de vardır. Birinin meâli şöyledir:

– Kendisinden nefret ettirdiği insanlara imamlık yapmakta ısrar eden kimseyi Allah rahmetinden uzak kılar.

Cemaatını sevmeyen, kendisini onlara sevdirmeyen imama bundan daha ağır ikâz ve ihtar olur mu? İmam, cemaatı küstüremez, kendisi de cemaatına küsemez, küçük görüp basite alamaz. Onların görüş ve düşüncelerine saygı duyacak, haklı olanlarını benimseyecek, olmayanlarını da yumuşak bir dille izah edip, doğrusunu gösterecektir. İrşad makamının gereği budur.

Hiçbir olay hakkında dış görünüşüne bakıp hemen hüküm vermeyin, soruşturup içyüzünü araştırın.

SU-İ ZAN, İNSANI NASIL YALANCI DURUMA DÜŞÜRÜR

Suizan kötü şey. Yanılma ihtimali çok fazla. Sormadan karar vermeyin!..

Ulu Cami'deki vaiz, az fakat öz konuşuyordu:

– **Sakın suizanda bulunmayın. Hatta hüsnüzan mümkün oldukça suizanna yönelmeyin...** Şunu da ilave etmişti:

– Olabilir ki, suizanda bulunduğunuz kimse sonunda zannettiğinizden başka türlü çıkar da siz yalancı durumuna düşer, büyük günaha girersiniz.

Bunları dinledikten sonra cami avlusunda eski bir dostu ile karşılaştı Vehbi bey. Hal hatır sorup dertleştikten sonra dostu ayrılınca bir başka tanıdığı yaklaştı yanına:

– **Sen, dedi bu sapıkla samimi olma. Bu herif itikadı bozğun biri. Namazlarını abdestsiz kılıyor!**

Şaşırmıştı Vehbi Bey. Ne diyeceğini bilemez halde biraz düşündükten sonra kendini toparladı:

– Ben dedi, bu zatı çok eskilerden tanırım. Hizmet ehli, takva sahibi bir Müslüman'dır. Namazını abdestsiz kılacak biri değildir. Suizanda bulunma. Bak hocaefendi ne söyledi camide. **Suizan kötü şey. Yanılma ihtimali çok fazla. Sormadan karar vermeyin!..**

– **İyi de benimki suizan değil. Bir müşahede,** diye iddia etti.

Bu defa iyice şaşırmıştı Vehbi Bey.

– Nasıl bir müşahede? diyebildi.

– Geçen gün dedi, caminin tuvaletinden çıktım. Hemen yanındakinden de o çıktı. Ben abdest alma yerine gittim. O ise,

camiiye gitti. Sonra birkaç defa daha gördüm. Hep tuvalete giriyor, sonra da abdest almadan camiiye gidiyor.

Bununla da kalmadı, bir teklifte de bulundu:

– İstersen ikinci namazına erken gel, avluda bekle, sen de gör. Tuvalete gidecek, sonra çıkıp abdest almadan camiiye yönelecek!..

İnanılacak gibi değildi. Ama başka çare de yoktu. İster istemez ikindiye erken gelip cami avlusunda beklemeye başladı. Nitekim az sonra o da geldi. Tuvalete girdi, sonra pantolon kemerini bağlayarak çıkıp doğru camiiye girdi...

Dünyası yıkılmıştı. Nasıl olup da namazımı abdestsiz kıla-
cak duruma düşmüştü bu hizmet ehli? Karmakarışık duygular
içinde ikindiye kıldıktan sonra cami avlusunda onun koluna gi-
rip şuradan buradan konuşmaya başladı:

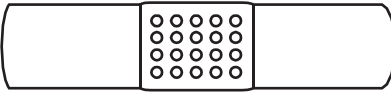
– Sularınız akıyor mu, abdest işini nasıl yapıyorsun? dedi.

Derinden bir nefes alan dostu:

– **Sorma, dedi. Abdestte vesveseye kapılıyorum.**

– Neden vesveseye kapılıyorsun?

– **Çıbandan, çıbandan,** dedi ve başladı anlatmaya:

– **Bir süreden beri göbeği-
min altında bir çıban çık-
tı, bir türlü iyileşmedi.
Yolda beni bir vesvesedir
alıyor. Çıbanın üzerindeki**

**sargı çözülmüş olabilir, yara kanayıp abdest bozulmuş ola-
bilir, diye. Ben de bu vesveseyi yenmek için camiiye girme-
den önce tuvalete giriyor, açıp bakıyorum. Çıbanın kanama-
dığını, abdestimin bozulmadığını görüyor, bundan sonra
emin bir şekilde camiiye gidip huzur içinde namazımı kıla-
biliyorum. Malum ya, abdest ihmale gelmez. Abdestsiz ne
namaz olur, ne niyaz!**

Vehbi Bey döndü, kulak misafiri olan iddiacıya baktı. Bir
şey söylemeye gerek kalmamıştı. Çünkü gözyaşlarını tutamıyor-
du iddiacı. Yaklaştı:

– Şimdi anlıyorum hatamı, dedi. Ve devam etti: “Ben de
dıştan görünüşe göre hüküm vermeyip Vehbi Bey gibi sormalı
idim. Sormadan hüküm vermekle ne kadar yanlış yaptığımı,
nasıl yalancı biri durumuna düştüğümü şimdi daha iyi anla-

dım. Abi, ver elini öpeyim, bana hakkını helal et, senden özür diliyorum”, dedi. Kucaklaşıp helallaştılar. Ama su-i zanna uğrayan zat, olanlardan hâlâ bir şey anlayamamıştı.

Dıştan görünüşe göre hüküm vermeyip kendisinden sormalı idim. Sormadan hüküm vermekle ne kadar yanlış yaptığımı, nasıl yalancı biri durumuna düştüğümü şimdi daha iyi anlamıştım.

Kalbin karalığını veya beyazlığını, ancak işlediğimiz fiiller ortaya koyar.

KALP NASIL KARARIR?

İki şoför birbiriyle kavgaya girdiler. Sebep birinin, diğerinin önünden müşteri kapmasıydı. Biz minibüste beklerken onlar birbirleriyle iyice bir dalaşıp, karşılıklı küfürleştikten sonra ayrıldılar. Her zamanki gibi yarış yine başladı. Öbür şoförün neler söyleyerek gittiğini bilmiyorum, fakat bizimki namludan çıkan bir kurşun hızıyla arkasından sürdüğü minibüsün direksiyonunda münakaşa ettiği arkadaşı için:

Elle tutup, gözle görmediğimiz kalbin kapkara ve bembeyaz olduğunu, ancak işlediğimiz fiillerimizle anlamaktayız.

– Sadece kendi değil, herifin kalbi de kara, hem de kapkara! diye konuşuyordu.

Düşündüm, kalb insanın en hassas noktası, en hayatî uzvu. Onu elle yoklayıp, gözle tetkik etmek mümkün olmadığına göre bu şoför, kavgaya ettiği arkadaşının kara kalbli olduğunu nasıl anlayabiliyordu acaba?

Aslında başkasının kalbinin karalığını teşhis edip hükmünü basan, sadece bu şoförden ibaret değildi. Birçok kimseler:

– Sen kalb temizliğine bak, namazla, niyazla bu iş belli

olmaz... diyorlar, kendi ibadetsizliklerini, kalblerinin temizliği iddiasıyla müdafaa ediyorlardı.

Beni bir meraklı sardı. Şu kara kalblilik mevzuunu tetkik ihtiyacı duydum. Elimde bulunan kitaplara baktım:

– Kalb temizliği nasıl şey? Kara kalbli kime diyorlar, beyaz kalblilik nasıl oluyor?

Kütüphanemdeki eserleri incelerken dikkatimi bir hadis-i şerif çekti. Bu hadis-i şerifin meâli şöyleydi:

– İnsan, bir günah işleyince, kalbine siyah bir nokta düşmüş olur. Bu günah çoğaldıkça siyah nokta da çoğalır. Nihayet kalb, devam eden günahlar yüzünden simsiyah hale gelir, kapkara olur.

Sadece meâlini verdiğim bu hadis, kalbin ne ile kararacağı konusunda bir şeyler söylüyor gibi geldi bana.

Demek elle tutup, gözle görmediğimiz kalbin kapkara ve bembeyaz olduğunu, ancak işlediğimiz fiillerimizle anlamaktayız. Şayet bir günah işlemişsek, kalbimizin üzerine siyah bir nokta düşürmüşüz demektir. Bu günahlar çoğaldıkça kalbe düşen siyah leke de çoğalmakta, nihayet kalbimizi kapkara bir kömür parçası halinde kirletmiş olmaktadır. İşte bundan sonradır ki bizi:

– Kara kalbli insan! diye tarif etmekte.

Kara, kötülük ve kirlilik işaretidir.

Beyaz ise iyiliğin ve temizliğin sembolü. Böyle olunca işlediği günahlarla kalbini kirleten, yani kara yapan insan, bu karıktan dolayı başka günahlara da teşebbüs azminde demektir. Bu durumda onu kara kalpli olarak vasıflandırıp, kötülükleri işlemeye namzet bir kişi olarak bilmek, bir nevi hakikatin ifadesi şeklinde görünmektedir.

Mutaffifin Sûresi'ndeki bir âyetin işaretinden bu mânayı anlamaktayız. Buyuruluyor ki:

“Hayır, belki kalblerini, yaptıkları işlerin lekesi kapladı. Yani, işledikleri günahlar yüzünden kalbleri karardı.”

– Sen benim kalbime bak, iş kalb temizliğindedir, diyenler-

den kalblerini göstermelerini rica edeceğiz. Elbette ki çıkarıp gösteremeyecekler. O halde elle tutulup gözle görülmeyen bu nesnenin mahiyetini işaret ve âlâmetleriyle anlamaya mecburuz. Kalbin sahibi günah işliyorsa, kalbi kararmıştır, karar-maya da devam etmektedir. Sevap işliyorsa her sevap kalbdeki bir lekenin silgisi olduğundan, kalbi temizlenmeye başlamış demektir. İşaretlerden bu hükme varırız.

Şimdi daha iyi anlıyorum ki, bizim minibüs şoförü:

– Adamın sadece kendi değil, kalbi de kara, hem de kapka-ra! diye verdiği hükümde haksız değildir. Çünkü arkadan gelip büyük bir ustalıklı önümüze geçmiş ve başkasının müşterisini âdeta çalma günahı işlemiş, kalbine siyah bir nokta daha dü-şürmüştü.

İsterseniz biz de kendimizi bir düşünelim? Bizim kalbimiz ne haldedir? Onu kirletiyor, karartıyor muyuz acaba şu anda?

Kalbin sahibi günah işliyorsa, kalbi kararmıştır ve karar-maya da devam etmektedir. Sevap işliyorsa her sevap kalbde-ki bir lekenin silgisi olduğundan, kalbi temizlenmeye başlamış demektir.

Vesvese, insanın iradesi altında cereyan eden bir olay değildir.

VESVESE İMAN VE İBADETE ZARAR VEREBİLİR Mİ?

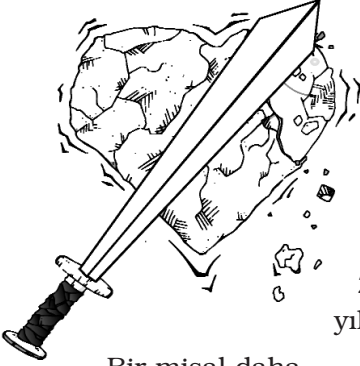

Vesvese... Çoğu kimsenin korkulu rüyası. Bilhassa imanlı gençlerin... Şeytan başka türlü yenemediği insanı bu de-fa vesvese yoluyla yenmeye yeltenir. Kalbine, hayaline ge-tirdiği çeşitli çirkin sözler, resimler, kötülükler sebebiyle ümit-sizliğe itip dindarlığından uzaklaştırmak ister...

Temiz vicdanlı, masum insan da bundan paniğe kapılır, ey-vah, bozuluyorum galiba... diyerek soru üstüne soru yağdırır etrafa...

Halbuki, **vesveseden insan mesul olmaz. Çünkü insanın iradesi altında cereyan eden bir olay değildir. İnsan ise, iradesi içindeki olaydan sorumludur.**

Ayrıca vesveseden sevinç değil, üzüntü duyması da onun mesul olmayacağına delildir.

Bir misal daha.

Yerde bulunan bir pisliğin aksi yine aynada görölse, bu pislik yerdeki gibi aynayı kirletir mi? Ayna necis sayılır mı?

Sayılmaz değil mi?

Çünkü gerçek necaset yeredir. Aynada görülen pisliğin kendisi değil, görüntüsüdür.

İşte insanın kalb aynasına dıştan akseden bütün çirkinlikler, kötülükler, batıl fikir ve hayaller de böyledir. İnsana asla zarar vermez. Çünkü bunlar gerçekleri değil, hayale gelen akisleridir. Akis ise aslı sayılmadığından sahibini mesul etmez; kişinin kalbine, gönlüne zarar vermez; dindarlığına bir noksanlık getirmez.

Vesveseli sadece korkar, üzüntü duyar. Bu da normaldir. Üzüntü ve korku da imandan gelir. Hayra alâmet olur.

Nitekim Efendimiz Hazretleri'ne sormuşlar:

– Aklımıza öylesine kötü sözler geliyor ki, normal zamanda bunları söylemek küfür olur.

Buyurmuş ki:

– Siz bundan üzüntü duyuyor musunuz?

– Evet, demişler.

– **Öyle ise bunlar size zarar vermez. Üzüntü duymak imandandır. İmanlı insana vesvese zarar vermez,** buyurmuş.

Vesvesenin zararı, imana zarar verdiği zannına kapılmaktan ibarettir.

Bediüzzaman Hazretleri şunu da nazara verir:

– **Vesvesenin zararı, tevehhümü zarardır!**

Yani, zarar verecek diye vehmettiğinden ibarettir zararı.

Hatta, vesvese bir bakıma faydalıdır da. Bu faydayı da muhterem Müellif şöyle ifade eder:

“İfrata varmamak, hem galebe çalmamak şartıyla aslı vesvese teyakkuza (uyanıklığa) sebeptir!..

Şehr bin Havşep, Âişe Validemizi ziyaret sırasında şöyle bir sual sordu:

– Bizden birimizin içine bazan öyle şeyler doğuyor ki, onu normal zamanda söylese âhireti gider! Bu duruma ne dersiniz?

Âişe validemiz üç kere tekbir getirdi:

– Allahü Ekber, Allahü Ekber, Allahü Ekber...

Bundan sonra dedi ki:

– Resulü Ekrem’e (sav), bu dediğin soruldu da, dedi ki:

– Sizden birinize böyle hal arız olunca üç kere tekbir getirsin; Allahü Ekber, Allahü Ekber, Allahü Ekber, desin. Zaten bu duyguyu ancak mü’min duyar...

Evet, bu duyguyu ancak mü’min duyar, kafir duymaz. Çünkü kafirde bu gibi vesveseden korkmak, ürkmek söz konusu olmaz. Zira bunları aykırı bulmaz, daha kötüsünü bile istek ve iradeleriyle düşünür ve söylerler.

Mü’mine mahsustur bu gibi korku ve endişe...

Bir kelime birden fazla anlam ifade edebilir.

BİR KONUDA BİRDEN FAZLA MEZHEP NASIL MEYDANA GELMİŞTİR?

Kur'an ve hadiste hüküm ifade eden kelimelerin şamil olduğu birkaç manadan birini tercih inceliği, mezhepleri ortaya çıkarmıştır.

SUAL:

– Âyet bir, hadîs bir, ama mezhepler dörttür. Bu birlikten bu çokluk nasıl meydana gelmiş, dört mezhep neden doğmuştur, bunu bir misâl ile anlatabilir misiniz?

CEVAP:

– Elbette. Mes'eleyi basite indirip bir hikâye ile anlatmaya çalışacak olursak şu temsili hikâyeyle duruma açıklık getirebiliriz.

Vaktiyle yaşlı bir adam camiden çıkmış ağır ağır evinin yolunu tutmuştu. Onu hayır sahibi bir dindar olarak bilen fakirler ise etrafını almışlardı:

– Hacıbaba, Allah sana ihsan eylesin, sen de bize, diye dua ediyorlardı.

Hacıbaba etrafındaki bu ihtiyaç sahiplerine döndü ve:

– Gidiniz, bakkal oğlum size (çorbalık) versin, çoluk çocuk âfiyetle içiniz, dedi.

İhtiyaç sahipleri buna çok sevindiler. Bakkalın kapısından içeri girip babanın (çorbalık) sözünü ifade ettiler.

Oğul itaatlı bir evlâttı. Babasını o güne kadar hiç kırmamıştı. O günden sonra da asla kırmak niyetinde değildi. Çorbalık verme emrini yerine getirecekti:

– Siz şöyle sıraya dizilin, hepinize ayrı ayrı ihtiyaçlarınızı verecek, sevgili babamın emrini eksiksiz yerine getireceğim, dedi.

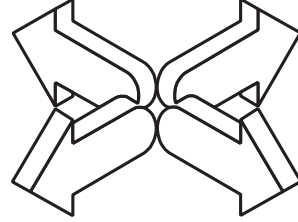
Fakirler sıraya girdiler.

İtâatlı evlât, babasının söylediğini kese kâğıtları içine koyarak her birine ayrı ayrı verdi. Kapiya kadar uğurlayarak da dualarını aldı.

Kucaklarındaki kese kâğıtlarıyla hâllerinden memnun ayrılan ihtiyaç sahipleri biraz ilerde kese kâğıdının içine baktılar.

Her biri sevinçle konuşuyordu:

- 1 – Benimki mercimek dolu.
- 2 – Benimki de şehriye.
- 3 – Benimkine de tarhana koymuş.
- 4 – Benimkinde de kırık pirinç var.

Çorbalık kelimesinin, hem mercimeğe, hem şehriyeye, hem tarhanaya hem de pirince şâmil bir anlamı vardır.

Bu dört fakir ilk anda sevinçlerinden pek bir şey düşünez hâlde kese kâğıtlarını kucaklayıp evlerine doğru yol alırken kötü zihniyetli bir adama rastladılar. Hâdiseyi bu bozguncuya da anlattılar. Müfsit adam, bunların sevincini çekemedi, aldıkları yardımı hazmedemedi.

– Hemen gidin, Hacıbaba'ya deyin ki: “Oğlun emrini yerine getirmedi, aramızda iltimaslı iş yaptı. Kimimize pirinç, kimimize de tarhana verdi. Senin emrine göre değil, kendi arzusuna göre hareket etti.

Yardım alan fakirler ilk anda bu vesveseye önem vermedilerse de sonra zihinleri bozuldu. Hep birlikte yine cami avlusunda beklemeye başladılar. Hacıbabaya:

– Oğlun bize ikram etti ise de senin emrine göre değil, kendi keyfine göre hareket etti. Kimimize şunu, kimimize de bunu verdi. Halbuki sen tek çeşit söylemiştin, o buna itaat göstermedi, dediler.

Yaşlı adam evvelâ üzölmüş gibi oldu ise de, sonra toparlandı ve:

– Gelin bakalım işin aslını tahkik edelim. Benim oğlum bana isyan etmez. Şimdiye kadar hep itâat etmiştir, dedi. Hep birlikte bakkala girdiler. Tezgâhın öbür tarafına geçip oturan tecrübeli baba, karşısında elpençe divan duran oğluna hitap etti:

– Oğlum, sen bunlara ikramda bulunurken neden benim emrim'e göre değil de kendi arzu ve hevesine göre ikramda bulundun?

Titrek sesli oğul cevap verdi:

– Asla babacağım, ben şimdiye kadar senin sözünden hiç ayrılmadım, şimdiden sonra da ayrılmam.

– Ama şikayetçileri görüyorsun ya? Benim emrimi değil, kendi arzunu tatbik etmişsin?

– Asla efendim. Siz bunlara (çorbalık) vermeme emretmişsiniz. Ben de öyle yaptım. Hepsine de çorbalık verdim. Siz söyleyin muhtaç arkadaşlar, verdiğim, çorbalıktan başka bir şey mi? Hanginize fasulye, hanginize kabak, hanginize patates, hanginize de yoğurt verdim? Bunların hiçbirini de vermedim. Zira bunlardan çorba olmaz. Verdiklerim sizin (çorbalık) kelimenizin ifade ettiği şeylerdir. (Çorbalık) kelimesi bunları içine alıyor.

Baba, oğlunu tebrik etti, (çorbalık) kelimesinin şâmil olduğu şeyleri dağıttığı için memnun oldu. Ötekiler de kendilerini vesveseye kaptıran bozguncunun teşvikine aldandıkları için utanıp özür dileyerek çekildiler.

İşte mezheplerin meydana geliş sebebi budur. Kelimelerin şâmil olduğu birkaç mânadan birini tercih inceliği... (Çorbalık) kelimesi nasıl hem mercimeğe, hem pirinç, hem tarhana, hem de şehriyeye şâmil oluyor, bunların hepsinin de kastedildiğini düşündürebiliyorsa; Kur'an'ın, hadisin bazı kelimeleri de böyle şumüllü ve çok mânalara delâlet etmektedir. Bu mânalardan her birini de çok haklı ve yerinde olarak bir mezhep sahibi tercih etmiş olmakta, böylece en doğru ve haklı hizmeti yapmış bulunmaktadırlar. Rabbimiz bu mânaların hepsini de murad etmiş olabilir. İşte bu tercihlerden de mezhepler meydana gelmektedir.

Böylece mezheplerin doğuşu hem ilmî, hem de aklî ve mantıkî olur. Kelimelerin delâlet ettiği mânaları araştırıp tercih etme titizliği anlaşılır.

Dilediği mezhepten
dilediği hükmü
alıp uygulamak,
amelde anarşiye yol açar.

MEZHEP DEĞİŞTİRMEK CÂİZ Mİ?

Ankaralı okuyucumun
sorusu:

– **Bir mezhepten öteki-
ne geçmek câiz mi?**

CEVAP:

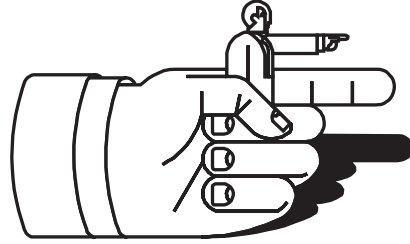
– Bir hak mezhepten
öteki hak mezhebe geçmek
câizdir.

Nitekim dört hak mez-
hebin birinden ötekine geç-
menin câiz olduğu husu-
sunda Nesefî akâidinde bilgi
vardır.

**Ancak, câiz olmayan, her mezhepten birer hüküm ala-
rak karışık bir anlayış meydana getirmek, amelde anarşiye
sebeptir.**

Yâni insan, tercih ettiği mezhebin bütününe birden geçmiş,
tüm hükümlerine bağlı kalmayı taahhüt etmiş olur. Yoksa bir
hükümde birinden, başka hükümlerde de başkalarından ölçü
almak kargaşaya yol açar.

Müctehid derecesinde olan âlimler vardır ki, onlar için hü-
küm ayırdır. Onlar, ilim ve ameldeki derecelerine göre hareket
edebilirler. Çünkü onlar neyi, nasıl yapacaklarını bilen mücte-
hidlerdir.

– **Bir hak mezhepten öteki
hak mezhebe geçmek câizdir.**

**Nitekim dört hak mezhebin
birinden ötekine geçmenin câiz
olduğu hususunda Nesefî akâ-
idinde bilgi vardır.**

Mezheplerin teferruattaki ayrılığı, dinin temelinde bir ayrılık manasına gelmez.

MEZHEBLERİN DOĞMASI NEDEN KAÇINILMAZ BİR GERÇEKTİR?

Namazın farz olduğunda bütün mezhebler ittifak halindeler. Namaz için abdest almanın farziyyetinde de bütün mezhebler müttefiktirler.

Aynı ayet ve aynı hadisten, farklı yorum ve hükümleri çıkarmak mümkündür.

Bu abdestin içindeki başa meshedilmesinde de yine bütün mezhebler müttefikler.

Ayrılık, sadece bu meshin şekli ve miktarı gibi temel olmayan hususlardadır, mesihte değil.

Meselâ:

1 – İmam-ı Mâlik ve Ahmed bin Hanbel, başa meshedilirken, tamamının meshedilmesini zarurî görmüşlerdir.

2 – Ebû Hanîfe ise tamamı değil dörtte biri de olsa kâfidir demiştir.

3 – İmam-ı Şâfiî de birkaç kıla bile meshedilmesi kifayet eder, kanaatine varmıştır.

İmamların bu ayrılığına bakan bazıları diyorlar ki:

– Madem ki âyet bir, hadîs bir, teferruatta da olsa bu ayrılık olmamalıydı.

Böyle diyenlerin kimi bilmediklerinden, iyi niyetle böyle düşünmekteler. Kimi de inançlarını iyice zayıflatıp şüphe kuyularına düştükleri için tahrip ve yıkıntı meydana getirmek kasdıyla böyle konuşmaktalar.

Halbuki ne iyi niyetlilerin böyle bir vesveseye kapılmalarına sebep var, ne de kötü niyetlilerin düştükleri vesvese

kuyusundan böyle bir yıkıntı meydana getirmeleri mümkün.

Şöyle ki:

Dillerin en zengini ve en gelişmişisi Arapçadır. Arap lisanında sadece bir Caale kelimesi (15) mânâya geldiği gibi, harfler de böyle şümüllü ve zengin mânâlara gelir.

Meselâ: Türkçede (B) harfinin kendi başına bir mânâsı yoktur. Ama Arapçada ise (B) harfinin de kendi başına mânâları vardır. Hangi kelimenin başına (B) harfi gelirse kelimenin istikametinde te'sir eder, mânâsına etkili olur.

İsterseniz buyurun (B) harfinin geldiği mânâlara bir göz atalım:

1 – B, sadece kelimeyi güzelleştirmek için gelir, mânâsı olmaz.

2 – B, “bazı” mânâsına gelir.

3 – B, “bitiştirmek” mânâsına gelir.

İşte bu mânâlara şâmil olan (B) harfini Rabbimiz: **“Başınıza meshediniz”** emrini verdiği âyetindeki “ruûsikum” kelimesinin başına koyarak **“Bi ruûsikum”** buyurmuştur.

Demek ki Rabbimizin “başınıza meshediniz” emrinden muradı (B) harfinin şâmil olduğu mânâlara da şâmilidir.

İşte bu şümül hikmetinden dolayıdır ki İmam-ı Ahmed’le İmam-ı Malik:

– Başa meshederken başın tamamı meshedilmelidir. Zira buradaki (B) harfi kelimeyi güzelleştirmek için gelmiş olan zaid (B)’dir. Kendi başına mânâsı yoktur, der.

Ebû Hanîfe ise:

– Bu (B) bazı mânâsına gelen B’dir. Başın bazısına meshedilse de kâfi gelir, der.

İmam-ı Şâfiî de:

– Bu (B) bitiştirmek mânâsına gelen B’dir. Sadece elin başa bitişmesi, birkaç kula değmesi kifâyet eder, mesih tamam olur, der.

Baş meshedilmesinde bütün mezhepler mütefakler.

Ayrılık, sadece bu meshin şekli ve miktarı gibi temel olmayan hususlardadır, mesihte değil.

O halde gerçek böyle iken kim hangi içtihad sahibini hata ile itham edebilir, mezheblerin teferruattaki bu ayrılığının dinde ayrılık mânâsına geldiğini iddia edebilir? Kelimeyi gönderen Rabbimizdir. Başına (B) harfini koyarak telâffuz ettiren yine Rabbimizdir.

Huzur-u İlâhî’de bu müçtehidlerden her biri:

– Yâ Rab, senin mukaddes kelâmındaki harflerden anladığımız mânâları tercih edip ortaya koyduk, deyince sorumlu mu olur?

Rabbimizin:

– Benim muradım da bu idi, demeyeceği ne ile bellidir?

Bir anne oğullarına yazdığı mektubunda bana MEYVE getirin dese, oğullardan biri elma, diğeri portakal, bir başkası muz, dördüncüsü de şeftali alıp getirselers bunların dördü de annenin isteğini yerine getirmiş olmaz mı? Çünkü MEYVE kelimesi bunların hepsine de şâmilidir. Herkes kendine göre içtihad edip annesinin o meyveyi kastettiğini tahmin etmiştir. Hepsi de annesine itâat etmiş evlâd sevabını alacaklardır. Bunlar suçlanabilir mi?

Günümüz insanı, fikrî ve ruhî açıdan İmam-ı Azamla boy ölçüşemez.

BİZLER İMAM-I AZAM GİBİ NEDEN OLAMAYIZ?

Zaman zaman birtakım yeni laflar dinliyor, bize göre çok yanlış olan sözleri işitiyoruz. Diyorlar ki: “**İmam-ı Âzam da insan, biz de... Öyle ise neden ille de onun görüşünü esas alacak, ondan dışarıya çıkmayacağız? O da bizim gibi biri olduğuna göre biz de onun gibi içtihat eder, kendi**

görüŖümüzle amel edebiliriz...”

Bizim bu gibilerine söyleyecek bir sözümüz yoktur. “Allah muvaffak etsin, siz içtihat edecek durumda iseniz.” demekten başka.

Ancak, “İmam-ı Âzam da bir insan biz de, aramızda fark yoktur.” gibilerden söylenen sözlere birazcık değinmek istiyoruz, izin vererseniz.

Bir defa bugünün aydını, bilgi ve yetenek açısından İmam-ı Âzam gibi olabilir; ama fikrî ve ruhî açıdan O’nun gibi temiz kalması mümkün değildir.

– Nasıl mı?

Bir kere, İmam-ı Âzam Hazretleri evinden mescide, medresesine giderken gözüne asla haram ilişmiyor, gönlüne de haram tasavvurlar aksetmiyordu. Dolayısıyla gözü de, gönlü de günah olan bakışlardan, hayallerden temiz ve uzaktı..

Bugünün aydını öyle mi acaba? İmam-ı Azam gibi gözü-nü, gönlünü haramdan koruması mümkün mü? Sokakta her adım başına isteyerek, ya da istemeyerek harama bakmıyor mu? Müstehcene gözü ilişmiyor mu? İmam-ı Azam’ın ömründe bir defa dahi görmediğı haramı her gün defalarca seyretmiyor mu?

Hal böyle olunca bugünün aydınınının kendini İmam-ı Âzam’la kıyaslaması mümkün mü? İlmen yakın olsa bile yaşadığı çağın günahlarla dolu şartları, ona İmam-ı Âzam gibi manen yükselme imkanı verir mi?

Kaldı ki, İmam-ı Âzam gibi olmak için sadece bilgili olmak da yeterli değildir. Çünkü Hazreti İmam’ın yaptığı yalnızca ilimle yapılan şeyden ibaret değildir. O ilme eşit şekilde **amel de lazımdır. İhlas da gereklidir. Takva da lüzumludur...**

Günümüzün müçtehitlerinde bu gibi konular ne durumda acaba? Var mı benzeri şekilde amelleri, ihlasları, takvaları?...

– Mesela: Kaç yatsı abdestiyle sabah namazı kılmışlardır, lütfen söyleyebilirler mi?

Bugünün aydınının kendini İmam-ı Âzam’la kıyaslaması mümkün mü? İlmen yakın olsa bile yaşadığı çağın günahlarla dolu şartları, ona İmam-ı Âzam gibi manen yükselme imkanı verir mi?

Hazreti İmam'ın senelerce yatsı abdestiyle sabah namazı kıldığı kaydı, hayatını anlatan eserlerin ittifakıyla sabittir. Şu olay ne kadar düşündürücüdür:

Bir yatsı namazında cami imamı, Zilzal Sûresi'ni okur.

Okunan bu ayetlerin mânâsına dalan Ebu Hanife, namazdan sonra oturduğu yerden kalkamaz hale gelir, tefekkürüne devam eder.

- Ne kadar mı sürer bu tefekkür?

Müezzin kandili söndürür, evine gidip yatar. Sabah namazı için gelir, kandilleri tekrar yakarken başını kaldıran İmam-ı Âzam:

- Kandilleri mi söndürüyorsun? diye sorar. Müezzin:

- Hayır kandilleri yakıyorum, sabah namazının vakti girdi, der.

Ancak o zaman bütün gece tefekkürde kaldığını anlayan imam, müezzine rica eder:

- Benim bazı hallerim oluyor, onu sadece sen biliyorsun. Sakın bunu başkalarına anlatma.. diyerek durumunun gizli kalmasını ister.

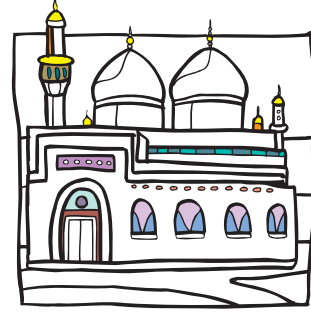
Bizim müçtehitlerimizin böyle kaç geceleri olmuş, ne kadar tefekküre dalmışlar, mâneviyatta derinleşmişler?

Kimseyi itham etmiyoruz. Etmeye de hakkımız olmasa gerektir. Bu gibi sorular biraz da bizim kendi nefsimize kıyasla meydana geliyor galiba. **Bizim yatsı abdestiyle sabah namazı kılmayışımız, yatsıdan sonra tefekküre dalıp sabahı bulma faziletimizin olmayışı, onların da böyle olmadıkları fikrini veriyor herhalde.** Ola ki onlardaki bu faziletler, ubudiyetler, zühd ve takvalar bizde de mevcut ola.

Ancak böylesine bir ubudiyet ve ihlas sahipleri de mütevazı olurlar, kendilerini İmamı Azam'la kıyaslamaya kalkmazlar gibime geliyor. Bilmem siz iştirak eder misiniz bu düşünceme?

Kurtuluş Savaşı sırasında bütün camilerde, namazlardan sonra bu salavat okunmuştu.

SALÂTEN TÜNCÎNÂ'YI OKUMAK SÜNNET MİDİR?

Bu salavat-ı şerife ilham ile yazılmıştır. Ne okuyana, ne de okumayana bir ısrar olmamalıdır. Okunursa sevabı var, okunmazsa günahı yoktur.

Bir okuyucum camilerde namazlardan sonra okunan (Salâten Tüncînâ)'yı sormuş, diyor ki:

– **Bizim camide de okunuyordu. İslâm'ın ilk günlerinde böyle bir salavat okunmadı, diyerek terkettiler. Cemaatten bazıları da, senelerdir okunan salavatı terketmek doğru değildir, okunmalıdır, dediler. Böylece bir huzursuzluk alıp yürüdü. Şimdi sorum şu: Bu salavat-ı şerife'nin aslı nasıl başladı? Okunması mecburi mi, isteğe mi bağlı? Okunsa da, okunmasa da olur mu?**

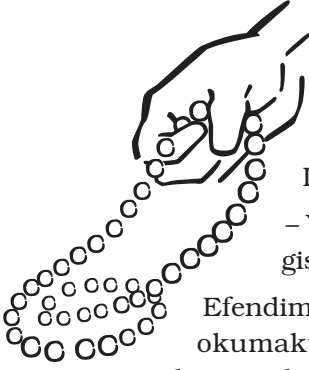
* * *

Okuyucumun anlattığı gibi tartışmalar bazı yerlerde görülmekte, işi iddiaya götürenler, tatsız sonuçlara da vardırmaktalar. Halbuki, böyle sevimsiz sonuçlara götürmek, dindarlıkla bağdaşmaz. **Dindar insan fitneden hep korkar ve fitneye sebep olacak tutum ve iddialardan yilandan kaçır gibi kaçır.** Kaldı ki bu mesele münakaşayı gerektiren bir mesele de değildir.

Nitekim bu konuda İbn-i Fakihani (Fecr-i Münir) isimli kitabında özetleyeceğim şu olayı nakleder:

Maneviyat büyüklerinden Ebu Musa, fırtınalı bir havada gemide imiş. Müthiş fırtına gemiyi batırmaya ramak kaldığı sırada Efendimiz'e iltica etmiş:

– Ya Resûlallâh, gemimiz batacak, içindeki bunca masumlar suya gark olup ölecekler. Lütfen bize bir kurtuluş çaresi göster!..

O sırada kulağına şöyle bir hitap vaki olmuş:

– Ey Ebu Musa! (Tüncînâ) duasını okuyun! Yani, kurtaran duayı okuyun, kurtaran duâyı...

Demiş ki:

– Ya Resûlallah, bu (Tüncînâ) duası hangisidir, biz bilmiyoruz?

Efendimiz (sav) bugün namazlardan sonra okumakta olduğumuz (Salâten Tüncînâ)’yı okumuş, bunu okuyun, diye tenbih buyurmuş.

Gemideki yolcular hep birlikte bunu Ebu Mûsa’dan öğrenip okumuşlar, fırtına dinmiş, sağ salim karaya ayak basmışlar...

Bu duânın bu gibi özelliğinden dolayıdır ki bizim de hudutlarımızda düşman tehlikesi belirince eli silah tutan askerlerimiz hudut boylarına gidip düşmana maddî silahıyla karşı koyarken, içerde seccadesi başındaki mü’minler de hep bu kurtaran duayı okumuşlar, maddi silah yanısıra manevî silahla da düşmanı sınırlarımızdan kovmuşlardır.

Bu konuyu Ehl-i Sünnet mecmuasında yazan merhum Zapsu, bir teklifte bulunmuş ve demişti ki:

– Harpte sınırlarımızda beliren düşman tehlikesini önlemek için camilerimizde diyanet tarafından okunması istenen (Salâten Tüncînâ)’yı artık bırakmalıyız. Zira tehlike geçmiştir. Yarın (Allah korusun) bir tehlike daha söz konusu olursa o zaman neyi okuyacağız?..

Fas’lı Davut Efendi’nin yazdığı (Delâil-ül Hayrat)’ta da geçen bu Salavat-ı Şerife için Bediüzzaman Hz. (birçok aktâbın okumakta titizlik gösterdiği salavât) diye bahseder.

Benim anlayabildiğim şudur:

– Bu salavat-ı şerife ilham ile yazılmıştır. Ne okuyana, ne de okumayana bir ısrar olmamalıdır. Okunursa sevabı var, okunmazsa günahı yoktur. Ben şahsen okurum, okunmasını da isabetli bulurum. İsmi üstünde: Kurtaran salavât!...

Sakal-ı şerife hürmet, sakalı saklayan şişeyi öpmek değildir.

SAKAL-I ŞERİF ZİYARETİ NİÇİN YAPILIR?

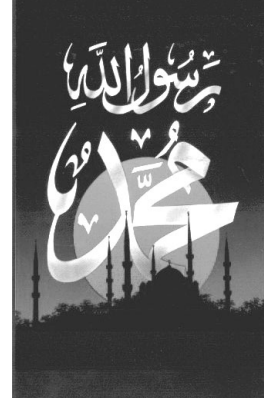
Türkiye'nin hemen her tarafındaki cami ve külliyelerde, Hazret-i Resûlüllah'a nisbet edilen Sakal-ı Şerif çıkarılır, mübârek gün ve geceler vesilesiyle ziyâret edilerek, hissiyat-ı diniyenin kuvvetlenmesine vesile kılınır.

Bazı kutsal gün ve geceler vesilesiyle çıkarılan bu Sakal-ı Şeriflerin, aslında Resûlüllah'a ait olup olmadığı hususunda durmamak gerektir. Zira, maksat, hissiyat-ı diniyenin kuvvetlenmesine sebep olup, İslâmî duygularımızın yeniden canlanmasına vesile olmasıdır. **Vesile olan şeyin zâtına bakılmaz, te'min ettiği faydaya, sebep olduğu iyiliğe bakılır.**

Sakal-ı Şerif niyetiyle ziyaret edilen şey, şayet Sakal-ı Şerif değilse, bu niyetle ziyarette bulunanlar, hiçbir şey kaybetmezler. Niyetlerinin mükâfatı olan sevabı alırlar.

Sakal-ı Şerif'i ziyaret şekline gelince:

Bir şişe içinde bulunan Sakal-ı Şerif'i ziyaret edenlerin şişeyi öpmeleri, yüzlerine gözlerine sürmeleri câiz değildir. İçinde Sakal-ı Şerif'in muhafaza edildiği şişenin kendisinde bir kudsiyet yoktur. Paşabahçe fabrikasının imali olan bu küçük şişeyi öpenler, her gün çay içtikleri bardağa dudaklarını değdirmekle nasıl bir şey kazanmazlarsa, Sakal-ı Şerif'in saklı olduğu şişeyi öpmekle de, aynı şekilde bir şey kazanamazlar. Fazla olarak şişenin kendisinde bir kudsiyet bulunduğunu, öptükleri takdirde

Sakal-ı Şerif niyetiyle ziyaret edilen şey, şayet Sakal-ı Şerif değilse, bu niyetle ziyarette bulunanlar, hiçbir şey kaybetmezler. Niyetlerinin mükâfatı olan sevabı alırlar.

Sakal-ı Şerîf ziyâreti, mübârek ve güzel bir âdet-i İslâmiyyedir. Ancak, şişe öpmek, ele yüze sürmek gibi kötü âdetler terkedilmeli, Resûlullah'ın zâtı ve hayatı düşünülüp, geriden bakarak geçip, salât ü selâmla iktifa edilmelidir.

ibadet etmiş oldukları fikrine kapılmaları halinde, günaha da girmiş olurlar. Hem sağlık bakımından da, aynı şişenin binlerce insan tarafından öpülerek ıslatılmasındaki mahzur da aşîkârdır. **Kaldı ki Resûlullah'ın Sakal-ı Şerîf'ine hürmet, onu saklayan şişeyi öpmekle değil, o sakalın sahibinin Sünnetini bizzat yaşamakla mümkün olur.** Hazret-i

Resûlullah'ın Sünneti içinde ise, Sakal-ı Şerîf'in öpülmesini tavsiye eden herhangi bir delile rastlamak mümkün değildir.

Ziyaretin en güzeli; Sakal-ı Şerîf açılırken, salât ü selâm getirip, Resûlullah'ı hayâlen iyice hatırlamak, yaşadığı dinî hayatının ulvî düsturlarını kendisine rehber edinmekle mümkün olur.

Resûlullah'ın altında göğelenmiş olduğu bir ağacın gölgesinde toplanmayı âdet edenlerin, bu hareketlerini hoş görmeyen Halife Hazret-i Ömer, ağacı kestirmiş; bu hareketin ağaca bir nevi kudsiyet izâfe etmek mânâsına geldiğini işaret buyurmuştur.

Kuzat mezunu hocam Hacı Selâhaddin Efendi, Sakal-ı Şerîf ziyaretlerine geriden bakmak suretiyle iktifa ederdi.

– Bunlar işi putperestliğe benzetiyor, vesilelik cihetini bırakıp, zâtına teveccüh ediyorlar. Şişe öpmek, ele yüze sürmek, diye İslâmî bir âdet olmadığı halde, kötü bid'at işliyorlar,” derdi.

Demek isterim ki:

Sakal-ı Şerîf ziyâreti, mübârek ve güzel bir âdet-i İslâmiyyedir. Ancak, şişe öpmek, ele yüze sürmek gibi kötü âdetler terkedilmeli, Resûlullah'ın zâtı ve hayatı düşünülüp, geriden bakarak geçip, salât ü selâmla iktifa edilmelidir.

Bir saç merakı olayı

Bir adam hep kendisini aydın, dindarları da yobaz görürdü. Bu yüzden de dinî kitap okurken itirazı asla elden bırakmaz, sık sık dindarlarla münakaşa etmeye yönelirdi. Bir gün kendisine yine bir dini kitap uzattılar. Alaylı bir tebessümle alıp “Bir bakalım.” dedi. Sayfaları şöyle bir çevirirken dikkatini çeken bir konuya daldı. Deniyordu ki:

– Peygamberimizin sakal-ı şeriflerini, tıraş olduğu baş tüylerini sahabeler kapış kapış toplarlardı. Bu yüzden bunlar bütün camilerde şişeler içinde saklanıyor, sakal-ı şerif ziyareti olarak kandil günlerinde ziyaret ediliyor.

Buna çok kızdı. Olur mu böyle şey, neden toplanıyormuş Peygamberin sakalı ve baş kılları? diye söylendi.

İşte bu sırada zil çaldı. Hanımı koşarak kapıyı açınca okuldan dönen kızcağız elinde bir tutam saçla babasına doğru koştu, şaşırmıştı:

– Bu nedir kızım? diyebildi.

Kızcağız izah etti:

– Babacığım okulda meşhur bir şarkıcıya bir konser verdirdiler. Askere giderken tıraş olduğu saçlarından dinleyicilere de vermek için sahneden saçlarını fırlattılar. Benim de hisseme bunlar düştü. Bir cam içinde saklasak, güzel bir hatıra değil mi?

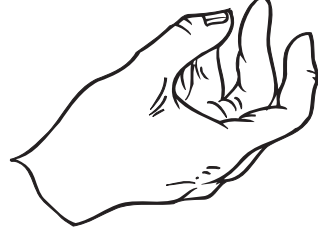
Birbirlerine bakiştılar.

Hanım söylendi:

– Efendi efendi, kendine gel ve Peygamberin saçlarına razı ol, yoksa kızın, şarkıcının saçlarını güzel hatıra diye gözünün önünde sallandıracak!

Allah Resulü, sayılı zikirleri, sağ elinin parmak eklemlerini kullanarak yerine getirirdi.

TESBİH ÇEKME ÂDETİ PEYGAMBERİMİZ ZAMANINDA VAR MIYDI?

Birçoğumuzun bütün gün, bazı-
larımızın da sadece namaz
sonlarında ellerimizde bulun-
durduğumuz iplere dizili tanelere
tesbih diyoruz.

Tesbihin doğru adı (Sübha)'dır.
Yâni kendisiyle tesbih edilen taneler
demektir.

Sübha, halk arasındaki galat söylenişiyle tesbih, Resûlül-
lah Aleyhisselâm zamanında mevcut değildi. Bu itibarla, **Resûl-
i Ekrem Hazretleri iplere dizili şekilde tesbihlerden kullan-
mamış; zamanında böyle bir tesbih yapımı da gelişmemiş-
tir.**

Bunu sahih hadis kitaplarında geçen kayıtlardan açıkça
anlamaktayız...

O hâlde tesbih neden, nasıl doğmuştur?

* * *

Âyet-i kerîmede, sabah ve akşam Rabbimizi tesbih etmemiz
emredilmektedir.

Hadis-i şerifte ise her namazdan sonra otuz üçer defa tes-
bih, tahmid ve tekbir etmemiz tavsiye edilmektedir.

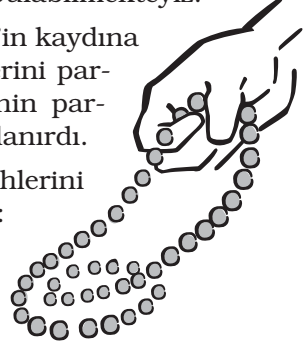
Demek ki, mü'minler için bir zikir sayısı bahis konusudur.
Otuz üçer defa Rabbini tesbih, tahmid ve tekbirle yâd edecek-
lerdir. Bu sayı nasıl bilinecek, ne ile tesbit edilecektir?

Bunun cevabını hadis kitaplarında bulabilmekteyiz.

Ebû Dâvud, Tirmizî, Nesâî ve Hakîm'in kaydına göre Resûl-i Ekrem Efendimiz bu zikirlerini parmak eklemleriyle yapardı. Yâni sağ elinin parmaklarını, tesbih sayısını tesbit için kullanırdı.

Nitekim muhacir bir kadına tesbihlerini sayma hususunda fikir veren Efendimiz:

- Parmaklarının eklemleriyle tesbihlerini say. Çünkü parmaklar âhrette ne iş yaptıklarından sual olunacaklar, onlar da tesbih ettiklerini söyleyeceklerdir, buyurmuştur.

Demek ki Resûl-i Ekrem Efendimiz parmakları tesbih esnasında kullanmış, böyle tavsiyelerde de bulunmuştur.

Ancak yine sahih eserlerin kaydından anlamaktayız ki, ashabtan birçoğu zeytin çekirdeği, ufak taşlar gibi maksada yardım eden şeyleri ceplerine, keselerine doldurup tesbih sayısını tesbitte kullanmışlar, Resûl-i Ekrem Hazretleri de bunları menetmemiştir. Nitekim Hazret-i Ebû Hüreyre'nin bir ipe birçok düğüm düğümleyip tesbih yerine kullandığı, Hazret-i Safiyye validemizin bir zenbil içine çakıltaşları koyup zikir ve tesbih için kullandığı Resûl-i Ekrem Efendimiz'in bilgisi dahilinde olmuş, bunlara mani olmamıştır.

Demek ki **Müslümanlar baştan tesbih yerine parmaklarını, yahut çakıltaşlarını veya ipe sarılmış düğümleri kullanmışlar. Bu hâl, ikinci hicri asra kadar devam etmiştir.** ikinci asır başlarında ise bugünkü tesbihlerin geliştirilerek kullanılmaya başlandığını görmekteyiz.

Uzun tesbihlerden bahseden o günkü Arab şâiri Ebû Nüvas hapishanede yazdığı şiirinde "tesbih kolumda, mushaf boyumda" diyerek tesbihlerin kullanılmaya başlandığını anlatmaktadır.

Nitekim üçüncü asrın velisi Cüneyd-i Bağdâdî'ye tesbih kullanma sebebini sormuşlar:

- Sen bunca fazîlet ve meziyetlerine rağmen tesbih kullanıyorsun, bu nasıl olur?

Şöyle cevap vermiş:

- Bu tesbih, beni Rabbime ulaştıracak zikrimin vesile-

sinden başka bir şey değildir. (Risâle-i Kuşeyriyye).

Yine aynı zamanın velilerinden Ebû Müslim Havlânî'nin de tesbih kullandığı, âlimlerin buna ses çıkarmadıkları anlaşılmaktadır.

Müslümanlar arasında beşinci asırda şâyi olan tesbih kullanma âdetinde şu iki şıkkı hatırlamalıyız:

1 – Resûl-i Ekrem Efendimiz tesbih ve zikirlerini parmaklarıyla yapmış, bunu tavsiye buyurmuştur.

Ama diğerlerini menetmemiş, mani olucu beyanda bulunmamıştır.

2 – Parmakların yaptıklarından sual olunacaklarını da bil-dirmişti. Böylece tesbih çeken parmaklar, yine gayelerine uygun hareket etmiştir.

Zira eldeki tesbih kendiliğinden dönmez, parmakların döndürmesi gerekir. Tesbihi çeken parmaklar vazifelerini yine ifa etmiş olurlar.

İsteyen, şaşırmayan parmaklarıyla tesbih ve zikrini yapar, dileyen de tesbih kullanır; ipe dizili tanelerle ibadetini kolaylaştırır.

Tesbih çekme peygamberimizin tavsiyeleri yönünde uygulanmaktadır.

TESBİH DUALARI NİÇİN 33 ADET SÖYLENİYOR?

Okuyucum, namazlardan sonraki tesbih dualarını sormuş. **Niçin otuz üçer adet söyleniyor bu tesbih duaları?** demiş:

Efendim, ibadetlerdeki sayı ve şekiller (taabbüdi) şeylerdir. (Taabbüdi) şeylerde hikmet sorulmaz, maksat aranmaz. Belki:

– Din koyucu Allah hükmü öyle koymuş, öyle istemiş de ondandır, denir; aynen yapmaya çalışılır.

Bununla beraber insanlar bunlarda hikmetler de arayabilir, nükteler de bulabilirler. Nitekim namazdan sonraki bu tesbih dualarımızın otuz üçer adet olmasının da hikmetlerini arayanlar olmuş ve demişler ki:

– **Rabbimizin isimleri doksan dokuzdur. Namaz sonrası tesbihlerimizin sayısı da 99’dur. Demek ki, “Esmâülhüsna” sayısınca Rabbimizi zikir ve sena ediyoruz.**

ibadetlerdeki sayı ve şekiller (taabbüdi) şeylerdir. (Taabbüdi) şeylerde hikmet sorulmaz, maksat aranmaz. Belki:

– **Din koyucu Allah hükmü öyle koymuş, öyle istemiş de ondandır, denir; aynen yapmaya çalışılır.**

Bu buluşa yanlış denmezse de, tesbih duasının hikmeti bundan ibaret de denemez. Bu ve daha başka birçok hikmetler olabilir. Biz bir kısmını bilebiliriz, birçoğunu da bilemeyebiliriz. **Bize düşen, Peygamberimiz (s.a.v.)’in tavsiyesini aynen yerine getirmek, O’nun sünnetine tam olarak uymaya çalışmaktır.**

Bu tesbih dualarının başlamasında şöyle bir olay zikredilir:

Bazı sahabeler Efendimiz’e (s.a.v.) müracaatla derler ki:

– Zenginler mallarıyla İslâm hizmet ediyor, çok sevap alıyorlar. Bizim ise mali durumumuz öyle hizmetlere imkân vermiyor, onların maddî imkânlarla elde ettikleri sevaplardan bizler mahrum kalıyoruz.

Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, buyurur ki:

– **Farzların arkasından otuz üçer defa Allah’ı tesbih, tahmid ve tekbir ediniz. Onların bahsettiğiniz şekilde aldıkları sevapları siz de bunlarla alacak, mahrum kalmayacaksınız.**

Bu sebeple insanlar mallarıyla elde edemedikleri sevapları bu tesbih, tahmid ve tekbirleriyle alabilirler. Şayet imkânları yoksa tabii. Eğer imkânları varsa, onlarla da hizmete mükelleftirler. **Malın yüklediği mükellefiyeti tesbihlerle ödeyemezler.**

Ayrıca bu tesbih dualarında daha geniş manalar da vardır. Kâinatta Rabbimiz’in hikmetlerini gören, ibret ve hayretlerleتماşa eden insanlar, bu hayretlerini, bu takdir ve tebriklerini ancak bu kelimelerle ifade ederler.

Meselâ, Allah'ın misilsiz kudretini temaşa eden insan "Sübhanallah" diyerek takdislerini ifade eder. Yine misilsiz nimetlerini tadan insan "Elhamdülillah" diyerek bu nimetlerin borcunu ödemiş olur. Aynı şekilde O'nun misilsiz büyüklük ve haki-miyetini temaşa ederken de heyecan ve hayretini "Allahüekber"lerle ifade eder, zikrini yapmış olur.

Demek bunlar yalnızca namaz sonunda söylenecek zikirler değildir. Ayrıca günlük hayatta, imanlı insan, kainatta müşahe-de ettiği her ilahî azamet, nimet ve kudret karşısında bunları söyler; hayretini, şükrünü, takdirini bunlarla ifade eder.

Bilindiği üzere etrafımız bizi hayrete düşürecek hikmetlerle, azametlerle ve nimetlerle doludur. İmanlı insan bunlara ibretle bakar, hikmetle nazar eder, anlayışla göz atar. Sonunda hisset-tiği ibretleri, hayretleri ve takdirleri bu kudsî cümlelerle dile ge-tirir. Bundan dolayıdır ki, büyükler baktıkları şeyleri ya "Sübhanallah" ya da "Allahüekber"le karşılarken, yedikleri nimetle-re de "Elhamdülillah" diyerek mukabele ederler, dillerinden bu cümleleri hiç eksik etmezler.

O halde, imanlı ve ibretli insanın hayatı bu cümleleri tek-rarlamakla sürmeli, sadece namaz sonuna mahsus kalmamalıdır. Çünkü kâinatta bunları söyletecek şeyler her an cereyan et-mekte, bizler bunlara her saniye şahit bulunmaktayız.

Konumuzu bir âyet-i kerimenin ikâzıyla bağlayalım:

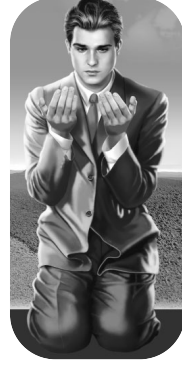
- Varlık âlemindeki her şey Allah'ı tesbih eder.

Allah'ın misilsiz kudretini temaşa eden insan "Sübhanallah" diyerek takdislerini ifade eder. Yine misilsiz nimetlerini tadan insan "Elhamdülillah" diyerek bu nimetlerin borcunu ödemiş olur. Aynı şekilde O'nun misilsiz büyüklük ve hakimi-yetini temaşa ederken de heyecan ve hayretini "Allahüekber"lerle ifade eder, zikrini yapmış olur.

Gönül derinliğine inmeyen
zikir ve duadan fayda yoktur.

İSM-İ AZAM'I BİLMEK, HER DİLEDİĞİNİN OLMASI İÇİN YETERLİ Mİ?

Şam'da Emevi Camii'nde oturmuş, İlahi sırları düşünüyor-du... Bir ara aklına geldi:

– **Keşke İsm-i Azam'ı bilseydim!**

Bunu çok merak ediyordu. Zira İsm-i Âzam gerçekten de merak edilecek isimdi. Bilenlerin okumaları halinde nail olacakları çok şey söz-konusu idi...

Böyle düşünürken yanında iki insan peydah oldu. Bunlar kendi aralarında konuşmaya başladılar.

Biri diğerine dedi ki:

– Sen İsm-i Âzam'ı bilmek ister misin?

Öteki heyecanla cevap verdi:

– Ne demek? İsm-i Âzam'ı bilmek istemeyen var mıdır?

– Öyle ise Allah! de.

Öteki cevap verdi:

– Ben her zaman Allah! diyorum.

– Öyle değil. Öyle dersin İsm-i Âzam olmaz!

– Ya nasıl olacak?

– **Sen Allah! diye inlediğinde kalbinde Allah'tan başka hiçbir şey bulunmayacak?**

Tam aradığı kimselerdi bunlar. Düşündüğü konuyu konu-

İsmi Âzam-ı bilmek kafi değildir. Onu söyleyecek ağız ve kalbe de sahip olmak şarttır. O ismi zikrederken, kalbinde O'ndan başkası bulunmayacak, bütün benlik ve duygularınla o isme teveccüh etmiş olacaksın ki, İsm-i Âzam'ın tesirini göresin. Umduğuna nail olasın...

şuyorlardı. Yaklaşmak istedi. Bir de baktı ki yerlerinde yel esmektedir. Kaybolmuşlar. Düşünmeye başladı.

Demek İsmi Âzam-ı bilmek kafi değildir. Onu söyleyecek ağız ve kalbe de sahip olmak şarttır. O ismi zikrederken, kalbinde O'ndan başkası bulunmayacak, bütün benlik ve duygularınla o isme teveccüh etmiş olacaksın ki, İsm-i Âzam'ın tesirini göresin. Umduğuna nail olasın...

Bundan dolayı denir ki:

– Allah'ın (c.c.) her isminde âzamlık mertebesi vardır. Yeter ki o isim söylenirken azamlık mertebesine uygun bir gönül derinliği, kalb ilgisi içinde söylensin, o anda kalbde O'ndan başkası asla bulunmasın...

Anlaşılan odur ki gönül derinliğine inmeyen zikir ve duadan fayda yoktur. Ağızda söylenen laf, karın boşluğundan çıkan sestten ibaret kalır. Hatta bazan böyle göstermelik lakırdılardan mesuliyet bile sözkonusu olur...

Geylani Hazretleri bir Meclis'te vaaz ediyordu. Bir ara öylesine derin konulara girdi, öylesine sırlı şeyler söyledi ki, cemaat kendinden geçer gibi oldu. İşte bu sırada kubbeyi çınlatan bir ses işitildi.

– Allah! diye feryad ediyordu biri.

Büyük veli durakladı. Sonra Allah! diye feryad eden adama doğru bakarak şöyle dedi:

– Allah'ın huzuruna vardığında bu Allah demenin hesabını vereceksin!

Kimileri anladı bunun manasını. Kimileri de anlamayıp hayretle sordu:

– Bu nasıl iş? Allah demenin de hesabı mı olur?

Büyük veli izah etti durumu:

– Evet, bu Allah feryadının da hesabı vardır. Bakalım kalbinden mi dedi, ağzından mı? Bununla itibar kazanıp menfaat elde etmek mi var niyette... Yoksa Allah için mi?..

Evet, mesele burada. İhlasla mı attı bu nârayı? Yoksa gösteriş olsun için mi?

Adamın biri elinde tesbih, dilinde zikirle, meşhur demirci Hafs-ı Haddad'ın huzuruna girer. Hem konuşur, hem de Allah Allah diye zikreder.

Demirci Hafs, adamın Allah deyişindeki sathiliği, ağzından aşağıya inmediğini hisseder. Bir ara kendisini zabt edemez:

– Yalan söyleme birader, yalan söyleme! diye çıkışır.

Adam karşılık verir.

– Bunun doğrusu nasıl olur göster de görelim?

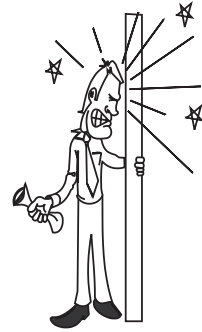
Elindeki çekici atıp koca demir örsün üzerine çıkan büyük Veli, Allah! diye öylesine bir feryad eder ki, ayağının altındaki koca demirin eridiği görülür. Ancak Hafs yine üzgündür. Şöyle der:

– Eyvah! Ben de yalandan söylemişim. Eğer tam gönülden söyleyebilseydim, ayağımın altındaki demirden önce benim erimem gerekirdi!

Dindarlığımız ağızda kalmamalı, gönüle inmeli; lafta kalmamalı, yaşayışa inkılab etmelidir...

Günahlarınıza bakıp “ben kim, islâmî hayat yaşamak nerde?” demeyiniz.

ŞEYTAN İNSANI NASIL TUZAĞA DÜŞÜRÜR?

Diyelim ki, hayatınızda zaman zaman siyah noktalar oluşmuş, günah kirlenmelerine maruz kalmışsınız. Bu siyah noktalar, manevi kirlenmeler sizi üzüyor, vicdanen azap çekiyor olabilirsiniz. Hatta olmalısınız da.. Hayat yolculuğuna çıkan insanın yolda bazen ayağı sürçüp düşmesi kaçınılmaz-

Bir fikir ve düşünce seni İslami hayattan uzaklaşmaya teşvik ediyorsa şeytani telkindir. Asla Rahmani ilham değildir! Bunda tereddüdünüz olmasın.

dır. Her türlü günahların teşvik görerek işlenebildiği bir ortamda insanın kendini tümüyle koruması kolay değildir. Sokakta lağım patlamışsa siz de hedefinize doğru bu sokakta yürüyecekseniz mutlaka kirli suların sıçramasına maruz kalacaksınız.

Burada mühim olan nedir biliyor musunuz? Tuzağa düşmemektir!.

Evet, tuzağa düşmemek!..

– Tuzağa nasıl mı düşülür?. Asıl dikkat edilecek konu budur. Arz edeyim tuzağa nasıl düşülür?.

– Şeytan hassas insana işte böyle ayak sürçme sırasında, manevi kirlenme devresinde yaklaşır, doğru düşünce telkin ediyormuş gibi vesvese vermeye başlar. Der ki:

– **Görüyorsun ya, İslami hayat yaşayıp hizmetlerde bulunmak bu zamanda, bu yaşta, hele senin gibilerine kolay değildir. O seçkin kimselerin işidir. Sen kim İslami hayat ve hizmet kim? Bekle, yaşın başın biraz daha ilerleyip olgunlaşasın. Senin gibileri tutunamaz bu hayatta.. Zaten zemin ve zaman da müsait değildir. Çivisi çıkmış dünyayı sen mi düzelteceksin. Şimdilik hayatını yaşa. Hem böyle günahlara maruz kalacaksın, sürçüp düşeceksin, hem de dini hayatta ısrar edecek, hizmet etme arzusunda olacaksın.. Olmaz böyle samimiyetsizlik!...**

İşte şeytanın tuzağına düşmek üzere olduğun anlardır bu duygu ve düşüncelerin hücumuna uğradığın anlar!..

– **Nereden mi belli bu düşüncelerin Rahmani ilham değil de şeytani telkin olduğu?**

– Çünkü bir fikir ve düşünce seni İslami hayattan uzaklaşmaya teşvik ediyorsa şeytani telkindir. Asla Rahmani ilham değildir! Bunda tereddüdünüz olmasın.

Öyle ise hemen incelemeye alın zihninize hücum eden düşünceyi. Fikir gibi görünen şeyin Rahmani ilham mı, yoksa şeytanı telkin mi olduğunu? Anlamanız pek kolay ve çok mümkündür bu ölçü ile..

– Hizmette ilerlemeyi mi, gerilemeyi mi telkin ediyor? Hiç kimseye sormaya gerek yoktur. Ne hoca'ya, ne de hacı'ya?. Terazi elinizde, ölçü önünüzdedir..

Eğer gelen düşünce Rahmani ol-
saydı sizi İslami hayattan soğutma-
yacak, daha da ileriye gitmenizi, da-
ha çok ibadet edip hizmette bulun-
manızı telkin ederek diyecekti ki:

– Evet, bazen ayağım sürçüyor,
düşüyorum, manen kirlendiğim an-
lar, devreler oluyor, böylece sırtıma
günah kamburları yüklenmiş oluyorum. Ama bunun çaresi, İslami hayat ve hizmetten büsbütün uzaklaşarak kambur üstüne kambur yüklenmek değildir. Çünkü İslami hayat ve hizmetten soğuyup uzaklaşmak, maruz kaldığım günahı azaltmaz, aksine daha da artırır. Bu durumda dini hayatta daha da derinleşmeli, daha çok sevap kazanmalı, daha çok hizmet etmeliyim ki, maruz kaldığım günahların vebalini azaltayım, bir günaha bir çok sevapla karşı koyarak affımı sağlayayım.

– Bu af mümkün mü? Maruz kalınan bunca günahlardan kurtulmak kabil mi?

– Hiç şüphenez olmasın..

İsterseniz Hud Suresindeki (114.) ayeti hatırlayınız. Rabbi-
miz şöyle buyuruyor:

– Namazlarınızı kılınız, sevaplarınızı da çoğaltınız. Çünkü çoğalan sevaplar azınlıkta kalan günahları giderir!.

Evet, evet, çoğalan sevaplar azınlıkta kalan günahları giderir. Nitekim bu ayetin tefsiri olan hadise de bakın. Efendimiz ne buyuruyor, onu da görün:

– Nerede olursan ol, ne durumda bulunursan bulun, Allah'dan korkmaya devam et! Her günahın arkasından onu silip yok edecek bir çok sevapları sırala ki, çoğalan sevaplar azınlıkta kalan günahları silip yok etsin!.

Öyle ise, hayat yolculuğumuz boyunca maruz kaldığımız ayak sürçmeleri, manevi kirlenmeler bize dindarlıkta şevksizlik vermemeli, istikametli yolculuğumuzdan alıkoymamalıdır. Tam aksine “Sevaplar günahları giderir, bir günahı bir çok sevaplarla silip yok etmeli!” diyerek daha çok sevap kazanmaya yönelmeli, İslami hayatta daha da derinleşme gayretine girmeli ki, ayetin hadisın kurtarıcı ikazına kulak vermiş, şeytanın ümitsizlik telkin eden tuzağına düşmemiş olalım.. Ne dersiniz?. Bu konu düşünmeye değer mi?.

Yaşı ilerleyen insan, amel gerilemesinden sakınmalı...

ŞEYTAN KİMİN GÖZLERİNDEN ÖPER?

Bir soru soracağım sizlere. Bakalım cevabını rahatça verebilecek misiniz, yoksa başınızı öne eğip düşünecek misiniz?

Bence ikisi de güzel sonuçtur.

Başınızı öne eğip düşünseniz de güzel. Çünkü düşünmek kadar faydalı bir çalışma olamaz.

Cevabı hemen verseniz de güzel. O takdirde sorunun cevabına zihin yoracak kadar konuyla meşgul oluyorsunuz demektir ki bu da gerçekten güzeldir.

Evet, yazımıza başlık olarak aldığımız soruyu bir daha tekrar edelim isterseniz:

– **Şeytan kimin gözlerinden öper?**

* * *

Biliyorum, diyeceksiniz ki:

– **Şeytan birinin gözlerinden öperse o kimsenin işi kötü demektir. Çünkü şeytanın gözlerinden öptüğü kimse şeytanı memnun edecek hayat yaşıyor, işler yapıyor da ondan dolayı şeytan gözlerinden öpüyordu.**

Yoksa şeytan hangi hayırlı işten memnun olur ki, tutsun da iyi hal ve hayat üzere olan birinin gözlerinden öpsün, takdir ve tebrikte bulunsun.

Evet, bu değerlendirme doğrudur.

Şeytan gerçekten de birinin gözlerinden öpüyorsa o kimse hayatını ve kendini iyi düşünmeli, yaşayışına şöyle bir çeki

Kimin yaşı ilerlediği halde ameli gerilerse, şeytan o kimsenin gözlerinden öper!

düzen vermelidir. Zira şeytanın gözlerinden öptüğü insana melek yaklaşmıyor, melek tebrik etmiyor, meleğin yaklaşacağı bir hayat yaşamıyor demektir.

Yaşı kırkı geçtiği halde hayrı şerrini geçmeyen, hâlâ hayrı az, şerri çok olan insanın gözlerinden öper şeytan!

* * *

Sözü daha fazla uzatmadan şeytanın gözlerinden öptüğü kimseye bakalım isterseniz.

Ama bunu ben söylemeyeyim.

Zira benim söylediğimin fazla inandırıcı ve bağlayıcı yanı olmayabilir.

Buyurun, Efendimiz'in (sav) hadisinden inceleyelim konuyu.

Ne buyuruyor Efendimiz Hazretleri bakın:

– Kimin yaşı ilerlediği halde ameli gerilerse, şeytan o kimsenin gözlerinden öper!

Evet, şeytanın gözlerinden öptüğü insan işte bu insandır.

– Yaşı ilerlediği halde ameli, ibadeti, iyi hali ilerlemeyen insan!

Şeytan bu kimseden öylesine memnun ve mutlu oluyor ki, eğilip gözlerinden öpme derecesinde yakınlık duyuyor, sen benimle arkadaşsın, yaşın ilerlediği halde amelin ilerlemiyor, gittikçe ibadetsiz, amelsiz hale geliyorsun, sanki benim gibi oluyorsun diye övgüde bulunuyor.

Hadisin devamında şu ilave de vardır:

– Yaşı kırkı geçtiği halde hayrı şerrini geçmeyen, hâlâ hayrı az, şerri çok olan insanın da gözlerinden öper şeytan!

Demek ki insanın hayrı gittikçe çoğalmalı, şerri de azalmalı ki, hayatından kâr ediyor, ziyanından kurtuluyor sayılsın; gidiş iyiye doğru diye düşünölsün.

Yaşı kırkı geçen adamın hâlâ hayrı az; ama şerri devam ediyorsa Allah (cc) yardım eylesin o ilerleyen yaş sahibine. Hesabını vereceği bir hayatın sonuna doğru ilerlediği halde hazırlığında bir ilerleme olmuyor.

Çünkü her geçen gün hayırlı işleri çoğalacağına, yerinde sa-
yıyor, şerli işleri çoğalıyor, öbür tarafa kötü hazırlıklarla gidiyor
demektir. Böylesine bir gidiş hayra alamet değildir.

Bundan dolayı Efendimiz Hazretleri hatırlatma yapıyor, yaş
ilerledikçe amel gerilemesin, hayırlar azalmasın, şerler devam
etmesin, buyuruyor.

Yani ilerleyen yaşla eşit şekilde amel de, iyilikler de ilerleye-
rek devam etsin, her geçen gün güzelliklerde çoğalmalar olsun.
Böylece hayat hedefini bulsun, gayesine ersin.

Ne dersiniz, iğneyi başkasına çuvaldızı kendimize mi yönel-
telim? Şöyle bir nefis muhasebesi mi yapalım? Ne halde, ne du-
rumdayız kendimizi bir gözden mi geçirelim?

Sakin şeytan bize de muhabbet duyuyor, bizim de gözleri-
mizden öpmeye niyetleniyor olmasın!

“Ben onun dirisine secde
etmedim, gidip ölüsüne mi
secde edeceğim.”

ŞEYTAN NİÇİN AFFEDİLMEZ?

Hazret-i Musa Aleyhisselam, sık
sık Tur'a çıkar, oradan Rab-
bı'na duada bulunur, isteklerini arzederdi. Bunu duyan-
lar da Musa Aleyhisselâm'a istekte bulunurlar:

– **Tura gidince Rabbimizden benim için de şunu iste, bu-
nu söyle...** gibi arzularını izhar ederlerdi. Musa Aleyhisselam
iyiliği seven bir zattı. Bu isteklere hayır demez, hemen herkesin
isteğini Tur'daki duâsında zikrederdi.

Bir gün yine Tur'a giderken yolunun üzerine biri çıktı. Du-
ruşunda, halinde bir farklılık vardı. Meçhul adam şöyle dedi:

– **Ya Musa, Tur'a gidiyorsan benim de isteğim var. Onu
da Rabbi'na söyle!**

Musa Aleyhisselam şöyle bir baktı. Meçhul adamın halinde
gariplik vardı. Buna rağmen kırmadı:

Hiç kimse, yaptığı
hatayı kabul edip özür
dilemeden affa layık
hale gelmez.

– Tabii, dedi, herkesin dileğini arz ediyorum da seninkini neden arzetmeyeyim. Yeter ki sen dileğini söyle.

– **Ben, dedi, affedilmemi istiyorum!**

– **Suçun ne ki?**

– **Suçum mu? suçum şey?..**

Yutkunuyordu meçhul adam. Ni-hayet açıkladı:

– **Suçum Âdem’e secde etme-mek!**

– Sen Şeytan olmayasın?

– **Ta kendisi.**

– İyi ama senin suçun sadece Âdem’e secde etmemek değil ki, nice suçların, isyanların var. Hâlâ da isyana devam ediyorsun?..

Şeytan kesin konuştu:

– Benim aftan mahrum edilmem haksız olmuştur. Herkesi affeden Allah beni neden affetmiyor? Halbuki ben artık itaat etmek istiyorum. Söyle, beni affetsin, ben de söz veriyorum, bundan böyle emrine isyan etmeyeceğim!

Musa Aleyhisselam Şeytanın itaat edeceğine söz verişine sevinerek gider. Tur’daki duâsında durumu zikreder. Şeytanın af dilediğini, artık isyan etmemeye söz verdiğini arzeder.

Rabbimiz:

– **Ya Musa, der, ben hiç kimseye, lâıyk olmadığını reva görmem. Şeytan affa lâıyk değildir. Çünkü hatasını kabul edip yaptığı yanlıştan dönmeye yanaşmaz o. İstersen git, tecrübe et. Şeytana söyle ki, eğer Âdem’in kabri başına gider de vaktiyle yapmadığı secdesini şimdi yaparsa, ben onu yine affedeceğim. Yeter ki bunu yapsın, emrimi yerine getirsin.**

Musa Aleyhisselam sevinçle döner, yolda bekleyen Şeytana hayırlı haberi verir:

– **Sana müjdeler olsun, senin de affını sağladım. Sadece geçmişte yaptığın hatayı düzeltereksin. Yani gidecek, Adem’in kabri başında ona bir kere secde yapacaksın, hepsi o kadar.**

Yüzünü buruşturan Şeytan bu defa şöyle cevap verir:

– **Sen neden bahsediyorsun ya Musa! Ben o’nun dirisine secde etmedim, şimdi gelip te ölüsüne mi secde edeceğim, geç efendim geç!**

Musa Aleyhisselam ellerini kaldırıp yalvarır:

– **Ya Rab! Sen kime ne yaparsan adaletle yaparsın!**

Allah, hiç kimseye layık olmadığını reva görmez. Şeytan affa layık değildir. Çünkü hatasını kabul edip yaptığı yanlışlıktan dönmeye yanaşmaz o.

Şeytandan
hiç iyilik gelmez.

ŞEYTAN, KENDİNİ SAVUNAN DOSTUNU NASIL ZOR DURUMDA BIRAKTI?

Hayatında, hiç camiye gitmemişti. Şurada burada dinden, imandan bahsedilince dudak bükerek, alaylı şekilde cevaplar verip geçirdi.

Bir gün yine içine hiç girmedeği caminin önünden geçmekteydi. Garipliğe bakın ki, konuşan hocaefendinin sözleri avludaki hoparlörlerden kulaklarına kadar ulaşıyordu. Vaizin sözlerini dikkatle dinledi:

Rabb'imiz, 'Şeytan sizin düşmanınızdır.' buyurmuştur. Şeytandan asla faydalı fikir gelmez. Sakın şeytana inanmayın, verdiği vesveseye uymayın.

– Rabb'imiz, 'Şeytan sizin düşmanınızdır.' buyurmuştur. Şeytandan asla faydalı fikir gelmez. Sakın şeytana inanmayın, verdiği vesveseye uymayın.

Kendi kendine söylenerek yoluna devam etti:

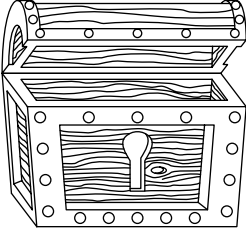
– Şeytanı ne gördüm, ne de düşmanlığına şahit oldum. Kötü fikir verdiğine de kani değilim. Buna rağmen hep şeytana hücum ediyorlar. Hakkını yiyorlar zavallının.

Hocaya kızarak evine ulaştı. Yatağına uzanıncaya kadar da bu türlü düşüncelerle boğuşup uykuya daldı.

Uykuda derinleştiği sırada rüya âlemine girdi.

İşte bu sırada Şeytan uzaklardan göründü. Kucağını açarak geliyor, kendisine tebessüm ederek de söze başlıyor ve şöyle diyordu:

– Teşekkür ederim aziz dostum. Şimdiye kadar beni hiç kimse senin kadar anlamadı ve savunmadı. Sen benim çok aziz bir dostummuşsun meğer. Söyle bakayım sana ne iyilik edeyim. Madem sen beni savundun, öyle ise ben de sana mutlaka bir iyilikte bulunmalıyım.

Ümitsizce cevap verdi:

– Sen ne iyilik yapabilirsin ki? Cami hocası Şeytandan iyilik gelmez, dedi.

– Ooooo, dedi Şeytan. Benim elimden öyle şeyler gelir ki başka kimseden gelmez. Mesela zengin olmak ister misin?

– Zengin olmak mı? Bunu kim istemez ki? diyebildi.

Şeytan hemen müjdeyi verdi:

– Öyle ise gel, şurada bir sandık altın var, kaz, sandığı bul, zengin ol. Benim tarafımı tuttuğundan dolayı ben de sana bir iyilikte bulunmuş olayım. Dostluğumdan bir fayda gör.

– Ama dedi, eşmek için kazma kürek gerekir. Benim öyle bir malzemem yoktur şu anda. Gidip kazma kürek bulayım. Bana biraz mühlet ver.

Şeytan pek razı olmadı buna:

– Sen gidersin, kazma kürek arayıp bulayım derken hazinenin yerini kaybedersin. Bir daha da beni bulamazsın. Böylece hazineyi de yitirmiş olursun.

– Ne yapayım öyle ise?

– Kolayı var. Hazinenin bulunduğu yere küçük su dökerek, orasını iyice bir ıslat, gelince ıslak yere kazmayı vurur, hazineyi bulursun.

Buna çok memnun oldu. Hemen oracıkta Şeytanın verdiği akla uyarak idrarını yapmaya başladı. Güya hazinenin yerini işaretliyordu.

İşte ne oldu ise o sırada oldu. Çünkü yan taraftan hanımın feryadı yükseldi:

– Efendi, efendi ne yapıyorsun öyle? Sen hiç böyle yapmazdın, baksana yatağını ıslatıyorsun. Kalk da tuvalete git, tuvalete!

Gözlerini açtı ki gerçekten de yatağını ıslatmış.

– Vay mel'un Şeytan vay, dedi. Güya bana hazinenin yerini işaretletiyordu.

Şeytan sadece ruhani bir varlığın adı değildir.

İNSAN ŞEYTANLAŞABİLİR Mİ? YA DA İNSANLARDAN DA ŞEYTAN VAR MIDIR?

Biz, Şeytanı hep ruhanî bir varlık olarak biliriz. Bu bildiğimiz de yanlış değildir. Gerçekten de şeytan ruhanî bir varlıktır. Gözle görülme de, tesirleri ve telkinleri onu göstermekte, vazifesine ışık tutmaktadır. Hep kötülüğü telkin eder; hep dine, imana aykırı konuları hatırlatır, hayal ettirir...

Şeytan sadece ruhanî bir varlığın adı değildir. Zira insanların içinde de şeytanlar olduğu, şeytanın vazifesini yapan insanlar bulunduğu yine ayetin açıklamasından anlaşılmaktadır.

Ancak, Şeytan sadece ruhanî varlığın adı değildir. Zira insanların içinde de şeytanlar olduğu, şeytanın vazifesini yapan insanlar bulunduğu yine ayetin açıklamasından anlaşılmaktadır.

(En'am) sûresindeki âyetten anlıyoruz ki:

- Her Peygambere (insan) ve (cin) şeytanı düşman olmuştur.

Demek ki, Peygambere ve yaptığı tebliğine sadece **cin** değil, aynı zamanda **insan şeytanı** da düşmanlık etmektedir.

Bu **insan şeytanını** anlamak için uzun boylu araştırmaya gerek yoktur. Yaptığı işe, meşgul olduğu şeye bakın, yeter. Şeytanın yaptığını yapıyorsa bilin ki, bu adam, yahut bu grup, insan şeytanıdır. Yahut cin şeytanının vazifesini üstlenmiş insan elemanlarıdır.

Günümüzde böylelerini hayatın her safhasında görmek mümkündür. **Bilhassa televizyonda, basında, kendileri aydın geçinseler de manevî dünyaları karanlıkların arasında**

olan nicelerine rastlarsınız. Hepsinin de ittifak ettikleri husus şudur:

- İman sahiplerinin dinî bağlarını zayıflatıcı şeyler anlatmak, göstermek, yaymak!..

Kim ki, dini bağların zayıflamasına gayret ediyorsa, bilin ki bu, insan şeytanıdır. Cinnî şeytanın vekilidir.

Hatta bir İslâm büyüğü bu konuda çarpıcı sözler söyler:

- İnsanların içinde öyleleri var ki, şayet cesedlerini çıkarsalar, cinnî şeytan olurlar. Hatta cinnî şeytanlara da taş çıkartırlar.

Çünkü cinnî şeytanın vazifesi bilindiğinden vesvese ve aldatmalarına karşı vaziyet alınabilir. Ama insan şeytanı, şeytan rolünde gelmez, insancıl vaziyette görünür, hayır tavsiye eder şekilde gelir. Buna karşı uyanık olmak zordur. Dinî duyguları yıkıcı telkin ve tavsiyelerine bakılır. Bu tesbit edilirse, O'nun insan şeytanı vazifesi gördüğü kesinlik kazanır.

Şeytanın bazan insana başka hayırlara engel olmak için, hayır tavsiye ettiği bile olmuştur. Nitekim büyük veli Bayezid-i Bistamî'yi sabah namazına kaldıran Şeytan:

- Namazın kazaya kalacak, hemen kıl, demiş, namazını vaktinde kaldırmaya çalışmış. Hazret buna hayret ederek sormuş:

- Beni neden vaktinde namaza kaldırdın, senin öyle hayırlı iş yaptığın pek görülmemiştir?

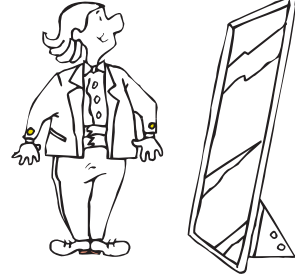
İblis şöyle cevap vermiş:

- Seni vaktinde kaldırmaya mecburum. Çünkü geçenlerde bir defa namazın kazaya kaldı. Öylesine göz yaşı döktün ki, sadece kendini değil, senin gibi uyanamayan nicelerini dahi affettirdin. Şimdi bir daha aynı şekilde göz yaşı döküp de daha nicelerinin affına sebep olmanı istemedim, onun için uyandırdım.

İnsan, işlediği iyilik ve ibadetleri çok bulup yaptığını beğenmekle, müflis hale gelebilir.

ŞEYTAN AMELİ ÇOK İNSANI, NASIL ALDATIR?

Hem ilmi, hem de ameliyle zengin bir insanı müflis hale getiren duygu hangi duygudur? Belki bu sorunun cevabını nefsinizde veriyorsunuz. Ancak size bir ibretli olay arzedeceğim. Göreceksiniz ki, hepimizi amelimizde iflas beklemektedir. Şayet dikkat etmez, ihlâsa sahip olmazsak.

Dikkat et, şeytan seni amelinle ucbe düşürmek istiyor. Aldanıp da enaniyete kapılma, benlik duygusuna girme! Yoksa sevapların gider.

İbretle okuyacağınız olay şu:

Ebu Hasan Müzeyyin adında bir ihlaslı zat, gece gündüz Kâbe hasretiyle yanıp tutuşmaya başladı. Ne yapıp edecek, mutlaka Beytullah'ı ziyarete gidecek, sonra da Resûlullah'ın kabri-i şeriflerine yüz sürecekti. Bu dayanılmaz arzusunun mukabil, tâ Horasan'dan kalkıp da bu kadar yolu aşacak ne bineği vardı, ne de parası. Ama bu yoklara mukabil bir şeyi vardı, o da aşkı, şevki ve azmi. Rabbimiz gönlüne bunu ilham etmişti. Yanıp tutuşuyordu.

Rabbimizin lütfettiği bu aşk, şevk ve azimle düştü yollara.

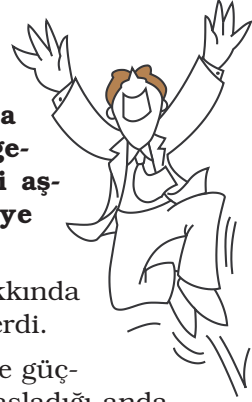
Günlerce aç, susuz kaldı. Yoruldu, ezildi, büzüldü, ama azminden zayıf vermedi, nihayet Mekke'ye vardı. Hayretler, hasretler içerisinde Harem'e girdi, Kâbe'yi tavaf etti, gidip zemzemden kana kana içti..

Artık şöyle bir köşeye çekilip nefes almalı, Rabbına şükretmeliydi. Nitekim altın oluğun karşısına oturup derinden derine mutluluk içinde bir nefes aldı. Kâbe'yi seyre daldı. Düşünüyordu:

– Neydi o haftalar süren yaya çöl yolculuğu; açlık, susuzluk ve yorgunluk?..

Bunları bir bir hayal ettikten sonra kalbine bir büyüklük duygusu geldi. Kendi kendine söylenmeye başladı:

- Bravo Ebu Hasan! Sen ne kadar da kuvvetli, iradeli adammışsın! Bunca engelle, zorluğa, imkansızlığa rağmen çölleri aştın, vahaları geçtin, nihayet Kâbe'ye eriştin.

Bu düşünceler içinde iken kendisi hakkında “ben büyük adamım vesselâm.” kararını verdi.

Ebu Hasan Müzeyyin kendini böylesine güçlü, iradeli, büyük adam olarak görmeye başladığı anda, öteden birinin sesi geldi kulağına. Ses şöyle diyordu:

- Hey Ebu Hasan Müzeyyin! Kendine gel kendine. Bunca yolları, vahaları sen aşmadın, sen geçmedin. Rabbin sana bu aşkı ve şevki verdi de onunla çölleri aştın, vahaları taştın, Kâbe'ye ulaştın. O, bu aşkı vermese, bu şevki lutfetmeseydi, başkaları gibi sen de yerinden kımlıdayamaz, kendinde bu kuvvet ve iradeyi bulamazdın! Sen sadece istedin, arzu ettin, hepsi o kadar! Başarındaki payın, sadece istemenden ibarettir.

Birden irkilen Ebu Hasan Müzeyyin bakar ki, biraz ötede büyük veli Ebu Bekir Kettanî tebessümle kendine bakıyor.

Hemen kalkar, hürmetle yanına yaklaşır. Haremin Meşalesi denen bu büyük zat, sözlerini şöyle tamamlar:

- Dikkat et, Şeytan seni amelinle ucbe düşürmek istiyor, aldanıp da enaniyete kapılma, benlik duygusuna girme! Yoksa tüm sevapların gider.

Evet, kimse ameliyle övünmesin, hizmetiyle ucbe ve kibre dalmasın, Gayret ve azmiyle gurura kapılmasın. Nefsinde özel bir fazilet ve meziyyet vehmetmesin. Kulun yaptığı hayırdaki hissesi, yalnızca hayra meyilden ibarettir.

Buyurun birlikte okuyalım Rabbimiz'in kudsî ikazını:

- Sendeki iyilikler Allah'tan, kötülükler de nefsindendir! Senin iyilikten hissen, sadece meyil ve arzu...

Hikmetin başı,
Allah korkusudur.

ALLAH KORKUSU NASIL BELLİ OLUR?

Allah korkusunun herşeyin başı olduğunda fikir birliği içindeyiz. Nitekim hadiste de öyle haber verilmektedir:

– **Hikmetin başı Allah korkusudur!**

Bu konuda mü'minleri sık sık ikaz eden âyetler de vardır. Birinde:

– **Ey iman edenler, Allah'dan korkunuz!..** buyurulurken; bir diğerinde de bu korku şöyle anlatılır:

– **Ey iman edenler, Allah'dan hakkıyla korkunuz!**

Demek Allah'dan korkmak iki türlü olmaktadır:

Biri, korktuğunu sözle söylemek; biri de korktuğunu fiiliyle göstermektir. Âyette buna “**hakkıyla korkmak**” tâbiri kullanılmaktadır.

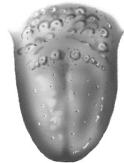
Büyük âlim Ebû'l-Leys, Allah'dan hakkıyla korkmanın belirtilerini sayarken yedi madde zikreder. Allah korkusunun bir insanda hakkıyla yerleşip yerleşmediğini bu yedi hususla tesbit eder.

İsterseniz Ebû'l-Leys'in sıralamasını naklederek konuya açıklık getirelim:

Allah korkusunun varlığı yedi şeyde belli olur:

1 – Dilinde belli olur.

Dilini yalandan, gıybetten, fuzûlî sözlerden korumaya ciddi gayret gösteren insanda Allah korkusunun hakkıyla varlığı anlaşılır. Böyle kimse dilini, dinî mevzularla meşgul eder; Kur'an okur, zikir yapar, ilme iştियak duyar.

2 – Midesiyle belli olur.

Haram yemekten korkar. Haram kazanmaktan titrer. Hattâ haramdan, yılandan kaçır gibi kaçır.

3 – Gözüyle belli olur.

Harama bakmaktan rahatsız olur. Helâl ona kâfi gelir.

4 – Eliyle yaptığı işlerle belli olur.

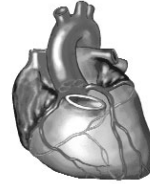
Elini harama asla uzatmaz. Haram olan şeyi tutmaz, almaz ve satmaz, bir yere nakletmez.

5 – Ayağıyla gittiği yerlerle belli olur.

Haram işlenen yere doğru adım bile atmaz, yakınlarına yaklaşmaz. Bilmeyerek yaklaşması hâlinde, bundan rahatsızlık duyar, hemen uzaklaşır.

6 – Kalbiyle belli olur.

Kalbinden korku ve endişe eksik olmaz. Bu korku ve endişe iledir ki, yaptığı işlerinde dâima kendini kontrol etme ihtiyacı duyar, haram mı helâl mi işlediğini incelemeye çalışır.

7 – İbadet ve sevaplarında korku ve ümid arasında oluşuyla da belli olur.

İbadetine, hayırlarına bakıp da kendine güvenme hissi duymaz. Bilir ki, yaptığı ibadet ve sevaplı işlerde kendinin rolü çok azdır. Asıl te'sir, kendini bu gibi hayırlara sevkeden İlâhî iradenindir.

Evet, mü'minler Allah'dan korkarlar. Ancak, âyetin de ikazı üzere Allah'dan hakkıyla korkmak gerek. Bu da boş lâfla belli olmaz. Tam aksine fiille, hareketle belli olur. Saydığımız yedi hususla anlaşılır. İsterseniz kendimizi bu yedi hususta kontrol edelim.

– Dilimizde, midemizde, gözümüzde, elimizde, ayaklarımızda, kalbimizde, ibadetlerimizde ne hâl ve durumdayız?..

Nasıl sabahladınız?

HER SABAH SİZDEN NELER İSTENİYOR?

Her Müslümanın, diğer Müslümana iyilik dileğinde bulunması, bir kardeşlik ve komşuluk hakkıdır.

**Hergün, her insandan
8 şey isteniyor.**

Bu sebeble, birbirleriyle karşılaşan Müslümanlar, önce selâm verip hâl hatır sorarlar, birbirlerinin duâlarını alacak şekilde selâmda ısrarlı olurlar. Çünkü iyi dilek ve duâ, selâmda mevcuttur.

Selâm verip almada mevcut olan bu duâyı başka ta'birlerde bulamayan âlimlerimiz, Müslümanların birbirlerine selam yerine **“Sabah-ı şerifler hayrolsun!”** demelerini mekruh görürler.

Bu girişi, İmam-ı Şafii Hazretleri'nin hâl hatırını soran birine verdiği cevabı yazmak için yapmış bulunmaktayım. “Et-terbiyetü'l-İslâm”da gördüğüm bu değerlendirme, beni düşündürdüğünden, sizin de dikkatinizi çekeceği düşüncesiyle duyurmak istedim. Herhalde siz de ibretle okuyacak, tefekkürle değerlendireceksiniz.

* * *

İmam-ı Şafii Hazretleri bir sabah namazdan sonra evine dönerken yolda birine rastlar. Adam önce selâm verir, iyi dilek ve duâda bulunduktan sonra da **“hayırlı sabahlar”** mânâsında **“Nasıl sabahladın?”** der.

Hazret-i İmam, nasıl sabahladığını şöyle anlatır:

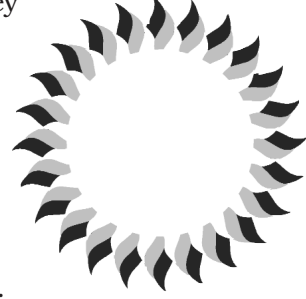
– Sekiz tane şeyin benden istendiğini düşünerek sabahladım!

Adam şaşırır:

– Ya İmam, kim sizden sekiz tane şey isteyebilir? Sizin kimseyle takışık bir işiniz yoktur ki?

Hazret-i İmam, tebessüm ederek mes'eleyi açar:

– Bak, benden her sabah kimler neler istiyorlar, der ve şöyle izah eder:

- 1 – **Rabbim**, benden **farzını** istiyor.
- 2 – **Resûlullah** benden **sünnetini** istiyor.
- 3 – **Aile**, çoluk çocuk **günlük masrafını** istiyor.
- 4 – **Nefis**, kendine **tâbi olmamı** istiyor.
- 5 – **Şeytan**, arkasından **gitmemi** istiyor.
- 6 – **Kirâmen Kâtibîn** melekleri, **iyi şey yazdırmamı** istiyor.
- 7 – **Geçen günler ihtiyarlamamı** istiyor.
- 8 – Son olarak da **Hazret-i Azrâil**, **ölüme hazır olmamı** istiyor!..

İşte ben, bütün bu isteklerin muhatabı olarak sabahlanmış bulunuyorum. Her sabah bu sualler benden cevap bekliyor.

İmam-ı Şâfiî'yi dinleyen adam, düşünmeye başlar.

Birkaç saniyelik tefekkürden sonra sorar:

– Yâ İmam, bu saydığın şeyler, sadece senden mi isteniyor, yoksa benden de aynı şeyler isteniyor mu?

İmam tebessüm eder:

– Orasını ben diyemem, sen düşün!..

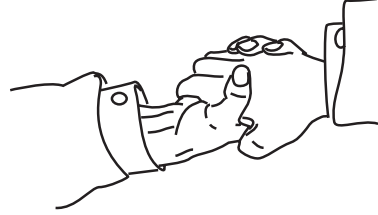
Adam başını aşağıya eğerek, söylenerek devam eder:

– **Meğer her sabah benden neler isteniyormuş da habirim yokmuş. Ben de düşünmeliyim bunları!..**

– Ne dersiniz, sizden de böyle sekiz şey isteniyor mu?

Sabahları işinize giderken böyle bir tefekkür bahis konusu olabiliyor mu?

Mahşer meydanından,
Allah Resûlünü önce
ağlatan sonra güldüren
bir tablo...

MAZLUM ZALİMDEN NASIL HAKKINI ALDI, İKİSİ BİRLİKTE NASIL CENNETE GİTTİ?

Mescidde oturmuş Resûl-i Ekrem'i dinlemekte olan ashâb, bir ara Hazret-i Resûlullah'ın susup, derin murakabeye daldığını gördüler.

Başkalarında olan haklarını helal edip affetmenin fazileti çok büyüktür.

Çok sürmedi, murakabe ânında mübârek gözlerinden pırlıl yaşlar akmaya başladı.

Ashâb üzölmüş, mânâ âleminde nelerin cereyan ettiğini meraka başlamışlardı.

Ancak, bu hüzn çok sürmedi. Allah'ın Resûlü, az sonra daldıkları âlemden tebessümle çıkıp ashâbına muhatap olmaya başladılar.

Onun önce göz yaşı döküp sonra tebessüm edişini herkes gibi Hazret-i Ömer de merak etmişti. Nihayet merakını yenemeyip sormaya cesaret etti:

– Yâ Resûlâllah, az önce zatınız göz yaşları döktü, üzüntü izhar etti; acaba nelere şahid oldunuz ki, size göz yaşı döktürdü?

Hazret-i Resûlullah şöyle buyurdular:

– Gözlerimi kapayınca mahşerin kurulduğunu müşâhede ettim. Ümmetim helâllaşp haklaşıyordu. Bu arada bir zâlimle mazlumin hesaplaşması başladı. Zâlim karşısında bütünüyle cesaret kesilmiş olan mazlum, “Yâ Rab, bu zalimden hakkımı al” diye haykırıyordu.

Zâlim de, “Yâ Rab, verecek birşeyim kalmadı, sevaplarımın hepsini de öteki günahlarım götürdü, iflâs etmiş halde kaldım” dedi. Bunun üzerine mazlum, “Öyle ise, benim günahlarımı yüklensin, zulmü nisbetinde vebâlimi üzerine alsın” teklifinde bulundu. Bu teklif kabûl edilince, zâlim Cehennem’in yolunu tuttu. Bunu görünce hüznülenip ağladım. Zîra o da ümmetimdi. Gördüğünüz göz yaşlarının sebebi bu idi.

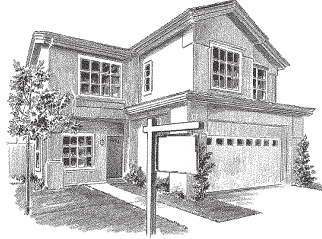
Hazret-i Ömer ikinci سوالini sordu:

– **Yâ Resûlâllah, göz yaşlarınızı tebessümünüz tâkip etti. Acaba tebessümünüze ne sebep oldu?**

Buna da şöyle cevap verdiler:

– Ümmetimden o zatın, zâlim olmasına rağmen, Rabbimi memnun eden bâzı iyilikleri vardı. Zâlimliğini bâzan da haksızlığı önleme yolunda kullanmış, Rabbimin rızâsını kazanacak önemli iyiliklerde bulunmuştu. İşte bu iyi amelinin faydasını gördü.

O, Cehennem’in yolunu tutmuş giderken Rabbim, mazluma, “Başını kaldır da yukarı bak” dedi. Mazlum yukarı bakınca hayranlıktan şaşkına döndü. Güzel bir köşk, çevresinde eşsiz güzellikte bahçe ve sular... “Yâ Rab, bu eşsiz güzellikteki makam, hangi Peygamberin?” diye sordu. Rabbim de, “Burası herhangi bir Peygamber’in değildir” buyurunca, “Ya hangi kulunuzdur?” dedi. Rabbim, **“Burası başkalarında hakkı olup da helâl ederek onu Cehennem’e gitmekten kurtaran hak sahibinin köşküdür”** buyurdu. Bu defa boynunu büken mazlum, “Ya Rab, ne olur, şu zâlim kardeşime olan hakkımı helâl edeyim de, burasını bana lûtfeyle” diye yalvarmaya başladı.

Cenâb-ı Hak, “Madem sen onu kul iken afvediyorsun, benim afvım senden daha az değildir. Ben de işlediği iyilikler hürmetine diğer günahlarını afvediyorum” buyurdu. Böylece **o zâlim ümmetim Cehennem yolundan geri çevrildi. Mazlumla birlikte Cennet’in yolunu tuttular.** Bu neticeyi görünce göz yaşlarımı silip, sevinmekten kendimi alamadım. Tebessüm etmemin sebebi de budur.

Her gece uykuyla ölüyor,
her sabah uyanarak diriliyoruz.

VAR MI ÖBÜR TARAF GİDİP GELEN, AZAP GÖREN?

iki şey asla ihmal edilmemelidir. Okumak ve düşünmek... Evet okumayı, düşünmeyi ihmal eden adamın hayatını doğru yaşaması, yaşadığı olayları doğru yorumlaması zordur. Hazine üstünde oturup da dilenen yoksul adamdan farksızdır durumu.

Rabb'imiz insana bu dünyada ölmeyi, dirilmeyi, kabirde azap görmeyi, zihnine yaklaştıracak olaylar yaşıyor, aklına kapı açıyor; ama iradesini de elinden almıyor, düşünmesini istiyor.

Nitekim her gece yatağına yatarken bir bakıma ölür, her sabah kalkarken de yine bir bakıma dirilir; ama yine de sorar:

- Kim gidip de gelmiş öbür alemden? Gidip de dönen var mı?

Halbuki başkalarını bırak, kendisi gidiyor, hem de her gece... Yine kendisi geliyor, hem de her sabah... Ama gel gör ki, düşünme olmayınca, kendi yaşadığını yorumlayıp da 'benim hayatımda bile vardır her gece ölmek, her sabah da dirilmek' diyemiyor, halini ve hayatını gözden geçiremiyor... Belki de insanın bu türlü dalgınlığından olacak ki, Efendimiz (sav) Hazretleri her gece yatağına uzanacağı sırada bizleri düşündüren duasını şöyle yapıyor:

- Bismikellahümme emûtü ve ehyâ! Beni öldürüp dirilten Allah'ımın ismi ve izniyle yatıyorum yatağıma.

Sabah kalkarken de aynı gerçeği hatırlatan şu duayı okuyor:

- Elhamdülillâhillezî ehyana ba'de mâ emâtena ve ileyhinnüşûr. Beni öldürdükten sonra tekrar dirilten Allah'a hamd olsun. Bir gün son bir ölüm ve dirilişle ona döneceğiz elbette.

Yatarken kalkarken yaptığı bu manidar dualarıyla bizleri ikaz ve irşat eden Efendimiz (sav), her gece ölmüş sayılıp her sabah da yeniden dirilmiş olmayı düşünmemizi tavsiye etmiş oluyor.

Ama bu ikaz ve irşadı kim anlar, kim yorumlar!

Elbette okuyan ve düşünen insan. Okuma yoksa, düşünme mevcut değilse, her gece gidecek, her sabah da gelecek; ama yine de sormaya devam edecek:

- Kim gitmiş de gelmiş oradan? Var mı gidip de dönen?

Yaşadığını yorumlamayan adam şunu da ekliyor sorusuna:

- Ölen insana kabirde azap olurmuş, mümkün mü?

Bunu soran adam her gece rüyasında çeşitli azaplar görüyor, işkencelere maruz kalıyor, bazan da güzellikler seyrederek uyanıyor. Ama yine de soruyor:

- Kabir azabı nasıl olur, mümkün mü?

Halbuki Rabb'imiz insana bu dünyada ölmeyi, dirilmeyi, kabirde azap görmeyi, zihnine yaklaştıracak olaylar yaşıyor, aklına kapı açıyor; ama iradesini de elinden almıyor, düşünmesini istiyor. Buna rağmen düşünmeyen adam hâlâ soruyor:

- Var mı öbür tarafa giden gelen, azap gören?

Gariptir ki bunu söyleyen adam, o gece yine ölecek, o sabah yine dirilecek, gece yine korkulu rüyalar görecek. Yine de omuzlarını silkip dudaklarını bükecek...

Demek ki sebepsiz değilmiş Efendimiz (sav)'in ikazı:

- Tefekkürü saatin hayrun min ibadeti senetin!

Bir saat tefekkür (düşünmek), bir sene (nafile) ibadetten hayırlıdır.

Okumayı, düşünmeyi ihmal eden adamın hayatını doğru yaşamayı, yaşadığı olayları doğru yorumlaması zordur. Hazine üstünde oturup da dilenen yoksul adamdan farksızdır durumu.

Felçli mü'mine ne nefis musallat olup azdırabilir, ne de heva ve hevesler etki yapabilir.

FELÇ HASTALIĞI UĞURSUZLUK İŞARETİ SAYILIR MI?

İlmin girmediği yerlerde cehil saltanat sürmektedir. Cehlin saltanat sürdüğü yerlerde ise yanlış düşünce, hatalı inanç alıp yürümektedir.

Nitekim ilmin yaklaşmadığı bazı köylerimizi şimdide hatırladığımda, bu konuyu daha rahat tahlil edebiliyorum. Çocukluğumun kuş uçmaz, kervan geçmez orman köyünde nüzul isabet eden kimselere nasıl bakıldığını hatırlıyorum. Konu komşudan birine, yahut yakın köyden bir yaşlıya nüzul gelmişse, yani felce maruz kalmışsa hemen etrafın değerlendirmesi şöyle olurdu:

- Vah, vah! Demek onu da şeytan çarpmış? Halbuki iyi insana da benziyordu.. Demek biz yanılmışsınız!

Bundan sonra başlanır, o hastanın hataları aranmaya, kusurları incelenmeye.. Böyle hataları, kusurları bulmaya mecbur bilirler kendilerini. Çünkü nüzul isabet ettiğine, yani şeytan, yahutta cin çarptığına göre artık bu kimse kötü kimsedir. Kötü kimse olmasaydı, cin çarpmaz, şeytanın tasallutuna uğramazdı..

Çevrenin bu gibi kötü yorumundan dolayıdır ki, felçli hastalarda büyük bir ruh sıkıntısı başlar, günahkârlık duygusu hüküm sürerdi. Ziyaretçilere karşı utanır, kötü adamlık duygusunu bütün iliklerinde duyarlardı...

Uzun bir süre beni meşgul eden bu değerlendirmeyi bir türlü vicdanımda izah edemezdim:

Felç hastalığı, ne kişinin günahkarlığına delildir, ne de onun cehennemlik adam oluşunun işaretidir. Böyle değerlendirmeler ilmin değil koyu bir cehaletin yorumudur sadece.

- Neden diğer hastalıklarda ilahî bir mükafat söz konusu olsun da, felçli kimseler uğursuz sayılsın, günahkârlığına delil olsun, Cehennemlik adam oluşunun işareti kabul edilsin?.. Bu değerlendirmeler ilim eseri mi, yoksa cehil sonucu mu?

İzin verirseniz konuyu ilme havale edelim. İlim adamlarının eserinden inceleyelim. Bediüzzaman'ın Lem'alar kitabındaki Hastalar Risalesi'nden yirminci deva. Bakın ne diyor bu ilim adamı:

Felçli mü'minin bizzat yaşadığı felçlilik hali, bir türlü hakim olamadığı cansız bedeni, ona dünyanın faniliğini, nefsin rezilliğini çok kesin şekilde anlatmaktadır. Daha gaflet onun gözünü kapayamaz, nefsi emmarenin rezil istekleri ona musallat olup da aldatamaz.

- Ey nüzul gibi ağır hastalıklara mübtela olan kardeş! Evvelâ, sana müjde ediyorum ki, mü'min için nüzul mübarek sayılıyor? Bunu çok ehl-i velayetten işitiyordum. Sırrını bilmezdim. Bir sırrı şöyle kalbime geliyor ki.. diyerek verdiği bilgide şu iki noktaya dikkatimizi çekiyor:

- Allah'ın makbul kulları, yani velileri, fani dünyanın tehlikelerinden kurtulup, âhiretin ebedî saadetine nail olmak için iki yolu istekleriyle tercih etmişler.

Biri, misafir oldukları dünyanın faniliğini düşünce düşünce nefsin baskısını azaltıp âhiretine çalışmak...

İkincisi de, çilehanelere girip riyazetlere başvurmak suretiyle nefsi yenmek, manevi ilerlemeyi böyle sağlamak..

İşte bedenine felç hali isabet eden hasta, bu haliyle öylesine bir nefis muhasebesi yapıyor, öylesine bir iman kuvvetine erişiyor ki, velilerin, çilelerle, riyazetlerle elde etmek istedikleri manevi mertebeyi fiilen yaşayarak, bizzat vücudunda tatbik ederek hissediyor, elde ediyor.

Artık böyle durumda olan felçliye ne nefis musallat olup azdırabilir, ne de heva ve heves etki edebilir.. Çünkü bizzat yaşadığı felçlilik hali, bir türlü hakim olamadığı cansız bedeni, ona dünyanın faniliğini, nefsin rezilliğini çok kesin şekilde anlatır.. Daha gaflet onun gözünü kapayamaz, nefsi emmarenin rezil istekleri ona musallat olup da aldatamaz.

Bediüzzaman konuyu şöyle bağlıyor:

“ – İşte mü'min, sırrı-ı iman ile ve teslimiyet ve tevekkül ile o ağır nüzul gibi hastalıktan az bir zamanda ehl-i velayetin çileleri gibi istifade edebilir.

O vakit o ağır hastalık çok ucuz düşer!”

* * *

Evet, ilim, böyle “bir çeşit velayet hali” diyor felçliler için. Cehil de öyle “şekavet hali” diyor aynı masumlar için. Yine Bediüzzaman'ın ifadesiyle biz de diyoruz ki: “Yaşasın ilim, ölsün cehil!”

Nefisle mücadele, şeytanla
mücadele olmadan, kemalat olmaz.

NEFİS VE ŞEYTANLA NASIL MÜCADELE EDİLİR?

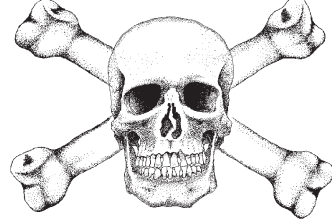
Bütün nimetler emek mahsulü, irade sarfı neticesidir. Hiçbir nimet emek vermeden, irade sarf etmeden gelmiyor insana. Mutlaka alın terle yecek, göz nuru dökülecek, belli bir gayret sarf edilecek.. sonra da liyakat gösterildiğinden İlahî lütuf tecelli edecektir. Bu, dinî hayatta da böyledir, dünyevî hayatta da...

Ölüm yiyeceğim,
kefen giyeceğim, mezar-
da yatacağım, var mı bir
diyeceğim?

Nitekim maneviyat büyüklerine baktığımızda bunu çok açık ve net olarak görmekteyiz. Hemen hepsinde de nefisle mücadele ve mücadele had safhada yaşanmış, hatta bu sırada musallat olan şeytanla ciddi savaş verilmiş, cihad yapılmıştır. Böyle-sine yaman bir cihaddan sonra gelmiş İlahî lütuf ve ikramlar, kalbe, gönüle ilhamlar.

İşte bunlardan biri de meşhur veli **Hatem-i Asam** Hazretleri'dir. Şakık-ı Belhi'nin talebesi.

Tasavvuf kitapları onun nefsiyle ve şeytaniyle verdiği mücadeleyi anlatırken şu olayı naklederler:

Bir gün oturmuş tefekkür halinde iken ansızın bağırdığı duyulur:

– **Ölüm yiyeceğim, kefen giyeceğim, mezarda yatacağım, var mı bir diyeceğin?**

Yanındakiler şaşırırlar. Neler söylüyor kendi kendine diye merak ederler. İçlerinden biri **Hatem**'e sormadan edemez.

– **Böyle kiminle konuşuyorsun ki, ölüm yiyeceğim, kefen giyeceğim, mezarda yatacağım! diye çıkışıyorsun?**

Şöyle anlatır Hatem:

– Ben tefekkürde iken şeytan yanıma yaklaştı, vesvese vermeye başladı. Beni dinî hayattan uzaklaştırmak istiyor, işine gücüne bak, oturup da tefekkür edince ne olacak sanki, diye ısrar ediyordu.

Ben aldırış etmeyince bu defa da şöyle sıkıştırmaya başladı:

– **Burada oturup tefekküre dalıyorsun, sana geçim lazım değil mi, ne yiyeceksin gelecekte?**

Ben de kızdım:

– **Gelecekte ölüm yiyeceğim ölüm!** diye cevap verdim.

Bu defa, '**Ne yiyeceksin?**' diye sordu. Ben de:

– **Kefen giyeceğin kefen!** dedim.

– **Nerede yatacaksın?** diye sorunca da:

– **Mezarda yatacağım mezarda!** dedim.

Bundan sona ümidini kesmiş olacak ki bir başka zayıf zamanımda beni yakalamak üzere def olup gitti.

Duyduğunuz sözler böyle bir kavgada söylenen sözlerdir.

Evet, onlar nefis ve şeytanla böyle mücadele etmişlerdi.

Kendi dünyasında böylesine iç mücadele ve mücadeleler yapan **Hatem-i Asam**'ın kıldığı namazlardaki mücadelesi de farklıydı.

Namaza farklı niyetlerle başlar, farklı yorumlarla devam ederdi. Nitekim bir gün ona sordular:

– **Namazı nasıl kılmalıyız, ne tavsiye edersin başlarken...**

Şöyle izah etti bunu:

– **Önce temiz bir kalble niyet ederek abdestini al. Dışını su ile temizlerken içini de tevbe, istiğfarla temizle.**

– Sonra seccadene geç, Kâbe'yi iki kaşının arasına al.

– Bundan sonra, cenneti sağında, cehennemi de solunda tasavvur et. Sırat köprüsünü ise ayağının altında bil. Azrâil Aleyhis-selam'ı da arkanda kabul et.

– **Bunlardan sonra Allahü ekber de.**

– Hürmetle Fatiha ve zammı sureyi oku, sonra **tevazu** ile rükua eğil, tesbihleri tekrar et.

– Daha sonra **tezellül** ile secdeye in, yüzünü yerlere sür.

– Tefekkürle tahiyat ve salavatları oku, **hamd ve şükür** duygularıyla selamını ver, ibadetini tamamla.

Hatem-i Asam bundan sonra;

– **İşte der, bu namazdır seni kötülüklerden koruyacak namaz.**

“Bunu anlatırsam,
ne kadar alaka toplar?”

SADECE BAŞKALARININA ANLATMAK İÇİN İLİM ÖĞRENMEK DOĞRU MU?

Bu yazımda sizlere talebelik devrimdeki vâizliğime ait ibretli bir hatıramı anlatayım izin verirsiniz. Bence ibretli bir hakikat var bu hatıradaki. Onun için arzetmeye değer buluyor, sizi meşgul etmeyi göze alıyorum.

İnsan, okuyup yazdıklarını, nefsi için değil, dinleyen ve okuyanların ilgisini ve beğenisini kazanmak niyetiyle anlatır ve yazar duruma gelmekten Allah'a sığınmalıdır.

Aksaray'daki Kaptanpaşa camiiinde toplanmış olan hanımlar, hocamıza müracaat ederek, talebeleri içinden birini kendilerine vaaz etmek üzere göndermesini rica etmişler. Hocamız da bizi lâ-yık görmüş olacak ki, çarşamba günleri saat 10'dan itibaren bir saat kadar hanımlara vaaz vermek üzere bizi görevlendirdiler.

Uzatmayalım. Biz vaaza başladık, bildiklerimizi anlatmaya koyulduk. Bir ilgi, bir tezahürat ki sormayın. Alakanın çokluğu, mihrabtaki vaazı bitirip de hanım cemaatın içinden kapıya çıkıncaya kadar ceplerime sokulan paraların bir hayli yekûnu buluşundan da belliydi. Her hafta vaazdan sonra cepleri parayla dolu olarak gelen ben, durumu hocama anlattıkça, sessizce tebessüm eden hocam:

– **Git bu paralarla hemen filan filan kitapları al,** derdi.

Bir müddet bu minval üzere devam ettik.

Bir ara kendimde bir gariplik hissetmeye başladım. O güne gelinceye kadar tefsiri, hadisi hep kendi nefsi için okuyan ben, artık ölçüyü değiştirir gibi oldum. İbretli bir hâdiseyi okusam, bende bir tesir meydana getirme yerine, hemen vaazda beni dinleyen cemaat geliyordu aklıma:

– **Bunu vaazda anlatırsam ne kadar alâka meydana gelir?** diye düşünüyor, artık okuduklarımı hep cemaatın alâka duyup duymayacağı açısından değerlendiriyordum. Kendimi ise hiç de hatırlamıyor, nefsimi düşünmüyordum.

Bir ara, **ben nereye gidiyorum?** diye kendi kendime sordum.

İyice düşündüğümde gördüm ki, ben masanın üstünde duran bir radyo kutusu haline gelmişim. **Nasıl, radyo kutusu Ankara'dan okunan Kur'ân'ı, mevlidi sadece naklediyor, dinleyenler göz yaşları içinde dinleseler de kendisi hiç hislenmiyor, sadece nakletmekle iktifa ediyorsa, ben de aynı haldeyim. Sadece dinleyeceklerin takdirini düşünüyor, kendimi hiç hesaba katmıyorum.** Âdeta bir radyo kutusu oldum. Kaptan alıyor, kendime dokundurmadan cemaata anlatıyorum.

Kendimde hislenme, duygulanma diye eski sahip olduğum değerlendirme sistemi tamamen kaybolmuş.

Âniden karar verdim:

– **Vaaza gitmiyorum!**

Dâvet üstüne dâvet, teklif üstüne teklif:

– Acaba neden gelmiyor. Parası azsa çoğaltırız, birinden üzücü bir söz duymuşsa hemen sahibinden özür diletiriz. Biz vaazından çok istifade ediyorduk, mutlaka gelsin...

İsrarlar karşısında, hocam da onların tarafını tutunca, durumu açıklamak zorunda kaldım.

– **Hocam, artık ben kendim için okuyamaz oldum. Hep içimden bu meseleyi cemaata anlatsam çok alâka toplarım, şunu da duysalar çok memnun olurlar... duygusuyla okumaya başladım. Kendi istifadem değil de başkasının istifadesi için okumaya başladım. Bu duyguyu yok etmek için bu vaazı terketmek istiyorum.**

Bu itirafı duyunca, düşünceye dalan hocam bana hak verdi:

– Söz senindir. Bundan sonra vaaza gitmeyeceksin!

Diyorum ki, eğer şimdi de **yazarken hep başkaları için yazıyor, kendimizi unutupsak, yazık olur yazarlığımıza doğrusu.**

Bizi ancak duâlarınız kurtarır o zaman.

Hocam, artık ben kendim için okuyamaz oldum. Hep içimden bu meseleyi cemaata anlatsam çok alâka toplarım, şunu da duysalar çok memnun olurlar... duygusuyla okumaya başladım. Kendi istifadem değil de başkasının istifadesi için okumaya başladım. Bu duyguyu yok etmek için bu vaazı terketmek istiyorum.

Eğri ile doğru, kötü ile iyi
birbirine denk ve eşit olamaz

KÖTÜLERLE GÖRÜŞMENİN SAKINCASI YOK MUDUR?

Adam Hazret-i Mevlana'yı dinliyor-
muş. **“Senin yanında iyi ile kötü,
eğri ile doğru bir olmamalıdır.
Sen düzgünün yanında, bozuğun da
karşısında olmalısın!..”**

Bunları dinledikten sonra doğru-
luğunu teyid makamında başını sallayarak çıkıp gitmiş.

Ne var ki bir başka gün Mevlana'yı
eğri bildiği birinin yanında görmüş,
candan sohbet ediyormuş kötü ile.
Beklemiş, kalkıp da uzaklaşırken yak-
laşmış.

**Mevlana gibi bü-
yükler mesaj yüklü-
dürler. Onlar kimlerin
yanına varırlarsa an-
cak mesajlarını verir-
ler, oradan eğri mesaj
almazlar. Zira onlar
mesaj alacak boşlukta
değiller..**

– Sen, demiş, doğrunun yanında, eğrinin de karşısında
olunmalı, dememiş miydin?

– Evet, demiştim.

– Öyle ise işin ne bu kötü adamın yanında? Niçin onunla
senli benli oluyorsun? Tatlı tatlı sohbet ediyorsun?

Mevlânâ:

– **Ben demiş, yetmiş iki buçuk milletle beraberim!**

Bu söz üzerine büsbütün zıvanadan çıkan adam:

– Zaten demiş, sizin gibilerdir bizim ahlakımızı bozanlar.
Kürsüde öyle konuşuyorsunuz, sokakta da böyle hareket edi-
yorsunuz.

Mevlana tebessüm ederek cevap vermiş:

– İşte bu sözünle de beraberim!

Adam süt köpüğü gibi sakinleşmiş.

Olayı geriden seyreden bir Mevlana dostu, yaklaşmış, adamın yakasından tutup beriye çekerek konuşmuş.

– Sen, demiş, Mevlana'yı anlamıyorsun. Mevlana'nın söylediği doğrudur. Senin gibileri hep doğrularla konuşmalı, eğrilere yaklaşmamalıdır. Zira sonra sen de eğilirsin. Ama Mevlânâ için böyle bir tehlike yoktur. O hangi eğrinin yanına varırsa, mutlaka ona bir doğruluk ilham eder, ondan aslâ eğrilik almaz...

Aklı başına gelen adam koşarak Mevlânâ'nın arkasından erişmiş, incitici sözlerinden pişman olarak şöyle demiş:

– Seni yanlış anlamışım, özür dilerim, kusuruma bakmayın.

Mevlânâ yine mütebessim, aynı cevabı vermiş:

– **Bu sözünle de beraberim!**

* * *

Derler ki:

– **Maneviyat büyükleri, elektrik yüklü bulutlara benzerler. Vardıkları yerde şimşek gibi çakar, orayı aydınlatırlar, oranın karanlığında kaybolmazlar.**

Mevlana gibi büyükler mesaj yüklüdürler. Onlar kimlerin yanına varırlarsa ancak mesajlarını verirler, oradan eğri mesaj almazlar. Zira mesaj alacak boşlukta değiller...

Sırtında küfe dolusu gül taşıyan insan, hangi kötü kokunun yanından geçse onun tesirine girmez, orayı tesiri altına alır. Kötü kokanlar da hi gül kokmaya başlarlar.

Sırtında gülü hiç olmayan, yahut da az olanlar, vardıkları kötü kokulu yerin kokusundan etkilenirler, belki de kötü kokmaya başlarlar...

Öyle ise gülü az olanlar, kötü kokulu olanlara yaklaşmasınlar. Sonra kendileri de kötü kokarlar da temizlenemezler.

Bir düşünce, insanı hizmete götürüyorsa rahmanidir. Hizmetten uzaklaştıran düşünce ise şeytandan gelen zararlı bir telkindir.

GÜNAHKAR OLANLARIN HİZMETTEN VE TEMİZ İNSANLARDAN UZAK DURMASI GEREKİR Mİ?

İnsan maruz kaldığı günahlarından dolayı ezilmeli, üzülmeli, hatta yakıcı vicdan azabı duymalıdır. Bu türlü üzülmeler, vicdan azabı duymalar hem bir nevi tevbe, istiğfar manasına gelir, hem de imanlı olmanın işareti kabul edilir.

Günahı çok olanın hizmeti de çok olması lazım gelir, yoksa hizmetten uzaklaşarak daha çok günaha maruz kalmak çözüm değildir.

Zira günahından dolayı üzüлp, vicdan azabı çekmenin müminliğin alameti olduğunu Peygamberimiz (sav) veciz sözleriyle haber vermiştir. Hadis şöyledir:

– Mümin günahını başına yıkılacak dağ gibi görür, korku ve vicdan azabı hisseder. Münkir ise burnu ucuna konmuş sinek gibi basite alır, mühimsemezlikle karşılar.

Demek günahlarından dolayı korku, üzüntü, gönül yakıcı sızı hissetmek müminliğin işaretinden başkası değildir.

Ne var ki, müminin böylesine vicdan azabı duymaya başladığı sırada şeytan yine yakasını bırakmıyor, bu defa da ona bakın neleri telkin edip nasıl düşündürüyor, bir görün.

– Ben günahkarın tekiyim. Böylesine temiz insanların arasında bulunmak bana layık değildir. Ayrılalım bu temiz insanların arasından. Çekip gideyim kendim gibi kirli insanların içine!

Gördünüz mü şeytanın yeni tuzağını? Halbuki bu insan böyle düşünmemeli de, demeliydi ki:

– Ben günahı çok bir insanım. Öyle ise daha çok hizmette bulunmalı, hizmet ederek çok sevap kazanmalı, bunca günahımı ancak böyle çok hizmetlerle affetirmeye çalışmalıyım.

Evet, gerçek düşünce bu iken Şeytan bu hassas insana hizmetten uzaklaşmayı telkin ediyor, böylece kambur üstüne kambur yüklenmeyi düşündürmüş oluyor.

Zannederim şeytanın bu telkinine kanan bazı masum ve hassas gençler oluyor. Görünüşte sanki güzel bir hassasiyet gibi gelse de gerçekte tam bir şeytansı tuzaktır bu.

Bu meselenin tarihi cevabını, bir kısım sahabeleri dahi şehit etme günahını irtikap etmiş olan **Hz. İkrime** vermiştir. İslâm'a karşı savaş verip birçok günahları irtikap eden, ancak Mekke'nin fethinden sonra İslâm'la şereflenmiş olan **İkrime**, bundan sonra cepheden cepheye koşmuş, savaşlarda hem de en önde çarpışmaya başlamıştır. Hatta bir defasında kumandanı onu ikaz etmiş:

– **Ey İkrime, kendini en öne çıkarıp da düşman oklarına hedef etme, sen de herkes gibi geride saf nizamında dur!**

İkrime'nin buna bir cevabı vardır ki tam konumuzun çözümünü teşkil etmektedir. Diyor ki:

– **Ben herkes gibi değilim. Öyle ise herkes gibi geride saf içinde kalamam. Benim günahım herkesten çoktur. Öyle ise hizmetim, fedakarlığım da herkesten çok olmalı, böylece bunca günahları böylesine farklı fedakarlıklarla affettireliyorum.**

Gerçek düşünce böyle olur. Günahı çok olanın hizmeti de çok olması lazım gelir, yoksa hizmetten uzaklaşarak daha çok günaha maruz kalmak çözüm değildir.

Zaten bir düşüncenin **Rahmani** mi yoksa **şeytani** mi olduğu insanı götürdüğü sonuçtan belli olur. Hizmete götürüyorsa **Rahmani** olur, hizmetten uzaklaştırıyorsa **şeytani** olduğu anlaşılır.

– **Ben günahkar bir adamım, temiz insanların içinde bulunmamalı, hizmetten uzaklaşmalıyım**, düşüncesinin **şeytani** olduğu da böylece kendiliğinden meydana çıkmış olur.

Sevap kazanmak ne çok zordur,
ne de çok şarta bağlıdır.

SEVAP KAZANMANIN EN KOLAY YOLLARI NELERDİR?

Sevap kazanmak, sanıldığı kadar zor ve çok şarta bağlı değildir. Hatta denebilir ki:

– Niyetinizi düzeltin, işlerinizi düzgün niyetinize göre yapın, Rabb'in rızasını kazanır, her şeyden sevap kazanabilirsiniz.

Niyetinizi düzeltin, işlerinizi düzgün niyetinize göre yapın, Rabb'in rızasını kazanır, her şeyden sevap kazanabilirsiniz?

Mesela:

1- Sadaka sevabı mı kazanmak istiyorsun?

O halde karşılaştığın insanlara hep mütebessim dur.

Sadaka sevabı aldın gitti, demektir.

Onun için Efendimiz (sav) buyurmuş:

– **Mü'minin mü'mine karşı tebessümü sadakadır!**

2- Günahların sararmış yapraklar gibi dökülmesini mi istiyorsun? Hiç de zor değildir.

Yeter ki yeni karşılaştığın insanlara elini uzat, iyi niyetle tokalaş, musafaha et.

Bundan dolayıdır ki Efendimiz (sav) buyurmuş:

– **İki mü'min karşılaşıncı biri elini uzatır da musafaha ederse sararmış yaprakların dökülüşü gibi dökülür günahları.**

3- Sadakanın en çok sevaplısını vermiş olmak mı istiyorsun? Bu da zor değildir.

Küsleri barıştır, dargınların arasını bul. İşte sana en makbul sadaka sevabı.

Bu konuda da Efendimiz (sav)'in ikazı vardır. Şöyle buyurmuştur:

– **Sadakanın sevaplısı, dargın insanların arasını bulup barıştırmaktır.**

4- Rabb'imizin yardımını mı istiyorsun? Sana hep İlâhî ikram ve yardımlar durmadan gelsin mi?

Öyle ise sen de insanlara yardımcı ol, desteğini esirgeme.

Bu konuda da Efendimiz (sav)'in hatırlatması şöyledir:

– **Allah (cc) kulunun yardımındadır. Kul kardeşinin yardımında bulunduğu müddetçe.**

5- Kamil Müslüman mı olmak istiyorsun? Bu da zor değildir.

Yeter ki kimseyle küs durma.

Bu konuda da şöyle buyuruyor Efendimiz (sas):

– **Kamil Müslüman'a din kardeşiyle üç günden fazla küs durması helal değildir.**

Demek ki kırılıp incindiğimiz kimselere en çok üç gün küs ve dargın olabiliriz. Daha fazlası kamil Müslüman'a yakışmaz. Biz de kamil iman sahibi olmak istediğimizden dolayı üç günü geçmez küslüğümüz.

6- Rabb'inin merhametini mi elde etmek istiyorsun?

Öyle ise hem insanlara hem de diğer canlılara merhamet edin.

Bu konuda da şöyle buyurmuştur Efendimiz (sav):

– **Merhamet etmeyene merhamet edilmez. Siz bu dünyada canlılara acıyıp merhamet ediniz ki, Rabb'iniz de ahirette size acıyıp merhamet etsin...**

Ne dersiniz bu maddelere? Bunları yapmak çok mu zor, yoksa çok mu kolay?

Çok kolay değil mi?

Öyle ise ne duruyorsunuz, eksik etmeyin yüzünüzden te-
bessümünüzü. Uzatın elinizi musafaha etmek için. Kimseyle
küs durmayın, kimseyi de küs bırakmayın. Barıştırın bütün ta-
nıdık ve dostlarınızı. Yardımcı olun Allah (cc)'ın bütün kullarına.
Merhamet edin hep canlılara. Acıyın sıkıntıda kalmış tüm var-
lıklara.

Evet, evet huy edinin, ahlâkınız olsun bütün bunlar. Ta ki,
hep sevap getirsin davranışlarınız.

Hürmete layık kişilerin
maruz kaldıkları felaketler,
onlara saygıyı zedelememeli

BAŞA GELEN HER OLAY İLAHİ BİR CEZA MIDIR?

Cok sevdikleri, aynı zaman-
da da hürmet duydukları
bir zat bir rahatsızlığa ma-
ruz kalmış, sağlık açısından bi-
raz perişan duruma düşmüş.
Bunu gören bazıları hemen ithama başlamışlar.

Musibetler, ilahi bir to-
kat olarak gelebileceği gibi,
bir imtihan, bir makam yü-
celtme vesilesi olarak da
gelebilir.

– **Şayet bu zat sandığınız gibi hürmete layık biri olsaydı
böylesine kötü hâle maruz kalmazdı. Demek ki sizin hür-
met ve saygınız yersiz. Boşuna büyük biliyor, hürmete layık
biri sanıyormuşsunuz.**

Okuyucum diyor ki:

– Gerçek olan bu mudur? **Hürmet ettiğimiz kimselerin
böylesine ağır bir musibete maruz kalması ona bir ceza ve
tokat mıdır? Hürmete layık olmadığının delili mi sayılır?**
Biz yanılmış mıyız?

Hemen arz edeyim:

– Musibetler, ilahî bir tokat olarak gelebileceği gibi, bir imti-

Sehl bin Abdullah'ın başına gelenler, onun derecesini yükseltmiş; melekleri bile cenazesine iştirak ettirecek hale getirmişti.

han, bir makam yüceltme vesilesi olarak da gelebilir. Dolayısıyla, bir sıkıntıya maruz kalan kimseye, tokat yedi, cezaya maruz kaldı şeklinde bakmak mümkün olduğu gibi, “manen yükselmeye sebep olacak imtihana uğradı, makamı daha da yükseldi, daha da hürmete lâyık hâle

geldi.” şeklinde de bakmak mümkündür... Bizler perdenin arkasını bilemediğimiz için hüsn-ü niyete memuruz. İyiye yorar, iyilik işareti olarak görürüz.

Nitekim birçok İslâm büyüğü, maneviyat eri de böyle musibetlere maruz kalmışlar; manevî makamlarda daha da yükselmişler, daha da hürmete lâyık hâle gelmişlerdir.

Bunlardan biri de (H. 283'te) Basra'da (seksen üç) yaşında vefat eden Sehl bin Abdullah Tüsteri olmuştur. Bu zat ömrünün sonlarında felce maruz kalmış, eli ayağı tutmaz, bedenine hakim olamaz hâle düşmüştü.

Bu durumu kötüye yorumlayan bazıları da çevresinden çekilmişlerdi.

Bunu büyük bir üzüntü ile karşılayan Sehl bin Abdullah şöyle yalvarır:

– Rabbim, benim bu halimi kötüye yorumlayanlar çevremden çekildiler. Hizmetimden uzaklaştılar. Sen beni bunlara muhtaç eyleme. Namaz vakitlerinde elime, koluma sağlık, sıhhat ver de, ibadetimi onlara muhtaç olmadan yapayım.

Bundan sonra ne oldu biliyor musunuz?

Normal zamanda yatağa bağlı olan Sehl, namaz vakitlerinde birden iyileşir, hemen ayağa kalkar, abdestini alır, namazını kılar, sonra yine yatağına uzanır, hastalığını çekmeye kaldığı yerden devam ederdi.

Bu minval üzere bir müddet daha yaşadıktan sonra vefat eden büyük velinin cenazesinde bir kısım Hristiyanlar'ın Müslümanlığı kabul ettikleri görüldü. Meraka düşenler, Müslüman olan Hristiyanlar'a sordular:

– Sehl'in cenazesinde neler gördünüz ki hemen İslâmiyet'e girdiniz?

Cevap ibretliydi. Şöyle diyorlardı:

– Bazı insanlar Sehl’in yanından kaçarken bir kısım beyaz elbiseli melekler de gökyüzünden yaprakların yerlere inişi gibi iniyor, Sehl’in cenazesine iştirak için saflara giriyorlardı. Bunu görünce bu zatın büyüklüğünü anlayıp Müslüman olduk.

Evet, Sehl bin Abdullah’a da tokat yedi, cezasını buldu, şeklinde bir yorumla yaklaşanlar, ondan kaçmışlar, ama melekler vefatında O’na koşmuş, namazına iştirak gereği duymuşlardı. Demek ki insanlar bazen olaylara yanlış açıdan bakıyor, doğru olarak yorumlayamıyorlar. Şuurlu bakmak, imanla değerlendirmek gerekmektedir.

Anlaşılan, Sehl’in başına gelenler onun derecesini yükseltmiş, melekleri bile cenazesine iştirak ettirecek hâle getirmişti.

Demek ki insan, başına gelenlere sabrederse makamı yücelir, Allah indinde itibarı artar, meleklerle dostluk kurar.

Allah, ne kadar günahkâr olursa olsun, insanın rahmetten ümidini kesmesini istemiyor.

GÜNAHKÂR İNSANIN “BENDEN ADAM OLMAZ” DÜŞÜNCESİNE KAPILMASI DOĞRU MU?

Günahı siyah bir noktaya benzetirseniz tevbeyle de, bu siyahı silen bir lastiğe benzetebilirsiniz. **Mü’min insan, bir günaha maruz kalınca yapacağı ilk iş, tevbe lastiğiyle bu günahı silmek bir daha işlememe azminde ve kararlılığında bulunmaktır.**

İnsanı mânen mahveden şey, günahattan önce, günah yüzünden ümitsizliğe kapılması, “benden adam olmaz” şeklinde bir kanaata girerek boşvermişliğe kaymasıdır. Bundan daha kötü ve zararlı bir çöküş olamaz.

Resûl-i Ekrem Efendimiz:

– **Günahına tevbe eden, günah işlememiş gibidir**, buyurmuş, nefsine mağlup olup da bir hataya maruz kalan insanı hemen tevbeye çağırmıştır. Şayet günaha maruz kalan insan, samimi şekilde tevbe eder de, bir daha işlememe azminde olursa, sanki günah işlememiş gibi, Rabbimiz tevbesini kabul eder.

Yeter ki, pişmanlık duymakta samimi olsun, zaman zaman gözyaşları döksün, تنها yerlerde gönülden feryad ve figanlarını yükselsin.

Bu gözyaşları Rabbimizin yanında öylesine makbul ve değerlidir ki, denizlerin söndüremediği cehennemi, bu birkaç damla gözyaşı söndürebilir. Sahibini o şiddetli alevlerden koruyabilir.

– **Ne zamana kadar tevbe?**

Bu suali İmam-ı Ali Efendimize sormuşlar, cevabını da hemen almışlar. Biz de aynı cevabı tekrarlarız.

Biri gelmiş:

– Ya İmam, ben çok gayret sarf ediyor, günah işlemek istemiyorum, ama yine o günaha maruz kalıyorum, ne yapayım?

– Tevbe et!

– Tekrar işliyorum!

– Tekrar tevbe et!

– **Ne zamana kadar bu tevbe?**

Hazret-i İmam'ın cevabı şöyle olmuş:

– **Günahı terkedinceye kadar!**

Evet, ızdırap duyduğunuz günahı terkedinceye kadar bu tevbeye devam...

Bundandır ki, bir diğer hadîs-i şerifte:

– **Allah kulunun tevbesini kabul eder, kul son nefesini verinceye kadar, buyurulmuştur.**

Aslında, **günahdan uzak kalmak, asla yaklaşmamak he-defimizdir**. Zira her bir günah içinde küfre gidecek bir yol vardır. O günah tevbe istiğfarla çabuk yok edilmezse, sahibini küfre doğru çekip götüren birer halat şeklinde büyür, çoğalır; en sonunda sahibi bu halatı koparıp da kurtulamaz olur.

Dikkat edilirse görülür ki, dinî hayattan en fazla uzaklaşan insanlar, günahı çok işleyen insanlardır. Günahlar onların gözünde dinî hayatı o kadar zor gösteriyor ki, sanki bir insanın böylesine disiplinli hayatı yaşaması âdetâ imkânsız oluyor.

Günahtan uzak kalan insan ise, günahkârın yaşadığı kötü hayatı öylesine zor ve kirli görüyor ki, öyle hayata düşmekten Allah'a sığınmıyor...

Şurası da bir gerçektir ki, insanı mânen mahveden şey, günahtan önce, günah yüzünden ümitsizliğe kapılması, **benden adam olmaz**, şeklinde bir kanaata girerek boşvermişliğe kaymasıdır. Bundan daha kötü ve zararlı bir çöküş olamaz.

Halbuki Rabbimiz, ne kadar günahkâr olursa olsun insanın ümidini kesmemesini istiyor ve şöyle soruyor:

- Sizin günahnız mı çok? Yoksa benim Rahmetim mi?
- Ne dersiniz, hangisi daha çok?

Benim günahım çok, Rabbimin rahmeti az, diyebilir misiniz? Kendinizde böyle bir cüret görebilir misiniz? Öyle ise onun rahmetine yönelin, ne duruyorsunuz?

Mücbirin tehdidini ikaa muktedir olması şarttır.

İYİ ŞEYLER YAPMAK İSTEYENLERE DESTEK OLMANIN ŞARTI NEDİR?

İslâm hukukunu özetleyen kitaplardan biri de, meşhur Mecelle'dir.

Mecelle'de İslâm'ın belli kaideleri, temel maddeleri öylesine özel ve güzel şekilde özetlenmiştir ki, asırlar geçer ama o mad-

İyi niyetle bir şey yapmaya kalkana destek vermek için, onun yapmak istediğini gerçekleştirecek yeterli donanımına sahip olup olmadığına bakınız.

delerin özellik ve güzelliği geçmez.

Bugün bir maddesinden söz etmek istiyorum sizlere.

Neden bu tek maddeyi hatırlatmak istiyorum?

Gündemde onun konusu var da ondan.

Ne diyor Mecelle'nin o tek maddesi?

- Mücbir'in tehdidini ika'a muktedir olması şarttır!

Mücbirin, yani zorlayanın, yahut da bir şeye söz verenin, zorladığı şeyi tahakkuk ettirmeye, verdiği sözü yerine getirmeye gücü yetmesi şarttır, ki inandırıcı olsun, desteği haketsin.

Evet, mücbirin, yani zorlayanın, yahut da bir şeye söz verenin, zorladığı şeyi tahakkuk ettirmeye, verdiği sözü yerine getirmeye gücü yetmesi şarttır, ki inandırıcı olsun.

Yoksa, ne şahsın gücünün yetmeyeceği tehdidin bir değeri olur, ne de verilen bu sözün bir kıymeti.

Mesela, bir adam bir çocuğun suratına attığı bir tokatla onun yüzünü kanatmış olsa, sonra da mazeret olarak, "Bu çocuk beni dövecekti, onun için vurdum suratına" dese, bu sözün bir değeri olmaz. Çünkü bu çocuğun bu büyük adamı dövmesi mümkün değildir. Bu tehdidi gerçekleştirmeye o çocuğun gücü yetmez.

Biri, "Beni mahalle muhtarlığına seçin, sizi her sene hacca götüreceğim", diye söz verse, bu söze de değer verilmez. Çünkü bir muhtar adayının bütün mahalle halkını her sene hacca götürmesi sözü, itimat telkin edici değildir.

Söz, ne kadar güzel de olsa inandırıcı değilse bir değeri olmaz.

İşte İslâm hukukunun bu temel maddesi bizlere ufuk açmakta, düşünmeye zorlamaktadır. Her seçim devresinde bu maddenin ihlal edildiğini görüyoruz. Bakıyoruz hemen herkes aynı alışkanlığın devamından yana.

- Bizi seçin size şunları, şunları yapacak, şunları şunları

tahakkuk ettireceğiz... diyorlar.

Aslında söyledikleri şeyler çok cazip, yaptıkları vaadler fevkalade güzel.

Ama vaadlerini yapmaya güçleri yeter mi, verdikleri sözleri yerine getirmeye kuvvetleri, projeleri, imkanları mevcut mu?

Hayır. Ne verdikleri sözleri yerine getirmeye güçleri yeter, ne de vaadlerini gerçekleştirmek için taraftarları, adamları mevcut.

Öyle ise insanlar, neden yapamayacakları şeyleri söylüyor, yerine getiremeyecekleri vaadlerde bulunuyorlar?

Bunu her defasında yapıyor, her seçimde de dinleyenleri aldatmaya muvaffak oluyorlar da ondan.

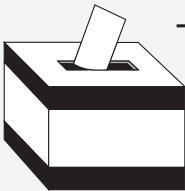
Eminim kendi aralarında seslendirdikleri fikir, şundan başkası değildir:

– Bu halk vaadlere çok müsait saflıktadır. Baksana bir politikacı, beni seçin size iki anahtar vereceğim, biriyle dairenizin kapısını, ötekiyle de arabanızın kapısını açacaksınız, dedi ve iktidar olup koltuğa oturdu. Bize ne olmuş ki aynı şeyi yapmayacağız, benzeri vaadlerle aynı koltuğa oturmaktan vazgeçeceğiz?

Evet, kafalardaki düşünce budur.

Biz artık bu aldanma son bulsun, diyor ve Mecelle'nin meşhur maddesine kulak verelim istiyoruz.

Öyle ise seçimden seçime huzurlarınıza gelip de size Hatem-i Tâi'den daha cömert vaadlerde bulunanları bu açıdan inceleyin, Mecelle'nin bu maddesini hatırlayarak değerlendirin.

– Kimler ne ölçüde söylediklerini yapmaya muktedir olabilirler? Ya da ne ölçüde muktedir olabilirlerini söylemekteler?

Oyunuzu ona göre istikametlendirin. Ya, yapabileceklerini söyleyenlere, ya da söylediklerini yapabileceklere yönelin.

İnsafla akrabalığınız var mı?

OLAYLARI İNSANIN SADECE KENDİ MENFAATİ AÇISIN- DAN DÜŞÜNMESİ DOĞRU MU?

Bir yaz günüydü. Ben Çanak-
kale'ye gidiyordum. Koltuk
arkadaşım da Tekirdağ'a...
Ancak araba her durakta yolcu alır-
ken arkadaşım:

**Bu koltuklar boş gi-
derse bizler üzülmeli,
sahibine acımalıyız. Ya-
zık olur bu koca arabanın
sahibi ziyan ederse. Biz
yerimize ulaşmaktan se-
vinirken onun da yeterli
müşteri bulduğu için se-
vindiğini görmeliyiz.**

– Bu nasıl otobüs, dilenci vapurunu da geçti, diyerek küplere
biniyor, sanki sinir krizleri geçirecek gibi oluyordu.

– Böylesine kötü arabaya nasıl olup da bindik, her gördüğü yol-
cuyu alıyor, her kalabalıkta müşteri arıyor, diye feryadı basıyordu.

Baktım arkadaşım kendi kendini yeyip bitirecek.

– Bak, dedim senin asabileştiğin konuda ben hiç de kızmıyo-
rum. İstersen beni biraz dinle, belki rahatlarsın...

İlgi duyduğunu görünce, başladım anlatmaya:

– Bu koltuklar boş giderse bizler üzülmeli, sahibine acımalıyız.
Yazık olur bu koca arabanın sahibi ziyan ederse. Biz yerimize
ulaşmaktan sevinirken onun da sevindiğini görmeliyiz. Bu ise an-
cak koltuklarının müşteri ile dolmasıyla mümkündür. Kaldı ki
sen ne kadar kızarsan kız, o yine müşterisini alacaktır. Sen ken-
di kendini yıpratmış olacak, sinirlerini germiş bulunacaksın.

– İyi söylüyorsun da işimiz gücümüz var, geç kalacağız.

– Sanıyor musun ki işi gücü olan yalnız sensin, başkaları ay-
lak. Herkesin kendine göre işi gücü var. Nitekim araba sahibinin
iş gücü de arabasına müşteri bulmak. O da şu anda işini yap-
makta, ziyan etmemek için çırpınmaktadır.

Koltuk arkadaşım benden şüphelenmeye başladı.

– Senin araba sahibiyle bir akrabalığın var mı, dedi.

– Hayır, dedim, araba sahibiyle akrabalığım yok ama insafla akrabalığım var. Sabır denen şeyle dostluğum söz konusu.

Bir müddet susarak gittik. Sessizliği yine kendisi bozdu.

– Ne güzel konuşuyorduk devam etsene, dedi.

– Konuşursam kızmayacak mısın?

– Hayır, kızmam. Yavaş yavaş sana hak vermeye başladım.

– Bak, dedim daha neler düşünüyorum. Sen sigaranın birini bitirip birini yakıyor, böylece beni de dumanla boğuyorsun. Halbuki Allah seni ekmek yeyip su içmeye mecbur etmiş, ama sigaraya mecbur etmemiş. Sigarayı kendi elinle başına musallat etmişsin. Beni de dumanınla boğmaya çalışıyorsun. Buna hakkın yok. Ama buna rağmen sana kızmıyorum ve kendi kendime, ‘**Bu kardeşimin görünen kusuru sigarasıdır. Benim ise görünmeyen nice kusurlarım vardır. Öyle ise bunun sigarasından dolayı kızmamalıyım**’ diyerek nefsimi susturup, sabrediyorum.

Baktım yeni yaktığı sigarasını bu defa ezip çöpe atmakta tereddüt göstermedi. Bir müddet daha sessizce devam ettik. Bu arada sık sık bana baktığını anlıyordum.

– Neyi merak ediyorsun, dedim.

– **Şaşırmam şu ki, dedi. Karşılaştığı her olayı iyi yorumlayıp kızmayan gamsız adamın sakalında beyaz olmamalıydı. Halbuki senin de sakalında beyaz var.**

– Onun sebebi malum, dedim. Hep çenemi çalıştırıyorum da ondan!

Gergin sinirli arkadaşım bu defa dayanamayıp kahkahayı basarken eliyle elimi tuttu:

– Seni bırakmam, dedi. Tekirdağ’ın köftesi meşhurdur, mutlaka birlikte ineceğiz, bir köfte yedireceğim.

– Demezler mi sonra, Şahin hoca beleş köfte bulunca yolda otobüsten indi diye?

– Sen hoca mısın yoksa?

– Belli olmuyor mu?

– Oluyor da senin gibisini pek görmedim. Sen hoca değil, filozofsun.

O, Tekirdağ’da indi, ben yoluma devam ettim.

Bilmem iyi, bilmem kötü ettik, bir yolculuğu böyle tükettik.

İslam tarihine başlangıç zamanı,
Hicretten 17 sene sonra, Halife Hz. Ömer
zamanında tespit edildi.

HİCRÎ TAKVİM NASIL BAŞLADI?

Sevr mağarası

**İmam-ı Ali'nin teklifiyle
Resûl-i Ekrem'in hicret bu-
yurduğu sene, birinci sene;
ashâb-ı kirâmın da ilk defa
hicrete başladığı Muharrem
ayı, birinci ay olarak kabûl
edilmiştir!**

Elinde hurma dalından ya-
pılmış asâsı, sırtında Ye-
men kumaşından mamul
hırkası, başında da bembeyaz
şekilde görünen sarığı ile kapı
kapı dolaşıyor, vardığı her kapı-
nın önünde, evvelâ içerideki gö-
rünmeyen ev sahiplerine selâm
veriyor; sonra da gelen sese söy-
leyeceğini söyleyerek bir diğer
sokaktan bir başka kapıya doğ-
ru ilerleyip kayboluyordu...

Güneş altın sarısı ışıklarını, Me-
dine sokaklarına yakıcı bir sı-
caklıkla serperken, o, dönüp
geldiği meşveret binası kapısın-
da beklemeye başlamıştı.

Çok geçmedi, sokak sokak dola-
şıp çağırdığı zatlar tek tek göründüler.

- İşte ashâbın büyüklerinden Sa'd bin Ebi Vakkas geliyor.
- İşte Talha da geliyor.
- Bak bak, şu gelen de İmam-ı Ali olsa gerek, ta kendisi!..

Gelenler, ciddi bir tavırla meşveret meclisinin toplanacağı
binanın kapısından içeri girerken, kendilerini tek tek çağıran
zata karşı mütebessim ve minnettar bir tavırla selâm vererek gi-
riyorlardı. Az sonra uzaktan heyecanlı adımlarla gelen biri gö-
ründü. Bu zatın yürüyüşünde bile, bir başkalık vardı. Dik boy-
lu, uzun adımlı biriydi. Yaklaştı. Bolca dikilmiş uzun cübbesi
içinde, kimliği pek belli değil gibiydi ama, onu kendine mahsus
tipiyle herkes rahatça tanıyabilirdi. Geçtiği yolun kenarındaki-

ler onun selamına:

– Ve aleykümüsselâm yâ Emîre'l-Mü'minin! diye karşılık veriyorlardı.

Demek ki bu, İkinci Halife Hazret-i Ömer'in ta kendisiydi. Meşveret meclisini de, O toplatmıştı. Nitekim içeri girince, vakit kaybetmeden söze başlayıp, Allah'a hamd, Resûlüne de salât ve selâmdan sonra, hemen mevzua giren Halife, kısaca şöyle konuştu:

– Biliyorsunuz, biz bir Arabistan, yahut herhangi bir kıt'a hâkimiyetini gaye edinen bir inancın müntesibi değiliz. Bizim dâvamız

bütün cihana ışık tutar ve sadece dünyayı değil, ebedî hayatı da içine alır. Böyle bir inancın müntesiplerinin kendilerine mahsus bir tarihleri olmayışı, takvimleri bulunmayışı, ciddi bir eksiklik-tir. Bugünden itibaren bir tarih başlatmalı, cereyan edecek muamelelerimizi bu tarihe göre sıraya dizmeliyiz!..

Hazır bulunanların hepsi de, böyle bir ihtiyacı çoktan duyuyorlar, fakat hangi vak'anın tarih başlangıcı olacağını kestirmekte güçlük çekiyorlardı. Zira Resûl-i Ekrem Hazretleri'nin hayatının her günü, ayrı bir hâdise ve tarih başlangıcı sayılma-ya değer bir durum arzetydi.

Ne var ki iş meşveret meclisine geldiğine göre, istişareye sunulacak, hangi hâdise rey toplarsa, o vak'a tarih başlangıcı olacaktı.

Nitekim Sa'd bin Ebî Vakkas teklifini yaptı:

– Yâ Emîre'l-Mü'minin! Ben Resûl-i Ekrem Hazretlerinin vefat gününü, tarih başlangıcı olarak münasip buluyorum!

– Peki? Sen ne dersin yâ Talha!

– Ben böyle elemli bir günü tarih başlangıcı olmaya uygun görmüyorum. Eğer münasipse, Resûl-i Ekrem'in ölümünü değil de, doğumunu, tarih başlangıcı olarak teklif ediyorum.

– Peki, yâ Ali, sen ne söylersin, bir de seni dinleyelim?

Bu hicret hâdisesi, öyle bir hâtıradır ki, dünya durdukça değerini muhafaza edecek; kıyâmete kadar yaşayan Müslümanlar, ilk mü'minlerin sadece imanları uğruna mallarını, mülklerini, hatta aile efratlarıyla birlikte bütün akra- ba ve komşularını terkedip, bir torba içine koydukları kuru bir ekmek ve bir avuç hurmayla yola çıkışlarının hikmeti üzerinde ibretle düşüneceklerdir.

– Yâ Emîre'l-Mü'minîn! Ben Resûlullah'ın Mekke'den Medine'ye hicretini teklif ediyorum. Çünkü **bu hicret hâdisesi, öyle bir hâtıradır ki, dünya durdukça değerini muhafaza edecek; kıyâmete kadar yaşayan Müslümanlar, ilk mü'minlerin sadece imanları uğruna mallarını, mülklerini, hatta aile efratlarıyla birlikte bütün akraba ve komşularını terkedip, bir torba içine koydukları kuru bir ekmek ve bir avuç hurmayla yola çıkışlarının hikmeti üzerinde ibretle düşüneceklerdir.**

Emîrü'l-Mü'minîn hâzır bulunanlara hitap etti:

– Ne dersiniz ey Resûlullah'ın yakınları?

– Ben bu teklifi yerinde buluyorum, yâ Emîre'l-Mü'minîn!..

– Ben de...

– Ben de...

İmam-ı Ali'nin bu teklifiyle, Resûlullah'ın hicret ettiği sene, İslâm tarihinin başlangıcı olarak kabûl edilmiş, ancak ilk hicret Muharrem ayında olduğundan, Muharrem ayı da birinci ay olarak tesbit olunmuştur.

Hicretten 17 sene sonra, İkinci Halife Hazret-i Ömer'in riyâsetinde toplanan Meşveret Meclisi'nin bu kararını, kapıda bekleyen münâdi, Medine sokaklarında şöyle ilân etti:

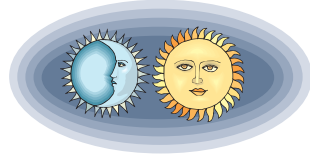
– Ey Müslümanlar! Bundan sonra herkes rastgeldiği hâdiseyi tarih başlangıcı olarak kullanmasın! Resûl-i Ekrem'in hicret buyurduğu sene, birinci sene; ashâb-ı kirâmın da ilk defa hicrete başladığı Muharrem ayı, birinci ay olarak kabûl edilmiştir! Duyanlar duymayanlara duyursun!...

Yılın zor ve kolay günleri dünya müslümanları arasında sırayla dolaşır; bir eşitsizlik söz konusu olmaz.

HİCRÎ TAKVİMİN ÖZELLİĞİ NEDİR, NİÇİN İBADETLER HİCRÎ TAKVİME GÖRE YERİNE GETİRİLİR?

B ilindiği gibi, üzerinde yaşadığımız şu yuvarlak dünyamız, bir noktada sabit bekliyor değildir. Hiç durmaksızın güneş etrafında dönmektedir. Güneş etrafındaki bu dolaşmasını da ancak 12 ayda, yani 365 günde bitirebilmektedir.

Dini günlerimiz, kutsal zamanlarımız dünyamızın güneş etrafında dönüşüne göre değil, ayın dünyamız etrafında tur atışına göre tesbit edilir.

Dünyamız, güneş etrafında böylece durmadan dönerken, geceleri bizleri ışıqla aydınlatan Ay'ımız da, dünyamız etrafında dolaşıp, tur yapmaktadır. Durmadan dünyamızın etrafını dolaşan bu Ay'ımız da zikri geçen turunu (dünyamızın güneş etrafındaki dönüşünden 11 gün evvel) tamamlayarak, 354 günde tekrar başladığı noktaya gelmektedir. Böylece, **dünyanın güneş etrafındaki turu 365 günde tamamlanırken, ayın dünya etrafındaki dönüşü (11 gün kadar eksik olarak) 354 günde bitmiş olmakta**, Rabbimizin kurduğu nizam böyle devam etmektedir.

Bu iki ilâhî kanunun fark ve hikmetini bilmeliyiz. Çünkü, **dini günlerimiz, kutsal zamanlarımız dünyamızın güneş etrafında dönüşüne göre değil, ayın dünyamız etrafında tur atışına göre tesbit edilir.** Bunda da tesadüf değil, düşündürücü hikmetler, adaletli neticeler görülür. Şöyle ki:

Ayın dünyamız etrafındaki turu güneşten 11 gün evvel bittiği için, gelecek sene 11 gün daha evvel gelmektedir. Dâima 11 gün evvel gelen bu hicrî senede ise, dinî günler de otomatik ola-

Müslümanların ayın dünya etrafındaki dönüşünü esas alan hicrî takvimleri, diğer takvimi bulaamadıkları için kabul edilmiş değildir. Belki dinî vazifeleri ifa ederken küremiz üzerinde yaşayan topyekûn Müslümanlar arasındaki ilâhî adaletin tam tecellisini temin için kasdî bir tercihle hicrî takvimde karar kılınmıştır.

rak 11 gün evvel gelmekte, böylece **her 33 senede dinî günler 12 ayı, yâni bütün mevsimleri dolaşmış olmaktadır.**

Şayet böyle olmasaydı, yâni hicrî sene 11 gün evvel gelmeden, senenin bütün günleri, kullanılan milâdî aylar gibi yerinde saymış olsaydı, ortaya büyük bir mesele çıkacaktı.

Diyelim ki, Hac ve Ramazan-ı Şerif, içinde bulunduğumuz mevsimde sabit kalsaydı, kısa günlerde ve serin havalarda Hacc'a gidip, oruç tutan bizlere mukabil, Kuzey ve Güney Kutuplarına doğru gidildikçe çok kısa ve soğuk günler, yahut çok uzun ve sıcak günlerde Hacc'a gidilip, oruç tutulmak zarureti kıyamete kadar devam edip gidecekti. Bu ise ilâhî adalete muvafık düşmezdi. Dünya küresinin muayyen mıntıkasında yaşayanlar kısa ve serin günlerde Hacc'a gidip, oruç tutarlarken; diğer mıntıkasında yaşayanlar ise hep zor ve meşakatlı günlerde oruç tutup, ibadet etmeye mahkûm kalırlardı.

Bütün Müslümanlar arasında tam bir eşitliği temin için dinî günlerimiz şimdiki milâdî tarihe göre değil, hicrî takvime, yani gök ayının dünyamız etrafındaki dönüşüne göre tesbit edilir. Böylece bazan soğuk mevsimde Hacc'a gidip oruç tutanlar, bazan da sıcak mevsime rastlayan gün ve aylarda dinî vazifelerini ifa ederler. Bu durumda da, **kolay ve zor günler, bütün dünya Müslümanları arasında sırayla dolaşır, adaletle paylaşılır.** Bu da ilâhî rahmetin bir tecellisi olarak dikkatimizi çekmiş, bizi düşündürmüş olur.

Bazılarının sandığı gibi, Müslümanların ayın dünya etrafındaki dönüşünü esas alan hicrî takvimleri, diğer takvimi bulaamadıkları için kabul edilmiş değildir. Belki dinî vazifeleri ifa ederken küremiz üzerinde yaşayan topyekûn Müslümanlar arasındaki adaletin tam tecellisini temin için kasdî bir tercihle hic-

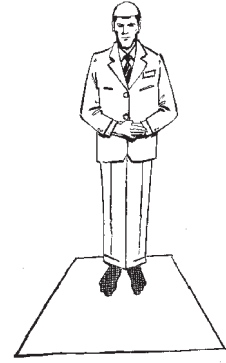
ri takvimde karar kılınmış; Peygamberimizin Mekke'den hicretini tarih başlangıcı olarak kabul eden bu takvim, Hazret-i Ömer zamanında başlayarak yarım asır evveline kadar bütün Müslüman devletlerin takvimi olarak kullanılagelmıştır.

Hicri takvimin şu arzettiğimiz hususiyeti İslâmiyet'in adalet dağıtımındaki hassasiyetini gösterir. **İbadet ederken bile bütün beşeriyetin hakkaniyet ölçüleri içinde meşakkat ve kolaylıklardan aynı derecede istifade etmeleri gereğini ifade eder.** Bu ise adalet üzerine titremenin benzersiz bir örneğini teşkil eder. Kaldı ki bu takvimin daha başka özellikleri de vardır.

Kimse, kılmadığı namazın,
kılmış gibi sevabını alacağını
iddia edemez.

SÜNNETLERİ KILMAYIP KAZA NAMAZI KILMAK CAİZ MI? KAZA NAMAZI SÜNNET YERİNE DE GEÇER Mİ?

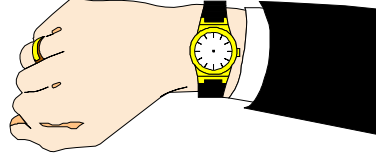

Soru: Bazı kimseler geçmişte kılmadıkları namazlarını şimdilerde kaza etmek istiyorlar. Bunun için de vakit namazlarının önünde ve sonunda kıldıkları sünnetleri terk ediyor, yerine kaza namazı kılıyorlar. Bu, caiz olur mu?

Cevap: - Elbette olur. Neden olmasın!? Kaza namazı kılıyor, kılmadığı bir farzın borcundan kurtuluyor. Bundan daha güzel ne olabilir.. Ancak bu durumda bir kazanıyor, bir de kayıp ediyor.

Sünnetleri kılmayıp terk edip yerine kaza namazı kılanların kıldıkları bu kaza namazı, sünnet namazı yerine de geçer iddiası mesnedsizdir, olsa olsa çoğunluğun benimsemediği zayıf bir görüştür.

- Kazandığı nedir?
- Kıldığı kaza namazı.
- Kaybettiği nedir?
- Kılmadığı sünnetler..

Eğer bir kazanırken bir de kaybetmeyi uygun buluyorsa, sünnetleri kılmamasın. Yerine kazaları kılmaya devam etsin. Kıldığı namazın borcundan kurtulurken, kılmadığı sünnetin sevabından ise mahrum kalır. Bunun tartışması da olmaz. **Kimse kılmadığı namazın kılmış gibi sevabını alacağını iddia edemez.**

Şayet bir kazanırken bir de kaybetmek istemiyorsa, namazların önündeki ve sonundaki sünnetleri kılmaya devam eder. Hatta kılınması için Peygamberimizin hakkında tavsiye hadisleri bulunan (teheccüd, kuşluk, evvabin, tesbih..) namazlarını dahi kaza namazı için terk etmez. Bunları da kılar. Kaza namazlarını da bunlardan ayrı olarak kılar.. Böylece bir kazanırken bir de kaybetmemiş olur. Şüphe ve tereddütlerden de kurtulur. Çünkü şüpheyi gerektiren bir ihmal ve terki söz konusu olmuyor.

Bu, icthadi bir konu olduğundan Hanefi mezhebinin icthadi, yani görüşü bu yöndedir.

Şafii’de ise, sünnetlerin yerine kaza kılmak suretiyle bir an önce kaza namazı borcundan kurtulma icthadi benimsemiştir.. Bu itibarla Şafiiler, namazların sünnetleri yerine kaza namazı kılarak farz borcundan acilen kurtulmayı hedef almışlar, böylece onlar da kendi mezheplerinin görüşüyle amel etmeye dikkat etmişlerdir..

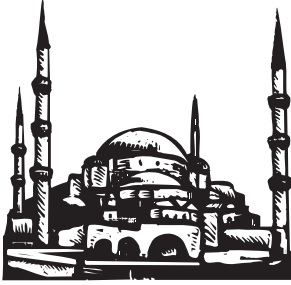
Bu konuda son devrin Hanefi fıkıh alimi olarak bilinen Diyanet İşleri eski başkanlarından Ömer Nasuhi Bilmen Hoca Efendinin, dikkatimizi çektiği bir nokta da, “Kaza namazlarının vakitleri geçmez. Üç kerahet vakti dışında her zaman kaza namazı kılınabilir, ama sünnetlerin vakitleri geçer. Vakti içinde kılınmazlarsa sonra kaza edilmezler. Buna da dikkat edilmelidir” dedikten sonra konuya ait şu değerli bilgiyi vermektedir ilmi-halinde:

– “Namazları kazaya bırakmak bir günahdır. (Bu kesin) Bu günah-tan kurtulmak için sünnetleri feda etmek münasip olmaz. Böyle bir günahı işleyen kimsenin, fazla ibadet-te bulanarak Allahın affına sığınma-sı gerekirken, kendisi hakkında Re-sulullahın şefaatinin tecellisine ve-sile olacak bir kısım mübarek sün-netleri terk etmesi nasıl uygun ola-bilir? (Nasıl makul, mantıklı görülebilir?)

“Kaza namazlarının vakitleri geçmez. Üç ke-rahet vakti dışında her zaman kaza namazı kılınabilir, ama sünnetlerin vakitleri geçer. Vakti içinde kılınmazlarsa son-ra kaza edilmezler. Buna da dikkat edilmelidir “

Hem bir kısım vakit namazlarını kazaya bırakmak, hem de diğer bir kısım vakit namazlarını kendilerini tamamlayan sün-netlerden tecrit etmek iki kez kusur olmaz mı?. Bunun aksine olan bazı nakiller geçerli değildir. Fetva verilen görüşe zıttır.

Hem sünnetleri hem de kaza namazlarını kılmaya müsait vakit bulamadıklarını iddia eden bulunursa, bunlar insaflica bir iddiada bulunmuş sayılmazlar. Boş yere en kıymetli nice va-kitlerini zayı eden insanlar, bilmem böyle bir iddiaya ne yüzle cür’et edebilirler..?”

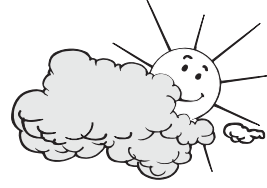
Evet, kaza namazları (üç kerahet vak-ti dışında) her zaman kılınabilir. Bu-lunan her boş vakit, kaza namazı kıl-ma fırsatı olarak değerlendirilebilir. Öyle de yapılmalıdır. Her fırsatta kaza kılma alışkanlığı kazanılmalı, sünnet-leri terk etmeden, bir kazanırken bir kaybetmeden de kaza namazı bor-cundan kurtulmanın mümkün oldu-ğu gösterilmelidir.. Nitekim bütün

Hanefiler, kaza namazlarını sünnetleri terk etmeden kılmakta-lar.

Hatta her kaza namazının başındaki (kamet) sünnetini de terk etmemekteler.

Zaten (kamet), farzların başında terk edilmeyen kuvvetli sünnetlerdendir. Hanımlar ise ne ezanla, ne de kamet getirmek-le mecbur ve mükellef tutulmamışlardır.

Namazı tamamıyla terk başka,
kazaya bırakmak başka...

VAKTİNDE KILINAMAYAN NAMAZIN GÜNAHINDAN KURTULMAK NASIL MÜMKÜN OLUR?

Namaz, İslâm'ın ilk şartlarından biridir. Bu şartta ihmal ve kusur mâzur görülemez. Ancak, ihmal edenler daha fazlasına gitmeyip tevbe, istiğfarla hemen namaza başlamalı, geçmiş namazlarını da kaza etmeliler.

Vaktinde kılınamayan namazları, kaza etmekle namaz borcundan kurtulunur, üzerinde ibâdet mükellefiyetinin yükü kalmaz. Lâkin, bu kaza namazları, vaktinde kılınan namaz gibi sevaba vesile olmaz.

Vaktinde kılınamayan namazları, kaza etmekle namaz borcundan kurtulunur, üzerinde ibâdet mükellefiyetinin yükü kalmaz. Lâkin, bu kaza namazları, vaktinde kılınan namaz gibi sevaba vesile olmaz.

Yâni, kaza namazında sadece borçtan kurtulmak söz konusu iken, vaktinde kılmakta, hem borçtan kurtulma, hem de sevabına nâil olma bahis konusudur.

Ayrıca **namazları kılma imkanı varken terkedip kazaya bırakmak, günah-ı kebâirdendir.**

Yâni büyük günahlardandır. Namazın bu ehemmiyetinden olacak ki, okuyucumun yazdığı hadîste:

– Bir vakit namazı terkedene seksen sene azâb olunacaktır, şeklinde hüküm yer almıştır.

Buradaki seksen sene, çokluktan kinâyedir. Kesin müddet değildir. Zaten hadislerdeki vakit, tarih gibi belli gün ve müddetler, kinâye ve mecâz olurlar, çizgi şeklinde belli vakti, belli tarihi bildirmezler.

Sabah namazını güneşten sonraya bırakanın da aynı uzunlukta azâba çarpılıp çarpılmayacağı sualine gelince:

Hadîste zikri geçen azâb, namazı kaza eden için olmayıp, terk eden içindir. Tamamiyle terk başka, kaza başka.

Bu sebeple, bâzen namazı vaktinde kılamayıp da güneşten sonraya bırakmış olanlar, hemen sünnetiyle birlikte güneşten 45 dakika sonra kaza ederlerse, azaba uğramazlar. Ama, vaktinde kılmış sevabı da alamazlar.

Çünkü kaza etmeleriyle tehir günahından kurtulur, ama vaktinde kılma sevabı alamazlar.

Bir mâneviyat büyüğünün gece evinde yangın çıkmış, konu komşu birleşip sabaha kadar eşyasını kurtarmış, yangından ziyan görmesine engel olmuşlar. Ama o zat bütün bunlardan sonra yine durmadan gözyaşı döküyormuş. Sormuşlar:

– Hazret, neden ağlayıp duruyorsunuz, baksanıza bütün eşyanız güneş doğuncaya kadar dışarı çıkarıldı, tamamen kurtarıldı? Siz ağlamalı değil, sevinmelisiniz.

O zat şu cevabı vermiş:

– Ben onlar için ağlamıyorum. Beni ağlatan şey, kırk senedir güneşten sonraya bırakmadığım namazımı bugün kazaya bırakmış olmamdır. Onun için ağlıyorum.

Kalın ve suyu içine çekmeyen
çoraplar mest hükmündedir.

ÇORABA MESHEDİLİR Mİ?

Fethiye'den mektup yazan kardeşimiz diyor ki: “Erzurum'dan gelirken terminalde abdest alan birini gördüm. Ayaklarındaki çoraplara meshediyor, yıkama ihtiyacı duymuyordu. Merak edip sordum:

– **Sen çoraplara mı meshediyorsun?**

Çoraplara meshedilebilir. Ancak şu iki vasfın meshedilecek çorapta bulunması şartıyla.

Birincisi, çorap yere bırakılınca dimdik duracak derecede kalın olmalı.

İkincisi de meshedilince üzerindeki suyu içine çekmeyecek derecede sık örülmüş bulunmalı.

Başını sallayarak cevap verdi:

– Evet, deri yerine kalın yün çoraba meshediyorum. Hoca efendi olur, dedi. Ben de bu kolaylıktan istifade ediyorum.

Okuyucum diyor ki:

– Bu kardeşimizde gördüğüm tatbikat doğru mudur? Çoraba meshedilebilir mi?

* * *

Alâkalı fıkıh kitaplarında verilen bilgiye göre çoraplara meshedilebilir. Ancak şu iki vasfın meshedilecek çorapta bulunması şartıyla.

Birincisi, çorap yere bırakılınca dimdik duracak derecede kalın olmalı.

İkincisi de meshedilince üzerindeki suyu içine çekmeyecek derecede sık örülmüş bulunmalı.

İşte bu iki şart yerine gelmiş olan çoraba meshedilir. Bu sebeple **keçeden yapılan çoraplara meshetmek câiz görülmüştür. Kalın yün çoraplar da aynı mâhiyette mütalâa edilmiştir.** Zira keçeye hem su geçmez, hem de bırakılınca kendi başına ayakta kalır, kırılıp yere düşmez.

Okuyucumun meshedildiğini gördüğü çorabın durumu da böyle ise mes'ele yoktur. Mest yerine kullanılabilir. Şâyet böyle değilse, yâni, yere bırakılınca dimdik duracak kalınlıkta bulunmuyorsa, ayrıca üzerine meshedilince suyu içine çekip ayak derisine eriştirecek incelikte örülmüşse bu çoraba meshedilmez. Yâni böyle ince ve nazık çoraplar mest yerine kullanılmaz.

Mesh yerine kullanılacak şeyin kalın ve sık dokunmuş olması şartındandır ki, köselelerin üzerine kalın kumaştan dikilmiş üstlülere meshetmek câiz olur. Nitekim bâzı mahallerde yapılan meshler bu tip meshlerdir. Altı kösele, ama üzeri keçe ve benzeri kumaştan yapılmıştır. Ne içine su geçirir, ne de bırakılınca kırılır, yere serilir.

1 – Mesh câiz olması için mestin üç parmak girecek kadar büyük olan sökük ve yırtıktan âzâde olması lâzımdır. Aksi hâlde sökük, yahut yırtıklar üç parmak girecek derecede genişse meshe mâni olur. Orası dikilmeden mesh sahih olmaz.

2 – Mest giymek ruhsattır. Mestsiz abdest almak ise azimet-tir. Mestte kolaylık bulunup, mestsizlikte zorluk olduğundan, zor olan amelin sevabının (kolay olana nisbetle) daha fazla olduğu açık bir gerçektir.

3 – Meshin sahih olması için, el parmaklarından üçünün ayak parmaklarının üzerine gelen kısma yapışıp yukarıya çekilmesi gereklidir.

Bundan dolayıdır ki, ayak parmakları kesilmiş olan kimse meshedemez. Zira farz olan mesh yeri, kesilmiş olduğundan mesh sahih olmaz.

Halk arasında kullanılan mest galattır, mesh ise doğru kelimedir.

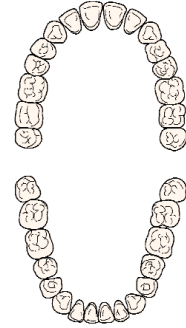
Gusûlde ağza su alıp ıslatmak, hanefilerde farzdır.

DİŞ KAPLATMAK CAİZ Mİ? GUSLE ENGEL OLMAZ MI?

Sâfiilerde gusûlde ağza su alıp ıslatmak sünnettir. Hanefilerde ise farzdır. Bu sebeple bir Hanefî mü'min, gusûlde ağzını iyice ıslatır, kuru yer bırakmaz. Bırakırsa guslû sahih olmaz.

SUAL:

– Hanefîler gusûlde ağız içini yıkamayı neden farz görmüşlerdir?

Dışteki dolgu ve kaplamanın altına suyun mutlaka geçmesi gerekmez. Çünkü bunların üzerinden geçen su, ağız ıslatmış, şart yerine gelmiştir. Dolgu ve kaplamanın altı ise, beden dış kısmı değil, artık iç kısmındandır. İç kısmı yıkamak ise, farz değildir.

CEVAP:

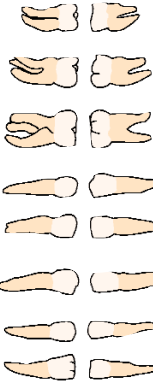
– Gusûlde bedenın dışını yıkamayı âyet emretmektedir. Ağız ve burun içi de bedenın dış kısmındandır. Öyle ise, gusûlde ağız da, burnun içi de yıkanmalı, bedenın dış kısmından oluşunun icabı yerine getirilmelidir.

Şâfiî’de ise, bunlar bedenın dışından değil, içinden sayıldığından, yıkanması farz olarak görülmemiştir; sünnet derecesinde mütalâa edilmiştir.

SUAL:

– **Ağzın içi yıkanması farz olduğuna göre, ağızda dolgu ve kaplama diş bulunması hâlinde durum ne olacak? Zira bu sabit dişlerin altına gusûlde su geçirmek mümkün olmaz.**

CEVAP:

– Dişteki dolgu ve kaplamanın altına suyun mutlaka geçmesi gerekmez. Çünkü bunların üzerinden geçen su, ağız ıslatmış, şart yerine gelmiştir. Dolgu ve kaplamanın altı ise, bedenın dış kısmı değil, artık iç kısmındandır. İç kısmı yıka-mak ise, farz değildir.

Nitekim abdest âzâlarından birinde yara bulunsa, bu yaranın üzerindeki sargının sökülmesi de yaraya zarar verecek olsa, abdestte bu sargı sökülmez, sargının üzerinden geçen su kâfi gelir. Hattâ bu su da zarar verirse, ıslak elle sargının üzerine meshedilir. Sökülüp de altını yıka-mak icabetmez.

Diş dolgu ve kaplaması da yara üzerindeki sargı gibidir. Üzerinden suyun geçmesi kâfidir. Sabit dişi ve donmuş dolgu sökmek gerekmez.

Ancak bu mes’elede iki cihet vardır. Onu hatırdan çıkarmalıyız.

Biri, diş dolgu ve kaplamasına Tabib-i Hâzık dediğimiz selâhiyetli bir doktorun gerek görmesi... Şâyet böyle bir doktor bunun ihtiyaç olduğunu ifade etmişse bu tedavi yapılır, gusle mani görülmez, ifade ettiğim müsaadeden istifade edilir.

Bir de böyle bir doktor, ihtiyaç olarak görmemiş, buna gerek olduğunu ifade etmemiş, lâkin kişi süs ve zinet olarak tak-tırmak istemiş, sırf gösteriş arzusundan buna lüzum görmüş.

İşte bu ikinci anlayıştan hareketle dişini kaplatanlar, birinci durumdakilere verilen ruhsattan istifade edemezler. Böylelerinin guslü sahih olmaz. Zira bir ihtiyaçtan, selâhiyetli bir doktorun gördüğü lüzumdan hareket etmiyor. Süs ve zinet olsun için buna tevessül ediyor. Mecbur olmadan yapıyor.

Doldurma ve kaplama dişlerin gusle engel olduğu söylentileri, bu ikinci kısım doldurmaya ve kaplamaya âit olsa gerektir.

Bunu yanlış anlayanlar, bir doktorun ihtiyaç olarak göstermesiyle yapılan dişlere de şâmil bir hüküm zannediyorlar, böylece huzursuzluğa düşüyor ve yanılmalara mâruz kalıyorlar.

Nitekim değerli fıkıh kitabı Mülteka şerhinde şöyle deniyor:

– Dişini mecburen doldurtan kimse, gusülde bu dolgu suyu söküp atması mümkün olmayınca, dolgunun üzerinden geçen suyla iktifa ederse, guslü sahih olur mu?

Elcevap: Olur. Şüpheye mahal kalmaz.

İzahlı Mülteka tercümesi, Taharet bahsi, s. 32

Bediüzzaman'ın Barla Lâhikası'ndaki izahından da bu hükümleri çıkarmaktayız.

Gusül ve abdestte, yıkanan yerlerde kuru yer kalmaması esastır.

MUAYYEN HALDE İKEN DİŞ KAPLATILIR MI? OJE, RUJ BOYALARI GUSLE MANİ MİDİR?

Sıkça sorulan iki soruya şöyle bir göz atalım izin verirsiniz.

Soru 1 : – Hanımların diş doldurtup, kaplatmaları sırasında muayyen

Muayyen hale maruz kalmış biri, bu halden çıkmadan dişini doldurabilir, kaplatabilir. Sonra da bu halden çıkınca guslünü yapar, “guslümde eksiklik var” şeklinde bir şüphe aklına bile gelmez.

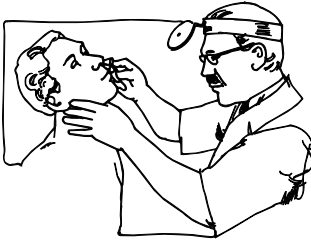
hale girmeleri tedaviye engel olur mu? Bu hale girince diş tedavisi sürdürülemez mi? Beklemeleri mi gerekecek? Bu durumda iken diş doldurtup, kaplatırlarsa sonradan yapacakları gusülle ri sahih olmaz mı?

Cevap:

– Diş doldurtup kaplatmak için muayyen halde olmama şartı gibi bir şart yoktur.

Muayyen hale maruz kalmış biri de bu halden çıkmadan dişini doldurabilir, kaplatabilir. Sonra da bu halden çıkınca guslünü yapar, “guslümde eksiklik var” şeklinde bir şüphe aklına bile gelmez. Gelmemelidir de.. Çünkü gusülde eksiklik, bedende kuru yer kalmasıyla meydana gelir. Bedende, ağız ve burun içinde kuru nokta kalmadıktan sonra neden gusülde bir şüphe akla gelsin?

Böyle bir şüphe şöyle bir yorumla akla gelebiliyor ve diyorlar ki:

– Diş dolgunun, yahut ta kaplamasının altına gusülde su geçmediğinden, altları kuru kalıyor. Böylece gusülde ağız içinde kuru nokta kalmış oluyor. Çünkü kaplatılan dişin üzerinde kaplama var. Doldurulan dişin üzerinde de dolgu var. Su, bu kaplama ve dolgunun üzerinden geçip, alt-

larına girmediğinden gusülde kuru kalmış oluyor..

İşte şüphe ve evham bu yorumdan kaynaklanıyor.

Halbuki, alimlerimiz bu konuyu incelemiş, “Kaplama ve dolgunun üzerinden suyun akıp geçmesi altını yıkama yerine geçer, ayrıca altını ıslatmaya gerek yoktur!” demişlerdir. Böylece yararlardaki sargının üzerinden suyun geçmesi yeterli görülüp sargıyı sökmeye gerek olmadığı gibi “Diş dolgu ve kaplatmasının üzerinden de suyun geçmesi kafi olup altını yıkamak için sökmeye gerek yoktur. Bunda zaruret vardır!” diye fetvalar verilmiştir.. Bu fetvaların sayısı da azımsanmayacak kadar çoktur.

Bütün bunlara rağmen yine de mümkün olsa da, beden tıraşı, saç kestirme, diş doldurtma ve kaplatma gibi vücut bakımları, muayyen halden çıkınca yapılsa, daha da güzeli tercih edilmiş olunur. Bu türlü vesveseye kapılmaya da gerek kalmaz.

* * *

Soru 2:

– Gusülde bedenın dış kısmında iğne ucu basacak kadar bile olsa kuru yer kalmamalıdır ki, cünüplükten çıkılmış, gusül tamamlanmış olsun, deniyor. Buna göre, **dudaklarda ruj, tırnaklarda oje gibi altına suyun geçmesine engel boyaların durumu nedir?** Bunlar da gusle mani boyalardan sayılırlar mı? Böyleyse gusülde, abdestte bunları kazıyıp ta mı abdest alıp gusletmek gerekecek?

Cevap:

– Bu boyaların durumunu kullananlar bilirler. Bizim dikkat çekmek istediğimiz nokta, **altına suyun geçip geçmeme noktasıdır.** Şayet bunlar tabaka teşkil ediyor da, gusülde, abdestte suyun bedene temasına engel oluyorsa, bedende kuru yer kalıyor demektir. Kuru yer kalınca gusül de, abdest de tamam olmuyor hükmü akla gelmektedir.

Oje ve rujlar, tabaka teşkil ediyor da, gusülde, abdestte suyun bedene temasına engel oluyorsa, bedende kuru yer kalıyor demektir. Kuru yer kalınca gusül de, abdest de tamam olmuyor hükmü akla gelmektedir.

Şayet bu boyaların içinde kına gibi suyun deriye temasını önlemeyenleri var da, bunlar seçiliyorsa, elbette kına gibi kullanım serbestisine onlar da sahip olurlar, bir yasak da akla gelmez. Yeter ki gusülde, abdestte suyun cilde veya tırnağa değmesine mani olmasınlar, kına özelliğine bu boyalar da sahip bulunsunlar...

Aynı hükmü saç boyaları için de söylemek mümkündür.

Hangisi tabaka teşkil edecek kalınlıkta, hangileri kına gibi tabaka teşkil etmeyecek incelikte bunu bizim bilmemiz kolay olmaz. Kullananlar, tercih ettikleri markanın özelliğini öğrenmeleri gerekmektedir ki, kına gibi cilde temasa engel olmayanlarını tercih etme imkanı bulsunlar..

Burada akla gelen bir soru da şöyle olabilir. Denebilir ki:

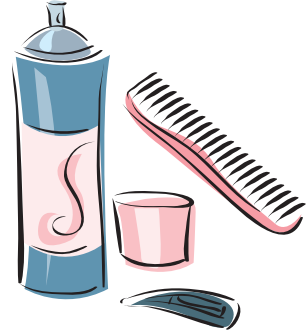
– Diş dolgusu ve kaplamasının üzerinden geçen su, altını ıslatmış gibi kabul edilip gusle mani görülmüyor. **Neden tırnak üzerindeki ojeler, dudaktaki (şayet kalınsa) boyalar gusle mani kabul ediliyor, tabaka teşkil etmesi engel olarak görülüyor? Bunların üzerinden suyun geçmesi de altını ıslatmış gibi kabul edilemez mi?**

Bunun cevabı, **diş tedavisinde zaruretin olmasıdır**. Diş sağlığı hayatın olmazsa olmazlarından. Dişsiz insan gıdasını alamaz, sıhhatini bulamaz, konuşmasını da yapamaz!... Ama **tırnak ve dudak boyası böylesine bir zaruri ihtiyaçtan değildir ki, zaruretlere tanınan istisnalar bu boyalara da tanınmış olsun**. Ancak, boya larını zaruret derecesinde mühim görenler de var mı bilemiyorum. Onu da kendileri takdir ederler elbette.

Tırnak ve dudak boyası zaruri bir ihtiyaçtan değildir ki, zaruretlere tanınan istisnalar bu boyalara da tanınmış olsun.

Abdestliyen başı açılmak, saç kremi ve boyası kullanmak, spiral ve lens takmak, tuvalette banyo yapmak...

ABDEST VE GUSÜL ÜZERİNE İLGİNÇ SORULAR

Soru: - Çalıştığım iş yerinde hanımların abdest almaları rahat oluyor. Bu yüzden ben abdestimi evde alarak gidiyorum çalışacağım yere. Ancak bazıları diyorlar ki, iş yerinde başın açılınca abdestin bozulur. Kılacağın namaz için yeniden abdest alman gerekir. Önceden aldığın abdestin faydası olmaz. Bu doğru mu? Evde iken aldığımız abdestimizle işyerinde namazımızı kılamaz mıyız? Çarşı pazarda başımız açılınca abdestimiz bozulur mu? Saçın görünmüş olması abdestin bozulması demek midir?

Saç kremi, saç boyası gibi saça sürülen şeyler tabaka teşkil edip etmediğine göre hüküm alır..

Cevap: - **Abdesti bozanların içinde başın açılmasıyla abdest bozulur diye bir hüküm yoktur**. Bu sebeple, evde abdestinizi alır, vakti gelince bulunduğunuz yerde namazınızı kılabilir.

lirsiniz. Başınızın açılması, saçınızın gözükmüş bulunması abdesti bozmaz. Yeter ki, abdestiniz başka sebeplerden dolayı bozulmuş olmasın. Namazda başınız örtülü bulunmak zorundadır.

Soru: - Saç kremi, saç boyası abdeste, gusle mani midir?

Başınızın açılması, saçınızın gözükmüş bulunması abdesti bozmaz. Yeter ki, abdestiniz başka sebeplerden dolayı bozulmuş olmasın.

Cevap: - Saç kremi, saç boyası gibi saça sürülen şeyler tabaka teşkil edip etmediğine göre hüküm alır.. Şayet saça sürülen madde, kına gibi tabaka teşkil etmiyor da, suyun saç tellerini ıslatmasını önlemiyorsa, abdeste de mani değildir, gusle de. Eğer tırnak üzerindeki oje gibi tabaka teşkil ediyor da, altına suyun geçmesine mani oluyorsa, abdeste de mani olur, gusle de.. Buna göre durumu tespit etmeye ihtiyaç vardır. Gusülde de, abdestte de saç telleri ıslanıyor mu ıslanmıyor mu? Kına gibi ıslanıyor, tabaka teşkil etmiyorsa mahzur akla gelmemelidir. Sürülen boyalar saçın ıslanmasını, yani yıkanmasını önliyorsa elbette mesele var demektir. Tabaka teşkil etmeyi tercih etmek gerekecektir.

Soru: - Tuvalette banyo yapmak durumunda kalıyoruz. Bu caiz olur mu?

Cevap: - Mühim olan yıkanmanın tam olmasıdır. Bedenin tümünü dökülen su ıslatır da kuru yer kalmazsa gusül yapılmış, temizlik temin edilmiş olur. Yıkanma yerinin tuvalet olması gusle bir engel teşkil etmez. Olsa olsa tuvalette zeminin kirli olması akla gelebilir. Bu da sıçradığı sanılan kirli sular en sonunda tekrar yıkılarak temizlenir, mahzur önlenmiş olur. Şüpheye sebep kalmaz. Kaldı ki, zemin temizse, zaten banyodan da farkı yok demektir.

Soru: - Rahme konan spiral, ya da göze yapıştırılan lens guslü gerektirir, ya da yapılacak gülse mani olur mu?

Cevap: - Spiral ve lens ne guslü gerektirir, ne de yapılan gülse mani olurlar. Çünkü bunlar bedenin iç kısmında kalır. Bedenin iç kısmını, yani rahmin ve gözün içini yıkamak gerekmez ki, gusle manidir densin. Çünkü gusülde gözün içini yıkamak mecburiyeti yoktur ki, kuru yer kaldığından şüpheye düşsün..

Yıkanırken abdesti bozucu bir akıntı gelirse, sadece guslün abdest olma vasfını bozmuş olur, gusle mani olmaz.

Soru: - Yıkanırken dış kanaması olsa, yahut ta idrar yerinden abdesti bozucu akıntı gelse gusül bozulmuş mu olur, guslü yenilemek mi gerekir? Yoksa gusül bu akıntıya rağmen sahih olur, sadece guslün abdest olma vasfı mı gitmiş sayılır?

Cevap: -Yıkanırken abdesti bozucu bir akıntı gelirse, sadece guslün abdest olma vasfını bozmuş olur, gusle mani olmaz. Gusül tamamdır.. Çünkü gusül, bedenın tümünü yıkamak demektir. Kuru yer kalmayınca gusül tamam olur. Akıntı ise yıkanmaya mani değildir ki guslü bozmuş sayılsın. Sadece guslün abdest olma vasfını bozar. Artık bu gusülle namaz kılınmaz. Çünkü abdest, gelen akıntı ile bozulmuştur. Namaz için ayrıca abdest almak gerekir..

Soru: – Tıraştan sonra kolonya sürünmek mahzurlu mu? Kolonya abdesti bozar mı? Sürüldüğü yeri pis (necis) yapar mı?

Cevap: – Tıraştan sonra mikropları öldürmesi için kolonya kullanmak haram olmadığı gibi, abdesti de bozmadır. Islattığı yeri de necis yapmaz... Hanefi alimlerinin çoğunluğunun görüşü budur.

Şafii alimlerinin çoğunluğunun görüşü ise, daha dikkat ve temkinli olmayı işaretlemektedir.

– Kolonyada bulunan alkol, karıştığı şeyi necis yapacağı görüşünden hareketle ilaç ve tedavi dışında mecbur kalmadıkça alkollü kolonya kullanılmaması tavsiyesindedirler Şafii alimleri.

Şehirler arası otobüs yolculuğumda yolculara kolonya dağıtan görevliye kolonya istemediğimi işaret edince, “haram mı? diye sorması üzerine:

– Hayır, dedim. Ben kullanmak istemiyorum, ama kullananlara da bir şey demiyorum!

Bu cevap hoşuna gitmiş olmalı ki:

– Keşke her yolcu sizin gibi olsa, dedi. Kullanmıyorsunuz ama kullananlara da bir şey demiyor, konuyu güzel bağlıyorsunuz...

Muayyen hal veya lohusalık durumu aynen cünüplük hali gibidir.

CÜNÜBKEN ÖLENİN CENAZESİ İKİ KERE Mİ YIKANMALIDIR?

SUAL:

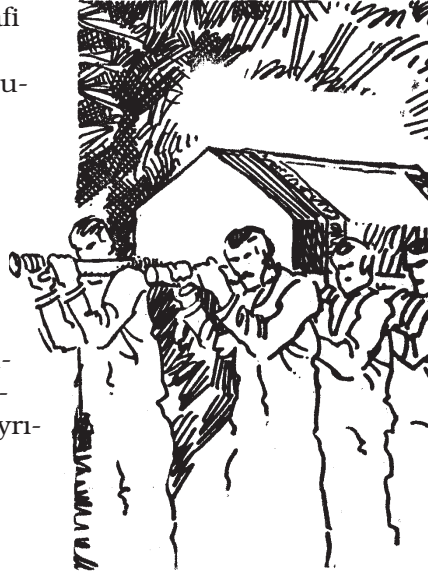
– Ölen insan yıkanır, sonra defnedilir. Şayet bu kimse gusülsüz olarak ölmüşse durumu ne olur? Ölüncü cünüblüğü için guslettirilir, sonra da ayrıca cenaze yıkaması mı yapılır?

CEVAP:

– Mü'minin gusülsüz olarak vefat etmiş olması yıkanmasında bir tekrarı gerektirmez. Yâni önce, yahutta sonra ayrıca bir de cünüplükten kurtarıcı gusül icabetmez. Çünkü, cenaze için vaki olan yıkama onun cünüplükten de çıkmasına kâfi gelir, cenaze yıkaması ölüyü tertemiz halde İlâhî huzura sevk etmiş olur, yeniden bir yıkamaya ihtiyaç olmaz.

Mecmua-i Cedide'deki fetvada bu husus pek açık şekilde ifade edilmiş; muayyen halde iken, yahut çocuk doğduktan sonra lohusalık bitmeden, yahutta cünübkün ölen kimseler için ayrıca bir yıkama daha lâzım gelmeyeceğine fetva verilmiştir.

Cenaze için vaki olan yıkama onun cünüplükten de çıkmasına kâfi gelir, cenaze yıkaması ölüyü tertemiz halde İlâhî huzura sevk etmiş olur,

Eşyada gözle görülen bir kirlilik yoksa temiz olduğuna hükmedilir.

KULLANILMIŞ ELBİSE İLE YIKAMADAN NAMAZ KILINABİLİR Mİ?

SUAL: Çarşıdan kullanılmış elbise alıp giyen kimse yıkamadan namaz kılabilir mi? Yoksa içki gibi pis şeylerin döküldüğünü tahmin ederek yıkadıktan sonra mı giymesi gerekir?

CEVAP: Eşyada asıl olan temizliktir. Herşey baştan temiz sayılır. Necislik ve pislik ancak rü'yet, yani görmeye bağlıdır. Bakılınca gözle kirliliği görülüyor, necisliği anlaşılıyorsa sadece şüphe ve vesveseden dolayı necasetin varlığına hükmedilmez, yıkanmadan namaz kılınmaya-çağı, iddiasında olunamaz. Baştan itibaren temizdir, giyilebilir, namaz da kılınabilir, hükmü verilir. Bu hükmü değiştirecek bir delil ve işaret görülürse hüküm değiştirilir. Mücerred vehim ve vesveseye hüküm bina edilmez.

Eşyada asıl olan temizliktir. Herşey baştan temiz sayılır. Necislik ve pislik ancak rü'yet, yani görmeye bağlıdır. Bakılınca gözle kirliliği görülüyor, necisliği anlaşılıyorsa sadece şüphe ve vesveseden dolayı necasetin varlığına hükmedilmez,

İsterse bu elbise gayr-i müslim ülkelerden gelmiş olsun. **Gayr-ı müslimlerin de içki içip, temizliğe dikkat etmeyeceklerini nazara alarak eşyanın necisliğine hükmedilmez.** Çünkü eşya aslında temizdir, necislik görmeye sabit olur, de-yip incelenir. **Bir necaset emaresi yoksa temiz olduğu inan-cında olmaya devam edilir.**

Bununla beraber **hassas davranıp temizlik yapanlar el-bette en isabetlisini yapmış, takvâca hareket etmiş sayılır-lar.** Takvâca hareket ise şüphesiz ki zahmetli olmasına rağmen sevaplıdır, en sağlamıdır.

Sakal, Peygamber efendimizin sünnetlerinden biridir.

SAKAL BIRAKMANIN VE KESMENİN HÜKMÜ NEDİR?

SUAL:

– Sakal bırakmanın hükmü nedir? Bırakılmayıp kesildiğinde bir farz terkedilmiş gibi mi olunur?

CEVAP:

– Sakal, Resûl-i Ekrem Efendimizin ehemmiyetli sünnetlerinden biridir. İsmi üzerinde sünnettir. Hiçbir âlim farz olduğunu ileri sürmediği için, terkinde de farzın terki gibi bir hüküm verilmemiştir.

- Sakal sünnetinde Şafii ile Hanefi arasında farklı görüş vardır. Şafii'ye göre sakal sünnettir. Kesimi ise sadece tenzihen mekruhtur.

- Hanefi'de ve diğer iki mezhepte ise hüküm farklıdır. Sakalı kesmek tahrimen mekruhtur.

Özrü olmayanlar bu sünneti ifa etmeli, edemeyenler de Şafii'yi taklid edip, itirazvari sözlerden uzak olmalıdır.

Mezahib-i Erbaa'da bilgi vardır.

Şafii'ye göre sakal sünnettir. Kesimi ise sadece tenzihen mekruhtur.

Hanefi'de ve diğer iki mezhepte ise hüküm farklıdır. Sakalı kesmek tahrimen mekruhtur.

Hatim sahibi,
kendi duasını
kendi yapabilir.

CEMAATLE HATİM DUASI ŞART MIDIR?

SUAL:

– Bazı mü'minler Kurân-ı Kerîm'i baştan sona kadar okuyup hatmediyorlar. Sonra da cemaatle hatim duası yaptırmak için imama, yahut müezzine başvuruyor; isimli, ünvanlı hatim duası yaptırıyorlar. Böyle bir dua şart mıdır? Hatmi okuyan, kendi âile efradıyla bizzat duasını da yaparsa eksik mi olur?

Hanefi mezhebinde tek başına hatim okuyanın cemaat halinde hatim duası yapması daha sevap olur, şeklinde bir tavsiye yoktur. Sadece Hanbelî mezhebinde müstehap olduğu ifade olunmuştur.

CEVAP:

– Hatim okuyacak kadar dikkat ve alâka gösteren mü'min, elbette duayı yapacak kadar da okuma bilgisine sahip olur. Hatimden sonra Kur'an'ın sonundaki hatim duasını da okursa, duayı da yapmış olur.

Hanefî mezhebinde tek başına hatim okuyanın cemaat halinde hatim duası yapması daha sevap olur, şeklinde bir tavsiye yoktur. Hatta Fetevây-ı Hindiyeye de böyle gösterişli bir duanın mekruh olduğu bile kaydedilmektedir. Peygamberimizden böyle bir tavsiye gelmediğinden âlimler böyle toplu hatim duası tavsiyesinde bulunmamışlardır.

Sadece Hanbelî mezhebinde müstehab olduğu ifade olunmuştur.

MİSAFİR OLDUĞU YERDE İHTİLÂM OLAN KİMSE NE YAPABİLİR?

SUAL:

– Bir kişi bir ahabının evinde misafirlikte iken gece guslû gerektiren bir rüya görüp yıkanmaya mecbur oldu. Ancak su yokluğundan, yahut ev sahibinden utandığından, yahutta yanlış mânâ verileceğini düşündüğünden yıkanmaya cesaret edemedi. Ev sahibi de birlikte namaz kılmayı istedi. Bu kimse ne yapıp da kendisini gizleyecek, ev sahibini rahatsız etmeden nasıl yıkanacak? Yemek işini nasıl halledecek?

CEVAP:

– Misafir kaldığı evde mâruz kaldığı ihtilâm olmadan dolayı meydana gelebilecek su-i tefsirden korkan kimse, guslünü tehir edecekse, birlikte namaza kalkarlar, ancak gusulsüz Kur’ân okunmayacağı için okumadan taklidi şekilde rûkûa, secdeye iner, şeklen namazdaymış gibi görünür. Namaz işini böylece geçiştirebilen misafir, yemekte de elini ağzını yıkar, yemek yiyebilir. Sonra **bulduğu ilk fırsatta bir söylentiye sebep olmadan gidip guslünü yapar, temizliğe kavuşur.**

Dinde zorluk yoktur. Bu gibi durumlarda bir çıkış yolu mutlaka vardır. Zikrettiğimiz husus da bir çıkış yoludur. Namazı tehir edip, kazaya bırakmaktan dolayı tevbe, istiğfar eder; inşaallah Rabbimiz de afveder, bir mazeret olarak kabul buyurur.

Olgun ve saygın biri olmanın formülü iki cümle...

KANAATKÂR OLUNUZ VE HASET ETMEYİNİZ

Efendim, bazı sözler vardır ki, iki cümleden ibarettir, ama iki cilt kitap kadar mana yük-lüdür. Hatta bazı İslam büyükleri iki senelik vaazlarını bile iki cümle içinde özetlemişlerdir..

Eskilerin deyişleriyle:

- Efradını cami, ağyarını mani
şekilde hem de..

* * *

Şarkın büyük vaiz ve hatibi meşhur mu-tasavvıf Hatem-i Asam hazretleri bir ara kürsüden cemaatine şöyle hitap eder. Der ki:

- Uzun zamandır beni dinliyor-sunuz, söyleyin bakayım bunca zamandır benden ne öğrendiniz?

Cemaat uzun uzadıya anlatır anladıklarını.

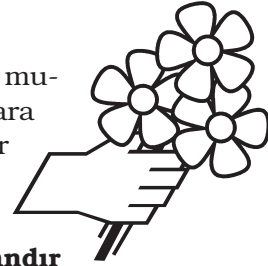
- Hayır hayır! der.. Bunların hiçbirisi mühim değildir. Asıl an-lamanız gerekeni anlamamışsınız hâlâ. Öyle uzun uzadıya an-latmaya gerek yoktur benim anlatmak istediklerimi. İki cümle, iki cümle.. der. Meraklanırlar:

- Senelerdir anlattıklarınızı iki cümle içinde mi anlata-caksınız bize?

- Evet, der. Sadece iki cümle öğretmek istedim sizlere.. Dik-kat kesilirler. Hatem-i Asam da özetler senelerdir anlattıklarını iki cümle içinde.. Bakın ne anlatır. Der ki:

Benden şu iki gerçe-ği öğrenin yeter. Biri, kendinizde olana kanaat etmek!. Öteki de başka-larında olana haset et-memek!

İşte benim seneler-dir sizlere anlattıkları-mın özeti. (Hatem-i Asam)

– Benden şu iki gerçeği öğrenin yeter. Biri, kendinizde olana kanaat etmek!. Öteki de başkalarında olana haset etmemek!

İşte benim senelerdir sizlere anlattıklarımın özeti. Kendinizde olana kanaat etmeniz, başkalarında olana da haset etmemeniz.. Bu iki gerçek var mı sizde, her şey var demektir.. Bu iki düşünce yok mu, hiçbir şey yok demektir! Hiçbir şey öğrenmemişsiniz benden!

İşte kendinde olana kanaat eden adam, Rabbinin bu takdirlerine de razı olan adam demek. Rabbinin takdirine razı olandan ise Rabbi razı olur!

– **Ne dersiniz aziz okuyucularım! Bu iki cümleye? Sizce de olgun ve saygın insan olmanın gereği bu iki şey mi?**

– **Kendimizde olana kanaat etmemiz.. Başkalarında olana da haset etmememiz.. Yani hem kendimizle hem de çevremizle barışık olmamız..**

– Peki, sadece bu kadar mı bu iki cümlenin insana kazandırdığı sonuç?

– Hayır! Dahası var. Asıl mühim olanı da bundan sonrası olsa gerektir. Bir de ona göz atın lütfen... Biliyorsunuz insanlar çalışır, çabalar, kendilerine düşeni yaparlar.. Ama sonunda Rabbi'mizin takdiri neyse o gerçekleşir. İşte kendinde olana kanaat eden adam, Rabbinin bu takdirlerine de razı olan adam demektir. Rabbinin takdirine razı olandan ise Rabbi razı olur! İşte asıl mesele de burada. Rabbinin takdirine razı olandan Rabbi de razı olmasında..

Burasını da bizim Yeni Aile İlmihali'nden yapacağımız bir alıntıyla açıklayalım. Musa aleyhisselam, Turdaki duasında der ki:

– Rabbim! Sen kullarından ne zaman razı olursun bildir de, ben de kullarına bildireyim. Onlar da senin razı olacağın şekilde duygu ve düşüncelerini düzeltsinler.

Şöyle buyurur Rabbimiz:

– **Kullarım benden ne zaman razı olurlarsa, ben de onlardan o zaman razı olurum!.**

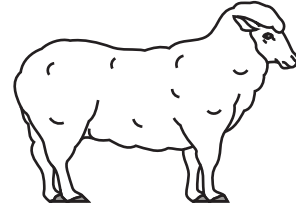
Evet, varlık, darlık, hastalık, sıhhat.. Kendine ne takdir edilmişse hepsine de razı olup kanaat eden, başkalarında olana da, uygun olan odur, deyip haset etmeyen kul, doğrudan doğruya Rabb'inin takdirine razı olup kanaat eden kul demektir. Rabb'inin takdirine razı olandan ise Rabb'i razı olmaktadır. Bundan daha büyük ilahî ikram ve Rabbanî iltifat olur mu?

– Öyle ise yoklayın iç dünyanızı!.. Kendinizde olan her ne ise ona ne kadar kanaat ediyor, başkalarında olana da ne kadar haset etmiyorsunuz, bir kontrol edin duygu ve düşüncelerinizi?

– Siz Rabbinizden razı iseniz Rabbiniz de sizden razıdır. Bunu böyle bilin.

Kurban, gücü yetenlerin ihmal edemeyecekleri mali ibadetlerimizden biridir.

KURBAN VACİP MİDİR, YOKSA SÜNNET Mİ?

Kurban konusunda yersiz yorumlar yapılıyor, televizyon seyircilerinin kafasını karıştıracak şaibeli üsluplar kullanılıyor. Halbuki böyle zihin karıştıracak yorumlara hiç gerek yoktur. Çünkü Kurban hayatımıza yeni girmiş bir ibadet değildir

Hanefi müçtehitlerinin çoğunluğu, kurbanın, durumu müsait olan zenginlere vacip olduğunu ifade etmişler, Şafiiler ise (onlarda vacip kavramı olmadığından) sünnet olduğu görüşünü benimsemişlerdir.. Ama her iki taraf da kurbanın yerine getirilmesi gerekli, mali bir ibadet olduğunda ittifak etmişlerdir.

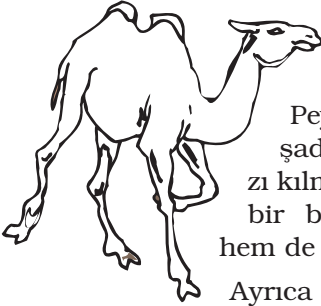
ki, bizim yeni yorumlarımıza ihtiyaç olsun...

Kurban, Medine’de hicretin ikinci senesinde meşru kılınmış, Efendimiz de yaşadığı her kurban bayramında kurbanını asla ihmal etmemiş, hem kendi, hem de ümmeti adına kurbanlar kesmiştir. Müçtehitlerimiz de yaşanmış bu olaylara bakarak anladıklarını açıklamışlardır...

Bu sebeple biz önce kurbanın meşru kılınış delillerine bir göz atalım, kurban hangi delillerle mali ibadetlerimiz arasına girmiştir bir görelim. Sonra da müçtehitlerimizin görüşlerine göre konuyu genişletebiliriz.

* * *

Allahü Azimüşşan Kevser suresinde: **“Rabbin için namaz kıl, kurban kes!”** buyurmuştur.

Peygamberimiz de, bu ayetten sonra yaşadığı her bayramda önce bayram namazı kılmış, sonra da kurbanını kesmiştir. Hiçbir bayramda kurbanını ihmal etmemiş, hem de birden fazla kurban kesmiştir.

Ayrıca durumu müsait olup da kurban kesmeyen zenginleri korkutucu bir üslupla da ikaz ederek buyurmuş ki:

- Ekonomik durumunda genişlik olup da gücü yettiği halde kurbanını kesmeyen zengin, namazgahımıza yaklaşmasın!

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, kurban öyle bazılarının ima ettiği gibi, mühimsenmeyecek sıradan bir âdet olsaydı, yerine getirmeyen zenginlerin namazgahtan uzak kalmaları gereken kimseler olduğu ilan edilmeyecekti. Demek ki kurbanı ihmal eden zengin, cemaattan uzak kalması istenecek kadar yanlışın içinde olan kimsedir.

Bunlardan dolayıdır ki, Hanefi müçtehitlerinin çoğunluğu, kurbanın,

Hanefi’de servet kiminse kurban borcu da onun olduğundan, aile içinde kimin şahsına ait parası varsa onun kurban kesmesi gerekir.. Ancak diğer mezheplerde aile adına bir tek kurban kafi gelir, ayrı ayrı aile fertlerine kurban gerekmez.

durumu müsait olan zenginlere vacip olduğunu ifade etmişler, Şafiiler ise (onlarda vacip kavramı olmadığından) sünnet olduğu görüşünü benimsemişlerdir.. Ama her iki taraf da kurbanın yerine getirilmesi gerekli, mali bir ibadet olduğunda ittifak etmişlerdir.

Yani, ister vacip, isterse sünnet olsun kurban, gücü yetenlerin ihmal edemeyecekleri mali ibadetlerimizden biri olduğunda görüş birliği söz

konusudur.. Vacip de olsa, kuvvetli sünnet de olsa yerine getirilmelidir.. Çünkü sosyal bir yardımlaşma ve kucaklaşma vardır kurbanda...

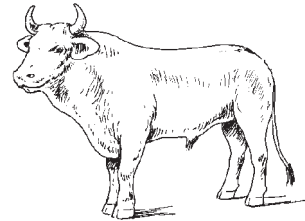
Bence burada üzerinde durulması gereken mühim bir nokta, kurbanla mükellef kılan zenginliğin miktarının tespiti noktası olsa gerektir.

– Ne kadar zenginlik kurban mükellefiyeti getirmektedir sahibine? Esas mesele buradadır.

Biz burada geçmiş tespitlere bağlı kalarak diyoruz ki: zekatı gibi kurbanda da nisap, yani zenginlik ölçüsü, seksen gramı geçen altını satın alacak paradır. Sabit geliriyle normal ihtiyaçlarını devamlı karşılayan kimsenin boşta bekleyen bir buçuk milyar civarında parası varsa, kendini kurban kesmekle mükellef bilse yanlış düşünmüş olmaz. Şahsına ait kurbanını keserek ihtilaftan kurtulmuş, bu mutluluğu yaşamış olur.

Hanefi’de servet kiminse kurban borcu da onun olduğundan, aile içinde kimin şahsına ait parası varsa onun kurban kesmesi gerekir.. Ancak diğer mezheplerde aile adına bir tek kurban kafi gelir, ayrı ayrı aile fertlerine kurban gerekmez.

Fazla kurban kesmede zorlanan Hanefiler, çözüm olarak diğer mezheplerin bu kolaylık getiren görüşüyle amel ederek aile adına tek kurbanla da yetinebilirler.

* * *

Aslında kurban kesme konusunda sözü öyle fazla uzatmaya gerek de yoktur. Efendimiz (sav) Hazretleri insanları kendi vicdanlarıyla baş başa bıraktığı meşhur hadisinde şöyle bir ölçü de vererek buyurmuş ki:

“Müftü sana fetva verse de sen bir de kalbine sor!”

Gerçekten de bilgi ile beslenmiş selim bir kalpte, doğru cevap veren müftünün sesi her zaman duyulur:

– Senin durumun iyidir, kurban kesmekle mükellefsin! Kurban masrafı seni zor durumda bırakmaz!. Cimrilik etme, kurbanını kes!

Ya da:

– Senin ihtiyaçların var. Kurbanla mükellef değilsin. Boşuna zorlama, sıkıntıya girme! diyebilir.

Kimseye sorma gereği de duymadan kararını kendisi verebilir.

Rabbimiz hepimize hayırlı kararlar verdirdin inşaallah!..

Hatayı kendinde görmek
ve göstermek,
büyük bir fazilettir.

ZITLAŞMALARDA ÇÖZÜM SUÇU ÜZERİNE ALMA KAHRAMANLIĞI MI?

Bir birimize ters düşüp zıtlaştığımız yerlerde ne türlü kendini suçlu görme fedakarlığına yönelmeli, nasıl kendi nefsinin sorumlu tutma örneği vermeliyiz?

Bu konuya ait, Hoca Efendinin **İnsanın Özündeki Sevgi** kitabındaki mesaj yüklü yorumunu kısaltarak

Anlaşmazlıklar, kırılma ve ayrılıklara sebep olma noktalarına ulaştığı yerlerde sorumluluğu üzerimize aldığımız takdirde, kaybeden taraf biz olmayız, aksine kazanan taraf biz oluruz.

Siz bütün dünyada adeta hoşgörü Heraklitle-ri haline gelmeye ve herkese fedakarlıklar içinde yumuşak davranmaya devam ederken, tabiatının icabı zehirlemekten lezzet alanların da çıkabileceğini düşüneceksiniz.. Herkes kendi kültür ve karakterinin gereğini sergiler, deyip şefkatle ve yumuşaklıkla yolunuza devam edecek, itici değil çekici olma özelliğinizi hep koruyacaksınız!..

tefekkürünüze sunuyor, toplumu kucaklaştırma özelliğine sahip bu değerli eserin bütün milletçe okunması gereğine inandığımı, özellikle ifade etmek istiyorum.

Önce, büyüklerin karşılıklı ters düşmelerinden sonra bir birlerinin gönüllerini alıp özür dileme titizliğine ait şu tarihi olayı birlikte okuyalım.

* * *

Bir konuda Hazret-i Ebu Bekir efendimiz kendi düşüncesini ortaya koymuştu. Hz. Ömer efendimiz de kendince doğru olan zıt görüşünü söylemişti. Zaten böyle bir konu-

nuşma, Efendimizden açık ve kesin bir hüküm duyulmamış olan konularda Ashab-ı Kiram arasında sıkça görülen görüş alış verişinden ibaret bir konuşma sayılırdı. Fakat her nasılsa Hz. Ebu Bekir efendimiz bu zıt görüş ifadesinden biraz kırılır gibi oldu ve Hz. Ömer'e:

- Zaten ben ne söylüyorsam sen onun aksini söylüyorsun! deyiverdi.

Bunun üzerine Hazret-i Ömer'in sesi biraz daha yükselince Hz. Ebu Bekir efendimiz işi daha ileri boyutlara götürmemek için kalkıp oradan uzaklaştı.. Ve doğruca Efendimizin huzuruna gelip meseleyi açarak:

- Ya Resulallah! dedi, Ömer'le konuşurken biraz kaba davrandım ve onu rencide ettim galiba. Ben şimdi ne yapayım?.

Bu arada Hz. Ömer de olup bitenlerden ciddi pişmanlık duymuş ve doğruca soluğu Hz. Ebu Bekir'in evinde almıştı. Ancak evde olmadığını öğrenince O da, Allah Resulünün yanına gelip mahcup bir şekilde Efendimize halini arz etme sadedinde durumu olduğu gibi anlatma gereği duymuştu.

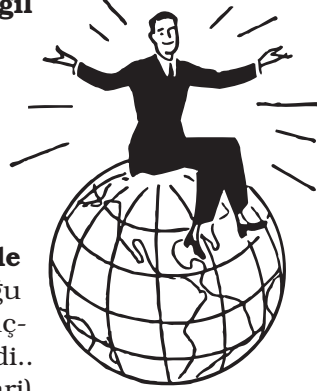
Efendimiz en sadık arkadaşı Ebu Bekir'in hiçbir şekilde incitilmesine razı değildi.

Bundan dolayı Hz. Ömer'e hitaben:

– Arkadaşımı bana bırakmalı değil miydiniz? siteminde bulundu.

İşin, Ömer'i zor durumda bırakmaya doğru gittiğini gören Hz. Ebu Bekir, hemen Efendimizin karşısında kendisini sorumlu tutar halde söze girdi ve:

– Ya Resulallah, kabahat Ömer de değil bende idi! dedi ve sorumluluğu tamamen kendi üzerine alıp nefsi suçlu gösterdi. Böylece problemi çözüverdi.. (Buhari)

* * *

İşte bugün bizim muhtaç olduğumuz anlayış bu anlayıştır. Problemi çözmek için sorumluluğu kendi üzerine alma fazileti, kendini suçlu ve hatalı gösterme fedakarlığı.. Karşı tarafı kazanma kahramanlığı!...

Nitekim, Bediuzzaman Uhuvvet Risalesinde “mü'minin şeni (asli özelliği) kerim olmaktır.” buyurur. Bu kerim olmak ise “eğer sen ona ikram eder, iyilikte bulunursan ona malik olursun” demektir ve yine bu manada “insan, iyiliğin kölesidir” denilmiştir. Bunlar insan yapısının inkar edilmez gerçekleridir.

Bir defasında devamlı aleyhimizde yazan bir yazarı centilmence karşılamış, rahatsızlık eseri göstermeden buyur etmiş-tik. Daha görüşmeye oturduğumuz andaki ilk sözü:

– Hocam sizin aleyhinizde ulu orta şeyler yazdık, bizi bağış-layın! olmuştu.

Biz cevaben:

– Hayır, estağfirullah, siz doğruyu yaptınız. Eğer biz bu ül-ke yararına bir şeyler yaptığımızı, millet ve devletimizle bir ol-duğumuzu, gelecek adına güzellikler ifade eden bazı faaliyetler-de bulunduğumuzu.. gerektiği gibi anlatamadık isek, elbette si-zin vazifeniz zararlı gördüklerinizi Türk toplumuna duyurmak olmalıydı! deyince o bir adım daha attı ve:

– Hayır, hayır hocam, siz centilmenliğinizden böyle söylü-yorsunuz, biz size hep kötülükle yaklaştık!. dedi...

Demek ki, anlaşmazlıklar, kırılma ve ayrılıklara sebep olma noktalarına ulaştığı yerlerde sorumluluğu üzerimize aldığımız takdirde, kaybeden taraf biz olmayız, aksine kazanan taraf biz oluruz. Hazret-i Ebu Bekir efendimizin sorumluluğu üzerine alarak meseleyi çözülmesi gibi bir problem çözme fedakarlığı olur bu. Bizden hep bu tür fedakarlıklar görülmelidir.

Bununla birlikte sizin bu fedakarlığınızı herkesin anlamasını da beklememelisiniz.

Hatta siz bütün dünyada adeta hoşgörü Heraklitleri haline gelmeye ve herkese fedakarlıklar içinde yumuşak davranmaya devam ederken, tabiatının icabı zehirlemekten lezzet alanların da çıkabileceğini düşüneceksiniz.. Herkes kendi kültür ve karakterinin gereğini sergiler, deyip şefkatle ve yumuşaklıkla yolunuza devam edecek, itici değil çekici olma özelliğinizi hep koruyacaksınız!..

Hırsızlık malını satan,
kendi malını değil,
başkasının malını satıyor
demektir.

ÇALINTI MAL ALMAK VE SATMAK CAİZ Mİ?

Soru: – Biz ticaretle meşgul oluyoruz. Son günlerde çalıntı mal da geliyor, ucuz fiyatla almamız teklif ediliyor. Bu malı alabilir miyiz? Bazıları alıp satıyorlar. Bizler gibi almayanlara da aptal gözüyle bakıyorlar. Böylesine ucuz mal bulmuşsunuz neden almıyorsunuz, diye de ithamda bulunuyorlar. Ancak biz yine de çalıntı malı almakta şüphedeyiz. Ucuz da olsa alınmaz diye düşünüyoruz. Siz ne diyorsunuz bu konuda? Bizi tereddütten kurtaracak bilgi lütfen..

Hırsızlık malını
satmak da, satın
almak da caiz
olmaz.

1- Hırsızlık malı satan adam, kendi malını değil başkasının malını satıyor demektir. Bir kimse başkasına âit malı satmaya izinli değildir. Satarsa alış verişi sahih olmaz. Bu itibarla, hırsızlık malı satmak da satın almak da olmaz. Mal sahibi çıkıp gelince, malını kimin elinde bulursa alma hakkına sahip olur. Kimse mani olmaz. Satın alan, verdiği parayı hırsızlık malını satandan istemesi gerekir. Malın gerçek sahibine, ben şu kadar para verdim, verirsen malını sana teslim ederim, gibi tekliflerde bulunamaz.. En doğrusu, hırsızlık malı satın alınmaz. Uzak durmak en çıkar yoldur.

2- Hırsızlık malı el değiştirmiş olsa bile yine satın alınmaz. El değiştirmiş olması satın almak için meşrûluk kazandırmaz.

Ancak çok el değiştirip sahibi ve çıkış yeri bilinmez hale gelmiş malı almak (kerahetle) caiz olabilir, denmiştir.

3- Sahibinin elinden zorla, yani gaspla alınan mal da hırsızlık malı sayılır.

Bu itibarla soyguncudan, gaspçıdan da mal alınmaz, satılmaz.

Soru: – Alevi komşumuza gidilir mi? Bazıları gidilir, bazıları gidilmez, diyorlar.

Cevap: – Alevi-sünni diye bir komşu ayrımı yapmaktan şiddetle kaçınmalıyız. Çevremizdeki herkese iyi komşuluk örneği vermeyi İslâmî görevimiz olarak bilmeliyiz.

Bence komşuyu, alevi-sünni diye ayırma yerine, saygılı ve saygısız komşu diye tarif etmek doğru olur. Alevi olur, ama sizin duygu ve düşüncenize saygılıdır. Sünni'dir ama saygısızdır. Bu durumda saygılı olan alevi komşuya gitmede zorlanmazsınız, ama saygısız olan sünni'ye gitmekte tereddüt edebilirsiniz.

Daha açık ifadeyle, kim olursa olsun fikren, ahlaken kötü telkinlerde bulunan komşuya gitmeye mecbur değilsiniz. Öyle mahzurlu telkinlerde bulunan komşular, komşuluk haklarını kendi saygısız tutumlarıyla iptal etmiş sayılırlar. Vebal size değil saygısız komşuya ait olur. Saygılı komşuya ise her zaman can kurban. Ne türlü düşünür, nasıl inanırsa inansın!..

Soru: – Bazıları içkiyi, bağımlılık yapan zararlı maddeleri de alınıp satılması caiz olmayan mallar arasında sayıyorlar. Bu doğru mudur?

Cevap: – Yenilip içilmesi haram olan zararlı maddeler de alınıp satılmaz.

Meselâ, sarhoş eden içkiler, domuz leşleri, henüz gübre haline gelmemiş insan dışkısı, bağımlılık yaparak içeni, iradesini kullanamaz hale getiren maddeler ticarî bir metâ olarak kabul edilmezler. Yani alınmaz, satılmazlar. Ancak içkiyi muhafaza eden şişeler ticarî bir maldır. Şişe parayla alınıp satılabilir. Bu yüzden kaza ile şişeyi kırana içindeki içki ödetilmese de, kırıldığı şişesi ödetilebilir.

KONU İNDEKSİ

-A-

Abdest ve Gusül Üzerine İlginç Sorular.....	468
Abdestte Çıplak Ayağa Meshedilir mi?	369
Ahirette Ruh Mu, Ceset mi Hesaba Çekilecek?.....	52
Akrabaya Maddi Yardımın Sevabı Yok mudur?.....	311
Akrabayla İlişkiler Nasıl Olmalı?.....	310
Alevî Biri İle Sünnî Birinin Evlenmesi İsaletli Olur mu?	165
Alış-Verişte Rekabetin Ölçüsü Nedir? Haksız Rekabete İzin Var mı?	293
Allah Korkusu Nasıl Belli Olur?	422
Allah'ın En Sevmediği Kelime, Hangisidir?.....	83
At Eti Yenir, Kıymız İçilir mi?	103
Avukatların Aldığı Para Haram mı, Helâl mi?.....	289
Azrâil Bir Anda, Pek Çok İnsanın Ruhunu Nasıl Kabzeder?	330

-B-

Baba Ve Dedenin Müslümanlığı Oğul Ve Torunu Kurtarır mı?.....	175
Başa Gelen Her Olay İlahi Bir Ceza mıdır?	443
Beğenmediğimiz İmamın Dedikodusunu Yapabilir miyiz?	379
Besmeleyle Kesildiği Bilinmeyen Et Yenir mi? Yenmez mi?	98
Beyin Ölümü Kesinleşen Hastayı Aletlerle Yaşatmak Gerekli mi?	42
Bir Anda Üç Boşamayı Birden Yapmak Kaç Boşama Yerine Geçer?.....	85
Bir Kız “Sonra Seversin” Diyerek Evlenmeye Zorlanabilir mi?	35
Bir Konuda Birden Fazla Mezhep Nasıl Meydana Gelmiştir?.....	388
Bir Yasin'in Sevabı Binlerce Kişiyi Nasıl Yeter?	342
Bira Satılan Kahveden Çay İçilir mi?	364
Biraz Da Siz Düşünün! Bu Kişiyi Zekât Düşer mi?	270
Bizler İmam-I Azam Gibi Neden Olamayız?	394
Borç Alınırken Yahut Verilirken Müddeti Belli Etmek Câiz Olmaz mı? 302	
Borsada Hangi Şirketlerin Hisse Senedi Alım Satımı Caizdir?	295
Boza Ve Bira Haram mıdır?	366

-C-Ç-

Camide Hristiyanların Âyin Yapması Mümkün mü?.....	148
Cemaatle Hatim Duası Şart mıdır?	474
Cenazeye Çelenk Göndermek, Ölenin Resimlerini Göğüste Taşımak	
Yahut Alkışlamak İslâm'a Uygun mudur?	333
Cennetlik Adam, Nasıl Cehennemlik Hale Geldi?	308
Cünübken Ölenin Cenazesi İki Kere mi Yıkanmalıdır?	471
Çalıntı Mal Almak Caiz mi?	484
Çoraba Meshedilir mi?.....	461

-D-

Darülharbte Buluntu Bir Eşya Alınabilir mi?	305
Devamlı Yolculuk Halinde Olan Şoförler Sürekli Seferi mi Sayılırlar? ..	319
Deve Devrinde Gelen İslâmiyet Uzak Çağındaki İnsanlara Hitap Edebilir mi?	205
Dini Yaşayışta Kalite Değerlendirme Ölçüsü Nedir?	88
Diş Kaplatmak Caiz mi? Gusle Engel Olmaz mı?.....	463
Doktor Hastasını Bırakıp Cumaya Gitmek Zorunda mıdır?	334
Dört Halifenin Peygamberimizle Yakınlık Derecesi Nedir?	167
Duvara Para Yapıştırmakla Dilekler Kabul Olur mu?	359
Dünyevi İşlerde Salâhat mı Asıl, Yoksa Maharet mi?	208
Düşük Yapanın Lohusalık Hali Olur mu?	128

-E-F-

Edison Cennetlik midir?	230
En Büyük Nimetin İman Olduğunun Farkında mıyız?	64
Ermış Kişilerin Birden Fazla Yerde Mezarı Olabilir mi?.....	328
Eti Yenen, Yenmeyen Hayvanlar Hangileridir?	108
Ev Sahibi Ve Kiracı Anlaşmazlığında Haklı Kim?	242
Faiz Parası Ne Yapılmalıdır?	372
Felç Hastalığı Uğursuzluk İşareti Sayılır mı?.....	430
Fetva İle Takva Arasında Ne Fark Vardır?	90

-G-

Gayr-i Müslime Hangi Durumda Benzemek Haramdır?	245
Gayr-i Müslimleri Gıybet Etmek Câiz mi?	243
Genetik Kopyalama İnsan Yaratma Sayılır mı?	130
Günahkar Olanların Hizmetten Ve Temiz İnsanlardan Uzak Durması Gerekir mi?	439
Günahkâr İnsanın “Benden Adam Olmaz” Düşüncesine Kapılması Doğru mu?	445
Gününde Ödenmeyen Borca Erteleme Zammı İlâve Edilir mi?	307

-H-

Hacca Görevli Olarak Giden Kişi, Kendi Adına Hac Yapamaz mı?	349
Haklı Gayr-i Müslim Karşısında Haksız Müslümanın Tarafını Tutmak Caiz mi?	249
Hamilelik Öncesi Deve Sonrasında Doğum Kontrolü Nasıl Yapılır? ...	120
Hangi Akıntı Guslü Gerektirir, Hangisi Gerektirmez?	133
Hangi Aleviliği Soruyorsunuz?.....	161
Haram Kazanan Adamın Ekmeği Yenir mi?	116
Haram Maddeli İlaçla Tedavi Olur mu?.....	144
Haram Miras Nereye Harcanır?	367
Hasta Ziyaretinin Günahı da Olur mu?.....	47

Hava Parası Helâl mi?	284
Hayvanları Birbiri ile Döğüştürüp Seyretmek Caiz mi?	261
Her Müslüman Mutlaka Bir Şeyhe mi Bağlı Olmalı?.....	153
Her Sabah Sizden Neler İsteniyor?	424
Hicrî Takvim Nasıl Başladı?.....	452
Hicrî Takvimin Özelliği Nedir, Niçin İbadetler Hicri Takvime Göre Yerine Getirilir?	455
Huzursuzluklar, Hangi Vitamin Eksikliğinden Kaynaklanırlar?.....	23
Hz. Ali'nin Ebu Bekir, Ömer, Osman İsimlerine Karşı Kızgınlığı Söz Konusu mu?	170
Hz. Ali'nin, Sevenlerinin Namazını Kıldığı İddiası Doğru mu?	172

-İ-

İbadetlerimiz Cennetin Karşılığı Olabilir mi?.....	55
İhalede Rakipleri Parayla Vazgeçirmek Câiz mi?	292
İnsan Kendini Kaderin Mahkûmu Sayabilir mi?	67
İnsan Organları Niçin Gömülür.....	138
İnsan Organları Satılır mı? Organ Nakli Câiz mi?	136
İnsan Şeytanlaşabilir mi? Ya da İnsanlardan Da Şeytan Var mıdır?	418
İnsanlara Kafir Demenin Sorumluluğu Var mı?.....	235
İnsanları Aldatarak Kazanç Elde Etmek de Hırsızlık Sayılır mı?.....	285
İnsanlığın Aradığı Barış Niçin İslam'da?	191
İnternet Cafe Açmak Câiz mi?	75
İslam Niçin Teröre İzin Vermez?.....	189
İslâm Dini Müslümanları Geri Bırakmış Denebilir mi?.....	222
İslâm Herhangi Bir Milleti Peşinen Düşman İlan Eder mi?	186
İslâm Hukukunda Zarar Tazminine Dair Hükümler	257
İslâm İşçiden mi? İşverenden mi Yanadır?	276
İslâm Ülkesinde Yaşayanla, Küfür Diyarında Yaşayanın Uhrevî Sorumluluğu Aynı mı?.....	239
İslam'da Bombalı Bombasız, Her Türlü İntihar Niçin Yasaktır?.....	193
İslâm'da Fikir Hürriyeti Ve Farklı Düşünceye Saygı Var mıdır?	213
İslâm'da Niçin Baskı Olmaz?	201
İslâm'da Tasavvuf Nasıl Ortaya Çıktı?.....	151
İslâma Göre Adam Öldürmenin Hükümü Nedir?	196
İslâmda Demokrasi Var mı?	203
İslâmda Doğum Günü Kutlaması Var mı?.....	247
İslâmı Anlatırken Nezaketsiz Ve Saygısız Bir Üslup Kullanılması Caiz midir?.....	215
İslamî Terörden Bahsetmek Mümkün müdür?	180
İsm-i Azam'ı Bilmek, Her Dilediğinin Olması İçin Yeterli mi?	407
İş Saatinde İbâdet Yapılır mı?	278
İşyerinde Kadın Sekreter Çalıştırmanın Hükümü Nedir?.....	29
İthal Peynir Yemek Ve İthal Peynir Mayası Kullanmak Helâl midir?.....	100

İyi ki Melekler Var!.....	322
İyi Şeyler Yapmak İsteyenlere Destek Olmanın Şartı Nedir?	447

-K-

Kader İnancı, İnsanı Sorumluluktan Kaçmaya Bahane Tutulabilir mi? ...65	
Kader Nasıl Âdil, Kul Nasıl Zalim Olur?	70
Kaderden Kaçılmaz mı?	355
Kadın Başkasının Yerine Hacca Gidebilir mi? Bey, Hanımını Hacca Götürmeye Mecbur mu?..	344
Kadının Spiral Takması, Kendini Kısırlaştırması, Kiralık Anne Olması Caiz mi?..	123
Kafeste Kuş Beslemek Caiz mi?	263
Kâfir Müslümana Neden Galip Gelir?..	228
Kalp Nasıl Kararır?	383
Kan Satılır mı?	140
Kanaatkâr Olunuz Vehaset Etmeyiniz	476
Kısa Boy Gibi Fiziki Kusur Ve Eksiklikler Kişinin Faziletine Engel Olur mu?.....	72
Kızılbaşlığın İslâm Tarihindeki Yeri Nedir?.....	163
Komisyon Parası Caiz midir? İcradan Mal Alınmaz mı?	298
Komşusuna Zararveren, Verdiği Zararı Öder mi?	254
Kordon Bağlatmak Neden Caiz Değil?.....	126
Kötü Şartlar İçinde Kalan Namuslu Memur Görevinden İstifa Etmeli mi?	282
Kötülerle Görüşmenin Sakıncası Yok mudur?	437
Kredi Kartı ile Faizsiz Alış Veriş Nasıl Yapılır?	50
Kullanılmış Elbise ile Yıkamadan Namaz Kılınabilir mi?	472
Kumar Oynayıp, İçki İçene Selâm Verilir mi?	368
Kur'an Bugünkü Teknik Gelişmeleri Nasıl Haber Verir?	225
Kur'an Öğretiminden Ücret Alınmaz mı?.....	92
Kur'an'ın Bir Âyetini Koro Halinde Okumak Câiz midir?.....	339
Kurban Vacip midir, Yoksa Sünnet mi?	478
Küfür Devam Eder Fakat Zulüm Devam Etmez Sözü Doğru mu?	233

-M-N-

Mahremiyet Sınırını Yıkmanın Sonu Ne Olur?.....	26
Malın Kusurunu Gizleyerek Satmak Câiz Olur mu?	287
Mazlum Zalimden Nasıl Hakkını Aldı, İkisi Birlikte Nasıl Cennete Gitti?.....	426
Meşrû Müdafaa Halinde Adam Öldürmenin Hükümü Nedir?.....	199
Mezheblerin Doğması Neden Kaçınılmaz Bir Gerçektir?	392
Mezhep Değiştirmek Câiz mi?.....	391
Midye, İstiridye, İstakoz, Yengeç Salyangoz Yenir mi?.....	111

Miras Taksiminde Evlenme Masraflarını Ortadan Saymak Câiz Olur mu?.....	370
Misafir Olduğu Yerde İhtilâm Olan Kimse Ne Yapabilir?	475
Misyonerler Bir Müslümanı Hristiyan Yapabilir mi?.....	145
Muayyen Halde İken Diş Kaplatılır mı? Oje, Ruj Boyaları Gusle Mani midir?.....	465
Mukaddes Değerlere Küfredenin Nikâhı Bozulur Mu?	238
Mü'minin Ruhu Bedeninden Nasıl Çıkar?.....	325
Müslüman Cumhuriyet Karşısı Olabilir mi?	178
Müslüman Olmayan Ülkede Çalışmak Caiz mi? Gayr-i Müslim Patrona İşçi Olunur mu?	119
Müslümanlıkta Bir Lokma Bir Hırka Anlayışı Var mı?	210
Nazar Boncuğunun Faydası Var mı?.....	358
Neden Gece Namazlarında Sesli, Gündüz Namazlarında Gizli Okumaktayız?.....	220
Nefis Ve Şeytanla Nasıl Mücadele Edilir?	432
Nerede Deprem Olacağı Önceden Tahmin Edilebilir mi?.....	353

-O-Ö-

Olayları İnsanın Sadece Kendi Menfaati Açısından Düşünmesi Doğru mu?	450
Oniki Daireli Fakir Adam	15
Otopsi Yapmak Caiz mi?.....	142
Otuz Yıl Sonra Çözümlenen Bir miras Olayı.....	18
Öldürmekle Namus Temizlenir mi?.....	77
Ölü, Mutlaka Vasiyet Ettiği Yere mi Gömülmeli?	45
Ölünün Gözlerinin Açık Kalması, İsteklerine Nâil Olmadığını mı Gösterir?	340

-P-

Para Kazanmak İsteği Dünyaperestlik midir?	272
Parmağını Ateşe Tutan Öğrenci Paşaya Nasıl Damat Oldu?	39
Peygamberler Sadece Ortadoğuda mı Gelmiştir? Peygambersiz Millete Hesap Sorulur mu?	320
Pis Yemle Beslenen veya Şokla Kesilen Hayvanın Eti Yenir mi?	112

-R-

Resûlullah Efendimiz Niçin Fazla Yaşamadı?.....	336
Resulullah'ın Bedduasına Sebep Olan Olay Neydi?.....	183
Rüşvet Vermenin Hükmü Nedir?	371

-S-Ş-

Sadaka Belayı İşte Böyle Önler!	314
Sadece Allah'ın Bildiği 5 Gaib İlim Nelerdir?.....	351
Sadece Başkalarına Anlatmak İçin İlim Öğrenmek Doğru mu?	434

Sağlığı Yerinde Bir Memur ve İşçi Hasta Raporu Alarak Çalışmadığı Günlerin Maaşını Alabilir mi?.....	280
Sakal Bırakmanın ve Kesmenin Hükmü Nedir?	473
Sakal-Bıyık Sünnetinde Neye Dikkat Edilmeli?	218
Sakal-I Şerif Ziyareti Niçin Yapılır?.....	399
Sakatların Allah’a İsyana Hakları Var mı?	58
Salâten Tüncînâ’yı Okumak Sünnet midir?	397
Sarhoşken Ölenin Cenaze Namazı Kılınır mı?	335
Satın Alınmak İçin Bakılan Mala Gelen Zararı, Kim Öder?	258
Satranç Oynamak Caiz mi?	377
Sevap Kazanmanın En Kolay Yolları Nelerdir?	441
Sıcak Suya Batırılarak Yolunan Tavuğun Eti Yenir mi?.....	106
Siz Hiç Böyle Evlilik, Böyle Baba Gördünüz mü?	32
Sizin Gizli Ortağınız Kim?.....	274
Son Nefeste Yâsin Okumanın Ölene Faydası Var mı?	327
Söz Küfür Görüldüğü Halde Sahibi Ne Zaman Kafir Olmaz?	252
Su-i Zan, İnsanı Nasıl Yalancı Duruma Düşürür	381
Sünnetleri Kılmayıp Kaza Namazı Kılmak Caiz mi? Kaza Namazı Sünnet Yerine de Geçer mi?	457
Şarap Yapana Üzüm Satılır mı? Mülk Bankaya Kiraya Verilir mi?	374
Şeyh Uçmaz, Ama Müridleri Onu Nasıl Uçurur?	158
Şeyhler Yalan Söyler mi? Keşfiyatlarına Yalan Denebilir mi?	156
Şeytan Ameli Çok İnsanı, Nasıl Aldatır?	420
Şeytan İnsanı Nasıl Tuzağa Düşürür?	409
Şeytan Kimin Gözlerinden Öper?.....	412
Şeytan Niçin Affedilmez?	414
Şeytan, Kendini Savunan Dostunu Nasıl Zor Durumda Bıraktı?	416

-T-

Tavşan Avlamak ve Etinden Yemek Câiz mi?	268
Tesbih Çekme Âdeti Peygamberimiz Zamanında Var mıydı?	402
Tesbih Duaları Niçin 33 Âdet Söyleniyor?	404
Teyemmüm Ayeti Niçin İndirildi? Kadın Haklarına Katkısı Ne Oldu?....	80
Tüccarın Bankadan Teminat Mektubu Alması Caiz mi?.....	95

-U-

Umre Yapana Hac Farz Olur mu?	347

-V-

Vaktinde Kılınamayan Namazın Günahından Kurtulmak Nasıl Mümkün Olur?.....	460
Var mı Öbür Tarafa Gidip Gelen, Azap Gören?	428
Vasıtalara Besmele Yazmak, Küçük Kur’an Asmak Caiz Olur mu?	362
Vesvese İman Ve İbadete Zarar Verebilir mi?.....	385

-Y-

Yarıшта Konan Parayı Almak Ne Zaman Câiz Olur?.....	300
Yaşlıların İsteklerine Değil İhtiyaçlarına Bakılır.....	21
Yok İken Var Olmak Nimetinin Bilincinde miyiz?	60
Yoksulluk Maaşını Muhtaç Olmayan Alabilir mi?	114
Yolculukta Vasıta İçinde Namaz Nasıl Kılınır? Kaldığı Şehirden Doğduğu Köyüne Giden Seferi Sayılır mı?	316
Yolda Bir Eşya Bulan, O Eşyayı Kendine Mal Edebilir mi?.....	303
Yönünü Kibleye mi? Kur'an Okuyana mı Dönmek Gerekir?	341

-Z-

Zararlı Hayvanlar Öldürülür mü?	265
Zıtlaşmalarda Çözüm Suçu Üzerine Alma Kahramanlığı Var mı?	481